

Toonaangevend groen

AERES

Jaarverslag 2023

Toonaangevend groen

Stichting Aeres Groep
Stichting Aeres Farms
Stichting Aeres Tech
Stichting Agrotransfer Dronten
Stichting Aeres International Student Fund
Stichting Dierenontdekkpark Barneveld

Leeswijzer

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van heel Aeres. Het beschrijft de (strategische) kaders waarbinnen Aeres werkt en de resultaten van het verslagjaar. Door de indeling in afzonderlijke hoofdstukken per instelling en de daarbij horende onderwijssoorten of (bedrijfs)activiteiten leeft Aeres de OCW-richtlijn van verplichte segmentatie na. Behalve aan de relevante wettelijke richtlijnen voldoet dit jaarverslag ook aan de drie governancecodes, het onderwijscontroleprotocol, de Wet op de ondernemingsraden en richtlijnen uit andere (verplichte) bronnen.

Dit jaarverslag bestaat uit het bestuursverslag, de geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening van de hoofdstichting Stichting Aeres Groep. De jaarrekeningen van de zes nevenstichtingen zijn niet opgenomen.

Het jaarverslag heeft een belangrijke functie in de formele verantwoording naar de overheid, de Onderwijsinspectie en verschillende subsidieverstrekken. Behalve in deze zogenaamde verticale verantwoording speelt dit jaarverslag ook een rol in de horizontale verantwoording. Denk daarbij aan medewerkers, studenten, ouders, het bedrijfsleven, leveranciers, enzovoort. Het document kan aanleiding geven tot discussie. Aeres nodigt iedereen uit om met haar de discussie aan te gaan!

Het jaarverslag bestaat uit een overkoepelende inleiding, vier inhoudelijke delen en de genoemde jaarrekening:

- Het jaarverslag begint met de inleiding van het College van Bestuur: Toonaangevend groen. Daarin beschrijft het bestuur kort wat voor Aeres de grote lijnen zijn in 2023.
- Deel I Verbinding en meerwaarde beschrijft wat de activiteiten van Aeres verbindt; de meerwaarde en de gezamenlijke financiën en kaders (hoofdstuk 1 en 2).
- Deel II Onderwijs omvat de verslagen van de onderwijsactiviteiten binnen Stichting Aeres Groep: Aeres Pro, VMBO en MBO in hoofdstuk 3 en Aeres Hogeschool in hoofdstuk 4.
- Deel III Commerciële en dienstverlenende activiteiten omvat de verslagen van de commerciële en dienstverlenende activiteiten: Stichting Aeres Farms is in hoofdstuk 5 beschreven, Stichting Aeres Tech (voorheen PTC+: expertisecentra, Aeres Tech Productions en Tech Examen Centrum) in hoofdstuk 6, Stichting Agrotansfer Dronten (Aeres Agree) in hoofdstuk 7, Stichting Aeres International Student Fund in hoofdstuk 8 en Stichting Dierenontdekkingspark Barneveld in hoofdstuk 9.
- Deel IV Bedrijfsvoering en toezicht omvat de resultaten van de Aeres-brede bedrijfsvoering, het sociaal jaarverslag en het verslag van de Raad van Toezicht (hoofdstukken 10, 11 en 12).
- Aan het einde van deze inhoudelijke verslagen zijn de bijbehorende bijlagen opgenomen.
- Het jaarverslag 2023 sluit af met deel V: de geconsolideerde jaarrekening van Aeres.

Leeswijzers en inhoudsopgaven

Alle hoofdstukken beginnen met een eigen leeswijzer waarin is aangegeven voor wie het hoofdstuk geschreven is, wat de link is met de andere hoofdstukken en wat de lezer in het hoofdstuk kan verwachten. Daarna volgt de inhoudsopgave per hoofdstuk.

Inhoud

Inleiding	Toonaangevend groen	5
Deel I	Verbinding en meerwaarde	9
1	Gezamenlijke kaders	11
2	Aeres-brede kengetallen, financiën en continuïteit	27
Deel II	Onderwijs (Stichting Aeres Groep)	57
3	Aeres PrO, VMBO en MBO	59
	Aeres Praktijkonderwijs	65
	Aeres VMBO	73
	Aeres MBO	93
	Aeres Training Centres	143
4	Aeres Hogeschool	149
	Onderwijs	173
	Onderzoek en innovatie	185
	Commerciële dienstverlening	203
Deel III	Commerciële en dienstverlenende activiteiten	203
5	Stichting Aeres Farms	205
6	Stichting Aeres Tech	215
7	Stichting Agrotransfer Dronten (Aeres Agree)	227
8	Stichting Aeres International Student Fund (AISF)	227
9	Stichting Dierenontdekpark Barneveld	229
Deel IV	Bedrijfsvoering en toezicht	233
10	Bestuursbureau	235
11	Sociaal jaarverslag	245
	Stichting Aeres Groep: onderwijsinstellingen en Bestuursbureau	251
	Commerciële en dienstverlenende activiteiten	269
	Medezeggenschap	273
12	Verslag Raad van Toezicht	279
Bijlagen		285
Bijlage 1	Verklarende woordenlijst	
Bijlage 2	Verklaring bevoegd gezag	
Bijlage 3	Samenstelling Raad van Toezicht	
Bijlage 4	Samenstelling College van Bestuur	
Bijlage 5	Kengetallen personeel	
Bijlage 6	Overzichten en kengetallen Aeres VMBO	
Bijlage 7	Overzichten en kengetallen Aeres MBO	
Bijlage 8	Overzichten en kengetallen Aeres Hogeschool	
Bijlage 9	Publicatielijst Aeres Hogeschool	
Bijlage 10	Helderheid in bekostiging	
Deel V	Jaarrekening	349

Alle Aeres-activiteiten hebben een eigen inhoudsopgave.

Toonaangevend groen

2023 gaat de boeken in als recordwarm en recordnat. Een jaar dat ook in het teken staat van het formuleren van de meerjarenstrategie 2023-2027. Welke koers vaart Aeres nu het klimaat onder invloed van tal van externe ontwikkelingen verandert?

Voor het beantwoorden van deze vraag gaat Aeres niet over een nacht ijs. Na verkenningen door projectteams, strategische sessies met het management, inloopsessies met medewerkers en gesprekken met externe stakeholders is de stip op de horizon duidelijk.

Het Groene Veranderprogramma

Aeres heeft de ambitie toon gevend te zijn in praktijkgericht beroepsonderwijs en ondersteunend onderzoek op het gebied van agro, food, een groene leefomgeving, dier en techniek. Dankzij haar grote expertise in deze sectoren is Aeres de aangewezen partij om Groene Veranderaars op te leiden. Jonge mensen en (ervaren) professionals die bij de grote verandervraagstukken van deze tijd het verschil willen én kunnen maken.

Om de komende jaren de vruchten van de strategie te kunnen plukken, is het Aeres-brede Groene Veranderprogramma in het leven geroepen. De kern van dit programma is het in samenhang opstarten en organiseren van projecten rond de strategische prioriteiten en randvoorwaarden. Dit gebeurt onder aansturing van de Programmadirecteur Strategie.

Naast het formuleren van de meerjarenstrategie gebeuren er in 2023 veel andere vermeldenswaardige zaken binnen de Aeres-onderdelen.

Onderwijs

Aeres VMBO verankert op verschillende manieren transitiethema's in haar onderwijsaanbod. Zo verschijnt op de Dag van de Duurzaamheid (10 oktober) een nieuw lespakket over biodiversiteit. Aeres VMBO en Aeres Hogeschool Wageningen brengen dit materiaal in eigen beheer uit. Dit is een mooi voorbeeld van interne samenwerking en kennisuitwisseling die Aeres mogelijk maakt door jaarlijks START-budgetten beschikbaar te stellen voor ontwikkeling en innovatie.

Skills Talents teamvakwedstrijden zijn er voor examenleerlingen in het vmbo die hun kennis en kunde willen testen. In hun eigen vakrichting nemen ze het op tegen leeftijdgenoten. Leerlingen van Aeres VMBO Heerenveen Bloemwerk) en Emmeloord (Tuinontwerp en -aanleg) haalden eervolle podiumplekken.

Ook in het mbo slaat de wedstrijdcoorts toe tijdens de Europese kampioenschappen voor beroepen (EuroSkills) in Polen. Het hoveniersteam van Aeres MBO Velp is Nederlands kampioen Tuinaanleg 2023 en vertegenwoordigt ons land op het onderdeel Landschapsarchitectuur. Het resultaat mag er zijn: de bronzen medaille! Geweldig om te zien dat onze studenten op dit topniveau kunnen presteren.

Meer groen nieuws, want in het najaar tekent Aeres MBO samen met De Groene Wereld en de Vereniging Bloemist

Bastiaan Pellikaan en Rien Komen

Winkeliers een samenwerkingsovereenkomst voor een nieuw vaktechnisch trainingsprogramma voor de bloemenbranche: Floral Design. Naast digitale e-learning-lessen voor de basiskennis bestaat het programma uit praktijklessen.

Bij Aeres Hogeschool ontvangen drie opleidingen opnieuw het predicaat Topopleiding in de Keuzegids hbo. Naast de bacheloropleiding Docent- en kennismanager Dienstverlening en Producten van de faculteit Wageningen, zijn dat de bacheloropleidingen Tuinbouw en akkerbouw en Dier- en veehouderij van de faculteit Dronten. Ook uitstekend scoren de masteropleidingen Food Systems Innovation in Almere en Leren en Innoveren in Wageningen, zo blijkt uit de Keuzegids masters.

Samen omdat

In onze huidige maatschappij verandert de behoefte aan bijscholing, nascholing en omscholing. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de groeiende vraag naar flexibele onderwijsprogramma's. Aeres speelt hierop in met de lancering van llo.aeres.nl. Deze website biedt een compleet aanbod erkende cursussen in het groene domein op alle niveaus. In lijn met deze ontwikkeling bundelen Aeres-onderdelen met cursusonderwijs hun krachten. Zo benut Aeres als groep nog beter haar kwaliteiten ('samen omdat').

Onderzoek

Bij de hogeschool krijgt onderzoek naar biodiversiteitsherstel nadrukkelijk aandacht. Dit gebeurt onder andere via het project Groenblauwe Stad. In dit door het Regieorgaan SIA gesubsidieerde project werkt Aeres Hogeschool samen met drie andere groene hogescholen aan het klimaatbestendig maken van onze steden.

Daarnaast start op de internationale dag van de biologische diversiteit (22 mei) het lectorenplatform Biodiversiteit. Ook voor dit platform geldt dat Aeres Hogeschool hieraan meewerkt, in samenwerking met vier andere groene hogescholen.

En er is meer onderzoeksnieuws. De hogeschool verwelkomt vier nieuwe lectoren die zich toeleggen op uiteenlopende onderzoeksterreinen: gezond oppervlaktewater, weerbare planten, ecologie IJsselmeergebied en circulair ondernemen in de agrifoodsector.

Hoogtepunten vieren

2023 kent vele hoogtepunten. Zo vieren verschillende onderdelen een feestelijk jubileumjaar. In april bestaat Aeres Agree Recruitment BV 25 jaar. In juni bereikt ook Aeres Hogeschool een mijlpaal: 65 jaar groen onderwijs in Dronten. In oktober staat het Poultry Expertise Centre (PEC) in Barneveld stil bij zijn 10-jarig bestaan. Kort daarvoor bezoeken koning Willem-Alexander en koningin Máxima het PEC tijdens hun streekbezoek aan de Gelderse Vallei. Ook Aeres Training Centre International viert een hoogtepunt: 50 jaar internationaal cursusonderwijs in de sectoren pluimveehouderij, varkenshouderij, veehouderij, voerproductie en insectenkweek.

De koers van de meerjarenstrategie staat vast. In de volle breedte van de organisatie leeft de ambitie om toongevend te zijn in praktijkgericht beroepsonderwijs en ondersteunend onderzoek in het groene domein. Aeres ziet het als voorrecht én plicht om juist nu Groene Veranderaars op te leiden die een duurzame bijdrage leveren aan oplossingen voor de uitdagende transitievraagstukken van onze tijd.

In dit jaarverslag leest u hoe Aeres dit verankert in haar organisatie en daarover verantwoording aflegt. Ten slotte past op deze plaats veel dank aan iedereen die hieraan een bijdrage levert.

Bastiaan Pellikaan en Rien Komen
College van Bestuur Aeres

Verbinding en meerwaarde

1 Gezamenlijke kaders

Leeswijzer

Dit hoofdstuk beschrijft wat de gezamenlijke uitgangspunten (kernactiviteiten, missie, visie, governance) van Aeres zijn, hoe Aeres in haar omgeving staat, hoe ze de relatie onderhoudt met haar stakeholders, hoe Aeres georganiseerd is, wat de strategie is en wat overkoepelende activiteiten zijn. Binnen de gezamenlijke kaders hebben de instellingen hun eigen levensbeschouwelijke identiteit, plannen en werkwijzen. Deze zijn beschreven in aparte hoofdstukken (zie de hoofdstukken 3 t/m 9).

Inhoud

1.1	Wortels van Aeres	12	1.6	Horizontale dialoog	18
1.1.1	Identiteit: visie en missie	12	1.7	Publiek-private samenwerking	19
1.1.2	Kernactiviteiten en grondslag	12	1.7.1	Visie op en beleid rond relatie publieke en private activiteiten	19
1.2	Aeres-strategie 2023-2027: De Groene Veranderaar	12	1.7.2	Proportionele inzet geldstromen publieke en private entiteiten Aeres	20
1.2.1	Richtinggevende externe veranderingen	12	1.7.3	Aanpak en toetsen relevantie voor onderwijs	20
1.2.2	Ambities	13	1.7.4	Stichting Aeres Groep en de Beleidsregel investeren met publieke middelen in private activiteiten	20
1.2.3	Strategische prioriteiten	13	1.7.5	Resultaten publiek-private samenwerkingen 2023	23
1.2.4	Randvoorwaarden	14	1.8	Internationale activiteiten van Aeres	24
1.2.5	Ontwikkeling en innovatie	14	1.8.1	Resultaten internationaal 2023	25
1.3	Duurzaamheid en maatschappelijk debat	14	1.9	Resultaten, ontwikkelingen en plannen 2023	25
1.3.1	Duurzaamheid in de praktijk	15	1.9.1	Interne en externe ontwikkelingen 2023	25
1.4	Organisatie(structuur)	15	1.9.2	Resultaten Aeres-brede activiteiten en (interne) projecten	25
1.4.1	Scheiding verantwoordelijkheden Raad van Toezicht en College van Bestuur	15	1.9.3	Aeres-brede plannen voor 2024 e.v.	26
1.4.2	Organisatieontwikkeling	15			
1.5	Governance	16			
1.5.1	Branchecodes zijn leidend	16			
1.5.2	Intern beheers- en controlesysteem	16			

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1

1.1 Wortels van Aeres

1.1.1 Identiteit: visie en missie

De grond waarin Aeres wortelt - haar basis - is omschreven in de visie en missie uit het strategische beleidsplan 2023-2027 De Groene Veranderaar. In 2023 actualiseert Aeres haar visie en missie, mede na analyse van maatschappelijke ontwikkelingen in relatie tot de organisatie.

Visie

De samenleving wordt geconfronteerd met grote transities. De urgentie om te verduurzamen is hoog. Thema's als klimaat, een gezonde leefomgeving, dierenwelzijn en (wereld) voedselzekerheid staan hoog op de agenda. Grote transities gaan hand in hand met een toenemende behoefte aan mensen met kennis en vaardigheden, gecombineerd met een onderzoekende houding ten aanzien van alternatieve perspectieven. De Nederlandse sectoren met betrekking tot agro, dier, food, een gezonde leefomgeving en techniek zijn toonaangevend in de wereld. Aeres is verankerd in deze sectoren en kan met haar onderwijs en onderzoek leerlingen, studenten en cursisten voorbereiden op het leveren van een belangrijke bijdrage aan het versterken van de groene sectoren en aan oplossingen in de grote verandervraagstukken van deze tijd.

Missie

Met toonaangevend groen onderwijs en toegepast onderzoek op het gebied van agro, dier, food, een gezonde leefomgeving en techniek draagt Aeres bij aan een duurzame samenleving en de daarbij behorende groene transities. Stevig ingebed in maatschappij én werkveld leidt Aeres leerlingen, studenten en cursisten op tot kritische wereldburgers en daagt Aeres hen als (aankomende) professionals uit om op basis van gefundeerde kennis te bouwen aan de leefbare en toekomstbestendige wereld van morgen.

1.1.2 Kernactiviteiten en grondslag

Aeres is een groene kennisinstelling met onderwijs, onderzoek en commerciële activiteiten als kerntaken. Aeres heeft alle niveaus van het beroepsonderwijs in huis: praktijkonderwijs, vmbo, mbo, hbo, master en contractonderwijs. Naast het reguliere onderwijs biedt Aeres met praktijk- en trainingscentra bedrijfsopleidingen, ontwikkelingstrajecten, trainingen, praktijkassessments en ruimte voor (praktijk)onderzoek. Ook biedt Aeres diensten voor loopbaanontwikkeling en arbeidsbemiddeling binnen de agrifoodsector. Kortom: Aeres biedt een compleet pakket rond leren, ontwikkelen en innoveren, van publiek tot privaat en op alle niveaus.

Grondslag en oriëntatie

Het onderwijs binnen Aeres gaat uit van zowel een algemeen christelijke als bijzonder neutrale grondslag. Vanuit de

samenhang tussen onderwijskundige, godsdienstige en levensbeschouwelijke keuzes als uitgangspunt geeft Aeres actief vorm aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid binnen de samenleving.

Behalve de levensbeschouwing verschilt ook de oriëntatie op de omgeving per instelling en daarbinnen per (opleidings) locatie. Zo hebben het praktijkonderwijs en het vmbo vooral een lokale oriëntatie. Bij het mbo is de oriëntatie regionaal en soms nationaal en internationaal. Het hbo heeft vooral een nationale en internationale oriëntatie, evenals de sterk sectoraal gerichte praktijk- en trainingscentra. Arbeidsbemiddeling richt zich in sterke mate op de regionale en nationale arbeidsmarkt. Aeres wil zich vanuit deze diversiteit verder ontwikkelen en profileren.

1.2 Aeres-strategie 2023-2027: De Groene Veranderaar

Aeres formuleert eens in de vier jaar het strategisch beleid voor heel Aeres. Binnen die richting en kaders werken de instellingen, locaties en medewerkers in samenhang hun eigen route uit. Beginnend in 2022 en afrondend in 2023 stelt Aeres de nieuwe strategie voor 2023-2027 op. Zij toetst in dat proces haar activiteiten aan maatschappelijke ontwikkelingen en trends op het gebied van onderwijs, onderzoek en het groene domein. Inzichten en strategische keuzes die hieruit voortvloeien toetst Aeres bij externe stakeholders uit het onderwijs, onderzoek, de overheid en het bedrijfsleven. De definitieve strategische koers staat in het strategisch document De Groene Veranderaar. De ondertitel van dit document luidt: Het weer verandert, Aeres verandert. Deze titel verwijst naar de vele maatschappelijke veranderingen, waaronder groene transities, waar Aeres, de groene sectoren én de leerlingen, studenten en cursisten mee te maken hebben. Hieronder staan de grote lijnen van het strategisch beleidsplan 2023-2027. Het volledige plan staat op de website aeres.nl.

1.2.1 Richtinggevende externe veranderingen

De samenleving is volop in beweging. De ontwikkelingen in deze turbulente wereld hebben grote invloed op onze kennisinstelling. Dit zijn de belangrijkste externe ontwikkelingen waar Aeres in haar strategie op inspeelt:

- Klimaat en energie(transitie): het veranderende klimaat vraagt om duurzame keuzes.
- Technologie en ICT: de samenleving verandert steeds meer in een kennis- en netwerksamenleving. Door digitalisering en kunstmatige intelligentie veranderen de arbeidsmarkt, de banen en de benodigde vaardigheden. Hierbij valt te denken aan kritisch en probleemoplossend denken, mediawijsheid, samenwerken, ICT-basisvaardigheden en sociale vaardigheden.

- Toenemend bewustzijn over groen en persoonlijk welbevinden: er is een grote behoefte aan een balans tussen maatschappelijk nut en een gezond ecosysteem. Groene kennis en groene skills zijn steeds vaker een onderdeel van multidisciplinaire oplossingen voor bijvoorbeeld de inrichting van de leefomgeving en de omgang met dieren.
- Voedselzekerheid in het mondiale speelveld: de wereldbevolking en de vraag naar duurzaam geproduceerd voedsel groeien. Met een krimpend landbouwareaal betekent dit dat er veel behoefte is aan specifieke kennis om dit te realiseren.
- Globale context: de uitdagingen van groene transities kennen letterlijk geen grenzen. Dit vraagt om een internationale aanpak die disciplines en sectoren met elkaar verbindt en onderwijs dat wereldburgers opleidt met een onderzoekende houding en een mondiaal bewustzijn.
- Behoeft aan flexibiliteit en maatwerk in het onderwijs: de arbeidsmarkt vraagt werknemers die duurzaam inzetbaar blijven. Dit vraagt om korte scholing en flexibele onderwijsprogramma's om snel nieuwe vaardigheden onder de knie te krijgen en up-to-date te blijven.
- Onderwijsvernieuwing: dankzij technologische ontwikkelingen krijgen leerlingen en studenten eenvoudiger toegang tot kennis. Het belang van goede begeleiding neemt hierbij toe. Inzicht in het eigen leerproces staat centraal voor leerlingen, studenten en cursisten. Daarbij is een lerende cultuur onmisbaar, met een persoonlijke benadering en coachend docentschap.
- Demografie en diversiteit: op de lange termijn neemt het aantal leerlingen en studenten af en blijft de arbeidsmarkt krap. Om het aantal onderwijsdeelnemers op peil te houden, zijn creativiteit en flexibiliteit nodig. Kennis aanbieden aan internationale doelgroepen biedt kansen. Aandacht voor diversiteit is daarbij belangrijk, Aeres wil iedereen een veilige leeromgeving bieden.
- Aeres heeft ook als werkgever te maken met een krappe arbeidsmarkt en wil getalenteerde arbeidskrachten aan zich blijven binden door een aantrekkelijke werkgever te zijn.

1.2.2 Ambities

In antwoord op de bovenstaande uitdagingen heeft Aeres de ambitie om toonaangevend te zijn in praktijkgericht beroepsonderwijs en ondersteunend onderzoek op het gebied van agro, food, een groene leefomgeving, dier en techniek. Aeres leidt Groene Veranderaars op. Als deze jonge mensen en (ervaren) professionals te maken krijgen met transities, durven ze keuzes te maken. Ze denken oplossingsgericht. Ze stappen uit de rij als dat nodig is en ze dragen bij aan een duurzame en leefbare wereld.

Aeres heeft een breed onderwijsaanbod. Ze stoomt talenten klaar voor de arbeidsmarkt en ze is onderscheidend in groen; ook voor mensen die uiteindelijk niet in de groene sector gaan werken. Het onderwijs en onderzoek van Aeres dragen bij aan acht Sustainable Development Goals (SDG's, zie § 1.3).

Leerlingen en studenten van Aeres doen toegepast groen onderzoek en haar lectoren en practoren hebben een directe lijn met het onderwijs. Kennis delen zorgt namelijk voor inspiratie en die inspiratie leidt vervolgens tot innovaties.

1.2.3 Strategische prioriteiten

Om de ambities waar te maken geeft Aeres voorrang aan de drie onderstaande strategische doelen.

Het Aeres-aanbod aanscherpen tot toonaangevend groen

Het eerste doel is om leerlingen, studenten en cursisten nadrukkelijk voor Aeres te laten kiezen vanwege haar grote kennis van het groene domein. Om toonaangevend te zijn en te blijven, houdt Aeres haar huidige opleidings- en onderzoeksaanbod tegen het licht en weegt ze af of nieuwe activiteiten bijdragen aan haar aantrekkelijkheid, kennis en toonaangevendheid. Dat doet ze met vastgestelde criteria. Deze criteria helpen haar om te bepalen in hoeverre een bepaalde activiteit (nog) gewenst en realistisch is.

Leven Lang Ontwikkelen tot bloei brengen in onze organisatie

De maatschappij verandert en daarmee ook haar behoefte aan een Leven Lang Ontwikkelen (LLO): bijscholing, nascholing en omscholing. Met een divers en praktijkgericht aanbod cursussen en opleidingen op het gebied van agro, dier, food, techniek, groen & bloem, ontwikkelen & ondernemen en persoonlijke ontwikkeling speelt Aeres in op deze maatschappelijke ontwikkeling. Om dit goed te doen, verbetert Aeres haar interne organisatie op het vlak van LLO en bundelt ze krachten waar het moet.

De markt vraagt om flexibele onderwijsprogramma's met maatwerk voor cursisten. Daarom is het belangrijk de organisatie en de inzet van docenten en trainers daarop in te richten. Een betere samenwerking tussen verschillende LLO-onderdelen, zoals de Aeres Training Centres, Aeres Tech en Aeres Hogeschool, helpt hierbij.

De interne samenwerking maximaliseren

Aeres is de enige groene kennisinstelling in Nederland die praktijkgericht beroepsonderwijs aanbiedt op alle niveaus. Vergeleken met andere onderwijsinstellingen biedt dit, naast een soepele interne doorstroom, voordelen op het gebied van het uitwisselen van kennis en (praktijk)faciliteiten. Het intensiveren hiervan versterkt de kwaliteit van het onderwijs. Bij interne samenwerking gaat het enerzijds over horizontale samenwerking: samenwerken en kennis delen tussen locaties en opleidingen binnen dezelfde Aeres-instelling. Daarnaast is er verticale samenwerking tussen de verschillende onderwijssoorten. Hierbij profiteert Aeres van de inhoudelijke verbindingen tussen onderwijs en onderzoek van hbo, mbo en vmbo en het breed gebruik van haar bijzondere praktijkfaciliteiten.

1.2.4 Randvoorwaarden

Aeres onderscheidt een aantal onderwerpen die zij binnen de organisatie moet versterken om de strategie te kunnen realiseren. De thema's waar extra inzet naartoe gaat zijn:

- Onderwijskundig leiderschap en onderwijskundige visie: om sterk te staan in onderwijs en onderzoek gaat Aeres nog meer sturen op onderwijskundige kwaliteit, zowel vakinhoudelijk als didactisch/pedagogisch.
- Toonaangevende docenten: de docenten bepalen voor een belangrijk deel hoe leerlingen, studenten en cursisten hun onderwijs ervaren. Aeres investeert hierin, onder meer door docenten te begeleiden in hun (persoonlijke) ontwikkeling. Het uitgangspunt is daarbij dat docenten alle kennis en kunde van Aeres kunnen benutten. Zo draagt bijvoorbeeld de ervaring die Aeres Hogeschool Wageningen als docentenopleider heeft met de vragen van en veranderingen in het werkveld ook bij aan de persoonlijke en professionele ontwikkeling van Aeres-docenten.
- Be good and tell it: Aeres wil haar naamsbekendheid vergroten en haar reputatie versterken en zet hiervoor een gecoördineerde en gezamenlijke marketing- en communicatieaanpak in.
- Digitalisering in het onderwijs: onze maatschappij digitaliseert razendsnel. Als toonaangevend opleider moet Aeres daarom state-of-the-art digitale faciliteiten hebben. Ze gaat dan ook verschillende verbeteringen doorvoeren, onder meer op het gebied van blended learning en gamification.
- Leiderschap en gedrag: samen de strategie uitvoeren vraagt om leiderschap. Aeres verankert de strategische keuzes in haar plannen en processen. En dat doet ze samen met alle leidinggevenden. Zo ontstaat er een gecoördineerde aanpak.

1.2.5 Ontwikkeling en innovatie

Door samen te werken op het gebied van ontwikkeling en innovatie creëren de instellingen van Aeres en hun (bedrijfs) activiteiten meer gezamenlijke capaciteit, wat de inbedding van de strategie in de gehele organisatie versterkt. Hierdoor zal de kracht van Aeres sterker naar voren komen en dit heeft een positieve uitwerking op alle bedrijfsactiviteiten. Het samen leren, samen groeien en samen vernieuwen vanuit een innovatieprogramma is leidend voor centrale ontwikkeling en innovatie.

Sinds 2018 besteedt Aeres 1% van de onderwijsbijdrage van het vmbo, mbo en hbo aan Aeres-brede ontwikkel- en innovatieactiviteiten.

De unieke brede samenstelling van de organisatie biedt tal van ontwikkel- en innovatiekansen voor het creëren van synergie en meerwaarde, onder andere:

- het horizontaal (binnen de Aeres-instellingen) en verticaal (tussen de Aeres-instellingen) delen en ontwikkelen van kennis over de verschillende domeinen;
- het laten doorstromen van onderzoeksresultaten via de lectoraten en de practoraten naar het hbo, mbo, vmbo en Leven Lang Ontwikkelen;

- het (in gezamenlijkheid) tot stand brengen en vertalen van noodzakelijke innovaties voor huidige en toekomstige beroepsbeoefenaren;
- het via verschillende marktvensters leggen van contacten met de buitenwereld en het actief delen van kansen met collega's;
- het optimaliseren van de doorlopende leerlijn vmbo-mbo-hbo-universiteit;
- het gezamenlijk versnellen op strategische speerpunten.

De resultaten op het gebied van ontwikkeling en innovatie staan in § 1.9.2, Aeres-brede resultaten en (interne) projecten en § 10.9.2, Ontwikkeling & Innovatie. Daarnaast alle beschrijvingen van (interne) projecten en ontwikkelingen.

1.3 Duurzaamheid en maatschappelijk debat

Groen en duurzaamheid zijn brede begrippen. Aeres bedoelt met groen zowel het donkergroene agrarische domein waaruit ze is ontstaan als het lichtgroene domein met ontwikkelingen als natuurherstel en vergroening van het stedelijke gebied.

Aeres wil in beide domeinen onderscheidend zijn: ze raken elkaar en lopen in elkaar over. Met haar activiteiten en de mensen die ze opleidt draagt Aeres onder meer bij aan het:

- ontwikkelen en versterken van circulaire voedselsystemen;
- beschermen van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving;
- verduurzamen van eiwitbronnen voor menselijke consumptie;
- terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen in land- en tuinbouw.

Sustainable Development Goals (SDG's)

Aeres werkt binnen deze groene kaders aan acht van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Dit zijn wereldwijde, duurzame ontwikkelingsdoelstellingen voor een betere leefwereld in 2030. Aeres draagt met al haar onderdelen bij aan deze acht doelstellingen:

- geen honger;
- kwaliteitsonderwijs;
- schoon water en sanitair;
- duurzame steden en gemeenschappen;
- verantwoorde consumptie en productie;
- klimaatactie;
- leven in het water;
- leven op het land.

Toegevoegde waarde in het maatschappelijke debat

De noodzaak om veranderingen door te voeren in het groene domein is groot en belangrijk om de wereld duurzaam leefbaar te houden. Aan het maatschappelijke debat hierover levert Aeres een belangrijke bijdrage. Niet door te polariseren en voor te schrijven wat goed of fout is. De meerwaarde van Aeres is dat ze leerlingen, studenten en cursisten verschillende richtingen voor oplossingen kan aanreiken met de wetenschappelijk onderbouwde informatie van de kennisinstelling. Hierdoor kunnen zij als kundige en kritische wereldburgers omgaan met of zelfs richting geven aan de transitie die aan de orde zijn.

1.3.1 Duurzaamheid in de praktijk

Aeres laat leerlingen, studenten en cursisten vanuit diverse perspectieven naar duurzaamheid kijken en vraagstukken oplossen door bijvoorbeeld het toepassen van technologie of circulariteit, of combinaties van mogelijkheden. Aeres laat de verschillende perspectieven onder andere zien op praktijklocaties, waaronder Aeres Farms, waar zowel biologische en biologisch-dynamische als technologiegedreven landbouwsystemen in gebruik zijn.

Met lesmethodes, zoals Leren voor Duurzame Ontwikkeling, besteedt Aeres in het onderwijs veel aandacht aan transitiegerichte opdrachten. In 2023 ontwikkelt Aeres bovendien vmbo-lesmateriaal gericht op het vergroten van biodiversiteit op schoolterreinen.

Speciale projecten brengen leerlingen en studenten in aanraking met duurzaamheid. Enkele voorbeelden hiervan zijn de deelname van Aeres VMBO Sneek aan de actieweek Skjin Wetter in de gemeente Sneek en de deelname van leerlingen en studenten van Aeres VMBO, Aeres MBO en Aeres Hogeschool aan projecten in de Verspillingsvrije week van Regio Foodvalley en de Green Deal Natuurinclusieve Landbouw Groen Onderwijs. Diverse Aeres-locaties nemen deel aan het programma Eco-Schools en in 2023 vindt de jaarlijkse inspiratiedag voor Eco-Schools plaats bij Aeres Hogeschool Almere, een letterlijk schoolvoorbeeld van duurzame bouw. Ook in de eigen bedrijfsvoering besteedt Aeres veel aandacht aan duurzaamheid. Dit gebeurt onder andere in de vorm van verduurzaming van gebouwen, het gebruik van schone energie en het werken aan duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Op een aantal locaties werkt Aeres met de Whole School Approach voor duurzame ontwikkeling.

1.4 Organisatie(structuur)

Aeres bestaat uit zes stichtingen. Het College van Bestuur van de hoofdstichting Stichting Aeres Groep vormt het bestuur van deze stichtingen. De Raad van Toezicht van Stichting Aeres Groep vormt de Raad van Toezicht van alle stichtingen. De Raad van Toezicht ziet toe op de uitvoering van werkzaamheden en de uitoefening van bevoegdheden door het College van Bestuur en staat het bestuur met advies terzijde.

Sinds de oprichting op 1 januari 2004 is Aeres via (bestuurlijke) fusies uitgebreid en heeft ze zich ontwikkeld tot een veelzijdige, krachtige organisatie (zie organogram op de volgende pagina). Elke (bedrijfs)activiteit valt onder een van de zes stichtingen. Elke stichting heeft haar eigen statuut dat bevoegdheden en verantwoordelijkheden beschrijft, conform de wettelijke regelgeving. Alle instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten (onder andere bv's) uit het Aeres-organogram komen in dit jaarverslag aan bod. Op de website aeres.nl staat onder het kopje Over Aeres meer informatie over het College van Bestuur en de Raad van Toezicht.

1.4.1 Scheiding verantwoordelijkheden Raad van Toezicht en College van Bestuur

De wijze waarop Aeres haar bestuur en organisatie inricht, ligt vast in de eigen governance, zoals uitgewerkt in de besturingsfilosofie en het bestuursreglement.

Stichting Aeres Groep heeft een Raad van Toezicht en een tweehoofdig College van Bestuur. De overige stichtingen en onderliggende rechtspersonen hebben een eigen directie. De besturing van de verschillende stichtingen is strikt gescheiden. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in afzonderlijke bestuursvergaderingen per stichting en aparte jaarrekeningen.

Het Aeres-managementteam (Aeres MT) bestaat uit het College van Bestuur en de (instellings)directeuren van Aeres PrO, VMBO en MBO, Aeres Hogeschool, Stichting Aeres Tech en Stichting Agrottransfer Dronen.

Op basis van mandaat, maar met behoud van de volledige verantwoordelijkheid van het College van Bestuur, sturen de verschillende (instellings)directeuren hun eigen instelling en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten aan. Binnen de onderwijsinstellingen zijn vervolgens locatie- en faculteitsdirecteuren aangesteld. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden liggen vast in het bestuursreglement en functieprofielen. Het College van Bestuur wordt zo volledig mogelijk geïnformeerd om adequaat sturing te kunnen geven.

Het College van Bestuur werkt vanuit het Bestuursbureau in Ede met ondersteuning van een aantal stafdiensten. Hoofdstuk 10 beschrijft de activiteiten van het Bestuursbureau.

Voor een overzicht van de onderdelen waarover het College van Bestuur de bestuurlijke bevoegdheid heeft, zie het organogram op pagina 17.

1.4.2 Organisatieontwikkeling

Deze paragraaf geeft de ontwikkelingen weer die van invloed zijn op het organogram en/of de toelichting daaronder. Ook benoemt Aeres hier ontwikkelingen die indirect relevant zijn voor de organisatie(structuur) of het werk dat het Bestuursbureau doet. Bijvoorbeeld omdat er iets in de grotere

context is gewijzigd. Specifieke organisatieontwikkelingen komen terug bij de (onderwijs)activiteiten.

- Stichting Bureau Erkenningen en Stichting Groenkeur fuseren met terugwerkende kracht tot 1 januari 2023 tot de eigenstandige Stichting Groene Erkenningen. Stichting Bureau Erkenning maakt daarmee in 2023 geen deel meer uit van Aeres.
- In 2020 besluit Aeres het onderwijs van Aeres MAVO Bilthoven (voorheen Oranje Nassaschool) stop te zetten en te verplaatsen naar Aeres VMBO Maartensdijk. Wettelijk is Aeres in zo'n geval verplicht om de gebouwen en de grond van de school over te dragen aan de gemeente Bilthoven. Tijdens de afwikkeling van dit proces ontdekt de notaris dat in het Kadaster nog steeds een stuk grond bij de school op naam staat van de stichting Oranje Nassaschool (ONS). Deze stichting is echter in 2000 opgeheven, waarbij het stuk grond over het hoofd is gezien. Om de overdracht alsnog te realiseren, opent de rechtbank op 10 november 2021 de vereffening voor de stichting ONS en wijst de voorzitter van het College van Bestuur van Aeres aan als vereffenaar zodat hij de grond kan overdragen en de stichting ONS weer kan ontbinden. Dit proces is half 2023 officieel afgerond.
- Op 17 oktober 2023 is de naam Tech Examenbureau bv bij de notaris gewijzigd in Aeres Tech Grow bv.
- Vanaf 1 januari 2024 gaat NECV bv (Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport bv) de handelsnaam Tech Examen Centrum gebruiken. De notariële naam blijft NECV bv.

1.5 Governance

Aeres zorgt stelselmatig voor afstemming en samenhang tussen goed onderwijs, maatschappelijk verantwoord bestuur en verantwoording. De instellingen van Aeres en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten houden op allerlei manieren contact met medewerkers, deelnemers (leerlingen, studenten, cursisten), ouders en externe relaties over het realiseren van de visie en de doelstellingen.

Transparantie en integriteit

Aeres geeft inzicht in haar kwaliteiten en prestaties. Ze informeert medewerkers, leerlingen, studenten, deelnemers en externe relaties over beleid, activiteiten en ontwikkelingen, bijvoorbeeld via dit jaarverslag, de Aeres-nieuwbrief, nieuwsberichten op de website(s) en social media of door bijeenkomsten.

1.5.1 Branchecodes zijn leidend

Aeres onderstreept het belang van goed governance zoals dat ook in de verschillende landelijke branchecodes is vastgelegd. Aeres leeft de branchecodes goed bestuur van de hogescholen, het mbo en het vo systematisch na als leidraad voor de principes, uitgangspunten en verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Het

bestuur handelt op basis van de geformuleerde waarden: verantwoordelijkheid, samenwerking, integer, openheid en lef.

De bezoldiging van de bestuurders van Aeres blijft binnen de kaders van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Voor meer informatie zie § 2.4 en § 12.4 en de jaarrekening.

Tegenstrijdige belangen

Binnen Aeres vindt in 2023 een transactie plaats waarbij tegenstrijdige belangen spelen die van materiële betekenis zijn voor Aeres. Er doen zich geen tegenstrijdige belangen voor die van materiële betekenis zijn voor de afzonderlijke leden van het College van Bestuur.

Transactie met tegenstrijdige belangen in 2023:

- In 2023 maakt Aeres nieuwe prijsafspraken voor de dienstverlening van Aeres Agree aan Stichting Aeres Groep. Daarbij zijn, naast het College van Bestuur, de directeur van Aeres Agree en het hoofd P&O betrokken.

1.5.2 Intern beheers- en controlesysteem

Aeres moet laten zien dat zij een goed werkend intern beheers- en controlesysteem heeft, dat zij een reëel beeld heeft van haar toekomst, dat ze risico's tijdig signaleert en dat ze vervolgens passende maatregelen neemt om de gevolgen van de risico's te beheersen.

Beleids- en kwaliteitscyclus (PDCA)

Aeres gebruikt over de hele breedte dezelfde planning- en control-cyclus. Sinds 2023 werkt Aeres met het strategiedocument 2023-2027 (zie § 1.2). Iedere instelling formuleert binnen die strategische koers en kaders een eigen meerjarenplan dat de kaders geeft waarbinnen de faculteiten of locaties of bedrijven, teams en uiteindelijk individuele medewerkers hun (jaar)plannen ontwikkelen en uitvoeren. De stafdiensten van het Bestuursbureau stellen binnen dezelfde kaders een jaarplan op.

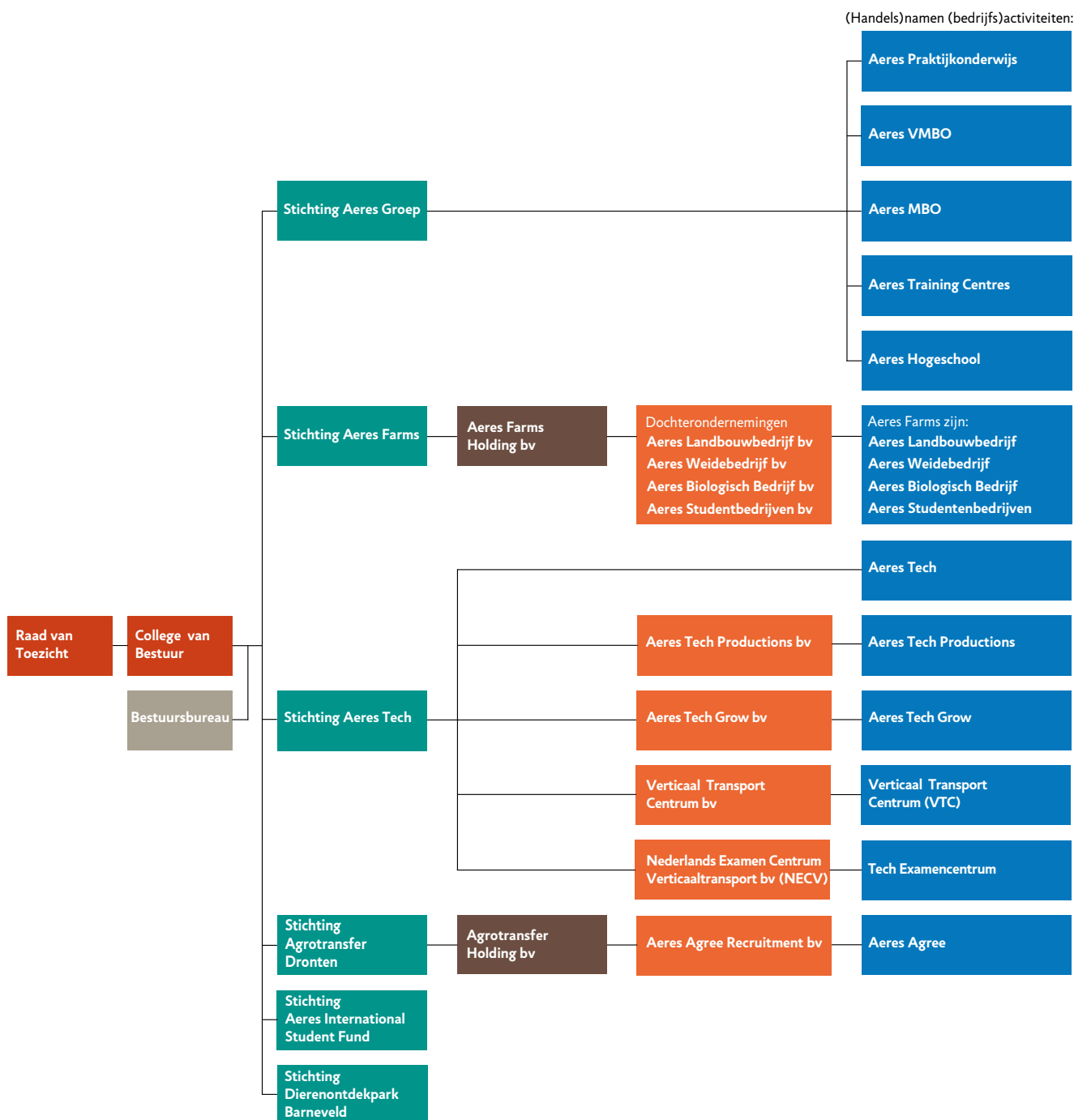
Het College van Bestuur toetst het voorgenomen beleid van een instelling of (bedrijfs)activiteit (inclusief de stafdiensten) aan het strategiedocument en bespreekt de (jaar)plannen regelmatig met de directies van de instellingen en stafdiensthoofden, mede aan de hand van voortgangsrapportages.

De wijze waarop Aeres PrO, VMBO en MBO hun kwaliteitszorg binnen deze kaders uitvoeren, staat in § 3.4.1, § 3.9, § 3.15 en § 3.26. Voor Aeres Hogeschool staat het in § 4.8, voor Aeres Farms in § 5.6, voor Aeres Tech in § 6.12, voor Aeres Agree in § 7.3.5 en voor het Bestuursbureau in § 10.10.

Controle en risicomanagement

De Raad van Toezicht van Aeres geeft het accountantskantoor de opdracht voor de controle van de (geconsolideerde) jaarrekeningen van Stichting Aeres Groep en Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*) en van de jaarrekeningen van de entiteiten behorend tot Stichting Aeres Farms, Stichting

Het College van Bestuur heeft de bestuurlijke bevoegdheid over:

Toelichting

Binnen Stichting Aeres Groep functioneert een College van Bestuur op grond van de WEB en de WHW.

Het College van Bestuur van Aeres heeft de bestuurlijke bevoegdheid over de volgende handelsnamen:

- Stichting Aeres Groep gebruikt de volgende handelsnamen:
 - > Aeres PrO, VMBO en MBO is de koepel van:
 - Aeres Praktijkonderwijs is gevestigd in Emmeloord.
 - Aeres VMBO heeft vestigingen in Almere, Buitenpost, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Lelystad, Maartensdijk, Nijkerk, Sneek en Velp.
 - Aeres MBO heeft vestigingen in Almere, Barneveld, Buitenpost, Dronten, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Nijkerk, Sneek en Velp.
 - Aeres PrO, VMBO en MBO heeft drie trainingcentra: Aeres Training Centre Barneveld (expertisegebied Dier), Aeres Training Centre International (locatie Barneveld), Aeres Training Centre (expertisegebieden Agribusiness, Food en Groen & Bloem, locaties Dronten, Ede, Emmeloord, Leeuwarden en Velp).
 - > Aeres Hogeschool heeft faculteiten in Almere, Dronten en Wageningen.
- Stichting Aeres Farms is 100% aandeelhouder van Aeres Farms Holding bv en de onderliggende bedrijven Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Weidebedrijf bv, Aeres Biologische Bedrijf en Aeres Studentbedrijven bv. Aeres Landbouwbedrijf bv neemt deel in EWI Windpark bv.
- Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC+) is 100% aandeelhouder van Aeres Tech Productions bv, Aeres Tech Grow bv (voorheen Fedecom Academy bv en Tech Examenbureau bv), VTC bv en NECV bv. Het bestuur van Stichting Aeres Tech vormt samen met het bestuur van de Nederlandse vereniging van ondernemingen op het gebied van Koudetechniek en Luchtbehandeling (NVKL) het bestuur van Stichting GO°. De directievoering van Stichting GO° is belegd bij de directeur van Stichting Aeres Tech. Aeres Tech heeft expertisecentra voor koudetechniek en mobiele techniek.
- Stichting Agrotransfer Dronten is 100% aandeelhouder van Agrotransfer Holding bv en onderliggende bedrijf Aeres Agree Recruitment bv. De handelsnaam voor alle drie is Aeres Agree.
- Stichting Aeres International Student Fund (AISF) ondersteunt studenten van Stichting Aeres Groep en Stichting Aeres Tech.
- Stichting Dierenontdekkp Barneveld is een educatieve praktijkomgeving voor de sector dier. De handelsnaam is Van Dieren Ontdekkp.

Agrotransfer Dronten en twee kleinere stichtingen. Dit kantoor voert een interimcontrole uit die in overeenstemming is met de in Nederland van toepassing zijnde controle- en overige standaarden. De in de controle betrokken voorschriften van het ministerie van OCW liggen vast in het onderwijscontroleprotocol OCW 2023. De accountantscontrole behorend bij de jaarrekening en het jaarverslag 2023 vindt in goed overleg plaats.

Aeres benoemt jaarlijks de belangrijkste risico's in de kaderbrief en maakt hierbij onderscheid tussen generieke/gezamenlijke risico's op Aeres-niveau en specifieke risico's per instelling.

De directies van de instellingen en de stafdiensthooften beschrijven in hun jaarplan de instellingsspecifieke risico's en monitoren deze middels de voortgangsrapportages aan het bestuur.

Verantwoording

Het opstellen van het jaarverslag is een jaarlijks terugkerende wettelijke verantwoordingsverplichting. Aeres gebruikt deze wettelijke verplichting om een van haar strategische doelen te realiseren: het open communiceren met en naar alle betrokkenen bij de organisatie. Het jaarverslag beschouwt zij als hét verantwoordingsdocument voor iedereen die geïnteresseerd is in het reilen en zeilen van heel Aeres: overheid, Onderwijsinspectie, ouders, deelnemers, gemeentes, bedrijven en andere instellingen. Op de locatiewebsites van Aeres VMBO en Aeres MBO staan jaarresultaten per locatie.

1.6 Horizontale dialoog

Aeres wil transparant en helder communiceren met alle, direct en indirect, bij de organisatie betrokken doelgroepen. Het doel van de horizontale dialoog is informeren, gevoed worden, responsief zijn, leren en innoveren. Het College van Bestuur en de medewerkers nemen actief deel aan allerlei platforms, landelijke projecten, samenwerkingsverbanden en dergelijke. De horizontale dialoog vindt plaats op het niveau van het collectief en per instelling of (bedrijfs)activiteit. Afhankelijk van het soort activiteit of de aard van een besluit worden belanghebbenden hierbij betrokken.

De Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs) activiteiten geven op hun eigen wijze invulling aan de horizontale dialoog. De paragrafen met meer informatie over de horizontale dialoog per instelling of (bedrijfs)activiteit zijn § 3.2.2 (Aeres PrO, VMBO en MBO), § 3.6.3 Aeres Praktijkonderwijs, § 3.11.6 (Aeres VMBO), § 3.20.5 (Aeres MBO), § 4.5 (Aeres Hogeschool), § 5.4 (Aeres Farms), § 6.5 (Aeres Tech), § 7.2.1 (Aeres Agree), en § 10.3 (Bestuursbureau).

Medezeggenschap en klachtenregeling

Aeres richt haar medezeggenschap in op basis van de Wet op de ondernemingsraden (WOR), de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) en de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). De inrichting vormt een

afspiegeling van de zeggenschapsverhoudingen binnen Aeres. De medezeggenschap komt compleet en uitvoerig aan bod in § 11.15 van het sociaal jaarverslag.

De klokkenluidersregeling van Aeres beschrijft hoe medewerkers, leerlingen, cursisten en studenten van Aeres kunnen omgaan met een ernstig vermoeden van een misstand binnen de (onderwijs)instellingen van Aeres. De klokkenluidersregeling is uitsluitend van toepassing wanneer de binnengekomen klacht of gemelde misstand niet past binnen de bestaande klachtenregelingen van Aeres. De regeling is beschikbaar via de website aeres.nl.

Externe contacten

Naast de wettelijk verplichte verticale verantwoording onderhoudt Aeres contacten met gemeentelijke en provinciale overheden. Daarnaast is er contact met de ministeries van OCW en LNV.

De veelvuldige contacten met het bedrijfsleven vinden zowel via brancheorganisaties als rechtstreeks met individuele bedrijven plaats. Ook leerlingen en studenten vormen een belangrijke schakel in de contacten met het bedrijfsleven. Zo komen op alle vmbo-, mbo- en hbo-locaties vormen van stage en/of beroepspraktijkvorming voor. De hogeschool heeft daarnaast werkveld- en adviescommissies en/of adviesraden. Deze commissies en raden vormen een belangrijke schakel tussen het onderwijs en het bedrijfsleven.

Het College van Bestuur is veelvuldig op bestuurlijk niveau in gesprek met externe stakeholders. Elke instelling of de daarbij horende (bedrijfs)activiteit is doordrongen van het feit dat het belangrijk is om goede contacten met de buitenwereld en vooral het bedrijfsleven te onderhouden. Interne en externe samenwerking komen structureel terug in de voortgangsgesprekken tussen het College van Bestuur en de directies.

Onderwijsveld

De contacten met het onderwijsveld verlopen veelal via koepels zoals de VO-raad, MBO Raad en Vereniging Hogescholen. Daarnaast participeert Aeres in Connect Groen en de Groene Tafel. Connect Groen is een op samenwerking gericht netwerk van groene scholen voor vo en mbo. De Groene Tafel is het platform waarin alle groene kennisinstellingen strategisch samenwerken. Aan de Groene Tafel vindt overleg plaats over de kerntaken van de instellingen: het opleiden van leerlingen en studenten en het ontwikkelen, valideren en delen van kennis. Het doel daarbij is belangenbehartiging van de gezamenlijke groene kennisinstellingen bij en overleg met de overheid en het bedrijfsleven. De bestuurders van alle instellingen vormen de Groene Tafel en een viermanschap van bestuurders voert de regie.

Groenpact

Groenpact is een samenwerking tussen partijen uit het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid (ministerie van LNV). De betrokken partijen willen het groene kennis- en innovatiesysteem in Nederland verder versterken. Samen werken zij aan het realiseren van de gezamenlijke ambitie om internationaal voorloper te blijven op het gebied van

het oplossen van grote mondiale en regionale vraagstukken met betrekking tot voeding, duurzaamheid en leefbaarheid. Groenpact legt verbanden tussen het onderwijs, de beleidsdoelen en de daaruit voortvloeiende kennisopgaven rond kringlooplandbouw, klimaat en een duurzame concurrentiekracht. Belangrijke onderdelen van Groenpact zijn het CoE Groen, het CIV Groen en het CIV Water, en versnellingsprogramma's op het gebied van arbeidsmarkt, internationalisering, kennisdeling en digitalisering en technologisering.

Overige netwerken en samenwerkingsverbanden

Het College van Bestuur, dan wel medewerkers van het Aeres Bestuursbureau, is lid van of onderhoudt onder meer contacten met:

- verschillende kenniscoalities (samenwerkingsverbanden gericht op het verwaarden van kennis of innovatie);
- diverse regionale samenwerkingsverbanden met overheid, onderwijs en bedrijfsleven in Friesland, Flevoland en Gelderland;
- vakbonden;
- leveranciers en (financiële) dienstverleners;
- internationale relaties zoals ngo's.

De netwerken en samenwerkingsverbanden van de aangesloten onderwijsinstellingen, Aeres Tech en Aeres Agree staan beschreven in de desbetreffende hoofdstukken.

Communicatie

Aeres communiceert als geheel behalve via persoonlijk contact en deelname aan netwerken ook via digitale en geschreven communicatiemiddelen met de interne en externe doelgroepen.

Voor het op de hoogte houden van extern betrokkenen zet Aeres onder meer het jaarverslag, de Aeres-nieuwbrief, -websites en social media in. De centrale Aeres-website, www.aeres.nl, legt verbinding tussen de verschillende Aeres-activiteiten. Een deel van deze website dient als verantwoordingsinstrument voor heel Aeres. De verschillende Aeres-activiteiten hebben daarnaast een eigen website, zodat zij hun doelgroepen gericht kunnen bedienen.

Elke Aeres-instelling heeft een eigen marketing- en communicatieafdeling, die zich vooral bezighoudt met het werven van en de communicatie met deelnemers (leerlingen en hun ouders, studenten en cursisten) en klanten.

De resultaten van de stafdienst Corporate Communicatie zijn te lezen in § 10.8.

1.7 Publiek-private samenwerking

Aeres heeft zowel publieke als private activiteiten. Een deel van de private activiteiten valt onder separate stichtingen en bv's, een ander deel vindt plaats binnen de onderwijsstichting Stichting Aeres Groep. Zie organogram in § 1.4.1. Binnen de onderwijsstichting bestaat een duidelijke scheiding tussen publieke en private vermogensposities. De private activiteiten van Stichting Aeres Groep hebben aparte administraties, dan wel aparte kostenverbijzonderingen.

1.7.1 Visie op en beleid rond relatie publieke en private activiteiten

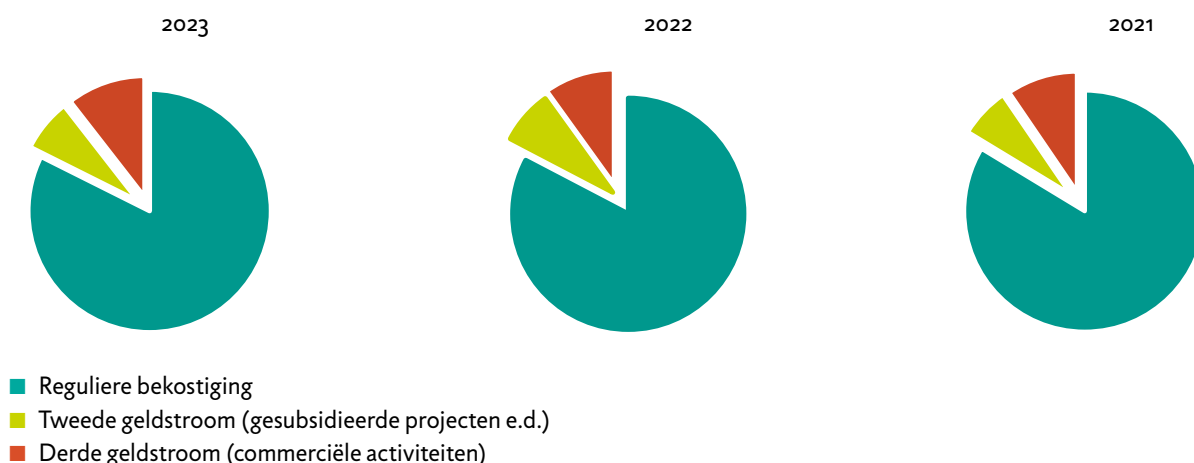
Samenwerking met het bedrijfsleven leidt tot publiek-private activiteiten. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de samenwerking een bijdrage moet leveren aan de corebusiness van Aeres: onderwijs, onderzoek en ondernemen, en dat de opgedane kennis resulteert (valorisatie) in kwalitatief beter onderwijs dat aansluit op de gevraagde kennis in de beroepspraktijk. Het door studenten opdoen van praktijkervaring door deel te nemen in onderzoeksprojecten (bijv. als stage/afstudeeropdracht) is hiervan een mooi voorbeeld.

Het private opleidingsaanbod sluit aan bij het reguliere onderwijs of komt daaruit voort. Dat geldt voor de uit te voeren publiek-private activiteiten in het kader van Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en voor Stichting Aeres Tech, die naast haar commerciële technische vakscholing, samen met roc Aventus, technische bbl-opleidingen voor bedrijven verzorgt. Voor (vraaggestuurd) onderzoek en (internationale) innovatie- en ontwikkelingsprojecten participeert Aeres in meerdere samenwerkingsverbanden. De hierbij betrokken partijen, zoals ngo's, bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere onderwijsorganisaties, zijn samen verantwoordelijk voor de kosten en de inzet van mensen. De financiering van deze samenwerkingsverbanden hangt af van de opgezette structuur. In een dergelijk samenwerkingsverband werken de verschillende partijen als gelijkwaardige partners samen aan innovatie en/of verbinding rond een specifiek thema. Deze kenniscoalities zijn regelmatig publiek-private samenwerkingen.

Aeres Agree (Stichting Agrotransfer Dronten) legt tot slot de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt en levert daarmee een bijdrage aan de kennis die Aeres van de arbeidsmarkt heeft.

1.7.2 Proportionele inzet geldstromen publieke en private entiteiten Aeres

	Tweede geldstroom (gesubsidieerde projecten e.d.)	Derde geldstroom (commerciële activiteiten)	Percentage t.o.v. totale omzet
2020 Aeres, zonder Nordwin College	€ 8.250.671	€ 14.690.631	16,6%
2020 Aeres, inclusief Nordwin College	€ 8.846.261	€ 15.067.736	13,9%
2021 Aeres	€ 12.232.283	€ 17.128.245	15,3%
2022 Aeres	€ 14.314.003	€ 19.199.883	16,3%
2023 Aeres	€ 14.599.893	€ 21.663.593	16,3%

Grafiek 1.1. Verhouding reguliere en niet-reguliere geldstromen 2021, 2022 en 2023

1.7.3 Aanpak en toetsen relevantie voor onderwijs

Het College van Bestuur toetst de bijdrage die de (gewenste) activiteiten leveren aan de corebusiness van Aeres jaarlijks via de jaarplannen van de Aeres-instellingen en hun (bedrijfs) activiteiten. Deze plannen toetst het College van Bestuur aan de missie, de visie en het strategisch beleidsplan van Aeres en het bespreekt deze met de directies van de instellingen. In de hoofdstukken van de onderwijsinstellingen staan de doelstellingen die de betreffende instelling heeft met de commerciële activiteiten. In de volgende paragraaf werkt Aeres te relatie tussen publiek en privaat verder uit.

1.7.4 Stichting Aeres Groep en de Beleidsregel investeren met publieke middelen in private activiteiten

In 2023 beoordeelt Aeres haar activiteiten met een privaat karakter in het kader van de Beleidsregel investeren met publieke middelen in private activiteiten. Deze paragraaf omvat de verantwoording voor de onderwijsstichting Stichting Aeres Groep. De puur private activiteiten, ondergebracht in aparte juridische entiteiten, zijn in deze paragraaf buiten beschouwing gelaten. De verantwoording van deze activiteiten is opgenomen in deel III van het jaarverslag, de commerciële en dienstverlenende activiteiten.

Stichting Aeres Groep brengt zoals gezegd een duidelijke scheiding aan tussen publieke en private vermogensposities via aparte administraties, dan wel aparte kostenverbijzonderingen. Voor zover zij uren verantwoordt, werkt ze met een integrale kostprijs waarin ze vanaf 1 januari 2023 ook een risico-opslag opneemt. Het financieel kader voor de private activiteiten van Stichting Aeres Groep is dat ze minimaal resultaatneutraal moeten zijn. Daarbij is het uitgangspunt dat ze de kosten (inclusief overheadkosten) volledig toerekent.

Het Bestuursbureau van Aeres valt administratief onder Stichting Aeres Groep, maar werkt voor alle Aeres-stichtingen en de daaronder vallende (bedrijfs)activiteiten. Aeres belast de kosten van het Bestuursbureau door aan de stichtingen en hun (bedrijfs)activiteiten op basis van representatieve sleutels per kostensoort/stafafdeling. Zij belast de kosten alleen door voor zover een stichting gebruik maakt van een kostensoort en die opneemt in de begroting. Voor 2023 zijn € 590.573 kosten doorbelast aan de private entiteiten. De kosten van het Bestuursbureau zijn voor wat betreft de publiek-private activiteiten binnen Stichting Aeres Groep, opgenomen in de Integrale Kostprijs Systematiek middels een uurtarief.

In onderstaande tabel staan de belangrijkste private activiteiten die Stichting Aeres Groep op verschillende mbo-locaties en hbo-faculteiten uitvoert. Op basis van de bovengenoemde beleidsregel, opvolgende berichten

en de handreiking vanuit de Vereniging Hogescholen is de beoordeling van deze activiteiten als volgt:

Onderwijs-soort	Private activiteiten van Stichting Aeres Groep	Beschrijving
Alle	Kantine	De kantines zijn onlosmakelijk verbonden met de onderwijsinstelling en horen bij de publieke taak. De kantines zijn buiten lestijden en in vakanties gesloten en treden niet in concurrentie met andere cateringbedrijven.
Hbo, mbo	Contractactiviteiten: cursussen, trainingen en coaching e.d.	De contractactiviteiten van Aeres MBO vinden plaats binnen de Aeres Training Centres, die van Aeres Hogeschool onder de naam AHpro. De Aeres Training Centres en AHpro maken voor hun activiteiten gebruik van het onderwijspersoneel en de onderwijsfaciliteiten. Door het gebruik van de faciliteiten en de inzet van onderwijspersoneel vallen deze activiteiten onder de Beleidsregel investeren met publieke middelen in private activiteiten. Voor zover de activiteiten leiden tot een waardepapier met een civiel effect en als ze hierbij niet in concurrentie treden, kan op basis van de handreiking van de Vereniging Hogescholen deze activiteit onder publiek (LLO) vallen. Naar verwachting is dat een klein deel van de Aeres-activiteiten. Voor 2023 ziet Aeres alle contractactiviteiten vooralsnog als privaat.
N.v.t.	Verhuur ruimten: niet-onderwijsgebonden	Stichting Aeres Groep beschikt over vastgoed dat zij niet voor het eigen onderwijs gebruikt en verhuurt aan externe partijen. Dit vastgoed is ontstaan vanuit de private entiteiten die bij fusies in de stichting zijn terechtgekomen of door de vernieuwing van de onderwijshuisvesting van Aeres Hogeschool Dronten. De verhuur is derhalve een activiteit die volledig als privaat is te duiden. Aeres kan hierdoor huisvesting bieden aan projecten en aanverwante bedrijven. Stichting Aeres Groep muteert de exploitatieresultaten van deze verhuuractiviteit op haar private vermogen. Vanuit dit vermogen betaalt zij noodzakelijke investeringen in dit vastgoed.
Mbo, hbo	Verhuur ruimten: onderwijsgebonden	Stichting Aeres Groep beschikt over ruimten binnen de onderwijsgebouwen die zij verhuurt, gericht op het voorkomen van tijdelijke leegstand en/of beschikbaar stellen van ruimten voor een publieke activiteit. De verhuuropbrengst vloeit terug naar de publieke middelen. Deze activiteit is als publieke taak aan te merken.
Hbo	Aanschuifonderwijs	Binnen Aeres Hogeschool vindt in beperkte omvang aanschuifonderwijs plaats. Daarbij kunnen deelnemers in reguliere groepen losse modules volgen. Dat doen ze om een diploma of erkend certificaat te verkrijgen en daardoor is deze activiteit op grond van de beleidsregel en de uitleg daarbij als een publieke taak aan te merken.
Mbo	Maatwerktrajecten	Aeres MBO voert een aantal maatwerktrajecten met bedrijven uit. Het gaat om 0,5% van het totaal aan mbo-inschrijvingen in 2023. De trajecten zijn gericht op het verkrijgen van een bbl-diploma of erkend certificaat. Dit is net als het aanschuif-onderwijs van Aeres Hogeschool te beschouwen als een publieke taak.
Hbo	Deelname aan masters	Aeres Hogeschool biedt niet-bekostigde deelnemers de mogelijkheid om een in het CROHO-register geregistreerde master te volgen. Zij betalen daarvoor het instellingscollegegeld. Op grond hiervan is deze activiteit volgens de beleidsregel en de uitleg daarbij te beschouwen als een publieke activiteit.
Hbo	Activiteiten in het kader van toelating (o.a. pre-masters en assessments zij-instromers)	Voor zover studenten een voortraject nodig hebben voor toelating tot bekostigde opleidingen en masters, is deze activiteit ook als publiek aan te merken.
Mbo, hbo	Tweede geldstroom	Deze subsidiegelden komen van publieke (overheids)instanties en worden veelal uitsluitend toegekend aan publieke organisaties zoals het onderwijs. Aeres integreert de activiteiten die hieruit voortkomen in haar reguliere onderwijs- en onderzoeksactiviteiten. Voorbeelden zijn de lectoraten, practoraten, CoE's en RIF's. Aeres beschouwt dit als een publieke activiteit.
Mbo, hbo	Detachering	Stichting Aeres Groep detacheert medewerkers bij (tijdelijke) overcapaciteit aan publieke organisaties tegen kostprijsstarief met een (kleine) opslag, btw-vrijgesteld. Dit is als publiek aan te merken. In het geval dat Aeres medewerkers aan commerciële organisaties detacheert, is sprake van een private activiteit welke tegen minimaal kostendekkend tarief plaatsvindt.

Conclusie

Van alle hierboven genoemde activiteiten classificeert Aeres alleen contractactiviteiten en detacheringen bij commerciële organisaties als private activiteiten, waarbij Stichting Aeres Groep investeert met publieke middelen. Hieronder staat de uitwerking van deze twee activiteiten en van twee activiteiten (kantine en verhuur ruimten onderwijsgebonden) waarover momenteel nog veel discussie over het normenkader is.

Contractactiviteiten

Omvang van de baten

De omvang van de baten uit contractactiviteiten van Aeres Hogeschool en Aeres MBO bedraagt € 6.354.360.

Omvang van de geïnvesteerde publieke middelen en de mutatie daarvan in het verslagjaar

De toegerekende kosten voor deze activiteiten zijn € 6.483.553. Dat leidt tot een mutatie in het verslagjaar van € 129.193 negatief. Aeres monitort deze situatie, houdt vast aan het financieel kader dat het resultaat minimaal neutraal moet zijn en dat de activiteiten een meerwaarde voor het onderwijs hebben.

Beschrijving (risico)beleid en beheer

Het financieel kader voor deze activiteiten is dat ze minimaal resultaatneutraal moeten zijn. Daarbij is het uitgangspunt dat de instellingen de kosten (inclusief overheadkosten) volledig toerekenen. De wijze van risicomanagement ten aanzien van deze activiteiten is identiek aan die van de reguliere activiteiten. Zie § 1.5.2 en § 2.6.

Juridische en organisatorische inbedding (incl. verantwoordelijkheidstoebedeling)

De contractactiviteiten vallen juridisch onder Stichting Aeres Groep en kennen aparte administraties. De uitvoering en invulling ervan valt onder de verantwoordelijkheid van de instellingsdirecties van Aeres Hogeschool en Aeres MBO. De hogeschool delegeert deze verantwoordelijkheid via de faculteitsdirectie naar de teams. Ieder team maakt de baten en lasten van deze activiteiten inzichtelijk via een kostenplaats. Aeres MBO werkt met aparte kostenplaatsen voor de Aeres Training Centres, waar aparte budgetverantwoordelijken voor zijn. Op dit moment is Aeres bezig om de backoffice van deze activiteiten centraal te organiseren. Zie ook het organogram in § 1.4.1.

Meerwaarde

Deze activiteiten zorgen voor een betere aansluiting van het reguliere aanbod op de arbeidsmarkt. De markt is vraaggestuurd, waardoor accountmanagers het aanbod relevant moeten houden. Dit werkt door in het reguliere aanbod, waardoor studenten waardevoller zijn voor de arbeidsmarkt. Voor docenten is het leerzaam om een doelgroep les te geven die dichterbij de arbeidsmarkt staat.

Detacheringen aan commerciële partijen

In 2023 vinden geen detacheringen aan commerciële partijen plaats. De detacheringen hebben betrekking op

andere onderwijsorganisaties of publieke organisaties, zoals samenwerkingsverbanden passend onderwijs en andere samenwerkingen, het College voor Toetsen en Examens, de Coöperatie Examens MBO et cetera.

Beschrijving (risico)beleid en beheer

Het financieel kader voor deze activiteiten is dat ze minimaal resultaatneutraal moeten zijn. Het uitgangspunt daarbij is het volgen van de btw-wetgeving omtrent vrijgestelde en belaste detachering en de bijbehorende toe te rekenen kosten.

Juridische en organisatorische inbedding (incl. verantwoordelijkheidstoebedeling)

De teams en locaties zijn verantwoordelijk voor het (tijdelijk) detacheren van personeel waar dit wenselijk is. De personeelsadministratie berekent de hiervoor in rekening te brengen kosten. De controle gebeurt vervolgens door de concerncontroller met fiscaliteit in de portefeuille. De meerwaarde van deze werkwijze is het effectief inzetten van tijdelijke overcapaciteit.

Kantine

Deze activiteit merkt Aeres conform de bovenstaande tabel aan als publieke activiteit. Vanwege de landelijke onduidelijkheid over het normenkader is deze activiteit alsnog verantwoord conform de beleidsregel publiek-privaat.

Omvang van de baten

De omvang van de baten uit kantineactiviteiten van Aeres Hogeschool en Aeres MBO bedraagt in 2023 € 1.358.440.

Omvang van de geïnvesteerde publieke middelen (kosten) en de mutatie daarvan in het verslagjaar (resultaat)

In de kintinelasten houdt Aeres geen rekening met het uitsplitsen van kosten voor eigen gebruik. In de basis belast Aeres alle kosten door waardoor geen sprake is van geïnvesteerde publieke middelen.

Beschrijving (risico-)beleid en beheer

Het kader voor exploitatie van kantines is dat de faculteit/locatie de directe kosten doorberekend van het product inclusief een opslag voor de indirecte kosten. Hierbinnen maakt Aeres keuzes tussen optimale verkoopprijzen en betaalbaarheid voor de deelnemers. Ook maakt Aeres op basis van grootte keuzes tussen eigen beheer of inhuren van een kantineservice.

Juridische en organisatorische inbedding (incl. verantwoordelijkheidstoebedeling)

De exploitatie van kantines is de verantwoordelijkheid van de instellingsdirecties van de Aeres Hogeschool en van Aeres Pro, VMBO en MBO. Deze verantwoordelijkheid delegeren zij vervolgens naar de faculteiten en locaties.

Meerwaarde

Het exploiteren van een kantine op de locatie heeft meerwaarde voor deelnemers en medewerkers. Het is een service die Aeres aanbiedt die de faculteit/locatie een

aangenamere plek maakt om de dag te besteden, lessen te volgen en anderen te ontmoeten.

Verhuur ruimten onderwijsgebonden

Deze activiteit merkt Aeres conform de bovenstaande tabel aan als publieke activiteit. Vanwege de landelijke onduidelijkheid over het normenkader is deze activiteit alsnog verantwoord conform de beleidsregel publiek-privaat.

Omvang van de baten

De omvang van verhuur ruimten onderwijsgebonden van Aeres Hogeschool en Aeres MBO bedraagt in 2023 € 150.571.

Omvang van de geïnvesteerde publieke middelen (kosten) en de mutatie daarvan in het verslagjaar (resultaat)

Het gaat om incidentele verhuur waarbij Aeres de kosten in rekening brengt. Hierdoor is ook geen sprake van geïnvesteerde publieke middelen.

Beschrijving (risico-)beleid en beheer

Het kader voor de verhuur van onroerend goed is dat de faculteit/locatie tijdelijk capaciteit over heeft en deze kosten voor gebruik in rekening brengt.

Juridische en organisatorische inbedding (incl. verantwoordelijkheidstoedeling)

De verhuur van tijdelijk beschikbare ruimtes binnen het onderwijs is de verantwoordelijkheid van de instellingsdirecties van de Aeres Hogeschool en van Aeres PrO, VMBO en MBO. Deze verantwoordelijkheid delegeren zij vervolgens naar de faculteiten en locaties.

Meerwaarde

Het verhuren van onderwijsgebonden ruimtes heeft meerwaarde voor de faculteit/locatie, omdat deze op deze manier tijdelijke leegstand kan voorkomen en bestaande kosten kan dekken.

1.7.5 Resultaten publiek-private samenwerkingen 2023

Ieder jaar beoogt Aeres voor korte of langere termijn samenwerkingen aan te gaan die relevant zijn voor haar onderwijs en onderzoek. Deze samenwerkingen komen voort uit het werk, uit ontwikkelingen, kansen en de marktvraag naar contractactiviteiten die zich voordoen in een verslagjaar. Aeres kan daarom vooraf geen kwantificeerbare doelen stellen voor het aangaan van deze samenwerkingen. Publiek-private samenwerkingen maken onderdeel uit van de tweede geldstroom, zie § 1.7.2.

In 2023 ontwikkelt Aeres concreet (feitelijke resultaten) onder meer (nieuwe) activiteiten samen met:

- organisaties in de Gelderse Vallei-regio rond het thema Leren voor Duurzaamheid;
- de Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS, versterken band praktijk en onderwijs);

- Stichting Technasium en het regionale technasiumnetwerk Flevoland (samenwerken aan oplossingen voor duurzame toekomst);
- de leerwerkplaats Grip op Gras 2.0 van het OpenEducatie-programma van OnePlanet Research Center;
- Boerenbusiness (delen van informatie via inlog voor studenten);
- Digital Hub Noordwest (samenwerken aan innovaties en delen ervaringen in trainingen en events);
- Jumping Amsterdam en Outdoor Gelderland (krijgen hulp van studenten);
- AB Vakwerk rond bbl-opleiding veehouderij niveau 2;
- De Groene Wereld en VBW voor de ontwikkeling van de basistraining Floral Design
- AgriHolland Academy van AgriHolland bv rond de module Pelleting in Circular agriculture;
- FIT2030, het programma waarmee bedrijven in de levensmiddelentechnologie toekomstbestendig kunnen worden;
- Talentoogst, Colland en Cumela Opleiding & Training voor een gezamenlijk opleidingsprogramma;
- De Groene Wereld en brancheorganisatie Fedecom voor de ontwikkeling van online lesmateriaal;
- De Groene Wereld, IVN en SABE binnen de Green Deal Natuurinclusieve Landbouw;
- Een partneruniversiteit in Bloemfontein, Zuid Afrika rond climate-smart agriculture;
- NIOO-KNAW, Vlinderstichting, Maasheggengebied, Cruydt-Hoeck en stadsoase rond rewilding schoolterreinen.

Doorlopende samenwerking

Naast de bovenstaande samenwerkingen die in een verslagjaar ontstaan, gaat Aeres ook langdurige verbindingen aan met (private en overheids-)partners. Deze samenwerkingsverbanden komen vaak voort uit de werkwijze binnen het reguliere onderwijs en/of onderzoek.

- Aeres is zelf in wezen een publiek-privaat samenwerking tussen het reguliere onderwijs (Stichting Aeres Groep) en de andere (commerciële) stichtingen. Deze laatste voeren private activiteiten uit, meestal in opdracht van derden. Die activiteiten dragen altijd bij aan de doelstellingen van Stichting Aeres Groep en waar mogelijk versterken de instellingen elkaar en voeren voor elkaar of samen werkzaamheden (voor derden) uit.
- Samenwerking binnen projecten gesubsidieerd vanuit het CoE Groen (§ 4.24.2), het Regionaal Investeringsfonds (RIF, § 3.25.1), de CIV's Groen en Water (§ 3.25.2) en financiers als Regieorgaan SIA en NWO. De private Aeres-activiteiten zijn hier ook bij betrokken: Aeres Farms als leer- en onderzoeksomgeving, Aeres Tech Productions ontwikkelt waar nodig moderne leermiddelen.
- De groene instellingen werken samen binnen Groenpact.
- De lectoraten van de hogeschool en de practoraten van Aeres MBO voeren, al dan niet binnen samenwerkingsverbanden zoals hierboven genoemd, onderzoeks- of ontwikkelopdrachten voor derden (vaak het bedrijfsleven) uit. Voor de lectoraten, zie § 4.19 tot en met § 4.23. Voor de practoraten, zie § 3.32.3.

- Aeres Hogeschool maakt deel uit van de Flevo Campus (zie o.a. § 4.3.1).
- Het mbo maakt gebruik van leerplekken bij bedrijven. Dit zijn geen stageplaatsen, maar praktijkleerplekken die zijn ingebed in het reguliere onderwijs.
- Leerlingen en studenten lopen stage bij bedrijven, bbl-leerlingen werken er.
- Stichting Warmonderhof en Aeres MBO Dronten werken al decennia samen aan opleidingen biodynamische landbouw.
- Aeres Tech verzorgt diverse bedrijfsscholingen voor bedrijven in de mobiele techniek en koeltechniek.
- De Aeres Training Centres onderhouden allerlei contacten met het bedrijfsleven en ontwikkelen en verzorgen ook samen met het bedrijfsleven opleidingen (zie § 3.34 - § 3.37).
- Aeres Training Centre International werkt samen met het Poultry Expertise Centre (PEC) en het Poultry Innovation Lab (PIL). Het voert trainingen uit die Nuffic financiert (zie § 3.36). De pluimveesector is nauw betrokken bij het PEC en het PIL.
- Binnen het Onderwijsakkoord Friesland (OAF) werken Friese mbo's, hbo's en instellingen voor wo samen. Aeres MBO is de trekker van het thema Circulariteit en inclusiviteit en de bijbehorende werkgroep. De werkgroep gelooft dat er meerwaarde ontstaat wanneer jongeren de kennis, de vaardigheden en de houding ontwikkelen die bijdragen aan een brede welvaart: voor henzelf en voor een sociaal en ecologisch duurzame regio. De meerwaarde draagt ook bij aan een betekenisvolle, toekomstwaardige propositie van de noordelijke economie.
- In het kader van reguleren maakt Aeres MBO gebruik van het coördinatiepunt voor infra en groen, FIKS. FIKS brengt onderwijs, bedrijfsleven en overheid soepel en met regelmaat met elkaar in contact en is een samenwerking tussen NHL Stenden Hogeschool, Firda en de provincie Fryslân.
- Het bedrijfsleven, Aeres MBO en VHL onderhouden voor de bakkerij- en zoetwarenssector een platform om nu en in de toekomst de sector te voorzien van gekwalificeerde en gemotiveerde medewerkers, op alle niveaus. Deze samenwerking is gericht op het bevorderen van wendbaar vakmanschap, innovatie en ontwikkeling en het verbeteren van het imago van de sector. Samen werken ze aan voldoende instromers die lerend werken, werkend leren, duurzaam inzetbaar zijn en zich een leven lang kunnen ontwikkelen.
- In de coöperatie Zuivel Opleidingen Nederland (ZON) werken de opleidingsinstituten Aeres, Zone.college en Yuverta en particuliere opleider CBT samen. De drie opleidingsinstituten verzorgen nu binnen Nederland het leeuwendeel van de op zuiveltechnologie gerichte opleidingen Voedingsoperator, Productspecialist en Kwaliteitsmanager.
- Samenwerking rond vergroening van wijken, onder meer binnen het KennisCentrum Natuur en Leefomgeving en de relevante Aeres-lectoraten en -practoraten. De VHG is als partner direct of indirect bij veel van de activiteiten betrokken, onder meer via de Groene Hotspot-locaties Velp en Noord-Nederland.

- Internationale samenwerkingsprojecten met consortia, waar onderwijs, ngo's, overheid en bedrijfsleven aan deelnemen (zie § 1.8).

1.8 Internationale activiteiten van Aeres

Groen onderwijs stopt niet bij de landsgrens: leerlingen, studenten en cursisten leven in een internationale samenleving met grote, actuele vraagstukken die een wereldwijde impact hebben. Voor Aeres is het internationale perspectief dan ook erg belangrijk. Met haar expertise draagt ze bij aan het oplossen van mondiale vraagstukken binnen het groene domein. Binnen Aeres komt internationalisering terug in vier activiteiten:

- internationalisering in de vorm van wereldburgerschap in de Nederlandse onderwijsprogramma's;
- internationaal onderwijs in Nederland (online, blended of op locatie) met behulp van Engelstalige trainings- en onderwijsblokken op mbo- en hbo-niveau;
- internationaal onderzoek in het mbo en hbo;
- internationale projecten en consultancy in het mbo en hbo om impact te maken in het buitenland; en natuurlijk ook om betrokken studenten en medewerkers internationale kennis en ervaring te laten opdoen.

Internationalisering kent binnen Aeres vele uitingsvormen en verschilt ook per instelling en (bedrijfs)activiteit. Elke instelling heeft een eigen verantwoordelijkheid voor het implementeren van de strategische keuzes en beleid op het gebied van internationalisering.

Naast de internationale werkzaamheden en projecten ontstaan er meer en meer Aeres-brede initiatieven en komt er steeds meer Aeres-breed aanbod. Hierbij presenteren de verschillende (bedrijfs)activiteiten zich op de internationale markt gezamenlijk onder de Aeres-vlag. Afstemming met betrekking tot internationale projecten vindt plaats binnen de Aeres-werkgroep Internationaal. Ook is Aeres actief betrokken bij de internationale initiatieven vanuit Groenpact.

Beleid internationalisering

Aeres stuurt expliciet op de doelstelling internationalisering. De centrale vraag in het bijbehorende beleid is: wat is de meerwaarde voor de leerling of student? Een internationaal profiel maakt Aeres aantrekkelijk voor toekomstige leerlingen, studenten, medewerkers, het bedrijfsleven en andere klanten. Het beleid richt zich de komende jaren op meer samenwerking tussen de verschillende onderdelen van Aeres. Dit gebeurt op basis van een vastgesteld Beleidskader Aeres internationaal. Dit kader beschrijft dat binnen Aeres iedere leerling of student een internationaal perspectief krijgt aangereikt. Dat kan door een activiteit in het buitenland, maar ook door ervaringen in de multiculturele omgeving dichtbij. Een Aeres-breed programmateam Internationaal gaat regie voeren over de implementatie van het beleidskader, en zo sturen op (verdere) internationalisering van onderwijs en

onderzoek. Ook het projectenwerk blijft belangrijk, met als belangrijke voorwaarde: valorisatie in de eigen werkomgeving. In het beleid is voorzien dat er (meer) ruimte komt voor internationale commerciële training en consultancy.

1.8.1 Resultaten internationaal 2023

Het grootste deel van het internationale aanbod vindt plaats binnen de (bedrijfs)activiteiten. De beschrijvingen staan in de hoofdstukken van de (bedrijfs)activiteiten:

- Aeres VMBO en MBO: voor het vmbo zie § 3.16, Internationalisering Aeres VMBO, voor het mbo zie § 3.29.1, Talentontwikkeling, kopje Internationalisering. Alle activiteiten van Aeres Training Centre International (§ 3.36) zijn internationaal.
- Aeres Hogeschool: zie § 4.9, Internationale activiteiten.
- Aeres Tech heeft geen aparte paragraaf vanwege de volledige integratie van de vele internationale activiteiten in de dagelijkse bedrijfsvoering.
- Aeres Farms ontvangt geregeld buitenlandse gasten van de andere (bedrijfs)activiteiten.
- Aeres Agree organiseert in beperkte mate trainingen in het buitenland, vooral in opdracht van het bedrijfsleven.

De internationalisering van het Nederlandse onderwijs

Het aantal studenten met een buitenlandse nationaliteit dat in 2023 bij Aeres staat ingeschreven stijgt tot 208 (Aeres Hogeschool 177 en Aeres MBO 31 in 2023, Aeres Hogeschool 156 en Aeres MBO 34 in 2022). Voor de activiteiten zie de bovengenoemde paragrafen.

Internationale samenwerking in projecten

De Nederlandse overheid bouwt in 2023 het Orange Knowledge Programme (OKP) af. De introductie van de beoogde opvolger, het ontwikkelingsprogramma voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS), loopt vertraging op. Daardoor is er geen budget voor nieuwe voorstellen. Collega's van Aeres Hogeschool ronden in 2023 een aantal OKP-projecten succesvol af, zoals een didactische training in Ghana, een melkveehouderijtraining in Ethiopië en een managementtraining in Kenia. Aeres MBO levert een bijdrage aan projecten in Oost-Afrika en besteedt veel aandacht aan het versterken van de contacten in Zuid Afrika. Dit resulteert in een nieuw project op het gebied van TVET-curriculumontwikkeling met betrekking tot water. Het Erasmus-programma biedt mogelijkheden voor nieuwe projecten. Een voorbeeld daarvan is de start van een tweejarig project, in 2023, op het gebied van climate-smart agriculture. De uitvoering van dit project gebeurt in samenwerking met een partneruniversiteit in Bloemfontein, Zuid-Afrika. Een project op Bonaire, waaraan Aeres Hogeschool Wageningen meewerkt, gaat in 2023 van start. Een ander type projecten zijn de zogenoemde VIS-projecten, gericht op virtuele internationale samenwerking tussen Aeres Hogeschool en internationale partners, met als doel via onlinecontacten aan kennisuitwisseling te doen.

Aeres Training Centre International voert een aantal trainingsprojecten uit op het gebied van pluimvee en melkvee, deels in samenwerking met collega's van Aeres Hogeschool. In 2023 neemt Aeres verder deel aan een missievoucher naar de Verenigde Arabische Emiraten (VAE). Dankzij de gunning van een projectvoorstel kan Aeres in de VAE onderzoek gaan doen naar manieren om de voedselzekerheid te verbeteren. De uitvoering van het project vindt in 2024 plaats.

1.9 Resultaten, ontwikkelingen en plannen 2023

Een samenvatting van de Aeres-brede resultaten in 2023 is te lezen in de inleiding Toonaangevend groen en cijfermatig in § 2.1, Kengetallen.

1.9.1 Interne en externe ontwikkelingen 2023

De groene sector is volop in ontwikkeling en daagt het onderwijs en daarmee Aeres uit om in te spelen op de ontwikkelingen. Interne en externe ontwikkelingen in de groene sector zijn de basis voor de strategie 2023-2027.

Interne ontwikkelingen

Het maximaliseren van de interne samenwerking is een van de strategische prioriteiten. De inzet hierbij is:

- het inperken van drempels die de flexibele inzet van medewerkers en docenten belemmeren;
- het herkennen van voordelen die ontstaan door samenwerking op expertisegebieden;
- het in kaart brengen van benodigde systemen en databases om kennis en expertise digitaal beschikbaar te maken voor onderwijs en onderzoek;
- het organiseren van een try-out om gezamenlijke roostervrije dagen te plannen voor docenten.

Externe ontwikkelingen

Acht externe ontwikkelingen vormen de basis voor de strategie 2023-2027 en zijn cruciaal voor het realiseren van de missie en visie van Aeres en de plannen voor 2024. Welke externe ontwikkelingen dit zijn, is te lezen in § 1.2.1.

1.9.2 Resultaten Aeres-brede activiteiten en (interne) projecten

Aeres streeft er in haar strategie 2023-2027 naar om structurele samenwerking tussen haar instellingen te maximaliseren (zie § 1.2.3). Deze paragraaf is bedoeld voor instellingsoverstijgende activiteiten die Aeres wil of moet verantwoorden in haar jaarverslag en die zij niet kan toewijzen aan een van de instellingen.

Resultaten 2023

- Aeres stimuleert de doorstroom van vmbo naar mbo en hbo (zie § 3.12.3, 3.14 en 3.30.1 en § 4.7.3, 4.10 en 4.12.2).
- Aeres VMBO, Aeres MBO en Aeres Hogeschool nemen deel aan de Green Deal Natuurinclusieve Landbouw Groen Onderwijs (zie onder) en vooral Aeres Hogeschool Almere aan de Green Deal Eiwitrijke gewassen.
- Aeres vraagt in 2023 een subsidie bij Npuls aan (zie onder).

Green Deal Natuurinclusieve Landbouw Groen Onderwijs

Doel van deze Green Deal is om natuurinclusieve landbouw integraal en steviger te verankeren in het groene onderwijs, zowel op vmbo- en mbo- als op hbo-niveau én in het scholingsaanbod in het kader van Leven Lang Ontwikkelen.

Belangrijkste resultaten 2023

- Een opgericht projectteam Agro-ecologie met vertegenwoordigers van vmbo, mbo en hbo werkt aan:
 - een integrale visie op het thema agro-ecologie in relatie tot het Aeres-onderwijs;
 - een basis- en verdiepmogelijkheid agro-ecologie in elk relevant curriculum;
 - professionalisering docenten op het gebied van agro-ecologie en transitie landelijk gebied.
- Bijdragen Landelijke Onderwijsdag Natuurinclusieve Landbouw Green Deal 2023 op 27 november 2023 (organisatie en verschillende workshopactiviteiten).
- Lesmodule voor hbo: Boer en omgeving - keuzes maken in een veranderende agrarische wereld, met aandacht voor (transitie)competenties als systeemdenken, toekomstgericht denken en morele competenties.
- Keuzedelen Agro-ecologie voor mbo (niveau 3 en 4), per september 2023.
- Koppeling extern fonds (via Land van Ons) aan ontwikkeling keuzemodule vmbo door De Groene Wereld en IVN.
- Doorontwikkeling minor Ondernemen met natuur.
- Mede organiseren SABE-cursussen Natuurinclusieve Landbouw voor boeren en voor bedrijfscoaches.
- Interdisciplinair leren en dialoog tussen studenten veehouderij en toegepaste biologie (mbo en hbo).
- Verkenning ecosofie als manier om gesprek over balans tussen economie en ecologie te voeren.
- Verkenning mogelijkheden LLO voor natuurinclusieve landbouw/transitie landelijk gebied.
- Versterking biodiversiteit diverse Aeres-terreinen.
- LinkedIn-groep Natuurinclusieve Landbouw in het Onderwijs start.
- Bijdragen aan landelijke nieuwsbrief Natuurinclusieve Landbouw.

Npuls: Center for Teaching & Learning (CTL, TLC in Dronten)

Aeres bereidt in 2023 een subsidieaanvraag bij Npuls voor. De CTL-subsidieregeling van Npuls is erop gericht dat alle publieke mbo-scholen, hogescholen en universiteiten aan het eind van het Npuls-programma een Center for Teaching & Learning (CTL) opzetten of doorontwikkelen. Daarnaast moet Aeres het voortbestaan en de benutting van haar CTL voor de langere termijn borgen.

Aeres stelt in 2023 een sleutelteam samen bestaande uit een programmadirecteur en twee onderwijsadviseurs, waarvan de ene collega Aeres VMBO en Aeres MBO vertegenwoordigt en de andere collega Aeres Hogeschool. De leden van het sleutelteam zijn aanspreekpunt voor NPuls. Verder maken de leden binnen Aeres de vertaalslag van de verschillende programmaonderdelen van NPuls naar de interne organisatie. De aanvraag van de subsidie voor het inrichten van een Aeres-breed Center for Teaching & Learning (CTL) is een opdracht voor het sleutelteam voor komend jaar. Aeres Hogeschool Dronten noemt haar CTL, teaching en learning centre (TLC, zie § 4.1 en 4.13.2).

1.9.3 Aeres-brede plannen voor 2024 e.v.

Het strategiedocument 2023-2027 is leidend voor de plannen die de instellingen en (bedrijfs)activiteiten van Aeres ontwikkelen. De gemaakte strategische keuzes voor uitgangspunten, inhoudelijke speerpunten en een inhoudelijke focus vormen een leidend kader voor de begroting en jaarplannen.

In de jaarplannen beschrijven de diverse instellingen en (bedrijfs)activiteiten expliciet hoe zij zelf invulling geven aan de ontwikkelingen binnen de gestelde inhoudelijke kaders. Aeres stelt de jaarplannen van de instellingen binnen Stichting Aeres Groep, de (bedrijfs)activiteiten en de stafafdelingen in 2024 op volgens de A3-systematiek. Deze jaarplannen vormen samen met de financiële rapportages de basis voor de verantwoording van de directeurs en stafhoofden richting het bestuur.

Voor 2024 is de formulering van de focuspunten als volgt:

1. Het portfolio van Aeres is toonaangevend in het groene praktijkgerichte beroepsonderwijs.
2. Het onderwijs is gericht op het creëren van de best mogelijke leerervaring, met alle (digitale) middelen voorhanden.
3. Medewerkers geven vorm en inhoud aan het verzorgen van toonaangevend groen onderwijs.
4. Medewerkers werken intern samen en handelen vanuit een collectieve ambitie.
5. Aeres is een vanzelfsprekende samenwerkingspartner voor (inter)nationale partners in het onderwijs en het groene domein.
6. Alle onderdelen van Aeres voldoen aan de basiskwaliteit (onderwijs, personeel en financiën).

Middellange (2-5 jr.) en lange termijn (> 5 jr.)

De strategie 2023-2027 vormt de basis voor de focuspunten op de middellange termijn en op de lange termijn.

2 Aeres-brede kengetallen, financiën en continuïteit

Leeswijzer

Dit hoofdstuk beschrijft de kengetallen en Aeres-brede (financiële) resultaten en is daarmee een geconsolideerde samenvatting en onderbouwing van en aanvulling op de jaarrekening. Het beschrijft wat er in het verslagjaar is gebeurd, de toekomstverwachtingen (continuïteit) en de investeringen. De Aeres-strategie, die richting geeft aan de toekomstverwachtingen, is kort beschreven in hoofdstuk 1.

Inhoud

2.1	Kengetallen	28	2.5.3	Meerjarenbaten en -lasten	39
2.2	Financieel (strategisch) beleid	29	2.5.4	Meerjarenbalans	45
2.3	Financiële resultaten	30	2.5.5	Meerjarig investeringsbeleid en meerjarige financieringsbehoefte	47
2.3.1	Toelichting op de financiële positie op de balansdatum	30	2.5.6	Exploitatieresultaat per stichting of bv	49
2.3.2	Signaleringswaarde vermogensvorming	30	2.5.7	Treasurybeleid	52
2.3.3	Toelichting op het resultaat en wat daartoe heeft bijgedragen	30	2.5.8	Rapportage interne toezichthouder (Raad van Toezicht)	53
2.4	Vergoedingen en declaraties College van Bestuur	35	2.6	Risicomanagement	53
2.5	Continuïteit, risico's en investeringen Aeres	36	2.6.1	Beleid risicomanagement	53
2.5.1	Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	36	2.6.2	Resultaten risicomanagement 2023	53
2.5.2	Prognose leerlingen/studenten en ontwikkelingsformatie (fte)	36	2.6.3	Risicoprofiel - bandbreedte vermogen	56
			2.6.4	Alternatieve scenario's	56

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

Aanvullende en onderbouwende cijfers staan in de bijlagen 5 t/m 8.

Bijlage 10 is Helderheid in bekostiging.

2.1 Kengetallen

Op 31 december 2023 heeft Aeres 2.087 (1.624,5 fte) medewerkers in dienst. Dit is meer dan in 2022 (2.063 (1.601,0 fte)). Zie voor details het sociaal jaarverslag (hoofdstuk 11 en bijlage 5). De Aeres-medewerkers verzorgen onder meer (commerciële) leertrajecten voor 30.090 deelnemers (28.618 in 2022 en 26.761 in 2021). Het aandeel onderwijsdeelnemers is 13.811 in 2023 (13.759 in 2022 en 13.895 in 2021).

Aeres werkt op 15 locaties die zich vooral in Noord- en Midden-Nederland bevinden: Almere, Aalsmeer, Barneveld, Buitenpost, Dronten, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Lelystad, Leeuwarden, Maartensdijk, Nijkerk, Sneek, Velp en Wageningen. Daarnaast heeft Aeres Agree uitvalsbases in Delft, Leeuwarden, 's-Hertogenbosch, Velp en Wageningen.

De verticale scholengemeenschap (vsg) Aeres PrO, VMBO en MBO heeft in totaal 10.069 leerlingen en studenten: 157 leerlingen praktijkonderwijs, 5.534 vmbo-leerlingen en 4.378 mbo-studenten. Dit is een toename van 1,9% ten opzichte van 2022 (9.884 in 2022 en 9.894 in 2021). 31 mbo-studenten (34 in 2022 en 25 in 2021) komen uit het buitenland. De instroom neemt in het vmbo met 0,2% toe (1.441 in 2023, 1.438 in 2022 en 1.363 in 2021). De instroom neemt in het mbo met 6,5% af (1.754 in 2023, 1.876 in 2022 en 1.619 in 2021).

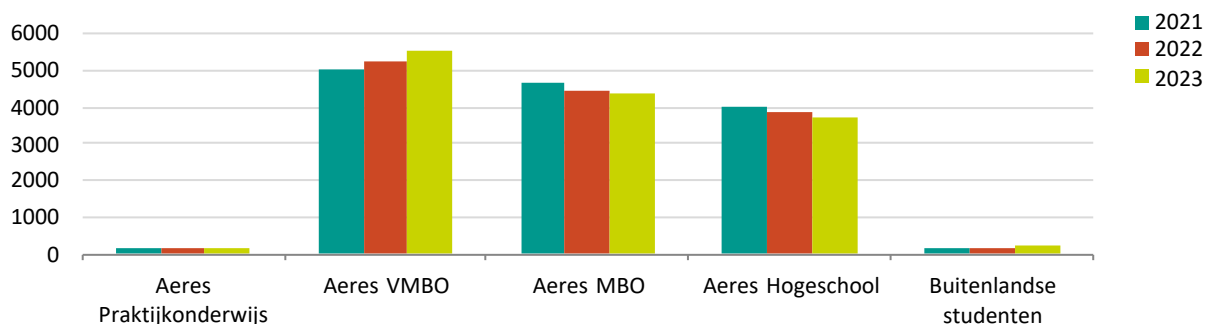
Aeres PrO, VMBO en MBO telt 3 practoraten: één in Almere (i.o.), één in Barneveld en één in Dronten (Warmonderhof). Aeres PrO, VMBO en MBO behaalt in 2023 een positief financieel resultaat. Het resultaat is lager dan in 2022 doordat kosten vanuit de NPO-middelen, die in 2022 en 2023 zijn ontvangen, doorlopen. Ook de hoge inhuur vanwege verzuim en personeelsschaarste drukt het resultaat. Voor meer informatie en details zie § 2.3.3 en hoofdstuk 3.

Aeres Hogeschool heeft 3.742 ingeschreven studenten. 177 daarvan komen uit het buitenland (4,7%).

Het aantal ingeschreven studenten neemt met 3,4% af ten opzichte van 2022 (3.875 in 2022 en 4.001 in 2021). Almere groeit, bij Dronten daalt het aantal en Wageningen blijft nagenoeg gelijk. Dit is in lijn met de landelijke afname in het hbo voor het studiejaar 2023-2024 (-3,4%). Die landelijke afname is daarmee kleiner dan die in het studiejaar 2022-2023 (-3,9%, bron: Vereniging Hogescholen).

Eind 2023 telt de hogeschool 20 lectoraten: 6 in Almere, 10 in Dronten en 4 in Wageningen.

Aeres Hogeschool heeft in 2023 een gering positief financieel resultaat. Het resultaat is lager dan in 2022 doordat de hogeschool personeel moet inhuren en de energielasten hoger uitvallen. Het resultaat op de tweede geldstroom is negatief door de stijgende personeelskosten als gevolg van cao-indexeringen waardoor de kostprijs bij een groot aantal projecten hoger is dan het ontvangen tarief. Voor meer informatie en details zie § 2.3.3 en hoofdstuk 4.

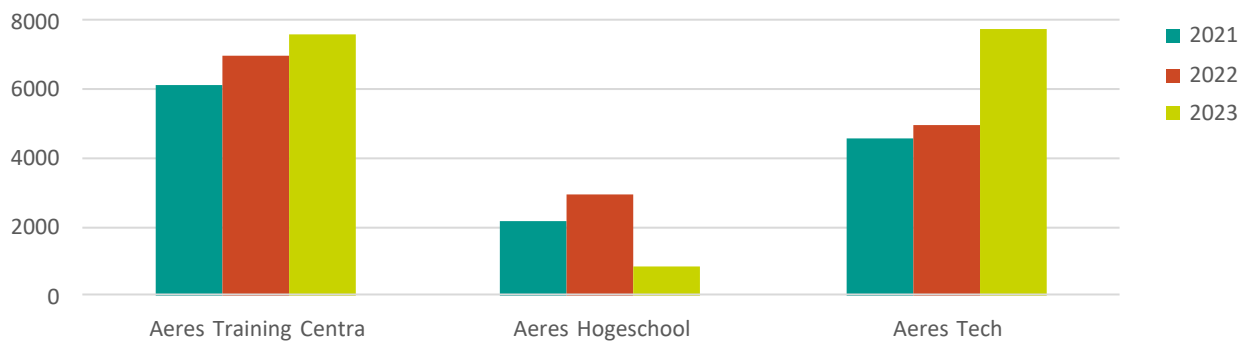

Grafiek 2.1 Aantal deelnemers onderwijs

In 2023 volgen 16.279 cursisten een eendaags of meerdaags commercieel (online) leertraject bij Aeres (14.859 in 2022 en 12.866 in 2021). De aanbieders zijn de commerciële afdelingen van de hogeschoolfaculteiten (ca. 873 deelnemers in 2023 en 2.950 deelnemers in 2022), de Aeres Training Centres van het mbo (circa 5.432 deelnemers en 2.200 licentieverleningen in 2023 en 5.271 deelnemers en 1.710 licentieverleningen in 2022) en de commerciële activiteiten van Aeres Tech, Tech

Examencentrum, VTC en NECV (7.774 in 2023 en 4.928 in 2022 (incl. VTC en NECV vanaf 23 november 2022)). De toename bij Aeres Tech is te verklaren door VTC. In 2022 telde VTC maar één maand mee.

Aeres biedt in de volle breedte steeds vaker een combinatie van online leertrajecten en leertrajecten op locatie aan in 2023. Dit betreft bijvoorbeeld het blended-learning-aanbod.

Grafiek 2.2 Aantal deelnemers commerciële trajecten

Stichting Aeres Groep

Het resultaat van de projecten die de Aeres-instellingen met middelen vanuit de tweede geldstroom uitvoert, is per saldo negatief. Al zijn er verschillen tussen de projecten onderling. Het negatieve resultaat is het gevolg van een toenemende kostprijs als gevolg van cao-indexeringen, waardoor de kostprijs bij een aantal financiers/subsidiënten hoger is dan het ontvangen tarief. Soms neemt Aeres bewust deel aan een project waarvan het tarief lager is dan de integrale kostprijs. Deze projecten dragen zodanig bij aan de inhoudelijke doelstellingen van Aeres dat zij deze keuze zo maakt en het verlies neemt.

Bij de derde geldstroom is het resultaat overall negatief, al zijn de onderlinge verschillen groot. Ook hier is de oorzaak de sterke kostenstijgingen door de hoge indexering in zowel personele als materiële kosten.

Overige stichtingen

Stichting Aeres Tech behaalt een positief financieel resultaat, door een verdere stijging van de omzet in 2024, naast beheersing van de kosten. Aeres Farms heeft ook een positief resultaat, vooral veroorzaakt door hoge prijzen van de akkerbouwproducten. Stichting Agrotansfer Dronten (handelsnaam Aeres Agree) sluit het jaar af met een positief resultaat. De omzet neemt toe en vooral de toename van omzet Werving en selectie draagt bij aan de verbetering van het resultaat.

Voor meer informatie en details zie § 2.3.3 en de hoofdstukken 5 tot en met 9.

Het financiële resultaat is voor Aeres als geheel positief (zie § 2.3).

2.2 Financieel (strategisch) beleid

Het financiële (strategische) beleid van Aeres is verwoord in de jaarlijkse kaderbrief. Het financiële beleid is daarin vertaald naar meerjarige financiële doelstellingen voor de solvabiliteit, de liquiditeit en het rendement. Daarnaast geeft de kaderbrief de uitgangspunten voor de verdeling van de beschikbare middelen en staan er de kaders in voor de verdeling van de middelen over de verschillende rubrieken in de begroting.

De stafdienst Financiën & Control (F&C) en de bestuurssecretaris stellen de kaderbrief op en geven daarmee de richtlijnen en kaders op basis waarvan alle Aeres-instellingen een gedegen jaarplan en een beleidsrijke begroting kunnen opstellen. Het College van Bestuur bespreekt de kaderbrief met alle geledingen binnen Aeres en legt de brief ter advies voor aan de gezamenlijke vergadering van de medezeggenschapsorganen van Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool. Het College van Bestuur stelt de kaderbrief uiteindelijk vast en de Raad van Toezicht keurt deze goed. Met het vaststellen en het goedkeuren van de kaderbrief zijn de kaders voor de exploitatie en de investeringen vastgesteld.

Aeres kent de verkregen middelen integraal toe aan de instellingen en hun activiteiten die hiervoor verantwoordelijk zijn en die de primaire onderwijs-, onderzoeks- en dienstverlenende activiteiten verrichten. De rijksbijdrage wordt op basis van het aantal deelnemers per locatie en bijbehorende prijs integraal toegekend en verantwoord bij de betreffende (v)mbo-locatie of faculteit. Op deze wijze krijgt het management inzicht in de totale baten die behoren bij het totaal van de activiteiten van een (v)mbo-locatie of faculteit.

Aeres heeft haar overkoepelende activiteiten ondergebracht bij de stafdiensten van het Bestuursbureau in Ede (zie hoofdstuk 10). Aeres belast de kosten van de stafdiensten op basis van vaste tarieven door naar de verschillende Aeres-instellingen. In de kaderbrief staan de daarvoor vastgestelde verdeelsleutels en de hoogte van de tarieven. Daarnaast is er een afdracht van 1% van de leerling-/studentgebonden rijksbijdragen voor gezamenlijke ontwikkelings- en innovatieactiviteiten. De interne samenwerking op het gebied van ontwikkeling en innovatie (O&I) creëert meer kritische massa voor de uitvoering van de activiteiten en versterkt de ontwikkeling van de strategische prioriteiten (zie § 1.2.3). De commerciële entiteiten betalen, op basis van evenredigheid van de inzet, een bijdrage in de kosten van de O&I-projecten waaraan zij deelnemen.

Voor Aeres PrO, VMBO en MBO zijn er nog enkele specifieke kaders. Op de begrote rijksbijdrage van Aeres VMBO en Aeres MBO vindt een inhouding plaats van 1,5% voor interne allocatiemiddelen. Deze middelen zijn bedoeld om groei, schaarste en specifieke knelpunten op de vmbo- en mbo-locaties te kunnen financieren. Het gaat daarbij om de locaties

waar sprake is van niet-stuurbare en structurele factoren die de kosten van de locatie verhogen. De instellingsdirecteuren van Aeres PrO, VMBO en MBO nemen de verdeling van deze allocatiemiddelen voor een groot deel op in de begroting en kunnen, indien nodig, gedurende het jaar zelf besluiten ook het andere deel van de bijdrage te verdelen. Dit doen zij in overleg met het College van Bestuur.

Ook berekent Aeres op het begrote personele deel van de instelling (ca. 60% van de totale kosten) een inhouding van

5,5%: 4% in verband met ziektevervanging en 1,5% in verband met arbeidsvoorwaarden.

Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool hebben tot slot enkele specifieke overkoepelende stafdiensten, zoals Onderwijs & Kwaliteit (O&K) en Marketing & Communicatie. Deze stafdiensten belast Aeres op basis van vaste tarieven door aan de verschillende Aeres-activiteiten.

2.3 Financiële resultaten

Aeres heeft in grote lijnen drie inkomstenbronnen: reguliere financiering leerlingen en studenten, (geoordeelde) subsidies en projecten en gelden uit commerciële activiteiten.

2.3.1 Toelichting op de financiële positie op de balansdatum

Het resultaat van Aeres komt in 2023 uit op € 1.633.000 positief.

Financiële kengetallen	2019	2020	2021	2022	2023
Solvabiliteit geconsolideerd (Eigen vermogen/totale vermogen)	0,46	0,44	0,45	0,47	0,47
Solvabiliteit afzonderlijke stichtingen (Eigen vermogen/totale vermogen)	0,47	0,45	0,46	0,48	0,48
Solvabiliteit ² geconsolideerd ((Eigen vermogen + voorzieningen)/totale vermogen)	0,49	0,50	0,49	0,51	0,50
Liquiditeit (current ratio) geconsolideerd (Vlottende activa/vlottende passiva)	0,89	1,07	1,20	1,28	1,34
Liquiditeit (quick ratio) geconsolideerd ((Vlottende activa-/voorraden)/vlottende passiva)	0,87	1,05	1,19	1,26	1,31
Rentabiliteit geconsolideerd (Resultaat vóór buitengewone baten en lasten/omzet)	2,8%	0,3%	5,3%	3,7%	0,7%
Rentabiliteit afzonderlijke stichtingen (Resultaat vóór buitengewone baten en lasten/omzet)	2,8%	0,48%	5,3%	3,7%	0,7%

Toelichting verschil geconsolideerd en afzonderlijke stichting en bv

Aeres behaalt in 2011 een boekwinst (€ 1,78 mln.) op de verkoop van de terreinen van Stichting Aeres Tech aan Stichting Aeres Groep. In 2020 is een boekwinst behaald van € 253.000 op de verkoop van de woning aan de Wisentweg 11 in Dronten van het Aeres Landbouwbedrijf bv aan Stichting Aeres Groep. Beide behaalde boekwinsten verklaren het verschil tussen het eigen vermogen van Aeres geconsolideerd en het vermogen van de afzonderlijke stichtingen samen.

Stichting Aeres Groep. Per 31 december 2023 bedraagt dat publieke eigen vermogen € 65.818.258 (€ 64.731.803 in 2022). Per 31 december 2023 bedraagt het normatief eigen vermogen van Stichting Aeres Groep € 162.691.307 (€ 160.863.034 in 2022). De ratio van het eigen vermogen is hiermee 0,40 (2022: 0,40 en 2021: 0,39) en ligt daarmee ver onder de signaleringswaarde van 1,0. Bij Aeres is derhalve geen sprake van een bovenmatig eigen vermogen.

2.3.2 Signaleringswaarde vermogensvorming

De door de Onderwijsinspectie ontwikkelde signaleringswaarde geeft een indicatie of er sprake is van bovenmatig publiek eigen vermogen of niet. De signaleringswaarde gaat over het publieke deel van het eigen vermogen en is exclusief het private vermogen. Voor Aeres gaat het hierbij om het publieke deel van het vermogen van

2.3.3 Toelichting op het resultaat en wat daartoe heeft bijgedragen

Het resultaat in 2023 bedraagt € 1.633.000 positief en is € 1.741.000 lager dan de begroting van € 3.374.000 positief. De baten zijn circa 4,0% meer dan begroot en de bedrijfslasten (exclusief financiële baten en lasten, belastingen en resultaat deelnemingen) zijn circa 5,6% meer dan begroot. De financiële baten en lasten zijn per saldo € 1.344.000 beter dan de begroting door rentebaten op de creditsaldi bij de banken.

Per saldo ontstaat er een resultaatsvermindering van 0,7% rendement ten opzichte van de begroting.

Voor het onderwijs is sprake van hoge indexeringen in zowel de rijksbijdrage als de loonkosten. Het lagere resultaat komt door de hoge kosten van inhuur personeel. Die inhuur is nodig als gevolg van een hoog verzuim en personeelsschaarste in het onderwijs. Daarnaast stijgen de huisvestingskosten door hogere onderhoud-, energie- en schoonmaakkosten, veroorzaakt door prijsindexeringen. Bij de commerciële (bedrijfs)activiteiten is de omzet hoger en is er een gunstige ontwikkeling in de brutomarge. De personeels- en overige bedrijfskosten komen over de gehele linie hoger uit, maar niet zo hoog als de baten. Per saldo is de resultaatontwikkeling daardoor positief.

Verantwoording NPO-gelden

Aeres verantwoordt de besteding van de NPO-gelden in 2023 in de exploitatie. Deze gelden stelt de overheid in 2021 en deels ook nog in 2022 beschikbaar. De NPO-gelden dienen voor het herstel en de ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na covid-19. Ze komen deels via specifieke subsidies beschikbaar, zoals de Subsidieregelingen Inhaal- en ondersteuningsprogramma's, Extra hulp voor de klas en Coronabaten in het hoger onderwijs. Deze specifieke subsidies stelt de overheid geoormerkt beschikbaar, waardoor de baten zijn verantwoord voor zover Aeres uitgaven doet. Het overgrote deel van de NPO-middelen betreft de zogenaamde corona-enveloppe-gelden. Deze gelden zijn beschikbaar voor alle sectoren in het onderwijs, wel verschillen de verantwoordingsregimes. Zo stelt het ministerie van OCW de corona-enveloppe-middelen bij het hbo en wo niet-normatief beschikbaar, waarmee OCW verantwoording toestaat via het G-model en reservering van de middelen op de balans. Voor het vo en mbo stelt OCW de middelen normatief beschikbaar. Daardoor moeten de scholen de baten in het jaar van ontvangst opnemen. Dit impliceert voor Aeres Pro, VMBO en MBO dat de matching tussen opbrengsten en kosten van de corona-enveloppe-gelden in het jaar van ontvangst niet mogelijk is. In 2023 is € 3.455.000 aan baten verantwoord bij Aeres VMBO en Aeres MBO en € 3.293.000 aan lasten. Per 31 december 2023 is nog een restantbudget beschikbaar van € 3.008.000 voor Aeres VMBO en Aeres MBO. Aeres Hogeschool besteedt in 2023 € 1,25 mln. aan NPO-middelen. Er staat per 31 december 2023 nog € 51.230 aan nog niet bestede gelden van de NPO-enveloppe-middelen op de balans als vooruitontvangen subsidie.

Exploitatievergelijking met begroting

De rijksbijdrage en overige subsidies OCW (jaarrekeningrubriek 3.1.1 en 3.1.2) komen € 7.914.000 hoger uit dan begroot. De voornaamste oorzaak hiervan is de indexering van de rijksbijdrage, die door de hoge inflatie in 2023 ook groot is. Daarnaast ontvangt Aeres VMBO nog middelen voor de NPO die niet waren begroot. Aeres Hogeschool ontvangt middelen voor de zogenaamde krimpgelden en middelen voor de tekortsectoren. Deze waren bij de begrotingsopstelling nog onduidelijk en niet meegenomen.

De post wettelijke collegegelden (rubriek 3.3) ligt in lijn met de begroting. Het aantal studenten per 1-10-2023 is iets lager

dan begroot waardoor ook deze post per saldo € 151.000 lager uitkomt.

De post baten werk in opdracht van derden (rubriek 3.4) komt in lijn met de begroting uit. Dit betreft de omzet van de private entiteiten binnen Aeres en de tweede en derde geldstroom in het onderwijs.

De post overige baten (rubriek 3.5) komt € 1.290.000 hoger uit dan de begroting. De opbrengsten vanuit verhuur zijn hoger doordat de verbruikskosten energie hoger zijn door de prijsstijgingen. Ook de bijdragen van ouders, leerlingen en studenten liggen hoger doordat er meer excursies en introductiekampen doorgaan. Dit is ook terug te zien in een toename van de leerlinggebonden lasten. Ook zijn de kantineopbrengsten hoger, maar hier staan ook hogere kantenelasten tegenover.

De personeelskosten (rubriek 4.1) liggen € 7.940.000 hoger dan begroot. De oorzaak hiervan zijn de cao-indexeringen die hoger uitkomen dan begroot. Daarnaast huurt Aeres door personeelsschaarste en verzuim veel meer personeel in dan was begroot (totaal € 6.157.000). Meevallers ontstaan doordat de pensioenpremies nauwelijks stijgen en te hoog zijn begroot. Bij de overige personeelskosten ontstaat een overschrijding bij de reiskosten (totaal € 735.000), onder andere als gevolg van cao-wijzigingen. De vergoeding is nu voor de eerste 20 kilometer. Dit is in plaats van voor maximaal 20 kilometer vanaf 10 kilometer. Er komen daardoor veel meer medewerkers voor een vergoeding in aanmerking. Ook vergoedt Aeres de kosten van openbaar vervoer nu volledig. De kosten van bij- en nascholing komen hoger uit. Door de extra uitgaven voor scholing in 2023 (totaal € 599.000) loopt Aeres de achterstanden in die in het verleden waren ontstaan (o.a. als gevolg van covid-19).

De huisvestingslasten (rubriek 4.3) komen € 1.511.000 hoger uit dan begroot. De huurlasten zijn hoger door indexeringen en aanvullende huur voor de locatie Aeres MBO Almere. Ook de energie-, onderhouds- en schoonmaakkosten zijn hoger dan begroot, door indexeringen en meer verbruik.

De overige lasten (rubriek 4.4) zijn € 2,1 mln. hoger dan begroot. De ICT-kosten stijgen als gevolg van indexeringen en meer kosten van applicaties. Ook de leerlinggebonden lasten stijgen, onder andere door meer excursies, maar hier staan ook hogere baten tegenover. Dat geldt ook voor de kantenelasten. De kosten van leer- en hulpmiddelen komen ook hoger uit. Dit betreft vooral de kosten van vaksecties en praktijklessen. De bestuurskosten vallen hoger uit door meerkosten voor het ontwikkelen van de strategie. Dit betreft vergader- en advieskosten.

Het resultaat deelnemingen (rubriek 8) is € 221.000 hoger, doordat het resultaat van de deelneming EWI-windpark zich gunstig ontwikkelt, onder andere als gevolg van gunstige energieprijzen.

Zie de jaarrekening, pagina 374, voor een uitgebreide vergelijking van de exploitatie met de begroting.

In het resultaat zijn de volgende incidentele posten opgenomen (> € 50.000)	
Sloop dienstwoning Aeres MBO Barneveld	€ 290.000
Sloop studentenflats Aeres Hogeschool Dronen	€ 500.000
Sloop uienberging Aeres Farms	€ 50.000
Vrijval wachtgeldvoorziening Stichting Aeres Tech minus toename latente vpb hierdoor	€ 85.000
Totaal	€ 755.000

Rekening houdend met de incidentele baten en lasten bedraagt het genormaliseerde resultaat € 2.388.000 positief (€ 7.486.000 in 2022) en ligt daarmee € 986.000 (€ 5.198.000 hoger in 2022) lager dan begroot.

Balansvergelijking

Per 31 december 2023 bedraagt het balanstotaal € 205.853.000 en ligt het € 5.510.000 hoger dan per 31 december 2022. Het hogere balanstotaal is een gevolg van de toename van de liquide middelen aan de activazijde.

De materiële vaste activa stijgen licht door de uitgevoerde investeringen. De financiële vaste activa dalen door de afschrijving van de renteswap van € 1,8 mln. Deze is per 31-12-2023 volledig afgeschreven.

De voorraden zijn hoger door een hogere waardering als gevolg van de gunstige akkerbouwprijzen. De vorderingen zijn nagenoeg gelijk aan voorgaand jaar. De liquide middelen stijgen door de opname van de langlopende lening en door de gunstige exploitatieresultaten voornamelijk bij de commerciële entiteiten.

Aan de passivazijde stijgt het balanstotaal door de mutatie in het eigen vermogen als gevolg van de gerealiseerde exploitatieresultaten en de ontvlechting van Stichting Bureau Erkenningen. De voorzieningen blijven nagenoeg gelijk, hoewel de posten onderling wat verschillen. De voorziening seniorenverlof neemt toe en de wachtgeldvoorziening daalt. De langlopende leningen nemen toe door opname van de lening via schatkistbankieren van € 4,4 mln. en daalt door de aflossingen. De kortlopende schulden nemen toe door een hogere crediteurenstand per 31-12-2023 en meer vooruitontvangen college-, cursus- en les gelden. De vooruitontvangen bedragen subsidies dalen doordat Aeres minder voorfinanciering krijgt en het aantal projecten in portefeuille ook licht daalt.

Zie voor de uitgebreide balans de jaarrekening, pagina 366.

Resultaat per stichting

Het resultaat per instelling, inclusief bijbehorende (bedrijfs) activiteiten, is als volgt:

(x € 1.000)	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Stichting Aeres Groep			
Aeres PrO, VMBO en MBO (Aeres Praktijkonderwijs, Aeres VMBO, Aeres MBO (incl. Aeres Training Centres)	515	1.824	3.310
Aeres Hogeschool	105	1.013	1.382
Bestuursbureau	-353	-137	1.313
	267	2.700	6.005
Stichting Aeres Tech (expertisecentra, Tech Productions, Tech Examencentrum, VTC en NECV en deelnames)	377	381	897
Stichting Agrotransfer (Aeres Agree)	171	19	-149
Stichting Aeres Farms (Aeres Farms Holding bv, Landbouwbedrijf bv, Biologisch Bedrijf bv, Weidebedrijf bv, Studentbedrijven bv)	817	274	1.019
Stichting Bureau Erkenningen	-	-	-3
Stichting Aeres International Student Fund	1	0	3
Stichting Dierenontdekkpark Barneveld	0	0	-63
Correctie i.v.m. intercompany-transactie	0	0	-56
Totaal Aeres (optelling niet-afgeronde getallen)	1.633	3.374	7.653

De correctie in verband met intercompany-transactie betreft het verschil in het resultaat 2021 van Aeres Farms. Na vaststelling van de geconsolideerde jaarrekening over 2021 is er nog een wijziging in het resultaat van Aeres Farms enkelvoudig doorgevoerd. Het resultaat van Aeres geconsolideerd over 2021 was daarmee € 56.000 te hoog.

Hieronder volgt de toelichting per instelling met de bijbehorende (bedrijfs)activiteiten.

Stichting Aeres Groep

Aeres PrO, VMBO en MBO

Het resultaat in 2023 komt uit op € 515.000, dat is € 1.309.000 lager dan de begroting van € 1.824.000. Een belangrijke oorzaak van het tegenvallende resultaat is de overschrijding in de personeelskosten.

Door de voortdurende krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Ook in 2023 is er hierdoor veel inhuur. Dat komt ook door het hoge ziekteverzuim en dan met

name het lange verzuim. Het blijkt moeilijk het verzuim omlaag te brengen. Vervanging van langdurig zieken kost meer dan begroot en heeft daarmee een negatief effect op het resultaat. Per saldo ontstaat een last op de personele voorzieningen. Oorzaak is een hogere instroom dan verwacht voor het seniorenverlof.

De nieuwe afgesloten cao heeft effect op zowel de lumpsum rijksbijdragen als de personeelslasten, omdat de cao-stijging hoger is dan begroot. Verder krijgen meerdere vmbo-locaties de subsidie verbetering basisvaardigheden voor de periode 2023-2025 toegewezen. Dit draagt bij aan de toename van de additionele middelen. In 2023 komt voor het laatst het resultaatsafhankelijke deel van de kwaliteitsgelden mbo beschikbaar. Uiteindelijk is het totaal van de kwaliteitsmiddelen over heel 2023 hoger dan begroot, hiermee bijdragend aan de toename van de additionele middelen.

De baten op projecten en commerciële en contractactiviteiten nemen toe ondanks de daling van de baten vanuit de Nuffic-projecten. Ook de lasten zijn hoger en stijgen per saldo meer

waardoor een negatief resultaat ontstaat. Oorzaak zijn de opstartkosten bij het Aeres Training Centre en de inhuur van personeel. Door krapte op de arbeidsmarkt kan Aeres minder eigen personeel inzetten dan was begroot. De marges bij sommige projecten en activiteiten zijn relatief laag en hierdoor zijn de toegenomen lasten als gevolg van inflatie lang niet altijd gedekt. Komend jaar zet Aeres in op het realiseren van voldoende dekking voor de kosten.

De onderwijslocaties laten een sterk wisselend beeld zien. Zo vallen twee locaties negatief op: Almere en Maartensdijk. Bij Almere gaan er veel meer leerlingen dan begroot naar het orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC) en Almeerks. Verder was in de begroting rekening gehouden met de subsidie heterogene brugklassen in 2023. Bij Maartensdijk zijn er meer leerlinggebonden lasten dan begroot en is sprake van meer inhuur van personeel.

De locaties die in positieve zin opvallen zijn Barneveld, Heerenveen, Leeuwarden en Velp. Bij al deze locaties speelt mee dat de personeelskosten relatief gezien meevallen en de toename van inhuur beperkt blijft. Locatie Velp ontvangt meer geld dan begroot van het samenwerkingsverband.

Aeres Hogeschool

Het resultaat van de hogeschool komt uit op € 105.000 positief en dat is € 908.000 lager dan begroot. Door de indexeringen van zowel de lonen als de materiële lasten ontstaan grote afwijkingen ten opzichte van de begroting. Extra rijksbijdragen en hogere baten compenseren deze lasten maar per saldo stijgen de kosten meer waardoor er een negatieve afwijking is.

De personeelskosten stijgen door de cao-indexeringen. Daarnaast breidt de formatie conform de begroting gering uit. De inhuur stijgt vanwege inhuur van externen op vooral managementfuncties. Het hogere verzuim is ook debet aan de noodzaak tot overgaan tot vervanging via externe inhuur. Onder andere door covid-19 lukte het al enige tijd niet om de scholingsdoelstelling vanuit de cao te realiseren. Met de extra uitgaven voor scholing in 2023 loopt Aeres Hogeschool de achterstand uit het verleden in.

De reiskosten personeel komen fors hoger uit dan begroot. Oorzaken zijn de nieuwe cao-bepalingen waardoor een hogere vergoeding ontstaat en een verandering in het registratiesysteem.

Op de projecten ontstaat een negatief resultaat van € 541.000. Dit betreft vooral de faculteit Almere. De cofinanciering van onderzoeksprojecten met het onderwijs lukt onvoldoende, waardoor de projecten een veel grotere financiële bijdrage (cash-bijdrage) kennen dan de bijdragen in uren (inkind) wijze. Daarnaast stijgen de personeelskosten door de cao-indexering waardoor de tarieven bij behoorlijk veel projecten niet meer kostendekkend zijn.

De huisvestingslasten liggen € 400.000 hoger dan begroot. Dit betreft vooral energiekosten van met name de faculteit Almere. Bij het gebouw in Almere is sprake van een lagere energieopwekking, dan Aeres op basis van het aantal zonnepanelen mag verwachten en een hoger verbruik dan dat

van een vergelijkbaar gebouw. Onderzoek naar het hogere verbruik loopt.

Bestuursbureau

Het resultaat van het Bestuursbureau komt uit op € 353.000 negatief. Dat is € 216.000 lager dan de begroting van € 138.000 negatief. De personeelslasten komen hoger uit dan begroot en verwacht, onder meer door hogere inhuurkosten en hogere kosten voor de bedrijfsgezondheidsdienst/arbo. De huisvestingslasten komen hoger uit dan begroot, door hogere onderhouds- en energielasten. Bij de overige lasten zijn overschrijdingen op de ICT-kosten door toenemend gebruik van applicaties en diverse verbetertrajecten. Tevens zijn er hogere advies- en communicatiekosten als gevolg van het strategietraject. Hiertegenover staan minder lasten dan begroot doordat niet alle ter beschikking staande innovatiegelden zijn benut.

Bij de afdeling Facilitair Bedrijf ontstaan twee incidentele lastenposten. Het betreft de afwaardering en geschatte sloopkosten (totaal € 288.000) van de dienstwoning in Barneveld. Aeres sloopt deze voor de aanleg van een parkeerterrein. Daarnaast neemt zij de geschatte sloopkosten op (totaal € 500.000) voor de flats in Dronten (onderdeel van Agripark). Aeres verhuurde deze flats voor bewoning door arbeidsmigranten (AMH). Beide zaken zijn in 2024 klaar. Hier tegenover staan ook extra opbrengsten. Aeres realiseert rentebaten vanuit de ontvangen creditrente op de saldi via schatkistbankieren.

Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*)

Stichting Aeres Tech bestaat uit de Aeres Tech-expertisecentra koudetechniek en mobiele techniek (Ede), Aeres Tech Productions bv, Tech Examenbureau bv, VTC bv en NECV bv. Het resultaat van Stichting Aeres Tech over 2023 bedraagt € 377.000. Dat is € 5.000 lager dan begroot. Alle onderdelen van Stichting Aeres Tech hebben een positief resultaat in 2023. De omzet van Stichting Aeres Tech in 2023 is geconsolideerd en bedraagt € 10.820.000, dit is bijna gelijk aan de begroting.

Ondanks dat er nieuwe collega's in dienst komen, blijft de grootste uitdaging om voldoende goed geschoold personeel te krijgen. Aeres Tech probeert de markt via diverse platforms zo breed mogelijk te benaderen om personeel te vinden. Zowel personeel dat in dienst wil komen als ook gasttrainers die zij aan zich wil binden.

Het exploitatieresultaat van Aeres Tech komt in 2023 uit op € 234.000, dat is € 219.000 hoger dan begroot. De omzet komt in 2023 hoger uit door de extra verhuur van de ruimten voor examens.

De kosten komen per saldo lager uit dan begroot. Dit komt door lagere personeelskosten, met daarbij een hogere inhuur van gasttrainers, lagere energiekosten, een hogere renteopbrengst en meer kosten aan belastingen.

Bij Aeres Tech Productions (ATP) is zowel de omzet als het resultaat hoger dan begroot. Een hogere efficiëntie in de uitvoering van projecten en een hoger verkooptarief hebben

een positief effect op de omzet. Daarnaast verkoopt ATP meer lesmateriaal dan begroot. Aan de andere kant zorgen minder orders dan verwacht voor een lagere omzet bij de afdeling Productions en Events.

De naam van Tech Examencentrum bv verandert eind november 2023 in Aeres Tech Grow bv. Op de in 2023 uitgevoerde praktijkassessments staat de naam Tech Examencentrum bv nog. In 2023 zijn er landelijke wijzigingen in het kwalificatiedossier en de examinering doorgevoerd, waardoor de omzet iets lager uitkomt dan begroot. De direct toerekenbare kosten voor de assessments zijn zoveel als mogelijk beperkt, waardoor het resultaat hoger uitkomt dan begroot.

Verticaal Transport Centrum bv (VTC) realiseert een lagere omzet dan begroot. De belangrijkste oorzaak is het wegvallen van de subsidieregeling Nederland Leert Door. Daar is in de begroting geen rekening mee gehouden. De personeelslasten komen lager uit dan begroot. Per saldo ontstaat een positief resultaat, maar dit is wel lager dan begroot.

De omzet van het Nederlands Examen Centrum Verticaaltransport bv (NECV) is sterk afhankelijk van de omzet uit trainingen van VTC. Zo'n 80% tot 85% van de examens voert NECV uit voor VTC. Doordat de vaste indirecte kosten stabiel zijn, beweegt het resultaat van NECV direct mee met de omzet. Het resultaat in 2023 bedraagt uiteindelijk € 5.000.

Stichting Agrotransfer Dronten (Aeres Agree)

Het resultaat van Stichting Agrotransfer Dronten bedraagt € 171.000 positief. Begroot was € 19.000 positief. Door het vergroten van de commerciële inzet en de focus in het team verbetert de brutomarge in 2023 sterk ten opzichte van vorig jaar en komt deze hoger uit dan begroot. Bij alle contractvormen is een stijging van de brutomarge zichtbaar. De tariefstijging bij Uitzenden en detacheren is deels de oorzaak. Deze stijging compenseert de inflatiestijging aan de kostenkant. Het aantal succesvolle werving- en selectietrajecten neemt met 21% toe, waardoor zowel omzet als resultaat stijgen.

Stichting Aeres Farms

Stichting Aeres Farms bestaat uit Aeres Farms Holding bv met dochterondernemingen Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Weidebedrijf bv, Aeres Biologisch Bedrijf bv en Aeres Studentbedrijven bv.

Het resultaat van Stichting Aeres Farms is in 2023 € 815.000 positief. Dit is € 541.000 hoger dan begroot. De oorzaak hiervan zijn de gunstige akkerbouwmarktprijzen en een hoger resultaat van de deelneming EWI-windpark. De prijs voor het melkvee daalt in 2023 waardoor Aeres Farms hiermee minder resultaat realiseert dan voorgaand jaar, maar wel positief en in lijn met de begroting. Aeres Farms heeft in 2023 te maken met de ziekte blauwtong. Dit leidt tot een sterfte van 15% onder de schapen. Onder het melkvee zijn geen dieren overleden, wel waren er serieuze ziekteverschijnselen, wat zich hoofdzakelijk uitte in klauwproblemen.

De liquiditeit verbetert door de gunstige resultaten in 2022 en 2023 en is op orde. De onderwijsinstellingen hebben veel baat bij Aeres Farms door de stagemogelijkheden, het praktijkleren, experimenteren, onderzoeken, et cetera. Het aantal diensten dat Aeres Farms aanbiedt aan het onderwijs neemt toe en dit vraagt om verdere investeringen en professionalisering.

Aeres International Student Fund (AISF)

Het resultaat van het AISF komt in 2023 uit op € 1.000 positief ten opzichte van een begroot resultaat van nihil. Vanuit het beurzenprogramma 2022-2023 kent het AISF in totaal € 11.562 aan beurzen toe.

Voor het schooljaar 2023-2024 ontvangt het AISF vanuit het Holland Scholarship vier inkomende beurzen en kent het vier uitgaande beurzen voor internationale studenten toe. De financiering van de beurzen komt behalve uit specifieke financieringsbronnen van sponsors.

Stichting Dierenontdekkamp Barneveld

Het resultaat van Stichting Dierenontdekkamp Barneveld komt uit op een nihil resultaat, wat ook begroot was. In samenwerking met interne en externe marketing- en salesdeskundigen is getracht donaties uit de markt te verkrijgen voor de realisatie van het Van Dieren Ontdekkamp. Dat blijkt mede als gevolg van covid-19 en de internationale ontwikkelingen niet succesvol. De activiteiten zijn nu gericht op de uitvoering van het RIF-project waarvoor de stichting samenwerkt met Aeres MBO Barneveld. De contracten met de kennispartners van de RIF zijn afgesloten met de Stichting Dierenontdekkamp Barneveld.

2.4 Vergoedingen en declaraties College van Bestuur

De Raad van Toezicht van Aeres is als werkgever verantwoordelijk voor het vaststellen van de bezoldiging van de leden van het College van Bestuur (CvB). De bezoldiging blijft binnen de kaders van hetgeen vastligt in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Zie jaarrekening pagina 397. Voor de onkostenvergoedingen zijn de onderstaande afspraken gemaakt:

- Beide leden van het College van Bestuur rijden in een auto die eigendom is van Aeres. Aeres vergoedt alle kosten die samenhangen met het gebruik van de Aeres-auto. Voor het privégebruik maakt een bijtelling onderdeel uit van het WNT-inkomen.
- De netto maandelijkse representatietoelage voor de twee leden bedraagt € 200 per maand.
- De overige onkosten kunnen de CvB-leden declareren tegen overlegging van facturen.
- De voorzitter of waarnemend voorzitter van de Raad van Toezicht beoordeelt de declaraties.

	De heer B.M.P. Pellikaan	De heer M.H.C. Komen
Representatiekosten	€ 3.767	€ 2.794
Reiskosten binnenland	-	-
Reis- en verblijfskosten buitenland	€ 3.780	€ 1.105
Overige kosten	-	-
Totaal	€ 7.547	€ 3.899

2.5 Continuïteit, risico's en investeringen Aeres

De continuïteitsparagraaf van Aeres wordt opgesteld op het niveau van het bevoegd gezag en betreft daardoor alle Aeres-instellingen en hun (bedrijfs)activiteiten en is niet toegespitst op één onderwijssoort.

Strategisch beleid personeel, huisvesting, ICT en inkoop

De kwalitatieve informatie staat op een aantal plekken in dit jaarverslag:

- De wijze waarop Aeres inspeelt op (bewegingen in) haar omgeving en hoe zij excellent onderwijs wil realiseren, is beschreven in § 3.6 (PrO), § 3.11 (vmbo), § 3.20 (mbo) en § 4.3 (hogeschool).
- De wijze waarop Aeres en Aeres PrO, VMBO en MBO hun kwaliteitszorg binnen deze kaders uitvoeren, staat in § 1.4.2 (Intern beheers- en controlesysteem), § 3.4.1, § 3.9, § 3.15 en § 3.26. Voor Aeres Hogeschool staat het in § 4.8, voor Aeres Farms in § 5.6, voor Aeres Tech in § 6.12, voor Aeres Agree in § 7.3.5 en voor het Bestuursbureau in § 10.10.
- De toekomstverwachtingen voor Aeres zijn gegeven in § 1.2, § 1.9 en deze paragraaf 2.5.
- De strategische huisvestingsplanning is beschreven in § 10.6.2.
- De strategische personeelsplanning staat in § 11.3.3.

2.5.1 Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Onderwijs (Stichting Aeres Groep)

Het kabinet maakt in 2021 in totaal € 8,5 miljard vrij om de effecten van de covid-19-crisis voor leerlingen en studenten te dempen. Het bestuursakkoord NPO heeft als hoofddoelstelling het voorkomen of inhalen van studievertraging bij leerlingen en studenten die is ontstaan door de covid-19-maatregelen. Deze vertraging kan betrekking hebben op de kwalificerende kant van het onderwijs, maar ook op het gebied van socialisatie en persoonsvorming.

Aeres Praktijkonderwijs, Aeres VMBO, Aeres MBO en Aeres Hogeschool stellen voor de besteding van de NPO-gelden plannen op die zij voorleggen aan de medezeggenschapsorganen. De gemeenschappelijke vergadering stemt in 2021 in met deze plannen, waarvan de besteding tot in 2023 doorloopt.

Aeres doet in de onderwijs hoofdstukken uitgebreid verslag van de besteding en verantwoording van ontvangen NPO-middelen. Deze zijn apart beschreven in:

- Voor de impact van de NPO-middelen op (de posten van) de jaarrekening, zie § 2.3.3, met name de alinea Verantwoording NPO-gelden en de toelichting per instelling onder Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool.
- Voor besteding Aeres Praktijkonderwijs, zie § 3.7.2 Onderwijsontwikkeling praktijkonderwijs.
- Voor besteding Aeres VMBO, zie § 3.13 Onderwijsontwikkeling: Nationaal Programma Onderwijs (NPO).
- Voor besteding Aeres MBO, zie § 3.24 Onderwijsontwikkeling: Nationaal Programma Onderwijs (NPO).
- Voor besteding Aeres Hogeschool zie § 4.12 Onderwijsontwikkeling: Nationaal Programma Onderwijs (NPO).

2.5.2 Prognose leerlingen/studenten en ontwikkelingen formatie (fte)

In het algemeen is het de verwachting dat de aantallen leerlingen en studenten, en daarmee ook de omvang van de formatie de komende jaren, licht blijven stijgen of min of meer gelijk blijven.

Verwachte formatieontwikkeling (fte)

Let op! De onderstaande tabel gaat voor 2023 uit van de gemiddelde formatie en wijkt daarom af van de feitelijke cijfers op 31 december van het verslagjaar (zie tabel 1 en 2, bijlage 5). De formatieontwikkelingen zijn gebaseerd op de meerjarenbegrotingen van Aeres.

Gemiddelde formatie (fte)**	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stichting Aeres Groep	1.533,3	1.525,0	1.491,0	1.486,2	1.490,0	1.491,7
Stichting Aeres Tech	56,4	60,6	62,5	63,5	64,6	65,5
Stichting Aeres Farms*	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
Stichting Agrottransfer Dronten	17,7	20,4	21,4	22,4	23,4	24,4
Totaal	1.614,1	1.612,7	1.581,6	1.578,8	1.584,7	1.588,3

* Stichting Aeres Farms betreft de formatie van Aeres Landbouwbedrijf en Aeres Weidebedrijf. Dit zijn vaste krachten en een groep studenten. Deze studenten zijn in tabel 1 en 2 van bijlage 5 niet meegenomen. Zie de beschrijving aldaar. Voor

de overige bedrijven van Aeres Farms wordt het personeel vooralsnog ingehuurd bij andere Aeres-instellingen.

** Stichting Aeres International Student Fund en Stichting Dierenontdekkpark Barneveld staan niet in dit overzicht, omdat deze stichtingen geen personeel in dienst hebben.

Specificatie van het personeel Stichting Aeres Groep (fte)

De onderstaande tabel geeft de verwachte ontwikkeling van de gemiddelde personele formatie, exclusief stagiair(e)s et cetera.

Gemiddelde formatie (fte)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Management/directie	43,9	42,8	42,6	42,6	42,6	42,6
Onderwijzend personeel	1.130,4	1.103,9	1.074,6	1.071,1	1.073,9	1.074,6
Overige medewerkers	359,0	378,3	373,8	372,5	373,5	374,5
Totaal	1.533,3	1.525,0	1.491,0	1.486,2	1.490,0	1.491,7

Verwachte ontwikkeling deelnemersaantallen Stichting Aeres Groep

Stichting Aeres Groep verzorgt (voorbereidend) beroepsonderwijs binnen Aeres Praktijkonderwijs, Aeres VMBO, Aeres MBO en Aeres Hogeschool. De Aeres Training Centres (derde geldstroom) horen wel tot deze stichting, maar ze zijn commercieel en zijn daarom hier niet meegenomen.

Totaal (voorbereidend) beroepsonderwijs

Bekostigde leerlingen en studenten	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025	1-10-2026	1-10-2027	1-10-2028
PrO + vmbo + mbo	10.069	10.305	10.440	10.549	10.649	10.704

Aeres Praktijkonderwijs

Bekostigde leerlingen	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025	1-10-2026	1-10-2027	1-10-2028
Praktijkonderwijs	157	170	170	165	160	160

Aeres VMBO

Bekostigde leerlingen	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025	1-10-2026	1-10-2027	1-10-2028
Lwoo*	808	457	442	432	432	432
Vmbo zonder lwoo	4.726	5.178	5.233	5.273	5.328	5.338
Vmbo totaal	5.534	5.635	5.675	5.705	5.760	5.770

*Het lwoo-verschil tussen 2023 en 2024 en verder ontstaat doordat de samenwerkingsverbanden passend onderwijs van meerdere locaties het lwoo niet meer als zodanig financieren.

Gevolg is dat die locaties ook geen lwoo-cijfers meer geven voor de toekomst.

Aeres MBO

Bekostigde leerlingen	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025	1-10-2026	1-10-2027	1-10-2028
Mbo-bol	3.478	3.559	3.628	3.686	3.726	3.761
Mbo-bbl	900	941	967	993	1.003	1.013
Mbo totaal	4.378	4.500	4.595	4.679	4.729	4.774

Aeres VMBO en Aeres MBO

Op langere termijn wordt een groei verwacht, vooral te danken aan doorontwikkeling van het mbo op meerdere locaties (Almere, Dronten Techniek, Ede, Leeuwarden, Lelystad, Nijkerk, Sneek en Velp). Deze verwachting is gebaseerd op de ontwikkeling van nieuwe opleidingsrichtingen en een sterke profilering van kwaliteit en merknaam. Per locatie is voor de meerjarenbegroting een inschatting gemaakt van de in- en uitstroom, waarbij ook de recente getallen uit het RPO (Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen) zijn gebruikt. Bij de inschatting van de deelnemersaantallen is gebruikgemaakt van bronnen als het CBS en gemeentelijke rapportages. Over de komende jaren wordt een groei verwacht van ruim 6%, naar 10.704 deelnemers (2023: 10.071). Alleen bij Almere is een substantiële groei in het vo opgenomen (23%, ongeveer 50 leerlingen per jaar).

De verwachte groei ligt boven de ramingen van het ministerie van OCW, dat een afname verwacht in de meeste regio's. Mocht dat scenario toch waarheid worden, dan wordt direct bijgestuurd in de kosten. Hiervoor zijn ook gevoeligheidsanalyses opgesteld, zodat de impact duidelijk is. De opgenomen groei is een bewuste keuze: bij de locatie Almere komt meer ruimte in de huisvesting door het vertrek van het mbo naar een nieuw gebouw. Daardoor kan Aeres groeikansen op het gebied van demografische ontwikkelingen in de toekomst benutten. Bij meerdere mbo-locaties zet Aeres MBO in op de (door)ontwikkeling van opleidingen. Daarnaast zetten de locaties in Ede en Sneek in op een betere profilering in de markt zodat zij een hoger marktaandeel krijgen. De locatie Lelystad zit op dit moment op een grens qua huisvesting, mede doordat er extra ruimte nodig is vanwege meer ondersteuning van zorgleerlingen. Komende jaren wil de locatie er een ruimte bij gaan huren. Verder gaan het mbo in Almere en het mbo in Ede in de komende jaren naar eigen

huisvesting. De extra lasten die hierbij horen moet Aeres opvangen met een groei in het aantal studenten.

Formatiebepaling Aeres VMBO en Aeres MBO

In de formatiebepaling houdt Aeres rekening met de fluctuaties in de deelnemersaantallen. Daarnaast houdt zij per augustus 2024 rekening met het wegvallen van de inzet van medewerkers voor de NPO-activiteiten voor het vmbo en de tijdelijke subsidies (zoals de subsidie heterogene brugklassen en de subsidie verbetering basisvaardigheden).

Ondanks de verwachte groei in deelnemers is een afname in het aantal fte's te zien. Enkele locaties gebruiken eigen personeel om covid-19-achterstanden weg te werken. Dit bekostigen zij uit de tijdelijke NPO-middelen. Voor de vo-locaties neemt Aeres daarom een daling in formatie op voor het moment dat de inzet vanuit de NPO-middelen afloopt (augustus 2024) en in latere jaren voor een verdere daling door het aflopen van de subsidie verbetering basisvaardigheden. Op de meeste locaties is de flexibele schil toereikend om dit op te vangen. De locaties waar dit niet zo is, brengen in beeld welke stappen zij moeten zetten om dit op te kunnen vangen. Een aantal locaties verwacht een verdere daling van de fte's omdat het aandeel lwoo afneemt, waardoor extra bekostiging wegvalt en er geen ruimte is voor meer fte's. Met een lager aandeel lwoo kunnen de klassen groter worden en is minder formatie nodig. Per locatie bekijkt Aeres wat realistisch en haalbaar is, zowel in de praktijk als financieel.

Het administratieve proces (bijv. passend onderwijs), toepassing van wet- en regelgeving (AVG) en het schoolklimaat (arbo, gezondheid, e.d.) vragen meer dan vroeger van de backoffices op locatie. Naast het realiseren van de verplichte onderwijstijd en kwaliteit werkt dit veelal werkdrukverhogend, zeker in combinatie met de heersende schaarste op de arbeidsmarkt.

Aeres Hogeschool

Aeres Hogeschool (ingeschreven studenten)	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025	1-10-2026	1-10-2027	1-10-2028
Almere	763	795	801	808	819	829
Dronten	2.302	2.280	2.279	2.316	2.326	2.306
Wageningen	677	704	709	710	699	699
Totaal Aeres Hogeschool	3.742	3.779	3.789	3.834	3.844	3.834

Het aantal studenten van Aeres Hogeschool groeit tot 2022, terwijl het al boven het landelijk hbo-gemiddelde lag. Voorzichtigheidshalve is deze groei altijd beperkt ingeschat. In de periode 2016-2021 ligt de mutatie in het aantal studenten van Aeres Hogeschool (onderstaande rode lijn) hoger dan die in het hao (in grafiek groene streepjeslijn) en het hbo (in grafiek zwarte stippellijn). Vanaf 2022 is krimp voor Aeres zichtbaar, in 2024 gevolgd door een bescheiden groei. Alleen voor de sector onderwijs (grijze lijn) wordt een stabilisatie verwacht. Deze sector is relevant voor de faculteit Wageningen. Dat in de toekomst de ontwikkeling van Aeres nog boven het hbo-gemiddelde ligt, is het gevolg van de verwachtingen rond nieuwe opleidingen. In Almere zijn dat Aarde en klimaat en beide masteropleidingen. Voor de faculteit Dronten zijn dat de opleidingen Agrarisch Vastgoed & Makelaardij en Agrotechniek & Engineering.

In de meerjarenbegroting werkt Aeres Hogeschool per faculteit een scenario uit voor het aantal verwachte studenten. Voor de faculteit Almere gaat zij uit van een scenario met een kleine groei van de instroom en een volgroeid raken van opleidingen. De totale faculteit zal daardoor in studenten-aantallen nog iets groeien. De faculteit Dronten gaat uit van het voorzichtige scenario. Alle bestaande opleidingen hanteren de index van de hao-markt, de nieuwe opleidingen zorgen nog voor een stabilisatie in de instroom. De totale populatie daalt in de komende jaren door de hoge uitstroom in de hogere jaren. Dit is een na-ijleffect van de covid-19-periode. Sinds covid-19 stromen er minder internationale studenten in. Mede afhankelijk van nieuwe politieke ontwikkelingen verwacht de faculteit slechts een voorzichtig herstel op de lange termijn. Bij faculteit Wageningen daalt de instroom. Met de stap naar de inrichting van de groene onderwijsregio ontstaan kansen voor een betere profilering en positionering. Daarom volgt de faculteit de trend uit de OCW-referentieraming. De scenario's voor de faculteiten zijn gebaseerd op de doorstroom van studenten op basis van de historische ontwikkelingen over de afgelopen zes jaren. De instroom is bepaald op basis van historische gegevens, inschattingen van de teamleiders en landelijke trends. De overall-instroomontwikkelingen beoordeelt de hogeschool op het realistisch gehalte door afwijkende trends te beoordelen tijdens de (wervings)activiteiten die zij ontplooit of gaat ontplooiën.

Het aandeel bekostigde studenten ten opzichte van het aantal inschrijvingen bedraagt voor Aeres Hogeschool 85%. Bij de faculteit Almere en vooral de faculteit Wageningen schrijven studenten in die al een bekostigingshistorie hebben. De percentages in Almere dalen iets nu de school steeds meer volgroeid raakt. De verwachting is dat de bekostigde inschrijvingen boven de 70% blijven. De bekostigingsgraad zal nog wel iets dalen, omdat ook hier meer studenten komen met eerder behaalde graden.

Grafiek 2.3 Index ontwikkeling studentenaantallen hbo, 2018 = 100 (bron: referentieraming OCW 2022).

Formatiebepaling Aeres Hogeschool

De hogeschool bepaalt de omvang van de vaste formatie vooral op basis van het aantal studenten en de omvang van de tweede en derde geldstroom. Binnen de middelenkaders neemt ze uit de kwaliteitsmiddelen uren op voor het onderwijs, zo verlaagt ze de ervaren en reële werkdruk. De student-docentratio is de laatste jaren ook dalende. Ook neemt de hogeschool uit de kwaliteitsgelden middelen op om de groepsgrootte niet te groot te laten worden.

De formatie voor de ondersteuning van het onderwijspersoneel groeit afgelopen jaren. Hier worden de effecten zichtbaar van de in gang gezette ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitsontwikkeling.

2.5.3 Meerjarenbaten en -lasten

De meerjarenbegroting 2024-2028 is gebaseerd op de inhoudelijke plannen van de instellingen en hun (bedrijfs) activiteiten. Deze zijn beschreven in de volgende paragrafen:

- Het strategisch (merken)beleid van Aeres is beschreven in § 1.2. In § 1.9.3 staan de Aeres-plannen voor 2024, de uitdagingen voor het Bestuursbureau staan in § 10.1.
- De omgeving, strategie en plannen van Aeres PrO, VMBO en MBO staan in § 3.6 (PrO), § 3.11 (vmbo), § 3.20 (mbo). De lopende projecten en plannen voor onderwijsontwikkeling staan voor het PrO in § 3.8, voor het vmbo in § 3.14.1 en voor het mbo in § 3.25 en de KA § 3.28 tot en met § 3.32. De plannen van de Aeres Training Centres staan beschreven vanaf § 3.35-3.37.
- De omgeving, strategie en plannen van Aeres Hogeschool staan in § 4.3, de lopende projecten voor onderwijsontwikkeling en de plannen daarvoor in § 4.12 en § 4.13, de plannen voor onderzoek en innovatie in § 4.25, de plannen voor de commerciële dienstverlening in § 4.27.
- De omgeving en strategie van Aeres Farms als geheel staan in § 5.3. De plannen van de dochterondernemingen staan in § 5.5.2.

- De omgeving, strategie en plannen van Stichting Aeres Tech (expertisecentra koudetechniek, mobiele techniek, Aeres Tech Productions en Tech Examencentrum) staan in § 6.3. Bij de bedrijven zijn hun specifieke plannen gegeven.
- De omgeving, strategie en plannen van Aeres Agree staan in § 7.3.3.
- De omgeving, strategie en plannen van Stichting Aeres International Student Fund en Stichting Dierenontdekkpark Barneveld staan respectievelijk in hoofdstuk 8 en 9.
- De omgeving, strategie en plannen van het Bestuursbureau en personele zaken staan per stafdienst in § 10.4 tot en met § 10.9 en in § 11.3 van het sociaal jaarverslag.

Algemene toelichting van het College van Bestuur

Doelstellingen

De ontwikkelingen in de samenleving zorgen voor grote uitdagingen die de samenleving moet oppakken. Hierbij valt te denken aan het vraagstuk van voedselzekerheid, de gevolgen voor het klimaat van de stijging van de temperatuur, de energietransities die nodig zijn, het tekort aan (betaalbare) woningen en de bestaanszekerheid die onder druk staat. In 2023 bepalen deze thema's het nieuws. De vraagstukken zijn groot en oplossingen zijn niet zomaar voorhanden. De samenleving is hierdoor volop in beweging.

De ontwikkelingen hebben ook grote invloed op de Aeres-organisatie. Aeres wil een bijdrage leveren daar waar de vraagstukken de groene kennisinstellingen raken. Met het huidige onderwijs en onderzoek en de huidige bedrijfsvoering speelt Aeres reeds in op de transities die op haar afkomen. Zij kan met haar kennis in het groene domein het verschil maken. Aeres onderscheidt zich immers door het opleiden van leerlingen, studenten en deelnemers in een groene contextrijke, praktijkrijke en contactrijke leeromgeving.

De in 2023 opgestelde strategie De Groene Veranderaar sluit hier nauw bij aan. Aeres heeft hierbij drie doelen geformuleerd:

- het aanbod aanscherpen tot toonaangevend groen;
- Leven Lang Ontwikkelen tot bloei brengen in de organisatie;
- de interne samenwerking maximaliseren.

Deze doelen wil Aeres bereiken door onderwijskundig leiderschap en een onderwijskundige visie te ontwikkelen, toonaangevende docenten in te zetten, de digitalisering in het onderwijs te vergroten, meer uit te dragen wie Aeres is en waar ze voor staat (be good and tell it) en het verbinden van al deze zaken via gepast leiderschap en gedrag.

Op basis van de nieuwe strategie benoemt Aeres voor het jaar 2024 de volgende succesbepalende factoren die voor alle onderdelen gelden:

1. Het portfolio van Aeres is toonaangevend in groen praktijkgericht beroepsonderwijs.
2. Het onderwijs is gericht op het creëren van de best mogelijke leerervaring met alle (digitale) middelen voorhanden.
3. Medewerkers geven vorm en inhoud aan het verzorgen van toonaangevend groen onderwijs.

4. Medewerkers werken intern samen en handelen vanuit een collectieve ambitie.
5. Aeres is een vanzelfsprekende samenwerkingspartner voor nationale en internationale partners in het onderwijs en het groene domein.
6. Alle onderdelen van Aeres (onderwijs, personeel en financiën) voldoen aan de basiskwaliteit (kwaliteitszorg, kaderbrief, meerjarenbegroting enz.).

Strategische middelen

Om de strategie daadwerkelijk ten uitvoer te brengen start het Groene Veranderprogramma, waarbinnen diverse strategieprojecten opstarten. Deze projecten zijn gericht op het behalen van de strategische doelstellingen en op het realiseren van de randvoorwaardelijke versterkingen binnen de organisatie. Om dit te verwezenlijken benoemt Aeres een programmamanager strategie, die hier samen met de organisatie vorm aan gaat geven. Hiervoor stelt Aeres ook budget beschikbaar, dat in de meerjarenbegroting 2023-2027 al is aangekondigd en dat zij vanaf 2024 beschikbaar stelt. De dekking voor deze middelen is aanwezig vanuit de dalende rentelasten in 2024 als gevolg van de vrijval afschrijving rente SWAP en gunstige rentecondities bij de in 2021 afgesloten (her-)financiering.

Positieve rendementen

De begroting geeft voor heel Aeres in 2024 een positief resultaat van € 3,06 mln. Het rendement in 2024 bedraagt afgerond 1,4% en zal naar verwachting de komende jaren stijgen naar 2,9% in 2028. Geen van de onderdelen heeft een negatief rendement in deze begrotingsperiode. Dit vormt een gunstig perspectief om de uitdagingen aan te gaan.

Ontwikkeling deelnemersaantallen

Verschillende interne en externe ontwikkelingen geven aanleiding tot het begroten van een lichte groei in deelnemersaantallen in de periode 2024-2028. De grootste groei neemt Aeres op voor het mbo. De reden daarvoor is dat diverse locaties nieuwe opleidingsrichtingen ontwikkelen, de instelling de kwaliteit en merknaam sterker in de markt zet en zij ook meer fysieke ruimte creëert om deze groeikansen volledig te benutten. Ook landelijk verwacht het mbo de komende jaren nog een groei. Hoewel het vo landelijk krimp verwacht, begroot Aeres groei. De reden daarvoor is de verwachte demografische ontwikkeling in specifieke regio's van Aeres-scholen, zoals Almere. Ook de kleinschalige en groene profilering van de vo-scholen zorgt de afgelopen jaren voor een groei die hoger ligt dan de landelijke trend.

Aeres Hogeschool verwacht een stabilisatie van de studentaantallen. Dat komt doordat zij enerzijds bij de grootste faculteit, Dronten, een lichte krimp opneemt conform de landelijke trend, terwijl ze anderzijds in Almere en Wageningen een groei opneemt. In Almere heeft dit te maken met het volgroeid raken van de opleidingen en de faculteit Wageningen zet in op een betere profilering en positionering binnen de groene onderwijsregio. Mocht de werkelijkheid anders zijn, dan zal Aeres het kostenniveau bijstellen. Om hier meer inzicht in te krijgen stelt zij scenario-analyses op, zodat duidelijk is

wat de gevolgen zijn voor het resultaat. Aeres monitort de deelnemersaantallen intensief, waarbij de gevolgen voor de personeelsformatie en huisvesting volop aandacht krijgen.

Resultaatontwikkeling onderwijs

Het exploitatieresultaat van de Stichting Aeres Groep, het onderwijs, bedraagt in 2024 € 2.421.000 positief. In de jaren daarna stijgt dit verder naar € 5.453.000 in 2028 (zie § 2.5.6). De eerste jaren is het resultaat lager en daarvoor zijn de volgende oorzaken. Bij Aeres VMBO en Aeres MBO werken de NPO-gelden sterk door in het resultaat van 2024. In 2024 zijn er geen opbrengsten meer, maar loopt de inzet voor NPO nog wel door. De impact op het resultaat in 2024 is hierdoor € 1.270.000 negatief. De profilering en het uitbreiden van het opleidingsaanbod zorgen ook voor investeringen die het resultaat negatief beïnvloeden. Hierdoor hebben ook enkele locaties en faculteiten de eerste jaren nog te maken met een negatieve exploitatie. Tevens vragen de groei op het thema Leven Lang Ontwikkelen en het vergroten van internationale activiteiten investeringen die in de begroting zijn verwerkt. Aeres Hogeschool zet daarnaast meer in op zowel de omvang als de kwaliteitsborging van het praktijkgericht onderzoek. Meerjarig daalt de rijksbijdrage per student in het hbo, daardoor daalt in 2025 ook het resultaat bij Aeres Hogeschool.

In het onderwijs zijn de laatste jaren meer variabelen aanwezig die de exploitatie beïnvloeden: de hoogte van de energiekosten, de personeelsschaarste en het verzuim, de opwaartse druk op de inschaling van docenten en het budget vanuit de samenwerkingsverbanden voor de zorgleerlingen. Daarnaast neemt het aantal doelsubsidies sterk toe en de hierbij behorende verantwoordingsdruk. Door toenemende wet- en regelgeving is er meer tijd nodig voor niet-onderwijsgebonden taken. Al deze zaken vergroten de druk op de exploitatie en de ruimte die eerder aanwezig was, wordt minder.

In combinatie met de Aeres-ambitie om toonaangevend te zijn en te groeien vraagt dit om duidelijke keuzes. Ze moet scherper aan de wind varen. Cruciaal blijft hierin hoeveel formatie zij inzet voor het onderwijs. Nu de NPO-gelden aflopen en duidelijk is dat Aeres de kwaliteitsmiddelen structureel ontvangt, is het een goed moment om na te gaan of zij de normen (formatie versus deelnemers) moet aanpassen. De hogeschool neemt hier in de begroting al een voorschot op en trekt de conclusie dat die aanpassing noodzakelijk is. Daarnaast zal Aeres ook de andere (materiële) kosten opnieuw gaan beoordelen. Hier is de inflatie van grote invloed, omdat daardoor sterke kostenstijgingen kunnen ontstaan. In de basis is hiervoor ook compensatie aanwezig in de rijksbijdrage, maar het blijft van belang om kritisch te blijven op het volume.

Resultaatontwikkeling commerciële entiteiten

Het resultaat van de commerciële entiteiten is voor alle entiteiten positief. De omzetontwikkelingen zijn nog steeds gunstig en de beperkende factor hierin is de personeelsschaarste. Voor zowel Aeres Tech als Aeres Agree is het nog steeds moeilijk om goed personeel te vinden. Voor de meer lange termijn verwachten beide dat dit beter wordt.

Daardoor neemt Aeres meerjarig ook een verhoging van omzet, brutomarge en resultaat op in de begroting.

Bij alle onderdelen van Stichting Aeres Tech zijn volop kansen en mogelijkheden in de markt aanwezig. Het resultaat in de begroting 2024 is € 438.000 positief en geeft daarmee een goed uitgangspunt. Aeres Tech zet zich in om meer en meer te opereren als expertisecentrum. Hiertoe verbreedt zij het product- en dienstenaanbod (ook internationaal) als totaalontzorger voor bedrijven verder. In de begroting is bij alle onderdelen van Stichting Aeres Tech (koudetechniek, mobiele techniek, Aeres Tech Productions, VTC en de examencentra) sprake van stijgende omzetten en resultaten. De ambitie is de positie in de markt te verbeteren en te versterken om zo de kritische massa en kwaliteit goed te kunnen borgen.

Ook bij Aeres Agree stijgen de brutomarge en het resultaat zichtbaar in de begroting. Ook hier liggen nog kansen en mogelijkheden in de markt. Door meer commerciële focus in het team stijgen de normen per consultant en verbetert het resultaat in 2023. Voor 2024 verwacht Aeres Agree een verdere verbetering. In het onderwijs loopt de omzet wat terug doordat minder onbevoegde docenten instromen, maar een toename van werving-en-selectieprocedures in de andere sectoren (agrofood, groene ruimte en milieu) compenseert dit.

De bedrijfsvoering van Aeres Farms komt dankzij aanpassingen ondertussen in een stabiele situatie. Als praktijkfaciliteit is Aeres Farms van grote waarde voor het onderwijs en onderzoek van Aeres. Hoewel de markt ongewis is, lijken de prijzen zowel aan de omzet- als aan de kostenkant meer te stabiliseren. In 2023 dalen de melkprijzen en de verwachting is dat dit langdurig zal zijn. Daarom neemt Aeres een lagere omzet en resultaat op in de begroting 2024. De akkerbouw, waar de prijsontwikkelingen gunstig zijn, compenseert dit en vooralsnog wordt dat ook voor 2024 verwacht. Per saldo verwacht Aeres voor Aeres Farms een positief resultaat van € 142.000.

Investerings groene transitie

Adequate huisvesting is voor Aeres een belangrijk uitgangspunt. Zij voert op veel locaties renovatie- en nieuwbouwprojecten uit en brengt op diverse locaties verbeteringen in de ventilatie aan. In de investeringsbegroting staan projecten voor de locatie Buitenpost en de mbo-locatie in Leeuwarden en een aantal kleinere projecten.

Vanuit de nieuwe strategie volgen ook noodzakelijke investeringen om toonaangevend te zijn. In de investeringsbegroting neemt Aeres hiertoe verschillende nieuwe grote projecten op. Het betreft de Green Tech Campus aan de Wisentweg in Dronten, dierenverblijven voor Aeres MBO Barneveld, een kas en terreinvoorzieningen op de onderwijscampus Aeres Hogeschool Dronten en onderwijshuisvesting Aeres MBO Ede in het Food Innovation District.

In de voorliggende begroting neemt Aeres nu ook de investeringen in duurzaamheid op. Hiermee kan zij haar

klimaatdoelstellingen beter realiseren. Het gaat de komende jaren om een bedrag van € 11.650.000 voor werkzaamheden op de locaties. De investeringen in duurzaamheid moeten op termijn onder meer bijdragen aan het reduceren van de relatief hogere energiekosten.

Daarnaast zijn er investeringsprojecten die wel zijn gedefinieerd maar die Aeres vooralsnog niet opneemt in de investeringsbegroting. Dat komt omdat diverse factoren nog onzeker zijn in dit stadium, waarin Aeres in eerste instantie nog strategische keuzes moet maken. Hiertoe behoren ook de investeringen die nodig zijn bij Aeres Farms om hun faciliteiten toonaangevend te maken en te houden.

De exacte invulling en prioritering van de investeringen vinden plaats in nauw overleg met het management van de instellingen en locaties. De besluiten welke investeringen Aeres doet, zal ze nog voorleggen aan de Raad van Toezicht en separaat opnemen.

Door de uit te voeren investeringen neemt het balanstotaal toe. Om het weerstandsvermogen op peil te houden zullen positieve rendementen nodig zijn. Om dit mogelijk te maken zal Aeres keuzes moeten maken. Niet alles kan en is financieel ook mogelijk. Ook is het hierbij van belang om de omvang van de investeringen opnieuw vast te stellen in relatie tot de omvang van de omzet.

Aeres kan de investeringen in de begrotingsperiode voor het grootste deel financieren vanuit de in 2021 afgesloten (her-) financiering bij het ministerie van Financiën en de begrote cashflow in de komende jaren. In de begroting staat wel een extra lening van € 6 mln. in 2026 voor de nieuwbouw van Aeres MBO Ede. De omvang van de benodigde financiering kan nog toenemen gezien de nog niet gedefinieerde projecten. Uitgangspunt blijft de interne norm om minimaal twee maanden omzet als buffer te hebben bij de liquiditeiten. De financieringsbehoefte en de invulling hiervan zal Aeres met haar treasury-adviseur Thésor oppakken.

Personeel

De formatie in het onderwijs volgt het verloop in de deelnemersaantallen. De toekenning van de formatie vindt plaats op basis van het aantal werkelijke deelnemers waardoor een voorfinancieringseffect ontstaat. Op het totaal valt dit effect mee, maar bij de locaties en faculteiten kan het effect

behoorlijk zijn. Het verklaart daar veelal ook de stijging of daling in het resultaat. Bij Aeres PrO, VMBO en MBO speelt in 2024 en 2025 de afbouw van de NPO-gelden een rol, waardoor de instelling de formatie naar beneden zal bijstellen. Anderzijds is weer formatie nodig vanwege incidentele subsidies zoals voor verbetering basisvaardigheden en de groei van aantal deelnemers.

In de begroting neemt Aeres de post personeel niet in loondienst beduidend hoger op dan in 2023. Het is een gevolg van de schaarste op de arbeidsmarkt, maar ook het hoge ziekteverzuim is hier debet aan. Dit speelt vooral bij Aeres VMBO en Aeres MBO, maar komt in mindere mate ook bij de hogeschool en de commerciële entiteiten naar voren. Een van de prioriteiten is dan ook om samen met het management en de arbodienst het verzuim terug te dringen. Hierbij zet Aeres in op het verbeteren van de dienstverlening door de arbodienst.

Een ander belangrijk punt rondom formatie is flexibiliteit. Deze is nodig om tijdige invulling te kunnen geven aan de projecten en innovaties in het onderwijs, alsook om de risico's in omvang van de projectenportefeuille te kunnen opvangen. Vooralsnog geeft dit geen knelpunt, maar blijvende aandacht is nodig om voldoende formatie beschikbaar te hebben voor onderwijs- en onderzoeksprojecten en innovaties in het onderwijs. Door de vele ontwikkelingen in het onderwijs staat dit onder druk.

Weerstandsvermogen

Aeres continueert met deze begroting de lijn om actief te blijven sturen op positieve rendementen en voldoende liquiditeiten. Het uitgangspunt is en blijft hierbij dat iedere organisatorische eenheid tot op locatie- en faculteitsniveau verantwoordelijk is en bijdraagt aan een positief rendement. De doelstelling is om voor Stichting Aeres Groep te groeien naar een solvabiliteit van minimaal 45%. De resultaatontwikkeling is meerjarig gunstig en laat zien dat Aeres ultimo 2024 met deze voorliggende begroting de doelstelling kan behalen.

Voor de private entiteiten alsmede voor de tweede en derde geldstroom in het onderwijs is het resultaat sterk afhankelijk van de conjunctuur, maar ook van het beleid van de overheid. Voor deze onderdelen streeft Aeres minimaal positieve resultaten na en blijft het van kracht dat de activiteiten toegevoegde waarde moeten blijven leveren aan het geheel van Aeres.

Meerjarenbegroting 2024-2028 voor heel Aeres

x € 1.000	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN						
Rijksbijdragen	171.326	172.550	169.469	169.670	170.608	171.870
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	706	292	260	250	215	215
College-, cursus-, les- en examengelden	7.708	8.398	9.483	9.705	9.789	9.804
Baten in opdracht van derden	36.263	37.363	37.459	38.159	39.156	40.222
Overige baten	6.426	4.988	4.936	5.050	5.026	5.016
Totaal baten	222.429	223.591	221.607	222.834	224.794	227.127
LASTEN						
Personeelslasten	-140.993	-143.071	-141.170	-140.066	-140.632	-141.058
Afschrijvingen	-11.330	-11.484	-11.967	-12.411	-12.477	-12.429
Huisvestingslasten	-16.420	-13.935	-14.862	-14.938	-14.952	-14.982
Overige lasten	-51.511	-52.379	-50.867	-51.482	-51.502	-52.102
Totaal lasten	-220.254	-220.869	-218.866	-218.897	-219.563	-220.571
Saldo baten en lasten	2.175	2.722	2.741	3.937	5.231	6.556
Financiële baten en lasten						
Financiële baten en lasten	-599	443	454	266	260	271
Belastingen	-234	-177	-212	-203	-212	-250
Resultaat deelnemingen	291	70	70	70	70	70
Buitengewoon resultaat	-	-	-	-	-	-
Totaal exploitatieresultaat	1.633	3.058	3.053	4.070	5.349	6.647

Resultaat Aeres geconsolideerd

Het resultaat 2024 van Aeres is begroot op € 3.058.000 positief; een rendement van 1,4% ten opzichte van de totale baten. Het resultaat is bij alle onderdelen positief. Bij Stichting Aeres Groep is in 2023 sprake van een licht positieve voorfinanciering die in de jaren daarna weer omslaat als gevolg van de groei van het aantal deelnemers. Een grotere naamsbekendheid, doorontwikkeling van de marketing en het uitbreiden van het aantal opleidingsrichtingen moeten deze groei mogelijk maken, maar zorgen voor investeringen die het resultaat negatief beïnvloeden. In 2024 en 2025 zijn de resultaten nagenoeg gelijk. Daarna stijgt het resultaat vooral door groei in deelnemersaantallen in vmbo en mbo. Het rendement stijgt daardoor naar 1,8% in 2026. De verdere groei van het aantal deelnemers en de omzet bij de commerciële entiteiten maakt dat het rendement verder stijgt naar 2,9% in 2028.

Verklaring voornaamste verschillen individuele posten

De rijksbijdrage stijgt in 2024 door een stijging van deelnemers binnen het vo en eenmalig meer ontvangsten bij het hbo vanwege de reparatie van de gelden voor tekortsectoren. De jaren erna beweegt de rijksbijdrage mee met de

deelnemersaantallen. Door de bekostiging op basis van aantallen deelnemers per teldatum oktober 2022 en oktober 2023, de zogenaamde t-1- en t-2-bekostiging, hebben de onderwijsinstellingen bij groei van aantallen deelnemers te maken met een voorfinanciering die Aeres zelf moet bekostigen. Bij een daling van deelnemersaantallen is er sprake van een tegenovergesteld effect. De NPO-middelen die Aeres tot en met 2023 krijgt en benut zorgen ook voor een daling van de rijksbijdrage vanaf 2024.

Voor Aeres VMBO en MBO bedraagt de voorfinanciering in 2024 € 37.000 positief (nafinanciering). In 2025 is de voorfinanciering € 1.648.000 door de verwachte groei en daarna loopt de voorfinanciering terug naar € 689.000 in 2028. Bij Aeres Hogeschool is in 2024 sprake van een voorfinanciering van € 442.000. In 2025 loopt het bedrag op naar een positief bedrag (nafinanciering) van € 253.000 en € 274.000 in 2026.

In de jaren 2021 en 2022 waren de collegegelden lager: vanwege covid-19 was het collegegeld voor het studiejaar 2021-2022 gehalveerd. In 2023 stijgen de baten collegegelden

naar het normale niveau. Vanaf 2024 groeien de collegegelden door met de deelnemersaantallen.

De baten in opdracht van derden stijgen in 2024 doordat de baten vanuit de commerciële activiteiten stijgen. Ook in het onderwijs groeit de derde geldstroom, de tweede geldstroom (subsidie- en onderzoeksprojecten) is nagenoeg gelijk. Hier speelt de schaarste aan personeel mee, maar ook dat het moeilijker is om een project binnen te halen door toenemende concurrentie van niet-groene onderwijsinstellingen. Bij Aeres Agree is vanaf 2023 sprake van een daling van de omzet doordat de samenstelling van de omzet verandert: er is meer omzet vanuit de activiteit werving & selectie en minder vanuit de activiteit detacheren. De brutomarge neemt wel toe. De overige baten in 2023 vallen gunstig uit doordat de opbrengsten vanuit de ouderbijdragen meevallen en er hogere verhuuropbrengsten zijn vanuit vastgoed. Een aantal verhuurcontracten is beëindigd waardoor in 2024 een lager niveau verhuuropbrengsten is begroot. Daarnaast zijn voor twee locaties baten ontvangen vanuit andere onderwijsinstellingen in het kader van het regionale programma Sterk Techniek Onderwijs.

De personeelslasten stijgen in 2024 als gevolg van de loonstijgingen vanuit de afgesloten cao's en de verwachte stijging voor 2024. Het aantal fte fluctueert mee met de deelnemersaantallen en de omzet bij de commerciële entiteiten. De post inhuur derden is hoger dan in de begroting 2023 door de personeelsschaarste en het hoge verzuim. Meerjarig verwacht Aeres dat het verzuim weer zal dalen. Daarnaast daalt de formatie doordat de NPO-inzet stopt en ook de inzet voor de subsidie verbetering basisvaardigheden bij Aeres VMBO.

De afschrijvingslasten stijgen de komende jaren door de begrote investeringen die gepland staan. De omvang van de investeringen neemt toe, waardoor het niveau van de afschrijvingen stijgt van € 11,8 mln. in de vorige

meerjarenbegroting 2023-2027 naar € 12,5 mln. in deze meerjarenbegroting 2024-2028.

De huisvestingslasten dalen in 2024 doordat de energieprijzen dalen. Het niveau is nog wel hoger dan de werkelijke lasten in 2022. De huurlasten stijgen in 2024 vanwege de huur van Aeres MBO Almere en zal de komende jaren verder stijgen doordat naar verwachting meer huur nodig zal zijn bij een aantal locaties. Als gevolg van de begrote groei ontstaat een huisvestingsbehoefte. De schoonmaak en overige huisvestingskosten stijgen in 2023 door de inflatie en deze stijging loopt in 2024 nog wat door.

Bij de overige instellingslasten stijgen nagenoeg alle posten in 2023 als gevolg van de hoge inflatie. Bij veel posten voert Aeres de stijging pas in de loop van 2023 door, waardoor in 2024 hogere kosten ontstaan. Dit betreft de kantoorkosten, kosten van contributies en abonnementen, kosten praktijklessen, leerlinggebonden lasten en kantinekosten. Hiertegenover staan hogere rijksbijdragen door indexering op materiële lasten en hogere overige baten. De stijging komt ook door hogere ICT-kosten en de kosten die begroot zijn voor de strategische projecten. De hogere ICT-kosten zijn het gevolg van het toenemende gebruik van applicaties. Door de stijgende omzet van de commerciële activiteiten en de toename in de derde geldstroom stijgen de kosten hiervoor ook. Deze zijn opgenomen onder de overige instellingslasten.

De rentekosten langlopende leningen dalen in 2022 door de gunstige rentetarieven op de leningen die afgesloten zijn. In de begroting 2024 dalen de rentelasten verder doordat de afschrijving van de in 2019 geactiveerde afkoopsom renteswaps van ca. € 1,8 mln. per jaar dan is afgelopen. Vanaf 2023 ontvangt Aeres rentebaten op de uitstaande creditgelden, die ook meerjarig zijn begroot voor circa € 600.000 per jaar (Stichting Aeres Groep en Stichting Aeres Tech). Per saldo ontstaat een resultaat van € 443.000 op financiële baten en lasten.

2.5.4 Meerjarenbalans

Op basis van de bovenstaande verwachte deelnemersaantallen en de toelichting op de totale begroting ziet de meerjarenbalans van Aeres er als volgt uit:

Balans Aeres	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	695.840	1.096.330	1.176.531	871.670	587.483	444.626
Materiële vaste activa	140.640.101	141.487.627	152.825.309	156.887.338	159.151.517	160.295.297
Financiële vaste activa	952.127	908.226	887.727	880.477	877.390	877.389
Totaal vaste activa	142.288.068	143.492.183	154.889.567	158.639.485	160.616.390	161.617.312
Vlottende activa						
Voorraden	987.913	987.913	987.913	987.913	987.913	987.913
Vorderingen	11.198.480	11.424.548	11.563.038	11.695.703	11.786.116	11.881.395
Liquide middelen	51.378.876	48.613.941	34.572.201	37.488.787	37.408.173	39.678.035
Totaal vlottende activa	63.565.269	61.026.402	47.123.152	50.172.403	50.182.202	52.547.343
Totaal activa	205.853.337	204.518.585	202.012.719	208.811.888	210.798.592	214.164.655
Passiva						
Algemene reserve publiek	65.769.650	68.186.088	70.039.679	72.794.906	76.660.375	81.596.368
Algemene reserve privaat	30.489.165	31.130.610	32.329.799	33.644.250	35.127.496	36.838.139
Bestemmingsreserves	0	0	0	0	0	0
Overige reserves/fondsen	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591
Totaal eigen vermogen	96.307.406	99.365.289	102.418.069	106.487.747	111.836.462	118.483.098
Voorzieningen	7.495.018	7.269.083	7.276.496	7.353.338	7.468.338	7.583.338
Langlopende schulden	54.438.900	51.127.695	47.815.399	50.351.957	46.851.093	43.373.746
Kortlopende schulden	47.612.013	46.756.518	44.502.755	44.618.846	44.642.699	44.724.473
Totaal	109.545.931	105.153.296	99.594.650	102.324.141	98.962.130	95.681.557
Totaal passiva	205.853.337	204.518.585	202.012.719	208.811.888	210.798.592	214.164.655

De immateriële vaste activa betreffen de goodwill voor de overname van de activiteiten van Acole productions bv (2016), Fedecom Academy bv (2018) en VTC bv en NECV bv (2022) door Aeres Tech, de aangekochte fosfaatrechten bij Aeres Farms en daarnaast de merkactivatie en de website van Aeres bij het Bestuursbureau. Aeres schrijft de immateriële vaste activa af in vijf jaar. De toename van de boekwaarde in 2024 en 2025 komt voort uit een begrote investering voor wijzigingen in de website en merknaam Aeres.

De materiële activa nemen toe door uitvoering van de begrote investeringen en nemen af met de jaarlijkse afschrijvingslasten. De financiële vaste activa bestaan uit de waarde van effecten (Stichting Aeres Tech en Aeres Landbouwbedrijf), de

geactiveerde belastinglatenties (commerciële entiteiten) en de in 2019 geactiveerde afkoopwaarde van de renteswaps. De vermindering van de financiële vaste activa in 2023 is een gevolg van de laatste afschrijvingstermijn van de afkoopwaarde renteswaps. Voor de begrotingsjaren blijven de belastinglatenties ongewijzigd waardoor de boekwaarde nagenoeg gelijk blijft.

De voorraden betreffen de waarde van de voorraad landbouwproducten bij Aeres Farms.

De mutatie in het eigen vermogen betreft de begrote exploitatieresultaten en in de realisatie 2023 ook de deconsolidatie van Stichting Bureau Erkenningen.

De voorzieningen blijven redelijk stabiel op een niveau van gemiddeld € 7,4 mln. per jaar. Enerzijds is er een daling die betrekking heeft op de onttrekkingen uit de reorganisatievoorziening van Aeres Tech, de voorziening generatieregeling, de wachtgeldvoorziening in verband met de NPO-formatie en de daling van de voorziening verlof duurzame inzetbaarheid bij de hogeschool als gevolg van het cao-besluit. Hiertegenover staat dat naar verwachting de voorziening seniorenverlof licht zal stijgen en op termijn ook de wachtgeldvoorziening in het onderwijs. De post langlopende schulden betreft de langlopende leningen via schatkistfinanciering door Stichting Aeres Groep en de Rabobank-lening voor Aeres Landbouwbedrijf. De langlopende schulden dalen door de reguliere aflossingen van circa € 3,3 mln. per jaar op de leningen. In 2023 komt de laatste in 2021 afgesloten lening ad. € 4,4 mln. beschikbaar. In 2026

nemen de schulden weer toe door de beoogde aanvullende lening voor de nieuwbouw Aeres MBO Ede ad € 6 mln.

De kortlopende schulden zijn relatief hoog doordat een deel van de NPO-middelen vooruit ontvangen is. Ook voor de tweede geldstroom is relatief gezien een hoge balanspost vooruit ontvangen subsidies. Door de covid-19-crisis zijn achterstanden ontstaan in de besteding en vroeg de besteding meer tijd. Verwacht wordt dat dit de komende jaren zal afnemen naar een meer normaal niveau ultimo 2025.

Alternatieve scenario's

In de paragraaf Risicomanagement (§ 2.6) beschrijft Aeres wat het Aeres-risicoprofiel en de bandbreedte van die risico's zijn. § 1.5.2 beschrijft het interne beheers- en controlesysteem om de risico's te beperken. § 2.6.4 geeft aan wat mogelijke alternatieve scenario's zijn.

Verwachte kengetallen Aeres geconsolideerd

Het onderstaande overzicht is voor heel Aeres.

	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Solvabiliteit (eigen vermogen/totale vermogen)	0,47	0,49	0,51	0,51	0,53	0,55
Solvabiliteit 2 ((eigen vermogen + voorzieningen)/totaal vermogen)	0,50	0,52	0,54	0,55	0,57	0,59
Liquiditeit (current ratio) (vlottende activa/vlottende passiva)	1,34	1,31	1,06	1,12	1,12	1,17
Liquiditeit (quick ratio) ((vlottende activa-/voorraden)/vlottende passiva)	1,31	1,28	1,04	1,10	1,10	1,15
Rentabiliteit (resultaat vóór buitengewone baten en lasten/omzet)	0,7%	1,4%	1,4%	1,8%	2,4%	2,9%

De solvabiliteit neemt de komende jaren verder toe. Bij een stevig investeringsniveau zijn positieve resultaten nodig om de solvabiliteit op eenzelfde niveau te houden. De liquiditeit (current ratio) is voldoende positief, echter kent als gevolg van de investeringen een terugval in 2025 waarna deze de daaropvolgende jaren weer zal toenemen naar 1,17. De

liquiditeit blijft ondanks de tijdelijke terugval in 2025 naar 1,06 ruimschoots boven de norm van 0,5 die de Onderwijsinspectie als minimum hanteert. Het rendement op het vermogen neemt door positieve resultaten toe van ruim 1% in 2024 naar een niveau van bijna 3% in 2028.

2.5.5 Meerjarig investeringsbeleid en meerjarige financieringsbehoefte

Het meerjarig investeringsbeleid van Aeres komt voort uit het algemeen strategische beleid (zie § 1.2).

Investerings 2023

De in 2023 uitgevoerde investeringen bedragen € 13.021.000.

Investerings in projecten onderhanden werk	€ 4.715.000
Vervangingsinvesteringen gebouwen en terreinen	€ 2.611.000
Inventaris en apparatuur	€ 4.959.000
Overige materiële vaste activa en andere vaste bedrijfsmiddelen	€ 736.000
Totaal uitgevoerde investering	€ 13.021.000

In 2023 voert Aeres voor € 332.000 (€ 316.000 in 2022 en € 906.000 in 2021) aan desinvesteringen uit. Meerdere activaposten met een lage waarde leiden gezamenlijk tot dit bedrag.

Voor de onderhanden projecten bedragen de investeringen € 11.120.000 (€ 6.146.000 in 2022 en € 18.909.000 in 2021). De grootste projecten zijn de renovatie van het G-gebouw in Barneveld en de investeringen in het binnenklimaat in Emmeloord, Velp en Nijkerk. (zie jaarrekening pag. 366).

Investeringsbegroting 2024-2028 Aeres

De investeringsbegroting 2024-2028 van Stichting Aeres Groep bestaat uit de volgende onderdelen:

- meerjarige vastgoedprojecten;
- meerjarige ICT-projecten;
- vervangingsinvesteringen.

De investeringsbegroting 2024-2028 komt in nauw overleg met de stafdiensten van het Bestuursbureau en de directies van de betrokken instellingen en hun (bedrijfs)activiteiten tot stand. De voornaamste indicatoren voor de investeringsbegroting

zijn de verwachte ontwikkeling van het aantal deelnemers (leerlingen, studenten en cursisten), de demografische ontwikkelingen, de onderwijsvernieuwing en het noodzakelijke onderhoud. Voor grote investeringsprojecten stelt Aeres investeringsanalyses op, waarbij ze de beschikbare middelen als uitgangspunt neemt.

Aeres hanteert als algemeen kader bij investeringen dat de totale investeringen gemiddeld genomen niet groter mogen zijn dan de totale afschrijvingen. Dit algemeen kader moet ervoor zorgen dat de liquiditeiten voldoende blijven.

Alle investeringsbudgetten zijn met ingang van de begroting 2024 geïndexeerd met 10% (CPI-index) vanwege de hoge inflatie. Voor de verschillende onderdelen zijn de onderstaande investeringsbedragen begroot voor de komende jaren. Bij de commerciële stichtingen betreffen dit vervangingsinvesteringen. Daarnaast is bij Aeres Tech een investering in 2024 begroot met betrekking tot het aanpassen van de praktijklokalen voor de koudetechniek. Dat verklaart ook het hogere bedrag in dat jaar.

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stichting Aeres Groep	11.695	22.475	15.245	13.532	12.480
Stichting Aeres Tech	727	600	613	615	599
Stichting Aeres Farms	300	300	300	300	300
Stichting Agrottransfer Dronten	10	10	10	10	50
Totaal	12.732	23.385	16.168	14.457	13.429

Meerjarige vastgoedprojecten

Voor meerjarige vastgoedprojecten houdt Aeres in totaal rekening met een benodigd investeringsvolume van gemiddeld € 7,15 mln. per jaar. Hiervan is € 3,385 mln. budget voor renovaties van bestaande gebouwen alsmede voor noodzakelijke uitbreidingen in geval van groei van het aantal deelnemers. Daarnaast is € 3,3 mln. budget beschikbaar voor investeringen duurzaamheid om de klimaatdoelstellingen te

behalen. De meerjarige vastgoedprojecten zijn al begroot voor de komende jaren. Actualisatie en bijstelling vinden plaats tijdens en zijn onderdeel van de begrotingsbespreking van en met de stafdienst Facilitair Bedrijf. Deze actualisatie en bijstelling leiden tot de volgende investeringsbegroting 2024-2028:

(x 1.000)	MJB 2024-2028	Besteed t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Buitenpost, renovatie incl. ventilatie	2.000	100	200	1.700	-	-	-
Ventilatie diverse locaties	3.800	2.800	1.000	-	-	-	-
Mbo-locatie Leeuwarden, o.a. herplaatsen opleidingen en ventilatie	3.000	100	150	825	1.325	600	-
Kleine projecten (< € 1.000.000)	3.535	125	2.610	800	-	-	-
Agrotech-campus Wisentweg Dronten	3.300	-	330	770	2.200	-	-
Vmbo-locatie Leeuwarden, renovatie en ventilatie	3.800	-	100	900	2.800	-	-
Mbo-locatie Barneveld, dierenverblijven	5.000	-	-	200	350	2.225	2.225
Kas faculteit Almere	1.100	-	-	1.100	-	-	-
Campusontwikkeling Drieslag Dronten	5.000	-	100	200	1.700	3.000	-
Nieuwbouw mbo-locatie Ede	6.000	-	-	6.000	-	-	-
Verbetering verduurzaming gebouwen	9.715	-	-	3.390	1.455	1.960	2.910
Nader toe te kennen projecten	895	-	-	-	-	-	895
Subtotaal Stichting Aeres Groep	47.145	3.125	4.490	15.885	9.830	7.785	6.030
Overige stichtingen	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal overige stichtingen	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Aeres	47.145	3.125	4.490	15.885	9.830	7.785	6.030

Toelichting op MJB Facilitair Bedrijf

Aeres stelt elk jaar de investeringskaders vast en voegt het te investeren bedrag in eerste instantie toe aan de post nader toe te kennen projecten. Wanneer er meer duidelijkheid is over de besteding van dit te investeren bedrag, dan voert ze per project separate regels op in de investeringsbegroting. Daarmee daalt de post nader toe te kennen projecten.

Nieuwe projecten neemt Aeres in haar meerjarenbegroting op basis van de inventarisatie die de stafdienst Facilitair Bedrijf in het voorjaar uitvoert op de onderwijslocaties. De locatie Buitenpost en de vmbo-locatie Leeuwarden zijn toe aan een renovatie, zodat de locaties hier weer onderwijs kunnen geven volgens de huidige maatstaven die passen bij de onderwijsvisie. Tevens krijgen deze locaties een ventilatiesysteem conform de classificatie Frisse Scholen klasse B. Voor diverse andere locaties zijn ook investeringen in het ventilatiesysteem voorzien, zodat zij eveneens voldoen aan de genoemde classificatie. Een deel van de mbo-opleiding in Leeuwarden is op een separate locatie gehuisvest. Aeres ontwikkelt een plan om alle opleidingen te herhuisvesten op één locatie en begroot hiervoor een investeringsbudget. Daarnaast begroot zij een budget voor de Agrotech-campus in Dronten, bestaande uit een kwaliteitsimpuls en campusontwikkeling aan de Wisentweg in Dronten. Dat geldt ook voor de campus aan de Drieslag in Dronten. Voor Aeres Hogeschool Almere is een praktijkvoorziening begroot (aanschaf van grond en kas). Voor Aeres MBO Barneveld is een centraal dierenverblijf begroot met daarnaast enkele aanpassingen aan het terrein en de stallen. In Ede betreft dit nieuwbouw voor het mbo. Investerings in verduurzamingsmaatregelen voor alle

hoofdgebouwen zijn daarnaast begroot, zodat Aeres voldoet aan de klimaatopgave (2030). Gekozen is voor een pakket maatregelen die een positieve netto contante waarde hebben. Het betreft hier onder andere hybride warmteopwekking, ledverlichting en PV-panelen (zonnepanelen).

Een aantal van de nieuw opgenomen investeringsprojecten houdt verband met de nieuwe strategie om toonaangevend in groen te zijn. Die geeft richting aan welke investeringen noodzakelijk zijn. De exacte invulling en prioritering van de investeringen zullen in het voorjaar van 2024 plaatsvinden in nauw overleg met het management van de instellingen en locaties. Dat betekent dat wijzigingen nog mogelijk zijn. De besluiten over welke investeringen Aeres doet, neemt ze separaat op in de begroting en legt ze voor aan de Raad van Toezicht.

Meerjarige ICT-projecten

Vanaf begrotingsjaar 2024 begroot Aeres ook meerjarige ICT-projecten conform de systematiek voor de vastgoed-investeringen. Voor meerjarige ICT-investeringen is voor de begrotingsperiode 2024-2028 € 3,6 mln. begroot. Het betreft investeringen in de vervanging van het integratieplatform en diverse investeringen in applicaties. Hieronder valt ook een investering in een nieuw studentinformatiesysteem (SIS) voor het vmbo en aanpassingen in het SIS voor het mbo. Daarnaast zijn investeringen begroot in het ontwikkelen van managementinformatie/dashboarding en de robotisering van processen bij de afdeling Finance & Control.

De ruimte in zowel financiering als exploitatie is een belangrijke voorwaarde om de investeringen te kunnen

uitvoeren. Aeres neemt alle bovenstaande investeringen mee in de begroting. Ze berekent de bijbehorende afschrijvingslasten hiervan en neemt ze op in de exploitatie.

Vervangingsinvesteringen

De vervangingsinvesteringen zijn onderverdeeld in drie categorieën:

- Lokale investeringen: onder andere in inventaris, meubilair, practicuminventaris, dienstvoertuigen, machines en landbouwwerktuigen.
- ICT: hardware, audiovisueel en software.
- Vastgoed: groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.

Alle locaties en faculteiten en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten doen een meerjarige opgave van de vervangingsinvesteringen 2024-2028. Daarbij houden ze rekening met de herinrichtingsbudgetten van de nieuwbouwprojecten. Stichting Aeres Groep stelt het budgettair kader vast op € 5,25 mln. per jaar. Dit ligt iets lager dan het voorgaande jaar, omdat een deel van de ICT-investeringen (€ 550.000 per jaar) is toegekend aan meerjarige ICT-projecten. De vervangingsinvesteringen voor vastgoed neemt Aeres op conform het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

Meerjarige financieringsbehoefte

Aeres bepaalt de financiering per stichting en ze houdt nadrukkelijk zicht op de afzonderlijke kasstromen en

financieringsbehoeften. Naast de juridische afbakening per stichting houdt Aeres de private en publieke financieringsstromen gescheiden en er mogen geen onderlinge rekening-courant-posities bestaan.

Bij Stichting Aeres Groep is de ratio van de liquiditeit (current ratio) stabiel en voldoende positief. Aeres heeft als norm om een minimale buffer aan te houden van twee maanden omzet voor de positieve banksaldi en ruimte onder de beschikbare kredietfaciliteit. Voor de meerjarenbegroting bedraagt de minimale buffer een bedrag van € 34 mln. Om alle begrote investeringen mogelijk te maken is voor de begrotingsperiode een aanvullende lening via schatkistbankieren voorzien van € 6 mln. in 2026. Een en ander hangt af van de definitieve besluitvorming over de meerjarige vastgoedprojecten.

De liquiditeitspositie van Stichting Aeres Tech is onveranderd goed voor de komende begrotingsperiode.

Voor Stichting Agrotransfer Dronten neemt het werkkapitaal ultimo 2023 toe door het positieve resultaat in 2023.

Door de gunstige omzet en resultaten in 2022 en 2023 verbetert de liquiditeitspositie bij Stichting Aeres Farms. Deze is wel sterk afhankelijk van prijsvorming en omzet. Op basis van de meerjarenbegroting kan zij de aflossingen van de leningen en de begrote (vervangings)investeringen uitvoeren.

2.5.6 Exploitatieresultaat per stichting of bv

(x € 1.000,-)	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Aeres PrO, VMBO en MBO	515	1.012	1.522	2.077	2.718	3.625
Aeres Hogeschool	105	1.236	456	842	983	1.197
Bestuursbureau	-353	173	171	167	576	631
Stichting Aeres Groep	267	2.421	2.149	3.086	4.277	5.453
Stichting Aeres Tech	377	438	654	689	753	870
Stichting Agrotransfer Dronten	171	57	116	123	129	134
Stichting Aeres Farms	817	142	134	172	190	190
Overige stichtingen (AISF, BE en DOB)	1	0	0	0	0	0
Correctie i.v.m. intercompany-transactie						
Totaal	1.633	3.058	3.053	4.070	5.349	6.647

Aeres PrO, VMBO en MBO (incl. Training Centres)

Aeres PrO, VMBO en MBO is een veelzijdige, gedegen opleider in de domeinen dier, stedelijke leefomgeving, groen, bloem, (agrarische) techniek, voedselproductie (zowel biologisch-dynamisch als gangbaar) en voedselverwerking. Aeres PrO, VMBO en MBO wil instaan voor de vorming van jongeren en volwassenen, waardoor zij met succes kunnen deelnemen aan de toekomstige samenleving. Aeres VMBO en MBO stimuleert LLO.

De begroting staat in het teken van het nieuwe strategische beleidsplan van Aeres. Toonaangevend groen, Leven Lang Ontwikkelen en de samenwerking maximaliseren; Aeres PrO, VMBO en MBO wil het best mogelijke groene onderwijs bieden. In de geopolitieke context met twee oorlogen nabij is het goed om te beseffen dat het publieke domein, waaronder onderwijs, een cruciale rol kan spelen in het leren omgaan met de negatieve effecten van deze ontwikkelingen. Onderwijs als middel om jongeren via kennis en vaardigheden goed toe te rusten en zo antwoorden te vinden hoe om te gaan met klimaatveranderingen. Onderwijs als middel om kansenongelijkheid tegen te gaan en om te leren hoe we kunnen verbinden in een door diversiteit gekenmerkte samenleving.

Het begrote resultaat van Aeres PrO, VMBO en MBO bedraagt € 1.012.000 positief in 2024, en stijgt vervolgens door tot € 3.625.000 positief in 2028. Het rendement stijgt van 0,7% in 2024 naar 2,5% in 2028. In 2024 is er nog sprake van een NPO-effect van € 1.270.000 negatief. Daarnaast is er door de verwachte groei in deelnemersaantallen sprake van bekostigingsfrictie vanwege de T-1- en T-2-financiering. Zonder deze effecten zouden het resultaat en het rendement hoger uitkomen. Gecorrigeerd voor de NPO-uitgaven en bekostigingsfrictie behaalt de instelling in 2024 een rendement van 1,6%, oplopend naar 3,1%.

Per locatie maakt Aeres PrO, VMBO en MBO een inschatting van de in- en uitstroom, waarbij zij ook de recente getallen uit het RPO (Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen) gebruikt. Bij de inschatting van de deelnemersaantallen maakt ze gebruik van bronnen als het CBS en gemeentelijke rapportages. Over de komende jaren verwacht ze een groei van ruim 6%, naar 10.704 deelnemers (2023: 10.069).

De opgenomen groei is een bewuste keuze: bij de locatie Almere komt meer ruimte in de huisvesting door vertrek van het mbo uit het gebouw. Daardoor kan de locatie de groeikansen op basis van demografische ontwikkelingen in de toekomst benutten. Bij meerdere mbo-locaties zet de instelling in op (door)ontwikkeling van opleidingen. Daarnaast zet ze onder meer in Ede en Sneek in op betere profilering in de markt, zodat ze een hoger marktaandeel kan verkrijgen. De locatie Lelystad zit op dit moment op een grens qua huisvesting, mede doordat er extra ruimte nodig is vanwege meer ondersteuning van zorgleerlingen. Komende jaren wil de locatie er een ruimte bij gaan huren. Verder gaan het mbo in Almere en het mbo in Ede in de komende jaren naar eigen

huisvesting. De verwachte groei ligt boven de ramingen van het ministerie van OCW, dat een afname verwacht in de meeste regio's. Mocht dat scenario toch waarheid worden, dan stuurt Aeres PrO, VMBO en MBO direct bij in de kosten.

De algemene tendens is dat het steeds vaker lastig blijkt om tijdig kwalitatief goede (vak)docenten aan te trekken. Op de arbeidsmarkt heerst schaarste, waardoor vacatures lastig te vervullen zijn. Dat vormt een risico. Enkele locaties gebruiken vast personeel om covid-19-achterstanden weg te werken, bekostigd uit de tijdelijke NPO-middelen. Aeres PrO, VMBO en MBO neemt daarom op de vo-locaties een daling in formatie op voor het moment dat de inzet vanuit de NPO-middelen afloopt (augustus 2024). Dat is ook terug te zien in de totale formatie: ondanks de verwachte groei in deelnemers zal het aantal fte's afnemen. Dit komt omdat naast het wegvallen van de NPO-middelen een verandering in de populatie wordt verwacht. Een aantal locaties verwacht dat het aandeel lwoo afneemt, waardoor extra bekostiging wegvalt en er geen ruimte is voor meer fte's.

Bij Aeres PrO, VMBO en MBO is het resultaat in de begroting 2024 van de tweede geldstroom € 493.000 negatief. Oorzaak is de kostprijs die bij de projecten hoger is dan de subsidie. Dit speelt vooral bij projecten in het kader van Regionaal investering Fonds (RIF), Sterk Techniek Onderwijs (STO) en Europese projecten. De kostprijs stijgt beduidend door de inflatie, waardoor het verlies groter is. Dit wordt zichtbaar bij de tweede geldstroom, maar hiertegenover staat dat bij het reguliere onderwijs de vaste lasten ook door gemaakte projecturen worden gedekt. Vanuit strategisch oogpunt is het wel interessant om mee te doen aan projecten, omdat het onder meer kennis en voorzieningen betreft die binnen het onderwijs nodig zijn en Aeres die anders vanuit andere middelen moet financieren. Op de derde geldstroom is bij de Aeres Training Centres (ATC's) van Aeres MBO een verlies begroot voor 2024 van € 119.000. Dit betreft vooral het ATC dat recent is gevormd en houdt verband met de kosten van de backoffice versus de marges die het ATC kan behalen in de markt. De komende periode onderzoekt Aeres hoe het ATC het resultaat kan verbeteren.

Aeres Hogeschool

In de meerjarenbegroting 2024-2028 zet de trend die vorig jaar is ingezet zich voort. Tot 2022 groeiden de studentaantallen en inmiddels is de trend stabiel tot licht krimpend. Dit vertaalt zich in de meerjarenbegroting. Hoewel de rendementen van 2024 tot 2028 een positief beeld laten zien, zal de hogeschool de komende jaren strak moeten sturen. Met de verwachte krimp en teruglopende rijksbijdrage is het uitdagend en belangrijk dat de hogeschool tijd en aandacht steekt in het vormgeven van de strategische speerpunten. Het verwachte landelijke beeld van krimp is voor de faculteit Dronten vertaald en overgenomen voor de bestaande opleidingen. In Almere is een kleine groei begroot die uitgaat van het volgroeid raken van de opleidingen. Ook in Wageningen is een groei begroot, door kansen die er liggen binnen de groene onderwijsregio en de betere profilering en positionering die daaruit kunnen volgen.

Om toonaangevend te zijn en blijven, zijn investeringen nodig op het gebied van kwaliteit, internationalisering, marketing en uitbouwen van LLO-activiteiten. Dit betekent ook dat de hogeschool met minder budget meer werk moet verzetten. Onderwijsinhoudelijk verbreedt ze het portfolio met nieuwe opleidingen. Daarnaast investeert de hogeschool de komende jaren in de campusontwikkeling en praktijkfaciliteiten in Dronten en in Almere.

Een ander aandachtspunt is dat er meer concurrentie is op de subsidiemarkt, waardoor de opbrengsten tweede geldstroom maar een voorzichtige ontwikkeling laten zien. Ook de derde geldstroom blijft een aandachtspunt vanuit het strategisch speerpunt Leven Lang Ontwikkelen. Ook de (beschikbare) capaciteit voor de tweede en derde geldstromen staat onder druk. Aeres Hogeschool maakt instellingsbreed structureel budget vrij om onderzoeksactiviteiten met elkaar af te stemmen op externe ontwikkelingen en om de kwaliteit te borgen. Elke faculteit stuurt op de wisselwerking tussen onderzoek en onderwijs, onder andere door docenten en studenten hiervoor in te zetten.

Bestuursbureau

Het begrote resultaat 2024 van het Bestuursbureau is € 172.716 positief en loopt in de jaren daarna op naar € 613.706 positief in 2028. De verwachte rentebaten over het creditsaldo bij het ministerie van Financiën dragen onder andere bij aan dit positieve resultaat. De doorbelastingen inzake de huisvestingskosten nemen toe doordat de afschrijvingen als gevolg van investeringen toenemen. De overige materiële kosten houdt Aeres vooralsnog gelijk.

Voor bestuur en secretariaat neemt Aeres een bedrag van € 2,5 mln. op. Dit is bedoeld voor gezamenlijke ontwikkelingen en innovaties op basis van de nieuwe strategie. Hiervoor verhoogt Aeres het interne tarief vanaf 2024 met 0,5%. Dit is mogelijk doordat de rentelasten vanaf 2024 dalen als gevolg van het wegvallen van de afschrijving op de swaps. Daarnaast neemt Aeres een bedrag op in de begroting van € 550.000 voor vernieuwing en/of versterking van de bedrijfsvoering.

Stichting Aeres Farms (Aeres Farms Holding bv, vier werkmaatschappijen en deelname EWI)

De ontwikkeling van de bedrijfsresultaten nemen een positieve wending na de aanpassingen die vorig jaar zijn aangebracht in de bedrijfsvoering. Nadat de prijzen voor zowel reguliere melk en biologische melk alsook voor akkerbouwproducten in 2022 sterk toenamen, vallen de prijzen in 2023 terug naar een meer normaal niveau. Daarnaast leveren de inkomsten uit de samenwerkingsprojecten met het bedrijfsleven ook voor 2024 en volgende jaren structureel een positieve bijdrage aan de opbrengsten. Ook de stabiliteit van de in 2022 meerjarig vastgestelde onderwijsbijdrage als gevolg van het steeds intensievere gebruik van Aeres Farms door het onderwijs, geeft houvast in de uitvoering van de operationele processen en daarmee de ontwikkeling van het resultaat.

Het realiseren van positieve bedrijfsresultaten en daarmee ook een positieve cashflow biedt Aeres Farms de mogelijkheid

om de noodzakelijke investeringen in het bedrijfsmaterieel te realiseren naast de jaarlijkse aflossingen op de leningen bij Rabobank, Stichting Aeres Groep en Stichting Aeres Tech. Voor de budgetjaren tot en met 2028 neemt de stichting een investeringsniveau van jaarlijks € 300.000 op.

Stichting Aeres Tech (twee expertisecentra, vier 4 bv's en deelname Stichting GO°)

Het resultaat neemt in de komende jaren toe van € 438.000 in 2024 naar € 870.000 in 2028. Ook hier hebben de nationale en mondiale ontwikkelingen invloed op de omzet en het resultaat. Voor 2024 begroot Aeres Tech een vergelijkbaar nettoresultaat als dat van 2023. In 2024 zal nog veel aandacht uitgaan naar de verdere integratie van de ondernemingen VTC bv en NECV bv. Aeres voorziet dat door gebruik te maken van termijndeposito's de renteopbrengsten in 2024 verder zullen toenemen.

De omzet van trainingsactiviteiten in koude- en mobiele techniek en uitbreiding van het dienstenaanbod nemen in 2024 toe met 7%. Hiervan is 5% een gevolg van de indexering van tarieven die Aeres Tech in augustus 2023 doorvoert. Voor de jaren daarna voorziet zij een lichtere stijging van de omzet van circa 3%. De groei van omzet betreft met name mobiele techniek. Beschikbaarheid van goede trainers in met name de koudetechniek is een punt van aandacht; hoewel er meer ruimte lijkt te ontstaan, is die schaarste in de markt er nog steeds.

De toename van omzet bij Aeres Tech Productions in 2024 komt met name uit de projecten. De omzet uit projecten neemt toe met ruim 20% ten opzichte van 2023; de omzet uit overige segmenten neemt toe met bijna 10%. Onderdeel van deze omzetgroei is de indexatie van de tarieven uit 2023. Als gevolg van de inflatie nemen de kosten voor personeel, energie en overige kosten dusdanig toe dat het resultaat beperkt blijft tot € 35.000 in 2024. Voor de jaren vanaf 2024 verwacht het bedrijf een gestage groei van het resultaat tot € 80.000 in 2028.

Tech Examen Centrum profileert zich als landelijk uitvoerder van assessments (bol en bbl) in de mobiele techniek. De aanmelding van studenten voor het afnemen van assessments laat een vrij constant beeld zien en derhalve zullen de resultaten op nagenoeg gelijk niveau blijven de komende jaren. Aeres Tech hevelt het afnemen van de assessments ingaande het budgetjaar 2024 over naar NECV bv, dat ISO-gecertificeerd is. Daardoor zullen de bol- en bbl-assessments ook onder de certificering vallen. NECV gaat zich met de handelsnaam Tech Examen Centrum profileren als breder ISO-gecertificeerd aanbieder van landelijke assessments. De naam van Tech Examen Centrum bv wordt Aeres Tech Grow bv. Na 2025 wordt Aeres Tech Grow bv een niet-actieve vennootschap die Aeres Tech mogelijk liquideert.

De verwerving van VTC bv in 2022 biedt Aeres Tech naast omzet in een nieuw aanvullend marktsegment in haar portfolio ook meer draagkracht voor het gebruik van centrale diensten en huisvesting. In 2024 zal Aeres Tech verder invulling geven

aan de integratie van processen met die van de andere onderdelen van Aeres Tech. Met een omzetstijging van ruim 7% verwacht VTC een resultaat voor 2024 van € 66.000. Na 2024 neemt de omzet jaarlijks toe met 4% met een nettoresultaat van € 183.000 in 2028.

Stichting Agrotansfer Dronten (Aeres Agree)

De branche waarin Aeres Agree werkzaam is heeft de afgelopen jaren veel last van verloop van personeel. Ook Aeres Agree ondervindt hier hinder van. In 2023 ontwikkelt het resultaat zich gunstig. Een toename van de omzet vanuit de activiteiten werving & selectie gecombineerd met een verbetering van de productiviteit laat het resultaat fors stijgen. De belangrijkste pijlers van de Aeres-strategie zet Aeres Agree om in speerpunten, waarmee ze kiest voor verdere verdieping en het breder uitdragen van de groene recruitmentmarkt. Voor de begrotingsjaren 2024 tot en met 2028 verwacht Aeres Agree een nettoresultaat van € 57.000 in 2024 oplopend tot € 134.000 in 2028.

Aeres International Student Fund (AISF)

AISF financiert de komende jaren weer vier inkomende beurzen en tien uitgaande beurzen. Daarmee ondersteunt de stichting de internationaliseringsdoelstelling in het jaarplan van de hogeschool. Het ministerie van OCW financiert deze beurzen voor 50%. De andere 50% komt van de gemeente Dronten, van particulieren en van de marge op internationale activiteiten. De begroting geeft meerjarig een resultaat van nihil.

Stichting Dierenontdekkend Barneveld

Het resultaat van Stichting Dierenontdekkend Barneveld in 2024 is begroot op nihil. In samenwerking met interne en externe marketing- en sales-deskundigen is getracht donaties uit de markt te verkrijgen voor de realisatie van het Van Dieren Ontdekkend. Dat blijkt mede als gevolg van covid-19 en de internationale ontwikkelingen niet succesvol. De activiteiten zullen komende jaren minimaal zijn. De stichting heeft een samenwerking met Aeres MBO Barneveld inzake het RIF Samen ontdekken van dieren en deze bijdrage is voor de komende jaren begroot.

2.5.7 Treasurybeleid

Het treasurybeleid zorgt ervoor dat Aeres op lange termijn voldoende liquide middelen ter beschikking heeft en dat de financiële continuïteit op de korte en lange termijn is gewaarborgd. De activiteiten bij deze algemene doelstelling zijn:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele (marktconforme) condities en risico's, zodat Aeres te allen tijde in de behoefte aan financiële middelen kan voorzien.
- Het beschermen van vermogens- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, kredietrisico, liquiditeitsrisico en operationeel risico.

- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van wettelijke regelingen, voorschriften en de limieten en interne richtlijnen zoals opgenomen in het treasurystatuut.
- Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasurybeleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

Treasurycommissie

Aeres heeft een treasurycommissie, die bestaat uit de voorzitter van het College van Bestuur, het hoofd Financiën & Control, de concerncontroller en een adviseur van het treasuryadviesbureau Thésor. De commissie komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar en bespreekt ten minste de volgende onderwerpen:

- Algemene ontwikkelingen en financiële transacties in de afgelopen periode.
- Compliance met de ratio's van financiers.
- Liquiditeitsprognoses (eerstvolgende 12 maanden en reeks van 5 jaren).
- Risicoanalyses.
- Marktontwikkelingen en renteontwikkelingen.
- Ingebrachte (transactie)voorstellen, inclusief effecten op risicoprofiel en financieringsbehoefte.

Van elke commissiebijeenkomst is er een verslag en een lijst met actiepunten. De Raad van Toezicht krijgt een afschrift van dit verslag. Verder stelt Aeres jaarlijks een treasuryjaarplan op. In dit treasuryjaarplan vermeldt Aeres de doelen, normen en acties voor het volgende jaar op het gebied van treasury. De Raad van Toezicht kent dit treasuryjaarplan.

Acties inzake treasurybeleid 2023

- Monitoren van normen en gewenste waarden voor de financiële ratio's.
- Bewaking van banksaldi ter monitoring van het tegenpartijrisico.
- Monitoren van de voorwaarden voor creditsaldi en spreiding van saldi over de banken.
- Onderzoek naar mogelijkheden om termijndeposito's te plaatsen via schatkistbankieren.

Plannen treasurybeleid

Voor 2024 zijn de volgende acties benoemd in het treasuryjaarplan:

- Monitoring van normen en gewenste waarden voor de financiële risico's.
- Bewaking van banksaldi ter monitoring van het tegenpartijrisico.
- Overwegen van het plaatsen van termijndeposito's via schatkistbankieren.
- Aanpassen treasurystatuut op actualiteit.
- Monitoring van de liquiditeitsbuffer meerjarig, passend en in lijn met de meerjareninvesteringsbegroting.
- Onderzoek naar mogelijkheden van financiering.

2.5.8 Rapportage interne toezichthouder (Raad van Toezicht)

De Raad van Toezicht doet verslag in hoofdstuk 12.

2.6 Risicomanagement

Binnen Aeres is risicomanagement een integraal onderdeel van de gehele planning-en-control-cyclus (PDCA). Een risico is te definiëren als de mogelijkheid dat een kritieke gebeurtenis zich voordoet waardoor het realiseren van bepaalde doelen negatief wordt beïnvloed.

2.6.1 Beleid risicomanagement

Er is sprake van een risico wanneer Aeres een gebeurtenis voorziet die een negatief of positief effect heeft op het bereiken van de organisatiedoelstellingen. Onzekerheid gaat over situaties waarin de kans dat deze situatie plaatsvindt onbekend is. Aeres kiest ervoor om onzekerheden niet meer op te nemen in de risicorapportage.

In het kader van risicomanagement maakt Aeres onderscheid tussen generieke/gezamenlijke risico's op Aeres-niveau en instellingsspecifieke risico's. De instellingen beschrijven in hun jaarplan de instellingsspecifieke risico's en monitoren deze middels de rapportages in de PCDA-cyclus. In voortgangsgesprekken met het College van Bestuur worden risico's periodiek geagendeerd om de ontwikkelingen te bespreken.

Aeres heeft de volgende uitgangspunten geformuleerd voor de uitvoering van risicomanagement:

- Risicomanagement moet aansluiten bij de bestaande werkwijze in de organisatie. Dit betekent dat de risico's expliciet onderdeel zijn van de bestaande communicatie- en rapportagestructuur.
- Risicomanagement volgt de zeggenschap. De verantwoordelijkheid voor een risico ligt daar waar ook de verantwoordelijkheid ligt voor het werk, het project of de taken waar het risico betrekking op kan hebben. Iedereen is daardoor verantwoordelijk voor het signaleren van risico's en het treffen van maatregelen voor het verminderen van risico's die binnen de eigen verantwoordelijkheid vallen.
- Risicomanagement is de verantwoordelijkheid van iedere medewerker. De medewerker moet zelf de verantwoordelijkheid krijgen, maar ook nemen, en wordt hierbij ondersteund door management, collega's en adviseurs.

De vormgeving en het proces zijn beschreven in § 1.5.2, Intern beheers- en controlesysteem.

In de komende jaren moet het risicomanagement nog meer diepgang krijgen en moet het gedragen worden binnen alle geledingen van Aeres. Het beleid en de toekomstplannen zijn beschreven in § 1.2 en verder.

2.6.2 Resultaten risicomanagement 2023

De Aeres-brede en de instellingsspecifieke risico's in de onderstaande tabel zijn van belang in 2023 en 2024 en neemt Aeres ook mee in de jaarplannen 2025. Naast de impact en mogelijke gevolgen geeft de tabel ook de maatregelen. Deze zijn voor de leesbaarheid op hoofdlijnen opgenomen. Aeres monitort de risico's in de voortgangsgesprekken tussen College van Bestuur en instellingsdirectie.

Naast de in de tabel genoemde risico's houdt Aeres, natuurlijk, rekening met nog een aantal onzekerheden, waaronder de instroom van leerlingen en studenten, (wereldwijde) maatschappelijke gebeurtenissen en wijzigingen van wet- en regelgeving.

Voor treasury-activiteiten benoemt Aeres de risico's separaat. Deze monitort zij in de treasury-overleggen, waar ook een extern adviseur aan deelneemt (zie § 2.5.7).

Ook in de begrotingscyclus voor 2025 krijgt het onderwerp risicomanagement de nodige aandacht.

De jaarplannen bevatten een risico-inventarisatie van zowel Aeres-brede risico's als specifiek voor de betreffende instellingen (incl. bijbehorende (bedrijfs)activiteiten) geldende risico's. Daarnaast beschrijven de jaarplannen maatregelen om de risico's te beperken. De inventarisatie van de risico's uit de jaarplannen is richtinggevend voor de verdere rapportagesystematiek gedurende het kalenderjaar.

Algemene en specifieke risicofactoren

Categorie	Risicogebeurtenis	Impact	Mogelijke gevolgen	Onderdeel	Maatregelen	Netto risico
Operationeel	Bedrijfsvoering kleine eenheden (opleidingen, teams, faculteiten, locatie, product/activiteiten) is niet rendabel.	Middel	Het financieren van te kleine opleidingen gaat ten koste van de financiering van reguliere activiteiten of van de ontwikkelingscapaciteit.	Aeres alle onderdelen	Kleine eenheden moeten zich meer richten op benutten efficiency tussen onderwijs, ontwikkeling en onderzoek. De relatie met centrale ondersteuning moet gericht zijn op efficiëntere ondersteuning. De relatie met LLO- en contractactiviteiten geven mogelijkheden tot vergroten van activiteiten. Aeres VMBO en Aeres MBO: beoordelen oorzaken verlieslatende eenheden en de kansen op het realiseren van break-evenresultaat. Indien nodig de beslissing durven nemen een verlieslatende eenheid te sluiten.	Laag
Strategisch	Onvoldoende wendbaarheid om in te spelen op innovaties.	Laag	De implementatie van de Aeres-strategie om toonaangevend te zijn, staat onder druk. Aeres Tech: geen volwaardige partner meer zijn op het gebied van toekomstige ontwikkelingen. Bedrijven gaan elders hun opleidingen inkopen.	Aeres alle onderdelen	Door te handelen vanuit de strategie is er een focus op relevante innovaties. Dit geeft de organisatie meer tijd en gelegenheid om op relevante innovaties in te spelen. Aeres Tech: Projecten inzetten op nieuwe ontwikkelingen samen met klanten, partners en interne Aeres-afdelingen. Geld en mankracht vrijmaken voor innovatie.	Laag
Operationeel	Verantwoordelijk zijn voor onder-nemerschap op lokaal niveau en verantwoordelijkheid voor instelling belemmert het bereiken van de collectieve ambitie/uitvoering van de gezamenlijke strategie.	Laag	Er ontstaat belangentegenstelling tussen lokaal ondernemerschap en de instellingsstrategie.	Aeres alle onderdelen	De vertaling van de Aeres-strategie naar lokale plannen geeft kaders aan het ondernemerschap en daardoor zal het ondernemerschap juist versterkend zijn voor de Aeres-strategie.	Laag
Operationeel	Beschermen privacy, datalekken, opslaan data en cyberaanvallen.	Hoog	De kwaliteit van organisatieprocessen staat onder druk.	Aeres alle onderdelen	ICT zorgt voor technische beveiligingsmaatregelen en geïnitieerd door ICT zorgen andere afdelingen voor organisatorische beveiligingsmaatregelen (o.a. gedrag van medewerkers).	Middel
Personeel	Totale formatie is niet wendbaar genoeg om in- en externe ontwikkelingen op te vangen (kwalitatief en kwantitatief) Schaarste beschikbaar personeel op de arbeidsmarkt.	Hoog	De bedrijfsvoering is niet efficiënt en/of effectief. De kosten zijn daardoor te hoog, waardoor de rentabiliteit onder druk staat. Door schaarste moet Aeres meer personeel inhuren tegen hogere tarieven.	Aeres alle onderdelen	Formatie-inzet is gekoppeld aan realiseren van de Aeres-strategie, waardoor wendbaarheid op de lange termijn ontstaat. Combinatie met project-, LLO- en contractactiviteiten zoveel mogelijk benutten zodat medewerkers aangesloten blijven op in- en externe ontwikkelingen. Als werkgever moeten we aantrekkelijk blijven door goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden.	Hoog

Categorie	Risico gebeurtenis	Impact	Mogelijke gevolgen	Onderdeel	Maatregelen	Netto risico
			Aeres Tech: vinden van recruiters en consultants is moeilijk waardoor ze geen groei kan realiseren. Aeres Pro, VMBO en MBO: hoge werkdruk bij aanwezig personeel, met mogelijk daardoor hoger ziekteverzuim.		Aeres Tech: Samenwerking zoeken met klanten om medewerkers van hen in te huren. Zelf mensen opleiden. Samenwerking met Agree en branchegericht recruitmentbedrijf. Aeres Pro, VMBO en MBO: Meer aandacht schenken aan vinden kwalitatief goede medewerkers. Plan van aanpak maken voor zoveel mogelijk beperken van werkdruk. Acties uitzetten op het beheersen/beperken van werkdruk.	
Financieel	Onvoldoende subsidieprojecten en -gelden.	Laag	Onvoldoende dekking voor vaste formatie op projecten.	Aeres Hogeschool	Lectoren halen subsidie binnen en Aeres volgt de ontwikkeling van de projectenportefeuille dagelijks via een dashboard.	Laag
Financieel	Stijgende aantallen in voortgezet speciaal onderwijs (vso).	Hoog	Hogere lasten voor het vso, via de samenwerkingsverbanden.	Aeres VMBO	In bestuurlijke overleggen plannen van aanpak maken met als doel de instroom in het vso te beperken.	Hoog
Financieel	Onduidelijkheid over passend onderwijs en de bekostiging op lange termijn van lwoo.	Middel	Onzekerheid over de te ontvangen gelden in het kader van passend onderwijs betekent dat Aeres daar geen vaste formatie voor kan aantrekken.	Aeres VMBO	Zodra bekend is wat de overheid wil gaan veranderen hierop inspelen op de locaties waar het op van invloed is.	Middel
Wetgeving	Aanpassingen in wet- en regelgeving waardoor beperkingen komen in de producten van Aeres Agree.	Middel	Omzet valt weg, met kans op overformatie.	Aeres Agree	Aangehaakt blijven op ontwikkelingen in de markt en processen daaraan aanpassen.	Laag
Financieel	Exploitatierisico's, mede als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, en niet realiseren verbeteringen in de bedrijfsvoering.	Middel	Schaarste in producten, stijgende kosten.	Aeres Farms	Sturen op efficiënte bedrijfsvoering.	Laag
Financieel	Prijsontwikkeling producten.	Middel	(Grote) schommelingen in prijzen zorgen voor instabiele omzet.	Aeres Farms	Diversificatie in producten en opbouw financiële buffer bij goed resultaat.	Laag
Strategisch	Afhankelijkheid van specifieke markt en/of klant.	Hoog	Omzet mobiele techniek afhankelijk van of er nieuwe trekmodellen op de markt komen. Omzet koudetechniek afhankelijk van wijzigingen in de wet- en regelgeving.	Aeres Tech	Training in het buitenland aanbieden. Nieuwe markten aanboren zoals verticaal transport en de weg- en waterbouw. Trainers detacheren in daluren.	Laag

2.6.3 Risicoprofiel - bandbreedte vermogen

De solvabiliteit (het risicovermogen) van Aeres is 47% ultimo 2023 (47% ultimo 2022 en 45% ultimo 2021). Voor Stichting Aeres Groep is deze 42% (42% in 2022 en 40% in 2021). Op basis van de meerjarenbegroting verwacht Aeres dat de solvabiliteit stijgt naar 55% in 2028. Voor Stichting Aeres Groep stijgt deze naar verwachting naar 50%.

- Bij het bepalen van het risicoprofiel van Aeres als geheel dan wel Stichting Aeres Groep zijn de volgende zaken van belang:
- Het op peil houden en verhogen van de instroom van het aantal deelnemers.
- Het kunnen waarmaken van de strategie om toonaangevend in het groene domein te zijn.
- Het realiseren (mede in het kader van de strategie) van de investeringsbegroting en exploitatie op orde houden.
- Het vergroten van de omzet van de commerciële activiteiten, waaronder de omzet in het kader van LLO.
- De personeelsschaarste in het onderwijs en het behouden en vinden van voldoende bevoegde leraren tegen acceptabele en betaalbare salarisschalen.
- Een voldoende omvang van en relevante aansluiting op het onderwijs van de onderzoeks- en subsidieprojecten in het onderwijs.
- Het passend onderwijs en de vereveningsopdracht samenhangend met de bekostiging op lange termijn van de lwoo-deelnemers.

De grotere onvoorspelbaarheid als gevolg van wereldwijde en maatschappelijk ontwikkelingen.

In de afgelopen jaren realiseert Aeres positieve resultaten, waardoor de solvabiliteit stijgt. Hierdoor is er ook een grotere buffer om tegenvallers op te vangen.

2.6.4 Alternatieve scenario's

Indien de genoemde risico's in gezamenlijkheid optreden, kan het zijn dat het in § 2.6 gegeven scenario niet uitkomt. In het slechtste geval betekent dit dat Aeres genoodzaakt is om bepaalde (kleine) opleidingen te beëindigen en de formatie te verminderen. Bij de opstelling van de meerjarenbegroting werkt Aeres met meerdere scenario's van deelnemersprognoses om de exploitatiegevolgen te kunnen bepalen. Hiermee krijgt ze zicht op de maatregelen die nodig kunnen zijn om de exploitatie op een aanvaardbaar niveau te houden.

Onderwijs

Stichting Aeres Groep is opgenomen in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Het KvK-nummer is 41246832. In het handelsregister zijn ook de statuten en algemene leveringsvoorwaarden in het Nederlands, Engels en Duits gedeponeerd.

3 Aeres PrO, VMBO en MBO

De onderwijsinstelling bestaat uit Aeres Praktijkonderwijs, Aeres VMBO en Aeres MBO. Daarnaast zijn er twee Aeres Training Centres, gekoppeld aan de acht mbo-locaties.

Leeswijzer

Aeres PrO, VMBO en MBO laat in dit jaarverslag zien wat er in 2023 is gebeurd en wat de plannen voor de komende jaren zijn. Dit hoofdstuk is bedoeld voor iedereen die direct of indirect betrokken is bij de onderwijsinstelling: van leerlingen/studenten, ouders en medewerkers tot het bedrijfsleven (praktijkopleiders), overheden, toeleverende en afnemende scholen, de omgeving van de school (buren) en nog vele anderen.

Aeres PrO, VMBO en MBO maakt deel uit van Aeres en dat ziet u terug in dit jaarverslag. Niet alle informatie over de onderwijsinstelling staat in dit ene hoofdstuk. Zo staan de Aeres-kaders in hoofdstuk 1 en beschrijft hoofdstuk 2 de financiën en de toekomstverwachtingen (continuïteitsparagraaf).

Het hoofdstuk van Aeres PrO, VMBO en MBO bestaat uit vijf delen: een deel instellingsbreed en aparte delen voor Aeres Praktijkonderwijs, Aeres VMBO, Aeres MBO en de Aeres Training Centres.

Inhoud

3.1	Wat gebeurt er bij Aeres PrO, VMBO en MBO-breed in 2023?	60	3.4	Aeres PrO, VMBO en MBO-brede kengetallen en bedrijfsvoering	62
3.2	Kernactiviteiten en uitgangspunten	60	3.4.1	Kwaliteitszorg	62
3.2.1	Missie, visie en strategie	60	3.5 e.v.	Aeres Praktijkonderwijs	65
3.2.2	Horizontale dialoog	60	3.10 e.v.	Aeres VMBO	73
3.3	Organisatie(structuur)	61	3.19 e.v.	Aeres MBO	93
3.3.1	Organisatieontwikkeling	61	3.34 e.v.	Aeres Training Centres	143

Resultaten per onderwijssoort of commerciële activiteit. Praktijkonderwijs, vmbo en mbo hebben ieder een eigen inhoudsopgave.

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1. De bijlagen 6 en 7 geven de onderbouwing van de cijfers.

De paragrafen 3.1 tot en met 3.4 beperken zich tot de gemeenschappelijke gebeurtenissen van Aeres PrO, VMBO en MBO. De bijzonderheden van praktijkonderwijs, vmbo, mbo en cursussen staan respectievelijk in de paragrafen § 3.5 e.v. (PrO), § 3.10 e.v. (vmbo), § 3.19 e.v. (mbo) en § 3.34 e.v. (Aeres Training Centres). Staan er verwijzingen in de tekst naar 'de Friese locaties', dan gaat het om de locaties van het voormalige Nordwin College dat in 2020 bestuurlijk met Aeres fuseerde.

3.1 Wat gebeurt er bij Aeres PrO, VMBO en MBO-breed in 2023?

Aeres PrO, VMBO en MBO verzorgt in 2023 op 13 locaties in Noord- en Midden-Nederland leertrajecten voor circa 157 PrO-leerlingen, 5.534 vmbo-leerlingen, 4.378 mbo-studenten en 7.632 LLO-deelnemers (commerciële opleidingen, trainingen en incl. 2.200 licentieverlengingen).

In 2023 presenteert Aeres haar nieuwe Aeres-strategie. Aeres VMBO stelt een nieuw schoolplan op en Aeres MBO schrijft een nieuwe kwaliteitsagenda.

De Onderwijsinspectie voert in het najaar van 2023 haar vierjaarlijks onderzoek uit naar hoe Aeres ervoor zorgt dat het onderwijs van voldoende kwaliteit is en hoe die kwaliteit in de toekomst zo blijft of kan verbeteren. Ze onderzoekt daarnaast of Aeres VMBO en Aeres MBO de financiële middelen zo besteedt dat toekomstige studenten ook goed onderwijs krijgen. De inspectie geeft Aeres een positief oordeel. Het bestuur waarborgt de kwaliteit van onderwijs en voldoet hiermee aan de BKA-standaarden uit het toezichtskader. De inspectie ziet de grote betrokkenheid van docenten bij de ontwikkeling van hun studenten en ziet hoe zij enthousiast hun kennis over het vak delen. De inspectie prijst Aeres om de sterke verbinding en samenwerking met het bedrijfsleven. Meer gedetailleerde informatie over de resultaten van het inspectiebezoek zijn uitgewerkt in de paragrafen: § 3.9 (PrO), § 3.15.1 (vmbo) en § 3.26.2 (mbo).

De nauwe samenwerking en verbondenheid met het bedrijfsleven worden letterlijk bekroond met een bezoek van koning Willem-Alexander en koningin Máxima aan het Poultry Expertise Centre op het terrein van Aeres MBO Barneveld. Het bezoek staat in het teken van de verschillende transities waar de regio voor staat.

Het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) dat Aeres in het voorjaar van 2023 uitvoert, geeft goede resultaten. Met een respons van 78% geeft het MTO mooie resultaten met betrekking tot bevlogenheid en werkplezier en laat het nog verbetermogelijkheden zien op het gebied van communicatie.

Aeres PrO, VMBO en MBO sluit 2023 af met een positief financieel resultaat (zie § 2.3.3).

3.2 Kernactiviteiten en uitgangspunten

De verticale scholengemeenschap Aeres PrO, VMBO en MBO verzorgt praktijk-, vmbo-, mbo- en cursus- en contractonderwijs voor de groene sector.

3.2.1 Missie, visie en strategie

Aeres PrO, VMBO en MBO werkt vanuit de Aeres-brede strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar, en de daarin gegeven missie en visie (zie § 1.1 en § 1.2). De instelling maakt daarom geen gezamenlijk meerjarenplan meer voor het praktijkonderwijs, vmbo en mbo. De onderwijssoorten werken ieder, in het verlengde van de Aeres-brede strategie, een eigen meerjarenplan uit. Het praktijkonderwijs stelt in 2023 zijn meerjarenplan 2023-2027 op. Het vmbo formuleert in dat jaar het Schoolplan vmbo 2023-2027, dat is goedgekeurd. Het mbo stelt zijn Kwaliteitsagenda 2023-2027 op, die eind september voor goedkeuring naar de Commissie Kwaliteitsafspraken MBO (CKMBO) gaat. Goedkeuring vindt naar verwachting uiterlijk mei 2024 plaats.

3.2.2 Horizontale dialoog

De onderwijsinstelling Aeres PrO, VMBO en MBO wil transparant en helder communiceren met stakeholders. Daartoe zet de instelling een breed scala aan overlegvormen, activiteiten en communicatiemiddelen in. De instelling neemt deel aan allerlei netwerken en samenwerkingsverbanden. Zij is bovendien deelnemer aan of penvoerder van landelijke innovatieprojecten en de Centra voor Innovatief Vakmanschap (§ 3.25.2).

De onderwijsinstelling Aeres PrO, VMBO en MBO informeert stakeholders via websites, social media en platforms. Voorbeelden van informerende activiteiten zijn bijeenkomsten voor brancheverenigingen. Daarnaast communiceert zij via traditionele communicatiemiddelen zoals beurzen, folders en kranten.

De medezeggenschapstructuur binnen de instelling is erop gericht om medewerkers, studenten en leerlingen en hun ouders/verzorgers op alle niveaus mee te laten denken en invloed te geven op het beleid en de toekomst (zie § 11.15).

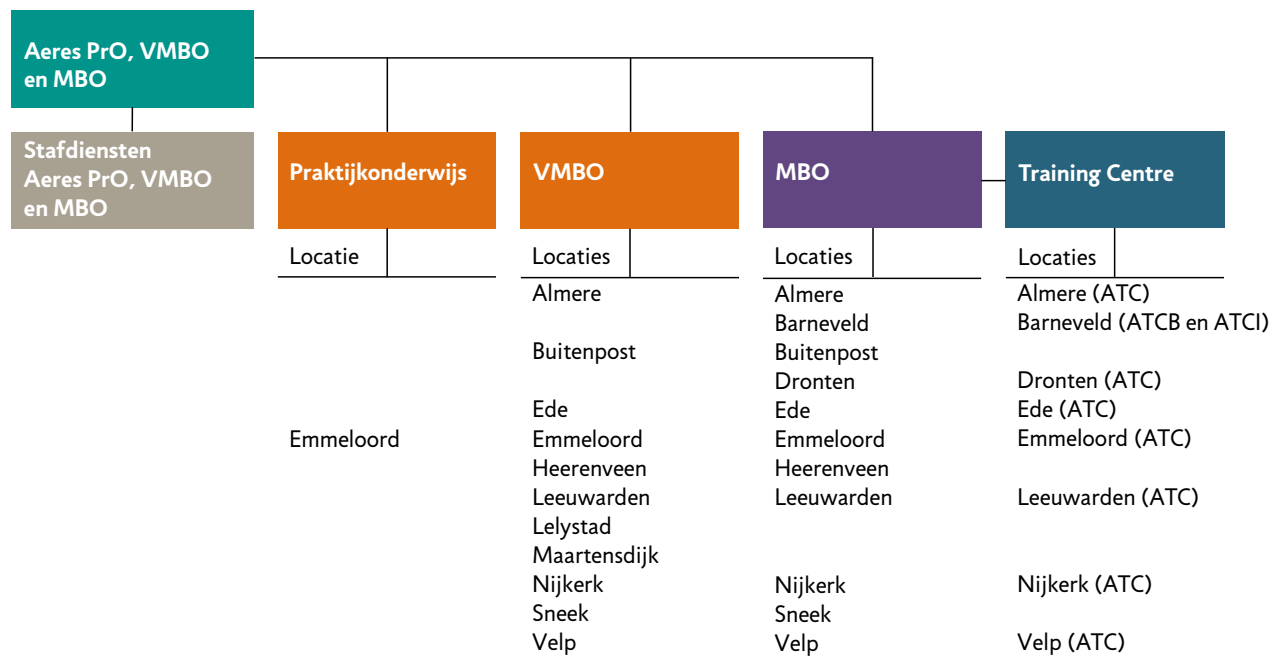
De horizontale dialoog komt terug in de hoofdstukken van praktijkonderwijs, vmbo en mbo.

3.3 Organisatie(structuur)

Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool maken deel uit van de rechtspersoon Stichting Aeres Groep. De onderwijsinstelling heeft een locatie voor praktijkonderwijs, elf vmbo-locaties en elf mbo-locaties. De mbo-locaties verzorgen ook cursus- en contractactiviteiten, gericht op LLO en vanuit de inhoudelijke werkterreinen behorend bij de

locatie. Dit doen ze binnen Aeres Training Centre (agro, food, groen, bloem), Aeres Training Centre Barneveld (dier) en Aeres Training Centre International.

De instellingscodes van Aeres PrO, VMBO en MBO zijn BRIN 25GV (vmbo en mbo), BRIN 27VD (Aeres VMBO Almere) en BRIN 05NV (Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord).

3.3.1 Organisatieontwikkeling

Aeres PrO, VMBO en MBO is sinds 2022 een verticale scholengemeenschap (vsg). Dit betekent dat Aeres alle verantwoordingsinformatie van de drie onderwijssoorten scheidt en dat de drie onderwijssoorten eigen meerjarenplannen opstellen. Deze plannen zijn afgeleid van de Aeres-brede strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar.

Besturingsfilosofie

Aeres PrO, VMBO en MBO heeft een tweehoofdige instellingsdirectie. Deze instellingsdirectie heeft de integrale verantwoordelijkheid voor de instelling en levert daarnaast een bijdrage aan het strategisch beleid en de synergie binnen Aeres. Aeres PrO, VMBO en MBO stuurt continu op de positionering en realisering van de onderstaande besturingsfilosofie.

De besturingsfilosofie van Aeres en de onderwijsinstelling Aeres PrO, VMBO en MBO kenmerkt zich door het laag in de organisatie leggen van verantwoordelijkheden en is verder uitgewerkt in zes besturingsprincipes:

1. Ruimte voor ondernemerschap en eigenaarschap laag in de organisatie.
2. Collectief sturen op synergie en integraliteit binnen de instelling en Aeres-breed door met elkaar de gezamenlijke normen en resultaten vast te stellen en daar op te sturen.

3. Continue innovatie, kwaliteitsverbetering en borging op instellingsniveau.
4. Wendbaarheid in beleid en uitvoering op locatie- en instellingsniveau.
5. Het realiseren van een goede lokale, regionale en landelijke positionering en dito verbindingen.
6. Het centraal blijven stellen van het primaire proces, de bedoeling.

De locaties hebben binnen centraal gestelde kaders de ruimte om het onderwijs in te richten passend bij de cultuur van de regio: eenduidigheid met regionale kleuring. De locaties geven zelf vorm aan wat toonaangevend groen op hun locatie of specifieke school betekent. Op basis van mandaat, maar met behoud van de volledige eindverantwoordelijkheid van het bestuur, sturen de instellingsdirecteuren hun eigen onderdelen aan. Het bestuur zorgt ervoor dat het zo volledig mogelijk geïnformeerd blijft om adequaat sturing te kunnen geven.

De nadruk op decentrale sturing stelt hoge eisen aan de competenties van het (midden)management. Ook als het gaat om onderwijskundig, inspirerend en coachend leiderschap.

Aeres PrO, VMBO en MBO is ervan overtuigd dat mensen zich willen ontwikkelen en willen groeien. De instelling stimuleert het leren met en van elkaar en collegiale consultatie. Dat leren houdt iedereen scherp en zorgt ervoor dat iedere medewerker

volgend jaar beter is dan nu. Er is ook oog voor de balans tussen persoonlijke aandacht en leerresultaat. Aeres PrO, VMBO en MBO gelooft in de kracht van samen. Dit betekent dat iedere locatie en medewerker op zoek gaat naar de bijdrage die hij of zij, samen met collega's, kan leveren aan de missie en gezamenlijke doelen van de instelling.

3.4 Aeres PrO, VMBO en MBO-brede kengetallen en bedrijfsvoering

De onderwijsinstelling Aeres PrO, VMBO en MBO heeft in 2023 1.330 medewerkers (1.031,1 fte) (1.290 medewerkers (997,4 fte) in 2022 en 1.249 medewerkers (964,5 fte) in 2021). De instelling verzorgt praktijkonderwijs, vmbo- en mbo-opleidingen voor 157 (PrO) + 5.534 (vmbo) + 4.378 (mbo) = 10.069 deelnemers. Dit is een toename van 1,9% ten opzichte van 2022 (9.884 in 2022 en 9.894 deelnemers in 2021). 31 mbo-studenten komen uit het buitenland (34 in 2022 en 25 in 2021). De instroom neemt in het vmbo met 0,2% toe (1.441 in 2023, 1.438 in 2022 en 1.363 in 2021) en in het mbo neemt de instroom met 6,5% af (1.754 in 2023, 1.876 in 2022 en 1.619 in 2021). Daarnaast verzorgen zes locaties cursusonderwijs voor duizenden cursisten (zie § 3.34 e.v.)

Gedetailleerde overzichten van leerling- en studentenaantallen staan in bijlage 6 (vmbo) en 7 (mbo).

Financiën

Aeres PrO, VMBO en MBO sluit het jaar af met een resultaat van € 515.000 positief (€ 3.310.000 in 2022 en € 4.514.000 in 2021). Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord sluit het verslagjaar af met een resultaat van € 59.000 positief (€ 166.000 in 2022 en € 96.000 in 2021). In de meerjarenbegroting van Aeres PrO, VMBO en MBO is het resultaat de komende jaren gemiddeld circa € 2.200.000 positief.

Uitgebreide informatie over de financiën is gegeven in hoofdstuk 2 en de jaarrekening. In § 2.2 staat een samenvatting van het financieel (strategisch) beleid. Daarin staat onder meer hoe Aeres het budget over de instellingen verdeelt.

De totale projectomzet van (gesubsidieerde) projecten bij Aeres MBO is in 2023 circa € 6,7 mln (circa € 6,5 mln in 2022 en € 4,9 mln in 2021). Zie ook § 1.7 Publiek-private samenwerking.

Huisvesting

De Aeres-brede strategie en resultaten op het gebied van huisvesting zijn beschreven in § 10.6.2, onder (Strategisch) beleid, en in § 2.5.5 onder Meerjarige vastgoedprojecten. Het gaat daarbij om de duurzame afstemming op de toekomst, het gebruik van vierkante meters eigendom en de noodzaak om flexibel te zijn.

Lerende cultuur en personele zaken

Om de ambities van Aeres PrO, VMBO en MBO te kunnen realiseren, heeft ze nu en in de toekomst goed opgeleide,

vakbekwame en professionele medewerkers nodig. Ze wil goede mensen aan zich binden, waarbij jongeren een kans krijgen en er een kweekvijver voor talent is. Zo wil Aeres PrO, VMBO en MBO de bemensing van (moeilijk vervulbare) vacatures invullen.

Medewerkers volgen scholing om hun vakbekwaamheid op peil te houden en om waar nodig een (andere) lesbevoegdheid te halen. Voor de scholing van medewerkers is er een budget beschikbaar ter hoogte van 1,5% van de totale loonsom.

Zie voor de volledige beschrijving van de scholing en professionalisering bij Aeres PrO, VMBO en MBO § 11.9.2.

ICT

Onderwijsinnovatie met ICT is een topic op alle locaties. Op de meeste locaties is de i-coach bekend en goed zichtbaar. De i-coach helpt collega's met vragen en geeft voorlichting en/of workshops als er over een onderwerp meerdere vragen komen.

Aeres PrO, VMBO en MBO en Nordwin College gebruikten voor de bestuurlijke fusie in 2020 beide het studentinformatiesysteem Eduarte. De harmonisatie, standaardisatie en volledige samenvoeging van beide Eduarte-omgevingen naar één gezamenlijke omgeving is in 2023 afgerond.

In 2023 rondt de instelling de aanbestedingsfase voor een nieuw leerlinginformatiesysteem (LIS) voor Aeres PrO en Aeres VMBO af. Met dit leerlingvolgsysteem stroomlijnt zij de leerprocessen van alle leerlingen beter. Aeres PrO en Aeres VMBO implementeren het nieuwe LIS in 2024 en nemen het met ingang van het schooljaar 2024-2025 in gebruik.

Onderwijskwaliteit en ICT

Aeres wil de onderwijskwaliteit en het leerproces continu blijven verbeteren door het gebruik van ICT-applicaties en -innovaties. Voor het vmbo en mbo is dit vertaald naar drie hoofdonderwerpen:

1. digitaal toetsen;
 2. digitale vaardigheden van leerlingen en studenten;
 3. digitale vaardigheden en digitale didactiek van docenten.
- Iedere locatie stelt hiervoor een ontwikkelingsplan op, op basis van de resultaten van de monitor Leren en lesgeven met ICT.

De Aeres-brede strategie op het gebied van ICT en de resultaten daarvan zijn beschreven in § 10.7.

3.4.1 Kwaliteitszorg

Aeres PrO, VMBO en MBO wil kwalitatief goed onderwijs leveren en die kwaliteit continu borgen, verbeteren en vernieuwen. Ze sluit met haar activiteiten aan op de kwaliteitszorg beschreven in het onderzoekskader voortgezet onderwijs en het onderzoekskader middelbaar beroepsonderwijs van de Onderwijsinspectie en de Wet educatie en beroepsonderwijs.

Visie op kwaliteitszorg

- Aeres PrO, VMBO en MBO legt verantwoording af over de kwaliteit van haar onderwijs aan deelnemers, ouders, de overheid en de samenleving. Een vanzelfsprekende attitude is reflectie op het eigen handelen.
- De instelling legt verantwoording af over de realisatie van de plannen, het rendement van het onderwijsproces en de resultaten van de examinering en diplomering.
- Kwaliteit ontstaat binnen het onderwijsproces. De docenten en onderwijsondersteuners geven betekenis aan de plannen en ambities.
- Borging vindt plaats via bestaande instrumenten (voortgangsgesprekken, lesobservaties, interne audits, kwaliteitskaart, etc.) en via het sturen vanuit een kwaliteitscultuur op de werkvloer.

Doelstellingen kwaliteitszorg

- Realiseren van de doelstellingen uit de kwaliteitsagenda van Aeres MBO, het schoolplan van Aeres VMBO en het meerjarenplan van Aeres Praktijkonderwijs.
- De kwaliteitsgerichte cultuur heeft een plek binnen de organisatie en bij de medewerkers.
- De PDCA-cyclus wordt zowel op strategisch als op operationeel niveau uitgevoerd.
- Interne audits vormen een structureel onderdeel van de kwaliteitsborging.
- Collegiale visitatie en reflectie zijn een onderdeel van het onderwijsproces.
- Leren van elkaar, stimuleren van onderlinge samenwerking en verhogen van de onderlinge afstemming zijn positieve te bereiken effecten.

De resultaten van de kwaliteitszorg staan voor het praktijkonderwijs in § 3.9, voor het vmbo in § 3.15 en voor het mbo in § 3.26.

Aeres Praktijkonderwijs

Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord maakt deel uit van Aeres en specifiek van de locatie Emmeloord. Alle activiteiten vinden plaats binnen de gezamenlijke (strategische) kaders van Aeres (hoofdstukken 1 en 2) en Aeres Pro, VMBO en MBO (§ 3.2).

Inhoud

3.5	Wat gebeurt er bij Aeres Praktijkonderwijs in 2023?	66	3.7.1	Leerlingpopulatie	67
3.6	Omgeving, visie en plannen Aeres Praktijkonderwijs	66	3.7.2	Onderwijsresultaten 2023	68
3.6.1	Visie, ambities en doelstellingen	66	3.7.3	Resultaten bedrijfsvoering	70
3.6.2	(Strategische) plannen	67	3.8	Onderwijsontwikkeling en plannen	70
3.6.3	Horizontale dialoog	67	3.9	Kwaliteitszorg	70
3.7	Resultaten praktijkonderwijs	67			

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

3.5 Wat gebeurt er bij Aeres Praktijkonderwijs in 2023?

In het schooljaar 2023-2024 start Aeres Praktijkonderwijs met het aanbieden van een gratis schoollunch op maandag, als onderdeel van het NPO (Nationaal Programma Onderwijs). De leerlingen helpen mee bij de bereiding van deze lunch. Door een gratis gezonde lunch aan te bieden vergroot Aeres PrO het welbevinden van de leerlingen die te maken hebben met armoede. De school kiest er bewust voor om de lunch aan alle leerlingen aan te bieden, om een stigma te voorkomen. De behoefte blijkt groot. Naast gezonde voeding en een beter welbevinden ziet Aeres PrO als positief effect ook dat leerlingen tijdens pauzes met een gratis schoollunch minder op hun telefoon zitten en meer fysieke sociale contacten hebben. Vanaf mei 2023 ontvangt Aeres Praktijkonderwijs ook een subsidie van het Jeugdeducatiefonds voor gratis schoolmaaltijden. Met deze subsidie kan de school elke dag gratis gezonde voeding aanbieden. De subsidie zorgt er mede voor dat het aantal leerlingen dat nu gezonder eet enorm is vergroot.

Aeres Praktijkonderwijs werkt vanaf 2023 vanuit een eigen meerjarenbeleidsplan. Dit komt in samenwerking met het team en onder begeleiding van de beleidsmedewerker Kwaliteitszorg van de afdeling Onderwijs & Kwaliteit tot stand. Op basis van diverse bronnen en binnen de kaders van het schoolplan 2023-2027 van Aeres VMBO stellen zij de nieuwe thema's vast. Een van de eigen docenten maakt een poster van het schoolplan. Deze dient als inspiratie en als praatplaat, zodat het schoolplan blijft leven.

De verdere implementatie van het digitaal volgsysteem Compasser leidt ertoe dat leerlingen in de onderbouw vanuit hun digitale portfolio een presentatie maken, die ze tijdens driehoeksgesprekken met hun ouders bespreken.

Na een onderbreking van een aantal jaren gaan aan het eind van het schooljaar de leerlingen van de bovenbouw op schoolkamp naar Duitsland. De ervaringen die de leerlingen hierbij opdoen zijn van grote waarde voor hun persoonlijke ontwikkeling. Voor een aantal leerlingen is dit de eerste keer dat ze in het buitenland zijn.

3.6 Omgeving, visie en plannen Aeres Praktijkonderwijs

Aeres Praktijkonderwijs biedt voortgezet onderwijs aan leerlingen met een leerachterstand van ten minste drie jaar op twee of meer cognitieve gebieden (rekenen, begrijpend en technisch lezen en spellen) en een IQ van tussen de 60 en 80. Het onderwijs heeft daardoor een geheel eigen karakter. Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord heeft een eigen instellingscode (05NV).

Toegankelijkheid en toelatingsbeleid

Aeres Praktijkonderwijs neemt naast leerlingen uit het reguliere basisonderwijs ook leerlingen uit het speciaal onderwijs aan. Daarnaast zijn er nog zijinstromers vanuit het vmbo. Het aantal anderstaligen neemt de afgelopen jaren toe. De school kan alleen leerlingen toelaten met een toelaatbaarheidsverklaring voor het praktijkonderwijs.

3.6.1 Visie, ambities en doelstellingen

Aeres Praktijkonderwijs werkt vanuit haar meerjarenbeleidsplan 2023-2027. In deze en de volgende paragraaf volgen de belangrijkste beleidskaders voor de komende jaren.

Uitdagingen praktijkonderwijs (omgevingsfactoren)

De belangrijkste uitdagingen voor het praktijkonderwijs zijn:

- Het aantal leerlingen in relatie tot de grootte van het gebouw. De prognoses geven aan dat Aeres Praktijkonderwijs de komende jaren zal groeien naar 175 leerlingen. Er is inmiddels een aanvraag ingediend bij de gemeente Noordoostpolder voor uitbreiding. Het streven is om in januari 2025 te starten met de uitbreiding en deze in augustus 2025 in gebruik te nemen.
- Het aantal leerlingen met multiproblematiek neemt toe. Dit vergt met name in de signalerende taken van mentoren extra competenties en vaardigheden. Daarnaast is een goede samenwerking met korte lijnen met de ketenpartners van groot belang. Aeres Praktijkonderwijs merkt dat het personeelsverloop bij een aantal ketenpartners soms leidt tot vertraging in de adequate begeleiding van de leerlingen.
- Het aantal stageplekken voor leerlingen met een uitstroomperspectief op begeleid werken is beperkt. Landelijk wordt dezelfde trend ervaren. De komende jaren zal Aeres Praktijkonderwijs in overleg met de nieuw aangestelde regiocoördinator VSO/PRO inzetten op het vergroten van het aantal plekken.
- De subsidie vanuit het Jeugdeducatiefonds voor schoolmaaltijden maakt het nu mogelijk om leerlingen dagelijks op school gratis gezonde voeding aan te bieden. Gezien de armoede waar ook een deel van leerlingen op het praktijkonderwijs in Emmeloord mee te maken heeft, is dit zeer welkom. Het risico bestaat echter dat de beschikbare middelen stoppen en dat de school moet zoeken naar een andere manier van financiering.

Visie

Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord wil dat PrO-leerlingen zich in de maatschappij sociaal, emotioneel en praktisch zo zelfstandig mogelijk kunnen redden. Het praktijkonderwijs bereidt leerlingen daarom voor op (zelfstandig) wonen, werken en leven. Het versterken van het zelfbeeld is hierbij erg belangrijk. Het bieden van een veilige basis in de vorm van een kleine groep, een eigen locatie en betrokken en bevlogen medewerkers zijn essentieel voor PrO-leerlingen.

Aeres Praktijkonderwijs begeleidt leerlingen zo goed mogelijk in hun persoonlijke ontwikkeling op weg naar volwassenheid.

Het team van Emmeloord legt zich daarom ook toe op het opleiden van hun leerlingen naar werk. Hierbij gaat het team uit van de vraag: wat willen en kunnen onze leerlingen? Diverse branchecertificaten dragen daar positief aan bij. Deze bewijsstukken laten zien welke vaardigheden en competenties PrO-leerlingen bezitten.

Kernactiviteiten

Branchegerichte cursussen zijn er op het gebied van lassen (PIE), de detailhandel, horeca (BAS en KAS), dienstverlening (schoonmaak), groen, mobiliteit en transport, en hout (BWI). Daarnaast biedt Aeres Praktijkonderwijs ook cursussen voor profielvakoverstijgende certificaten aan, zoals een bhv-, VCA- en heftruckcertificaat. Het behalen van beroepscertificaten vergroot de kans op een arbeidsovereenkomst voor de leerlingen van het praktijkonderwijs. Alle leerlingen hebben de mogelijkheid om zich te registreren in het doelgroepregister. Werkgevers van personen die geregistreerd staan hebben recht op extra en aanvullende subsidies. De school is succesvol, mede omdat zij een groot netwerk heeft op de regionale arbeidsmarkt en binnen de zorgstructuur.

Doelen

Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord heeft zichzelf de volgende doelen gesteld:

- De leerlingen met onderwijs en stage(s) voorbereiden op werk.
- Het vinden van werk gedurende de tijd dat de leerlingen plaatsingsstages lopen.
- De leerlingen voorbereiden om zich later in de maatschappij sociaal, emotioneel en praktisch zo zelfstandig mogelijk te kunnen redden.
- De leerlingen die perspectief hebben op het behalen van een mbo-niveau-2-diploma succesvol te laten schakelen naar het mbo.

3.6.2 (Strategische) plannen

Aeres Praktijkonderwijs werkt vanuit haar meerjarenplan 2023-2027, maar binnen de strategische kaders van het schoolplan van Aeres VMBO en de strategische koers van Aeres. Hierin staan voor de betreffende jaren de volgende ontwikkellijnen:

Pijler Leren leven:

- Gezonde school, gezonde voeding op school en thuis, ontwikkelen gezonde levensstijl.
- Maatschappelijk ontwikkelen.

Pijler Leren leren:

- Versterken BIS (begeleide interne stage), BES (begeleide externe stage) en ZES (zelfstandige externe stage).
- Eigenaarschap bij leerlingen versterken en vergroten.

Pijler Praktijkonderwijs:

- Verbeteren curriculum PrO.
- Passend advies.
- Verbeteren imago praktijkonderwijs.

Zie voor plannen § 3.8.

3.6.3 Horizontale dialoog

Aeres Praktijkonderwijs onderhoudt contacten met onder andere scholen voor praktijkonderwijs in Flevoland, de leerplichtambtenaar en UWV, en is lid van het Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs. De school werkt intensief en veel samen met de WerkCoöperatie van de gemeente Noordoostpolder en daarnaast met diverse andere gemeenten als het gaat om het samenbrengen van werkgevers en leerlingen. Aeres Praktijkonderwijs maakt deel uit van het samenwerkingsverband Aandacht+. Het samenwerkingsverband geeft de toelaatbaarheidsverklaringen voor het praktijkonderwijs af. De school neemt een actieve houding aan bij het vaststellen van de loonwaarde van haar leerlingen en het bemiddelen bij arbeidscontracten. De school heeft tevens een groot netwerk van stagebedrijven. Nadat een leerling de praktijkschool verlaat, is er nog twee jaar nazorg voor leerlingen, ouders en werkgevers.

3.7 Resultaten praktijkonderwijs

3.7.1 Leerlingpopulatie

Het aantal PrO-leerlingen neemt iets toe in 2023 en komt op 157 (156 in 2022 en 150 in 2021). Het aantal anderstaligen blijft in 2023 stabiel. Deze laatste groep vraagt om specifieke ondersteuning en een gericht taalaanbod. Hierin werkt de school nauw samen met maatschappelijke organisaties en de gemeenten.

	2021	2022	2023
Inschrijvingen	150	156	157
Instroom	27	39	40

Uitstroom

	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Uitstroom naar reguliere arbeidsplaats	49%	22%	39%
Werk en leren – mbo	51%	61%	39%
Leren – mbo	0%	4%	11%
Leren – anders, school voor praktijkonderwijs	0%	0%	3%
Dagbesteding	0%	8%	3%
Geen werk/school	0%	4%	0%
Vso	0%	0%	3%
Toeleidingstraject	0%	0%	3%

3.7.2 Onderwijsresultaten 2023

100% van de schoolverlaters van Aeres Praktijkonderwijs behaalt in 2023 een branchecertificaat (68% in 2022 en 51% in 2021) en 37% stroomt uit naar een baan op de reguliere

arbeidsmarkt (22% in 2022 en 49% in 2021). Het aantal behaalde branchecertificaten is 94.

Behaalde diploma's en getuigschriften praktijkonderwijs

	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Diploma	100 %	100%	100%
Getuigschrift	0 %	0%	0%

Behaalde certificaten

Uitstroomprofiel	Certificaat	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Groen	SVA 1 werken in het groen	5	5	5
	SVA 2 werken in de groenvoorziening	1	3	0
	Bosmaaier	0	0	5
	Kettingzaag	0	0	3
Detailhandel	Werken in de winkel	0	2	5
Horeca	SVH Bedieningsassistent (BAS)	2	2	0
	SVH Keukenassistent (KAS)	5	6	8
Techniek PIE	NIL MAG niveau 1	4	6	6
	NIL MAG niveau 2	0	0	1
Techniek BWI	Hout dat werkt	3	0	7
Techniek M&T	Banden en wielen	0	0	6
Facilitaire dienstverlening	SVA 1 traditionele schoonmaak	4	6	0
	SVA 2 microvezel	0	0	4
Profieloverstijgend	Heftruck	15	6	13
	VCA	11	7	9
	BHV	-	11	22
Totaal		50	54	94

NPO (Nationaal Programma Onderwijs)

Het team van Aeres Praktijkonderwijs voert in april 2021 een schoolscan uit om in kaart te brengen op welke thema's de leerlingen vertraging of achterstanden hebben opgelopen. De volgende thema's zijn hierbij vastgesteld:

- stage-uren;
- sociaal-emotionele ontwikkeling;
- Nederlands en rekenen & wiskunde;
- buitenschoolse activiteiten;
- fysieke ontwikkeling;
- anderstaligen.

Uit de analyse van de in 2022 uitgevoerde schoolscan blijkt dat met name de leerlingen die in het schooljaar 2022-2023 in de

middenbouw zitten, op drie gebieden nog grote achterstanden hebben: stagevaardigheden, basisvaardigheden Nederlands en rekenen & wiskunde en sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarnaast valt op dat de achterstand van de anderstaligen nog steeds als te groot wordt ervaren. De interventies voor het verbeteren van het welbevinden hebben zichtbaar effect, maar de school noemt ze nog wel als aandachtspunt voor de besteding van de NPO-middelen in de komende jaren.

Aeres Praktijkonderwijs stelt in overleg met de MR een driejarenplan op. Onderdeel daarvan is het jaarlijks afnemen van een schoolscan en het eventueel bijstellen van het plan op basis van de uitkomsten daarvan.

Interventies uit driejarenplan NPO	Resultaat 2023
Aanstellen van een rekenen- en taalcoördinator.	Gerealiseerd.
Bij de middenbouw vier lesuren in de week een extra docent bij de lessen Nederlands en rekenen & wiskunde.	Gerealiseerd. In 2023 voor de leerlingen in de onderbouw een onderwijsassistent voor 0,4 fte extra begeleiding.
Extra docent bij de begeleide externe stage.	Gerealiseerd.
Gratis gezonde schoollunch op maandag.	Gerealiseerd. Inmiddels alle dagen gratis gezonde voeding middels subsidie schoolmaaltijden.
Extra middelen voor buitenschoolse activiteiten.	Gerealiseerd.
Scholing personeel op het gebied van differentiatie en effectieve feedback.	Gerealiseerd. Het Vaklokaal heeft in twee studiedagen en twee studiemiddagen het team geschoold. Tijdens lesbezoeken is er extra aandacht voor deze gebieden.
Drie extra sportmomenten tijdens reguliere lessen per klas.	Gerealiseerd.
Uitbreiding begeleidingsuren voor NT2-begeleiding.	Gerealiseerd. 0,6 fte voor NT2.
Budget beschikbaar stellen aan leerlingenraad ter verbetering van kantine en plein om meer te bewegen en sociale vaardigheden/ contacten te verbeteren.	Gerealiseerd. Er komt een subsoccer in de kantine en de pannakooi breidt uit met baskets.

Overige onderwijsresultaten

- In het schooljaar 2022-2023 blijft de lessentabel gelijk. In de onderbouw en middenbouw geeft het team bij rekenen & wiskunde op maximaal drie niveaus per klas les. Dat leidt ertoe dat docenten op sommige momenten groepdoorbrekend werken. De inhoud van de thema's binnen het vak Wonen is geëvalueerd en aangepast. Zo hebben de leerlingen van de bovenbouw tijdens het thema Verkeer allemaal ervaring op kunnen doen in het rijden in een lesauto.
- Het Flevolands bibliothekennetwerk organiseert op provinciaal niveau een Spoken word-wedstrijd. Aeres Praktijkonderwijs neemt met de leerlingen van de eerste klassen deel.
- Aeres Praktijkonderwijs geeft vorm aan Leren voor Duurzame Ontwikkeling. De school organiseert in mei een projectweek, waarbij alle klassen een activiteit op school hebben met een daaraan gekoppelde excursie. Op deze wijze komen alle leerlingen in aanraking met onderzoekend leren en ontwikkelen ze een onderzoekende houding.
- De leerlingen van de bovenbouw gaan op schoolkamp naar Duitsland. Ook gaan deze leerlingen in december op excursie naar het Thialfstadion.

- Leerlingen van de onderbouw en middenbouw gaan in 2023 naar de bioscoop en tweemaal naar een theatervoorstelling.
- Aan het eind van het schooljaar 2022-2023 gaan de leerlingen van de middenbouw drie dagen op schoolkamp in Nederland. De school organiseert voor de leerlingen in de onderbouw diverse uitstapjes in deze laatste week. Sportieve en culturele uitstapjes en uitstapjes gericht op vermaak.

Focus op groen

De locatie geeft op eigen wijze invulling aan de focus op groen, vooral gericht op duurzaamheid en groen leven. De toekenning van het vignet Gezonde School is een mooi voorbeeld van die focus, maar dat geldt ook voor de dierenweide met schapen, geiten, kippen, cavia's, vogels en konijnen. De leerlingen dragen bij aan de verzorging van de dieren. Andere voorbeelden zijn de moestuin in combinatie met de keuken en het groene schoolplein. Onderdeel van het onderwijsaanbod voor het vak groen is het onderhoud van de eigen schoolomgeving. Leerlingen maaien het gras, snoeien de struiken, houden het schoolplein schoon en zorgen voor een mooie beplanting.

3.7.3 Resultaten bedrijfsvoering

- ICT: verdere implementatie van het digitaal volgsysteem Compasser.
- Financiën: Aeres Praktijkonderwijs heeft in 2023 een positief resultaat. Alle financiële details, inclusief de allocatie van gelden, zijn beschreven in hoofdstuk 2.

3.8 Onderwijsontwikkeling en plannen

De visie op en het beleid voor onderwijsontwikkeling staan in het meerjarenbeleidsplan 2023-2027 van Aeres Praktijkonderwijs. Dit plan richt zich de komende jaren op de volgende zeven thema's:

- Gezonde school, gezonde voeding: leerlingen leren wat gezonde voeding is en waar ons voedsel vandaan komt. Leerlingen leren wat een gezonde levensstijl is bij de lessen burgerschap.
- Het versterken van de begeleide interne stage, de begeleide externe stage en de zelfstandige externe stage: Aeres Praktijkonderwijs ontwikkelt een opdrachtenbank met circa veertig verschillende aansprekende stage-opdrachten waaruit de leerlingen kunnen kiezen.
- Passend advies: leerlingen komen terecht in een werk- of leeromgeving waar ze zich prettig en veilig voelen en van waaruit ze zich verder kunnen ontwikkelen.
- Verbeteren imago praktijkonderwijs: de school ontwikkelt beleid voor de PR en het imago van het praktijkonderwijs. Bewustwording creëren van hoe Aeres Praktijkonderwijs zich onderscheidt en wat het onderwijs typeert.
- Curriculum praktijkonderwijs: de school stemt de inhoud van de lessen af op mogelijk te behalen certificaten. Certificaten vergroten de kans op een baan en dus op het zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij.
- Eigenaarschap bij de leerling: leerlingen leren na te denken over hun toekomst (loopbaan). Leerlingen maken een routeplanner voor zichzelf, waar het IOP (Individueel Ontwikkelplan) de basis voor is.
- Maatschappelijk ontwikkelen: in het verlengde van de loopbaanoriëntatie en coaching leren leerlingen vaardigheden die samenhangen met de 21^e-eeuwvaardigheden: leerlingen leren samenwerken, krijgen les in sociale vaardigheden en relaties aangaan, een professionele houding, arbeidsvaardigheden, omgaan met verschillen en waarden en normen.

3.9 Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van het praktijkonderwijs in Emmeloord vindt plaats binnen de kaders van het kwaliteitssysteem van

Aeres Pro, VMBO en MBO (§ 3.4.1) en levert daarmee een bijdrage aan de strategische ambitie Duurzame kwaliteit uit het meerjarenbeleidsplan.

Kwaliteitsbewustzijn is een van de speerpunten in het meerjarenplan van Aeres Praktijkonderwijs.

Doet de school de goede dingen? Doet de school de dingen goed? Hoe weet de school dat? Vinden anderen dat ook? Wat doet de school met die wetenschap?

Voor kwaliteitszorg heeft Aeres Praktijkonderwijs de ambitie om te groeien van control naar ontwikkeling. In het schoolplan neemt de school daarom ook eigen kwaliteitsambities op.

Ijkkpunten zijn:

- onderzoek Onderwijsinspectie;
- interne audit;
- collegiale visitaties aan de hand van DOT;
- tevredenheidsonderzoeken ouders, leerlingen, personeel en stagegevers;
- uitstroommonitor;
- rapportages ProZO!

Onderwijsinspectie

De Onderwijsinspectie bezoekt Aeres Praktijkonderwijs in 2023 in het kader van een verificatieonderzoek als onderdeel van het vierjaarlijks onderzoek bij de instelling. Zij voert gesprekken met het onderwijsteam, coördinatoren basisvaardigheden, leerlingen en het locatiemanagement. Ze geeft geen oordeel. De Onderwijsinspectie geeft wel terug dat zij geen risico's ziet vanuit de risicomonitor en dat het goed gaat op deze school. Ook ziet zij een sterke verbinding tussen leerling, mentor en ouders.

Aeres VMBO en Aeres Praktijkonderwijs (samen vo) krijgen twee herstelopdrachten mee. Het stelsel van kwaliteitszorg borgt nog onvoldoende doelgericht, samenhangend en herkenbaar onderwijs in de basisvaardigheden (met name op het gebied van taal en burgerschap). De tweede herstel-opdracht betreft medezeggenschap in het vmbo en raakt het praktijkonderwijs niet.

Interne audit

Er zijn in 2023 geen interne audits bij Aeres Praktijkonderwijs, wel starten de voorbereidingen voor de interne audit die in maart 2024 zal plaatsvinden. De teamleider van de locatie is daarnaast actief in de Aeres- auditorenpool en neemt deel aan drie interne audits die plaatsvinden op andere Aeres-locaties, zowel als voorzitter als auditor.

Tevredenheid

Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord gebruikt sinds 2022 de enquêtetool van ProZO! weer om de tevredenheid van zowel leerlingen als ouders te meten en de resultaten te vergelijken met een landelijke benchmark. Aeres Praktijkonderwijs neemt niet deel aan het onderzoek van Scholen op de kaart, maar de school voegt de resultaten van het ProZO!-onderzoek wel toe aan de website van Scholen op de kaart.

		2020-2021	2021-2022	2022-2023
Leerlingen	DUO	6,9	-	-
	ProZO!	-	3,17*	3,10*
	Scholen op de kaart	7,6	7,6	7,6
	Landelijk	6,7	7,7	7,7
Ouders	DUO	7,7	-	-
	ProZO!	-	3,24*	3,32*
	Scholen op de kaart	-	7,6	7,9
	Landelijk	7,9	7,5	7,6

* De onderzoeksmethode ProZO! drukt haar resultaten uit op een vijfpuntsschaal.

De Sectorraad Praktijkonderwijs levert de resultaten van ProZO! direct aan bij Vensters voor Verantwoording. Daardoor zijn de resultaten op sociale veiligheid ook meteen doorgezet naar de Onderwijsinspectie. Zo voldoet Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord aan haar wettelijke zorgplicht.

Aeres VMBO

Aeres VMBO maakt deel uit van Aeres en bestaat uit elf vmbo-locaties verspreid over Noord- en Midden-Nederland: Almere, Buitenpost, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Maartensdijk, Leeuwarden, Lelystad, Nijkerk, Sneek en Velp.

Alle activiteiten vinden plaats vanuit de gezamenlijke (strategische) kaders van Aeres (hoofdstukken 1 en 2) en van Aeres PrO, VMBO en MBO (§ 3.2).

Inhoud

3.10	Wat gebeurt er bij Aeres VMBO in 2023?	74	3.13.1	NPO binnen reguliere financiering	84
3.11	Omgeving, visie en plannen Aeres VMBO	74	3.13.2	Aanvullende NPO-subsidies	86
3.11.1	Uitdagingen vmbo (omgevingsfactoren)	74	3.14	Onderwijsontwikkeling Aeres VMBO	87
3.11.2	Evaluatie Schoolplan vmbo 2019-2023	74	3.14.1	Lopende projecten en plannen	88
3.11.3	Visie, ambities en doelstellingen Schoolplan vmbo 2023-2027	76	3.15	Kwaliteitszorg Aeres VMBO	88
3.11.4	(Strategische) plannen	77	3.15.1	Onderzoeken Onderwijsinspectie	89
3.11.5	Toegankelijkheid en toelatingsbeleid	77	3.15.2	Klachten, bezwaren en incidenten	89
3.11.6	Horizontale dialoog	78	3.15.3	Overige kwaliteitsonderzoeken	91
3.12	Onderwijsresultaten Aeres VMBO	78	3.16	Internationalisering Aeres VMBO	91
3.12.1	Leerlingenpopulatie en studieresultaten	78	3.17	Resultaten bedrijfsvoering (financiën, huisvesting, ICT en personeel)	92
3.12.2	Prestatiebox	81	3.18	Locatiespecifieke informatie	92
3.12.3	Passende begeleiding (passend onderwijs, LOB en vsv'ers)	81			
3.13	Nationaal Programma Onderwijs (NPO) Aeres VMBO	84		De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.	

Bijlage 6 geeft de onderbouwing van de cijfers.

3.10 Wat gebeurt er bij Aeres VMBO in 2023?

Aeres VMBO verzorgt in 2023 onderwijs voor 5.534 leerlingen (5.272 in 2022).

Alle Aeres VMBO-locaties ronden het schooljaar met overwegend goede resultaten af, al staan de examenresultaten onder druk in 2023. Locaties worden geconfronteerd met een toenemend lerarentekort en zien tegelijkertijd de vraag naar maatwerk en passend onderwijs stijgen.

Aeres VMBO realiseert een nieuw schoolplan voor de periode 2023-2027. Het plan is gebaseerd op de strategische ambities van Aeres die zijn vastgelegd in de Aeres-strategie 2023-2027, De Groene veranderaar. Op basis van interne en externe ontwikkelingen stelt Aeres VMBO drie speerpunten op voor het vmbo-onderwijs: het leren leren, het leren leven en het leren over, van en in een toonaangevende groene context. Het gaat hierbij over de ontwikkeling van de leerling tot Groene Veranderaar.

Aeres VMBO rondt de aanbestedingsfase voor het nieuwe leerlinginformatiesysteem (LIS) af en geeft de voorlopige gunning daarvan aan Somtoday. De implementatie van het nieuwe LIS start in januari 2024. De ingebruikname staat gepland voor het schooljaar 2024-2025.

De locatie Emmeloord brengt de acht Groene Werelden van Groenpact tot leven met een interactieve website en brengt leerlingen op deze manier in contact met belangrijke thema's zoals Energie, Water & Veiligheid en Natuur, Leefomgeving & Klimaat.

Leerlingen van de locatie Almere werken samen in een project met het KNMI waarbij zij buisjes ophangen voor het meten van stikstofconcentraties in de lucht. Het KNMI vergelijkt deze data met satellietdata, om deze zodoende te ijkten.

In het kader van de Verspillingsvrije week koken leerlingen van de locatie Nijkerk onder leiding van chef-kok Giel Dons met gereed voedsel. De gerechten zijn afkomstig uit het boekje Recepten tegen Voedselverspilling. Het Jeugdjournaal maakt opnames bij Aeres VMBO Ede tijdens de masterclass Verspillingsvrij koken. De leerlingen maken daarbij samen met kok Paula Middendorp (van Paula's Catering & Kookworkshops) en een docent van de locatie een gerecht en vertellen waarom het belangrijk is om voedselverspilling tegen te gaan.

34 examenleerlingen van Aeres VMBO Lelystad gaan in 2023 de uitdaging aan om zich aan te melden voor Cambridge English, een extra vak boven op hun reguliere onderwijsprogramma. Alle 34 leerlingen behalen het examen!

Er is succes tijdens Skills The Finals. Twee leerlingen van de locatie Emmeloord behalen een bronzen plak op het onderdeel Tuinontwerp- en aanleg. Leerlingen van de locatie Heerenveen behalen een welverdiende gouden plak in de categorie Bloemwerk.

3.11 Omgeving, visie en plannen Aeres VMBO

3.11.1 Uitdagingen vmbo (omgevingsfactoren)

- De maatschappelijke thema's die voor 2023 zijn benoemd, zijn: strategisch personeelsbeleid (HRM, zie H12), passend onderwijs (§ 3.12.3), allocatie van middelen naar schoolniveau (§ 2.2.), toetsing en examinering (§ 3.12.1 en 3.15), NPO (§ 3.13) en werkdrukmiddelen (§ 11.10.4).
- Naar verwachting gaat het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs, net als dat in het primair onderwijs, dalen. De verwachte daling is het grootst in de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo.
- In tegenstelling tot eerdere berichten voegt de overheid de gemengde en theoretische leerweg voorlopig niet samen tot een nieuwe leerweg. Wel komt er in beide leerwegen een nieuw vak: het praktijkgericht programma. Een werkgroep, waarin docenten of teamcoördinatoren vanuit alle Aeres VMBO-locaties vertegenwoordigd zijn, werkt verschillende scenario's uit en ontwikkelt een implementatieplan voor invoering van het praktijkgericht programma vanaf 2025-2026.
- De vraag naar flexibele leerwegen neemt toe. Deze bieden ruimte voor versnelling, verbreding en verdieping. Leerlingen kunnen dan vakken sneller afronden en verdieping zoeken in vakken waar zij interesse in hebben of talent voor hebben. Ze kunnen zich tevens breder ontwikkelen.
- Het lerarentekort raakt ook de Aeres VMBO-locaties, met name voor de vakken wiskunde en Nederlands is het lastig de vacatures in te vullen.
- Aeres VMBO werkt verder aan het integreren van werkwijzen, reglementen en protocollen. In 2023 herzielt zij onder andere de klachtenregeling, het dyslexiebeleid en het beleid rondom aanmelding en toelating.

3.11.2 Evaluatie Schoolplan vmbo 2019-2023

In 2019 maakte Aeres VMBO een finishfoto voor haar schoolplan 2019-2023. Op basis van deze foto evalueert zij de resultaten van het schoolplan.

Speerpunt en onderverdeling	Resultaat of opmerking
Speerpunt 1: Het leren van leerlingen	
De leerling speelt een rol bij de aanpak van de school en bij lesevaluaties.	Op vrijwel iedere locatie heeft de leerling een rol, in de vorm van een leerlingenraad, afgenomen leerlingenquêtes of hij/zij heeft een rol leerling bij interne audits.
Binnen 30% van de doorlopende leerlijn kan worden gedifferentieerd en de keuzevrijheid is vergroot.	De keuzevrijheid voor leerlingen is vergroot. Er is een groot aanbod van talentvakken of -programma's in de onderbouw ontwikkeld. Het keuzevakkenaanbod (zie bijlage 6, tabel 4) in de bovenbouw is vergroot.
Binnen onze keuzevakken vindt 40% van het leren buiten school plaats.	Aeres VMBO verbreedt de mogelijkheden tot leren buiten de school: in stages, tijdens praktijkdagen, bedrijfsbezoeken, projecten of tijdens de keuze- of talentvakken. Ze behaalt het percentage van 40% nog niet.
Leerlingen werken vanuit kerndoelen: theorie en praktijk worden thematisch aan elkaar gekoppeld.	Succesvol in de praktijkvakken. In de avo-vakken blijkt dit moeilijker te realiseren.
De leerling leert opbrengstgericht te denken door inzet van LOB en coachgesprekken.	Op alle locaties vinden coachgesprekken plaats en op een aantal locaties ook driehoeksgesprekken. LOB is overal onderdeel van het curriculum.
Er is grote diversiteit aan leerfaciliteiten, waaronder digitale.	De diversiteit aan leerfaciliteiten, waaronder het aanbod digitale faciliteiten, is op elke locatie vergroot.
Het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) kent variatie in de toetsvormen en waar mogelijk keuzevrijheid.	Variatie is aanwezig, keuzevrijheid is nog niet gerealiseerd.
Speerpunt 2: Vaardigheden die een leven lang leren ondersteunen	
Elke leerling houdt zijn ontwikkeling bij in een loopbaandossier.	Op vrijwel elke locatie houden leerlingen een loopbaandossier bij.
Elke leerling volgt tijdens zijn schooltijd een maatschappelijke stage.	Op vrijwel alle locaties nemen leerlingen deel aan een maatschappelijke stage. Op een aantal scholen is deze geïntegreerd in de gewone stage of is deze onderdeel van projecten.
Elke leerling volgt lessen mediawijsheid en digitale vaardigheden.	Een groot aantal locaties heeft ICT opgenomen als vak in de lessentabel voor de onderbouw. Voor mediawijsheid is vooral projectmatig aandacht.
Elke leerling volgt een talentprogramma.	Vrijwel elke leerling volgt een talentvak of -programma. Het aanbod is aanzienlijk gegroeid, vooral in de onderbouw. De covid-19-pandemie en de teruglopende uitkomsten uit de ouderbijdrage maken het lastig om het aanbod op peil te houden.
Speerpunt 3: Innovatieve groene onderwijsinhoud	
In alle vakken legt de docent een koppeling met innovaties in het groene domein en duurzaamheid.	Het onderwijs legt op vele plekken en manieren koppelingen met duurzaamheid en het groene domein. De doorvertaling naar het reguliere onderwijs blijkt soms lastig.
Duurzaamheid wordt opgenomen in het lesobservatie-instrument.	Doelstelling is na tussenevaluatie niet meer opgenomen in de finishfoto.
Alle leerlingen doen groene leerervaringen op buiten de school.	Behaald, bijvoorbeeld door deelname aan het Educatief Programma Floriade of Leren voor Duurzame Ontwikkeling.
Leerlingen leren in een groene schoolomgeving met aandacht voor duurzaamheid en biodiversiteit.	De groene schoolomgeving is volop in ontwikkeling. Op een aantal locaties is de afgelopen jaren gewerkt aan vergroening van het schoolgebouw en het schoolplein. Ook de behaalde Groene Vlaggen (ECO-Schools) zijn mooie mijlpalen.
Elke leerling kan beargumenteren waarom hij wel of niet een groene vervolgopleiding kiest.	Deels behaald, resultaat is voornamelijk afhankelijk van de kwaliteit van het LOB-programma op de locatie.

3.11.3 Visie, ambities en doelstellingen Schoolplan vmbo 2023-2027

Binnen de gezamenlijke kaders van Aeres en Aeres PrO, VMBO en MBO verwoordt Aeres VMBO een eigen koers die nauw aansluit op haar specifieke uitdagingen en doelgroepen. Voor het vmbo zijn de visie en missie uitgewerkt in de beleidsagenda vmbo en het nieuwe Schoolplan vmbo 2023-2027. Op basis van het schoolplan stelt het vmbo elk jaar een vmbo-beleidsagenda op.

Visie

Jonge mensen zijn van nature leergierig en nieuwsgierig. Ze hebben een intrinsieke motivatie om de wereld om hen heen te verkennen en nieuwe dingen te leren. Leren is in essentie een individueel proces, maar vindt ook juist plaats binnen een sociale context waarin interactie en contact met anderen plaatsvindt.

Leren gaat sneller, makkelijk en met plezier als het aansluit bij een intrinsieke motivatie. Wie wil je zijn, wat wil je doen, hoe ziet je gedroomde toekomst eruit en wat is je passie? Om dit te kunnen ontdekken vinden wij dat onderwijs uitdagend, eigentijds en aantrekkelijk moet zijn.

Door de leerlingen goed te kennen, kan Aeres VMBO hen effectief begeleiden in het leren kennen van hun talenten, het leren nemen van eigen verantwoordelijkheid en het samen kleur geven aan de omgeving. Aeres VMBO wil hen de vaardigheden meegeven om betekenisvolle relaties aan te gaan, doelen te bereiken en blijvend te leren.

Doelstellingen voor een gezonde bedrijfsvoering vo

- Instroom voldoet op alle locaties, groei waar mogelijk. De mate waarin een locatie de kwaliteit kan vasthouden en de omvang van de huisvesting zijn mede bepalend bij ruimte voor groei.
- Alle locaties behouden hun basisarrangement en hebben een vastgesteld schoolondersteuningsprofiel.
- Kwaliteit en ontwikkeling onderwijs zijn speerpunten. Iedere locatie maakt duidelijke keuzes rond keuzevakken (zie bijlage 6, tabel 4) en doorstroommogelijkheden naar het (eigen) mbo.
- Aeres actualiseert de kwaliteitsborging geregeld en de locaties doen mee aan (externe en interne) onderzoeken als onderdeel van de kwaliteitsborging. De school stuurt actief op onderlinge afstemming en samenwerking op verschillende thema's. Daarmee borgt zij de gezamenlijke afspraken, de norm, over wat kwaliteit is.
- Aeres VMBO is financieel gezond en heeft een doelmatige bedrijfsvoering.
- Competente professionals werken in een stimulerende leer- en werkomgeving die ruimte geeft voor persoonlijke ontwikkeling en experiment.

Ambities

Aeres VMBO werkt op basis van het Schoolplan vmbo 2023-2027. Dit betekent dat zij stuurt op de organisatie van een leerproces dat eigentijds en aantrekkelijk is en bagage

meegeeft voor de toekomst. Zo kan de leerling zich als mens, als burger en als toekomstig professional ontwikkelen. Dit ziet Aeres VMBO als een collectieve verantwoordelijkheid van het gehele onderwijsteam.

Om de ambities te realiseren, legt Aeres VMBO de focus op drie speerpunten:

- Leren leren: de ontwikkeling van de leerling als (lerende) mens.
- Leren leven: de ontwikkeling van de leerling als lid van de maatschappij.
- Leren over, van en in een toonaangevende groene context: de ontwikkeling van de leerling tot Groene Veranderaar.

De speerpunten zoals geformuleerd zijn samen te vatten in drie beloftes:

1. Leerlingen leren verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leren.
2. Leerlingen leren zichzelf en de wereld om hen heen kennen, zodat zij als sociale, veerkrachtige burgers hun plek kunnen innemen in de samenleving, invloed kunnen nemen en een bijdrage kunnen leveren aan die samenleving.
3. Leerlingen hebben kennis van en leren zich te verhouden tot de (steeds veranderende) groene wereld. Zij zijn zich bewust van de invloed van keuzes die zij maken op hun natuurlijke leefomgeving.

Centrale activiteiten schoolplan vmbo

Centrale activiteiten die Aeres VMBO in het kader van het schoolplan ontplooit in 2023 zijn onder andere:

- centrale docentendag voor alle docenten vmbo en PrO;
- uitwerking beleid basisvaardigheden;
- bijscholing rekenen;
- deelname Skills Talents;
- ontwikkeling van het praktijkgericht programma.

Sturing op voortgang Schoolplan vmbo 2023-2027

Aeres VMBO maakt het schoolplan 2023-2027 concreet in een finishfoto (zie onder) en jaarlijks in het A3-jaarplan van Aeres VMBO en Aeres MBO. De locaties vertalen op hun beurt het schoolplan en A3-jaarplan van de instelling naar daarvan afgeleide jaarplannen voor hun locatie.

De door vmbo-directeuren en -teamleiders ontwikkelde finishfoto omvat concrete beloftes aan leerlingen over wat Aeres VMBO in die periode voor hen bereikt. Het gaat daarbij om afspraken over resultaten die zichtbaar of meetbaar zijn in de school. Op basis van deze gezamenlijke afspraken en normen bespreken de betrokkenen periodiek de vorderingen en realisatie van deze ambities tijdens gezamenlijke themabijeenkomsten. Daarnaast komt de voortgang aan bod tijdens de managementgesprekken die tweemaal per jaar per locatie plaatsvinden.

3.11.4 (Strategische) plannen

Aeres VMBO draagt bij aan de realisatie van de Aeres-strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar. In dit licht wil Aeres VMBO in de komende jaren het volgende realiseren:

- Professionalisering van onderwijspersoneel en HRM-beleid. Zie ook hoofdstuk 11 Sociaal jaarverslag. Aeres PrO, VMBO en MBO zet de komende jaren actief in op het uitdragen van de volgende boodschappen:
 - Professionalisering van medewerkers in het groene domein.
 - Professionalisering van medewerkers op het gebied leren.
 - Medewerkers verbreden hun kennis en netwerk door meer contacten en samenwerking met vervolgonderwijs en bedrijfsleven.
 - De instelling organiseert ontwikkelingsmogelijkheden voor medewerkers. Brede feedback en data vormen de basis voor ontwikkeling en professionalisering. Het verder uitrollen van instrumenten als de DOT past binnen deze ontwikkeling.
- Continu verbeteren onderwijsproces. Het verbeteren van het onderwijsproces vindt met name plaats op de afzonderlijke locaties. In 2023 vindt op regelmatige basis een teamleidersoverleg plaats. In dit overleg vindt uitwisseling plaats over het onderwijsproces op de verschillende locaties en de aansturing daarvan. Ook is er ruimte voor thematische bijeenkomsten en het bevorderen van onderwijskundig leiderschap van directeuren en teamleiders. Deze bijeenkomsten vinden in 2023 zowel digitaal als fysiek plaats.

- Innovatie en excellentie.
 - Aeres VMBO zet in op het inrichten van een aantal professionele leergemeenschappen binnen het vmbo, om zo de gezamenlijke innovatiekracht te bundelen.
 - Innovatie vindt in het groene domein binnen het vmbo-onderwijs plaats op basis van input van het groene bedrijfsleven. Samenwerking met het bedrijfsleven staat centraal.
 - In het kader van excellentie gaat Aeres VMBO verder met het stimuleren van deelname aan Skills Talents en andere relevante vakwedstrijden.
- Kwaliteitsborging.
 - Basiskwaliteit behouden op alle locaties.
 - Onderzoek meet de tevredenheid van leerlingen en ouders en die vormt de input voor verbeteringen op de scholen.
 - Interne audits en collegiale visitaties vormen vast onderdeel van de kwaliteitscyclus.
 - Actieve sturing op het in kaart brengen van de data die de scholen nodig hebben om beter te kunnen sturen op onderwijsontwikkelingen. Het gaat hierbij om het effectief gebruiken van beschikbare informatie en om het ontsluiten van noodzakelijke informatie.

3.11.5 Toegankelijkheid en toelatingsbeleid

De basisscholen geven leerlingen een schooladvies voor een passend vervolg in het voortgezet onderwijs. Na gewijzigde wetgeving melden leerlingen zich vanaf het schooljaar 2023-2024 aan bij een middelbare school met het definitieve basisschooladvies. De Aeres VMBO-locaties geven uitvoering

Missie schoolplan
2024 - 2027

Hier leer je het!

Leren leren
Leerlingen leren verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leren.

- De zes rollen van de docent zijn zichtbaar in alle lessen.
- Docenten zetten formatief handelen en summatief toetsen bewust in.
- Leerlingen mogen meebeslissen over de invulling van de les.
- Leerlingen leren door afwisselend praktisch en theoretisch gericht onderwijs.
- Leerlingen werken bij opdrachten vakoverstijgend.

Check hier hoe!

Leren leven
Leerlingen leren zichzelf en de wereld om hen heen kennen. Zo kunnen zij als sociale, veerkrachtige en zelfredzame burgers hun plek verwerven in de samenleving.

- (Internationale) stages en uitwisselingen hebben een vaste plek in het onderwijsprogramma.
- De leerling houdt een loopbaandossier bij om de eigen ontwikkeling en de (loopbaan)doelen in kaart te brengen. De leerling heeft in voortgangsgesprekken de leiding.
- De mogelijkheden en invloed van (social) media zijn opgenomen in het onderwijsprogramma.
- Elke school heeft een actieve leerlingenraad met een adviserende rol bij belangrijke beslissingen.
- Het welzijn van leerlingen wordt regelmatig gemonitord. Waar nodig worden gerichte acties ondernomen.
- Leerlingen leren voldoende vaardigheden en vergaren kennis om deel te nemen aan (democratische processen in) een gemeenschap.
- Leerlingen leren respectvol met elkaar te praten over maatschappelijke of beladen thema's.

Check hier hoe!

Leren over, van en in de toonaangevende groene context
Leerlingen hebben kennis van en leren zich te verhouden tot de (steeds veranderende) Groene wereld. Zij zijn zich bewust van de invloed van keuzes die zij maken op hun natuurlijke leefomgeving.

- De leerlingen leren in een groene omgeving waarin de acht Groene Werelden herkenbaar en zichtbaar zijn.
- Actuele vraagstukken uit 'het echte leven' zijn onderdeel van het onderwijsprogramma. De vraagstukken formuleren we samen met het regionale (groene) bedrijfsleven en andere partners.
- Elke leerling leert hoe hij duurzame keuzes kan maken en hoe zijn keuzes invloed hebben op de wereld om hem heen.
- We inspireren leerlingen om een goed onderbouwde keuze te maken voor een (groene) vervolgopleiding. Leerlingen verwoorden in hun loopbaandossier waarom ze hier wel of niet voor kiezen.

Check hier hoe!

Finishfoto Schoolplan 2027

aan de wettelijke eis om de leerlingen te plaatsen op het niveau van het schooladvies dat de basisscholen geven. Voor de onderbouw stelt zij een samenhangend onderwijsprogramma op dat zo is ingericht dat het de doorstroom bevordert en de keuzevrijheid van de leerlingen behouden wordt.

3.11.6 Horizontale dialoog

Binnen de gezamenlijke kaders (zie § 1.2) heeft iedere locatie haar eigen aanpak voor de horizontale dialoog met leerlingen, studenten, ouders, stagebieders, lokale en regionale overheden en andere (maatschappelijke) relaties en algemeen belangstellenden. Iedere locatie organiseert informatie- en ouderavonden en geeft geregeld nieuwsbrieven uit. Er zijn ouder(advies)- en deelnemersraden en themabijeenkomsten (o.a. rondetafelgesprekken). Leerlingen, ouders en medewerkers hebben toegang tot de Aeres-structuur van medezeggenschap (§ 11.15).

📍 Locatiespecifieke informatie staat op de websites van de vmbo-locaties.

Aeres VMBO neemt deel aan de tevredenheidsonderzoeken van Vensters voor Verantwoording en werkt mee aan externe themaonderzoeken als die bijdragen aan de rapporten van de Onderwijsinspectie en de landelijke VO-Monitor (ROA) en bijdragen aan het stelsel van kwaliteitszorg. Aeres VMBO analyseert de resultaten van deze onderzoeken en kijkt waar verbetering nodig en mogelijk is. De locaties nemen eventuele verbeterpunten op in hun teamplannen.

Aeres VMBO onderhoudt contacten met onder andere de VO-raad, het lokale scholenoverleg en gemeenschappelijke (onderwijs)platforms. Aeres VMBO werkt samen binnen de volgende Regionale Meld- en Coördinatie regio's (RMC's): regio 14 (Arnhem/Nijmegen), regio 16 (Eem en Vallei), regio 18 (Flevoland), regio 19 (Utrecht), regio 05 (Zuidwest-Friesland), regio 04 (Friesland-Noord) en regio 06 (Friesland-Oost). Alle vmbo-locaties en het praktijkonderwijs participeren in samenwerkingsverbanden vo/vso (§ 3.12.3).

Aeres VMBO participeert met enkele locaties in de landelijke projecten van de VO-raad (via leernetwerken) en projecten binnen het groene onderwijs (Groene Norm – examinering, platform vmbo en clusteroverleg vmbo).

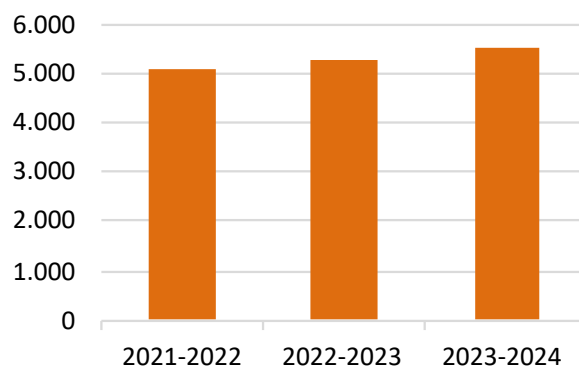
3.12 Onderwijsresultaten Aeres VMBO

De vo-sector gebruikt Scholen op de kaart als benchmark en verantwoordingsinstrumentarium.

Belangstellenden kunnen via de landelijke website (www.scholenopdekaart.nl) zien hoe de Aeres VMBO-locaties en de praktijkonderwijslocatie presteren op 21 belangrijke indicatoren en dat met andere scholen vergelijken. De onderstaande resultaten dragen bij aan de strategische ambities Focus op (beroeps)onderwijs en Duurzame kwaliteit uit het meerjarenplan van de onderwijsinstelling.

3.12.1 Leerlingenpopulatie en studieresultaten

Op 1 oktober 2023 telt Aeres VMBO in totaal 5.534 leerlingen (5.272 in 2022 en 5.055 in 2021). Vanaf dit jaar geeft Aeres voor de meeste locaties geen lwoo-cijfers meer, omdat het samenwerkingsverband passend onderwijs van de betreffende regio's het lwoo niet meer als zodanig financiert. In deze regio's is wel sprake van extra betaling, maar dan in de vorm van een arrangement passend onderwijs.

Grafiek 3.1 Leerlingaantallen Aeres VMBO.

Instroom nieuwkomers

Er zijn in 2023 drie beschikkingen ontvangen voor instroom van nieuwkomers in het vmbo. Het betreft hier de locaties Almere, Maartensdijk en Leeuwarden. De bijbehorende middelen zijn besteed aan extra aandacht voor deze leerlingen in de vorm van:

- extra oefenmateriaal, diverse niveaus in opbouw;
- wekelijks oefenmoment met docent Nederlands (30 minuten);
- extra contact met ouders in verband met oefenen thuis;
- extra begeleiding voor sociale omgang en vaardigheden;
- extra begeleiding bij rekenen en taal in de vorm van remedial teaching.

Basisarrangement

Alle vmbo-scholen van Aeres hebben het basisarrangement. In maart 2023 is dit ook terug te zien in de Onderwijsresultaten 2023, die de Onderwijsinspectie oplevert.

	Basisberoepsgericht (bb)			Kaderberoepsgericht (kb)			Gemengd en/of theoretisch (gtl)		
↓ Locatie	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Almere	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Buitenpost	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Ede	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Emmeloord	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Heerenveen	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Leeuwarden	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Lelystad	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Maartensdijk	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Nijkerk	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Sneek	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Velp	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA

Bron: www.onderwijsinspectie.nl, BA = basisarrangement.

Onderwijsopbrengsten en examinering

De groep leerlingen die in 2023 centraal examen doet, heeft tweeënhalf jaar onderwijs in de pandemie-omstandigheden achter de rug en heeft voor haar laatste schooljaar geen enkel normaal schooljaar gehad. In de periode van de covid-19-maatregelen hebben leerlingen te maken gehad met soms haperend onderwijs, waardoor mogelijk vertragingen zijn ontstaan, die ondanks de inzet van NPO-gelden niet snel zijn ingelopen. Met als gevolg ook vertragingen op cognitief vlak, in emotionele en sociale ontwikkeling en in de ontwikkeling van vaardigheden.

Desondanks neemt de overheid de centrale examens van 2023 af zoals voor de covid-19-pandemie, met nog slechts enkele kleine maatregelen, zoals het verlengen van het tweede tijdvak en verlenging van de afnameperiodes van digitale examens en het centraal schriftelijk en praktisch examen.

De effecten van bovenstaande feiten zijn zichtbaar in de examenresultaten van het schooljaar 2022-2023. De Aeres VMBO-gemiddelden per leerweg komen lager uit en opvallend zijn de overwegend lage slaagpercentages op de vmbo g(t)-leerweg. Het Aeres VMBO-brede gemiddelde komt hier ruim onder het landelijk gemiddelde uit. De resultaten in de onderbouw zijn en blijven op niveau.

Resultaten examinering vmbo

De examenorganisatie krijgt in 2022 een nieuwe inrichting met een Centrale Examencommissie (CEC) en Locatie Examenorganisaties (LEO's). Daarmee voert Aeres VMBO de wijzigingen in het Eindexamenbesluit door. In opdracht van de instellingsdirectie voert de CEC borgingsactiviteiten uit rond de kwaliteit van de Programma's van Toetsing en Afsluiting (PTA). De locaties verwerken de feedback die hieruit volgt, waardoor de kwaliteit van hun PTA's toeneemt.

Een ander aandachtspunt is het versterken van inspraak van leerlingen op het Programma van Toetsing en Afsluiting en het examenreglement. Dit realiseert Aeres VMBO door de inspraak een vast moment te geven in de procedure van het opstellen en wijzigen van het PTA.

In het voorjaar van 2023 vindt een themaonderzoek naar examinering plaats waarbij de Onderwijsinspectie op drie scholen en op bestuursniveau de kwaliteit van de examenorganisatie onderzoekt. Aeres VMBO krijgt voor alle bezochte locaties het oordeel voldoende en de Onderwijsinspectie is te spreken over de systematiek die Aeres voor Aeres VMBO ingericht heeft.

Kwaliteitsborging (school)examinering

Aeres VMBO werkt in 2023 met een draaiboek examinering, evalueert het examenproces met de voorzitters van de Locatie Examenorganisaties (teamleiders) en de examensecretarissen en bespreekt de resultaten daarvan in het vo-directieoverleg. De werkwijze leidt via een PDCA-cyclus tot vervolgstappen in de kwaliteitsborging en een scholingswens. De directeuren en de instellingsdirecteur volgen een scholing kwaliteitsborging schoolexamens en zij nemen op basis daarvan het besluit tot het wijzigen van de insteek van het Plan van Aanpak kwaliteitsborging schoolexaminering 2024 en een vervolgscholing van de LEO's.

Verbetering onderwijsrendementen

Elk locatiemanagementteam besteedt in de kwaliteitscyclus systematisch aandacht aan het analyseren en evalueren van opbrengsten uit het gehele onderwijsproces. Op basis van de toetsresultaten, resultaten uit leerling- en mentorgesprekken, lesobservaties (DOT), enquêtes en andere onderzoeken werken locaties aan verbetering van het pedagogisch-didactisch klimaat.

De Onderwijsinspectie baseert het overzicht Onderwijsresultaten 2023 op de resultaten die Aeres VMBO haalt op twee indicatoren voor de onderbouw en twee indicatoren voor de bovenbouw. Vanwege de covid-19-pandemie besluit de inspectie de resultaten in het schooljaar 2020-2021 niet te beoordelen. Voor de berekening van de onderwijsresultaten neemt zij de schooljaren 2021-2020, 2021-2022 en 2022-2023 mee. Op basis van deze berekende resultaten scoren alle locaties een voldoende voor alle leerwegen.

Berekend oordeel Onderwijsresultaten 2023 Locatie ↓	Basisberoepsgericht (bb)	Kaderberoepsgericht (kb)	Gemengd en/of theoretisch (gtl)
Almere	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Buitenpost	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Ede	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Emmeloord	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Heerenveen	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Leeuwarden	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Lelystad	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Maartensdijk	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Nijkerk	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Sneek	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Velp	Voldoende	Voldoende	Voldoende

Slaagpercentage 2022-2023

93,4% van de 1.098 examenkandidaten slaagt in 2023, tegen landelijk 93,8% (2022: 97,8% tegen landelijk 97,9%, en 2021: 99,0% tegen landelijk 98,2%). Daarmee is het percentage van Aeres VMBO vrijwel gelijk aan het landelijk gemiddelde. Voor de basisleerweg is het slaagpercentage 98,1% (98,7% in 2022 en 100% in 2021), voor de kaderleerweg 94,8% (98,0% in 2022 en 99,1% in 2021) en voor de gt-leerweg 87,9% (96,7% in 2022 en 98,0% in 2021).

Centraal examen 2022-2023

Het gemiddelde cijfer voor het centraal examen 2022-2023 vmbo-breed is over alle leerwegen een 6,5 (6,3 in 2022 en 6,4 in 2021) en is hiermee in lijn met het landelijk gemiddelde cijfer (6,4 in 2023 en 6,3 in 2022).

Het gemiddelde cijfer ce voor de basisleerweg is een 6,71 (6,63 in 2022 en 6,71 in 2021). Dat ligt 0,13 punt hoger dan het landelijk gemiddelde. De kaderleerweg ligt met een gemiddeld cijfer van een 6,38 (6,13 in 2022 en 6,18 in 2021) als resultaat 0,01 punt hoger dan het landelijk gemiddelde. De gt-leerweg ligt met een 6,27 (6,18 in 2022 en 6,26 in 2021) als resultaat 0,14 punt lager dan het landelijk gemiddelde. In vergelijking met andere jaren is het gemiddelde cijfer voor het centraal examen iets hoger.

Schoolexamen 2022-2023

Het gemiddelde se-cijfer voor het schoolexamen 2022-2023 vmbo-breed is over alle leerwegen een 6,7 (6,6 in 2022 en 2021). Dit cijfer ligt 0,1 punt hoger dan in het voorgaande schooljaar.

Verskil se-ce

De inspectienorm voor het verschil tussen de cijfers van het schoolexamen (se) en het centraal examen (ce) is 0,5 (0,5 in

2022 en 2021). Vmbo-breed scoort de basisleerweg daarbinnen (-0,33 in 2023, 0,33 in 2022), net als bij het verschil se-ce binnen vmbo-kader (-0,04) in 2023 en 0,13 in 2022) en vmbo-gt-leerweg (0,14 in 2023 en 0,27 in 2022).

Het verschil tussen de cijfers van het schoolexamen en het centraal examen (verschil se-ce) maakt geen deel meer uit van de beoordeling van de onderwijsresultaten. De inspectie constateert dat de vernieuwde slaag-zakregeling, die sinds 2012 van kracht is, de functie van het bewaken van de civiele waarde van het diploma deels overneemt. De indicator blijft wel onderdeel van de handhaving op de examenlicentie volgens de Wet op het voortgezet onderwijs 2022.

Voor meer informatie over de onderwijsopbrengsten per locatie, zie bijlage 6, tabel 3.

► **Locatiespecifieke informatie staat ook op www.scholenopdekaart.nl en op de websites van de locaties.**

Skills Talents

In 2023 neemt Aeres VMBO weer deel aan kwalificatiewedstrijden en de finale van de Skills Talents. In de finale neemt Aeres deel aan drie verschillende wedstrijden. Vanuit Aeres VMBO Heerenveen neemt een team deel aan de wedstrijd Bloem en behaalt de eerste plaats. Een zevende plaats is er voor de leerlingen van Aeres VMBO Almere voor de wedstrijd Dienstverlening en producten. De deelnemers van Tuinontwerp en -aanleg doen mee vanuit Aeres VMBO Emmeloord en behalen de derde plaats.

Wedstrijd	Locatie(s)	Resultaat
Bloemwerk	Almere, Heerenveen, Ede, Nijkerk, Buitenpost, Emmeloord, Leeuwarden, Lelystad	HE 1e plaats finale
Tuinontwerp en -aanleg	Almere, Maartensdijk, Emmeloord, Nijkerk, Heerenveen, Leeuwarden, Velp	EM 3e plaats finale
Dienstverlening en producten	Almere	AL 7e plaats finale
Horeca, bakkerij en recreatie	Almere, Leeuwarden	-

3.12.2 Prestatiebox

Gelden uit de prestatiebox worden uitgekeerd om gericht beleid te voeren op drie thema's:

- Begeleiden startende leerkrachten. Hiervoor loopt een Aeres PrO, VMBO en MBO-breed project. Zie ook § 11.9.2.
- Voorkomen onnodig zittenblijven. Zie verantwoording onder § 3.12.3, kopje voortijdig schoolverlaters.
- Aanpak thuiszitters, zie hieronder.

Regeling aanpak thuiszitters

- Vanuit de Regeling aanvullende bekostiging strategisch personeelsbeleid, begeleiding en verzuim vo ontvangt Aeres VMBO in 2023 een bedrag van € 127.134 (€ 115.930 in 2022) om te voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten en voor het terugdringen van het aantal thuiszitters. Een thuiszitter is een leerling die langer dan vier weken niet staat ingeschreven bij een school of zonder geldige reden niet naar school gaat. Het aantal thuiszitters binnen Aeres is beperkt: het gaat om nul tot vier leerlingen per locatie.
- Het beleid om thuiszitten tegen te gaan sluit aan bij de vsv-aanpak. Aeres VMBO-locaties hebben een ondersteuningsstructuur waarin de leerling centraal staat. Leerlingen krijgen zoveel mogelijk passende begeleiding en de lijnen zijn kort. Dit zorgt ervoor dat de locaties

leerlingen kennen en dat er relatief weinig uitval is.

Daarnaast maken alle Aeres VMBO-locaties deel uit van een samenwerkingsverband passend onderwijs.

- Indien leerlingen afwezig zijn, onderneemt de school verschillende acties conform het reglement Schoolverzuim en de aanvullende afspraken die op de school en in afstemming met de leerplichtambtenaar gemaakt zijn.
- Aeres VMBO informeert de Ondernemingsraad en de Centrale Ouderraad over de aanpak.

3.12.3 Passende begeleiding (passend onderwijs, LOB en vsv'ers)

Alle leerlingen krijgen bij Aeres VMBO de plek die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden en de ondersteuning die nodig is om die te ontwikkelen.

Passend onderwijs

Aeres VMBO heeft een zorgplicht (Wet passend onderwijs). Om alle kinderen een passende plek te bieden, maken de vo-locaties en het praktijkonderwijs deel uit van samenwerkingsverbanden (zie hieronder). Per locatie is er een ondersteuningsstructuur. Hoe deze eruitziet, staat in het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van elke locatie.

Almere	Samenwerkingsverband VO2401 Almere	Lelystad	Samenwerkingsverband VO2403 Stichting Samenwerkingsverband 24-03
Buitenpost	Samenwerkingsverband Zuidoost- Friesland	Maartensdijk	Samenwerkingsverband VO2603 Zuidoost-Utrecht
Ede	Samenwerkingsverband VO2510 Ede, Wageningen e.o.	Nijkerk	Samenwerkingsverband VO2509 Stichting Leerlingenzorg NW Veluwe
Emmeloord	Samenwerkingsverband VO2402 Stichting Aandacht+	Sneek	Samenwerkingsverband Fultura
Heerenveen	Samenwerkingsverband Zuidoost- Friesland	Velp	Samenwerkingsverband VO2506 Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs V(S)O 25-06
Leeuwarden	Samenwerkingsverband Fryslân-Noard		

In het onderstaande overzicht staan de doelen in het kader van passend onderwijs waarvoor Aeres VMBO middelen vanuit de lumpsum uitgeeft en een samengevoegd overzicht van de doelen in het kader van passend onderwijs waarvoor

zij middelen vanuit de tien samenwerkingsverbanden van de locaties uitgeeft. Bij het vaststellen van de doelen houden de locaties rekening met de vragen vanuit hun specifieke regio. Aeres krijgt op 21 december 2023 toestemming van OCW voor

het samenvoegen en samenvatten van de doelen van de tien samenwerkingsverbanden.

	Doelen inzet middelen vanuit lumpsum	Doelen inzet middelen samenwerkingsverbanden
Gezamenlijke doelen	• Passende plek bieden voor elke leerling. • In stand houden van de ondersteuningsstructuur. • Onderhouden contacten met ouders.	• Bevorderen kwaliteit onderwijs en de begeleiding aan leerlingen middels onder meer het vaststellen van het Schoolondersteuningsplan (SOP), het verdelen van de middelen en voorzieningen, het beoordelen van de toelaatbaarheid van leerlingen en het adviseren over de ondersteuningsbehoefte. • Verrichten van handelingen die daar in de ruimste zin aan bijdragen, zoals het geven van opdrachten aan relevante projecten. • Vormgeven en in stand houden van het samenwerkingsverband zonder winstoogmerk.

In afwijking van bovenstaande formuleert de locatie Emmeloord extra doelen ten aanzien van het anticiperen op jongeren met een migratieachtergrond.

Samenwerking stakeholders

Locatie (SWV)	Governance	Positie Aeres
Almere (SWV VO Almere)	Coöperatie met SWV PO en SWV VO aangestuurd door bestuurder. Nieuwe directeur-bestuurder aangetrokken. Er komt een onafhankelijke RvT.	Aeres is lid van het algemeen bestuur.
Maartensdijk (SWV VO Zuidoost-Utrecht)	Vereniging met directeur-bestuurder. Vanaf 2019 nieuw governance model met aantal externe leden RvT om onafhankelijk toezicht te borgen.	Aeres is lid van de algemene ledenvergadering (alv).
Ede (SWV VO Gelderse Vallei)	Stichting met directeur-bestuurder. In voorbereiding naar onafhankelijke RvT.	Aeres is lid van het toezichthoudend bestuur.
Emmeloord (SWV VO Aandacht+)	Stichting met toezichthoudend bestuur en een dagelijks bestuur. Stichting werkt toe naar een nieuwe situatie met een onafhankelijke voorzitter en een directeur-bestuurder.	Aeres is lid van het toezicht-houdend bestuur (met 2 leden) en Aeres levert de voorzitter van het dagelijks bestuur.
Lelystad (SWV VO Lelystad)	Stichting SWV VO aangestuurd door een bestuurder. Stichting realiseert een onafhankelijke RvT, met een deelnemersraad bestaande uit de schoolbestuurders.	Aeres is lid van de deelnemersraad.
Nijkerk (Stichting Leerlingenzorg Noordwest-Veluwe)	Stichting SWV VO aangestuurd door een directeur met een toezichthoudend bestuur en een onafhankelijk lid.	Aeres is lid van toezichthoudend bestuur.
Velp (SWV De verbinding)	Stichting aangestuurd door directeur-bestuurder. Toezichthoudend bestuur met onafhankelijke voorzitter.	Aeres is lid van toezichthoudend bestuur.
Sneek (SWV Futura)	Stichting SWV VO aangestuurd door interim directeur. Toezichthoudend bestuur, mogelijke samenwerking met samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland wordt onderzocht.	Aeres is lid van toezichthoudend bestuur.
Leeuwarden (SWV Passend Onderwijs Fryslân-Noard)	Stichting SWV VO aangestuurd door een directeur. Toezichthoudend bestuur met onafhankelijke voorzitter.	Aeres is lid van toezichthoudend bestuur.
Buitenpost en Heerenveen (SWV Zuidoost-Friesland)	Stichting aangestuurd door een directeur. Toezichthoudend bestuur met onafhankelijke voorzitter.	Aeres is lid van toezichthoudend bestuur.

Borging ondersteuningsaanbod

In het schoolondersteuningsprofiel staat verwoord welke ondersteuning Aeres biedt aan leerlingen die ondersteuning

nodig hebben. Ook staat hierin welke ambities de locatie heeft voor de toekomst. Docenten, schoolleiding en bestuur stellen samen het schoolondersteuningsprofiel op.

Samenwerking met samenwerkingsverbanden

De samenwerkingen verlopen in het algemeen goed. De samenwerkingsverbanden maken zelf ook een jaarverslag. In deze jaarverslagen staan de verantwoording van de toegekende middelen, de gestelde doelen en de wijze waarop die al dan niet bereikt zijn.

Afhankelijk van het beleid en de vereveningsopdracht van het samenwerkingsverband zijn er per locatie verschillen in aanpak, invulling en de samenwerking met betrokkenen. Aeres loopt een financieel risico doordat het percentage leerlingen dat naar het voortgezet speciaal onderwijs wordt doorverwezen binnen alle samenwerkingsverbanden stijgt. Wijzigingen in de populatie spelen bijvoorbeeld bij Samenwerkingsverband VO2402, waar de locatie Emmeloord in participeert. Hier is sprake van een toename van pleegzorg, arbeidsmigranten en nieuwkomers. Op andere locaties is de oorzaak van de wijzigingen in de populatie minder duidelijk.

📍 Locatiespecifieke informatie staat op de websites van de vmbo-locaties.

LOB

Alle locaties voeren een actief LOB-beleid. In het vmbo staat LOB centraal binnen de beroepsgerichte examenprogramma's: het maken van keuzes is in de structuur belangrijk en LOB is opgenomen in de kern van het examenprogramma. Als hoofddoel staat daarin geformuleerd dat leerlingen hun eigen loopbaanontwikkeling kunnen vormgeven. Zij doen dat met een oriëntatie op een toekomstige opleiding en (loop)baan via reflectie op het eigen handelen en reflectie op ervaringen. Bijbehorende subdoelen zijn:

- Leerlingen moet werken aan hun loopbaancompetenties. Met die competenties moeten zij voor zichzelf keuzes kunnen maken.
- Leerlingen moeten hun eigen loopbaanontwikkeling inzichtelijk maken voor zichzelf en voor anderen met een loopbaandossier.

Aeres VMBO-mentoren/-studieloopbaanbegeleiders (slb'ers) begeleiden leerlingen in hun loopbaanontwikkeling middels loopbaanreflectiegesprekken. Een groot deel van de mentoren/slb'ers is hierin geschoold. Iedere locatie stelt een eigen LOB-plan-van-aanpak op met als doel de realisatie van een doorlopende LOB-leerlijn.

Waar mogelijk haken de Friese locaties regionaal aan bij On Stage-programma's. Bijbehorende subdoelen zijn:

- het kiezen van een vervolgopleiding;
- het opbouwen van netwerken;
- het opdoen van werk- en internationale ervaring;
- het opbouwen van een online portfolio vanaf klas 1;
- deelname aan On Stage, maatschappelijke stages, extra culturele en maatschappelijke onderwerpen, gastlessen en loopbaanoriënterende projecten maken onderdeel uit van dit portfolio.

Burgerschapsonderwijs

In het kader van de wet Verduidelijking van de burgerschapsoopdracht aan scholen in het funderend onderwijs beschikt Aeres VMBO over een visie op burgerschap. Hierin schetst Aeres VMBO hoe zij aandacht geeft aan burgerschapsprincipes in het onderwijs. Met een afvaardiging van docenten van verschillende locaties werkt zij de visie uit in leerdoelen. Ook onderzoekt de school hoe zij de burgerschapscompetenties van leerlingen het beste kan monitoren. De visie op burgerschap is beschikbaar via de website van Aeres. Een verkorte versie staat in de schoolgids van iedere locatie.

In de projectopdracht voor burgerschapsonderwijs staan de volgende taken/doelstellingen voor het schooljaar 2023-2024:

1. Analyse van de stand van zaken op de locaties, zodat er een helder beeld ontstaat over de status van het burgerschapsonderwijs op de locaties.
2. Aeres VMBO stelt in 2023 een werkgroep samen die aan de onderstaande twee opdrachten werkt:
 - formuleren Aeres-brede leerdoelen op het gebied van burgerschapsonderwijs;
 - ontwikkelen of zoeken naar gemeenschappelijk evaluatie-instrument.
3. Doel is bovenstaande twee opdrachten juni 2024 te hebben afgerond.

Doorstroom

Aeres heeft een programmteam Doorstroom. Daarin zitten afgevaardigden vanuit Aeres Hogeschool, Aeres VMBO en Aeres MBO. Dit team werkt vanuit een visie op de doorstroom binnen Aeres aan activiteiten om de doorstroom binnen Aeres te vergemakkelijken en te verbeteren, zoals het creëren van doorlopende leerlijnen en het zorg dragen voor doorlopende leerroutes. Het programmteam Doorstroom stelt het jaarplan en plan van aanpak Doorstroom op en evalueert deze. Daaruit trekt het de conclusie dat de doorstroom vmbo-mbo-hbo nauwelijks te beïnvloeden is qua aantallen. Besloten is om het programmteam Doorstroom een andere rol te geven, die van klankbordgroep. Een projectgroep Doorstroom mbo-hbo richt zich de komende tijd op het versoepelen van de doorstroom van studenten mbo naar het hbo om het eerstejaarssucces te verbeteren.

Aeres Pro, VMBO en MBO neemt deel aan diverse trajecten om de doorstroom vmbo-mbo te verbeteren. De Friese locaties nemen deel aan het Noordelijk overleg, dat werkt aan een intakevrije doorstroom. Verdere ontwikkeling hiervan vindt plaats binnen het mentorenoverleg en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Vooral voor kwetsbare jongeren biedt de intakevrije doorstroom een veilige en drempelloze doorstroom.

Enkele locaties ontvangen een subsidie van OCW voor maatwerkactiviteiten om kwetsbare jongeren extra te kunnen begeleiden bij hun overstap naar het mbo. Op alle locaties kunnen gl-leerlingen in een extra vak examen doen om hun tl-diploma te behalen.

Zie voor meer informatie § 3.14, doorlopende leerlijnen.

Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers)

Voor het toekennen van prestatiesubsidies kijkt de overheid naar het percentage nieuwe vsv'ers. Dit betreft het aantal nieuwe vsv'ers ten opzichte van het aantal deelnemers in de leeftijd van 12 tot 23 jaar. De meest voorkomende uitvalreden bij Aeres VMBO is dat een leerling wel is gediplomeerd, maar niet is aangekomen in het mbo of ander vervolgonderwijs. Ook vsv'ers die in het eerste jaar mbo uitvallen worden toegerekend aan het vmbo. Aeres benadert leerlingen die nog geen vervolgoeuzen hebben opgegeven actief, maar voortijdig school verlaten is helaas niet altijd te voorkomen.

Aeres VMBO 25GV

Totaal aantal onderwijsdeelnemers en aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters 2021-2022					
	leerlingen '21-'22	vsv'ers	%vsv	streefnorm	prestatienorm
Vo onderbouw	2.177	1	0,05 %	0,5%	
Vmbo bovenbouw	1.981	16	0,81 %	2%	
Totaal	4.158	17	0,41%		

Aeres VMBO Almere 27VD

Totaal aantal onderwijsdeelnemers en aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters 2021-2022					
	leerlingen '21-'22	vsv'ers	%vsv	Streefnorm	prestatienorm
Vo onderbouw	472	1	0,21%	0,5%	
Vmbo bovenbouw	411	5	1,22%	2%	
Totaal	883	6	0,68 %		

Regeling Structureel voorkomen onnodig zittenblijven

- De Aeres VMBO-locaties Heerenveen, Ede, Nijkerk, Sneek en Velp ontvangen subsidie vanuit de Subsidieregeling structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo 2021-2023. Deze gelden zetten zij in om leerlingen voor wie een doublure dreigt, extra te begeleiden. Dit doen de locaties onder andere door leerlingen extra te ondersteunen bij de leertaken en het aanleren van executieve vaardigheden. Ze besteden de middelen daarnaast aan scholing voor docenten en mentoren.

3.13 Nationaal Programma Onderwijs (NPO) Aeres VMBO

Om leervertraging die ontstaan is na de covid-19-pandemie terug te dringen en tegen te gaan, stelt het ministerie van OCW voor een periode van vier schooljaren (2021-2025) geld beschikbaar aan scholen: het Nationaal Programma Onderwijs (NPO).

De onderstaande informatie gaat over het schooljaar 2021-2022 (laatst beschikbare informatie). In dat schooljaar had Aeres VMBO (25GV) 4.158 leerlingen die meetellen bij het vaststellen van het vsv-percentage. Aeres Almere VMBO heeft 883 meetellende leerlingen.

Stand van zaken vo

Volgens de databestanden van DUO voldoet Aeres VMBO (25GV en 27VD) zowel voor de onderbouw vo als voor de bovenbouw vo in het schooljaar 2021-2022 aan de normen voor het verkrijgen van prestatiesubsidie.

Vo-scholen mogen de NPO-gelden besteden aan interventies binnen de volgende categorieën:

- extra onderwijsactiviteiten, extra stages;
- extra ondersteuning, cognitief en vaardigheden (bv. instructie in kleine groepen);
- sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling: sport, cultuur, welbevinden;
- metacognitie, executieve vaardigheden, leren leren;
- klassenverkleining, inzet onderwijsassistenten;
- faciliteiten en randvoorwaarden: ouderbetrokkenheid, digitale technologie, leermiddelen (bv. leerlingvolgsysteem, apps, afstandsonderwijs, leerplatform).

De gekozen interventies kan Aeres VMBO financieren door uitbreiding van de reguliere rijksbijdrage. Daarnaast is een subsidie beschikbaar voor afname van capaciteitentesten en voor het opstarten van heterogene brugklassen (zie § 3.13.2).

3.13.1 NPO binnen reguliere financiering

Scholen mogen de NPO-budgetten voor het voortgezet onderwijs inzetten tot en met het schooljaar 2024-2025. Daarom hebben de Aeres VMBO-locaties een meerjarenplan,

waarin staat welke interventies zij in welk schooljaar inzetten. Elke locatie heeft een NPO-kernteam dat de activiteiten op

de locatie coördineert. De verantwoordelijkheid voor de overkoepelende werkzaamheden ligt bij de stafafdeling O&K.

Besteding

	Besteed tot en met 2022	Besteed 2023	Totaal besteed
A Meer onderwijs (binnen of buiten reguliere schooltijden) om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren	€ 318.033	€ 79.421	€ 397.454
B Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren	€ 1.636.754	€ 1.014.358	€ 2.651.112
C Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen	€ 724.399	€ 148.681	€ 873.080
D Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen	€ 70.406	€ 90.883	€ 161.289
E (Extra) inzet van personeel en ondersteuning	€ 2.042.908	€ 1.198.257	€ 3.241.165
F Faciliteiten en randvoorwaarden	€ 3.869	€ 33.055	€ 36.924
Overig (dotatie voorziening)	€ 602.587	€ 0	€ 602.587
Totaal	€ 5.398.956	€ 2.564.655	€ 7.963.611

Inhuur PNIL

In 2023 zet Aeres 8,50% (13,04% in 2022) van de NPO-middelen in voor de inhuur van personeel dat niet in loondienst is (PNIL). Dit monitort zij apart als onderdeel van de centrale monitoring van de NPO-middelen vo.

Meer over de financiële verantwoording van de NPO-middelen is te vinden in § 2.3.3 en dan met name in de alinea Verantwoording NPO-gelden en de toelichting per instelling

en per onderwijssoort bij de resultaten en uiteraard ook in de jaarrekening.

Inzet activiteiten

Onderstaand betreft een overzicht van het soort interventies dat de Aeres VMBO-locaties inzetten in 2023. Deze zijn uitgesplitst naar categorieën van de menukaart zoals deze door het ministerie van OCW is gepubliceerd.

Menukaart	Gekozen interventies
A	- Extra studie- en huiswerkbegeleiding buiten de reguliere schooltijden. - Organisatie van extra excursies gericht op verbetering van zicht op vervolgopleiding en arbeidsmarkt.
B	- Instructies in kleine groepen, vooral voor Nederlands, wiskunde, Engels en nask. - Invoering van keuzewerktijd of flexibele roosters, zodat ruimte is voor effectiever gebruik van de onderwijstijd (geven van effectieve feedback, differentiëren en formatieve evaluatie). - Professionaliseren en intensiveren inhoud LOB-programma. - Meer aandacht voor gerichte feedback en beheersingsgericht leren. - Organisatie van bijeenkomsten voor uitwisseling ervaringen en kennisdeling tussen docenten.
C	- Intensieve introductieperiode voor alle leerjaren. - Inzet programma's groepsdynamica en veiligheid in groepen. - Extra inzet schoolpsycholoog of leerlingbegeleider. - Extra sportactiviteiten. - Extra muzieklessen en culturele activiteiten. - Extra ruimte en middelen voor het mentoraat. - Periodieke monitoring van de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.
D	- Professionaliseringstrajecten voor docenten gericht op het bevorderen van executieve en metacognitieve vaardigheden bij leerlingen. - Inzet digitale technologie om motiverende didactiek te ondersteunen. - Inzet driehoeksgesprekken om eigenaarschap van het eigen leerproces bij leerlingen te bevorderen.
E	- Aanstelling onderwijsassistenten per domein. - Gerichte klassenverkleining.
F	- Interventies gericht op vergroten ouderbetrokkenheid bij bijvoorbeeld de inzet van driehoeksgesprekken. - Scholing gericht op verbetering van de cultuur in onderwijsteams.

Medezeggenschap

Het schoolprogramma en de eventuele bijstelling komen tot stand in overleg met het NPO-kernteam per locatie, met daarin de OR-afgevaardigde, leerlingen en ouders. De medezeggenschap van de ouders loopt via de lokale ouderadviesraden. Het NPO staat regelmatig op de agenda van teamoverleggen en tijdens gesprekken met leerlingen en ouders. In 2023 bespreekt Aeres VMBO de resultaten van eerdere interventies, alsmede de bijgestelde plannen, met bovenstaande gremia.

De Centrale Ouderraad en Ondernemingsraad stemmen in 2021 op de hoofdlijnen in met de plannen tot 2023 onder voorbehoud dat Aeres VMBO de OR-leden op de locaties blijft betrekken bij de praktische uitwerking.

Over de voortgang van leerlingen in 2023:

Cognitief	- Achterstanden in de onder- en bovenbouw worden geleidelijk ingelopen. Hoewel de resultaten per locatie verschillen, realiseren de locaties over het algemeen een inhaalslag waardoor zij voorkomen dat ze veel leerlingen niet kunnen bevorderen of dat zij hun examens niet halen. Desalniettemin zijn er nog steeds zorgen over hiaten bij leerlingen. - Leerlingen hebben nog steeds extra behoefte aan structuur, duidelijke regels en vastigheid om tot leren te komen.
Sociaal-emotioneel welbevinden	- Er is nog steeds extra aandacht nodig voor het bevorderen van de sociale cohesie binnen de klas en de school. Intensieve begeleiding van grote groepen leerlingen is minder nodig. - Er speelt bij een beperkte groep leerlingen ernstiger problematiek, hiervoor is veel extra aandacht. Dit is ook in 2023 nodig. - Aanvullend aandachtspunt binnen dit thema is de relatie met ouders. Scholen merken dat sinds de covid-19-pandemie meer aandacht nodig is om een constructieve relatie tussen ouders en school op te bouwen.
Praktijk- en beroepsvaardigheden	Achterstanden waren aanwezig, maar niet in grote mate, omdat ook tijdens de lockdowns praktijklessen doorgingen. Leerlingen hebben ook in 2023 alle praktijklessen kunnen bijwonen.

3.13.2 Aanvullende NPO-subsidies

Aeres VMBO vraagt in 2022 en 2023 de onderstaande subsidies aan en ontvangt deze. Waar deze subsidies nog niet zijn besteed, boekt Aeres ook geen opbrengst in de jaarrekening. Deze additionele subsidies hebben dus geen resultaatseffect zoals de reguliere NPO-middelen.

Capaciteitentesten 2021-2023 (CAP)

Drie vmbo-locaties maken in 2023 gebruik van de Subsidie-regeling capaciteitentesten 2021-2023. Doel van deze subsidie is de afname van een capaciteitentest bij leerlingen om zo meer inzicht te krijgen in hoeverre zij op een passend niveau instromen. Bijgevoegd een overzicht van het aantal afgenomen tests.

Afgenomen tests 25 GV	2022	2023
Leerjaar 1	583	355
Leerjaar 2	601	292
Totaal	1.184	647
Soort test	Cito, DIA	Cito, DIA, NIO

Resultaten activiteiten 2023

Over de inzet van activiteiten in 2023:

- Een groot deel van de gelden zet Aeres VMBO in voor het aantrekken en behouden van extra personeel (docenten en onderwijsassistenten). Zo krijgen leerlingen intensievere begeleiding en kunnen de locaties meer differentiëren binnen groepen.
- De uitgaven voor het verbeteren van het sociaal-emotioneel welbevinden dalen ten opzichte van eerdere jaren. De locaties zetten activiteiten gericht in of het eigen personeel organiseert die zelf.
- In 2023 besteedt Aeres VMBO een deel van de middelen aan opleiding en bijscholing van docenten. Dit om ook een duurzaam effect van de ingezette interventies te bewerkstelligen.

Heterogene brugklassen

Zes locaties nemen deel aan de Subsidieregeling heterogene brugklassen. Zij kunnen deze subsidie inzetten voor introductie, verlenging, verbreding of doorontwikkeling van heterogene brugklassen. Het doel van heterogene brugklassen is om daarmee kansengelijkheid te bevorderen en segregatie tegen te gaan. Elke locatie dient in het kader van de regeling een eigen activiteitenplan in. De locaties moeten die activiteiten voor 1 januari 2025 afronden.

2022 stond in het teken van de voorbereiding op een vernieuwde structuur voor de inrichting voor de brugklassen. In 2023 ondernemen de locaties de activiteiten zoals in de activiteitenplannen beschreven. Een aantal locaties start met de heterogene brugklas, een aantal andere onderneemt activiteiten om de onderwijskwaliteit in de heterogene brugklassen te verbeteren. In het najaar van 2023 dienen alle deelnemende scholen, conform de subsidievoorwaarden, een voortgangsrapportage bij het ministerie van OCW in.

Periodiek vindt een overleg plaats waarin de deelnemende locaties elkaar informeren over de voortgang en elkaar

ondersteunen bij het oplossen van vraagstukken gelieerd aan de heterogene brugklas.

Voor overige doelsubsidies, zie § 3.14.

3.14 Onderwijsontwikkeling Aeres VMBO

In de vorige paragraaf staat de onderwijsontwikkeling die Aeres VMBO realiseert met de NPO-gelden. Deze paragraaf beschrijft de overige activiteiten voor onderwijsontwikkeling, die de school met andere doelsubsidies en binnen de reguliere bedrijfsvoering uitvoert.

Sterk Techniekonderwijs

Vanaf 2019 is Aeres VMBO Maartensdijk verbonden aan de Sterk Techniek Onderwijs-regio De Bilt, Wijk bij Duurstede, Zeist (STO BWZ). STO BWZ wil meer leerlingen interesseren voor techniek. In de regio nemen in totaal zes vo-scholen en twee mbo-scholen deel. Aeres VMBO Maartensdijk is penvoerder van de STO BWZ.

Het regionale STO-programma maakt investeringen mogelijk ter bevordering van de keuze voor werk in de techniek en technologie in de regio. Aeres VMBO Maartensdijk neemt onder andere een elektra- en installatiebordes in gebruik en maakt insectenhôtels voor de openbare ruimte. STO BWZ organiseert in 2023 voor de gehele regio een docentenbijeenkomst. Ook biedt STO BWZ in 2023 voor alle leerlingen van klas 1 en 2 van de zes STO-vo-scholenpartners techniekennismakingsdagen aan in de TechnoHUB Woerden. Dit in samenwerking met lokale bedrijvenpartners.

STO BWZ versterkt in 2023 de samenwerking met de aangesloten scholen en regionale bedrijven met de organisatie van een bedrijvenbijeenkomst. Regionale bedrijvenpartners ontwikkelen voor deze bijeenkomst eigen workshops en TechnoHUB Woerden deelt het inspirerende verhaal van de geschiedenis van de totstandkoming van de hub.

Doorlopende leerlijnen en doorstroom

Een aantal locaties biedt doorlopende leerroutes aan in het kader van de Wet doorlopende leerroutes vmbo-mbo. Hieronder valt ook Het Groene Lyceum. In 2023 beëindigt Aeres de organisatiebrede werkgroep doorlopende leerlijnen en een groot deel van de locaties besluit om de routes uit te faseren en niet open te stellen voor nieuwe cohorten, in verband met tegenvallende resultaten. Zie verder § 3.12.3, Kopje doorstroom.

Pedagogisch en sociaal klimaat

Aeres VMBO besteedt veel aandacht aan het zorg dragen voor een veilige schoolomgeving en intensivering van de contacten tussen de school en de ouders, waarbij het van belang is wederzijdse verwachtingen te verhelderen. De rol van de leerling in dit contact is nadrukkelijk aanwezig, bijvoorbeeld

door de inzet van driehoeksgesprekken tussen leerling, ouder en mentor. De leerling neemt hierin het voortouw bij het bespreken van zijn voortgang.

Op sociaal-emotioneel niveau komen er steeds meer problemen van studenten/leerlingen aan de oppervlakte. De zorgproblematiek wordt groter en complexer en ook vangen de locaties meer signalen op over armoede onder leerlingen. Dit legt druk op de zorgketen binnen de school. Alle locaties monitoren het sociaal-emotioneel welbevinden van leerlingen en nemen passende maatregelen om een veilig en prettig schoolklimaat te bewaken. De tevredenheidsonderzoeken laten zien dat het klimaat goed is, maar aandacht vraagt. De leerlingen en ouders zijn overwegend tevreden. Met betrekking tot communicatie werkt Aeres VMBO zowel intern als extern aan versterking.

Leren voor Duurzame Ontwikkeling

Vanaf juni 2022 is Leren voor Duurzame Ontwikkeling (LvDO) onderdeel van het plan van aanpak voor de nieuwe leerweg binnen het vmbo. In 2023 besluit de instellingsdirectie samen met de vmbo-directeuren om de aanpak van onderzoekend leren te verankeren in het onderwijs. Aeres VMBO neemt de methodiek op in het nieuwe schoolplan. Zij stelt een finishfoto op met als doel dat vanaf 2028 Aeres op al haar locaties invulling geeft aan onderzoekend leren in de vorm van de werkwijze van LvDO. Hiervoor is tegen die tijd een curriculum (her)ontworpen dat lokale inkleuring kent, een didactisch samenhangende opbouw per jaarlaag en waarbij leerlingen aan authentieke vraagstukken werken.

Deze invulling van het curriculum heeft grote didactische overeenkomsten met het nieuwe praktijkprogramma Groen, waarvoor ontwikkeltrajecten binnen Aeres lopen. De finishfoto is in maart 2023 besproken met de directeuren. Als eerste fase (adoptiefase) is het aandachtspunt nu het voeren van dialogen met de MT's op de scholen en het formeren van kerngroepen op de locaties. Aeres VMBO faciliteert een representatief deel van de vmbo-docenten vanuit schoolplanprojecten om deel te nemen aan deze groepen. Er ontstaan meerdere verbindingen tussen locaties, zowel regionaal als ten aanzien van de fase van implementatie. Met inzet van de kwartiermaker LvDO werken Aeres VMBO en Aeres MBO aan het opzetten van een professionele leergemeenschap om deze onderlinge verbindingen te versterken.

Leerlingendaling voortgezet onderwijs

De locatie Sneek krijgt, samen met scholen in de regio, de subsidie voor het uitvoeren van een regionaal plan leerlingendaling toegekend. Het Christelijk Voortgezet Onderwijs (CVO) Zuid-West Fryslân is penvoerder. Verantwoording verloopt via deze instelling.

Pilot gemengde en theoretische leerweg

De vmbo-locatie Buitenpost neemt deel aan de pilot de Nieuwe Leerweg. In het schooljaar 2022-2023 start de gt-klas leerjaar 3 met het vernieuwde programma. De leerlingen uit het derde leerjaar gl behalen hierdoor vanaf cohort 2022-2024 geen gl-diploma, maar een tl-diploma met het praktijkgericht

programma als examenvak. Dit geldt voor alle pilotscholen. Aeres VMBO Buitenpost werkt nauw samen met SLO en de andere pilotscholen. In 2023 loopt de pilot door, ondanks het feit dat het ministerie van OCW besluit om de gemengde en theoretische leerweg voorlopig niet samen te voegen. Wel wordt in beide leerwegen het praktijkgericht programma als nieuw vak geïntroduceerd. Alle gl- en tl-scholen kunnen dit vak vanaf 2024-2025 aanbieden. Voor pilotscholen blijven de eerder gemaakte afspraken gelden.

Verbetering basisvaardigheden

Aeres VMBO Nijkerk krijgt in 2022 een subsidie via de Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden toegekend. De locatie zet de subsidie in voor het realiseren van kwaliteitsverbetering van het onderwijs in rekenen, taal, burgerschap en digitale vaardigheden. In 2023 voert de locatie de activiteiten uit conform het opgestelde activiteitenplan. De locaties Almere, Buitenpost, Lelystad, Maartensdijk en Velp ontvangen in 2023 subsidie uit dezelfde regeling. Zij stellen een activiteitenplan op en maken een start met de uitvoering van de activiteiten.

Subsidieregeling School en Omgeving 2023-2025

De Subsidieregeling School en Omgeving 2023-2025 heeft als doel meer leerlingen een buitenschools aanbod aan te bieden. Dit aanbod moet passen bij de lokale behoefte en omgeving, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen, ongeacht hun thuissituatie of omgeving. De locatie Lelystad ontvangt deze subsidie in 2023. De locatie kan de gelden inzetten tussen 1 augustus 2023 en 31 juli 2025.

3.14.1 Lopende projecten en plannen

Leermiddelen

In 2023 rondt Aeres VMBO de aanbesteding leermiddelen vmbo en praktijkonderwijs af. VanDijk is voor het schooljaar 2023-2024 de distributeur. De vmbo-locaties in het midden en zuiden van Nederland werkten reeds met VanDijk. Voor de Friese locaties betekent dit dat zij met een nieuwe distributeur gaan werken. In februari 2023 organiseert Aeres VMBO een kick-offbijeenkomst waar de betrokken Aeres-collega's kennismaken met elkaar en met de medewerkers van de leermiddelenpartner. Verder is er tijdens de bijeenkomst aandacht voor de afspraken en werkwijzen zoals die zijn vastgelegd in het nieuwe leermiddelencontract en wordt de werkwijze van het portaal uitgelegd.

Onderwijslogistiek

In 2023 zijn de Friese Aeres-locaties gaan werken met Xedule als plannings- en formatietool. Alle roostermakers en planners binnen Aeres werken nu in dezelfde applicatie. Aeres VMBO

organiseert regelmatig bijeenkomsten om updates binnen Xedule te bespreken. Tijdens deze bijeenkomsten delen planners ook hun ervaringen, uitdagingen en oplossingen. De overgang naar Xedule leidt tot veranderingen in de werkwijze voor leerlingen en collega's op de Friese locaties.

3.15 Kwaliteitszorg Aeres VMBO

De kwaliteitszorg van de vmbo-locaties vindt plaats binnen de kaders van het Aeres PrO, VMBO en MBO-brede kwaliteitssysteem (§ 3.4.1) en levert daarmee een bijdrage aan de strategische ambitie Duurzame kwaliteit. Aeres VMBO wil dat de basiskwaliteit van alle leerwegen van alle vmbo-locaties op orde is. Jaarlijks analyseert zij de opbrengsten om mogelijke risico's in kaart te brengen.

Managementgesprekken

Tweemaal per jaar vindt er een managementgesprek plaats tussen het managementteam van een locatie en de instellingsdirectie van Aeres PrO, VMBO en MBO. Deze voortgangsgesprekken met de locaties vinden zowel digitaal als fysiek plaats. Naast de vaste onderwerpen zoals de opbrengsten, toetsing en examinering is er tijdens de gesprekken ook veel aandacht voor kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur, ontwikkelingen waarmee de school te maken heeft en zorgen en successen. Hiermee sluit de agenda meer aan op de A3-systematiek.

De instellingsdirectie van Aeres PrO, VMBO en MBO voert drie keer per jaar een managementgesprek met het College van Bestuur. De voortgang van de activiteiten, de behaalde resultaten en belangrijke ontwikkelingen zijn hierbij de gespreksonderwerpen. Het gesprek met het College van Bestuur over de voortgangsrapportage is gekoppeld aan de trimesterrapportages, onderdeel van de Aeres-brede planning- en control-cyclus.

Interne audits

Aeres VMBO werkt vanuit haar auditstructuur en auditplan aan goed rekenschap. Zij verwacht van de locaties en onderwijsteams dat zij hun eigen interne audits organiseren, bijvoorbeeld in de vorm van collegiale visitaties of lesbezoeken. Daarnaast vinden er periodiek centraal georganiseerde audits plaats op iedere locatie. Hiervoor heeft de school een auditplanning voor de komende drie jaar. Alle Aeres VMBO-locaties leveren getrainde auditoren voor de auditorenpool. In januari en februari 2023 volgt nog een extra training voor auditoren die later aan de auditorenpool zijn toegevoegd.

In 2023 voeren de Aeres VMBO-locaties de volgende audits uit:

Locatie	Onderwerp
Buitenpost	Vijf rollen van de docent, differentiatie
Ede	Pedagogisch-didactisch handelen in de klas
Maartensdijk	PTA, toetsing en afsluiting
Lelystad	Examenresultaten, leertevredenheid, medewerkerstevredenheid
Leeuwarden	Kwaliteit van de lessen, zes rollen van de docent

Collegiale visitaties

Aeres VMBO zet de implementatie van de Digitale Observatie Tool (DOT) verder door in 2023. Alle locaties werken met de DOT of hebben een plan klaar om hiermee (weer) te starten. De DOT ondersteunt bij het analyseren van vaardigheden op individueel en op teamniveau. Hij helpt bij het voeren van een gesprek en het opstellen van ontwikkeldoelen op team-, individueel en schoolniveau.

3.15.1 Onderzoeken Onderwijsinspectie

Vierjaarlijks onderzoek

Het vierjaarlijks onderzoek in de toezichtscyclus 2021-2025 vindt plaats in het najaar van 2023: de Onderwijsinspectie houdt de planning van fusiepartner het voormalige Nordwin College aan. Het onderzoek richt zich op standaarden op het niveau van het bestuur: BKA₁ Visie, ambities en doelen, BKA₂ Uitvoering en kwaliteitscultuur en BKA₃ Evaluatie, verantwoording en dialoog. Op alle drie de standaarden krijgt Aeres een voldoende. Voorafgaand aan het onderzoek zijn er weinig risico's bekend bij de Onderwijsinspectie en dit beeld wordt tijdens het onderzoek bevestigd. Het bestuur heeft een duidelijke visie op goed onderwijs en op de sturing daarop. Ook heeft het bestuur zicht op de kwaliteit van het onderwijs op de verschillende locaties en prijst de inspectie de uitstekende verbinding met het werkveld voor de ontwikkeling en innovatie binnen het onderwijs.

De Onderwijsinspectie voert in het kader van het vierjaarlijks onderzoek verificatieonderzoeken uit bij twee verschillende locaties in het voortgezet onderwijs, waaronder Aeres VMBO Lelystad (alle leerwegen).

Aeres VMBO en Aeres PrO (samen vo) krijgen twee herstelopdrachten:

1. Het stelsel van kwaliteitszorg borgt nog onvoldoende doelgericht, samenhangend en herkenbaar onderwijs in de basisvaardigheden (met name voor taal en burgerschap). Dit is een herstelopdracht met een vervolgonderzoek in de vorm van een schriftelijke rapportage, met een termijn van 1 jaar.
2. Voor de locatie Aeres VMBO Almere geldt dat het examenreglement en het Programma van Toetsing en Afsluiting de instemming nodig hebben van een vertegenwoordiging van de leerlingen. De Onderwijsinspectie geeft hiervoor een herstelopdracht in vertrouwen.

Kwaliteits- of herstelonderzoek locaties

In 2023 voert de Onderwijsinspectie geen kwaliteits- of herstelonderzoek uit op de Aeres VMBO-locaties.

Overige onderzoeken

In het voorjaar van 2023 voert de Onderwijsinspectie het volgende onderzoek uit:

- Peilingsonderzoek leesvaardigheid Nederlands.

In de eerste drie maanden van 2023 voert de Onderwijsinspectie het themaonderzoek Schoolexamens: kwaliteit van afname uit op drie geselecteerde locaties:

- Almere: vmbo basis.
- Leeuwarden: vmbo-gt.
- Nijkerk: vmbo kader.

Alle drie de locaties ontvangen een voldoende beoordeling. Desondanks krijgen de locaties Nijkerk en Almere enkele herstelopdrachten, die zij vóór 1 oktober moeten oppakken. De aandachtspunten die de locaties kunnen verbeteren, zijn besproken tijdens het WEX-overleg om ervoor te zorgen dat alle locaties er rekening mee houden. Het afsluitende gesprek met het bestuur staat gepland voor eind maart. Tijdens dit gesprek krijgt Aeres VMBO geen directe terugkoppeling; de inspectie neemt een vragenlijst af. Aeres ontvangt complimenten van de inspectie en wordt geprezen voor de voorbeelden van good practice die zij deelt met onder andere de VO-raad.

3.15.2 Klachten, bezwaren en incidenten

Aeres VMBO hanteert in 2023 het Reglement bezwaar leerlingzaken, de Klachtenregeling voor een veilig schoolklimaat en de Regeling beroep examinering. In 2023 stelt Aeres VMBO een vernieuwde versie vast van de Klachtenregeling. Klachten en bezwaarprocedures die het personeel betreffen, staan in het sociaal jaarverslag (hoofdstuk 11). Leerlingen of hun ouders kunnen klachten rechtstreeks bij het College van Bestuur van Aeres indienen of bij het Aeres Loket Rechtsbescherming, middels een formulier op de website van Aeres VMBO.

In 2023 zijn 15 klachten ingediend via de interne klachtenprocedure of bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (16 in 2022 en 4 in 2021). Aeres VMBO hanteert als uitgangspunt dat de locaties klachten zoveel mogelijk zelf

oplossen. Dit gebeurt in 10 gevallen. In 5 gevallen handelt Aeres VMBO de klachten centraal af.

	Aantal	Afhandelingstermijn/status en bijzonderheden
Onderwijskwaliteit en klachten over maatregelen covid-19	3	Alle drie de klachten zijn of worden afgehandeld op locatie. Twee zijn afgesloten, één is nog in behandeling. Gemiddelde doorlooptijd: 4 weken.
Schoolklimaat	3	Klachten ontvangen via de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs. Alle zijn intern via de centrale dienst afgehandeld. Gemiddelde doorlooptijd: 4 weken.
Toelating	1	Afgehandeld via de centrale dienst. Doorlooptijd 3 weken.
Schorsing/verwijdering	6	Vijf klachten zijn op locatie opgelost. Een klacht is nog in behandeling bij de centrale dienst. De afgehandelde klachten hebben een doorlooptijd van gemiddeld 2 weken. De lopende klacht heeft een doorlooptijd van 4 maanden.
Examinering en toetsing	2	Tweemaal een bezwaar tegen een genomen maatregel. Beide afgehandeld op locatie. Gemiddelde doorlooptijd: 3 weken.
Totaal aantal	15	

Tevredenheidsmetingen leerlingen en ouders

De tevredenheid over de school en het schoolklimaat gaat over de perceptie en beleving van de kenmerken van de school, zoals onder andere de school als leeromgeving. Zij geeft een beschrijving van de mate waarin leerlingen en ouders de schoolkenmerken beleven.

Resultaat leerlingen

Vanaf 2023 zal Aeres VMBO de leerlingtevredenheid niet meer meten via de landelijke LAKS Monitor. De vragenlijst is te lang voor de doelgroep en de landelijke benchmark met het vmbo is te klein om representatief te zijn.

In 2023 is er een tweejaarlijkse tevredenheidsmeting uitgevoerd via de vragenlijst van Vensters voor Verantwoording. Deze zet Aeres VMBO uit onder alle vmbo-leerlingen van alle locaties.

Leerlingen	Almere	Buitenpost	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Lelystad	Maartensdijk	Nijkerk	Sneek	Velp
2019-2020 – LAKS	6,9	7,0	7,0	7,0	6,9	6,7	6,8	6,4	7,3	7,0	7,7
2020-2021	6,4	6,5	5,8	6,6	6,7	6,0	7,3	6,1	6,5	6,4	6,6
2021-2022 – LAKS	6,4	7,1	6,7	6,8	6,9	6,9	6,5	6,4	7,3	6,8	7,3
2022-2023	5,6	6,3	6,2	6,4	6,2	6,2	5,8	5,5	6,4	6,2	6,2

Cijferoordeel tevredenheidsmeting leerlingen (scholenopdekaart.nl).

Punten waar leerlingen tevreden over zijn:

- Leerlingen voelen zich veilig op school en hebben het naar hun zin op school.
- Leerlingen zijn tevreden over hun mentor en vinden dat leraren goed met hen omgaan en hen helpen om hun best te doen op school.
- Leerlingen zijn tevreden over het gebruik van laptops en digiborden in de klas.

Aandachtspunten die leerlingen voor de school noemen, zijn:

- De terugkoppeling van docenten over hoe een opdracht of toets is gemaakt, kan volgens leerlingen beter.
- Locaties kunnen leerlingen beter informeren over de belangrijke dingen die gebeuren op school.

- De tevredenheid over de pestaanpak op school loopt ten opzichte van 2022 terug.

De resultaten van het tevredenheidsonderzoek staan op de website scholenopdekaart.nl. Locaties analyseren de resultaten om vast te stellen waar er verbetering zichtbaar is ten opzichte van het voorgaande jaar en waar er eventueel verbeteracties noodzakelijk zijn. Ze bespreken de resultaten tevens met de leerlingenraden. De locaties nemen voor hen relevante verbeterpunten op in hun jaar- en teamplannen.

Vensters leerlingtevredenheid en monitoring sociale veiligheid

Schoolklimaat en veiligheid zijn in het schooljaar 2022-2023 gemeten onder alle Aeres VMBO-leerlingen van leerjaar

1 t/m 4. De bron van de resultaten daarvan is in 2023 het tevredenheidsonderzoek van Vensters voor Verantwoording. Gemiddeld scoort Aeres VMBO een 6,7 (6,9 in 2022 en 7,3 in 2021) op schoolklimaat. Het landelijk gemiddelde komt in 2023 op een 6,9 (7,2 in 2022 en 7,4 in 2021) uit. Op veiligheid scoort Aeres VMBO gemiddeld een 9,0 (9,1 in 2022 en 9,3 in 2021). Het landelijk gemiddelde komt in 2023 op een 8,9 (9,2 in 2022 en 9,3 in 2021).

Aeres VMBO levert de resultaten via Vensters aan bij de Onderwijsinspectie en stelt ze tevens via scholenopdekaart.nl beschikbaar.

Resultaat ouders

Alle Aeres VMBO-locaties zetten de digitale enquête van Vensters voor Verantwoording uit onder de ouders/verzorgers van leerlingen in het vmbo.

Ouders	Almere	Buitenpost	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Lelystad	Maartensdijk	Nijkerk	Sneek	Velp
2020-2021	8,0	7,7	6,9	7,2	7,8	7,4	8,0	7,8	8,0	7,7	8,2
2021-2022	7,7	8,2	6,8	7,7	7,6	7,3	8,2	7,2	7,9	7,4	8,1
2022-2023	7,1	8,2	6,9	7,6	7,5	7,7	8,2	7,4	8,1	7,5	8,0

Cijferoordeel tevredenheidsmeting ouders (scholenopdekaart.nl).

Het gemiddelde cijfer van ouders van Aeres-leerlingen is een 7,7 (7,6 in 2022 en 7,7 in 2021), wat gelijk is aan het landelijk gemiddelde (7,7 in 2023, 7,9 in 2022 en 7,9 in 2021). Drie locaties scoren boven het landelijk gemiddelde, waarbij de locaties Buitenpost en Lelystad het hoogste cijfer (8,2) behalen. In 2022 waren dat dezelfde locaties, in 2021 was dat Velp.

Ouders zijn over het algemeen tevreden over:

- De mate waarin zij gemakkelijk contact kunnen leggen met de school.
- De mate waarin het onderwijs aansluit bij het niveau van hun kind.
- De beschikbare ICT-middelen.

Aandachtspunten die uit het onderzoek naar voren kwamen zijn:

- Ouders zijn niet altijd even tevreden over de mate waarin zij op de hoogte gehouden worden over de vorderingen van hun kind.
- De gemiddelde tevredenheid over de pestaanpak daalt.

3.15.3 Overige kwaliteitsonderzoeken

Aeres VMBO neemt in 2023 niet deel aan overige kwaliteitsonderzoeken.

Naast onderzoeken naar leerling- en oudertevredenheid voeren locaties specifieke onderzoeken uit die dieper ingaan op onderwerpen uit het brede tevredenheidsonderzoek of voeren ze onderzoeken uit naar aanleiding van ontwikkelingen binnen de school en het onderwijs. Deze maatwerkenquêtes stellen de teams zelf vaak speciaal samen voor een bepaalde gelegenheid. Opbrengsten uit deze enquêtes zijn input voor locatie- en teamplannen.

3.16 Internationalisering Aeres VMBO

Aeres VMBO en Aeres MBO beschrijven in 2021 in een meerjarenbeleidsdocument een gemeenschappelijke basis voor internationalisering. Hiermee zet Aeres VMBO de lijn door om internationalisering een duidelijke plaats te geven en hierbij aan te sluiten op de sterk ontwikkelde focus daarop en het internationale profiel van heel Aeres.

De vmbo-locaties van Aeres hebben een eigen identiteit. Het groene profiel is de gemeenschappelijke kern. Elk van de elf locaties staat op een ander niveau wat betreft internationalisering. Ook de ambitie met betrekking tot internationalisering en de mogelijkheden tot internationalisering wisselen per locatie.

In het beleidsdocument staan doelen die richting geven aan het handelen van Aeres, rekening houdend met de specifieke kenmerken en kwaliteiten per school.

Resultaten 2023

De kerntaak van internationalisering in het onderwijs is dat alle leerlingen en medewerkers de kans krijgen zich internationaal te oriënteren, op een wijze die past bij hun leerweg en interesses.

In 2023 werkt Aeres VMBO aan het verder versterken van internationalisering op de locaties. Locaties werken de visie op internationalisering uit door inzichtelijk te maken welke leerdoelen ze centraal stellen en welke activiteiten zij hieraan kunnen koppelen. Uitgangspunt hierbij is een gezamenlijk beleid met een eigen, goed onderbouwde uitwerking op de verschillende locaties. Om hier goed invulling aan te kunnen geven, krijgt de coördinator op locatie versterking in de vorm van een werkgroep. Daarnaast zijn verschillende locaties actief in Erasmus+ KA1-mobiliteitsprojecten en KA2 Strategische

Partnerschappen. Er is lesmateriaal ontwikkeld dat de locaties kunnen inzetten bij de KA1-projecten. De thema's van deze projecten zijn gelinkt aan Aeres-doelstellingen op het gebied van milieu, duurzaamheid, leren voor duurzame ontwikkeling, de Sustainable Development Goals, burgerschap en de ontwikkeling van internationale en interculturele vaardigheden.

Plannen voor 2024 en verder

Er is blijvende aandacht voor het structureel inbedden van internationaliseringsactiviteiten en het verankeren van deze activiteiten in het onderwijs als integraal onderdeel van het vmbo-onderwijsprogramma en de leeromgeving. In de accreditatieaanvraag voor Erasmus+ benoemt Aeres VMBO een aantal gezamenlijke doelstellingen. De implementatie hiervan en verduurzaming van de aanpak zullen de komende jaren centraal staan. In de werkplannen van de locaties zullen zij inhoudelijk verbinding zoeken met andere thema's zoals diversiteit, inclusiviteit en burgerschap. Daarnaast zal communiceren over mogelijkheden, gemaakte keuzes en verschillende activiteiten op het gebied van internationalisering een speerpunt zijn om hiermee de zichtbaarheid van internationale activiteiten te vergroten en bij te dragen aan enthousiasme en draagvlak.

Voor lopende activiteiten zie de locatie-eigen informatie op de websites van de locaties.

3.17 Resultaten bedrijfsvoering (financiën, huisvesting, ICT en personeel)

Financiën

Alle financiële informatie is samengebracht in § 3.4 en hoofdstuk 2. Dat geldt ook voor informatie over de allocatie van middelen (zie § 2.2 + 2.3).

Huisvesting

- De acht Groene Werelden van Groenpact worden verbeeld in de binnentuin van Aeres VMBO en Aeres MBO Emmeloord. Mbo-studenten zorgen voor het ontwerp en de planning. Vmbo-leerlingen leggen de tuin aan.
- Aeres VMBO Ede voorziet de leerpleinen van nieuw meubilair.

- Aeres legt de laatste hand aan de verbouwing van de locatie Maartensdijk: zij vernieuwt de gevel en plaatst nog een schuurtje op het terrein.

Onderwijs & ICT

- Alle Friese Aeres-locaties hebben inmiddels een i-coach die zijn collega-docenten inspireert en ondersteunt bij het gebruik van ICT-applicaties in de lessen.
- De i-coaches komen maandelijks bij elkaar. Tijdens deze bijeenkomsten is er aandacht voor actuele ontwikkelingen, zoals het aangekondigde smartphonebeleid. Ook delen de deelnemers good practices.
- In december rondt Aeres VMBO de aanbesteding af van het leerlinginformatiesysteem. De school maakt in het schooljaar 2024-2025 de overstap van Eduarte naar SomToday. In januari 2024 start het implementatieproject.
- In de Aeres-strategie is aandacht voor blended learning. Eind 2023 start de blendedscan om de huidige situatie op locaties in beeld te krijgen en input op te halen voor het projectplan Blended learning. Deze scan loopt nog door in de eerste maanden van 2024. Om te zorgen dat iedereen Aeres-breed hetzelfde verstaat onder blended learning, organiseert Aeres een bijeenkomst Gedeelde taal voor leidinggevend en is er een tutorial gedeeld.
- In het jaarplan Onderwijs & ICT is aandacht voor digitale vaardigheden van leerlingen en studenten, professionalisering docenten rond onderwijs en ICT en digitaal toetsen.

De algemene, Aeres-brede strategie op het gebied van ICT en de resultaten daarvan zijn beschreven in § 10.7.

Personeel

De personele zaken staan in § 11.4 t/m 11.11 vermeld. Het strategisch personeelsbeleid (HRM) staat in § 11.3.3.

3.18 Locatiespecifieke informatie

Om de horizontale dialoog verder te ondersteunen, staat er locatiespecifieke informatie op de websites van de locaties. Deze is via de zoekfunctie rechtsboven in het scherm te vinden. Kies als zoekterm jaarresultaten. Per locatie zijn allerlei details en wetenswaardigheden gegeven.

Aeres MBO

Aeres MBO maakt deel uit van Aeres en bestaat uit elf mbo-locaties verspreid over Noord- en Midden-Nederland: Almere, Barneveld, Buitenpost, Dronten, Emmeloord, Ede, Heerenveen, Leeuwarden, Nijkerk, Sneek en Velp. Ze verzorgen mbo-opleidingen voor het groene domein en trekken regionaal, maar ook landelijk studenten aan. De locatie Leeuwarden verzorgt samen met Firda de opleiding MBO Life Sciences. Het mbo omvat zowel de traditionele landbouw als de biologisch-dynamische landbouw (Warmonderhof). Aeres MBO verzorgt ook commerciële leertrajecten via de Aeres Training Centres voor de domeinen Agribusiness (Emmeloord/Dronten en Leeuwarden), International en Dier & Diergezondheid (Barneveld), Food (Ede) en Groen & Bloem (Velp en Leeuwarden).

Een overzicht van alle opleidingen staat in bijlage 7, tabel 1. Alle activiteiten vinden plaats binnen de gezamenlijke (strategische) kaders van Aeres (hoofdstukken 1 en 2) en Aeres PrO, VMBO en MBO (§ 3.2).

Inhoud

3.19	Wat gebeurt er bij Aeres MBO in 2023?	94	3.26.6	Klachten, bezwaren en incidenten	116
3.20	Omgeving, visie en plannen Aeres MBO	94	3.27	Resultaten bedrijfsvoering	116
3.20.1	Uitdagingen mbo (omgevingsfactoren)	94	3.27.1	Financiën en mbo-studentenfonds	116
3.20.2	(Onderwijs)visie, ambities en doelstellingen	94	3.27.2	Huisvesting en ICT & IM	117
3.20.3	Toelatingsbeleid en BSA	95		Kwaliteitsagenda	
3.20.4	(Strategische) plannen	95	3.28	Kwaliteitsagenda Aeres MBO (KA)	117
3.20.5	Horizontale dialoog	96	3.28.1	Bestuurlijke reflectie	117
3.21	Onderwijsresultaten Aeres MBO	96	3.28.2	Besteding gelden	118
3.21.1	Studentenpopulatie en studieresultaten (incl. schorsing en verwijdering)	96	3.28.3	Externe samenwerking en intern draagvlak	121
3.21.2	Onderwijsopbrengsten	97	3.29	Prioriteit 1: Bevorderen van kansengelijkheid	122
3.22	Aanbod opleidingen	98	3.29.1	Talentontwikkeling	122
3.22.1	Zorgplicht arbeidsmarktperspectief en doelmatig aanbod	98	3.29.2	Passend onderwijs	124
3.22.2	Zorgplicht arbeidsmarktinformatie	99	3.29.3	Monitoring uitstroom en nazorg	125
3.22.3	Keuzedelen	99	3.29.4	N1-N2	126
3.23	Examenprocessen in control	100	3.30	Prioriteit 2: Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	127
3.24	Nationaal Programma Onderwijs (NPO) Aeres MBO	102	3.30.1	Doorstroom	127
3.24.1	NPO binnen reguliere financiering	102	3.30.2	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)	128
3.24.2	Aanvullende NPO-subsidies	108	3.30.3	Beroepspraktijkvorming (bpv) en examinering	130
3.25	Regionale en landelijke innovatieprojecten	109	3.30.4	Leven Lang Ontwikkelen (LLO)	132
3.25.1	Regionaal Investeringsfonds (RIF)	109	3.31	Prioriteit 3: Kwaliteit van basisvaardigheden	133
3.25.2	Centra voor Innovatie Vakmanschap (CIV's)	111	3.31.1	Taal	133
3.25.3	Overige (landelijke) innovatieprojecten	113	3.31.2	Rekenen	134
3.26	Kwaliteitszorg Aeres MBO	113	3.31.3	Burgerschap	136
3.26.1	Proces kwaliteitszorg	113	3.32	Prioriteit 4: Toonaangevend groen	136
3.26.2	Inspectieonderzoek	113	3.32.1	Professionalisering	136
3.26.3	Landelijk Kwaliteitsnetwerk mbo	114	3.32.2	Doorontwikkeling en innovatie	138
3.26.4	Interne audits	114	3.32.3	Practoraten en onderzoek	139
3.26.5	Tevredenheid studenten, medewerkers en bedrijven	115	3.32.4	Duurzaam in denken en doen	141
			3.33	Locatiespecifieke informatie	142

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

Bijlage 7 geeft de onderbouwing van de cijfers.

3.19 Wat gebeurt er bij Aeres MBO in 2023?

Aeres MBO verzorgt in 2023 voor 4.378 studenten onderwijs (4.456 in 2022). De bij het mbo horende Aeres Training Centres ontvangen 5.432 cursisten (5.271 in 2022). Dit is exclusief de 2.200 licentieverleningen (1.710 in 2022).

Aeres MBO sluit de kwaliteitsagenda 2018-2022 met goed gevolg af. Ze krijgt alle resultaatgerichte gelden toegekend en stelt in 2023 de nieuwe kwaliteitsagenda op voor de periode najaar 2023 tot en met 2027. De belangrijkste keuzes daarbinnen liggen in lijn met het nieuwe strategische beleid van Aeres. Het gaat daarbij onder meer om de zelfgekozen extra prioriteit toonaangevend groen.

De onderwijsresultaten van het mbo staan onder druk. Ondanks allerlei interventies is het beeld (ook landelijk) duidelijk: de covid-19-maatregelen en vooral de scholensluitingen hadden grote impact op het welzijn van jongeren en daarmee ook op hun onderwijsresultaten. De Onderwijsinspectie bezoekt in het kader van het vierjaarlijks onderzoek de locaties Almere, Barneveld en Heerenveen, en de mate van toezicht blijft ongewijzigd.

Er is succes: tijdens de Skills-wedstrijden reikt Caroline van der Plas een gouden medaille in de categorie Beste Hovenier uit aan twee studenten van de locatie Velp. Later in het jaar winnen zij een bronzen medaille op de EuroSkills in Gdansk. De locatie Almere boekt succes op het Nationaal Scholen Concours, waar de eerstejaars hippische studenten de tweede prijs in ontvangst mogen nemen. Aeres MBO is de winnaar van de Weidegangtrofee 2023. De jury merkt de wijze op waarop docenten grasland weidegang inbedden in het onderwijs in Barneveld, Dronten, Emmeloord en Leeuwarden.

Aeres MBO, De Groene Wereld (voorheen Ontwikkelcentrum) en VBW tekenen een samenwerkingsovereenkomst. Dit is het startsein voor het unieke trainingsprogramma Floral Design. De Food Academy Nijkerk (FAN) start na de zomer met een opleiding die jongeren en zij-instromers klaarstoomt voor de foodlogistiek.

De BD-Vereniging, Stichting Warmonderhof en Aeres MBO Dronten Warmonderhof ontwikkelen in een coproductie een nieuwe verdiepingscursus Biodynamische landbouw. Ook wordt er een nieuw keuzedeel ontwikkeld: Agro-ecologie. Hiermee kunnen studenten kennis en vaardigheden op het gebied van natuurbeheer en agro-ecologie op het boerenbedrijf versterken.

De verhuizing van Aeres MBO Ede naar een nieuw onderwijsgebouw op het terrein World Food Center Ede komt met de ondertekening van een intentieovereenkomst voor de bouw een stap dichterbij. Ook de locatie Almere vindt in 2023 met oog op de toekomst een nieuw onderkomen voor het mbo, waar de locatie in het najaar van 2024 intrekt.

3.20 Omgeving, visie en plannen Aeres MBO

Binnen de gezamenlijke kaders van Aeres en Aeres PrO, VMBO en MBO bepaalt het mbo zijn koers, die nauw aansluit op zijn specifieke uitdagingen en doelgroepen in de regio.

3.20.1 Uitdagingen mbo (omgevingsfactoren)

De belangrijkste ontwikkelingen waar Aeres mee te maken heeft, zijn:

- klimaat en energie(transitie);
- technologie en ICT;
- toenemend bewustzijn over groen en persoonlijk welbevinden;
- voedselzekerheid in het mondiale speelveld;
- globale context;
- behoefte aan flexibiliteit en maatwerk in onderwijs;
- onderwijsvernieuwing;
- demografie en diversiteit.

De Onderwijsinspectie formuleert de consequenties voor het onderwijs als volgt:

- verbinding is een sleutelwoord (welzijnsproblemen bij jongeren);
- niveau basisvaardigheden verdient aandacht;
- gelijke kansen nog niet vanzelfsprekend;
- vaardigheden afstemmen op de doelgroep (docentvaardigheden);
- LOB-activiteiten bewust onder de aandacht brengen;
- flexibilisering biedt kansen en risico's;
- digitalisering.

3.20.2 (Onderwijs)visie, ambities en doelstellingen

De onderwijsvisie van Aeres MBO is afgeleid van de visie uit het strategiedocument De Groene Veranderaar (§ 1.1.1). Aeres bereidt met haar onderwijs en onderzoek leerlingen, studenten en cursisten voor op het leveren van een bijdrage aan de sectoren agro, dier, food, een gezonde leefomgeving en techniek en aan oplossingen in de grote verandervraagstukken van deze tijd.

Onderwijsvisie Aeres MBO

Aeres leidt mensen op voor een wereld en sectoren vol onzekerheden, maar ook vol (technologische) kansen. Het onderwijs moet daarop aansluiten en wendbaar én weerbaar meebewegen, zowel inhoudelijk als in de uitvoering. Aeres MBO ziet dat juist het mbo hier een rol in heeft; in het vertalen van nieuwe technologieën en methodieken naar de opleidingen en daarmee naar de beroepen voor alle sectoren waarin Aeres actief is.

In de looptijd van de kwaliteitsagenda 2018-2022 zet Aeres onder het speerpunt Groene profilering fors in op de doorontwikkeling van opleidingsprogramma's en het opzetten van practoraten. De combinatie van innovatie, onderzoek en continue kwaliteitsverbetering van het onderwijs zal ook de komende jaren een belangrijk speerpunt voor Aeres MBO blijven.

Met de kwaliteitsagenda investeert Aeres MBO in programma's om studenten en werknemers van bedrijven verandervaardig en wendbaar te maken. Aeres MBO geeft samen met het werkveld richting aan het onderwijs en studenten mogen erop rekenen dat de school hen alle kansen wil geven om hun talent te ontwikkelen. In hun vak én met veel nadruk op brede vorming, als apart aandachtsgebied en geïntegreerd in opleidingen.

Ambities en doelstellingen van Aeres MBO

De prioriteiten in de kwaliteitsagenda van Aeres zijn:

- het bevorderen van kansengelijkheid;
- het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt;
- de kwaliteit van basisvaardigheden;
- toonaangevend groen;
- samenwerken met andere onderwijsinstellingen om ook voor kleine doelgroepen beroepsonderwijs te kunnen bieden.

3.20.3 Toelatingsbeleid en BSA

Toegankelijkheid en toelatingsbeleid

Het toelatingsbeleid van Aeres MBO is gemeenschappelijk en gestandaardiseerd, het doet recht aan de geldende wet- en regelgeving en een zorgvuldige intake en Aeres MBO evalueert het jaarlijks.

De Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), de Wet voortgezet onderwijs 2020 (WVO 2020), de doorstroomregeling vmbo-mbo en de Wet vroegtijdige aanmelddatum voor en toelatingsrecht tot het mbo vormen het wettelijk kader van het toelatingsbeleid.

➤ **Het toelatingsbeleid van Aeres MBO staat vermeld op de website van Aeres MBO.**

Intake

Aankomende studenten moeten voldoen aan de wettelijke vooropleidingseisen. Studenten die zich vóór 1 april aanmelden hebben toelatingsrecht indien zij deelnemen aan de verplicht gestelde intakeactiviteiten. Deze bestaan uit een AMN-test en een kennismakingsgesprek. Afhankelijk van de studierichting kan de school nog andere intakeactiviteiten verplicht stellen. Aeres MBO kan studenten extra ondersteuning bieden boven op de basisondersteuning die ze al biedt. Indien er sprake is van een student met een aanvullende ondersteuningsbehoefte, maakt de locatie afspraken over de extra ondersteuning en neemt die op in een bijlage met ondersteuningsafspraken.

Bindend studieadvies (BSA)

Iedere student krijgt in het eerste jaar van zijn opleiding een bindend studieadvies (BSA). Voor een eenjarige opleiding krijgt de student dit advies drie tot vier maanden na de start van de opleiding, voor een meerjarige opleiding is dit moment negen tot twaalf maanden na de start van de opleiding. Een BSA heeft betrekking op de studievoortgang van de student en kan positief of negatief zijn. Bij een positief BSA kan de student zijn opleiding gewoon vervolgen. Bij een negatief BSA kan Aeres MBO de onderwijsovereenkomst ontbinden. In dat geval moet de student met de opleiding stoppen.

Voor schorsing en verwijdering, zie § 3.21.1.

3.20.4 (Strategische) plannen

De kwaliteitsagenda 2023-2027 van Aeres MBO vormt het kader voor het beleid van de locaties en geeft hiermee richting aan hun ontwikkelingen. Aeres MBO beschrijft in haar kwaliteitsagenda op welke wijze zij invulling geeft aan de prioriteiten en doelstellingen uit de Werkagenda mbo 2023-2027, Samen Werken aan Talent. Dit in combinatie met de Aeres-brede ambities uit de Aeres-strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar.

De onderstaande tabel geeft de door Aeres MBO gekozen prioriteiten en speerpunten/maatregelen weer. De eerste drie sluiten aan op de landelijke prioriteiten, de vierde prioriteit, toonaangevend groen, komt deels voort uit de derde landelijke prioriteit en deels uit de Aeres-strategie.

Prioriteit	Prioriteiten Aeres MBO	Speerpunten/Maatregelen Aeres MBO
Prioriteit 1	Bevorderen van kansengelijkheid	• Talentontwikkeling • Passend onderwijs • Monitoring uitstroom en nazorg • N1-N2
Prioriteit 2	Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	• Doorstroom • Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) • Bpv en examinering • Leven Lang Ontwikkelen (LLO)
Prioriteit 3	Kwaliteit van basisvaardigheden	• Taal • Rekenen • Burgerschap

Prioriteit	Prioriteiten Aeres MBO	Speerpunten/Maatregelen Aeres MBO
Prioriteit 4	Toonaangevend groen	• Professionalisering • Doorontwikkeling en innovatie • Practoraten en onderzoek • Duurzaam in denken en doen

3.20.5 Horizontale dialoog

Binnen de gezamenlijke kaders (zie § 3.2) heeft iedere locatie haar eigen aanpak voor de horizontale dialoog met leerlingen, studenten, ouders, stagebieders, lokale en regionale overheden en andere (maatschappelijke) relaties en algemeen belangstellenden. Iedere locatie organiseert informatie- en ouderavonden en geeft geregeld nieuwsbrieven uit. Er zijn ouder(advies)- en deelnemersraden en themabijeenkomsten (o.a. rondetafelgesprekken). De medewerkers hebben toegang tot de Aeres-structuur van medezeggenschap (§ 11.15).

► **Op de website van iedere mbo-locatie staat een speciaal jaaroverzicht van die locatie.**

Aeres MBO neemt deel aan verschillende (tevredenheids) onderzoeken en werkt mee aan externe themaonderzoeken die bijdragen aan de rapporten van de Onderwijsinspectie en de JOB-monitor. Aeres MBO analyseert de resultaten van deze onderzoeken zowel op centraal als op locatieniveau en kijkt waar verbetering nodig en mogelijk is.

Aeres MBO heeft een klantgerichte benadering en wordt gewaardeerd voor de wijze waarop zij anticipeert op samenwerking en innovatie en inspeelt op nieuwe kennis en productmarktcombinaties. Zij onderhoudt contacten met onder meer de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), de MBO Raad, Groen Kennisnet en gemeentelijke (onderwijs)platforms. Vanuit locaties zijn er contacten met het bedrijfsleven, toeleverende en afnemende scholen en werkgevers in de regio en overheden. Aeres MBO werkt samen binnen de volgende Regionale Meld- en Coördinatieregio's (RMC's): regio 14 (Arnhem/Nijmegen), regio 16 (Eem en Vallei), regio 18 (Flevoland), regio 19 (Utrecht), regio 05 Zuidwest-Friesland, regio 04 Friesland-Noord en regio 06 Friesland-Oost.

Aeres MBO neemt deel aan het samenwerkingsverband Het Groene Lyceum (HGL) en aan drie onderzoeken van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO).

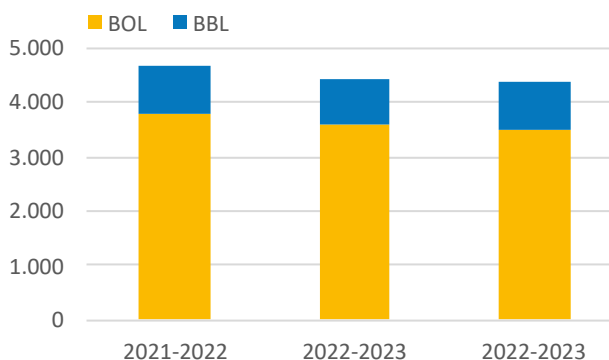
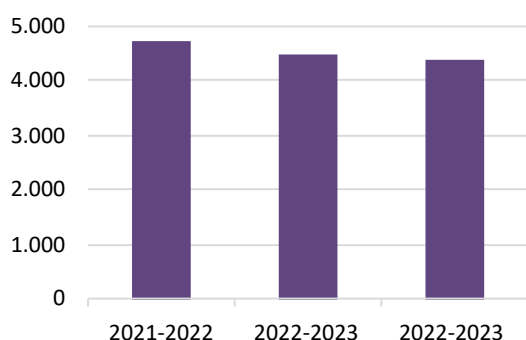
3.21 Onderwijsresultaten Aeres MBO

De onderwijsresultaten in het mbo vallen voor een deel binnen de Kwaliteitsagenda mbo 2023 en 2024-2027. De betreffende items staan genoemd bij de landelijke prioriteiten van de kwaliteitsagenda. De rest is in de paragrafen daarvoor uitgewerkt.

3.21.1 Studentenpopulatie en studieresultaten (incl. schorsing en verwijdering)

Op 1 oktober 2023 telt Aeres MBO in totaal 4.378 studenten (4.456 in 2022 en 4.689 in 2021). Barneveld is veruit de grootste mbo-locatie (1.763 studenten), Dronten Techniek de kleinste (27 studenten). Het totale aantal bol-studenten is 3.478 (3.583 in 2022 en 3.808 in 2021) en het aantal bbl-studenten is 900 (871 in 2022 en 881 in 2021). Zie bijlage 7, tabel 4 voor de uitsplitsing naar locaties. In totaal stromen er 1.754 mbo-studenten in (1.876 in 2022 en 1.619 in 2021) in 2023. Dat is een afname van 6,5% ten opzichte van 2022 (+15,9% in 2022 t.o.v. 2021).

De kleinschaligheid van de Aeres MBO-locaties zorgt dat de menselijke maat herkenbaar is.

Grafieken 3.2 Aantallen studenten Aeres MBO en uitgesplitst naar bol- en bbl-studenten.

Trends rond verwachte studentaantallen (§ 2.5.2) zijn gebruikt bij het opstellen van het strategische beleid, de meerjarenbegroting (§ 2.5.3) en de visie op onderwijsontwikkeling (zie § 3.20.2, 3.25 en de KA, § 3.28 tot en met § 3.32.

Er is in 2023 geen beschikking ontvangen voor instroom van nieuwkomers in het mbo.

Schorsing en verwijdering

Als gevolg van het afschaffen van de onderwijsovereenkomst (OOK) moet Aeres MBO schorsingen en verwijderingen verantwoorden in haar bestuursverslag. Zie voor details het Protocol schorsing en verwijdering van 13 april 2023.

Reden schorsing of verwijdering	2022	2023	Eventuele opmerkingen bij verslagjaar
Schorsing			
Ontoelaatbaar of ernstig (wan)gedrag	o	o	
Overtreden schoolregels	o	o	
Verwijdering			
Negatief bindend studieadvies (BSA)	o	o	Enig mogelijke reden inzake voortgang
Herhaaldelijk overtreden schoolregels	o	o	
Ernstig onaanvaardbaar of ernstig (wan)gedrag	o	o	
Plegen van ernstige fraude	o	o	
Ernstig wangedrag van ouders van een student	o	o	
Totaal	o	o	

Zie verder bij klachten § 3.26.6.

3.21.2 Onderwijsopbrengsten

De onderwijsopbrengsten geven de cijfers weer van de afgelopen schooljaren.

Schooljaar		2020-2021 Aeres MBO	2020-2021 Nordwin College mbo	2021-2022 Aeres MBO	2022-2023 Aeres MBO
Jaarresultaat (JR) Aeres		76,4%	77,4%	71,2%	72,8%
JR vergelijkingsgroep		73,5%	73,5%	67,7%	Nb
Diplomaresultaat (DR) Aeres		76,4%	78,4%	72,0%	73,6%
DR alle vergelijkingsgroep		73,8%	73,8%	68,1%	Nb
Jaarresultaat driejaarsgemiddelde	Norm				
	Niv. 2: 67%	75,2%	79,2%	73,4%	73,7%
	Niv. 3: 68%	76,6%	74,6%	74,0%	73,9%
	Niv. 4: 68%	76,5%	78,5%	75,1%	73,3%
Diplomaresultaat driejaarsgemiddelde	Norm				
	Niv. 2: 61,0%	68,2%	76,8%	68,3%	70,0%
	Niv. 3: 70,0%	77,3%	77,1%	74,9%	75,3%
	Niv. 4: 70,0%	77,8%	79,7%	76,7%	75,0%

Jaar- en diplomaresultaat Aeres MBO en het voormalige Nordwin College mbo.

Bronnen: cijfers uit DPO-rapportage Aeres MBO. De Nordwin-informatie komt uit Olikview/Eduarte. (Landelijke cijfers 2022-2023 nog niet beschikbaar op MBO Transparant).

Eind juli 2023 maakt de Onderwijsinspectie de definitieve resultaten van de onderwijsinstelling als geheel bekend over het schooljaar 2021-2022 via het digitale Internet Schooldossier (ISD). Dit zijn tevens de resultaten die de inspectie gebruikt bij het uitvoeren van haar risicoanalyse en voor het bepalen van het toezicht in het schooljaar 2023-2024.

De jaar- en diplomaresultaten zijn op instellingsniveau voldoende, op locatie- en opleidingsniveau vallen ze soms onder de norm. Op de meeste locaties is een daling zichtbaar ten opzichte van het voorgaande schooljaar. De covid-19-maatregelen en vooral de schoolsluitingen hadden grote

impact op het welzijn van jongeren en daarmee ook op hun onderwijsresultaten.

Bij kleine opleidingen/locaties heeft een klein aantal studenten dat uitstroomt zonder diploma een grote procentuele impact op het resultaat. Dit speelt bij een aantal Aeres-opleidingen/-locaties. Daarnaast is er vanuit de arbeidsmarkt een grote vraag naar mbo'ers. Ook studenten van Aeres MBO profiteren hiervan en kiezen er vaker voor om te gaan werken voordat zij het diploma behalen.

Verbeteren onderwijsrendementen

Aeres MBO stuurt actief op het verbeteren van haar rendement via zowel een projectmatige als een structurele aanpak. Hier ligt een zeer sterke verbinding met de kwaliteit en professionalisering van medewerkers, maar ook met het realiseren van bepaalde voorzieningen in de school (gespecialiseerde ondersteuning, aanpassen van intake, sturen op digitale geletterdheid en ICT-vaardigheden, zichtbare praktijkgerichtheid e.d.).

Docenten gaan met elkaar in gesprek over het bevorderen van het leren en voelen zich hier verantwoordelijk voor, waarbij het gebruik en het analyseren van data toeneemt. De locaties delen hierbij ook kennis en ervaring onderling. Waar mogelijk wijst Aeres MBO budgetten rechtstreeks toe aan individuele locaties en zet deze daarmee direct in voor de kwaliteitsverbetering van het primaire proces. Ook de kwaliteitsagenda van Aeres MBO stuurt aan op up-to-date vakken en vaardigheden en tools. En op de houding die docenten nodig hebben om deze te kunnen overbrengen in het onderwijsleerproces, onder andere door het stimuleren van een onderzoekende en lerende houding.

Extern rendement

Aeres MBO doet nog geen gericht onderzoek naar extern rendement (mate van succes in het beroep of de vervolgopleiding na kwalificering in het mbo). Dergelijke initiatieven liggen er wel op locatieniveau en de resultaten daarvan zetten de locaties in op informatieavonden en open dagen.

3.22 Aanbod opleidingen

Het aanbod (portfolio) van Aeres MBO bestaat in 2023 uit 91 mbo-opleidingen van niveau 1 tot en met niveau 4 op basis van 64 mbo-kwalificaties. Zie bijlage 7, tabel 1, Overzicht mbo-opleidingen en uitvoeringslocaties. Deze paragraaf licht de aanpak rond het aanbod en de macrodoelmatigheid toe waar Aeres MBO op opleidings- of locatieniveau, school- en sectoraal niveau aan werkt.

Sommige locaties voeren niveau 1 voornamelijk uit voor eigen vmbo-leerlingen of op aanvraag van bijvoorbeeld een school voor praktijkonderwijs of een SW-bedrijf. In het kader van het stimuleren van LLO werkt Aeres MBO bij wijze van pilot met het uitvoeren van delen van de entreeopleiding in de derde

leerweg. De locatie Velp participeert in de landelijke pilot Praktijkleren met de praktijkverklaring in het mbo.

Uren

Alle door Aeres MBO verzorgde opleidingen voldoen aan de wettelijk vastgestelde docentbegeleide onderwijstijd en bpv-uren zoals gegeven in artikel 7.2.7 van de WEB.

Aeres MBO maakt op de locaties Barneveld en Emmeloord gebruik van de mogelijkheid om af te wijken van deze inrichtingsnorm, waar de Centrale Studentenraad mee instemt. Het betreft de opleidingen:

Medewerker paardenhouderij, op basis van de kwalificatie Medewerker dierv verzorging (25732), Medewerker veehouderij (25432), Medewerker groen- en cultuurtechniek niveau 2 (25616), Medewerker teelt (25431) en Medewerker gemechaniseerd loonwerk (25555).

Er is een onderwijsprogramma dat uitgaat van twee dagen bpv en drie lesdagen op school. In totaal realiseert de opleiding het minimumaantal uren begeleide onderwijstijd, alleen volgens een andere verdeling. Daarvoor laat zij de 700 uur in het eerste jaar los. De ervaringen zijn positief. De sfeer en het leer- en werkklimaat in de klas zijn goed en zeker beter dan in de klassen in de oude opzet.

3.22.1 Zorgplicht arbeidsmarktperspectief en doelmatig aanbod

Mbo-beroepscolleges moeten zorgen voor een arbeidsmarktrelevant en een op die markt afgestemd opleidingsaanbod (Wet macrodoelmatigheid in het mbo). Concreet houdt dit in dat instellingen opleidingen aanbieden die zijn afgestemd met regionale partners in UWV-regio's of met sectorale partners voor opleidingen met een landelijk(e) dekking/verzorgingsgebied. Arbeidsmarktrelevant houdt bovendien in dat studenten na afstuderen binnen een redelijke termijn een betaalde baan op het niveau van de gevolgde opleiding kunnen vinden.

Starten en stoppen opleidingen

Aeres MBO verwerkt haar zorgplicht in het portfoliobeleid. Bij voornemens om opleidingen te starten of te stoppen voert zij een doelmatigheidsanalyse uit. In de analyse kijkt de locatie naar de arbeidsmarktrelevantie, de betaalbaarheid, het strategisch belang en de afstemming met belanghebbenden in de regio/sector. Op basis van onderzoek van interne en externe bronnen komt een conclusie over de opleiding tot stand. Na presentatie van de uitkomsten krijgt een locatie de opdracht om een opleiding af te bouwen, te innoveren of voort te zetten. In 2023 voert Aeres MBO een nieuwe doelmatigheidsanalyse uit. Er is verkend of de locatie Lelystad mbo-opleidingen start in het kader van een doorlopende leerroute. Hierop is besloten dat nadere verkenning nodig is. Aeres start vooralsnog niet met mbo-opleidingen in Lelystad.

Bestuurlijke afstemming

Voor het bepalen van de arbeidsmarktrelevantie van opleidingen vindt overleg plaats tussen de groene scholen (vsg) en in de bestuurlijke regionale overleggen, waaronder

Het Noorden Leert Door (HNLD), Onderwijsakkoord Fryslân en Gelders mbo-overleg. Het bevoegd gezag spreekt bovendien op sectorniveau met het georganiseerde beroepenveld en de (landelijke) overheid over de toekomst van het groene mbo. Aeres is deelnemer aan de Groene Tafel, waaraan alle onderwijsinstellingen van het groene onderwijs en het ministerie van LNV deelnemen. Ook is er afstemming met relevante brancheverenigingen (LTO Nederland, VHG, VBW, Dibevo en andere) over de strategische koers van opleidingsprogramma's. In overleg op sectoraal of landelijk niveau spreken betrokken partijen over het doelmatig organiseren van opleidingen, maar ook over kansen of bedreigingen voor (potentiële) deelnemers van deze opleidingsrichtingen.

3.22.2 Zorgplicht arbeidsmarktinformatie

Naast de hierboven toegelichte zorgplicht voor een arbeidsmarktrelevant opleidingsaanbod moeten de instellingen ook zorgen voor relevante informatie voor potentiële studenten. Aeres MBO gebruikt de website om aan deze zorgplicht te voldoen. Het grootste deel van de informatie staat op de opleidingenpagina onder het kopje Feiten en cijfers. Het onderdeel arbeidsmarktperspectief toont de opgestelde SBB-studiebijsluiters.

Voor het onderdeel examinering is er een verwijzing naar het algemene stukje tekst over examinering op de Aeres MBO-website. Bij het onderdeel kwaliteit staat informatie over de studenttevredenheid vanuit de JOB-enquête. De onderzoeksrapportages met de Staat van de instelling van Aeres MBO zijn te vinden op de website van de Onderwijsinspectie.

3.22.3 Keuzedelen

De Aeres MBO-locaties werken voor het ontwikkelen van lesmateriaal en examens voor de beroepsgerichte keuzedelen (verdiepende of verbredende keuzedelen) samen met partners in de sector (bedrijfsleven en andere groene scholen (vsg's)).

Voor generieke keuzedelen kiest de school in de meeste gevallen voor het inkopen van examens. Groene Norm ontwikkelt de examens voor de beroepsgerichte keuzedelen. Resultaten voor keuzedelen maken met ingang van cohort 2020-2021 deel uit van de slaag-zakregeling.

In bijlage 7, tabel 2 staat een overzicht van de aangeboden keuzedelen per locatie. In 2023 biedt Aeres MBO 122 unieke keuzedelen (125 in 2022 en 115 in 2021) aan. In deze paragraaf staat hoeveel mbo-studenten kiezen voor niet-gekoppelde keuzedelen, het aantal verzoeken dat is toe- en afgewezen en hoeveel deelnemers een ander keuzedeel moeten kiezen omdat het gekozen keuzedeel om doelmatigheidsredenen niet start. Tot slot geeft de paragraaf inzicht in de wijze waarop Aeres MBO borgt dat het keuzedeel niet samenvalt met onderdelen van de kwalificatie.

Niet-gekoppelde of geschrapte keuzedelen

Een student kan een keuzedeel volgen dat niet gekoppeld is aan het kwalificatiedossier behorend bij de opleiding die de student volgt, zolang dit keuzedeel deel uitmaakt van het totale aanbod van keuzedelen van Aeres (artikel 7.2.7, tiende lid, van de WEB). Aeres MBO-studenten kunnen een verzoek indienen voor het volgen van een niet-gekoppeld keuzedeel via een hiervoor ontwikkeld formulier, dat opvraagbaar is bij de teamleider van de opleiding die de student volgt.

Er zijn in 2023 geen keuzedelen geschrapt om doelmatigheidsredenen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal verzoeken dat per locatie is gehonoreerd voor het volgen van een niet-gekoppeld keuzedeel. De verzoeken zijn toegekend nadat is gekeken of de keuzedelen niet overlappen met de kwalificatie waar de student op staat ingeschreven, er geen organisatorische bezwaren zijn en het betreffende keuzedeel opgenomen is in het destijds actuele aanbod keuzedelen van de instelling. In totaal zijn 174 (152 in 2022 en 76 in 2021) verzoeken van studenten ontvangen en toegekend. Er zijn geen verzoeken afgewezen.

Keuzedeel	Locatie	Aantal verzoeken
Arbo kwaliteitszorg en hulpverlening	Velp/ Leeuwarden	5
Automatische melken	Barneveld	1
Cultuurtechniek	Emmeloord	1
De levende tuin	Leeuwarden/Barneveld/Velp	6
Digitale vaardigheden gevorderde	Leeuwarden	1
Duits	Leeuwarden	1
Duurzaamheid C	Velp/ Leeuwarden	6
Duurzaamheid D	Velp/ Leeuwarden	8
Engels A2/B1	Emmeloord	3
Engels B1/A2	Velp/Emmeloord/Barneveld/ Leeuwarden	11
Engels B1/A2	Barneveld	5

Keuzedeel	Locatie	Aantal verzoeken
Fries B1	Leeuwarden	3
Houden van vissen	Barneveld	1
Houden van herpeten	Barneveld	2
Houden van honden en katten	Barneveld	2
Inleiding documentairefotografie	Leeuwarden	33
Inline meet- en analyseapparatuur in de procesindustrie	Leeuwarden	3
Inspelen op innovaties niveau 3	Barneveld	1
Inspelen op innovaties niveau 4	Barneveld	2
Internationaal niveau 1	Velp	1
Internationaal niveau 2	Barneveld	1
Introductie op natural horsemanship	Leeuwarden	1
Ondernemend gedrag geschikt voor niveau 3 en 4	Emmeloord/Barneveld	3
Klantverkoop en contact	Barneveld	1
Klauwverzorging	Leeuwarden	22
Landbouwhuisdieren	Barneveld	2
Melkwinning	Dronten/Emmeloord	3
Ondernemerschap	Almere/Leeuwarden/Barneveld	3
Organisatie evenementen of educatie	Barneveld	4
Oriëntatie op ondernemerschap	Heerenveen/Leeuwarden	2
Rekenen 3F	Leeuwarden	2
Specialistische technische werken in het groen	Velp/Barneveld/Leeuwarden	5
Sportinstructeur en activiteiten voor kinderen van 4 t/m 12 jaar	Leeuwarden	1
Veehouderijspecialisatie geschikt voor niveau 3	Barneveld	2
Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken	Leeuwarden	3
Verzorgen grazers in natuurgebieden	Leeuwarden	18
Verdieping diergedrag, welzijn en ethiek niveau 4	Almere	1
Houden van vogels	Barneveld	1
Voortplanting en fokkerij	Barneveld	2
World Class Manufacturing	Leeuwarden	1

Er zijn nul (0 in 2022 en 4 in 2021) verzoeken van studenten om een keuzedeel te volgen dat in het aanbod zit van een vergelijkbare opleiding op een andere uitvoeringslocatie dan die waar de student de opleiding volgt. Ook in dit geval is het uitgangspunt dat Aeres MBO ieder verzoek honoreert, tenzij er sprake is van organisatorische bezwaren of ondoelmatige overlap met de kwalificatie.

3.23 Examenprocessen in control

Het onderzoekskader 2021 voor het toezicht op het mbo geeft aan over welke punten van examinering een mbo-beroepscollege zich moet verantwoorden. Deze paragraaf

maakt inzichtelijk hoe Aeres MBO de PDCA-cyclus bij examinering doorloopt.

Kwaliteitsborging examinering

De structuur van de Aeres MBO-examenorganisatie is gebaseerd op de uitgangspunten van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB Art. 7.4.5). Aeres MBO maakt een duidelijk onderscheid tussen borgen en zorgen. De focus van de Centrale Examencommissie (CEC) ligt op de kwaliteitsborging van examinering, diplomering en certificering op alle Aeres MBO-locaties. Er is één Centrale Examencommissie voor alle Aeres MBO-locaties.

De CEC heeft een toezichthoudende rol rond de uitvoering van de examinering op de locaties. De Lokale Examenorganisaties (LEO's) zorgen voor de organisatie en uitvoering van de examinering op de locaties, onder verantwoordelijkheid van

de locatiedirecteur. De CEC beschrijft in haar jaarverslag 2022-2023 de uitgevoerde borgingsactiviteiten. Deze richten zich in 2023 met name op rechtmatigheid van de diploma- en certificeringsbesluiten en de kwaliteit van de afname en beoordeling van examens.

De CEC doet onderzoek naar de compleetheid van de diploma- en certificaatdossiers en het functioneren van de controles door de LEO's. De CEC doet ook onderzoek naar de kwaliteit van de exameninstrumenten, zowel die van de ingekochte examens van gecertificeerde leveranciers als de door Aeres MBO zelf geconstrueerde exameninstrumenten. Hierbij gaat het om instrumenten voor de keuzedelen en de door Aeres MBO zelf geconstrueerde addenda bij de exameninstrumenten van Groene Norm (vanwege de onvoldedige dekking van de kerntaken en werkprocessen). De CEC brengt de kwaliteit van afname en beoordeling van examens in kaart door het bijwonen van examens en het doen van verdiepend onderzoek naar de rol en deskundigheid van de assessoren en het gebruik van de exameninstrumenten.

Beroepspraktijkvorming (bpv)

Voor de bpv zetten de locaties decentraal KA-budget in om het bpv-coördinaat te versterken. Veel opleidingen van Aeres MBO hebben een landelijk werkgebied, waardoor de bpv-bezoeken relatief veel tijd kosten. Verder is het van belang om een goede relatie te onderhouden met de leerbedrijven en ook dat vraagt veel tijd. Een aantal locaties, bijvoorbeeld Almere en Velp, werkt met de bpv-tool. Daarnaast investeren locaties in het uitbreiden (Ede) en intensiveren (Almere, Velp) van de contacten met de bpv-bedrijven. Dit laatste heeft niet alleen effect op de bpv, maar zorgt ook voor een nauwere koppeling tussen school en leerbedrijf in de vorm van gastlessen, bedrijfsbezoeken, docentenstages en (online) workshops. Aeres MBO besteedt voor bbl-opleidingen budget aan een landelijke pilot voor de ontwikkeling van een rubricssystematiek met een ontwikkelingsgerichte omgeving in praktijkbeoordelen.nl.

Interne audits

De Centrale Examencommissie (CEC) voert in 2023 geen interne audits (o in 2022) uit. De CEC woont wel examens bij, voert gesprekken met locaties, controleert dossiers en voert onderzoeken uit. Op basis van de resultaten van haar activiteiten concludeert de CEC dat de examinering in de instelling geborgd is.

PvB-enquêtes

In 2023 zet Aeres MBO PvB-enquêtes uit onder studenten, school- en bedrijfsassessoren. De resultaten verwerkt ze en rapporteert ze aan de verantwoordelijke teams en de CEC. Acties naar aanleiding van de resultaten komen terug in het jaarlijkse plan van aanpak examinering en jaarplan CEC.

De JOB-monitor stelt geen specifieke vragen meer over examinering. Het onderwerp komt wel voor in het Cluster Onderwijs & Toetsen. In 2023 neemt de JOB Monitor geen monitor af. Het resultaat van dit cluster blijft ten opzichte van 2020 in 2022 stabiel. Alleen de gemiddelde score op de mate

waarin toetsen aansluiten op de geleerde stof loopt iets terug van een 3,6 in 2020 naar een 3,5 in 2022.

Inkoop exameninstrumenten

Aeres MBO volgt de afspraken gemaakt in het document Afspraken valide exameninstrumenten mbo. Ze koopt de beroepsgerichte exameninstrumenten in bij de gecertificeerde examenleverancier Groene Norm. De exameninstrumenten voor de generieke instellingsexamens (Nederlands en Engels) koopt het mbo ook in bij een gecertificeerde examenleverancier, Uitgeverij Deviant of Bureau ICE. Voor rekenen maakt Aeres MBO gebruik van de examens van de Coöperatie Examens MBO. Voor de keuzedeelexamens koopt zij het grootste gedeelte in bij gecertificeerde examenleveranciers en een klein gedeelte is zelf geconstrueerd.

Kwaliteitstraject Groene Norm-examens

De teams evalueren de Aeres-addenda, die ze zelf ontwikkelen omdat de bij Groene Norm ingekochte instrumenten niet voldoende dekkend zijn. Aeres besluit om in 2023 te examineren met de exameninstrumenten van Groene Norm inclusief de Aeres-addenda. Door deze combinatie gebruikt Aeres MBO valide instrumenten. Het mbo zet bij alle beroepsgerichte exameninstrumenten Aeres-addenda in. De Centrale Examencommissie neemt in haar jaarplan een borgend onderzoek op naar het juiste gebruik van de addenda. Door de nieuwe formats, exameninstrumenten en kwalificatiedossiers worden de addenda langzaam uitgefaseerd. Aeres heeft een actieve rol in het kwaliteitstraject van Groene Norm door deel te nemen aan de Examen Adviescommissie (EAC) en het gebruikersoverleg Groene Norm. Voor de examens die Aeres MBO niet via de Groene Norm kan inkopen, gebruikt ze de examens van STEM.

Examinering van Nederlands, rekenen en moderne vreemde talen (MVT)

Aeres MBO besteedt veel aandacht aan de examinering van Nederlands, rekenen en moderne vreemde talen (MVT). Voor MVT gaat het bij niveau 3-opleidingen om het formele gebruik van instellingsexamens voor spreken, gesprekken voeren en lezen, waarbij Aeres MBO gebruikmaakt van de keuzedelen Ko802 (Engels A2/B1) en/of Ko803 (Engels B1/B2). Voor de niveau 4-opleidingen betreft het deelname aan de centrale examinering niveau B1 of niveau B2 (m.i.v. 2018-2019) lezen en luisteren. Alleen de locatie Emmeloord biedt het keuzedeel Duits (Ko959 Duits A1/A2). Voor het afnemen van de instellingsexamens maakt Aeres MBO gebruik van Deviant of TOA van bureau ICE. Daarnaast bieden de Friese locaties voor het Fries een keuzedeel aan met gedifferentieerde examineringsniveaus (Ko508-A1, Ko509-A2, Ko510-B1). Daarbij maken zij gebruik van examinering via EduFrysk/Afûk.

Praktijkbeoordelen.nl, online instrument voor beoordelen bpv

Aeres MBO (incl. de trainingscentra) zet het online instrument praktijkbeoordelen.nl in voor het verwerken van beoordelingen van kennisexamens, werkproces- en vaardigheidsexamens en de (beroeps)proeve(n) Groene Norm. Kennisexamens neemt zij af via het online platform Remindo.

In 2023 zijn de beoordelingen van keuzedeel-, kennis-, werkproces- en vaardigheidsexamens en beroepsproeven van Groene Norm door Aeres MBO verwerkt in groenenorm.praktijkbeoordelen.nl. Aeres MBO rolt het beoordelen van de bpv in praktijkbeoordelen.nl nog niet verder uit binnen de onderwijsteams, omdat de beloofde ontwikkeling van de app bij de leverancier nog niet van de grond komt. De functioneel beheerder ondersteunt bij het werken met de applicatie en is het aanspreekpunt voor de lokale examenorganisaties. De lokale examencoördinator traint de collega's en assessoren die werken met praktijkbeoordelen.nl. Veel aandacht gaat uit naar de registratie van praktijkopleiders als assessor in praktijkbeoordelen.nl. Aeres MBO is aangehaakt bij het landelijk gebruikersoverleg van praktijkbeoordelen.nl bij Groene Norm en bij Examenservices. Op deze manier blijft de kennis up-to-date en kan zij verbetersuggesties richting de leverancier doen.

Deskundigheidsbevordering examinering

Aeres MBO evalueert en updatet het handboek examinering in de schooljaren 2023-2025. Het handboek is in 2023 herschreven naar een leesbare versie en in 2023 maakt Aeres MBO ook een begin met een mbo-brede visie die als basis zal dienen voor het vernieuwde handboek examinering. Alle relevante informatie staat op het intranet van Aeres, dat KIEM heet.

Deskundigheidsbevordering CEC

De CEC bevordert haar deskundigheid door het bijwonen van netwerkbijeenkomsten en bijeenkomsten met betrekking tot specifieke gebieden (o.a. rekenen, anders verantwoorden, praktijkverklaring, aangepaste examinering). Daarnaast houdt de CEC kalibreersessies op het gebied van dossiercontrole en bijwoningen. De actuele informatie- en servicedocumenten van onder andere de MBO Raad, SBB, het Kennispunt MBO Onderwijs & Examinering en het Kennispunt MBO Taal & Rekenen houdt de CEC bij en deelt ze. Er is jaarlijks een scholing voor de CEC gezamenlijk met het MT Aeres MBO. In 2023 staat de gezamenlijke scholing in het teken van de kwaliteit van examinering. Is deze valide, deskundig, gelijkwaardig, betrouwbaar en transparant? Voor deze scholing is gebruik gemaakt van de kwaliteitskaart van het Kennispunt MBO.

De leden van de LEO's volgen scholingen op het gebied van examinering volgens de Aeres-structuur (zie onderstaande tabel). Vanaf 2023 ontwikkelt Aeres MBO nieuwe trainingen met het oog op het nieuwe assessorenbeleid of koopt die in. De onderstaande tabel geeft weer aan welke trainingen de (toekomstige) assessoren deelnemen. Voor uitvoer van de trainingen is centraal budget beschikbaar.

Training	Aantal deelnemers		
	2021	2022	2023
Basistraining onderwijsassessor	56	30	30
Opfristraining onderwijsassessor	11	17	23
Begeleide intervisie onderwijsassessor	4	0	21
Certificering onderwijsassessor	48	28	45
Basistraining praktijkassessor	15	13	13
Begeleide intervisie praktijkassessor	4	0	0

3.24 Nationaal Programma Onderwijs (NPO) Aeres MBO

3.24.1 NPO binnen reguliere financiering

Aeres MBO mag de NPO-middelen vanuit de corona-enveloppe besteden aan de volgende thema's uit het bestuursakkoord:

- soepele in- en doorstroom (mbo, hbo en wo);
- welzijn studenten en sociale binding met de opleiding (mbo, hbo en wo);
- ondersteuning en begeleiding op het gebied van stages (mbo en hbo);
- studievertraging en uitval in lerarenopleidingen als gevolg van stagetekorten beperken (hbo en wo).

Naast de uitbreiding van de reguliere rijksbijdrage zijn er aanvullende middelen beschikbaar vanuit de Subsidieregeling extra begeleiding en nazorg mbo. Hier gelden aparte bestedingseisen voor.

Deze paragraaf beschrijft eerst de procesmatige voortgang van de besteding van de middelen, met daarin het tijdpad, de medezeggenschap en de monitoring, en gaat vervolgens in op de inhoudelijke voortgang. Hij geeft ook financiële informatie op onderdelen. Meer financiële informatie staat in § 2.3.3, alinea Verantwoording NPO-gelden, en in de toelichting per instelling en onderwijssoort bij de resultaten en uiteraard in de jaarrekening.

Procesmatige voortgang

In 2021 brengen alle mbo-locaties en hun opleidingsteams de uitgangssituatie in beeld. Studenten kregen te maken met scholensluitingen en de omschakeling naar afstandsonderwijs. Uit de voortgangsinformatie blijkt dat de achterstanden

die ze daardoor opliepen op zowel cognitief en sociaal-emotioneel alsook op beroepsmatig vlak aanzienlijk zijn. De onderwijsteams gebruiken de gelden om die achterstanden te overbruggen én om tegelijkertijd de ontwikkeling van iedereen in de school weer te stimuleren.

De onderwijsteams boeken in het schooljaar 2021-2022 goede voortgang op de NPO-plannen. Zij merken dat met alleen meer onderwijsuren (inhalen en extra lessen) de leermotivatie van studenten onder druk komt te staan. De extra aandacht dient in balans te zijn, zowel wat betreft het aantal extra activiteiten, alsook de aard van de activiteiten (niet alleen lessen). Er moet sprake zijn van een divers geheel aan activiteiten, inspanningen en interventies wat recht doet aan de context waarbinnen de onderwijsteams werken. Niet de afzonderlijke interventies, maar juist het geheel van leren van en mét elkaar, met hoofd, hart én handen, is belangrijk. De

beperkte beschikbaarheid van de benodigde (extra) docenten en ondersteuners vormt een extra uitdaging.

Tijdspad totstandkoming

Na de aankondiging van het NPO op 19 maart 2021 stelt Aeres MBO een eerste stappenplan op voor de totstandkoming van de NPO-plannen. Het vertrekpunt is de individuele mbo-locatie. Met deze keuze wil Aeres MBO recht doen aan de kansen en uitdagingen zoals die zich voordoen op de verschillende locaties en opleidingsrichtingen. Bij de opgestelde position paper zit ook een format voor locatieplannen, zodat de locaties hun plannen op vergelijkbare wijze opstellen met behoud van ruimte voor het maken van eigen inhoudelijke keuzes. De onderstaande tabel geeft de belangrijkste mijlpalen van de totstandkoming schematisch weer.

Tijdspad	Op locatie	Centraal
Februari-maart 2021		Bespreken position paper NPO inclusief stappenplan en uitgangspunt
April-mei 2021	Locatieplannen op hoofdlijnen in format.	
30 april		Inrichten Taskforce NPO (afdeling Onderwijs & Kwaliteit (O&K) en Aeres-brede stafdienst Financiën & Control (F&C)): • Terugkoppelen hoofdlijn plannen – hoe om te gaan met de thema's. • Verdelen en toewijzen NPO-budgetten in formatieoverzichten schooljaar 2021-2022.
Juni 2021	• Beschrijven uitgangssituatie (nulmeting) en plannen maken op hoofdlijnen in format gereed + opsturen naar O&K. • Aangeven welke aanvullende thema's in beeld zijn.	
Juni 2021		Samenvatting uitgangssituatie en hoofdlijnen bestedingsplan NPO
24 juni 2021		Brief hoofdlijnen programma locaties naar OR/CSR – ter informatie
September 2021		Hoofdlijnen bestedingsplan NPO en motivatie thema's en acties doorgeven aan Berenschot
Augustus-september 2021	Verfijnen inzet plannen	Toelichting bestedingsplan en instemming medezeggenschap
Augustus-december 2021	Uitvoeren plannen	

Medezeggenschap

De locaties stellen in 2021 een schoolprogramma op voor het totaal aan NPO-middelen. Dit programma komt tot stand in overleg met het NPO-kernteam per locatie (met daarin de afgevaardigde van de OR) en met de lokale studentenraad. Indien de locatie niet beschikt over een formele studentenraad zijn de voorstellen besproken met een vertegenwoordiging van de studentenpopulatie. Eind juni 2021 (zie tabel hierboven) ontvangen de medezeggenschapsraden van Aeres MBO een instemmingsverzoek met daarin de hoofdlijnen van het bestedingsplan. Daarbij geeft de instelling aan dat op basis van de plannen vanuit de locaties één eigen thema is benoemd

(welzijn docenten). Op 6 juli 2021 stemt de CSR in met de hoofdlijnen van de besteding van NPO-gelden vanuit het bestuursakkoord NPO mbo ho. De OR doet dit op 1 november 2021. Conform de monitoringsafspraken bespreekt Aeres MBO de locatieplannen lokaal met de medezeggenschap. De centrale medezeggenschapsorganen ontvangen de voortgangsrapportages.

Monitoring

Aeres monitort de uitvoering van de NPO-plannen op vaste momenten. Het vertrekpunt is de onderwijslocatie of het onderwijsteam dat de plannen opstelt. Tweemaal per

kalenderjaar (voorjaar en najaar) vraagt de stafdienst O&K de locatie om voortgangsinformatie aan te leveren. Deze momenten sluiten aan bij de landelijke ophaalmomenten die ook in het Bestuursakkoord NPO staan. Op basis van de door locaties aangeleverde rapportages stelt Aeres MBO de verantwoording in dit jaarverslag op en informeert ze de medezeggenschap op instellingsniveau.

De programma's zijn niet statisch van opzet. Aeres MBO stelt die gedurende de looptijd van het NPO bij naar aanleiding van de voortgang. Met de locaties en medezeggenschapsraden is overeengekomen dat het eigenaarschap van de locatieplannen en hun bijstelling op lokaal niveau ligt. De locaties zullen met de teams en de lokale medezeggenschapsorganen de plannen uitvoeren, monitoren en bijstellen indien gewenst.

Wanneer	Wat	Omschrijving
December-februari 2022	Voortgangsmonitoring	Ophalen informatie over voortgang bij locaties.
Maart-april 2022	Eerste voortgangsrapportage	Rapportage aan medezeggenschapsraden en voor landelijke voortgangsmonitor (Berenschot) en jaarverslag.
Mei-juni 2022	Voortgangsmonitoring	Ophalen informatie over voortgang bij locaties.
Juli-augustus 2022	Tweede voortgangsrapportage	Tweede rapportage aan medezeggenschap en voor landelijke monitor.
December-februari 2023	Voortgangsmonitoring	Ophalen informatie over voortgang bij locaties.
Maart-april 2023	Derde voortgangsrapportage	Derde rapportage aan medezeggenschap en voor landelijke monitor en jaarverslag.
Mei-juni 2023	Voortgangsmonitoring	Ophalen informatie over voortgang bij locaties.
Jul-augustus 2023	Vierde voortgangsmonitoring	Vierde rapportage aan medezeggenschap en voor landelijke monitor.
December-februari 2024	Voortgangsmonitoring	Ophalen informatie over voortgang en afronding bij locaties.
Februari 2024	Eindrapportage	Eindrapportage NPO voor jaarverslag, medezeggenschap en landelijke monitor en jaarverslag.

Besteding

De onderstaande tabel (o.b.v. brief OCW, d.d. 13-01-2023, referentie 35461754) geeft voor de periode 2021 tot en met 2023 zicht op de besteding van de middelen uit de corona-enveloppe. De beschrijving van de activiteiten binnen de

besteding staat verderop onder het subkopje Inhoudelijke voortgang. Thema 5 is een eigen thema, op verzoek vanuit de eigen organisatie.

	Gepland 2021	Besteed 2021	Gepland 2022	Besteed 2022	Gepland 2023	Totaal Gepland
Thema 1: Soepele in- en doorstroom	€ 29.611	€ 26.002	€ 738.397	€ 642.269	€ 706.133	€ 446.082
Thema 2: Welzijn studenten en sociale binding opleiding	€ 13.970	€ 13.970	€ 259.513	€ 383.987	€ 187.298	€ 309.560
Thema 3: Ondersteuning en begeleiding stages	€ 933	€ 933	€ 55.247	€ 60.374	€ 6.489	€ 9.942
Thema 4: Aanpak jeugdwerkloosheid	€ 4.946	€ 4.946	€ 55.247	€ 91.961	€ 15.027	€ 50.255
Thema 5: Welbevinden docenten en professionalisering	€ 8.612	€ 8.612	€ 106.131	€ 192.491	€ 106.131	€ 273.336
Nog te bestemmen	-	-	€ 108.304	€ 36.050	€ 38.872	-
Totaal	€ 58.072	€ 54.463	€ 1.229.743	€ 1.407.132	€ 1.059.950	€ 1.089.175

De locaties voeren hun plannen uit op de afgesproken werkwijze. Cumulatief gezien brengt Aeres MBO € 205.302 te veel aan kosten in rekening onder NPO-kostenposten, waarvan € 29.225 in 2023. Alle aan Aeres MBO toegekende NPO-gelden vanuit het bestuursakkoord zijn verantwoord. Er is sprake van een verschuiving over de thema's ten opzichte van de geplande inzet in het oorspronkelijke bestedingsplan.

Dit komt door verschuiving van inzet over de thema's. Er blijkt meer inzet nodig op de sociale component dan op het wegwerken van cognitieve achterstanden. Dit vertaalt zich in minder inzet op thema 1 en een toename van inzet op de thema's 2 en 5.

Inhoudelijke voortgang

De onderstaande kaders geven de voortgang op de speerpunten uit het bestedingsplan van Aeres MBO weer op het niveau van het mbo-beroepscollege. Deze is gebaseerd op basis van de voortgang van de locatie- en teamplannen, die

zijn afgestemd met lokale medezeggenschapsraden. In overleg met de locaties en de medezeggenschap komt er een vijfde (eigen) thema naar voren, genaamd Welbevinden docenten en professionalisering.

Thema 1: Soepele in- en doorstroom

Nulmeting	Door de overschakeling naar (deels) afstandsonderwijs organiseert Aeres MBO minder fysieke lessen. Hierdoor lopen veel studenten achterstanden op bij met name het leren leren en bij sommige generieke of beroepsgerichte vakken.
Ambitie 2023	Eventuele achterstanden op de diverse vlakken (cognitie/kennis, vaardigheden, en beroepshouding) zijn in beeld en weggewerkt voor zover mogelijk.

Voortgang tot 31-12-2023

Onder dit thema voert Aeres MBO diverse activiteiten uit in het kader van het wegwerken van achterstanden die studenten in het mbo, of in hun vooropleiding, oplopen tijdens de covid-19-pandemie. Het gaat hierbij om programma's die gericht zijn op zowel achterstanden bij generieke vakken (Nederlands, Engels, rekenen, economie, etc.) als die bij beroepsgerichte onderdelen. Hierbij geldt ook de les dat het alleen plannen van meer lessen voor vakken met achterstanden niet genoeg is. In veel gevallen kiest Aeres MBO dan ook voor een meer maatwerkgerichte aanpak.

Bij het organiseren van extra (praktijk)lessen gaat Aeres MBO uit van een persoonsgerichte aanpak. In de meeste gevallen verzorgt het eigen personeel de extra les- en begeleidingsuren, die hiervoor een uitbreiding van hun aanstelling krijgen. Bij beroepsgerichte onderdelen is het gebruik van praktijkfaciliteiten doorgaans vereist, wat extra kosten met zich meebrengt. Zo zijn aan studenten in de (biologisch-dynamische) agro-opleidingen extra trekkerrijlessen aangeboden. Ook zetten de locaties gastlessen in van mensen uit de praktijk (bv. leerbedrijven). De programma's starten in het schooljaar 2021-2022 en zijn doorgezet in het schooljaar 2022-2023.

Bij de uitvoering is specifiek aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie (bijvoorbeeld N1 en N2, of studenten met een extra ondersteuningsbehoefte op N3 of N4). Zij kunnen hun achterstand in een kleinere setting wegwerken. Soms in de vorm van een huiswerkklas, soms in de vorm van extra lessen. De extra vak- en praktijklessen bieden meer ruimte om individuele leergesprekken met studenten te voeren. Dat geldt ook ten aanzien van zittenblijvers van vorig schooljaar, waarbij het resultaat is dat verreweg de meeste studenten in 2022 hun diploma krijgen. Er is voor deze doelgroep ook ondersteuning geboden bij rekenen en Nederlands, wat ertoe leidt dat meer studenten bij de eerste poging voor een examen een voldoende halen.

In september en oktober 2023 krijgen studenten op de meeste locaties de laatste mogelijkheid om nog plusprogramma's te volgen om achterstanden door de covid-19-maatregelen in te halen. Dit geeft de studenten een vakinhoudelijke boost.

Metingen laten zien dat er minder achterstanden zijn bij studenten van beroepsgerichte en theoretische (avo)vakken. Wel blijven er grote verschillen tussen studenten zichtbaar. Aeres MBO voert de ontwikkelde maatwerkaanpak in in het reguliere onderwijs. Daarmee borgt zij de plannen. Door het meer inzetten van maatwerk neemt de omvang van het zelfregulerende gedrag van studenten toe. De aandacht voor de individuele verschillen tussen studenten blijft een onderwerp van gesprek en analyse. De aandacht voor de lerende houding van studenten neemt Aeres MBO mee in de uitwerking van de ondersteuningsbehoefte van startende studenten.

Thema 2: Welzijn studenten en sociale binding met de opleiding

Nulmeting	Minder fysieke lessen betekent ook minder contactmomenten met studenten in de periode 2020 tot en met zomer 2021. Ook het contact tussen studenten onderling is tot een minimum beperkt. Dit beïnvloedt het welbevinden van studenten negatief. In sommige gevallen verergert daardoor de problematiek van kwetsbare jongeren. Aeres MBO probeert deze jongeren vaker naar school te halen in combinatie met meer ondersteuning. Door de covid-19-maatregelen en de sociaal-emotionele gesteldheid van de jongeren lukt dit niet altijd.
------------------	--

Ambitie 2023	Door het aanbieden van een gevarieerd en aantrekkelijk programma op de diverse locaties werkt Aeres MBO aan groepsvorming en -dynamica. Met inzet van extra coach-, slb- en mentoruren verstevigt ze het contact met de studenten en de opleiding en borgt dat. Voor kwetsbare jongeren voert ze extra begeleidingsuren en -activiteiten uit. Het beoogde resultaat van deze activiteiten en inzet is dat studenten zich verbonden voelen met de opleiding en hun opleidingstraject met succes afronden.
---------------------	--

Voortgang tot 31-12-2023

Veel studenten hebben na de scholensluitingen eind 2021 en de onzekere situatie rondom het al dan niet open zijn van scholen moeite met het weer naar school gaan en weer in het schoolritme komen. Dit werkt helaas door in alle leerjaren en alle onderwijssoorten. Nagenoeg alle locaties zetten in op het vergroten van het aantal uren voor slb en coach- of mentoruren om studenten, persoonsgericht, meer begeleiding te bieden. De meeste jongeren zijn veerkrachtig, maar hebben baat bij een zetje of een periode van relatief normale omstandigheden. Ook zetten de locaties in op scholingsactiviteiten gericht op zelfregulering en weerbaarheid. Helaas komt de geboden ondersteuning voor een kleine groep studenten wellicht te laat. Voor hen is extra ondersteuning vereist in de vorm van de inzet van schoolmaatschappelijk werk, een orthopedagoog of een jeugdverpleegkundige vanuit de GGD. Aeres MBO koopt deze extra ondersteuning in met de NPO-middelen.

Helaas moet een groot aantal studenten langer dan wenselijk is wachten op een ondersteuningstraject, mede door personeelstekorten. Dit leidt ertoe dat locaties kiezen om de programma's te laten doorlopen in de periode september-december 2023. Uiteindelijk starten alle studenten in deze periode aan een traject.

Bij activiteiten onder dit thema is specifiek aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie. Alle locaties brengen studenten in een kwetsbare positie in beeld, vanuit de lokale ondersteuningsstructuur. Ze zetten aparte coaching in voor studenten in de entreeopleidingen. Sociaal-emotioneel kunnen ze deze groep goed opvangen en is er meer individuele ondersteuning mogelijk bij het maken van schoolopdrachten, waardoor ze volgens de planning kunnen werken.

Aeres MBO intensificeert de studieloopbaanbegeleiding door mentoren/slb'ers tijdens de NPO-programma's. Dit resulteert in kortere lijnen en het beter in beeld hebben en krijgen van de studenten.

Naast het intensiveren van de begeleidings- en ondersteuningsstructuur voert Aeres MBO activiteiten uit voor het welbevinden van studenten in de vorm van begroetingsbijeenkomsten, muziek, sport en spel. Er is nadrukkelijk aandacht besteed aan groepsvorming en -dynamiek. Veel klassen zijn door de lockdowns maar beperkt bijeengekomen. Met inzet van de NPO-gelden zijn bezoeken gebracht aan de Floriade en zijn excursies en extra uitstapjes uitgezet. De resultaten hiervan zijn positief, er wordt meer samenhang gezien op locaties.

Een belangrijke resultaatsindicator voor de ingezette acties zijn de uitvalcijfers. In tegenstelling tot berichten eerder in het schooljaar, lijkt het aantal uitvallers toch nog mee te vallen. Het zijn nog voorlopige cijfers, maar de tekenen zijn positiever. Hierbij speelt mee dat de locaties intensiever monitoren op absentie bij locaties. Door snelle monitoring zijn ook studenten in een mogelijk kwetsbare positie sneller in beeld. De locaties versturen meer signaleringen van ongeoorloofde absentie naar studenten (en ouders).

Ondanks extra inzet op dit gebied zijn er op de locaties zorgen met betrekking tot het sociaal-emotionele welzijn van studenten. Zij continueren de extra inzet op (studie)loopbaanbegeleiding veelal met reguliere middelen, of met inzet onder de (nieuwe) kwaliteitsagenda. Als uitkomst van de NPO-plannen is er meer aandacht voor de overgang van vmbo naar mbo voor met name kwetsbare studenten. De locaties noemen ook de inzet en bewuste aandacht voor het groepsgevoel als iets wat moet blijven.

Thema 3: Ondersteuning en begeleiding op het gebied van stages

Nulmeting	Hoewel in de meeste gevallen de stages gewoon doorgaan, is er toch bij veel studenten sprake van een achterstand in het ontwikkelen van de gewenste beroepshouding. Ook doordat het aanleren van praktijkvaardigheden op school door de covid-19-maatregelen in kleinere groepen of in beperkte mate doorgaat.
Ambitie 2023	Door inzet van opleidingsspecifieke programma's zijn studenten goed voorbereid op stages en zijn eventuele stageachterstanden of achterstanden in beroepshouding voor zover mogelijk weggewerkt.

Voortgang tot 31-12-2023

Bij opleidingen waar uit de nulmeting bleek dat studenten achterstanden opliepen op het gebied van de bpv, is ingezet op het vergroten van de begeleidingscapaciteit naar studenten en leerbedrijf toe. Hiervoor zijn extra uren betaald vanuit NPO-middelen. Ook koopt Aeres MBO meer begeleiding in bij leerbedrijven, als aanvulling op de bpv-begeleiding die zij in een normale situatie van erkende leerbedrijven verwacht. Deze intensievere variant zet zij met name in bij jongeren in een kwetsbare positie (niveau 1 en 2). Er is nadrukkelijk aandacht voor deze specifieke groep, waarbij individuele coaching tijdens de bpv en intensievere begeleiding bij het vinden van een bpv-plaats plaatsvindt. Ook zet Aeres MBO in op het betrekken van praktijkopleiders bij de opleiding. Voor het monitoren van de bpv worden driehoeksgesprekken gevoerd en geïntensiveerd. Het resultaat hiervan is dat alle studenten bpv kunnen volgen in het afgelopen schooljaar.

De locaties die extra ondersteuning en begeleiding op gebied van stages aanboden, blijven dit doen. Hierbij is ook aandacht voor de voorbereiding op de bpv, bijvoorbeeld door een programma voor beroepshouding/soft skills voor nieuwe studenten gelijk aan de start van de opleiding. Het onderwerp krijgt de komende jaren ook structureel meer aandacht op instellingsniveau, vanuit de nieuwe kwaliteitsagenda waarin Aeres MBO de onderdelen van het Stagepact mbo 2023-2027 uitwerkt.

Thema 4: Aanpak jeugdwerkloosheid

Nulmeting	De covid-19-maatregelen raken met name kwetsbare jongeren. In aanvulling op de programma's onder thema 2 zijn er kwetsbare studenten in beeld bij locaties die een verhoogde kans hebben op een slechte start op de arbeidsmarkt.
Ambitie 2023	Door inzet van opleidingsspecifieke programma's zijn studenten goed voorbereid op een overstap naar de arbeidsmarkt.

Voortgang tot 31-12-2023

De scholensluiting en de onzekerheden over het doorgaan van onderwijs treffen een kleine groep studenten zwaar. Het gaat met name om jongeren in een kwetsbare positie. De motivatie van deze studenten keldert. De locaties waar deze jongeren zitten, zetten daarom maatwerkprogramma's op. Daarnaast intensiveren zij de ondersteuningsstructuur. Hierbij maken zij ook gebruik van de onderdelen die onder thema 2 zijn genoemd.

De maatwerkprogramma's bieden studenten die om uiteenlopende redenen niet meer schoolbaar blijken in een normale klassituatie alsnog de begeleiding naar een mbo-diploma. Lukt ook dat niet meer, dan begeleiden de locaties de student zo goed mogelijk naar uitstroom naar de arbeidsmarkt met een praktijkverklaring. Met inzet van de NPO-gelden zijn in 2021 en 2022 maatwerktrajecten ook voor kwetsbare jongeren (Pro/vso) van buiten de school opengesteld tegen gereduceerd tarief. Deze trajecten biedt Aeres MBO niet meer onder NPO-gelden aan, maar gaan verder vanuit contractonderwijs, in samenwerking met (regionale) organisaties als UWV.

Thema 5: Welbevinden docenten en professionalisering

Nulmeting

De covid-19-maatregelen zorgen voor een toename in werk voor docenten, bijvoorbeeld door het organiseren en monitoren van de blended lessen en het bieden van maatwerk, maar ook door het bijhouden van alle inhaal- en ondersteuningsprogramma's. Daarnaast maken docenten zich in korte tijd nieuwe vaardigheden eigen. Er is echter beperkt gelegenheid om hier binnen het team gezamenlijk over te reflecteren en de geleerde lessen te borgen in team- en locatieplannen.

Ambitie 2023

Door de inzet van NPO-budget kan Aeres MBO extra formatie inzetten om ondersteuningstaken uit te voeren om zo de lesgevende taken van docenten voorrang te geven. Ze voorkomt zo administratieve achterstanden en de geleerde lessen zijn geborgd.

Voortgang tot 31-12-2023

In de NPO-plannen staan diverse activiteiten voor het welbevinden van docenten. Het gaat daarbij om inzet van extra medewerkers voor bijvoorbeeld toezicht tijdens pauzes, het bijhouden van de toegenomen administratie bij afstandsonderwijs, alsook het organiseren van activiteiten voor het hoog houden van het werkplezier binnen het team. De meeste locaties nemen ook scholingsactiviteiten op in hun plannen die niet goed onder de vier landelijke thema's pasten. Deze zijn onder het thema 5 geschaard.

Aeres MBO voert extra (team)scholingen uit voor docenten, mentoren, aanpak depressieproblematiek bij jongeren en professionalisering van LOB-gesprekken. In een aantal gevallen is de scholing door covid-19 uitgesteld (uitval medewerkers of trainer). Vervallen of uitgestelde scholingen in 2021 of 2022 door de scholensluiting in 2021 of capaciteitsproblemen zijn alsnog uitgevoerd.

Ook organiseert Aeres MBO extra gelegenheden voor ontmoeting voor docenten. Deze dragen bij aan een hogere tevredenheid en een gevoel van betrokkenheid op de locaties.

Reflectie op de voortgang

Op basis van de voortgang zoals in het voorgaande beschreven, is op te maken dat Aeres MBO alle NPO-locatieplannen uitvoert en afrondt in het kalenderjaar 2023. Op alle vijf de thema's zet de school acties uit, waarbij de focus in het tweede schooljaar van de NPO-locatieplannen ligt op het bestendigen van de opgedane kennis en ervaring met de maatwerktrajecten en programma's voor sociaal-emotioneel welbevinden.

De impact van de covid-19-maatregelen, alsmede de impact van het virus zelf op de mentale en fysieke gezondheid van studenten en medewerkers, is fors. De impact is merkbaar bij studenten in een toename in sociaal-emotionele problematiek en in achterstanden op zowel generieke als beroepsgerichte onderdelen (cognitief en op niveau van vaardigheden). Beide vertalen zich onder meer in afgenomen motivatie voor de opleiding en een toename van de ondersteuningsbehoefte van studenten. In de meeste gevallen gaat het dan om het niet kunnen beschikken over voldoende personele capaciteit door covid-19-gerelateerde (tijdelijke) uitval van personeel. Hoewel een groot deel van de studenten die nu instromen in het mbo niet direct te maken had met de effecten van scholensluitingen in het mbo, zijn met name de sociaal-emotionele problemen in de hele generatie merkbaar. De effecten blijven bij jongeren naar verwachting nog langere tijd voelbaar.

Na twee projectjaren met de NPO-locatieplannen zijn de meeste achterstanden weggewerkt. Ook lijken de voorlopige uitvalcijfers mee te vallen. In lijn met de landelijke cijfers is er echter wel degelijk sprake van een stijging van uitval. Aeres MBO haalt de streefpercentages op alle niveaus, op die voor niveau 2 na (9,67% Aeres t.o.v. 9,58% streefnorm). Zonder de extra ondersteuning vanuit de NPO-middelen was de uitval veel hoger. Het extra geld is er straks niet meer, maar de behoefte aan extra ondersteuning nog wel. De zorg is er dat nu

de extra middelen wegvallen, er meer studenten zullen zijn die voortijdig hun opleiding staken.

Op de meeste locaties zijn de programma's onder NPO-middelen in 2023 voltooid. Aeres heeft er vertrouwen in dat de overige locaties de resterende tijd benutten om de gestelde doelen te behalen. De stafafdeling O&K pakt de inhoudelijke voortgang op conform het monitoringsproces, zoals beschreven in § 3.24.1. De stafdienst F&C monitort de NPO-middelen. Daardoor is er steeds zicht op de inzet en besteding van de gelden.

3.24.2 Aanvullende NPO-subsidies

Aeres MBO heeft de onderstaande NPO-subsidie aangevraagd en gekregen:

- Extra begeleiding en nazorg mbo (1e tijdvak).

De volgende paragrafen beschrijven hoe Aeres MBO deze middelen in 2021, 2022 en daarna besteedt.

Extra begeleiding en nazorg mbo

Voor het schooljaar 2022-2023 dient Aeres MBO een aanvraag in gericht op nazorg. De toegekende subsidie betreft een bedrag van € 34.800. De nazorg betreft dezelfde activiteiten als die van de voor 2021 en 2022 toegekende subsidie voor nazorg. Deze aanvraag is voor een nieuw cohort dat uitstroomt in 2023 en voor een bredere groep van gediplomeerde studenten in 2022:

- Nazorg aan studenten op niveau 2 bol die hun diploma behalen in 2023.
- Nazorg aan gediplomeerde studenten op andere niveaus die uitstromen naar een beroep met minimale baankansen.

Locatie	Bedrag	Aantal studenten
Almere	€ 8.700	15
Heerenveen	€ 5.800	10
Leeuwarden	€ 2.900	5
Sneek	€ 5.800	10
Velp	€ 11.600	20
Totaal	€ 34.800	60

De regeling heeft een looptijd tot en met 31 december 2023.

Nazorg mbo 2022-2024

Voor de periode 2022-2024 dient Aeres de aanvraag gericht op nazorg in en krijgt deze toegekend. De toekende subsidie betreft een bedrag van € 78.700 voor de nazorg van 150 studenten. Deze nazorg is gericht op:

- (extra) inzet op matching op werk en stage;
- (extra) inzet op toeleiding naar stage of (leer)bedrijf in kansrijke sectoren;
- exitgesprekken na diplomering;
- maatwerkbegeleiding richting werk afhankelijk van de behoefte van de student.

De looptijd van de subsidie is tot en met 31 december 2024.

Locatie	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Aantal gediplomeerden 2023	Aantal gediplomeerden 2024
Almere	€ 7.970	€ 7.970	10	20
Leeuwarden	€ 15.440	€ 15.440	30	30
Velp	€ 7.970	€ 7.970	15	15
Barneveld	€ 7.970	€ 7.970	15	15
Totaal	€ 39.350	€ 39.350	70	80

3.25 Regionale en landelijke innovatieprojecten

Dit is een breed item gericht op de doorontwikkeling van het onderwijs. Aeres MBO zet daar allerlei middelen en samenwerkingsverbanden bij in. Aeres MBO innoveert structureel. Zij neemt daarom deel aan landelijke projecten en vraagt waar relevant aanvullende (regionale) subsidies voor ontwikkeling aan.

3.25.1 Regionaal Investeringsfonds (RIF)

Het Regionaal Investeringsfonds mbo (RIF) stimuleert de samenwerking tussen scholen, de publieke sector en het bedrijfsleven. Hieronder staat een beschrijving van de RIF-projecten die in 2023 lopen.

RIF Almere Stad van de toekomst

Het RIF keurt in de eerste helft van 2022 de subsidieaanvraag goed voor de publiek-private samenwerking (pps) Stad van de toekomst. In deze pps werkt de locatie als penvoerder samen met stakeholders uit het bedrijfsleven, onderwijs en de overheid. De pps heeft vier programmalijnen: (1) Opleiden en een Leven Lang Leren, (2) Experimenteren en onderzoeken, (3) Bewustwording en kennisdeling en (4) Organisatie en verduurzaming. In de tweede helft van 2022 start de pps en starten binnen de programmalijnen 1 en 3 diverse subonderdelen op, waaronder opleidingstrajecten en educatieve programma's. Door organieke en personele oorzaken starten niet alle onderdelen conform planning. Per 1 januari 2023 neemt de locatie een nieuwe projectleider aan. (Zie ook practoraat Stad van de toekomst, § 3.32.3).

Resultaten 2023

- Nieuwe projectleider start per 1 januari 2023.
- De pps is in overleg met de consortiumpartners en DUS-I verlengd met 1 jaar tot en met maart 2027.
- Logo, huisstijl en website Stad van de Toekomst zijn live gegaan, www.stadvandetoekomst.nu.
- Drie nieuwe partners voor de pps, te weten de Flevo Campus, Husqvarna en Babylon Daken.
- Aanvragen keuzedelen Urban Green Sensoring en Klimaat- en Natuurinclusieve stad zijn ingediend bij SBB.
- Bbl BomenCampus en keuzedeel Toekomstbestendig waterbeheer gaan succesvol van start. De BomenCampus telt nu 30 studenten met een verwachte groei in 2024 naar 35. 14 studenten volgen momenteel het keuzedeel Toekomstbestendig waterbeheer. Het streven voor het schooljaar 2024-2025 is 30 studenten.
- Het team van de BomenCampus werkt aan een nieuw traject op basis van hetzelfde concept (bedrijfsleven/onderwijs) om een opleiding gericht op zijinstroom voor Managers Buitenruimte (in de openbare ruimte) op te zetten. Streefdatum start opleiding 2025.
- De pps ontwikkelt en implementeert de projectenwerkplaats voor integrale praktijkopdrachten. De eerste langlopende opdrachten met de gemeente Almere (monitoring Faunapassages) en Flevo Campus (onderhoudsplan Wilde Weelde) gaan van start.
- Het CvB keurt het ontwikkelde plan van aanpak goed voor het practoraat Stad van de toekomst. Aanvraag bij PractoratenPlatform loopt.

RIF Biologische landbouw, Barneveld, Dronten, Leeuwarden en Velp

De RIF Biologische landbouw start in 2022 en bestaat uit tien actielijnen. Een van de actielijnen betreft het organiseren

van vier biospots binnen de bovenstaande locaties. Hieruit komen nieuwe opleidingen, nieuwe onderwijsmodules en LLO-trajecten voort op het gebied van biologische landbouw. Verder doet het projectteam (onder meer) onderzoek en werkt het aan de verder professionalisering van docenten (zie verder § 3.32.1).

Resultaten 2023

In 2023 ligt de focus op de eerste vijf, meer inhoudelijke actielijnen. De uitgevoerde activiteiten leiden tot de volgende resultaten:

- De opstart van de ontwikkeling van twaalf e-modules in diverse fasen van ontwikkeling. Daarnaast de uitvoering van excursies, gastlessen en een bezoek aan de Biobeurs voor ruim 350 mbo-studenten.
- De opstart van vijf biospots rond vier mbo-locaties, deze zijn in diverse fasen van ontwikkeling.
- De ontwikkeling en voorbereiding van een opleiding Bioteelt, N3, combinatie bbl & bol, in Velp. Deze opleiding start in september 2024.
- De start van het vastleggen en beter overdraagbaar maken van expertise van vakdocenten van de Warmonderhof in e-modules en de wiki Biologische Bedrijfsvoering (i.s.m. Bionext).
- De keuze voor een gestructureerde aanpak om het onderzoekend leren van studenten te faciliteren (i.s.m. practoren Aeres MBO). Op basis van deze aanpak draaien nu pilots op de locaties, zodat docenten ervaring op kunnen doen met deze aanpak.
- Docenten van de Warmonderhof ontwikkelen studieavonden en cursussen over de biologische landbouw voor hun collega-docenten (train de trainer) van de andere participerende mbo-locaties. Daarnaast bereidt Aeres Hogeschool Wageningen een opleidingstraject voor praktijkinstructeurs voor.
- Vakdocenten van Aeres Hogeschool Wageningen en Hogeschool van Hall Larenstein, locatie Leeuwarden zijn betrokken bij de ontwikkeling van de e-learning (actielijn 1) en de inrichting van de Biospots (actielijn 2). De hogescholen pakken de afstemming van de doorlopende leerlijn in 2024 op.
- Het RIF-team pakt de voorbereiding van LLO-activiteiten volgens planning in 2025 op.
- De promotie van de biologische sector en de biologische productiesystemen met inzet van studenten komt langzaam op gang. De inzet voor promotie zal de komende jaren groeien.
- Skal Biocontrole treedt in 2023 toe als partner van het consortium Biologische Landbouw.

RIF Melkvee & Business (M&B), Emmeloord, Barneveld en Leeuwarden

Het consortium M&B start op 1 juli 2021 en bouwt voort op de strategische agenda's van de provincies Friesland, Flevoland en Gelderland en de daarin verwoorde ambities vanuit hun agrifoodsector. Deze publiek-private samenwerking beoogt het versterken van het imago van deze sector en goed werkgeverschap in de breedste betekenis van dit begrip en het realiseren van goed en actueel onderwijs, met

gebruikmaking van elkaars expertise, faciliteiten en netwerken. Het consortium stelt zich hierbinnen de volgende drie doelstellingen:

1. Het bevorderen van het kiezen van jongeren voor de opleidingen M&B.
2. Het gezamenlijk vernieuwen en verrijken van de mbo-opleidingen M&B van Aeres MBO (drie locaties), waardoor de school de studenten meer actueel, aantrekkelijk, hybride en digitaal ondersteund onderwijs kan aanbieden.
3. Het professionaliseren en verduurzamen van het consortium M&B.

Resultaten 2023

- In september 2022 vraagt het RIF een verlenging aan. OCW honoreert deze aanvraag.
- In het tweede jaar (2023) neemt het aantal activiteiten buiten de kennisinstellingen toe. Het gaat daarbij om gastlessen, excursies en andere verbindingen met het bedrijfsleven.
- De uitgevoerde peerreview resulteert in een duidelijke richting naar Fieldlabs.
- Het RIF-team legt de nadruk op de blended leeromgeving.
- Het RIF-team legt ook nadruk op het versterken van de verbindingen met bedrijven.

RIF Plant & Business (P&B), Emmeloord

Het RIF kent de RIF-1-subsidie toe in 2018. Dit project richt zich op het verbreden van de akkerbouwopleiding naar een agrifood-ketenbenadering. Hiermee anticipeert de locatie op de ontwikkelingen in de agrifoodsector. Door het initiëren en onderhouden van intensieve samenwerking met het regionale en sectorale bedrijfsleven in bijvoorbeeld de uitvoering van hybride onderwijs, tracht de locatie de instroom in deze opleiding te verbreden en de uitstroom naar arbeidsplaatsen in de brede sector te vergroten. Vanwege de covid-19-pandemie ontstaat er in 2020 en 2021 enige achterstand in de uitvoering van hybride onderwijsactiviteiten. Om de begrote cofinanciering en de geplande resultaten te realiseren, vraagt Aeres MBO een jaar verlenging van de projectperiode aan (coulanceregeling, ministerie OCW). OCW honoreert deze aanvraag en daarmee loopt het project nu tot uiterlijk 30 juni 2023.

Resultaten 2023

- Een symposium Innovatieve technieken door en voor mbo-studenten Plant & Business (P&B) vindt plaats.
- Het RIF-team ontwikkelt twee e-learning-modules P&B en levert deze op aan het docententeam.
- Er vinden veertien bedrijfsexcursies en veertien studiemiddagen plaats voor studenten P&B leerjaar 1 en 2.
- Het RIF-team start acht fieldlabs op voor studenten P&B uit leerjaar 3.
- Docenten van Firda voeren twee korte modules uit voor studenten uit leerjaar 1: Drones en Mechatronica/bewaartechnologie.
- Het uitvoeren van twee smaaklessen voor dertig leerlingen van basisscholen, groep 7/8.
- Het RIF-team organiseert een open dag, samen met de partnerbedrijven, evenals een aardappelraapdag.

- Overdracht van de pps Plant & Business naar de stichting Agrofoodcluster vindt plaats per 1 juli 2023.

RIF Samen Ontdekken van Dieren, Barneveld

De pps Samen Ontdekken van Dieren is een RIF-project met onder andere als doelstelling de studenten vaardigheden (soft skills) te laten ontwikkelen die deze aanstaande professionals al werkend en lerend trainen met echte bezoekers in een contextrijke omgeving op onze campus. Dit bereidt de studenten voor op het werken in de dynamische sector dier. Ook de hippische opleidingen en veehouderij/ggi van Aeres nemen deel in dit project. Het project is met een jaar verlengd en loopt tussen 2021 en 2026. Zie ook hoofdstuk 9.

Resultaten 2023

- In de zomer van 2023 dient het RIF-team de midterm-evaluatie in: het project haalt niet alle resultaten. Volgend hierop vraagt het team verlenging van de projectperiode met één jaar aan. Dit is toegekend.
- Ontwikkelen onderwijs rond soft skills, samen met diverse partners en aansluitend bij het bedrijfsleven.
- Ontwikkelen onderwijs aansluitend bij vernieuwde kwalificatiedossier, in samenwerking met het bedrijfsleven.
- Diverse activiteiten in de vorm van workshops, gastlessen en excursie, onder andere tijdens de Green Barney Week.

RIF Wendbaar vakmanschap

De vraag naar wendbare vakmensen groeit. Het is zaak om de aansluiting met de gevraagde competenties op de arbeidsmarkt te behouden. Dit in 2018 gestarte project beoogt een herontwerp van het onderwijs (meer informeel leren, meer praktijkleren en 21e-eeuwse vaardigheden) en heeft vijf programmalijnen:

1. Eigen vakmanschap.
2. Lerende organisatie.
3. School in bedrijf.
4. Op weg naar wendbaar vakmanschap (zijinstroom).
5. Community of Knowledge & Practice.

Resultaten 2023

- In 2023 rondt het project af. Dit is gemarkeerd met een eind-event. Het RIF-team praat op 8 juni 100 geïnteresseerden uit het bedrijfsleven, onderwijs en de overheid bij over de inzichten en resultaten van het project.
- TNO stelt een eindrapportage op. Een belangrijk inzicht vanuit het project is dat wendbare vakmensen zich niet in lerende organisaties ontwikkelen, maar dóór lerende organisaties. Binnen bedrijven is daar een ontwikkelingsgerichte manier van leidinggeven voor nodig en de steun vanuit directie en management. Voor docenten die dergelijke trajecten begeleiden, ontwikkelt het RIF-team een toolbox waarin ook het management van het management als belangrijk element is toegevoegd. Deze aanpak is door het Kennispunt MBO Leven Lang Ontwikkelen van de MBO Raad aangemerkt als best practice. Daarom organiseren het Kennispunt en de raad in het voorjaar van 2023 een webinar, waarin het RIF-team de ervaringen vanuit het project deelt met andere onderwijsinstellingen.

- Aan de hand van de Whole School Approach zijn het didactische concept en de onderwijsaanpak van de teams rond de werelden Food Innovation en Water, Aarde & Klimaat van Aeres MBO Leeuwarden totaal veranderd. Kern van het onderwijs zijn nu opdrachten en projecten vanuit bedrijven waar de bol- en bbl-studenten mee aan de slag gaan. Het team organiseert de rest van het onderwijs hieromheen. Om dit te kunnen realiseren, ontwikkelt het team onder andere een nieuw onderwijsconcept, zijn docenten opgeleid in didactisch coachen en breidt de samenwerking met de bedrijven uit. Deze onderwijsaanpak geldt als inspiratiebron voor andere docententeams, zowel binnen als buiten Aeres.

3.25.2 Centra voor Innovatie Vakmanschap (CIV's)

In de Centra voor Innovatief Vakmanschap (CIV's) werken het groene mbo, bedrijven en de overheid aan de concrete praktijkuitdagingen van Groenpact. Het CIV Groen rondt in 2022 zijn eerste projectperiode af en start met een tweede periode, die loopt tot en met 31 december 2027.

CIV Groen

Het CIV Groen zorgt voor beroepsonderwijs dat flexibel inspeelt op veranderingen en dat studenten opleidt voor de frontlinie van de innovatie. De groene beroepscolleges Aeres MBO, Curio, Landstede, Lentiz, Scaldia, Terra MBO, Vonk, Yuverta en Zone.college nemen deel in het CIV Groen. Het CIV Groen bestaat uit vijf praktijkclusters: Agro, Dier, Tuinbouw & Uitgangsmateriaal, Food en Groen, Natuur & Leefomgeving. Aeres MBO neemt deel in de praktijkclusters Agro, Dier en Groen, Natuur & Leefomgeving. De mbo-teamleiders zijn hierin vertegenwoordigd.

Agro

Het praktijkcluster Agro heeft twee meetingpoints: het Agrofoodcluster in Emmeloord en Aeres Farms in Dronten. Er zijn nog twee meetingpoints in oprichting. Dit zijn de Rusthoeve in Colijnsplaat en de Graanrepubliek in Bad Nieuwesches. In een meetingpoint werken onderwijs en bedrijfsleven samen aan innovaties in de sector.

De inhoud van de reeks akkerbouwdagen in het schooljaar 2022-2023 bestaat uit een combinatie van theorie en praktijk: na een presentatie over een actuele ontwikkeling in de sector brengen de deelnemers praktijkbezoeken aan bedrijven. Alle sessies zijn online terug te kijken via het YouTube-kanaal van het praktijkcluster Agro en te benutten als lesmateriaal. De lezingen vormen de basis voor het tweede Agro Inspiratie Magazine, dat in een oplage van 1.000 is verschenen.

Het praktijkcluster Agro organiseert in oktober 2023 een docentendag, waar ruim veertig docenten aan deelnemen vanuit mbo en hbo. Zij maken kennis met de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van eiwitrijke teelt, technologie in het onderwijs en onderzoekend leren. Aeres MBO

Leeuwarden start naar aanleiding van de studiedag met een pilot Farming Simulator in het onderwijs.

In november 2023 organiseert het praktijkcluster de eerste Agro challenge. Ruim 120 studenten akkerbouw uit heel Nederland komen samen op het meetingpoint Aeres Farms om daar in gemengde groepen allerlei opdrachten uit te voeren. Het doel van de wedstrijd is dat studenten akkerbouw elkaar leren kennen en dat ze kennismaken met de verschillende beroepen.

Dier

In het praktijkcluster Dier zijn nu zes meetingpoints actief, waarvan vier vanuit het onderwijs: Productiedieren, Paard, Gezelschapsdieren en Paravet. De onderwijsmeetingpoints hebben gezamenlijk een budget tot hun beschikking van ruim € 150.000. Deze meetingpoints bestaan uit alle groene beroepscolleges die betrokken zijn bij het CIV Groen, maar ook hbo's, de brancheorganisaties en het bedrijfsleven hebben een plek binnen dit praktijkcluster. Zij organiseren jaarlijks docentendagen, ontwikkelen lesmateriaal (e-learning en virtual reality) en wisselen lesstof uit. Er is een nauwe verbinding tussen het reflectieoverleg van de teamleiders van de verschillende groene beroepscolleges en hbo-instellingen en de netwerkregisseur van het CIV Dier. Ook is er een goede verbinding met het CoE Groen, expertisecentrum Dier en de WUR. In toenemende mate maakt het CIV ook gebruik van de practoren en lectoren in het groene onderwijs. Hetzij binnen de structuur van de meetingpoints, of anderszins bij de docentendagen.

PRIVON is een stichting die jaarlijks circa € 50.000 besteedt aan innovaties in het onderwijs zoals aan het Poultry Expertise Centrum (PEC). Het PEC richt zich op onderzoek en daaraan gekoppeld op kennisontwikkeling. PRIVON organiseert in 2023 één studentendag en twee docentendagen voor de varkenshouderij. Ook ontwikkelt zij een VR-omgeving voor het hanteren van biggen en draagt ze bij aan de organisatie van de branchecertificering in de varkenshouderij. In 2024 krijgen de pluimvee- en de kalverhouderij meer aandacht.

Groen, Natuur & Leefomgeving

Groene Hotspots maken deel uit van dit praktijkcluster van het CIV Groen. Een Groene Hotspot is een ontmoetingsplek waar studenten, docenten en professionals uit het bedrijfsleven en de overheid kennis delen over actuele thema's en vraagstukken uit de groene leefomgeving. Een Groene Hotspot kan daarmee een aanjager van innovatie zijn. Vanaf 2022 heeft Aeres MBO een Hotspot in Leeuwarden en Velp. De mbo-locaties participeren in projecten, netwerken en overlegplatforms, zowel op teamniveau als op managementniveau. In 2023 ontwikkelt het mbo de Hotspot Leren in de Praktijk, in een samenwerkingsverband tussen Aeres en de VGH. Bolstudenten in het tweede leerjaar krijgen twee extra periodes bpv, die zij volgen op een ander stagebedrijf dan hun reguliere stagebedrijf. Het doel is om studenten de branche breder te laten verkennen en bij andere (groene) ondernemers ervaring op te laten doen.

In samenwerking met het Aeres Training Centre organiseert het CIV een regiobijeenkomst die in het teken staat van

praktijkleren. In 2023 ontvingen 17 kandidaten via de derde leerweg een praktijkverklaring voor bepaalde werkprocessen. In 2024 onderzoekt Aeres MBO of zij organisatiebreed een aanvraag voor een RIF-subsidie kan voorbereiden om hiermee de Hotspot-activiteiten te versterken.

Water

De bij het CIV Water betrokken teams Food Innovation en Water, Aarde & Klimaat van Aeres MBO Leeuwarden werken in 2023 intensief samen met Aeres MBO Ede aan de realisatie van de hybride leeromgeving. Dit is een nieuwe leeromgeving waarin de teams authentieke innovatieprojecten uit het bedrijfsleven in het onderwijsprogramma opnemen. Dit sluit volledig aan bij de principes die de school vanuit de RIF Wendbaar vakmanschap ontwikkelt. Het CIV Water bereidt de totstandkoming van het practoraat Water voor (zie § 3.32.3, Practoraten in verkenning). Het behaalt een belangrijke mijlpaal in 2023 met de start van een nieuwe publiek-private samenwerking (pps) ter opvolging van Wendbaar Vakmanschap in Lerende Organisaties en het CIV Water, gefinancierd vanuit het Groeifonds. Deze pps heet De groene transitie en plaatst water als de verbindende factor tussen de wereld van food, water en chemie. Het CIV Water start ook met de voorbereidingen voor het practoraat Gezond water voor mens, dier en natuur. Dit practoraat heeft als doel universele, overdraagbare principes te formuleren die bijdragen aan de constructie van een robuust (zoet) watersysteem, waardoor gezond water toegankelijk wordt voor iedereen in de leefomgeving.

Flex mbo

Aeres MBO Ede werkt binnen een samenwerkingsverband met Litop bv (private opleider) aan het ontwikkelen van flexibel LLO-aanbod van bij- en nascholingen in de derde leerweg voor de levensmiddelenindustrie. Vanuit de regeling Flexibilisering beroepsonderwijs voor volwassenen verleent het ministerie van OCW in 2020 een subsidie voor een bedrag van in totaal € 451.050 voor het derdeleerweg-onderwijsprogramma (Vakbekwaam) medewerker voeding en technologie (niveau 2 en 3).

Naast dit traject start in september 2022 het inhoud en vorm geven aan de tweede toegekende subsidie uit de hierboven beschreven regeling, die voor het ontwikkelen van een derdeleerwegtraject voor de (Vakbekwaam) medewerker Agrohandel & logistiek (niveau 2 en 3). Dit traject met een totaalbudget van € 490.100 start met een jaar vertraging vanwege ziekte van de projectleider.

Met een flexibele bbl-opleiding voor medewerkers werkt Aeres MBO Ede aan het volgende:

1. Bedrijven kunnen hun werknemers snel laten bijscholen op belangrijke onderdelen. De werknemers ontvangen een certificaat dat vrijstellingen oplevert van een landelijk erkende bbl-opleiding wanneer de werknemer verder wil studeren.
2. Het is wenselijk om medewerkers flexibel te laten studeren. Vanwege het werken in ploegendiensten is het voor bedrijven zeer lastig hun mensen 200 uur klassikaal onderwijs te laten volgen.

3. Het is gewenst dat de werkwijze op een groen beroepscollege (voorheen aoc) voor bbl-onderwijs verandert. In plaats van aanbodgericht bbl-onderwijs is het belangrijk dat de onderwijsinstelling snel leert inspelen op de behoeftes van het bedrijfsleven. Met dit project zullen de groene beroepscolleges uiteindelijk beter vraag gestuurd onderwijs kunnen aanbieden.

Het ontwikkelen van flexibel onderwijs binnen dit project pakken Litop en Aeres samen op. Vanuit Aeres MBO Ede zijn twee leden uit het onderwijsteam bezig met de uitvoering van het project en het samen met Litop ontwikkelen van modules. Tevens zijn twee externe levensmiddelentechnologen bezig met het ontwikkelen van nieuwe foodmodules. Daarnaast ontwikkelen de mbo-locaties Almere, Dronten, Ede, Emmeloord, Leeuwarden en Velp een gezamenlijk aanbod trainingen en cursussen gericht op agro, milieu en leefomgeving binnen Aeres Training Centre.

Resultaten 2023

- Het betrokken team rondt het subsidietraject voor de derde leerweg in de levensmiddelenindustrie in november 2023 succesvol af met een positieve presentatie bij het ministerie. De bevestigingsbrief met daarin een positieve beoordeling is inmiddels binnen. De werving voor studenten in deze trajecten start.
- Het subsidietraject voor agrohandel en logistiek niveau 2 en 3 loopt nog door tot maart 2024. Gedane aanpassingen in het traject zijn gecommuniceerd met het ministerie.
- Het team rond flex mbo ontwikkelt een menukaart met daarin het opleidingsaanbod, de cursussen, modules en trainingen die Aeres via het Aeres Training Centre in de markt gaat zetten.
- Er starten in 2023 twee nieuwe opleidingsgroepen in de bbl. Een in Rotterdam (EuroCaps) en een in Nijkerk (FAN-groep). Aeres MBO onderhandelt met Leerdammer, H&S (Barneveld) en Group of Butchers (Tilburg) over te starten trajecten in 2024.
- In het kader van relatiebeheer bezoekt het team rond flex mbo doorlopend bedrijven om de relatie warm te houden en opleidingsbehoeften in beeld te brengen. Uit de bezoeken blijkt dat bedrijven meer moeite hebben de 200 urennorm van een reguliere bbl-opleiding te halen en meer in te zijn voor derdeleerwegtrajecten waarin de urennorm vrij is. Dat is voor hen makkelijker te organiseren, gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de daardoor toenemende druk op de productie.

3.25.3 Overige (landelijke) innovatieprojecten

Aeres MBO neemt deel aan een groot aantal nationale en internationale innovatieprojecten. De gelden daarvoor komen uit allerlei regelingen. Onderstaand geeft Aeres MBO een selectie op basis van hun impact/of omvang van haar projecten die ze niet in de KA of elders in dit jaarverslag noemt.

Voor Npuls; Center for Teaching & Learning (CTL), zie § 1.9.2.

Evecta, European Vocational Excellence for Climate Smart Agriculture, Erasmus+

Het doel is het opzetten van een Center of Excellence voor ontwikkeling van climate-smart agriculture en voor de integratie daarvan in bestaande kwalificatiedossiers. In het Center of Excellence neemt ook het bedrijfsleven deel, in dit geval het Agrofoodcluster.

Resultaten 2023

Het projectteam ontwikkelt samen met 23 EU partners methodieken en materialen voor landbouwonderwijs, die scholen kunnen integreren.

3.26 Kwaliteitszorg Aeres MBO

De kwaliteitszorg van alle mbo-locaties van Aeres MBO vindt plaats binnen de kaders van het instellingsbrede kwaliteitssysteem (§ 3.4.1) en levert daarmee een bijdrage aan de strategische ambitie Duurzame kwaliteit. Jaarlijks analyseert Aeres MBO de opbrengsten om mogelijke risico's in kaart te brengen voor het instellingsprofiel (mbo). Aeres MBO is daarnaast ook lid van het Kwaliteitsnetwerk mbo (§ 3.26.3).

3.26.1 Proces kwaliteitszorg

Kwaliteitsplan en kwaliteitsafspraken

Aeres MBO werkt aan kwaliteit op basis van de Kwaliteitsagenda mbo 2023-2027. De uitvoering belegt Aeres MBO bij de (aspectverantwoordelijke) directieleden. Alle directieleden zijn voor een bepaald onderwerp aanspreekpunt binnen de organisatie en bewaken de voortgang van het gezamenlijke beleid op dit onderwerp.

3.26.2 Inspectieonderzoek

Vierjaarlijks onderzoek

Het vierjaarlijks onderzoek in de toezichtscyclus 2021-2025 vindt plaats in het najaar van 2023: de Onderwijsinspectie houdt de planning van fusiepartner, het voormalige Nordwin College aan. Het onderzoek richt zich op standaarden op het niveau van het bestuur: BKA1 Visie, ambities en doelen, BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur en BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog. Op alle drie de standaarddelen krijgt Aeres een voldoende. Voorafgaand aan het onderzoek zijn er weinig risico's bekend bij de Onderwijsinspectie en het onderzoek bevestigt dit beeld. Het bestuur heeft een duidelijke visie op goed onderwijs en op de sturing daarop. Ook heeft het bestuur zicht op de kwaliteit van het onderwijs op de verschillende locaties en prijst de inspectie de uitstekende verbinding met het werkveld voor ontwikkeling en innovatie binnen het onderwijs.

De Onderwijsinspectie voert in het kader van het vierjaarlijks onderzoek verificatieonderzoeken uit bij drie opleidingen op verschillende locaties:

- Aeres MBO Almere: Adviseur leefomgeving, crebo 25582 - niveau 4.
- Aeres MBO Barneveld: Vakbekwaam medewerker paardensport en -houderij - niveau 3.
- Aeres MBO Heerenveen: Medewerker veehouderij, crebo 25432 - niveau 2.

De Onderwijsinspectie ziet binnen Aeres veel bevologenheid voor het groene domein en gerichtheid op samenwerking met het werkveld. Zij geeft het mbo een herstelopdracht mee betreffende het versterken van de medezeggenschap (studentenraden). Zij geeft deze herstelopdracht in vertrouwen en zij zal deze tijdens een volgend vierjaarlijks onderzoek wederom meenemen in het onderzoek.

Bezoek en herstelonderzoek locaties

Naast het vierjaarlijks onderzoek voert de Onderwijsinspectie in 2023 geen kwaliteits- of herstelonderzoek uit op de locaties van Aeres MBO (o in 2022).

Themaonderzoek

De Onderwijsinspectie voert geen themaonderzoeken uit in het mbo in 2023.

Stelselonderzoek

De Onderwijsinspectie benadert in 2023 geen mbo-locaties met het verzoek om deel te nemen aan een stelselonderzoek.

3.26.3 Landelijk Kwaliteitsnetwerk mbo

Aeres MBO is lid van het Kwaliteitsnetwerk mbo. Het netwerk ontwikkelt een nieuw model voor kwaliteitsborging: het

Referentiewaardenmodel. Aeres vindt dit een belangrijke ontwikkeling en onderschrijft de intrinsieke motivatie van het mbo gezamenlijk zorg te dragen voor de kwaliteitsborging. Aeres participeert daarom sinds de start in 2022 in de coalitie Referentiewaarden.

In 2023 ligt de focus op het vierjaarlijks onderzoek van de Onderwijsinspectie. In 2024 maakt de hele organisatie kennis met het Referentiewaardenmodel in proeftuinen als opmaat naar de dialoogsessie van het Kwaliteitsnetwerk mbo in het najaar van 2024. In een proeftuin oefenen scholen met deze nieuwe systematiek van kwaliteitszorg en -borging, ondersteund door het Kwaliteitsnetwerk mbo.

3.26.4 Interne audits

De auditstructuur van Aeres MBO is gebaseerd op een nieuwe werkwijze. Een gestructureerde aanpak is wenselijk om in de toekomst goed rekenschap te kunnen blijven geven. Binnen die structuur verwacht Aeres MBO dat locaties en onderwijsteams hun eigen interne audits organiseren, bijvoorbeeld in de vorm van collegiale visitaties of lesbezoeken. Daarnaast vinden er periodiek centraal georganiseerde audits plaats op iedere locatie. Hiervoor stelt de school een auditplanning op voor de komende drie jaar.

Alle locaties van Aeres PrO, VMBO en MBO leveren auditoren voor de auditorenpool, in het najaar van 2022 krijgen de auditoren een training. De instelling organiseert twee sessies voor auditoren en daarnaast ontvangen de voorzitters en secretarissen van de auditorteam een extra training. Begin 2023 volgt nog een extra training voor auditoren die later aan de auditorenpool zijn toegevoegd.

In 2023 zijn audits uitgevoerd bij de onderstaande teams.

Locatie	Team	Onderwerp
Ede	Algemeen	Examinering
Emmeloord	BBL	Leerplein
Heerenveen	Algemeen	Zorgstructuur – balans onderwijs en zorg
Barneveld	Dier	Ondersteuningsstructuur studenten
Barneveld	Practoraat	Dierenwelzijn en gezondheid
Buitenpost	Algemeen	De student staat centraal
Leeuwarden	Agro	Eigenaarschap bij student

Collegiale visitaties

Aeres MBO zet de implementatie van de Digitale Observatie Tool (DOT) verder door in 2023. Alleen de locaties Dronten Warmonderhof en Leeuwarden werken met instemming van de instellingsdirectie met een eigen ontwikkeld observatie-instrument voor het meten en monitoren van de leskwaliteit. De DOT ondersteunt bij het analyseren van vaardigheden op individueel en op teamniveau. Hij helpt bij het voeren van

een gesprek en het opstellen van ontwikkeldoelen op team-, individueel en schoolniveau.

Managementgesprekken

Tweemaal per jaar vindt er een managementgesprek plaats tussen het managementteam van een locatie en de instellingsdirectie van Aeres PrO, VMBO en MBO. Deze voortgangsgesprekken met de locaties vinden zowel digitaal als fysiek plaats. Naast de vaste onderwerpen

zoals de opbrengsten, toetsing en examinering is er tijdens de gesprekken ook veel aandacht voor kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur, ontwikkelingen waarmee de school te maken heeft en zorgen en successen. Hiermee sluit de agenda meer aan op de A3-systematiek.

Het management van Aeres MBO voert drie keer per jaar een managementgesprek met het College van Bestuur. De voortgang van de activiteiten, de behaalde resultaten en belangrijke ontwikkelingen zijn hierbij de gespreksonderwerpen. Het gesprek met het College van Bestuur over de voortgangsrapportage is gekoppeld aan de

trimesterrapportages, onderdeel van de Aeres-brede planning- en control-cyclus.

3.26.5 Tevredenheid studenten, medewerkers en bedrijven

Tevredenheid studenten: resultaten JOB-monitor

In 2023 voert de tweejarige JOB-monitor geen landelijke tevredenheidsmeting uit. Deze vindt weer in 2024 plaats. De gegevens hieronder zijn van de meting van 2022.

	2020			2022	
	Aeres MBO	Nordwin College mbo	Landelijk	Aeres MBO (incl. NC)	Landelijk
Cijfer opleiding	7,1	6,5	6,7	6,9	6,5
Cijfer school	6,9	6,2	6,5	6,7	6,2

Landelijk behaalt Aeres MBO de hoogste cijfers voor de opleiding en school ten opzichte van de landelijke vergelijkingsgroep.

Clusterscores

	JOB 2020			JOB 2022	
	Aeres MBO	Nordwin College mbo	Landelijk	Aeres MBO (incl. NC)	Landelijk
Onderwijs en begeleiding	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Informatie	2,9	2,9	3,0	3,0	3,1
Omgeving, sfeer en veiligheid	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
Lesmateriaal en toetsen	3,2	3,0	3,1	3,2	3,2
Stage bol – school	3,0	3,1	3,1	3,0	3,1
Stage bol – leerbedrijf	4,0	4,1	3,8	4,0	3,6
Werkplek bbl – school	3,5	3,5	3,4	3,6	3,5
Werkplek bbl – werkplek	4,1	4,0	4,0	4,1	4,0

Clusterscores JOB 2020 en JOB 2022

De resultaten van Aeres MBO met betrekking tot de clusters zijn nagenoeg gelijk aan de landelijke gemiddelden. Het resultaat van het cluster Stage bol – leerbedrijf springt hier in positieve zin uit.

Over de volgende punten zijn de Aeres MBO-studenten net iets meer tevreden dan hun landelijke collega's:

- Aeres MBO biedt een veilige leeromgeving voor studenten waarin zij zich op hun gemak kunnen voelen.
- Studenten gaan met plezier naar school en de sfeer binnen de opleiding vinden ze goed.
- Studenten zijn tevreden over hun stageplaatsen/bpv-plaatsen (bol en bbl). Ze zijn tevreden over de begeleiding vanuit de stageplaats/werkplek.

Verbeteringen voor Aeres MBO-studenten liggen volgens de deelnemers bij:

- De mogelijkheid van studenten om feedback te geven op lessen van docenten.
- Studenten geven aan dan ze beter begeleid willen worden als het aankomt op het kiezen van een vervolgstudie (LOB), maar ook vragen ze betere begeleiding vanuit school tijdens stages/bpv.

Tevredenheid medewerkers

Zie sociaal jaarverslag § 11.9.1.

Tevredenheid bedrijfsleven

In navolging van het bpv-protocol voert de SBB periodiek de landelijke bpv-monitor uit. Na afloop van iedere bpv-periode legt SBB leerbedrijven een digitale vragenlijst voor. Uit deze monitor blijkt eind 2023 dat de eindwaardering van de bpv

goed is. Het gemiddelde eindcijfer van de stagebieders is een 7,6 tegen 7,5 landelijk (7,7 in 2022, landelijk 7,6) en dat van de studenten een 8,3 (8,4 in 2022), tegen 8,5 landelijk.

3.26.6 Klachten, bezwaren en incidenten

In 2023 ontvangt Aeres MBO elf klachten (8 in 2022 en 5 in 2021). De school hanteert de Klachtenregeling voor een veilig schoolklimaat en het Reglement Commissie van beroep voor de examens. In 2023 is een herziene

versie van het Klachtenreglement vastgesteld. Klachten en bezwaarprocedures die het personeel betreffen, zijn opgenomen in het sociaal jaarverslag (hoofdstuk 11).

Aeres MBO hanteert als uitgangspunt dat de locaties klachten zoveel mogelijk zelf oplossen. Dit is in 9 (4 in 2022) gevallen gebeurd. 1 klacht is behandeld door de interne klachtencommissie (3 in 2022) en 1 door de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (1 in 2022).

	Aantal	Afhandelingstermijn/status en bijzonderheden
Toelating	4	Drie klachten zijn afgehandeld op locatie (gemiddelde doorlooptijd 3 weken), de vierde klacht is lopend en wordt behandeld via de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs.
Bevordering, examinering en diplomering	2	Eén klacht behandeld op locatie (doorlooptijd 3 maanden), één klacht via de centrale dienst (doorlooptijd 3 weken)
Schoolklimaat en ongewenst gedrag	3	Twee klachten zijn afgehandeld op locatie. Doorlooptijd gemiddeld 4 weken. Eén klacht loopt nog.
Onderwijskwaliteit	2	Eén klacht is afgehandeld op locatie, de ander via de centrale dienst.
Schorsing/verwijdering	0	
Totaal	11	

Studenten kunnen hun klachten indienen bij het Aeres Loket Rechtsbescherming, middels een formulier op de website van

Aeres MBO. Ook klachten die zij rechtstreeks bij het College van Bestuur indienen, komen bij dit loket terecht.

3.27 Resultaten bedrijfsvoering

3.27.1 Financiën en mbo-studentenfonds

Alle algemene financiële informatie staat in § 3.4 en hoofdstuk 2.

Mbo-studentenfonds

Studenten kunnen Aeres MBO om een tegemoetkoming in hun kosten vragen. Dit geldt voor de onderstaande vier situaties. De student:

1. is lid van de Centrale Studentenraad of van het bestuur van een studentenorganisatie;
2. doet activiteiten op bestuurlijk of maatschappelijk gebied die in het belang zijn van de instelling of opleiding;
3. heeft onvoldoende financiële middelen voor de benodigde onderwijsbenodigdheden;
4. heeft door een bijzondere omstandigheid studievertraging.

	Situatie 1	Situatie 2	Situatie 3	Situatie 4	Totaal
Aantal aanvragen	14 (n.b.* in 2022)	0 (n.b.* in 2022)	65 (n.b.* in 2022)	1 (n.b.* in 2022)	80 (n.b.* in 2022)
Aantal toekenningen	14 (13 in 2022)	0 (0 in 2022)	65 (21 in 2022)	1 (2 in 2022)	80 (36 in 2022)
Totaal € toegekend	€ 1.164,63	€ 0,-	€ 15.007,05	€ 44,50	€ 16.216,18
Gemiddelde € hoogte toekenningen	€ 83,19	€ 0,-	€ 230,88	€ 44,50	€ 717,14

* Aeres MBO registreerde in 2022 het aantal aanvragen niet, omdat ze voor zover bekend alle officiële aanvragen toekent.

Continuïteitsparagraaf

Aeres MBO is verplicht continuïteitsinformatie op te nemen op het niveau van het bevoegd gezag.

In het geval van Aeres MBO is dat op Aeres-niveau. De informatie staat daarom in § 2.5 en is niet toegespitst op Aeres MBO. In het locatieoverstijgende mbo-beleidsoverleg is de continuïteit een regelmatig terugkerend onderwerp.

3.27.2 Huisvesting en ICT & IM

Huisvesting

- Aeres MBO Barneveld neemt het gerenoveerde G-gebouw in gebruik. Dit gebouw is gemaakt met twee warmtepompen, dakisolatie, ledverlichting, het ventilatiesysteem Frisse Scholen klasse B en zonnepanelen.
- Aeres Dronten Warmonderhof installeert een nieuw kasbesturingssysteem dat het voor studenten mogelijk

maakt te leren werken met dit moderne glasteeltsysteem in een biologische teeltomgeving.

- De locaties Almere en Ede maken concrete plannen om hun onderwijslocaties te verhuizen naar meer toekomstbestendige locaties.

ICT & IM

De algemene, Aeres-brede strategie op het gebied van ICT en de resultaten daarvan zijn beschreven in § 10.7.

3.28 Kwaliteitsagenda Aeres MBO (KA)

In deze en de komende paragrafen verantwoordt Aeres MBO de ontwikkelingen en activiteiten die zij ontwikkelt vanuit haar kwaliteitsagenda 2023-2027. Aeres MBO werkt al vanaf najaar 2023 aan die kwaliteitsagenda. Deels zijn er activiteiten die nog doorlopen vanuit het schooljaar 2022-2023. Omdat het uitvoeren van de KA nog maar net start, zijn er nog weinig resultaten, wel laat Aeres MBO hier in een samenvatting zien waar de focus ligt en wat ze de komende jaren gaat doen. De details staan in de Kwaliteitsagenda 2023-2027.

Aeres voert een SWOT-analyse uit voor het opstellen van de Aeres-strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar. Hierin neemt zij de bevindingen van de Onderwijsinspectie over het onderwijsstelsel in mee. Hieronder volgen de belangrijkste consequenties voor de KA van Aeres MBO.

- Aeres wil samen met alle betrokkenen wendbare studenten en beroepsbeoefenaars opleiden om in te spelen op de bestaande personeelskrapte en de gevolgen van de onzekere toekomstige arbeidsmarkt. Wendbaarheid vraagt om medewerkers die hier invulling aan kunnen geven. Autonomie en eigenheid liggen bij de onderwijsprofessional, georganiseerd in onderwijsteams. Daar invulling aan geven vraagt om leiderschap, om te durven kiezen, aan de ene kant om niet met iedere hype of subsidieregeling mee te doen en aan de andere kant om soms afscheid te nemen van tradities.
- De Whole School Approach (WSA) is een aanpak waarmee mensen kunnen leren anticiperen op ontwikkelingen. Met WSA kan Aeres werken aan duurzame ontwikkeling richting toekomstbestendig onderwijs. Ze kan haar onderwijs op een integrale manier inrichten (vakken, vakvaardigheden, houding en innovatiekracht) en jongeren van nu opleiden

met 21e-eeuwse vaardigheden, zoals kritisch denken, creatief denken, problemen oplossen, samenwerken, communiceren, sociale en culturele vaardigheden, informatievaardigheden en een netwerk opbouwen.

- (Regionaal) bedrijfsleven en groen onderwijs bundelen hun kennis, dagen elkaar via dialoog uit, inspireren en leren van elkaar. De aanpak van Leren voor Duurzame Ontwikkeling (LVDO) sluit hierop aan. Uitgangspunt is meer eigenheid en autonomie voor de student.
- Er is focus nodig op een hoogwaardig en aantrekkelijk, meer circulair ecosysteem (arbeid, cultuur, onderwijs, leefbaarheid, leefomgeving) voor stuwende economische ontwikkeling die ook helpt bij het behoud van mensen die de (regionale) economie draaiende houden. (Toekomstige) beroepsbeoefenaars moeten bijpassende kennis en vakmanschap (blijven) ontwikkelen.

3.28.1 Bestuurlijke reflectie

2023 is een overgangsjaar tussen de oude en de nieuwe KA. Aeres verantwoordt de ontvangen kwaliteitsmiddelen in 2023 op basis van de nieuwe KA die zij in september 2023 indient bij de CKMBO.

In het onderstaande overzicht staan de landelijke prioriteiten uit de Werkagenda mbo 2023-2027, Samen Werken aan Talent. Daarnaast staan de gekozen prioriteiten en speerpunten/maatregelen van Aeres MBO. Aeres MBO kiest voor deze indeling omdat deze aansluit bij haar prioriteiten en de Aeres-strategie.

Prioriteit	Prioriteiten Werkagenda mbo	Prioriteiten Aeres MBO	Speerpunten/maatregelen Aeres MBO
Prioriteit 1	Gelijke kansen	Bevorderen van kansengelijkheid	• Talentontwikkeling • Passend onderwijs • Monitoring uitstroom en nazorg • N1-N2
Prioriteit 2	Onderwijs sluit aan op de arbeidsmarkt	Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	• Doorstroom • Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) • Bpv en Examinering • Lang leven Ontwikkelen (LLO)
Prioriteit 3	Onderwijs voor de toekomst	Kwaliteit van basisvaardigheden	• Taal • Rekenen • Burgerschap
Prioriteit 4	Niet van toepassing	Toonaangevend groen	• Professionalisering • Doorontwikkeling en innovatie • Practoraten en onderzoek • Duurzaam in denken en doen

Voor de totstandkoming, de voortgangsbewaking en de begroting van haar kwaliteitsagenda werkt Aeres MBO intensief samen met diverse belanghebbenden. Dat varieert van interne stakeholders als de onderwijsteams, het locatiemanagement, de programmamanager en medezeggenschapsorganen tot externe stakeholders als leerbedrijven en brancheorganisaties. Met name in de voortgangsbespreking van de doorontwikkeling van de opleidingsprogramma's is de betrokkenheid van externe stakeholders goed zichtbaar. Deze samenwerking leidt tot aanvullingen op de onderwerpen en maatregelen en tot vernieuwing van het onderwijs. In een aantal gevallen versterkt een RIF- of SLIM-subsidie die vernieuwing.

De voortgang op de kwaliteitsagenda bespreekt Aeres MBO jaarlijks met de CSR en OR. Uit de gesprekken blijkt dat de agenda als beleidsinstrument lastig te begrijpen is voor studenten. De betrokken beleidsmedewerker geeft bij de voorbespreking extra uitleg over de termen ambitie en effect. Deze toevoeging maakt de besprekpunten begrijpelijker. Uit het gesprek met de OR blijkt dat de behaalde resultaten een positief beeld weergeven. Naast de formele afstemming met het personeel via de OR haalt het locatiemanagement continu input op bij de teamleden. Het invullen van de schriftelijke evaluatie is het sluitstuk van de bespreking van de voortgang binnen de teams.

Aeres staat ook open voor vragen vanuit de sector. Aeres MBO betreft het bedrijfsleven dan ook intensief bij het opstellen, bewaken en uitvoeren van de kwaliteitsagenda. Zij voert het gesprek met het regionale en sectorale bedrijfsleven zowel in georganiseerd verband (branche, Groenpact) als op

instellingsniveau vanuit de programmalijnen of inhoudelijke prioriteiten die op Aeres-niveau zijn benoemd. Daarnaast is er intensief contact over het onderwijs en doorontwikkeling van de programma's op locatie- en teamniveau.

3.28.2 Besteding gelden

Aeres MBO verdeelt de beschikbare middelen bewust in een centraal en een decentraal deel. De omvang van de middelen legt ze aan het einde van elk schooljaar vast, na overleg met de locatiedirecties. De werkbudgetten zijn per schooljaar beschikbaar. Op 31 juli van elk schooljaar maakt Aeres MBO de eindbalans op. Een eventueel positief saldo vloeit door naar het budget van het volgende schooljaar.

Door te werken met twee budgetten versterkt Aeres MBO de lokale sturing en het eigenaarschap van de onderwijsteams. Het centrale budget is bedoeld voor gezamenlijke instrumenten, voor ontmoeten en delen en voor de borging van de kwaliteit en de Aeres-normen voor kwaliteit. Voorbeeld hiervan zijn de overleggen waar vakgroepleden van diverse locaties met elkaar de doorontwikkeling van een bepaalde Aeres-opleiding bespreken.

Het decentrale budget bedraagt 60% van de totale begroting. De locaties zetten dit budget in voor hun speerpunten en de maatregelen uit de kwaliteitsagenda. Zij beslissen hoe en wat. Zo kunnen zij er bijvoorbeeld extra inzet op LOB of het ontwikkelen van nieuwe opleidingen mee financieren. De locaties verantwoorden de inzet van deze middelen tijdens het schooljaar en achteraf.

Centrale budget

Prioriteit en speerpunten	Totale budget	2024	2025	2026	2027
Bevorderen van kansengelijkheid					
Talentontwikkeling - studenteninitiatieven	€ 20.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Talentontwikkeling - internationaal	€ 470.000	€ 117.500	€ 117.500	€ 117.500	€ 117.500
Passend onderwijs	€ 240.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Monitoring uitstroom en nazorg	€ 80.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
N1-N2*	€ 368.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000
Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt					
Doorstroom	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)*	€ 504.000	€ 126.000	€ 126.000	€ 126.000	€ 126.000
Beroepspraktijkvorming (bpv) en examinering	€ 1.676.000	€ 419.000	€ 419.000	€ 419.000	€ 419.000
Leven Lang Ontwikkelen (LLO)	€ 136.296	€ 34.074	€ 34.074	€ 34.074	€ 34.074
Kwaliteit van basisvaardigheden					
Taal	€ 400.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Rekenen	€ 400.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Burgerschap*	€ 400.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Toonaangevend groen					
Professionalisering*	Volgende tabel	-	-	-	-
Doorontwikkeling en innovatie	€ 1.254.000	€ 313.500	€ 313.500	€ 313.500	€ 313.500
Practoraten en onderzoek*	Volgende tabel	-	-	-	-
Duurzaam in denken en doen	€ 600.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Totaal	€ 6.548.296	€ 1.637.074	€ 1.637.074	€ 1.637.074	€ 1.637.074

* Het centrale budget is geoormerkt voor besteding aan de thema's. Vanwege verplichtingen vanuit de Regeling kwaliteitsafspraken zet Aeres MBO een deel van het budget uit bij locaties die acties bij de betreffende thema's ontwikkelen (zie volgende tabel). Gevolg is dat Aeres MBO deze geldstromen goed kan volgen.

Overige centrale budgetten met geoormerkte middelen uit de Regeling kwaliteitsafspraken

Locaties	Deel practoraten	Deel niveau 2	Deel carrière-perspectief	Deel oriëntatie-programma**	Deel professionaliseringruimte / burgerschap**	Deel extra begeleiding**
Almere	€ 29.000	€ 111.264	€ 148.286	€ 12.166	€ 26.070	€ 13.035
Barneveld	€ 45.000	€ 506.376	€ 815.812	€ 66.932	€ 143.428	€ 71.712
Buitenpost	-	€ 154.884	€ 24.794	€ 2.034	€ 4.359	€ 2.179
Dronten BD	€ 29.000	€ 69.540	€ 82.487	€ 6.768	€ 14.502	€ 7.251
Dronten Techniek	€ 29.000	-	€ 7.629	€ 626	€ 1.341	€ 671
Ede	-	€ 12.644	€ 61.984	€ 5.085	€ 10.897	€ 5.449
Emmeloord	€ 30.000	€ 131.493	€ 123.015	€ 10.093	€ 21.627	€ 10.814
Heerenveen	-	€ 134.022	€ 23.840	€ 1.956	€ 4.191	€ 2.096
Leeuwarden	€ 29.000	€ 307.239	€ 484.909	€ 39.784	€ 85.251	€ 42.626
Nijkerk	-	€ 42.356	€ 18.595	€ 1.526	€ 3.269	€ 1.635
Sneek	-	€ 99.884	€ 16.688	€ 1.369	€ 2.934	€ 1.467
Velp	-	€ 57.528	€ 68.660	€ 5.633	€ 12.071	€ 6.035
Staf mbo Ede	€ 50.000	-	-	-	-	-
Staf O&K	€ 33.950	-	-	-	-	-
Totaal	€ 241.000	€ 1.627.230	€ 1.876.699	€ 153.972	€ 329.940	€ 164.970

** Deze geoormerkte gelden zijn extra budgetten vanuit lumpsum. Aeres MBO besteedt deze ook aan activiteiten van de KA. Daarom neemt zij ze ook op in de bovenstaande tabel.

Prioriteit en speerpunt	Almere	Barneveld	Buitenpost	Dronten Tech	Dronten WH	Ede	Emmeoord	Heerenveen	Leeuwarden (incl. L5)	Nijkerk	Sneek	Velp	Totalen
Bevorderen van kansengelijkheid													
Talentontwikkeling - studenteninitiatieven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.413	€ 16.000	€ 0	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 45.413
Talentontwikkeling - internationaal	€ 12.000	€ 18.576	€ 1.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.500	€ 64.000	€ 2.000	€ 2.500	€ 17.000	€ 119.576
Passend onderwijs	€ 33.000	€ 511.680	€ 3.500	€ 5.350	€ 45.000	€ 0	€ 77.650	€ 63.000	€ 155.250	€ 15.200	€ 45.000	€ 42.500	€ 997.130
Monitoring uitstroom en nazorg	€ 50.000	€ 14.400	€ 2.500	€ 0	€ 2.000	€ 0	€ 10.500	€ 5.000	€ 37.300	€ 8.000	€ 6.900	€ 10.000	€ 146.600
N1-N2		€ 30.720	€ 9.500	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.000	€ 15.000	€ 310.000	€ 22.550	€ 12.500	€ 0	€ 405.270
Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt													
Doorstroom	€ 6.000	€ 36.480	€ 500	€ 0	€ 0	€ 0	€ 9.000	€ 2.000	€ 33.000	€ 0	€ 2.000	€ 4.000	€ 92.980
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)	€ 3.000	€ 110.112	€ 2.500	€ 2.400	€ 0	€ 6.000	€ 5.150	€ 30.000	€ 162.550	€ 0	€ 15.000	€ 7.000	€ 343.712
Beroepspraktijkvorming (bpv)	€ 32.300	€ 108.960	€ 4.000	€ 1.000	€ 6.000	€ 5.000	€ 7.000	€ 32.000	€ 89.950	€ 10.000	€ 24.500	€ 9.000	€ 329.710
Examinering	€ 20.000	€ 104.256	€ 3.000	€ 4.000	€ 14.000	€ 6.000	€ 5.600	€ 15.000	€ 59.500	€ 2.000	€ 10.000	€ 14.000	€ 248.356
Leven Lang Ontwikkelen (LLO)	€ 16.000	€ 104.256	€ 0	€ 0	€ 2.000	€ 0	€ 2.000	€ 0	€ 12.000	€ 0	€ 0	€ 12.000	€ 148.256
Kwaliteit van basisvaardigheden													
Taal	€ 2.500	€ 14.400	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 18.000	€ 5.000	€ 8.000	€ 1.500	€ 5.000	€ 4.000	€ 58.400
Rekenen	€ 1.500	€ 7.200	€ 1.000	€ 500	€ 2.000	€ 0	€ 4.500	€ 5.000	€ 24.550	€ 0	€ 5.000	€ 4.000	€ 55.250
Burgerschap	€ 6.000	€ 36.000	€ 2.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.800	€ 5.000	€ 4.000	€ 0	€ 5.000	€ 2.000	€ 62.800
Toonaangevend groen													
Professionalisering	€ 16.000	€ 94.080	€ 1.000	€ 3.000	€ 8.000	€ 0	€ 64.600	€ 5.000	€ 328.000	€ 21.000	€ 2.500	€ 5.000	€ 548.180
Doorontwikkeling en innovatie		€ 388.560	€ 2.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 6.000	€ 17.900	€ 0	€ 99.000	€ 3.000	€ 0	€ 35.250	€ 557.710
Practoraten en onderzoek	€ 29.000	€ 46.080	€ 0	€ 29.000	€ 24.000	€ 0	€ 29.000	€ 0	€ 17.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 174.080
Duurzaam in denken en doen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 8.000	€ 4.500	€ 25.000	€ 0	€ 2.500	€ 1.750	€ 51.750
Totaal	€ 227.300	€ 1.625.760	€ 32.500	€ 52.663	€ 122.000	€ 33.000	€ 291.700	€ 189.000	€ 1.420.100	€ 85.250	€ 138.400	€ 167.500	€ 4.385.173

Decentraal budget

De tabel met de budgetten per locatie staat op pagina 120..

De speerpunten en resultaten zijn in de volgende paragrafen per landelijke vastgestelde prioriteit uitgewerkt.

3.28.3 Externe samenwerking en intern draagvlak

Aeres kiest voor interne en externe samenwerking als deze leidt tot een betere oplossing of als middel om strategische doelen te realiseren.

Externe samenwerking

Landelijk werkt Aeres met bedrijfsleven, (groen) onderwijs en overheid samen binnen het Groenpact (zie § 1.6). Verder zijn er landelijke samenwerkingsverbanden met brancheorganisaties, andere onderwijsinstellingen en bedrijven en organisaties in de sectoren waarin Aeres actief is.

Vertegenwoordigers uit die sectoren zijn ook betrokken bij het opstellen van de nieuwe Aeres-strategie en daarmee indirect bij de ontwikkeling van de KA van Aeres MBO. Aeres MBO spreekt daarnaast nog met bestuurders van collega-/omliggende instellingen uit de beroepskolom, vertegenwoordigers uit politiek, branches, et cetera. Ook buiten de kaders van de Kwaliteitsagenda en de Werkagenda mbo blijven de onderwijsinstellingen met groen onderwijs elkaar vinden en versterken en richt Aeres MBO zich in het bijzonder op onderzoek, innovatie en continue kwaliteitsverbetering van de programma's.

Samenwerking bestaat ook regionaal. De belangrijkste samenwerkingen van de Friese locaties zijn Het Noorden Leert Door (HNLD) en het Onderwijsakkoord Fryslân (OAF). De belangrijkste samenwerkingen in Flevoland zijn die met andere

mbo-scholen. De Gelderse mbo's werken gezamenlijk in het Gelders mbo-overleg.

Intern draagvlak

In de periode november 2022 tot februari 2023 inventariseert Aeres MBO onderwerpen en maatregelen voor de kwaliteitsagenda. DUO (OCW) en de MBO Raad stellen hiervoor hulpmiddelen beschikbaar en dan met name voor de beschrijving van de uitgangssituatie zoals weergegeven in de nulmetingen.

Voor het maken van een opzet voor de KA zijn de (formele) mbo-overleggen gebruikt, waaraan locatiedirecteuren, teamleiders en beleidsmedewerkers deelnemen. Van tevoren haalt Aeres MBO bij portefeuillehouders gericht informatie over de activiteiten op en verwerkt deze op posters.

Vervolgens zijn gecombineerde groepen de posters langsgeslagen om verdere input te leveren. Deze input is vervolgens verwerkt in mindmaps en teruggekoppeld in de mbo-overleggen en de medezeggenschap.

Medezeggenschap

De medezeggenschapsorganen van Aeres MBO, de CSR en OR, zijn nauw betrokken. Ze geven input voor de opzet, en de eerste opzet van het plan en het tijdspad zijn besproken met de CSR op 24 januari 2023 en met de OR op 17 maart 2023. De CSR geeft hierbij aan dat hij kansengelijkheid zeer belangrijk vindt. De input is verwerkt in een eerste concept van de kwaliteitsagenda. Aeres MBO bespreekt het eerste concept in juni 2023 in haar overleggremia (mbo-overleg en medezeggenschap). Het concept is op 6 juli 2023 toegelicht aan de Raad van Toezicht van Stichting Aeres Groep. De OR verstuurt op 29 september 2023 zijn instemmingsverzoek. De CSR stemt op 10 juli 2023 officieel in met de Kwaliteitsagenda 2023-2027.

Het resultaat is de hieronder gegeven opbouw van de Aeres MBO-KA met de eigen prioriteiten en bijbehorende speerpunten.

3.29 Prioriteit 1: Bevorderen van kansengelijkheid

Aeres MBO stelt in 2023 de nieuwe kwaliteitsagenda op voor de periode van najaar 2023 tot en met 2027. De eerste landelijk vastgestelde prioriteit binnen die agenda is Bevorderen van kansengelijkheid. Hieronder volgen de vier door Aeres MBO gekozen speerpunten en de bijbehorende maatregelen.

3.29.1 Talentontwikkeling

Aeres MBO is al druk bezig met gelijkwaardigheid. Internationalisering en maatwerk vragen nog extra inzet, waarbij ze maatwerk in de vorm van excellentie ziet. De afgelopen jaren zet zij verschillende excellentieprogramma's in. In het kader van het bevorderen van kansengelijkheid wil Aeres MBO internationale mogelijkheden duidelijker aanbieden en deelname aan bijvoorbeeld Skills-wedstrijden uitbreiden naar meer studenten.

Aeres MBO doet goede ervaringen op met het inbedden van nieuwe (innovatieve) ontwikkelingen in het bedrijfsleven, onder andere door de inzet van excellentietrajecten. Deze trajecten dragen bij aan het gesprek over wat goed onderwijs is. De volgende stap is het uitbouwen van de honoursprogramma's en het meten van merkbare effecten.

Studentinitiatieven (incl. medezeggenschap)

Op de locatie Leeuwarden zet STAP (loopbaancentrum) zich naast ondersteuning ook in voor studenteninitiatieven. Zo organiseren zij maandelijks het STAP-café met een gezellige activiteit, waarbij het doel is verbinding met elkaar, gezien worden en plezier hebben.

Om de medezeggenschap van studenten te versterken, werft Aeres MBO actief studenten om hen te betrekken bij de Centrale Studentenraad. Dit leidt tot de deelname van een student van de vestigingen Velp, Leeuwarden, Almere, Emmeloord en Heerenveen. Het betreft studenten van de entree-opleiding en studenten op niveau 2, 3 en 4. In de raad zitten twee studenten van de locatie Heerenveen. Naast de inzet op een bredere vertegenwoordiging van studenten, zet Aeres MBO ook in op het vergroten van kennis. In samenwerking met de Centrale Studentenraad zijn alle begeleiders van de lokale raden en leden uitgenodigd om kennis te maken met de Centrale Studentenraad en hun rol binnen Aeres. Daarbij is ook aandacht voor de rol en het mandaat van de lokale raden in de instemming met de schoolkosten. De opkomst is echter gering.

Om de rol van de Centrale Studentenraad te versterken, is er veel aandacht voor de wijze waarop onder andere de stafdienst met de leden van de studentenraad communiceert. Bij het aanleveren van stukken, memo's en brieven ligt er om deze

reden meer nadruk op het schrijven in studententaal en het neerzetten van een begrijpelijke context. Daarnaast voegt de stafdienst een leeswijzer toe in de agenda die een context biedt voor de Centrale Studentenraad om stukken beter te kunnen begrijpen en daarmee ook beter te kunnen beoordelen. Ook worden verwachtingen voor instemming of adviesfunctie beter uitgesproken.

Resultaten 2023

- Versterking van de Centrale Studentenraad.
- Studentenraden volgen deskundigheidsbevordering via JOB.

Plannen 2024 en verder

- Opstart werkgroep om te kijken hoe Aeres MBO een bredere invulling kan geven aan talentontwikkeling. De werkgroep moet komen met een advies.
- Aeres MBO zet versterking studentenraden door.

Internationalisering

Aeres MBO levert een bijdrage aan de internationale ambities van Aeres en onderscheidt zich de afgelopen twintig jaar met een internationaal profiel. De laatste vijftien jaar zijn veel studenten en docenten binnen hun vakdiscipline voor korte of langere tijd in het buitenland geweest voor een stage of een job-shadowing-/consultancy-activiteit. Daardoor ontstaan nieuwe initiatieven die tot nieuwe uitwisselingen leiden en daarmee het netwerk van bedrijven, scholen en overheden wereldwijd professioneel versterken. Iedere locatie stippelt in 2023 een strategie voor internationaal uit. Hiermee wordt de internationale strategie voor het mbo steeds beter meetbaar en is de subsidie beter te verdelen.

Resultaten 2023

- In 2023 realiseert Aeres MBO veel internationale mobiliteit naar landen in Europa en buiten Europa. Sinds 2021 kan zij met de Erasmus+-subsidie mobiliteiten zowel binnen als buiten Europa subsidiëren. In Europa zijn Finland, Zweden, Noorwegen, Spanje en Portugal populair en buiten Europa zijn dat landen als het Verenigd Koninkrijk, Zuid-Afrika, Suriname en China.
- Aeres MBO Dronten, Emmeloord en Barneveld zijn partner in een nieuw Erasmus+ Centre of Vocational Excellence-project. In dit project ligt de focus op climate-smart agriculture (CSA). De komende 4 jaar gaan de locaties werken aan CSA-methodieken die zij gaan integreren in de bestaande curricula. Dit doen ze samen met 23 partners uit Europese landen.
- Aeres MBO Almere heeft de ambitie om een internationale klas Water te ontwikkelen. De locatie kiest ervoor om dit op te gaan zetten met een mbo-school in Zuid-Afrika. In 2023 brengen medewerkers van de locatie een bezoek aan Zuid-Afrika en zij voeren gesprekken met zes mbo-scholen. In 2024 werkt de locatie verder aan de ontwikkeling en organisatie van dit opleidingstraject waaraan studenten uit Nederland en Zuid-Afrika kunnen deelnemen.
- Aeres MBO Buitenpost is partner in een Erasmus+-project met focus op Moldavië. Het thema van het project is

- work-based learning. Samen met voornamelijk Roemeense partners helpt het project mbo-scholen in de transfer van klassikaal onderwijs naar work-based learning.
- Vanuit Aeres MBO Leeuwarden reist een team naar Suriname af. Doel is om te verkennen of zij een project kunnen vormgeven op het gebied van inclusie en cultuur.
 - Er reist een brede delegatie naar China om de kansen te verkennen voor korte of lange opleidingstrajecten paardenhouderijmanagement. Teamleden van Aeres MBO Barneveld en centraal betrokkenen bij de internationale activiteiten van Aeres zijn onderdeel van deze delegatie. Er liggen kansen die Aeres MBO in 2024 verder gaat verkennen.
 - Er zijn veel initiatieven voor excursies, studiereizen, inspiratiereizen en sinds kort kunnen studenten en docenten ook subsidie krijgen voor reizen buiten de EU.

Plannen 2024-2027

- Verder werken aan relaties en opbouw van trainingen paardenmanagement voor de Chinese/Aziatische markt.
- Verder werken aan samenwerking met Suriname (inclusie-/cultuurproject), trainingcentrum melkvee en capacity building mbo-docenten.
- Aanvraag van een nieuw Erasmus+ COVE-project op het gebied van de pluimveehouderij.

- Consolidatie menukaarten en internationale strategie vestigingen.
- Doorontwikkelen van internationale klassen (studenten uit Nederland en het buitenland).
- Verder werken aan netwerken in (onder andere) Kenia, Oeganda, Ethiopië, Zuid-Afrika, Indonesië, China, met name ook voor verdere integratie van de blended-learning-strategie en het Aeres Academy International-platform.

Een internationaal coördinator ondersteunt de verschillende mbo-locaties bij de ontwikkeling van internationalisering op vier verschillende terreinen:

- beleidsontwikkeling rond internationalisering;
- bevorderen van internationale mobiliteit;
- bevorderen van internationalisering in de les;
- betrokkenheid bij en management van capacity-building-projecten.

Skills-wedstrijden

Onderstaande tabel geeft weer welke locaties deelnemen aan de Skills Heroes-wedstrijden voor studenten van Aeres MBO en andere relevante vakwedstrijden.

Wedstrijden	Locatie(s)	Resultaat 2023	Resultaat 2024	Resultaat 2025	Resultaat 2026	Resultaat 2027
Bloembinder	LWD/VE	6e plaats finale	-	-	-	-
Hovenier	VE	Nederlands kampioen/ Deelname EuroSkills 3e plaats	-	-	-	-
Diervverzorging	AL/BA/LWD	6e plaats	-	-	-	-
Hippisch	BA/LWD	2e plaats	-	-	-	-
GGI	EM/LWD	-	-	-	-	-

Nationaal hippische vakwedstrijd

Aeres doet dit jaar mee aan de nationale hippische vakwedstrijd. Daarnaast is Aeres in 2023 ook de gastgever van deze wedstrijd op de hippische locatie in Kootwijkerbroek. Aan de wedstrijd nemen 24 studenten deel van 11 hippische opleidingen.

Beurzen voor internationale excellentieprogramma's

Aeres geeft beurzen aan excellente studenten die een internationaal excellentieprogramma volgen, voor bijvoorbeeld het lopen van een bijzondere stage of voor deelname aan wedstrijden.

Om een beeld te geven van het soort beurzen geeft het jaarverslag weer wat de reisdoelen zijn, locaties waar de studenten van afkomstig zijn en de toegekende bedragen voor 2023 tot en met 2027. In de meeste gevallen zijn de kosten hoger dan het maximale bedrag van de beurs (€ 1.000). De grotere bekendheid van de beurzen bij de onderwijsteams en het verduidelijken van de aanvraagprocedure dragen bij aan meer aanvragen en dat is een succes.

In 2023 komen er geen nieuwe aanmeldingen binnen waarover Aeres MBO kan rapporteren. Wel voert zij veel voorbereidende werkzaamheden uit voor 2024, waarover ze in het volgend jaarverslag kan rapporteren.

Speerpunt bij prioriteit 1: Talentontwikkeling

Nulmeting 2023	Met betrekking tot gelijkwaardigheid is Aeres MBO al druk bezig. Internationalisering en maatwerk vragen nog extra inzet, waarbij ze maatwerk in de vorm van excellentie ziet. De afgelopen jaren zet Aeres MBO met verschillende excellentieprogramma's in op de excellente student. In het kader van het bevorderen van kansengelijkheid wil Aeres MBO internationale mogelijkheden duidelijker aanbieden en deelname aan bijvoorbeeld Skills-wedstrijden uitbreiden naar meer studenten.
-----------------------	---

Speerpunt bij prioriteit 1: Talentontwikkeling		
Beoogd eindresultaat 2027	• Studentinitiatieven: de uitbreiding van de CSR en zorgdragen voor vertegenwoordigers van zowel alle regio's als alle niveaus. • Internationalisering: Aeres MBO meet het aantal studenten dat met Erasmus-gelden een buitenlandstage onderneemt. • Excellentiemogelijkheden: - Skills: Aeres MBO meet deelname aan wedstrijden. - Internationale excellentie: Aeres MBO meet het aantal studenten dat gebruikmaakt van beurzen. - Excellentietrajecten in de opleiding (honoursprogramma's): Aeres MBO evalueert initiatieven en start op vijf locaties nieuwe initiatieven met ingang van het schooljaar 2024-2025.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
Creëren infrastructuur om studentinitiatieven te ondersteunen en te begeleiden.	CSR-leden volgen deskundigheidsbevordering via JOB.	
Uitbreiden en zichtbaar maken excellentiemogelijkheden.	Voorbereidende werkzaamheden, verdere uitvoering in 2024.	
Versterken internationalisering	Voorbereidende werkzaamheden, verdere uitvoering in 2024.	

3.29.2 Passend onderwijs

Aeres MBO biedt passend onderwijs, gericht op persoonlijke begeleiding en -onderwijstrajecten binnen de mogelijkheden zoals omschreven in het Basis Ondersteuningsprofiel. Locaties en teams kunnen zelf bepalen of zij meer dan deze basisondersteuning bieden aan alle studenten. Indien dit het geval is, staat dat beschreven in een aanvullend ondersteuningsprofiel per locatie/team.

Er zijn studenten die behoefte hebben aan meer ondersteuning dan de school in de basis aanbiedt. Zij hebben een extra ondersteuningsbehoefte. Afspraken over deze extra ondersteuning maken school en student in een bijlage met ondersteuningsafspraken. Daarin staat welke aanpassingen er zijn in het onderwijsprogramma en in de bpv en wat daarin van de school en van de student (en ouders) verwacht mag worden. Aeres MBO slaat de bijlage met ondersteuningsafspraken op in het studentinformatiesysteem (SIS).

De gevolgen van de covid-19-periode op het welbevinden van studenten is nog altijd merkbaar. Hierbij wordt de sociaal-emotionele problematiek (en zelfsturend gedrag) in toenemende mate als een grotere uitdaging ervaren dan de cognitieve. De meeste Aeres MBO-locaties zetten in op passend onderwijs middels urenitbreiding voor het mentoraat en het zorgteam. In sommige gevallen zetten zij hierbij ook

nadrukkelijk in op preventie door een uitgebreidere intake. De locatie Leeuwarden werkt met maatwerktrajecten, waarbij extra ondersteuning is in de vorm van gesprekken, overzicht creëren, plannen en organiseren. Ook is er Multiklas, waarbij een vaste medewerkster samenwerkt met stagiaires Social Work of pedagogiek. Deze studenten fungeren onder andere als maatje voor de Aeres-studenten. Omdat het leeftijdsverschil niet zo groot is, werkt dit bijzonder goed.

► **Aeres MBO vermeldt haar Basis Ondersteuningsprofiel op de website van Aeres MBO. Locatie-specifieke informatie over de geboden ondersteuning staat op de websites van de betreffende locatie.**

Resultaten

Er vindt drie keer per jaar een overleg plaats tussen alle zorgcoördinatoren binnen Aeres. Deze bijeenkomsten staan in het teken van kennisuitwisseling. Vanuit het centrale budget zijn er middelen beschikbaar voor deskundigheidsbevordering op gemeenschappelijke onderwerpen. In het schooljaar 2022-2023 is er aandacht voor mogelijkheden van maatwerk en de grenzen aan ondersteuning.

De gepleegde inspanningen op het gebied van passend onderwijs zijn merkbaar in de lage vsv-cijfers van opleidingen bij Aeres MBO, zie ook § 3.29.2.

Maatregel bij prioriteit 1: Passend onderwijs	
Nulmeting 2023	Voel je je veilig op school? Score 2022: 4,1. 80% van de Aeres MBO studenten voelt zich veilig. Landelijke score: 4,2; landelijk percentage 81%. Aandeel studenten met slechte of zeer slechte mentale gezondheid. Score NPO 2022: 27%, 2023 18%. Landelijke score: 2022: 21%, 2023: 17%.

Maatregel bij prioriteit 1: Passend onderwijs		
Beoogd eindresultaat 2027, indicatoren van Aeres	• Voel je je veilig op school? Resultaten blijven gelijk of stijgen ten opzichte van 2022. • (Zeer) slechte mentale gezondheid: aandeel blijft stabiel of daalt ten opzichte van uitgangspositie (NPO-peiling 2023). • Aeres MBO brengt studenten met ondersteuningsbehoefte die diploma behalen in kaart. • Aeres MBO versterkt de zorgstructuur op locaties. Ze bereikt meer studenten, de ondersteuningsvraag is helder en passend en ze biedt hen daardoor betere begeleiding.	
	Maatregelen	Stand van zaken 2023
	Verklaring afwijking of opmerkingen	
	Uitbreiding sociaal veiligheidsplan.	Een document is opgesteld waarin Aeres MBO de kaders sociale veiligheid uitwerkt.
	Professionalisering ondersteuningsstructuur voor (mogelijk) suïcidale gedachten en vsv.	Landelijke handreikingen rond suïcidepreventie zijn gedeeld met de zorgcoördinatoren.
	Inzetten op vier thema's verbeteragenda passend onderwijs.	• Intake: Aeres MBO evalueert toelatingsbeleid Aeres en stelt het bij. • Kwaliteit teams: op locaties vindt scholing in het bieden van ondersteuning plaats. • Aeres MBO organiseert intervisie zorgcoördinatoren. • Aansluiting regionale zorg: locaties sluiten aan, in overleg met externe partijen.

3.29.3 Monitoring uitstroom en nazorg

Voortijdig schoolverlaten (vsv)

Het voorkomen van voortijdige schooluitval (vsv) is een essentieel onderdeel van het beleid van Aeres MBO. De definitieve vsv-percentages van Aeres MBO over het schooljaar 2021-2022 (gepubliceerd in 2023) zijn op alle niveaus onder het landelijk streefpercentage, met uitzondering van de resultaten op niveau 2. Met name de uitval op niveau 2 in de bbl stijgt. Relatief veel studenten zijn gaan werken of kampen met gezondheidsproblemen en persoonlijke problematiek.

Aeres MBO continueert het lopende beleid en stelt een plan van aanpak op voor niveau 1 en niveau 2, mede gericht op het voorkomen van voortijdig school verlaten. Het lopende beleid richt zich op de hierboven genoemde maatregelen toelatingsbeleid en intake (§ 3.20.3), passend onderwijs (§ 3.29.2), LOB (§ 3.30.2) en het versterken van arbeidsmarkttoetreding (§ 3.30). Daarnaast stemt Aeres MBO locatiespecifieke maatregelen af met de RMC-regio.

De locatie Ede start met het monitoren van aanwezigheid en heeft vanuit dat perspectief begeleidende gesprekken met studenten. De eerste resultaten zijn erg positief en dit nieuwe perspectief, van het monitoren van afwezigheid naar aanwezigheid, sluit aan bij de landelijke trend. Er is een bijeenkomst geweest van ondersteuningscoördinatoren en meerdere locaties uiten interesse voor deze nieuwe manier van werken.

Aeres MBO monitort de vsv-cijfers periodiek op zowel centraal als locatieniveau. Daarnaast besteden alle locaties veel aandacht aan het monitoren van en reageren op vroegtijdige signalen van verzuim. De vsv-cijfers vormen een vast onderwerp tijdens de periodieke voortgangsgesprekken in het kader van de kwaliteitscyclus.

De onderstaande tabel geeft de definitieve vsv-percentages van de schooljaren 2019-2020 tot en met 2021-2022 voor heel Aeres MBO.

Vsv-percentages schooljaren 2019-2020 tot en met 2021-2022 Aeres MBO							
	2019-2020		2020-2021		2021-2022		Landelijke VSV
	% vsv	Prestatie-norm	% vsv	Prestatie-norm	% vsv	Prestatie-norm	
Mbo-niveau 1	11,86%	26,20%	14,3%	22,80%	11,11%	22,6%	24,4%
Mbo-niveau 2	7,06%	8,45%	6,2%	9,71%	9,97%	9,58%	11,2%
Mbo-niveau 3	2,47%	3,10%	3,1%	3,99%	3,14%	3,89%	5,5%
Mbo-niveau 4	1,58%	2,95%	2,5%	3,34%	2,45%	3,25%	4,6%

Bron: digitaal verzuimloket, definitieve rapportage komt van de website.

Nazorg

Zie ook § 3.24.2 Aanvullende NPO-subsidies.

Met betrekking tot nazorg zet Aeres MBO in op matching op werk en stage, toeleiding naar stage of (leer)bedrijf

in kansrijke sectoren, exitgesprekken na diplomering en maatwerkbegeleiding richting werk afhankelijk van de behoefte van de student.

Maatregel bij prioriteit 1: Monitoring uitstroom en nazorg		
Nulmeting 2023	Vsv schooljaar 2021-2022: zie bovenstaande tabel. Startersresultaat staat in bijlage 7, tabel 5.	
Beoogd eindresultaat 2027	- Aeres MBO streeft naar een zo laag mogelijk percentage vsv'ers. Gezien de huidige lage scores zal zij inzetten op het stabiel houden van deze scores in 2023 tot 2027. - Aeres MBO heeft zicht en grip op geoorloofd verzuim. - Aeres MBO wil alle studenten met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt beter toerusten met praktijkervaringen. Gezien de huidige scores zal zij inzetten op het stabiliseren van deze scores. - Gediplomeerde uitstroom vindt binnen een redelijke termijn betaald werk en weet zich hierbij gesteund door Aeres MBO. - Studententevredenheid begeleiding (JOB-monitor) blijft stabiel of verbetert. Aeres MBO analyseert en monitort het startersresultaat met betrekking tot bovengenoemde opleidingen. - Aeres MBO biedt trajecten Maatschappelijke Diensttijd (MDT) en oriëntatietrajecten aan voor studenten die dreigen voortijdig uit te vallen. - Aeres MBO voert het alumni beleid uit. Studenten zijn na een/twee jaar nog steeds in beeld en er is mail- of telefonisch contact met hen. Het aantal tussentijdse uitstromers zonder vervolgstudie of werk neemt af. Daarnaast zijn de eerste ongediplomeerde studenten/vsv'ers weer terug naar (een) school.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
Vernieuwen handboeken en procedures.	Input opgehaald bij de ondersteuningscoördinatoren.	Verdere uitwerking volgt in 2024.
Verkennen inzet jobcoaches.	Een aantal locaties werkt met jobcoaches vanuit de subsidieregeling nazorg N1 en N2.	
Monitoren aanwezigheid.	Presentatie aanpak van locatie Ede aan ondersteuningscoördinatoren.	Pakt Aeres MBO verder op in 2024 met een themabijeenkomst voor teamleiders en andere betrokken collega's bij verzuim.
Opstellen alumni beleid voor monitoring nazorg.	Nog niet gestart.	Verdere uitwerking volgt in 2024.
Nazorg borgen.	Nog geen concrete acties.	Verdere uitwerking volgt in 2024.

3.29.4 N1-N2

De Friese locaties van Aeres werken de afgelopen jaren volgens het unieke concept PAS-groen (Praktijk, Arbeid, Scholing in de groene sector). De relatie tussen het leren in de praktijk, het leren op school en het leren tijdens stages en de coachende rol die de docenten hierbij vervullen, zijn sterke punten die Aeres op meer locaties wil uitrollen. Daarmee heeft Aeres een aparte positionering of een apart concept voor niveau 1- en 2-opleidingen (N1 en N2). Meer sterke punten zijn de coachende rol van de docenten, de regionale binding en de begeleiding naar werk.

Aeres heeft een projectgroep N1-N2 die zich richt op het definiëren van gezamenlijke Aeres-doelstellingen:

- Het belang van groen voor de lerende versterken (onderwijs en arbeidsmarkt).
- Goede vakmensen afleveren of goed op het vervolgonderwijs voorbereide jongeren.
- Meer studenten behouden in onderwijs en laten doorstromen vanuit het vmbo.
- Samenwerking over N1-N2-concept tussen alle Aeres-locaties versterken.
- Verspreiden van het N1-N2-concept over alle Aeres-locaties.
- Lerenden als volwaardig zien, verschillen benutten en meerwaarde zien van het individu (maatschappelijke verantwoordelijkheid).
- Bestrijden van kansenongelijkheid.

Maatregel bij prioriteit 1: N1-N2		
Nulmeting 2023	De tevredenheid over onderwijs en begeleiding van niveau 2-studenten vraagt om lichte verbetering om tot de eigen Aeres-norm te komen. Het aandeel vsv'ers van niveau 2 ligt net boven de streefnorm van OCW. De aansluiting op de arbeidsmarkt van niveau 2-studenten ligt net onder de streefnorm, maar in lijn met het landelijk domein. De Friese Aeres-locaties hebben jarenlange ervaring met het succesvol aanbieden van entree- en niveau 2-opleidingen. Deze werkwijze voor N1-N2 verstevigt Aeres MBO de komende periode en zij rolt deze uit over de Aeres-locaties Velp, Nijkerk en Lelystad.	
Beoogd eindresultaat 2027, indicatoren Aeres	• Percentage vsv'ers N1 en N2 blijft stabiel of daalt in 2025 en 2027 ten opzichte van de uitgangssituatie. • Aeres ziet het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om de lerende als volwaardig te zien, verschillen te benutten en de meerwaarde te zien van elk individu. Kansenongelijkheid neemt hierdoor af. • Doelen van de projectgroep: - Aeres MBO verstevigt het Friese concept N1-N2 en rolt het uit over de Aeres-locaties Almere, Velp, Nijkerk en Lelystad. - Samenwerking met N1-N2 tussen Aeres-locaties. - Meer studenten behouden in het onderwijs en laten doorstromen vanuit vmbo. - Het afleveren van goede vakmensen of goed voorbereide jongeren voor vervolgonderwijs. - Het verstevigen van de inzet op kleinere klassen, extra begeleiding in het onderwijs/bpv, goede voorbereiding op de overstap naar de arbeidsmarkt en het continueren van de bestaande vsv-aanpak. Aangevuld met het faciliteren en begeleiden van de terugkeer naar school en nazorg bieden aan studenten die dat nodig hebben.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
Extra inzet op niveau 2.	Aeres MBO zet momenteel specifiek voor niveau 2 in op kleinere klassen, extra begeleiding in het onderwijs/bpv, goede voorbereiding op de overstap naar de arbeidsmarkt en het continueren van de bestaande vsv-aanpak.	Aeres MBO zet ook nog in op het faciliteren en begeleiden van de terugkeer naar school en nazorg.
Projectgroep N1-N2.	Oplevering van een handboek N1-N2. Zoektocht naar een projectleider die er, in samenwerking met de projectgroep, verantwoordelijk voor is dat Aeres MBO haar ambities voor 2027 realiseert. Opstellen van een projectplan N1-N2.	Aanvankelijk heeft een teamleider van de Friese locaties met niveau 1 en 2 de rol van projectleider.

3.30 Prioriteit 2: Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Aeres MBO stelt in 2023 de nieuwe kwaliteitsagenda op voor de periode van najaar 2023 tot en met 2027. De tweede, landelijke vastgestelde, prioriteit binnen die agenda is Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Hieronder volgen de door Aeres MBO gekozen speerpunten en maatregelen.

3.30.1 Doorstroom

Vanwege het in huis hebben van de hele beroepskolom, van PrO tot hbo, kan Aeres combinaties maken die bijdragen aan goed toegeruste groene locaties en aan de onderwijskwaliteit. Daarmee onderscheidt Aeres zich van andere instellingen.

Aeres vindt het belangrijk om bij te dragen aan soepele overgangen in de groene beroepskolom zodat het aandeel doorstroom stijgt.

Resultaten 2023

In 2023 komt het programmteam Doorstroom een aantal keer bij elkaar voor het opstellen en evalueren van een plan van aanpak Doorstroom. Het projectteam mbo-hbo organiseert twee doorstroomdagen, waarop docenten mbo en hbo en betrokkenen bij studieloopbaanbegeleiding elkaar leren kennen en de vakinhoud op verschillende vakgebieden met elkaar bespreken. Een projectteam bestaande uit mbo- en hbo-docenten, beleidsmedewerkers en een projectleider bereidt deze bijeenkomsten voor. Hierop bouwt Aeres voort met als doel het formuleren van concrete doelstellingen per vakgebied om de overgang mbo-hbo te versoepelen voor studenten binnen Aeres.

Het programmteam Doorstroom krijgt eind 2023 een andere rol en fungeert inmiddels als klankbordgroep.

Doorstroomaantallen vmbo-mbo-hbo blijken nauwelijks te beïnvloeden. Wat goed werkt, is het project doorstroom mbo-hbo. Hierop zet Aeres verder in. Zo implementeert de mbo-locatie Almere een maatwerkprogramma voor avo-vakken: er zijn aanpassingen in de verplichte presentie van studenten en er is de mogelijkheid van versnelde examinering. In navolging hiervan starten ook de secties van de beroepsvakken met een verkenning van mogelijkheden voor maatwerk binnen hun vakken. Ander concreet resultaat is dat mbo-en hbo-docenten van Aeres samen een zomercursus wiskunde organiseren. Aeres MBO biedt nazorg aan kwetsbare studenten voor wat

betreft de doorstroom richting de arbeidsmarkt. Hiervoor gebruikt zij subsidie uit de landelijke Subsidieregeling nazorg mbo 2022/2023. Ze zet daarmee extra begeleidingsgesprekken en een jobcoach in.

Plannen 2024 en verder

Het projectteam mbo-hbo zet de komende jaren in op soepele en efficiënte doorlopende leerlijnen binnen Aeres. Hiervoor organiseert het docentendagen voor mbo- en hbo-docenten van de vakgebieden Nederlands, scheikunde en rekenen en op het gebied van mentoraat/studieloopbaanbegeleiding.

Maatregel bij prioriteit 2: Doorstroom		
Nulmeting 2023	Aeres vindt het belangrijk om bij de dragen aan soepele overgangen in de groene beroepskolom zodat het aandeel doorstroom stijgt. Uit de meest recente cijfers blijkt dat er sprake is van een stabilisatie of toename van de doorstroom. Het eerstejaarssucces stijgt. Daarom continueert Aeres haar inspanningen met betrekking tot de aandacht voor doorstroomprojecten en de verkenning naar kansrijke initiatieven vanuit het Aeres-brede programmteam. Zie ook bijlage 7, tabel 7a t/m 7c.	
Beoogd eindresultaat 2027, indicatoren Aeres	• Intensivering van de aandacht voor doorstroomprojecten. • Startersresultaat blijft stabiel of verbetert ten opzichte van de uitgangssituatie. • Algemene doorstroom is voldoende, de interne doorstroom kan verbeteren, maar dit betreft ook individuele keuzes van studenten. • Verkenning naar kansrijke initiatieven vanuit het Aeres-brede programmteam.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
Aansluiting tussen onderwijsinstellingen versterken.	Projectteam mbo-hbo organiseert twee doorstroomdagen voor mbo- en hbo-docenten om vakinhoudelijke informatie uit te wisselen.	
Realiseren doelstellingen programmteam.	Blijvende samenwerking en afstemming mbo- en hbo-docenten. Bevorderen soepele doorstroom Aeres MBO naar Aeres Hogeschool. Verbeteren eerstejaarssucces van studenten die van het mbo doorstromen naar het hbo.	

3.30.2 Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)

LOB is een belangrijk instrument in het begeleiden van studenten bij het maken van studie- en loopbaankeuzes, het ontwikkelen van een eigen identiteit en het bevorderen van de doorstroom binnen de beroepskolom. Aeres MBO bespreekt de visie en het plan van aanpak, zoals opgesteld aan de hand van de Whole School Approach (WSA) in 2022, met de studieloopbaanbegeleiders. Iedere locatie krijgt de opdracht voor het in 2024 realiseren van een plan van aanpak LOB voor de eigen locatie. Dit gebeurt aan de hand van gezamenlijke uitgangspunten. De locaties krijgen hiervoor als aanzet een inventarisatiedocument om de huidige LOB-activiteiten per leerjaar in kaart te brengen. De studieloopbaanbegeleiders van alle locaties zijn in 2023 twee keer bijeen geweest om kennis en good practices uit te wisselen. De mentor of

studieloopbaanbegeleider van iedere Aeres MBO-student voert gedurende de opleiding in ieder leerjaar minimaal twee LOB-gesprekken met hem of haar.

Door te werken vanuit de benadering WSA ontstaan zinvolle samenwerkingen. Zo koppelt de locatie Velp het afgelopen jaar de LOB-coach en de zorgcoördinator aan elkaar. Dit pakt zeer positief uit.

Resultaten 2023

- Twee bijeenkomsten voor de studieloopbaanbegeleiders van alle locaties vinden plaats, waar zij good practices en kennis uitwisselen en waar is gewezen op de gezamenlijke visie en het plan van aanpak LOB.
- Locaties voeren een inventarisatie uit van de lopende LOB-activiteiten op hun locatie.

Maatregel bij prioriteit 2: Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)

Nulmeting 2023	• De doelmatigheid van het aanbod van opleidingen is regionaal afgestemd. • De Aeres-brede visie op LOB is gereed. Voor het fundament gebruikt Aeres MBO de bouwstenen pedagogiek en didactiek, curriculum, omgeving, professionele ontwikkeling en gebouw en bedrijfsvoering; een benadering volgens de WSA. Aan de hand van de visie werkt de school een plan van aanpak in globale lijnen uit. Met de WSA werkt Aeres aan duurzame ontwikkeling richting toekomstbestendig onderwijs. Het raamwerk helpt om onderwijsontwikkeling op een integrale manier te benaderen, waarbij zowel aandacht is voor het curriculum en competenties van de docent, als voor gebouw, bedrijfsvoering en leeromgeving. • Verder starten er een aantal locaties met een breed oriëntatiejaar, zodat studenten zich een goed beeld kunnen vormen van de verschillende opleidingen. • Aandeel studenten met positief oordeel over LOB: totaal Aeres: 30% (gem 3,5); totaal landelijk: 33% (gem 3,1). Niveau 1: 3,5, niveau 2: 3,2, niveau 3: 3,0, niveau 4: 3,0 (JOB-monitor).	
Beoogd eindresultaat 2027	• Aantal (huidige) studenten dat positief is over de hulp van school bij de keuze over verder leren of werken in de JOB-monitor stijgt tot minimaal de Aeres-norm (3,5) in 2024 en 2026. • Formuleren heldere Aeres-visie op LOB/LLO. Deze visie zit in het DNA van alle Aeres-medewerkers. De Aeres-visie vormt een leidraad voor de inrichting van de loopbaanlijn op elk locatie. • LOB is intern verankerd in het curriculum (tijdlijn per leerjaar). Reflectie is een vast onderdeel van alle activiteiten die Aeres MBO aanbiedt. Zij doet daarmee recht aan de loopbaanontwikkeling van de student, door op de vervolgopleiding ruimte te geven aan zijn loopbaanportfolio bij de kennismaking. • Bij doorlopende leerlijnen vmbo-mbo-hbo werkt Aeres met één loopbaanportfolio. • Er is een professionaliseringsplan en -aanbod voor alle medewerkers. Medewerkers maken een loopbaanplan (POP) vanuit de eigen leervraag, Aeres biedt maatwerk. • De Groene Veranderaar is zichtbaar in alle communicatie intern en extern. Visie komt terug. Studenten hebben een actieve rol. • Aeres MBO geeft studenten zorg en aandacht, bevordert hun zelfstandigheid en daagt ze uit om een succes van hun mbo-opleiding te maken, zodat ze daarna door kunnen stromen naar een vervolgopleiding of een baan die past bij hun ambities en talenten. De ambities van Aeres MBO zijn dan ook: - In 2027 staat er een loopbaanlijn vmbo-mbo-hbo, die gestuurd wordt door het toekomstperspectief van de student. - In 2027 maakt iedere student een loopbaanportfolio, dat centraal staat tijdens het welkomstgesprek (voormalige intakegesprek). - In 2027 zijn Aeres MBO-studenten succesvol op het hbo, ook bij niet-verwant doorstromen.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
Investeren in extra capaciteit en kwaliteit LOB, met name voor opleidingen verbonden met de maatschappelijke opgaven.	Twee bijeenkomsten met de LOB-trekkers van de locaties. Locaties krijgen opdracht om een plan van aanpak LOB op te stellen.	
Deelnemen experiment domeinoverstijgend oriëntatieprogramma dat OCW mogelijk zal maken.	Regeling is nog niet gepubliceerd.	Het streven van OCW is de beleidsregel voorjaar 2024 te publiceren; inwerkingtreding is naar verwachting augustus 2024. De beoogde looptijd van de pilot is augustus 2024 tot augustus 2028.
Inrichten projectgroep LOB.	Projectgroep LOB is ingericht.	

3.30.3 Beroepspraktijkvorming (bpv) en examinering

Beroepspraktijkvorming

Aeres staat voor kwaliteit van het primaire proces van onderwijs en bpv. Het is van belang het aantal gecertificeerde leerbedrijven op peil te houden, hierbij rekening houdend met de krimp van agrarische bedrijven; er is verbreding nodig in periferie van het kwalificatiedossier en de vakrichtingen. Aeres richt een meldpunt voor stagediscriminatie op en is nu verder bezig met de inrichting hiervan. Daarnaast is de werkgroep bpv, bestaande uit vier mensen, bezig met de verdere invoering van het Stagepact MBO 2023-2027. De werkgroep richt zich ook op het versterken/intensiveren van de begeleiding tijdens bpv, stagematching en professionalisering van de bpv (uitwisseling, afstemming, intervisie).

De tevredenheid over de stagebegeleiding is positief. Aeres MBO scoort vanuit de praktijkopleiders een 7,6 (7,5 landelijk

gemiddelde). Vanuit de studenten scoort ze een 8,3 (8,5 landelijk gemiddelde) in de eindbeoordeling.

Resultaten

- Oprichting meldpunt stagediscriminatie.
- Vorming en opstart werkgroep bpv.

Examinering

De algemene informatie over en de ontwikkeling van de examinering staat in § 3.23, Examenprocessen in control. Hier beperkt Aeres MBO zich tot de zaken die verband houden met de KA.

Resultaten

- Implementatie van de eerste nieuwe formats Groene Norm.
- Bijstelling assessorenbeleid en uitvoering volgens de nieuwe werkwijze.
- Voor het proces rondom de examenplannen is het aantal plannen teruggebracht naar vijftig.

Maatregel bij prioriteit 2: Bpv en examinering

Nulmeting 2023

Bpv

Het is van belang het aantal gecertificeerde leerbedrijven op peil te houden. Aeres MBO houdt hierbij rekening met de krimp van agrarische bedrijven: er is verbreding nodig in kwalificatiedossier-vakrichtingen-periferie. Aeres onderzoekt de mogelijkheid om het meldpunt voor stagediscriminatie onder te brengen bij het loket rechtsbescherming. De tevredenheid over de stagebegeleiding is positief.

Examinering

Aeres MBO besteedt de komende periode aandacht aan de introductie van nieuwe examenproducten Groen Norm, het assessorenbeleid, deskundigheidsbevordering examinering, de toename van administratieve inzet, de nieuwe werkwijze als gevolg van het gewijzigde toezichtkader en het verbeteren van de informatievoorziening naar studenten toe. De introductie van nieuwe examenproducten Groene Norm betekent dat de wijze van examinering en daarmee de wijze van afname ingrijpend is gewijzigd. Hierbij is aandacht voor de implementatie naar de staande organisatie. Aeres MBO stelt het assessorenbeleid in het schooljaar 2022-2023 opnieuw op. Ze voert dit beleid de aankomende jaren in. Aandachtspunt is het op peil houden van voldoende getrainde externe assessoren en gecertificeerde schoolassessoren. Inzake de deskundigheidsbevordering examinering (CEC en examenorganisatie) zijn mede naar aanleiding van de fusie werkwijzen geharmoniseerd en soms aangepast. Dit blijft aandacht vragen, onder andere het vernieuwen van handboeken en procesbeschrijvingen. Voor de CEC betreft het de doorontwikkeling van de kwaliteitsborgingssystematiek. De gevraagde administratieve inzet op examinering neemt toe. Dit vraagt veel van de lokale examenorganisaties. Het versterken van de examenorganisatie op kleine locaties is een aandachtspunt, en dan met name de digitalisering van examenproducten. Het toezichtkader is gewijzigd, waardoor er meer ruimte ontstaat voor het formuleren van een eigen visie op examinering op opleidings- of programmaniveau. Aeres MBO ontwikkelt met ingang van het schooljaar 2022-2023 een nieuwe werkwijze, naar domeinverantwoordelijkheid en programmamanagers. Hier hoort ook het borgen van gelijkwaardige examinering op programmaniveau bij. Op het vlak van de informatievoorziening naar studenten toe is verbetering noodzakelijk. Met name op het vlak van het transparant ontsluiten van de vastgestelde examenplannen. Voor dit doel maakt Aeres gebruik van een digitale omgeving in Curriculum Totaal.

Maatregel bij prioriteit 2: Bpv en examinering

Beoogd eindresultaat 2027

Beroepspraktijkvorming (bpv)

- Verbeteren van stagebegeleiding. Het aantal studenten dat tevreden is over de begeleiding tijdens de stage vanuit de school en vanuit het leerbedrijf is gelijk of gestegen (indicator JOB-monitor).
- Vastleggen afspraken in de praktijkovereenkomst conform het bpv-protocol. Op deze manier landt de afspraak in het stagebeleid van iedere mbo-school en is het een duidelijke afspraak voor de student en het leerbedrijf in hun praktijkovereenkomst.
- Uitbannen van stagediscriminatie. Stagediscriminatie bij Aeres MBO daalt. Aeres MBO bouwt kennis op over het (h)erkennen, voorkomen en aanpakken van discriminatie.

Examinering

- Examens zijn van onbetwiste kwaliteit en de buitenwereld heeft vertrouwen in de examenprocessen.
- Flexibeler kunnen afnemen van examens. Examenprocessen zijn helder beschreven en werkbaar voor studenten en medewerkers. De informatievoorziening naar studenten over examinering is verbeterd. Examenplannen zijn tijdig beschikbaar.
- Examinering met behulp van Anders verantwoord van het diplomabesluit is verkend en er zijn pilots gedaan.
- Aeres MBO formuleert op programmaniveau (of domeinniveau) een visie op examinering.

Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
-------------	----------------------	-------------------------------------

Beroepspraktijkvorming (bpv)

- Professionaliseren stagebeleid en professionalisering stagebegeleiders.	De stagebegeleiders bij Aeres MBO handelen passend adequaat voor het volgende: - warme overdracht tussen student en leerbedrijf bij studenten met een extra hulpbehoefte; - begeleiding op maat aan studenten met een extra ondersteuningsbehoefte; - inzet op preventie en optreden bij stagediscriminatie; - optreden bij (vermoeden van) oneigenlijke inzet van stagiairs als werknemers.
- Linken LOB/arbeidsmarktvoorbereiding en stages.	- Opgestart.
- Stagematches bij eerste stage bol-studenten in jaar 1.	- Opgestart.
- Drie contactmomenten met student, stagebegeleider en praktijkbegeleider samen op locatie.	- Opgestart.
- Informeren studenten hoe zij stagediscriminatie kunnen melden.	- Gereed, staat op website inclusief loket.
- Stellen van sociale normen rondom stagediscriminatie.	- Opgestart.
- Instellen toegankelijk, laagdrempelig meldpunt stagediscriminatie met ondersteuning voor student.	- Gerealiseerd, staat op website.
- Doorgeven meldingen van stagediscriminatie aan SBB.	- Geen meldingen ontvangen.

Maatregel bij prioriteit 2: Bpv en examinering		
Examinering	Zie ook § 3.23 Examenprocessen in control	
- Kennis delen gebruik nieuwe examenproducten.	- In 2023 start Aeres MBO met het implementeren van de nieuwe formats van Groene Norm. Daarnaast start zij voor Dier met het nieuwe kwalificatiedossier en nieuwe programmamanagers.	
- Uitvoeren en evalueren assessorentrainingen.	- Het vernieuwde assessorenbeleid gaat in vanaf september 2023. Implementatie komend jaar en evaluatie in september 2024. - Projectleider is bezig met een nieuwe manier van het vastleggen van de trainingen en het opzetten van kalibreersessies.	
- Verbeteren proces rond examenplannen.	- Voor cohort 2023-2024 brengt Aeres MBO de examenplannen terug naar plannen per opleiding. De programmamanager is daar verantwoordelijk voor. Voor de zomer vaststelling plannen voor cohort 2023-2024.	Voor cohort 2024-2025 vereenvoudigt en stroomlijnt Aeres MBO de procedure verder.
- Evalueren en uitvoeren examens op programmaniveau.	- Nog niet mee gestart in 2023.	

3.30.4 Leven Lang Ontwikkelen (LLO)

De markt vraagt steeds vaker om flexibele onderwijsprogramma's met maatwerkbijbscholing, -nascholing en -omscholing. Daarom is het belangrijk het aanbod cursussen en opleidingen, de organisatie en de inzet van docenten en trainers daarop in te richten. De verantwoording van de Aeres Training Centres staat vanaf § 3.34.

Resultaten 2023

Vanuit de KA zet Aeres in op het ontwikkelen van een handboek LLO. Daarin verduidelijkt zij onder andere het verschil tussen de verschillende vormen van modulair onderwijs in de derde leerweg en of die al dan niet tot een erkend certificaat leiden. Daarnaast stelt Aeres MBO een OER, praktijkovereenkomsten en formats voor het inschrijfbesluit op.

Maatregel bij prioriteit 2: Leven Lang Ontwikkelen (LLO)		
Nulmeting 2023	Het huidige aanbod sluit aan op de behoefte aan goed getraind personeel of zelfstandige professionals in regio's waar Aeres actief is, zowel binnen het mbo-stelsel als in de vorm van (landelijke) brancheopleidingen. Het aanbod van modulair en diplomagericht onderwijs bestaat uit verschillende cursussen in de derde leerweg, trajecten gericht op praktijkverklaringen in de derde leerweg en branchecursussen (gericht op branchecertificaten en -diploma's). Er is sprake van regionale samenwerking voor de aansluiting van het opleidingsaanbod op het werkveld. Dat doet Aeres onder andere via Groenpact, brancheverenigingen, betrokkenen bij RIF Wendbaar vakmanschap, door deelname aan het Groeifonds Friesland en via de LLO-katalysator bij Aeres Tech. Aeres participeert in diverse RMT's.	
Beoogd eindresultaat 2027	• Ontwikkelen visie, strategie en uitgangspunten LLO in samenhang met het reguliere mbo, LOB, strategisch portfoliebeleid en personeelsbeleid. • Inrichten van de LLO-organisatie: backoffice en frontoffice optimaliseren en afstemmen tussen locaties. Onder andere focus op systemen en bemensing van deelnemersadministratie, financiën, kwaliteitszorg, examenorganisaties, inzet personeel, marketing, etc. Het professionaliseren van medewerkers op het gebied van LLO (inhoudelijk of manier van werken), ontwerpen van onderwijs (regulier/LLO), LOB, commerciële vaardigheden. • Realiseren LLO-aanbod mbo: opleidingen (BBL/derde leerweg), aanbod gericht op certificaten en praktijkleren. • Structureel vormgeven samenwerking met partners in de regio op het gebied van LLO.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Vergroten aanbod en bekendheid bbl-opleidingen, ook in de regio.	- Opstart middels nieuwe strategie LLO.	Pakt Aeres MBO in 2024 op.

Maatregel bij prioriteit 2: Leven Lang Ontwikkelen (LLO)		
- Bbl-opleidingen afstemmen op wat zijinstromers al kennen en kunnen.	- Opstart.	Pakt Aeres MBO in 2024 op.
- Vergroten aanbod certificaatgericht onderwijs leidend tot certificaten of praktijkverklaringen.	- Opstart, via nieuwe strategie LLO.	Pakt Aeres MBO in 2024 op.
- Ontwikkelen handboek LLO voor processen backoffice rond aanbod met civiel effect (certificaten).	- Handboek LLO is ontwikkeld.	
- Verkennen visie op LLO.	- Opstart.	Pakt Aeres MBO in 2024 op.
- Deelnemen aan of medewerking verlenen aan het Nationaal Groeifonds-project LLO collectief.	- In verkenning (in de Werkagenda mbo staat dit bij Taal).	Pakt Aeres MBO in 2024 op.

3.31 Prioriteit 3: Kwaliteit van basisvaardigheden

Het vastgestelde en geïmplementeerde beleid voor taal en rekenen is gebaseerd op de drieslag: ontwikkeling op het gebied van taal en rekenen vindt plaats (1) in alle leergebieden (incl. stage), (2) binnen de vakgebieden taal en rekenen zelf en (3) middels gerichte ondersteuning voor studenten met achterstanden.

Taal en rekenen zijn een vast onderwerp van de mbo-beleidsagenda en dit onderwerp is belegd bij het directieoverleg. Hierdoor is er regelmatige monitoring van de voortgang. Daarnaast zijn er coördinatoren vanuit de stafafdeling O&K actief in docentennetwerken en participeren zij in diverse landelijke kennisnetwerken. De locaties analyseren de behaalde resultaten en vertalen die resultaten naar acties op de locaties.

3.31.1 Taal

Taal is een essentiële vaardigheid om goed te kunnen deelnemen aan het onderwijs en de samenleving (referentieniveau 2F). Laaggeletterdheid speelt ook binnen Aeres. Met name bij de Friese locaties draagt Aeres actief bij

aan taalontwikkeling en geeft de thuistaal (Fries) aandacht binnen het Aeres-taalbeleid (bijdrage kansengelijkheid). Dit doet zij omdat de thuistaal het fundament vormt onder taalverwerving. Een goede beheersing van taal is onmisbaar om andere schoolvakken te kunnen leren. Omgekeerd vormen andere vakken en leergebieden de kennisrijke context die nodig is om taal en rekenen goed onder de knie te krijgen. Over het algemeen zijn de resultaten over het schooljaar 2021-2022 vergelijkbaar met die over het jaar ervoor. Onvoldoende resultaten voor Nederlands 2F of 3F en Engels B1 kunnen goed genoeg zijn voor diplomering omdat studenten onvoldoende resultaten kunnen compenseren met de resultaten van de schoolexamens. De niveau 1-, 2- en 3-studenten kunnen slagen met een 5 voor Nederlands en de niveau 4-studenten kunnen slagen met één 5 voor Nederlands of Engels. Voor taal werken de locaties onderling samen vanuit de kwaliteitsagenda. Zo hebben de locaties Emmeloord en Dronten dezelfde regisseurs voor Nederlands, Engels en rekenen. Zij zijn ook betrokken bij de ontwikkeling van het leerplein, waarbij differentiatie en maatwerk leidend zijn. Aeres MBO evalueert de resultaten jaarlijks.

Resultaten 2023

De weergegeven resultaten zijn de hoogst behaalde beschikbare examenresultaten van de centrale examens.

	Schooljaar 2020-2021 Aeres MBO		Schooljaar 2021-2022 Aeres MBO		Schooljaar 2022-2023 Aeres MBO	
	% > 4,5	% > 5,5	% > 4,5	% > 5,5	% > 4,5	% > 5,5
Nederlands 2F (incl. niv. 1-deelnemers)	99,4%	97,6%	98,8%	93,6%	100%	100%
Nederlands 3F	99,4%	79,8%	99,0%	76,3%	100%	100%
Engels B1	99,4%	90,0%	98,8%	92,3%	100%	100%
Engels B2	96,1%	94,7%	100%	98,6%	100%	100%

Bron: resultatenanalyse Aeres MBO van de centrale examens Nederlands en Engels.

In het algemeen stijgen de resultaten van studenten t.o.v. die van het schooljaar 2021/2022 en alle studenten zijn op taal diplomeerbaar.

Maatregel bij prioriteit 3: Taal		
Nulmeting 2023	Zie bovenstaande tabel, schooljaar 2022-2023 in context eerdere jaren. Over het algemeen zijn de resultaten over het schooljaar 2021-2022 vergelijkbaar met die over het jaar ervoor. De onvoldoende resultaten voor Nederlands 2F of 3F en Engels B1 kunnen goed genoeg zijn voor diplomering omdat studenten onvoldoende resultaten kunnen compenseren met de resultaten voor de schoolexamens, de niveau 1-, 2- en 3-studenten kunnen slagen met een 5 voor Nederlands en de niveau 4-studenten kunnen slagen met één 5 voor Nederlands of Engels.	
Beoogd eindresultaat 2027	• Op het vlak van basisvaardigheden wordt toegewerkt naar meer onderlinge samenhang. • Stabiliseren huidige examenresultaten. • Inzet op verhogen leesplezier en verbeteren/onderhouden van leesvaardigheid. • De waardering in de JOB Monitor stijgt ten opzichte van de uitgangssituatie. • Gediplomeerde studenten voldoen aan de diplomavereisten op de generieke onderdelen.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Bieden extra ondersteuning aan specifieke groepen studenten bij Nederlands.	- Niet specifiek voor groepen, wel maatwerk waar mogelijk. - Inzake dyslexie en extra maatwerk begeleiding als student dit nodig heeft.	Zie dyslexie protocol.
- Bevorderen professionalisering onderwijspersoneel m.b.t. Nederlands	- Vanuit de gezamenlijke aanpak op basisvaardigheden verzamelt Aeres MBO scholingsactiviteiten en zet ze die op.	Aeres MBO toetst de kennisbehoefte in overleg van taalregisseurs.

3.31.2 Rekenen

Met ingang van het schooljaar 2022-2023 is het rekenexamen een verplicht onderdeel voor studenten die dat jaar met hun opleiding starten. Studenten moeten voor rekenen minimaal een 5 halen, op voorwaarde dat zij voor Nederlands (en voor niveau 4 ook voor Engels) een 6 halen. Voor de entreeopleiding zijn geen aparte rekeneisen geformuleerd. Op dit niveau hoeft Aeres MBO slechts de ontwikkeling van het rekenniveau van de student in beeld te brengen.

Voor rekenen zet Aeres MBO vanuit de kwaliteitsagenda onder andere in op het inbedden van het contextgerichte rekenen. Zo zijn de rekencoördinatoren bezig met interne teamscholing met als doel om het rekenen ook binnen alle lessen op eenduidige wijze toe te passen voor studenten. De

locaties Leeuwarden en Emmeloord zijn hierin voortrekker om de andere locaties goed mee te nemen.

Resultaten 2023

De resultaten die hieronder staan, zijn gebaseerd op andere rekenexamens dan die voor cohort 2022-2023. Studenten krijgen bij de beoordeling van toetsen niet alleen punten voor het geven van het juiste antwoord maar ook voor de juiste berekening in de nieuwe situatie. Hiermee is het voor de student mogelijk punten te krijgen voor een vraag, ook wanneer ze niet tot het juiste antwoord komen. Inspanningen op locatie- en centraal niveau zorgen dat er aandacht is voor rekenen. Desondanks zijn de behaalde resultaten nog niet op het gewenste niveau, zeker niet voor studenten voor wie de eisen onderdeel uitmaken van de diplomeringseisen.

	Schooljaar 2020-2021 Aeres MBO (incl. NC)		Schooljaar 2021-2022 Aeres MBO (incl. NC)		Schooljaar 2022-2023 Aeres MBO (incl. NC)	
	% > 4,5	% > 5,5	% > 4,5	% > 5,5	% > 4,5	% > 5,5
Rekenen 2A (niv. 1)	81,8%	59,1%	52,8%	38,1%	50%	50%
Rekenen 2ER (niv. 2/3)	60,9%	39,1%	68,9%	41,4%	52,9%	35,5%
Rekenen 2F (niv. 2/3, incl. niv. 1-deelnemers)	78,2%	55,7%	75,8%	55,9%	71,7%	58,1%
Rekenen 3F (niv. 4)	82,4%	50,2%	82,7%	48,4%	81,2%	47,4%

Bron: resultatenanalyse Aeres MBO van de centrale examens rekenen.

Over het algemeen vertonen de resultaten van het schooljaar 2022-2023 gelijkenissen met die van het voorgaande jaar. Een onvoldoende voor rekenen kan voldoende zijn voor het behalen van een diploma, aangezien studenten nog niet hoeven te voldoen aan de nieuwe rekeneisen. Een aantal studenten behaalt hun diploma op basis van deze nieuwe rekeneisen, voornamelijk studenten die in aanmerking komen voor een versneld traject. Deze groep bestaat over het algemeen uit studenten die voldoende scores voor de vakken rekenen, Nederlands en Engels. Deze trend is terug te zien

in de resultaten: 100% van de studenten (n = 6) behaalt een voldoende. Mocht een van deze vakken onvoldoende zijn met minimaal een 5, dan kunnen studenten dit compenseren met een voldoende voor Nederlands en bij niveau 4 ook voor Engels. Het versnelde traject dat van toepassing is op het cohort van 2022-2023 richt zich voornamelijk op niveau 2- studenten. Niveau 3- studenten die versneld diplomereren, ondergaan doorgaans hun examens iets later in de opleiding. Voor deze groep zijn momenteel nog geen resultaten beschikbaar.

	Schooljaar 2022-2023 Aeres MBO		Schooljaar 2023-2024 Aeres MBO		Schooljaar 2024-2025 Aeres MBO	
	% > 4,5	% > 5,5	-	-	-	-
Rekenen niveau 2	0%	100%	-	-	-	-
Rekenen niveau 3	nb	nb	-	-	-	-
Rekenen niveau 4	nb	nb	-	-	-	-

Opmerkingen bij de tabel:

- Aeres MBO hoeft studenten van niveau 1 niet te examineren voor diplomering. Binnen de nieuwe regels geldt dat ze alleen voortgang moet vastleggen binnen het rekenonderwijs. De studenten maken wel toetsen maar deze staan alleen in het examendossier om de ontwikkeling van de student vast te leggen.
- De eerste studenten niveau 2 zijn geëxamineerd op de nieuwe wijze. Deze studenten zijn vaak goed in rekenen waardoor zij vervroegd examineren of zijn ingeschreven op een sprintopleiding. Dit zijn vaak de betere rekenstudenten. Normaal examineert de student pas in het tweede leerjaar van de opleiding.
- Er zijn maar zes resultaten bekend.

Maatregel bij prioriteit 3: Rekenen		
Nulmeting 2023	Zie bovenstaande tabel, schooljaar 2022-2023 in context eerdere jaren. De resultaten voor rekenen laten een grote zorg zien voor de studenten niveau 2. Hier lijkt het erop dat een grote groep studenten geen 5 of hoger kan halen voor het rekenexamen. De resultaten die nu in de tabellen staan, zijn gebaseerd op andere rekenexamens dan waar Aeres MBO het cohort 2022-2023 mee examineert. Voor het nieuwe rekenexamen is er geen gemeenschappelijke toets meer voor niveau 2- en 3- studenten. Aeres MBO biedt deze studenten een toets op eigen niveau aan. Daarnaast krijgen studenten bij de beoordeling van toetsen niet alleen punten voor het geven van het juiste antwoord maar ook voor de juiste berekening in de nieuwe situatie. Hiermee is het voor studenten mogelijk punten te krijgen voor een vraag, ook wanneer ze niet tot het juiste antwoord komen. Inspanningen op locatie- en centraal niveau zorgen dat er aandacht is voor rekenen. Desondanks zijn de behaalde resultaten nog niet op het gewenste niveau, zeker niet voor studenten voor wie de eisen onderdeel uitmaken van de diplomeringseisen.	
Beoogd eindresultaat 2027	- Toewerken naar meer onderlinge samenhang op het vlak van de basisvaardigheden. - Zoveel mogelijk studenten met een voldoende voor rekenen van school laten gaan. Aeres MBO streeft ernaar dat 90% studenten minimaal een 5,0 behalen, zodat ze diplomeerbaar zijn. - Ambitie JOB-monitor: waardering stijgt ten opzichte van de uitgangssituatie. - Ambitie: het aandeel studenten dat voldoet aan het gewenste eindniveau voor diplomeerbaarheid stijgt ten opzichte van de uitgangssituatie.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Aanbieden rekenen zodat het aantrekkelijk is en past bij de leef- en beroeps-context van de student.	- Opstart.	
- Differentiatie per onderwijsniveau.	- Opstart.	

Maatregel bij prioriteit 3: Rekenen	
- Bieden extra ondersteuning aan specifieke groepen studenten bij Nederlands.	- Entree, dyscalculie, gebeurt via locatiespecifieke invulling.
- Bevorderen professionalisering onderwijspersoneel m.b.t. rekenen.	- Vanuit de gezamenlijke aanpak op basisvaardigheden verzamelt Aeres MBO scholingsactiviteiten en zet deze op.

3.31.3 Burgerschap

Alle Aeres MBO-locaties voldoen aan de door OCW gestelde eisen. Zij geven op diverse vormen inhoud aan het vak burgerschap en behandelen hierin de door OCW

aangegeven vier dimensies: politiek-juridisch, economisch, maatschappelijk-sociaal en vitaal burgerschap. De instellingsdirectie stelt de visie burgerschap centraal vast.

Maatregel bij prioriteit 3: Burgerschap		
Nulmeting 2023	De projectgroep Burgerschap start. De stand van zaken op de locaties is in kaart gebracht. Het beeld van de locaties is divers, omdat iedere locatie haar eigen invulling geeft aan het burgerschapsonderwijs. De vertaling naar de locatie komt tot uiting in de manier waarop zij het burgerschapsonderwijs vormgeven.	
Beoogd eindresultaat 2027	• Toewerken naar meer onderlinge samenhang op het vlak van basisvaardigheden. • Burgerschap komt overal in terug en is de verantwoordelijkheid van het gehele team. Iedere locatie heeft een insteek die past bij de school, de regio van de school en de specifieke vraagstukken die daar spelen en maakt die insteek voor iedereen zichtbaar (voor het mbo op basis van de vier burgerschapsdimensies).	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Bijscholen waar nodig.	- Opstart.	
- Verstrekken gratis leermiddelen basisvaardigheden studenten jonger dan 18.	- Opstart.	
- Uitwisselen ideeën en informatie contactpersonen burgerschap.	- Start projectgroep Burgerschap.	

3.32 Prioriteit 4: Toonaangevend groen

Het toevoegen van deze vierde prioriteit is een keuze van Aeres MBO. Zij sluit aan op de hoofdthema's uit de Aeres-brede strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar (zie § 1.2). Een deel van de maatregelen komt voort uit de derde landelijke prioriteit, Onderwijs voor de toekomst.

3.32.1 Professionalisering

Onderwijs staat of valt bij toegewijde en competente docenten. Aeres heeft een Aeres-brede stafdienst P&O. Deze stafdienst werkt samen met Aeres MBO en haar locaties aan professionalisering. Aeres start met de ontwikkeling van een visie op professionaliseringsbeleid dat aansluit op de nieuwe Aeres-brede strategie. De overkoepelende strategische personeelsplanning ligt op schema. Zie ook hoofdstuk 11, Sociaal jaarverslag.

Maatregel bij prioriteit 4: Professionalisering		
Nulmeting 2023	Aeres heeft goed in beeld wat ze met professionalisering wil bereiken en zet de eerste stappen. Zij ontwikkelt op dit moment de visie op professionaliseringbeleid en de daaraan gekoppelde strategische personeelsplanning. De definitieve versies komen in 2024. Voor de instroom loopt de samenwerking met Groen Consortium/FROSK goed en dat zorgt voor een stabiele instroom van jong talent. Aeres stelt de notitie Begeleiding nieuwe medewerkers vast en evalueert deze op termijn. PSA past het registratiesysteem aan om startende medewerkers te kunnen registreren. Als dit gereed is, kan Aeres hun begeleiding en eventuele uitval monitoren. Aeres stelt de richtlijn voor LB en LC op, waarbij zij ook de CAO volgt. In de richtlijn staan per jaar de streefpercentages. De LB-LC-richtlijn gaat Aeres MBO koppelen aan de strategische personeelsplanning. De opvolging van de medewerkerstevredenheidsonderzoeken (MTO's) is in uitvoering, dit gebeurt op de locaties. Zij benoemen en bespreken de vervolgacties en voeren die uit. Scholingsactiviteiten lopen zowel op instellingsniveau vanuit de kwaliteitsagenda als op locatieniveau vanuit het scholingsplan. Het programma Goed bezig loopt, net als de voorbereiding van een geactualiseerde gesprekscyclus.	
Beoogd eindresultaat 2027	• Verbetering van de score van 6,6 op het MTO Ik ben tevreden over mijn ontwikkelingsmogelijkheden naar 7,0. • Verbetering van het aandeel LC ten opzichte van de uitgangssituatie. • Inzetten op passende beloning en inschaling onderwijspersoneel, professionalisering onderwijspersoneel, verminderen werkdruk onderwijspersoneel, begeleiding van startend onderwijspersoneel, de kwaliteitscriteria voor doorstroom van docenten van LB naar LC en de eventuele limiteringen, intensiveren van de inzet op zijinstromers in het aannamebeleid en duurzame inzetbaarheid. • Toerusten medewerkers zodat zij invulling kunnen geven aan toonaangevend onderwijs.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Plannen maken in afstemming met OR voor inschaling, werkdruk, professionalisering, begeleiding startend onderwijspersoneel.	- Richtlijn LB-LC is in juni 2023 met OR besproken. - Werkdrukplannen opgesteld en afgestemd met OR.	- Vervolgacties: de verbinding van de richtlijn LB-LC met strategische personeelsplanning (SPP), een vernieuwde gesprekscyclus en actualisering professionaliseringsbeleid (2024). - P&O werkt aan de volgende richtlijnen: een transparant aanstellingsbeleid en beloningsbeleid.
- Inrichten doorstroom docenten LB naar LC en LD.	- De locaties zetten de richtlijn om in acties. - Aeres werkt in 2023 en 2024 aan de actualisatie van haar functiehuis.	- Vervolgacties: een heldere loopbaanladder zowel voor LB als LC (welke stappen kun je maken, hoe kan Aeres je hierbij faciliteren en welk portfolio ga je opbouwen en overleggen) volgt. - Actualiseren functies LB-LC in 2024 vanuit geactualiseerd functiehuis.
- Begeleiden startende docenten.	- Versterken van de begeleiding overige startende docenten door middel van Groen Consortium en FROSK.	Onderwerp inbrengen in de vijf onderwijsregio's waaraan Aeres deelneemt.
- Toerusten docenten in het geven van toonaangevend onderwijs.	- Op de volgende punten starten projectgroepen op vanuit de Aeres-strategie: onderwijskundig leiderschap, onderwijskundige visie, toonaangevende docenten en digitalisering onderwijs.	In 2024 start het project De toonaangevende docent, met als doel het aantrekken, ontwikkelen en behouden van toonaangevende docenten.

3.32.2 Doorontwikkeling en innovatie

Het opleidingsportfolio van Aeres MBO richt zich op het groene domein. Om invulling te geven aan die focus op groen en de leidende rol te pakken die Aeres voorstaat, zet Aeres MBO in op het doorontwikkelen van opleidingsprogramma's. Ze onderschrijft de ambitie om onderwijs te verzorgen dat voorbereidt op de arbeidsmarkt van de toekomst en wil middelen vrijmaken om deze ambitie te verwezenlijken.

Vanuit de kwaliteitsagenda zetten de meeste locaties in op het gebruik van Curriculum Totaal, de omgeving waarin Aeres MBO de examenplannen, opleidingsplannen en toetsplannen voor de opleidingen beheert. Verder zetten een aantal locaties hier middelen in voor een RIF, bijvoorbeeld Dronten Warmonderhof en Emmeloord.

Maatregel bij prioriteit 4: Doorontwikkeling en innovatie		
Nulmeting 2023	Instellingsdirectie Aeres MBO bespreekt de notitie Doorontwikkeling programmacoördinaat naar -management met de teamleiders mbo en de programmacoördinatoren. De programmacoördinatoren geven aan dat het wenselijk zou zijn om een beeld te schetsen van hoe het programmacoördinaat eruit kan zien qua organisatie, inrichting en de attitude die het vraagt van betrokkenen met een stip op de horizon over een periode van 4 jaar. Het kader hierbij is de autonomie van locaties.	
Beoogd eindresultaat 2027	• Opleidingen van Aeres MBO reageren snel en wendbaar op de dynamiek van de arbeidsmarkt en de behoeften van studenten (inclusief volwassenen). Dat leidt tot een verbetering van het arbeidsmarktperspectief van studenten en een doelmatiger opleidingsaanbod. • De ontwikkeling van programmacoördinaat naar -management is afgerond. • De inhoud van de opleidingen in de verschillende programma's is van goede kwaliteit, voldoet aan de overeengekomen kaders (kwalificatiedossier en Aeres-kaders) en Aeres MBO kan op eenduidige wijze (over de locaties heen) de kwaliteit verantwoorden met ruimte voor een locatiespecifieke invulling. • De programmamanagers verantwoorden de inhoud van opleidingen in hun programma (via het opleidingsplan) en denken mee met de verschillende uitvoeringslocaties over het faciliteren van de totstandkoming van leerplannen en prestatiedossiers. Zij hebben ook nadrukkelijk een coördinerende rol in het afstemmen van lesmaterialen (content) en examenplannen tussen locaties. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de kwaliteit en actualiteit van de inhoud van de opleidingen.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Vergroten rol onderzoek en innovatie.	- Loopt, mede door onderstaande maatregelen op programmamanagement en practoratoren.	
- Inrichten portfolio-management	- Gereed, portfoliobeleid is opgesteld.	- Verbinding met Aeres-strategie nog verder uitwerken.
- Inbedden taken programma-managers in de taak-structuur, zodat iedereen zijn verantwoordelijkheid kan nemen.	- Aeres MBO faciliteert programmamanagers, domeinverantwoordelijke directeurs en uitvoerende locaties en ze zijn op de hoogte van hun verantwoordelijkheden in het programmamanagement.	
- Opleidingsaanbod doorontwikkelen.	- Volop mee bezig. - Onderhoud van Agro dossier en GGI. - Crossovers zijn opgenomen in aangepaste kwalificatiedossiers.	
- Waardering studenten via JOB-monitor meten.	- Aeres MBO verwacht resultaten in 2024.	
- Monitoren of ingezette maatregelen bijdragen aan het vergroten van responsiviteit opleidingen.	- In opstart, volgt in 2024.	

3.32.3 Practoraten en onderzoek

Aeres VMBO en MBO hebben onderzoek en het versterken van onderzoekend vermogen hoog in het vaandel staan. In meer algemene zin wordt met diverse projecten en initiatieven het onderzoekend werken versterkt, waaronder practoraten. Practoraten hebben als doel het delen van kennis en ervaring, om zo te komen tot verdere kwaliteitsverbetering van het onderwijs, het stimuleren van het onderzoekend vermogen bij studenten en medewerkers en het bijdragen aan het oplossen van praktijkvraagstukken in het werkveld. Aeres MBO heeft de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met het opstarten en uitvoeren van practoraten: twee daarvan lopen, drie zijn in oprichting. Aeres neemt deel aan het practoraat Rekenen. Alle mbo-locaties die opleidingen uit het betreffende opleidingsprogramma uitvoeren, zijn inhoudelijk verbonden met het practoraat. Ook de overige locaties en programma's kunnen (praktijkrelevante) vragen kwijt bij het practoraat. Het practoraat zorgt voor inhoudelijke vernieuwing binnen de opleidingsprogramma's en voor innovatieve verbindingen met relevante stakeholders.

Onderzoeksstructuur

Aeres MBO zet een onderzoeksstructuur op om onderzoek duurzaam te verankeren in de organisatie. Dit doet ze in nauwe samenwerking met Aeres Hogeschool. De samenwerking richt zich onder andere op het ondersteunen van en bieden van intervisie aan de practoren en kwartiermakers van practoraten in oprichting. Hiervoor organiseert Aeres MBO in 2023 drie (online) bijeenkomsten. Daarnaast geeft zij opvolging aan het driejarige door NRO gesubsidieerde project Masteropgeleide docenten als aanjagers van onderzoekend werken aan onderwijskwaliteit (roepnaam TOOLS). Aeres MBO participeert hierin met twee locaties (een met NRO-subsidie en een uit eigen middelen), die beide begeleiding krijgen vanuit het lectoraat Grenspraktijken van opleiders en onderzoekers. Het praktijkboek (<https://doi.org/10.46884/2022.1>) is in het studiejaar 2022-2023 toegelicht in het directeurenoverleg en in het studiejaar 2023-2024 voorziet Aeres MBO een vervolgactiviteit op 21 maart (themadag), zowel gericht op vmbo als op mbo. Tot slot vult de samenwerking de deelname van Aeres MBO aan het NRO-project Leren voor duurzaamheid in een regionale context (Valleiregio) in. De locatie Ede neemt met en via een docent-onderzoeker deel aan de binnenkring van het practoraat, Aeres MBO Barneveld is partner in de buitenkring met kritische vrienden. De onderzoeksvragen hebben betrekking op het bepalen van 1) benodigde duurzaamheidscompetenties van leerlingen/studenten, 2) pedagogisch-didactische competenties van docenten en begeleiders die bijdragen aan genoemde duurzaamheidscompetenties, 3) bijpassende leeromgevingen en 4) bijpassende kenmerken van onderzoekend werken en leren in en tussen scholen, bedrijven, overheden en onderzoeksinstellingen.

Onderzoeksprogramma

Aeres MBO heeft sinds 2020 een eigen onderzoeksprogramma in de vorm van practoraten. Ze hebben als doel het delen van kennis en ervaring om zo te komen tot verdere

kwaliteitsverbetering van het onderwijs, het stimuleren van het onderzoekend vermogen bij studenten en medewerkers en het bijdragen aan het oplossen van praktijkvraagstukken in het werkveld. In september 2023 stelt Aeres MBO de visie op practoraten en onderzoek binnen de vsg opnieuw vast. Zij sluit daarmee aan bij de doelen uit het schoolplan en de kwaliteitsagenda.

In de Aeres-strategie voor 2023-2027 kiest Aeres voor toonaangevend groen onderwijs en toegepast onderzoek op het gebied van agro, dier, food, een gezonde leefomgeving en techniek. De missie van Aeres spreekt daarbij de ambitie uit om bij te dragen aan een duurzame samenleving en de daarbij behorende groene transities. Aeres is stevig ingebed in maatschappij én werkveld en wil leerlingen, studenten en cursisten opleiden tot kritische wereldburgers die op basis van gefundeerde kennis bouwen aan de leefbare en toekomstbestendige wereld van morgen. Onderzoek draagt hier direct aan bij.

Uit diverse onderzoeken blijkt dat de koppeling tussen onderzoek en onderwijs leidt tot breder onderlegde professionals, gemotiveerde studenten, beter presterende studenten en tot verbeterde onderwijskwaliteit (Brew, 2003; Healy & Jenkins, 2015; Heggen, Karseth & Kyvik, 2010). Daarnaast draagt onderzoek ook bij aan de stand van de wetenschappelijke kennis.

Onderwijskwaliteitsverbetering is onlosmakelijk verbonden met onderzoekend werken, onderzoeksmatig denken en onderzoekend verbeteren en innoveren (Voncken & Van der Meer, 2019; Consortium Tools voor Teamleren, 2022). Daarbij geldt dat onderzoek binnen Aeres niet alleen binnen het hoger onderwijs een rol speelt. Zowel in het vmbo als in het mbo maakt onderzoek deel uit van de strategische meerjarenbeleidsplannen, respectievelijk het schoolplan en de kwaliteitsagenda. Onderzoek zit niet alleen in onderzoeksprojecten, maar is ook steeds meer een onderdeel van de onderwijskundige aanpak in het vmbo, mbo en hbo, passend bij de transities waar Nederland en de wereld mee geconfronteerd zijn. Transitie betekent dat er vooral heel veel is dat we nog niet weten. Daarom sorteert het Aeres-onderwijs voor op nieuwsgierigheid naar het onbekende en naar het verlangen van de student om bij te dragen aan een mooiere wereld. In het onderwijs wil Aeres zo dicht mogelijk op de actualiteit zitten, inspelen op de vraag naar verandering, onderzoeken wat we nog niet weten over die nieuwe wereld. Het vraagt om het ontwikkelen en onderhouden van onderzoekend vermogen.

Practoraten zijn een zichtbare en herkenbare vorm van onderzoekend werken in het mbo. In 2021 start het tweede practoraat: Dierenwelzijn en -gezondheid, in 2023 start het derde: Stad van de toekomst. Voor twee andere loopt een verkenning: Leren voor duurzame ontwikkeling en Water.

Practoraat Kringlooplandbouw

Het practoraat wil de betekenis van kringlooplandbouw in de breedst mogelijke insteek onder de aandacht brengen bij

diverse doelgroepen in het mbo-onderwijs, de maatschappij en de landbouw en deze groepen onderling verbinden.

Resultaten 2023

Activiteiten binnen Aeres

- Aansluiten bij en afstemmen met RIF Biologische landbouw.
- Inspiratiesessies met docenten, invulling van een workshop tijdens de docentendag van Aeres VMBO in april 2023.

Activiteiten buiten Aeres

- Diverse lezingen, onder andere bij Caring Farmers, Agrifirm en Bionext.

Plannen

- Het uitbouwen van het draagvlak voor en het netwerk van het practoraat.
- Het uitbreiden van het aantal betrokkenen om onderzoek te doen dat binnen het mbo past.
- Het actief ondersteunen van initiatieven vanuit Aeres MBO rondom het thema kringlooplandbouw.

Practoraat Dierenwelzijn en -gezondheid

Het practoraat Dierenwelzijn en -gezondheid houdt zich sinds 2021 bezig met het onderwerp dierenwelzijn. Het verkent de samenwerking met andere Aeres-instellingen en -lectoraten, zoals het lectoraat Human Animal Interactions van Aeres Hogeschool, het bedrijfsleven (deels ook RIF-partners), andere hogescholen (Inholland en Van Hall Larenstein) en partners als het Aeres-leernetwerk dierenwelzijn.

Resultaten 2023

- Het NWO voert de KIEM-groen-pilotregeling practoraten uit. Aeres MBO dient drie KIEM-groen-aanvragen in en krijgt goedkeuring.
- Versterking verbinding met het onderwijs binnen de locatie Barneveld.
- Voorbereiding audit practoraat (tweejaarsevaluatie). Deze staat gepland in januari 2024.
- Bijdrage aan groene practoratendag op 20 september 2023.
- Bijdrage aan Tjipcast (podcast) op 26 september 2023. Hoe ziet de toekomst van het agrarisch beroepsonderwijs eruit? En welke rol spelen practoraten hierin?
- Bijdrage aan landelijke practoratendag op 13 december 2023.
- Opstart professional-doctorate-traject (PD-traject) van de practor.

Plannen 2024 en verder

- Audit practoraat op 17 januari 2024.

Practoraat Stad van de toekomst (i.o.)

Het RIF kent Aeres MBO Almere in juni 2022 subsidie toe voor uitvoering van het projectplan De stad van de toekomst. Het project is een samenwerkingsverband tussen werkgevers, lokale overheden en het mbo-onderwijs. Het komt tegemoet aan de behoefte aan meer en beter geschoolde mbo-gediplomeerden in de groensector die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan en aandacht hebben voor toekomstbestendigheid: energietransitie, circulaire economie,

klimaatadaptatie en biodiversiteit. Het projectteam betreft er de bestaande opleidingen Groen, Toegepaste biologie, Adviseur leefomgeving en Food bij. Onderdeel van het project is het practoraat. Na de voorbereidingen in 2023 start de locatie in 2024 met het opzetten van het practoraat, de opdrachtarticulatie is hierbij de eerste stap.

Resultaten 2023

- Opstellen en vaststellen plan van aanpak practoraat, inclusief profiel practor.
- Opstart werving practor medio december 2023.

•

Plannen 2024 en verder

- Selectie en benoeming practor.
- Schrijven practoraatsplan.
- Vormen onderzoeksgroep.

Practoraten in verkenning

In de verdere toekomst verwacht Aeres MBO de volgende practoraten te ontwikkelen: Leren voor duurzame ontwikkeling (Ede/i.s.m. Aeres Hogeschool Wageningen), Agrarische techniek/Landbouwmechanisatie (Emmeloord) en Water (Leeuwarden). Tot slot bereidt Aeres MBO deelname voor aan een nieuw op te zetten practoraat Rekenen (ROC van Amsterdam).

De verkenning van het practoraat Agrarische techniek/Landbouwmechanisatie start in 2023. De ontwikkeling van het curriculum van de verwante opleiding vraagt momenteel meer tijd dan verwacht, waardoor de locatiedirectie ervoor kiest om de verkenning van het practoraat in het schooljaar 2023-2024 te pauzeren. De locatie hervat de verkenning rond de zomer van 2024. Dan wil ze komen tot het plan van aanpak en het profiel van de practor.

Het practoraat i.o. Water zal zich richten op gezond water voor mens, dier en natuur. Aeres MBO stelt het doel van het practoraat voorlopig vast als zijnde het formuleren van universele, overdraagbare principes die bijdragen aan de constructie van een robuust zoetwatersysteem, waardoor gezond water toegankelijk wordt voor iedereen in de leefomgeving. Het practoraat levert tevens waardevolle input voor de discussie over samen onderzoekend werken in het mbo. De missie is duidelijk: streven naar een toekomstbestendige waterkringloop die schoon, veilig en circulair is en bijdragen aan het versterken van hedendaags onderwijs. Dit kan door een leeromgeving te creëren waarin studenten, bedrijven en overheden kunnen experimenteren met hun wendbaarheid, weerbaarheid en leerbaarheid. De locatie Leeuwarden stelt in 2023 een kwartiermaker aan, die werkt aan het plan van aanpak om te komen tot het practoraat. Deze bespreekt de eerste versie van het plan in het mbo-directieoverleg van 23 november 2023. De kwartiermaker verwerkt de gegeven feedback naar een bijgesteld plan dat begin 2024 klaar is.

Het practoraat in verkenning Leren voor duurzame ontwikkeling zal zich richten op de overkoepelende vraag hoe jongeren leren in aantrekkelijk en hedendaags onderwijs dat

aansluit bij de SDG's. De meeste locaties van Aeres VMBO passen de principes van Leren voor Duurzame Ontwikkeling al toe in hun onderwijs, in het mbo in toenemende mate. Het beoogde practoraat zal zich richten op het onderzoeken en begeleiden van deze ontwikkeling.

Het practoraat i.o. Rekenen bereidt Aeres samen met het ROC van Amsterdam voor. De docenten uit de rekenwerkgroep

van Aeres VMBO en Aeres MBO zijn nauw betrokken bij deze ontwikkeling, samen met de beleidsmedewerker rekenen en de portefeuillehouder rekenen. Eind 2023 start de kwartiermakersfase officieel, het ROC van Amsterdam stelt een kwartiermaker aan. Aeres participeert en verwacht medio 2024 formeel te kunnen besluiten deel te gaan nemen.

Maatregel bij prioriteit 4: Practoraten en onderzoek		
Nulmeting 2023	Twee actieve practoraten, drie in oprichting. Deelname aan practoraat Rekenen.	
Beoogd eindresultaat 2027	- Aeres heeft in 2026 zes actieve practoraten: Kringlooplandbouw, Dierenwelzijn en -gezondheid, Water, Stad van de toekomst, Agrarische techniek/Landbouwmechanisatie en Leren voor duurzame ontwikkeling. Aeres neemt deel aan practoraat Rekenen. - Practoraten en onderzoekend vermogen zijn verankerd binnen Aeres.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Intensiveren of oprichten bestaande practoraten:		
- Versterken practoraat Kringlooplandbouw.	- De practor werkt aan interne en externe verbondenheid.	
- Versterken practoraat Dierenwelzijn- en gezondheid.	- Drie goedgekeurde KIEM-groen aanvragen bij NWO. - Borging van de onderzoeksgroep. - Voorbereiding audit/midterm review.	
- Uitrollen practoraat Stad van de Toekomst.	- Start met plan van aanpak en profiel practor. - Einde kwartiermakersfase en start werving practor.	
- Opstarten practoraat Agrarische techniek/ Landbouwmechanisatie.	- Nog niet opgestart.	
- Opstarten practoraat Water.	- Kwartiermaker benoemd. - Eerste concept plan van aanpak gereed.	
- Opstarten practoraat Leren voor duurzame ontwikkeling.	- Verkenning in opdracht.	
- Deelnemen aan practoraat Rekenen.	- Start kwartiermakersfase.	
- Versterken onderzoekend werken en practoraten	- Intervisiebijeenkomsten practoren en kwartiermakers. - Themabijeenkomst Samen onderzoekend werken in MT Aeres VMBO en Aeres MBO.	

3.32.4 Duurzaam in denken en doen

Een groeiende groep bedrijven, overheden en burgers is actief om een circulaire economie en een duurzame samenleving samen te realiseren. Netwerken en duurzame ambities krijgen steeds beter vorm. Aeres wil de inspiratie, de expertise en de handvatten bieden om met regionale partners een ecosysteem te bouwen dat expertise ontwikkelt voor deze nieuwe economie en samenleving. Dit doet zij omdat ze gelooft dat alleen in de samenwerking tussen verschillende partijen en tussen verschillende opleidingen de kennis, vaardigheden, houding en waarden kunnen ontstaan die nodig zijn om duurzaam denken en doen in de regio normaal te maken.

Aeres weet dat duurzaamheid veel verder gaat dan alleen afval scheiden. Duurzaamheid moet diepgeworteld zijn in het onderwijs en het Aeres-DNA! De Whole School Approach (WSA) maakt integraal werken mogelijk in een lerende organisatie waarin duurzame ontwikkeling centraal staat. Wel zijn er verschillen tussen locaties en opleidingen. Het duurzaam denken en doen is inmiddels wel onderwerp van gesprek. De vragen die nu nog spelen zijn onder andere: 'hoe verankeren wij duurzaam denken en doen op zo'n manier dat dit meer wordt dan het werk van individuele enthousiastelingen, en: hoe krijgen onze scholen duurzaam denken en doen structureel in het DNA?' De locaties Leeuwarden en Ede werken vanuit

de kwaliteitsagenda al uitgebreid met Leren voor Duurzame Ontwikkeling. Hun teams zijn eerst aan de slag gegaan met het leren denken en doen als duurzame opleiders. Hierna heeft het

team deze kennis vertaald naar de praktijk van het onderwijs aan de studenten.

Maatregel bij prioriteit 4: Duurzaam in denken en doen		
Nulmeting 2023	Binnen Aeres is duurzaamheid een belangrijk onderwerp. Wel zijn er verschillen tussen locaties en opleidingen. Het duurzaam denken en doen is inmiddels wel onderwerp van gesprek. De vragen die nu nog spelen zijn onder andere: hoe verankeren wij duurzaam denken en doen op zo'n manier dat dit meer wordt dan het werk van individuele enthousiastelingen, en: hoe krijgen onze scholen duurzaam denken en doen structureel in het DNA?	
Beoogd eindresultaat 2027	• Leren voor Duurzame Ontwikkeling (LvDO) onderdeel maken van de regionale innovatiestrategie. Dit in het licht van de regiobrede transitieopgaven. • Starten projecten rond duurzame vraagstukken samen met het practoraat Leren voor duurzame ontwikkeling. Hierbij werken studenten multidisciplinair samen met bedrijfsleven en overheden aan transitievraagstukken die bijdragen aan brede welvaart in de regio. • Werken vanuit principes van samen onderzoekend werken, waarbij docenten cross-overs creëren tussen locaties en opleidingen zodat kennis, skills en houding gericht op duurzame ontwikkeling circuleren. Aeres MBO werkt hierbij vanuit de horizontale dialoog en betreft studenten structureel bij beleidsopgaven die van invloed zijn op de kwaliteit van hun toekomst. • Aeres (MBO) profileren in de regio en daarbuiten als regionale verbinder en innovator voor duurzame leerprocessen. • Versterken van de brug onderwijs-bedrijfsleven-duurzame ontwikkeling, door de ontwikkeling van verschillende tools en het aanstellen van circulaire regiogidsen binnen iedere locatie. • Actief contact zoeken met andere opleiders in de regio, om samen te werken aan duurzaamheid en circulaire vraagstukken. Aeres MBO ondersteunt, samen met regionale organisaties en het bedrijfsleven, een groep studenten die peer-to-peer-workshops geven over verkleinen footprint en vergroten handafdruk, circulaire economie, de SDG's et cetera.	
Maatregelen	Stand van zaken 2023	Verklaring afwijking of opmerkingen
- Inrichten begeleidde PLG's duurzaam in denken en doen. Ondersteuning vanuit practoraat Leren voor duurzame ontwikkeling.	- De professionele leeromgevingen (PLG's) starten nog niet.	
- Multidisciplinaire projecten meten.	-	
- Impact van LvDO op de regio meten.	-	Start in 2024.
- Organiseren duurzaamheids-weken.	-	Start in 2024.

3.33 Locatiespecifieke informatie

Om de horizontale dialoog verder te ondersteunen, staat er **locatiespecifieke informatie op de websites van de locaties**. U kunt deze vinden via de zoekfunctie, rechtsboven in het scherm. Kies als zoekterm jaarresultaten. De jaarresultaten geven details en aanvullende informatie bij het bovenstaande.

Aeres Training Centres

Leven Lang Ontwikkelen is één van speerpunten van het strategische beleid van Aeres.
De Aeres Training Centres ontwikkelen cursus- en contractactiviteiten voor professionals
in het (internationale) groene domein.

Inhoud

3.34	Cursus- en contractactiviteiten van Aeres PrO, VMBO en MBO	144	3.37	Aeres Training Centre	146
3.35	Aeres Training Centre Barneveld	144	3.37.1	Resultaten 2023	146
3.36	Aeres Training Centre International	145	3.37.2	Plannen ATC	146
			3.38	Tevredenheidsmetingen	146

3.34 Cursus- en contractactiviteiten van Aeres PrO, VMBO en MBO

Een deel van de Aeres MBO-locaties ontwikkelt alleen of samen met de andere locaties commerciële cursus- en contractactiviteiten op basis van vragen uit het (internationale) groene domein. Kennis van deze vragen biedt enerzijds de mogelijkheid om huidige werknemers adequaat bij en na te scholen (LLO). Anderzijds draagt zij bij aan het optimaal inrichten van het onderwijs aan toekomstige werknemers voor het groene domein. Voor docenten is de actieve interactie met het bedrijfsleven uitdagend en stimulerend. Opgedane ervaringen in het werkveld kunnen ze inbrengen in de onderwijssituatie op school. Dit versterkt de kwaliteit van het onderwijs.

De locatiedirectie is verantwoordelijk voor deze commerciële activiteiten, maar stemt deze af om het marktaandeel Aeres PrO, VMBO en MBO-breed te laten groeien.

Ontwikkelingen rond de Aeres Training Centres in 2023

- Boeren, tuinders, diervverzorgers, enzovoort zijn nooit uitgeleerd, zij moeten meegaan in ontwikkelingen als energietransitie, vergroening, dierenwelzijn en onder andere professionalisering van het personeelsbeleid. Groene onderwijsinstellingen spelen daarop in met een gevarieerd cursusaanbod. Aeres MBO en haar trainingscentra ook.
- Het STAP-budget van de overheid stimuleert het volgen van trainingen. Helaas stopt de regeling in november 2023, hetgeen een negatief effect heeft op omzetontwikkeling.
- In voorkomende gevallen nemen de Aeres Training Centres examens af met producten die zij inkopen bij Groene Norm, al dan niet aangevuld met Aeres-addenda. Het gaat bijvoorbeeld over examens gewasbescherming en de diverse Besluiten houders van dieren.
- Vanaf september 2022 verwerken de Aeres Training Centres (een deel van) de beoordelingen in praktijkbeoordelen.nl (zie ook § 3.23, Kopje Inkoop exameninstrumenten > Praktijkbeoordelen.nl).
- In 2023 is sprake van verdere integratie tussen de ATC's en de verschillende examenbureaus op de locaties.
- Net als in 2022 traint de examencoördinator op de locaties ook in 2023 de collega's en assessoren die werken met praktijkbeoordelen.nl en gaat veel aandacht uit naar de registratie van praktijkopleiders als assessor in praktijkbeoordelen.nl.
- Per 1 november stelt Aeres MBO een directeur als kwartiermaker Leven Lang Ontwikkelen (LLO) aan. Deze kwartiermaker heeft als generieke opdracht LLO binnen de verticale scholengemeenschap (vsg) in gezamenlijkheid vorm te geven en daarnaast de expliciete opdracht om binnen een periode van twee jaar (eind 2025) de verschillende ATC's en ATCB tot één geheel te integreren.

3.35 Aeres Training Centre Barneveld

In 2022 stelt Aeres Training Centre Barneveld (ATCB) een nieuw strategisch plan 2022-2026 vast.

Missie

ATCB is het grootste centrum voor deeltijdopleidingen en cursussen voor volwassenen op het gebied van diervverzorging, -gezondheid en -management. Het ontwikkelt de opleidingen en cursussen zelf én samen met partijen uit de sector dier. Het beweegt mee met de markt. Het is een praktijkopleider die volwassenen die met dieren (willen) werken of die hun kennis over dieren in willen zetten om anderen te helpen om de relatie met hun dier te verbeteren, gedurende hun gehele loopbaan ondersteunt. Zo draagt ATCB bij aan een beter dierenwelzijn. ATCB zet hiervoor hedendaagse onderwijsmiddelen in en biedt toepasbare producten die aansluiten bij de wensen van de klant. Altijd wetenschappelijk onderbouwd en veelal erkend. ATCB geeft arbeidsperspectief aan mensen die met dieren willen werken en ondersteunt de sector dier bij het duurzaam inzetbaar houden van hun personeel. ATCB bevestigt dat Aeres het kenniscentrum is binnen de gezelschapsdieren- en paardensector.

Visie

Iedereen dierbekwaam: ATCB draagt bij aan de gezonde relatie tussen mens, gezelschapsdier en paard door het bieden van hoogwaardige opleidingen voor een brede doelgroep. Dit doen we in een unieke praktijkleeromgeving met de allerbeste faciliteiten.

Resultaten 2023

- In 2023 volgen of starten meer dan 1.932 cursisten (in 2022 waren er 1.771 startende cursisten) een cursus of opleiding bij Aeres Training Centre Barneveld. Zij nemen deel aan 148 (startende) cursussen. Daarnaast zijn er ook cursisten al in huis, waarvan de start van de cursus vóór 1 januari 2023 lag. Dit zijn opleidingen van 1 tot 2 jaar, zoals Paraveterinair dierenartsassistent en Dierfysiotherapie. De bedrijfscursussen hebben circa 100 deelnemers.
- De omzet is in 2023 € 2.609.988 (€ 2.092.737 in 2022 en € 1.521.000 in 2021). Het financiële resultaat is circa € 45.530 negatief (€ 2.132 in 2022 en € -133.000 in 2021).
- In 2023 brengt Aeres MBO de commerciële activiteiten van ATCI onder bij ATCB. Dit verklaart voor een deel de stijging van de omzet.
- ATCB realiseert een omzetgroei in de meeste sectoren met name bij de gedragscursussen (hond en kat) en hippische cursussen.
- Het STAP-budget (maximaal € 1.000) heeft een positieve invloed op de omzet. Dit levert veel nieuwe cursisten op. De overheid schaft dit budget in november 2023 af.
- Voor het eerst evalueert ATCB de cursussen op een uniforme wijze en geeft de resultaten daarvan in een dashboard weer. 626 cursisten vullen de enquête in. Dat geeft de volgende cijfers:

- Communicatie: 7,7.
- Faciliteiten: 8,1.
- Kwaliteit: 7,8.
- Gemiddeld: 7,9.
- Het zijn prachtige cijfers en het dashboard geeft de mogelijkheid om de cijfers op cursusniveau te analyseren.
- Een van de speerpunten was om meer te ontwikkelen samen met de sector. ATCB haalt relaties aan en sluit mooie partnerships. In 2024 bouwt het dit verder uit.

Plannen middellange (1-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

Om het strategisch plan te verwezenlijken is het van groot belang dat Aeres Training Centre Barneveld een professionele organisatie is die kan steunen op een stevig fundament. Een financieel gezonde organisatie is de voorwaarde om innovatief te zijn en continu te blijven investeren in kennis en kwaliteit. ATCB moet de processen zo inrichten dat de kwaliteitsbeleving bij de cursist hoog is. De strategie van ATCB is daarom met name gericht op:

- focus op open inschrijvingen;
- focus op bestaande markten;
- in-companyopleidingen en maatwerk voor bedrijven;
- focus op (ontwikkeling) cursussen/ opleidingen die bijdragen aan kennisontwikkeling, dierenwelzijn, omzet en marge;
- focus op cursussen/opleidingen waar ATCB duidelijk het onderscheid maakt (uitstekende praktijkleeromgeving);
- inbedden soft skills in productaanbod.

Productinnovatie

- Modulaire opbouw doorlopende leerlijnen.
- Hybride onderwijs; bestaande grote opleidingen innoveren waarbij ATCB nieuwe didactische vormen en digitalisering toepast.
- Inzetten op LLO, kennis en competenties.

3.36 Aeres Training Centre International

Aeres Training Centre International (ATCI) is sinds 2019 onderdeel van Aeres MBO Barneveld. ATCI is gespecialiseerd in de branches diervoeder, pluimvee en varkenshouderij en is op deze vakgebieden internationaal toonaangevend als aanbieder van praktijkgerichte trainingen.

Samenwerkingsverbanden

- Sinds 2019 heeft ATCI een samenwerking met Aeres Hogeschool Dronten. Het betreft een gezamenlijk traject waarbij hogeschool- en internationale studenten gedurende één dag/week een gezamenlijk lesprogramma krijgen in Barneveld. Hierdoor ontstaat er een unieke uitwisseling van cultuur, kennis en vaardigheden van studenten én docenten.
- De totale opleiding International Poultry Management and Animal Feed Production is zo aangepast dat dat gezamenlijke traject mogelijk is. De opleiding duurt nu tien maanden en bestaat uit vijf modules:
 - Applied poultry management: vier maanden.

- Poultry production technology: vier weken.
- Poultry farm manager: drie weken.
- Incubation and (broiler) parent stock management: vier weken.
- Animal feed production: drie maanden.
- ATCI heeft ook een intensieve relatie met het Poultry Expertise Centre (PEC). Het PEC heeft zijn sporen binnen de pluimveesector verdiend en blijkt een essentiële schakel tussen (cursus)onderwijs, bedrijfsleven, overheid en innovaties.

Resultaten 2023

- In 2023 volgen circa 800 cursisten (700 in 2022 en 950 in 2021) een of meerdere cursussen bij ATCI.
- ATCI ontvangt voor een deel van zijn cursisten internationale beurzen van Nuffic. In 2023 zijn dat er 219 (135 in 2021 en 159 in 2020). In september start een groep van 15 internationale studenten met de opleiding Applied poultry management.
- De omzet is in 2023, exclusief het Poultry Innovation Lab, € 1.082.158 (€ 1.771.529 in 2022 en € 1.361.634 in 2021). Het financiële resultaat is circa € 61.800 negatief (€ 110.769 in 2022 en € -85.942 in 2021).
- In 2023 brengt Aeres MBO de commerciële activiteiten van ATCI onder bij ATCB.
- ATCI viert in 2023 zijn 50-jarig jubileum met een ontmoeting met alle oud-collega's en andere belanghebbenden. Het centrum organiseert ook een goed bezocht seminar.
- De website krijgt een update en geeft een mooi beeld van de activiteiten van ATCI.
- Helaas zorgen de maatregelen rond het vogelgriepvirus nog steeds voor veel problemen en kunnen veel praktische pluimveelessen niet doorgaan. Ook de komende jaren zullen de gevolgen van de vogelgriep van grote invloed zijn op het praktische karakter van de pluimveecursussen.
- In 2023 verzorgt ATCI veel buitenlandse trainingen, voornamelijk op het gebied van pluimvee, maar ook rond insectenteelt. Er zijn externe trainingen in Ghana, Bangladesh, Uganda, Colombia, Tunesië en Kenia en ATCI ontvangt cursisten uit het Midden-Oosten en Korea in Barneveld. Ook zijn er combi-trainingen, waarbij ATCI deels online les geeft en deels extern in China en Bangladesh.
- De mengvoercursussen in de maalderij lopen goed. Naast dat Aeres (hbo en mbo) steeds meer gebruik maakt van de unieke faciliteiten op het terrein, voert ATCI ook weer veel bedrijfscursussen uit.

Plannen middellange (1-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

ATCI oriënteert zich op de toekomst en wil de komende jaren een strategische koers definiëren met als uitgangspunt: er is géén andere organisatie vergelijkbaar met ATCI. Er zijn wellicht meer spelers die dezelfde markten bedienen, echter niet een met een vergelijkbare propositie. Eind 2023 geeft Nuffic, namens het ministerie van Buitenlandse Zaken, aan dat de overheid het beurzenprogramma in 2024 vooralsnog niet continueert. Dit geeft de nodige onduidelijkheid en toekomstonzekerheid voor ATCI. Afhankelijk van de verdere ontwikkelingen begin 2024 zal er duidelijkheid moeten komen of er vanaf september 2024 internationale studenten naar Barneveld kunnen komen en ATCI buitenlandse trainingen (TMT's) kan geven.

3.37 Aeres Training Centre

Aeres Training Centre (ATC) is een trainingscentrum met ruim 160 cursussen en trainingen op het gebied van agro, food en leefomgeving die invulling geven aan een Leven Lang Ontwikkelen (LLO). De opleidingen duren maximaal 1 jaar. De betrokken mbo-locaties zijn Almere, Dronten, Ede, Emmeloord, Leeuwarden, Nijkerk en Velp. De front- en backoffice zitten in Emmeloord, vanwege de geografische ligging van die stad.

ATC streeft naar een sterke verbinding tussen business, training en scholing en investeert daarom veel in het contact met het bedrijfsleven. De cursussen en trainingen kenmerken zich door aantrekkelijk praktijkgericht onderwijs met zorg en aandacht voor elkaar.

De maanden september tot en met april zijn de belangrijkste maanden voor de uitvoering van de cursussen. De brancheverplichte cursussen, het aanbod rond licenties, omvatten ongeveer 50% van de omzet. De rest van de omzet genereert ATC uit basiscursussen, verdiepende cursussen en incompanytrajecten.

3.37.1 Resultaten 2023

Het is goed merkbaar dat Aeres Training Centre moet concurreren in een cursusmarkt met lage marges (agro, groen). Belangrijk is om vast te houden aan de nevendoelstelling van ATC om Aeres als grote opleider maximale zichtbaarheid te geven in de sectoren agro, groen en food. Die zichtbaarheid levert indirect voordeel bij de werving van studenten voor het initiële onderwijs en leidt ze naar het post-initiële onderwijs (LLO).

- In 2023 volgen 2.600 deelnemers (2.800 in 2022 en 2.147 in 2021) een een- of meerdaagse scholing of (online) cursus bij ATC. Dat geldt ook voor 400 Aeres-studenten (900 in 2022). Daarnaast laten 2.200 deelnemers (1.710 in 2022 en 1.147 in 2021) zich bij de diverse spuitlicentieverlengingsbijeenkomsten registreren.
- De omzet in 2023 is € 1.190.931 (€ 960.457 in 2022 en € 543.459 in 2021). De realisatie komt lager uit dan begroot. Het financiële resultaat is € 172.741 negatief.
- In 2023 tekent ATC een samenwerkingsverband met LTO en Cumela om gezamenlijk een opleidingsaanbod neer te zetten.
- De vraag naar incompanytrajecten en maatwerktrajecten stijgt.
- ATC start een samenwerking met Groene Wereld en VBW voor de ontwikkeling van een trainingsprogramma Floral Design.

3.37.2 Plannen ATC

Voor de middellange (1-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn zijn de belangrijkste plannen:

- Handhaven bestaand aanbod (verdiepings)cursussen en trainingen.

- Ontwikkelen nieuw aanbod dat aansluit bij de veranderende vraag. Onder meer nieuwe certificeerbare cursussen en keuzedelen rond het thema een Leven Lang Leren (ook een Leven Lang Ontwikkelen en derde leerweg).
- ATC streeft naar een verhouding tussen brancheverplichte en niet-verplichte cursussen van 50:50.
- Optimaliseren van de verhouding tussen inhuur van zzp'ers en de inzet van eigen personeel.
- Het aanbieden van branche-opleidingen VBW en VHG op de Groene Hotspot-locaties Velp en Leeuwarden. De locaties breiden dit opleidingsaanbod de komende jaren uit met lange en korte opleidingen.
- Nauw samenwerken met Colland in Talentoogst. Alle openteele cursussen op de website van Colland verwijzen door naar de openteele hotspot ATC.
- Uitbreiden praktijkleren via ATC op de verschillende locaties.
- Realiseren van een omzetstijging van 18% en een positief resultaat. Dat betekent dat ATC de cursussen rendabel en efficiënt aanbiedt, gebruikmakend van de kwaliteiten en expertise van de betrokken locaties. Voorbeelden van gezamenlijke activiteiten zijn de werving, de administratie, de website en het vormen van een gezamenlijke visie op LLO.
- Verder profileren van Aeres Training Centre als maatwerkopleider voor het bedrijfsleven en het portfolio op deze manier uitbreiden.
- Opbouwen van meer naamsbekendheid bij de doelgroep via gerichte communicatie, beurzen en bijeenkomsten.
- Uitbreiden winterprogramma, in samenwerking met WUR, LTO, Colland en Cumela.
- Blijvend verzorgen van reguliere bbl-opleidingen in Ede bij de bedrijven waar al lange tijd dit soort trainingen lopen (Euro Caps en Leerdammer). Daarnaast bereidt de locatie bbl-opleidingen voor op niveau 3 en 4 voor de Food Academy Nijkerk. Ook lopen er, samen met de Food Academy Nijkerk, gesprekken met bedrijven over een bbl-opleiding voor buitenlandse werknemers met indien nodig een traject Nederlands.
- Aanbieden van het aanbod van cursussen en opleidingen in de derde leerweg.
- Uitbouwen samenwerking met Aeres Training Centre Barneveld en Aeres Training Centre International.

3.38 Tevredenheidsmetingen

De Aeres Training Centres onderzoeken de tevredenheid van hun klanten op verschillende wijzen: via contact met groepen cursisten en via de accountmanagers die contact hebben met alle klantgroepen

(o.a. marktpartijen, Aeres Hogeschool Dronten). De tevredenheid is groot (score van een 7,5 tot een 8).

De cursus- en contractlocaties bespreken de resultaten van de tevredenheidsmetingen waar nodig met de klant en dit kan leiden tot aanpassing en vernieuwing van het aanbod.

4 Aeres Hogeschool

Aeres Hogeschool, met haar oorsprong in het agrarisch en educatief hoger onderwijs, is een ontwikkelplaats voor verbindende aanpakkers. Een plek waar deskundigheid in onderwijs en toegepast praktijkonderzoek centraal staat, waar studenten en medewerkers perspectieven uitwisselen en met elkaar invulling geven aan een wereld die volop in beweging is. Met lef, respect en zelfreflectie. Als Groene Veranderaars werken zij vanuit drie faculteiten (Almere, Dronten en Wageningen) samen aan innovatieve, haalbare oplossingen voor een gezonde en groene leefomgeving. Juist deze kruisbestuiving maakt Aeres Hogeschool uniek. Echte vooruitgang realiseer je samen.

Leeswijzer

Dit hoofdstuk is bedoeld voor iedereen die direct of indirect bij de hogeschool betrokken is: van studenten en medewerkers tot relaties in het bedrijfsleven, bij de overheden, toeleverende en afnemende scholen, in de omgeving van de school (buren) en veel meer.

Aeres Hogeschool maakt deel uit van Aeres en dat ziet u terug in dit jaarverslag. Niet alle informatie die betrekking heeft op de hogeschool staat in dit ene hoofdstuk.

Zo zijn de kaders waarbinnen alle Aeres-instellingen werken gegeven in hoofdstuk 1 en staat er een samenvatting van de financiële stand van zaken en de toekomstverwachtingen in hoofdstuk 2.

Het hoofdstuk van Aeres Hogeschool bestaat uit vier delen: gezamenlijke kaders en resultaten van Aeres Hogeschool, onderwijs, onderzoek en innovatie en de commerciële dienstverlening.

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.
Bijlage 8 geeft de onderbouwing van de cijfers.
Bijlage 9 is de publicatielijst.

Inhoud

4.1	Wat gebeurt er in 2023 bij Aeres Hogeschool?	149	4.16.2	Keuze-indicatoren Integratie in het kennisecosysteem	187
4.2	Missie en kernactiviteiten	149	4.17	Kwantitatieve verduurzaming en uitbreiding	187
4.2.1	Kernactiviteiten	150	4.17.1	Organisatie van het onderzoek	187
4.3	Omgeving, profielen, strategie en plannen	151	4.17.2	Basisindicatoren Kwantitatieve verduurzaming en uitbreiding	188
4.3.1	Omgevingsfactoren en profielen faculteiten	151	4.17.3	Keuze-indicatoren Kwantitatieve verduurzaming en uitbreiding	188
4.3.2	Strategie, ambities en plannen	152	4.18	Kwalitatieve verduurzaming en uitbreiding	188
4.4	Organisatie	153	4.18.1	Basisindicatoren Kwalitatieve verduurzaming en uitbreiding	188
4.4.1	Organisatiestructuur en (opleidings)locaties	153	4.18.2	Keuze-indicatoren Kwalitatieve verduurzaming en uitbreiding	189
4.5	Horizontale dialoog Aeres Hogeschool	154	4.19	Onderzoeksprogramma Gezond leven in de groene stad	189
4.6	Bedrijfsvoering	155	4.19.1	Lectoraat Groene en Vitale Stad	190
4.6.1	Kengetallen en studentenpopulatie	155	4.19.2	Lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken	190
4.6.2	Financiën	158	4.19.3	Lectoraat Innovatie & Groenstedelijke Ruimte	190
4.6.3	Huisvesting, faciliteiten en omgeving	158	4.19.4	Lectoraat waterkwaliteitsmonitoring	190
4.6.4	Lerende cultuur en personele zaken	159	4.19.5	Lectoraat Weerbare planten	191
4.6.5	ICT	159	4.19.6	Lectoraat Ecologie IJsselmeergebied	191
4.6.6	Studentvoorzieningen	159	4.19.7	Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)	191
4.6.7	(Sociale) veiligheid en integriteit (incl. klachtenafhandeling)	159	4.20	Onderzoeksprogramma Duurzaam ondernemen: onderzoekslijn Plant	191
4.7	Kwaliteitsafspraken	161	4.20.1	Lectoraat Duurzaam bodembeheer	192
4.7.1	De kwaliteitsafspraken en de PDCA-cyclus	161	4.20.2	Lectoraat Precisielandbouw en Smart Farming	192
4.7.2	Proces medezeggenschap	162	4.20.3	Lectoraat Agrarisch waterbeheer	192
4.7.3	Kernpunten kwaliteitsafspraken	162	4.20.4	Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)	192
4.7.4	Verantwoording kwaliteitsafspraken: financieel	163	4.21	Onderzoeksprogramma Duurzaam ondernemen: onderzoekslijn Dier	193
4.7.5	Verantwoording thema 1: Intensiever en kleinschalig onderwijs	164	4.21.1	Lectoraat Grasland en Beweiding	193
4.7.6	Verantwoording thema 2: Verdere professionalisering docenten	166	4.21.2	Lectoraat Management van Rundergezondheid	193
4.7.7	Verantwoording thema 3: Passende en goede onderwijsfaciliteiten	166	4.21.3	Lectoraat Duurzame pluimveehouderij in een circulaire bedrijfsvoering	193
4.8	Kwaliteitsmanagement	168	4.21.4	Lectoraat Human Animal Interactions	194
4.8.1	Resultaten 2023	168	4.21.5	Lectoraat Animal Assisted Interventions	194
4.9	Internationale activiteiten	169	4.21.6	Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)	194
4.10	Onderwijsvisie, -beleid en de organisatie van onderwijs	171	4.22	Onderzoeksprogramma Duurzaam ondernemen: onderzoekslijn Circulaire economie	194
4.11	(Onderwijs)resultaten	172	4.22.1	Lectoraat Circulair ondernemen in de agrifoodsector	195
4.11.1	Studieresultaten	172	4.22.2	Lectoraat Omgevingsinclusief ondernemen	195
4.11.2	Studenttevredenheid: externe onderzoeken	173	4.22.3	Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)	195
4.11.3	Studenttevredenheid: eigen evaluaties onderwijseenheden	174	4.23	Onderzoeksprogramma Vergroot je leerkracht: onderzoekslijn Leren	195
4.12	Onderwijsontwikkeling: Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	176	4.23.1	Lectoraat Ecologisch Wijs: Insecten & Maatschappij	196
4.12.1	NPO binnen reguliere financiering	176	4.23.2	Lectoraat Grenspraktijken van opleiders en onderzoekers	196
4.12.2	Gekozen thema's, maatregelen en resultaten	177	4.23.3	Lectoraat Professionele identiteit en organisatieontwikkeling	197
4.13	Overige resultaten onderwijsontwikkeling en plannen	179	4.23.4	Lectoraat Responsief onderwijs	197
4.13.1	Specifiek Aeres Hogeschool Almere	179	4.23.5	Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)	198
4.13.2	Specifiek Aeres Hogeschool Dronten	180	4.24	Innovatieprojecten en het Centre of Expertise (Landelijke) innovatieprojecten	198
4.13.3	Specifiek Aeres Hogeschool Wageningen	180	4.24.1	Centre of Expertise Groen (CoE Groen)	199
4.13.4	Lopende projecten onderwijsontwikkeling en plannen	181	4.24.2	Plannen onderzoek en innovatie	200
4.14	Strategie, visie en reflectie	183	4.25	Visie, organisatie en aanbod commerciële dienstverlening	201
4.14.1	Visie en strategie 2024-2028 Versterkend onderzoek	183	4.26	Resultaten en plannen commerciële activiteiten	201
4.14.2	Onderzoeksprogramma overstijgende resultaten onderzoek 2023	184	4.27	Aeres Hogeschool Almere	202
4.14.3	Kennisveiligheid	184	4.27.1	Aeres Hogeschool Dronten	202
4.15	Thema's en inkomsten	184	4.27.2	Aeres Hogeschool Wageningen	202
4.15.1	Thema's kennis- en innovatieagenda	185	4.27.3		
4.15.2	Overzicht onderzoeksprogramma's, onderzoekslijnen en lectoraten	185			
4.15.3	Inkomsten voor onderzoek	186			
4.16	Integratie in het kennisecosysteem	186			
4.16.1	Basisindicatoren Integratie in het kennisecosysteem	187			

4.1 Wat gebeurt er in 2023 bij Aeres Hogeschool?

De leden van het SAC hao (sectoraal advies college hoger agrarisch onderwijs) werken in 2023 hard aan het sectorplan Agro & Food 2024-2028, Groen Welbevinden. Het bestuur van de Vereniging Hogescholen stelt dit sectorplan medio december vast. Het sectorplan beschrijft aan de hand van vijf ontwikkelingsrichtingen (expedities) hoe de groene hogescholen meer gaan samenwerken aan hun onderwijs- en onderzoeksportfolio en de beeldvorming van de groene hogescholen, om die meer te versterken in de markt. Het sectorplan beschrijft ook de toenemende maatschappelijke spanning en polarisatie waar de hogeschool mee te maken heeft. Onder meer daarom is de hogeschool trots dat de faculteit Dronten twee dagen voor de verkiezingen letterlijk en figuurlijk ruimte geeft voor het Jonge Boeren Verkiezingsdebat over het toekomstbeeld van de landbouw.

De directie van de hogeschool werkt in 2023 aan de versterking van de governance binnen de hogeschool. De faculteitsdiensten ontwikkelen zich tot hogeschoolbrede diensten. Dit om meer efficiency te krijgen en om de professionele ontwikkelingen gezamenlijk op te pakken. De centrale dienst Marketing en Communicatie vergroot de naamsbekendheid van Aeres Hogeschool met een gezamenlijke campagne: Maak van je studie een wereldstudie.

Onderwijsontwikkelingen

De faculteit Almere breidt haar portfolio uit met de master Gezond Gedrag en Leefomgeving. De masters beginnen met het gebruik van Portflow; een add-on voor Canvas die past bij programmatisch toetsen. Er loopt een pilot in de bachelor Toegepaste biologie. Deze betreft de integratie van de bedrijfsopdracht (de afstudeerstage) en het afstudeerwerk. De faculteit rolt de onderwijsvisie verder uit over het tweede jaar van de bacheloropleidingen.

De faculteit Dronten herijkt haar visie op leren en onderwijs. Hier zet ze de expertise in van het collectief docenten dat opereert vanuit het teaching and learning centre (TLC). Het TLC ondersteunt verder docenten bij de ontwikkeling en doorontwikkeling van de curricula en hun didactische en pedagogische kwaliteit. Het TLC-team maakt binnen de onderwijsteams verbinding op thema's rond onderwijskwaliteit, diversiteit, werkvormen en visievorming. De faculteit Dronten vult haar portfolio in 2023 aan met de deeltijdstudie Ad Veterinair Praktijkmanager en de studie Landelijk vastgoed en makelaardijleer.

De faculteit Wageningen stelt een Koersplan 2023-2027 op. Hierin staan vijf sporen centraal: portfolio-ontwikkeling, onderwijsontwikkeling, praktijkgericht onderzoek, strategisch partnerschap en organisatieontwikkeling.

Kwaliteit onderwijs

In 2023 vindt de enquête van de NSE weer plaats. De gemiddelde algemene score is een 3,81 en daalt daarmee licht ten opzichte van voorgaande jaren (3,84 in 2022 en 3,91 in

2021). De master Leren en Innoveren scoort uitstekend in Keuzegids masters 2023. Door het nieuwe format van de NSE is vergelijking met voorgaande jaren lastig.

Onderzoek

De faculteit Almere inaugureert in 2023 drie nieuwe lectoren: voor het lectoraat Meten is weten: gezond oppervlaktewater door innovaties in monitoring, modellering en maatregelen, het lectoraat Weerbare planten en het lectoraat Ecologie IJsselmeergebied.

De faculteit Dronten inaugureert de lector Circulair ondernemen in de agrifoodsector.

In 2023 neemt de faculteit Wageningen tijdens een goed bezocht symposium afscheid van de lector van de lectoraten Responsief leren en Kenniscreatie en ecologisch intelligent handelen. Hij gaat met emeritaat. Bij de faculteit Wageningen start een manager onderzoek, die invulling gaat geven aan de onderzoeksacties uit het Koersplan 2023-2027.

Uit het nieuws

Er is regelmatig media-aandacht voor ons onderwijs en onderzoek. Studenten, onderzoekers en docenten komen in het nieuws in zowel landelijke als regionale media, zowel in de algemene als in de vakpers, offline en online. In totaal was Aeres Hogeschool in 2023 ruim 500 keer in het nieuws. Een greep hieruit:

- Verschillende regionale en landelijke media interviewen lectoren en docenten over bijvoorbeeld de invloed van verschillende componenten op algen in het IJsselmeer, over paardencoaching en het welzijn van paarden daarin en over Leren voor Duurzame Ontwikkeling.
- Studenten reageren op tv op het geklachte landbouwakkoord.
- Nieuwe Oogst organiseert de uitzendingen van College Boer in Dronten. Daaraan nemen studenten Tuin- en akkerbouw deel.
- Een drieluik van de regionale omroep bericht over stagestudenten in Suriname.
- De docent Voedseltransitie van de faculteit Almere staat in de Food100-lijst als landelijke Foodheld 2023.
- Studenten European Food Business winnen de tweede prijs bij de landelijke Ecotrophelia competitie waarin zij het opnemen tegen studenten van de WUR en Universiteit Maastricht.
- De faculteit Dronten viert haar 65-jarig bestaan groots.
- Er zijn berichten over twee goed bezochte bedrijvendagen en een Life Lezing in Dronten.
- De ondertekening van samenwerkingsovereenkomsten krijgt aandacht zoals die van Aeres Hogeschool met Stichting Technasium en het regionale technasiumnetwerk Flevoland.

4.2 Missie en kernactiviteiten

Aeres Hogeschool maakt deel uit van Aeres en werkt binnen de gezamenlijke kaders van Aeres en de landelijke en wettelijke kaders. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 1 en bijlage 2.

Missie en merkbeloftes

Aeres Hogeschool leidt professionals op voor de sectoren agro, food en leefomgeving die verantwoorde keuzes kunnen maken in een complexe wereld. Professionals die grenzen verleggen en zich bewust zijn van de gevolgen van hun handelen voor hun omgeving en voor de samenleving. Voorlopers die het verschil maken en bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke duurzaamheidsvraagstukken, van lokaal tot mondiaal. Het praktijkgerichte onderzoek van de hogeschool draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs en aan duurzame innovaties in het werkveld. De nieuw ontwikkelde of toepasbaar gemaakte kennis deelt de hogeschool met de buitenwereld en neemt zij op in haar curricula.

De speerpunten voor de periode 2020-2024 zijn: professioneel ontwikkelen, grenzen verleggen, innovatief ondernemen, contextueel leren, duurzaam handelen en praktijkgericht onderzoeken.

Aeres Hogeschool heeft een centrale directie in Ede en drie faculteiten: Almere, Dronten en Wageningen. Iedere faculteit heeft haar eigen identiteit. De faculteiten Almere en Wageningen hebben een bijzonder-neutrale identiteit. De faculteit Dronten heeft een christelijke identiteit.

Sustainable Development Goals (SDG's)

De Verenigde Naties heeft een mondiale agenda aangenomen die een eind moet maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering om de wereld tot 'een betere plek te maken in 2030'. Met zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) vraagt zij aandacht voor mensenrechten, economische groei, vrede en veiligheid, en klimaat.

Aeres Hogeschool wil bijdragen aan het behalen van die doelen in 2030. De hogeschool werkt met onderwijs, onderzoek en haar bedrijfsvoering aan de overkoepelende duurzaamheidsgedachte van de mondiale agenda. Daarmee werkt de hogeschool eveneens aan die SDG's die het meest passen bij de inhoudelijke domeinen waarvoor de faculteiten opleiden en hun profielen. Ze vormen een leidraad voor Aeres Hogeschool en de opleidingenportfolio's en de onderzoeksprogramma's van de drie faculteiten. Het gaat om de doelen: Geen honger (SDG 2), Kwaliteitsonderwijs (SDG 4), Eerlijk werk en economische groei (SDG 8), Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11), Verantwoorde productie en consumptie (SDG 12), Klimaatactie (SDG 13), Leven op het land (SDG 15) en Partnerschap om doelen te bereiken (SDG 17).

4.2.1 Kernactiviteiten

Aeres Hogeschool draagt bij aan een duurzame samenleving door het aanbieden van innovatief en uitdagend onderwijs enerzijds en het initiëren en uitvoeren van toekomstgericht, praktijkgericht onderzoek anderzijds. Onderwijs, onderzoek en valorisatie zijn de kerntaken van de hogeschool. Deze kerntaken voert zij in onderlinge samenhang uit, met de student centraal en het werkveld en de maatschappij als context.

Onderwijs

Bij Aeres Hogeschool staat de ontwikkeling van studenten centraal. Het onderwijs draait om meer dan kennisoverdracht, het gaat ook om competenties, om ontwikkeling van de persoon en de professional. In een kleinschalige omgeving ondersteunt de hogeschool studenten bij die ontwikkeling en stimuleert ze het ontwikkelen van een eigen waardenbesef. Als individu, maar vooral als onderdeel van en samen met de wereld om hen heen. Van alle studenten en medewerkers verwacht de hogeschool dat zij vanuit een brede blik op de wereld verantwoorde keuzes (leren) maken gericht op een duurzame samenleving.

De beroepspraktijk en de maatschappij zijn de basis voor het leren van elke student, die van daaruit eigen talenten, denken en handelen ontwikkelt. Gedreven door mondiale vraagstukken zoeken studenten en medewerkers voortdurend naar duurzame concepten, andere organisatie- en businessmodellen, andere (productie)methoden en technieken en nieuwe vormen van leren. De snel veranderende wereld vraagt om ondernemende, goed opgeleide mensen die in staat zijn hun professie uit te oefenen in een complexe, internationale omgeving. Het onderwijs is internationaal georiënteerd.

De faculteiten geven dit vorm door studenten, in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, kennis te laten maken met de (internationale) beroepspraktijk via opdrachten, projecten, stages en werkplekleren. De opleidingen en curricula zijn gedegen, actueel en uitdagend dankzij de sector kennis en de innovaties, waar de hogeschool samen met de beroepspraktijk aan werkt. Ondernemendheid en ondernemerschap zijn daardoor sterk verankerd in het onderwijs.

De faculteiten van Aeres Hogeschool hebben elk een opleidingenportfolio dat past bij de domeinen waarop ze focussen (zie bijlage 8, tabel AH 1 overzicht opleidingen). De komende jaren werken zij verder aan de ontwikkeling van de bestaande opleidingen en breiden zij het opleidingenportfolio uit, waarbij de gekozen SDG's de leidraad zijn.

Onderzoek

Aeres Hogeschool voert praktijkgericht onderzoek uit dat zich richt op essentiële, maatschappelijke vraagstukken, en dat aansluit bij (inter)nationale en regionale ontwikkelingen. Om focus aan te brengen, keuzes te maken en expertise bij elkaar te brengen, zijn onderzoeksprogramma's opgesteld: de faculteiten hebben een onderzoeksprogramma dat aansluit bij hun opleidingenportfolio en de domeinen waarop zij focussen (zie € 4.15.1 en 4.15.2). In de komende jaren zullen de transities in de maatschappij en het groene domein de inhoud van de onderzoeksprogramma's nog meer gaan bepalen.

Met haar onderzoek draagt Aeres Hogeschool bij aan de transities in het groene domein. Een domein dat oplossingen moet vinden voor complexe uitdagingen, die gaan over het duurzamer gebruik van natuurlijke hulpbronnen, over circulariteit, over eiwittransitie, over energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, over biodiversiteit, over natuurinclusieve landbouw en een gezonde leefomgeving en over ethische vraagstukken.

Onderzoek doen is volledig ingebed in de curricula van Aeres Hogeschool, zodat zij professionals aflevert met een onderzoekende houding en een goede kennisbasis om zich verder te ontwikkelen. Het onderzoek draagt zo bij aan de ontwikkeling van kennis en kunde van studenten en docenten. Bij de opzet van elk onderzoeksproject beschrijft het projectteam de verbinding met het onderwijs. Bij het doen van onderzoek formuleren de hogeschool en de (inter)nationale praktijk (bedrijven, non-profitsector, onderwijs en wetenschap) samen onderzoeksvragen en doen zij samen het onderzoek. Het onderzoek is daardoor maatschappelijk relevant en de praktijk heeft er direct profijt van.

Het onderzoek is gevalideerd volgens het Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek van de Vereniging Hogescholen en voldoet aan de wetenschappelijke standaarden.

Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)

Kennisvalorisatie is waardecreatie. Om waarde toe te kunnen voegen, is het noodzakelijk de kennis te hebben, te ontwikkelen en die toe te passen in de praktijk. Aeres Hogeschool voegt waarde toe aan de beroepspraktijk en het onderwijs. Dat gebeurt in verschillende vormen van samenwerking met de beroepspraktijk, zoals praktijkgericht onderzoek, leren op de werkplek, het Centre of Expertise Groen 2.0, het Groen Consortium Opleiden in School en andere professionele netwerken. Ook een Leven Lang Leren is een vorm van valorisatie. Valorisatie vindt ook plaats in de samenwerking tussen lectoraten van Aeres Hogeschool en de practoren van Aeres MBO.

Aeres Hogeschool brengt valorisatieprocessen op gang door onder andere inspiratiebijeenkomsten, masterclasses, symposia en professionele leergemeenschappen te faciliteren waarin de hogeschool de ontwikkelde kennis verder brengt en deelt, en door contact- en koppelpunten in te richten. Aeres Hogeschool hecht aan het opbouwen en doorontwikkelen van netwerken en allianties waarin onderwijs, onderzoek en werkveld vertegenwoordigd zijn. Leven Lang Ontwikkelen vindt nadrukkelijk ook in deze context plaats.

Door te valoriseren in onderwijs en werkvelden draagt de hogeschool bij aan de SDG's, aan de doelen die van de wereld in 2030 een betere plek willen maken. Zie onder meer € 1.7 en € 4.19.7, € 4.20.4, € 4.21.6, € 4.22.3 en € 4.23.5. Daarnaast biedt Aeres Hogeschool in het kader van een Leven Lang Leren commerciële dienstverlening voor professionals in het onderwijs en het bedrijfsleven.

4.3 Omgeving, profielen, strategie en plannen

Aeres Hogeschool maakt deel uit van de groene kenniskolom en heeft vanuit die positie functionele verbindingen met groene vmbo- en mbo-scholen, andere (groene en niet-groene) hogescholen, Wageningen UR en andere universiteiten. In het Sectorplan Groene Hogescholen 2019-2023 Duurzaam pionieren met groene generaties, komen samenwerking en gezamenlijke profilering van de groene hogescholen tot uiting. De hogeschool is ook een van de spelers in de niet-groene domeinen rond consumptieve technieken en dienstverlening en producten en in het domein van de tweedegraads lerarenopleidingen.

4.3.1 Omgevingsfactoren en profielen faculteiten

De faculteiten van Aeres Hogeschool hebben elk hun eigen profiel en daarmee werkterrein. Ze sluiten goed aan bij de belangrijkste ontwikkelingen in de omgeving van Aeres Hogeschool.

Faculteit Almere

Mondiale migratie naar de steden roept steeds meer vragen op over leefbaarheid, natuur en de voorziening van voedsel, water en energie. Er is kennis nodig om de groeiende steden wereldwijd leefbaar te houden.

Aeres Hogeschool Almere richt zich op de verbinding tussen het groene kennisdomein en de stedelijke leefomgeving onder het motto: laat de stad leven. De thema's Food, Nature & Urban Green staan centraal in onderwijs en onderzoek met onderwerpen als biologie, voedsel, gezondheid, duurzaamheid en groene gebiedsinrichting, met daarin een belangrijke rol voor de toepassing van geo-ICT. Ook besteedt de faculteit

in toenemende mate aandacht aan klimaatvraagstukken en duurzaamheid. De faculteit wil zich blijven ontwikkelen in circulaire en biobased economie.

Aeres Hogeschool Almere is partner in de ontwikkeling van de Flevo Campus, het kennisknooppunt rond het thema stedelijke voedselvraagstukken. Het gebouw van Aeres Hogeschool Almere staat op deze campus. Het onderscheidt zich met bijzondere kenmerken op het gebied van groen, duurzaamheid, circulariteit en welbevinden van haar gebruikers.

Faculteit Dronten

De agrifoodsector is innovatief, internationaal, dynamisch en complex. Het handelen van de sector ligt maatschappelijk onder een vergrootglas. Globalisering, voedselveiligheid, bodem, water, lucht, grondstoffen, reststromen en afval, dierenwelzijn en diergezondheid, biodiversiteit en landschap vragen om keuzes, om verantwoording afleggen, om persoonlijk leiderschap, om ondernemende mensen op weg naar een groene toekomst.

Aeres Hogeschool Dronten besteedt veel aandacht aan verantwoord ondernemerschap en duurzame ontwikkelingen binnen de agribusiness. Praktijkleren is hét speerpunt van het onderwijs in Dronten. De faculteit beschikt over unieke praktijkfaciliteiten die de schakel vormen tussen onderwijs en onderzoek. Aeres Farms, met verschillende landbouwbedrijven, en het Agri Innovation Centre spelen daarbij een belangrijke rol. Aeres Farms wil uitgroeien tot een inspiratiebedrijf voor klimaatopgaven en kringlooplandbouw, het Agri Innovation Centre tot hét kenniscentrum voor smart farming, agrotechniek en engineering in de doorlopende leerlijn mbo-hbo.

Aeres Hogeschool Dronten focust op ondernemerschap en dan vooral op de ondernemer in opleiding. Ondernemen in de groene sector stelt hoge eisen aan het vakmanschap van de ondernemer. De samenleving verwacht voldoende en veilig voedsel en stelt hoge eisen aan dierenwelzijn en diergezondheid en een bedrijfsvoering in relatie met omgeving en milieu. Een goede balans tussen vakmanschap, het managen van de onderneming en het ondernemerschap gekoppeld aan duurzaam handelen bepaalt in hoge mate het succes van de ondernemer. De faculteit Dronten besteedt aandacht aan het starten van een bedrijf, het overnemen en leiden daarvan, en het innoveren in een bedrijf. Met als motto: ondernemen kun je leren!

Faculteit Wageningen

Zowel in het onderwijs als daarbuiten zijn er diverse educatieve omgevingen, en in de maatschappij is jezelf een leven lang ontwikkelen een must. Landelijke ontwikkelingen rond flexibel opleiden, het oplossen van lerarentekorten, meer masters in het onderwijs en LLO. Aeres Hogeschool Wageningen richt zich met alle activiteiten op het vergroten van leerkracht, door het opleiden van docenten, onderwijsondersteuners, educatief ondernemers en innovators van leren. Het gaat daarbij om leren en ontwikkelen voor en tijdens je loopbaan. Studenten komen uit heel Nederland.

Uniek aan Aeres Hogeschool Wageningen is dat dit de enige plek in Nederland is waar studenten hun tweedegraads bevoegdheid in groene beroepsgerichte vakken kunnen behalen. De niet-groene bacheloropleidingen leiden op voor de onderwijsbevoegdheid voor het vmbo-profiel Dienstverlening en Producten en de bevoegdheid voor horeca, bakkerij en recreatie (consumptieve technieken). De faculteit is de grootste opleider van leraren in beroepsgerichte vakken voor vmbo en mbo.

Daarnaast biedt de faculteit associate-degree-opleidingen Bloemsierkunst en Educatief Professionaal Beroepsonderwijs (Groene sector, Bushcraft, en CT (consumptieve technieken)) aan en de master Leren en Innoveren.

Aeres Hogeschool Wageningen leidt haar studenten op tot onderzoekende professionals: docenten en kennismanagers, innovators van leren, die werken in het beroepsonderwijs, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, in verschillende sectoren. Dat opleiden en professionaliseren gebeurt in de vorm van initiële (voltijds en deeltijds) programma's en in het kader van Leven Lang Ontwikkelen in de vorm van activiteiten voor verdere professionalisering. De overtuiging dat Aeres Hogeschool Wageningen de leer- en innovatiekracht van professionals en organisaties kan versterken, is vertaald in het motto: vergroot je leerkracht. Van (beroeps)onderwijs tot professionele praktijk. Geïnspireerd door de natuur. Het vergroten van leerkracht staat centraal in het totale onderwijsaanbod, de professionaliseringstrajecten en in het praktijkgerichte onderzoek. Het duiden van leren en ontwikkelen, gedrag, relaties tussen mens en natuur, ecosystemen en duurzaamheid vanuit ecologisch perspectief; dat wil de faculteit de (toekomstige) docent, kennismanager en innovator meegeven. Niet verrassend dat speerpunten van de faculteit duurzaam een leven lang responsief leren en ontwikkelen van mensen en organisatie zijn.

Zie voor meer informatie het instellingsplan 2020-2024 van de hogeschool: Een groene toekomst, Leren als vliegwieltje voor transitie.

4.3.2 Strategie, ambities en plannen

Aeres Hogeschool is in 2024 een kennisinstelling gericht op de thema's agro, food en leefomgeving met goede opleidingen en toekomst- en praktijkgericht onderzoek met maatschappelijke en economische meerwaarde.

Instellingsplan

Aeres Hogeschool start in 2023 met de voorbereidingen van haar nieuwe instellingsplan 2024-2028. Met dat instellingsplan sluit de hogeschool aan op de nieuwe Aeres-strategie 2023-2027, het sectorplan 2023-2027 en de strategische agenda van de Vereniging Hogescholen.

Instellingsplan 2020-2024

In 2020 stelt de hogeschool haar instellingsplan 2020-2024 op. Dit plan sluit aan op de Aeres-strategie 2019-2023 Talent voor groei, op het sectorplan 2019-2023 van de groene hogescholen,

op de strategische agenda 2019-2023 van de Vereniging Hogescholen, Professionals voor morgen, en op de strategische beleidsagenda Samen toekomstbestendige leraren opleiden 2019-2024 van de Vereniging Hogescholen.

Het instellingsplan heeft de volgende speerpunten:

- Professioneel ontwikkelen in interactie met anderen en in een kleinschalige omgeving.
- Grenzen verleggen verruimt de blik en stimuleert perspectiefwisseling.
- Innovatief ondernemen is ruimte bieden, kansen benutten en waarde toevoegen.
- Contextueel leren is leren, onderzoeken en werken in de context van werkveld en praktijk.
- Duurzaam handelen betekent toekomstgericht werken en handelen met duurzaamheidsperspectief.
- Praktijkgericht onderzoeken draagt bij aan toekomstgericht onderwijs en innovaties in het werkveld.

Belangrijkste ambities

- Continueren en, waar nodig, verbeteren kwaliteit en relevantie onderwijs.
- Vergroten van het (vraaggestuurde) opleidingsaanbod, inclusief Leven Lang Ontwikkelen (LLO).
- Beschikken over voldoende onderzoeks- en onderwijsopdrachten van externe stakeholders.
- Continueren van de hoge kwaliteit van onderzoeksprogramma's.
- Uitbreiden aantal onderzoekslijnen en lectoraten.
- Blijven valoriseren (waarde toevoegen).
- Bijdragen aan het realiseren van de SDG's van de Verenigde Naties.

Zie voor meer informatie het instellingsplan 2020-2024: Een groene toekomst, Leren als vliegwiel voor transitie.

4.4 Organisatie

Aeres Hogeschool maakt, samen met Aeres PrO, VMBO en MBO, deel uit van de rechtspersoon Stichting Aeres Groep. De instellingscode van Aeres Hogeschool is BRIN 3oTX. Zie bijlage 8, tabel AH1 voor een overzicht van alle opleidingen.

De directie van Aeres Hogeschool bestaat uit een instellingsdirecteur en drie faculteitsdirecteuren. Het MT van Aeres Hogeschool bestaat uit die directie en de hoofden van de diensten Onderwijs en Marketing & Communicatie en de teams kwaliteitsmanagement en finance & control. De instellingsdirecteur van Aeres Hogeschool rapporteert aan het College van Bestuur van Aeres en is lid van het Aeres-managementteam.

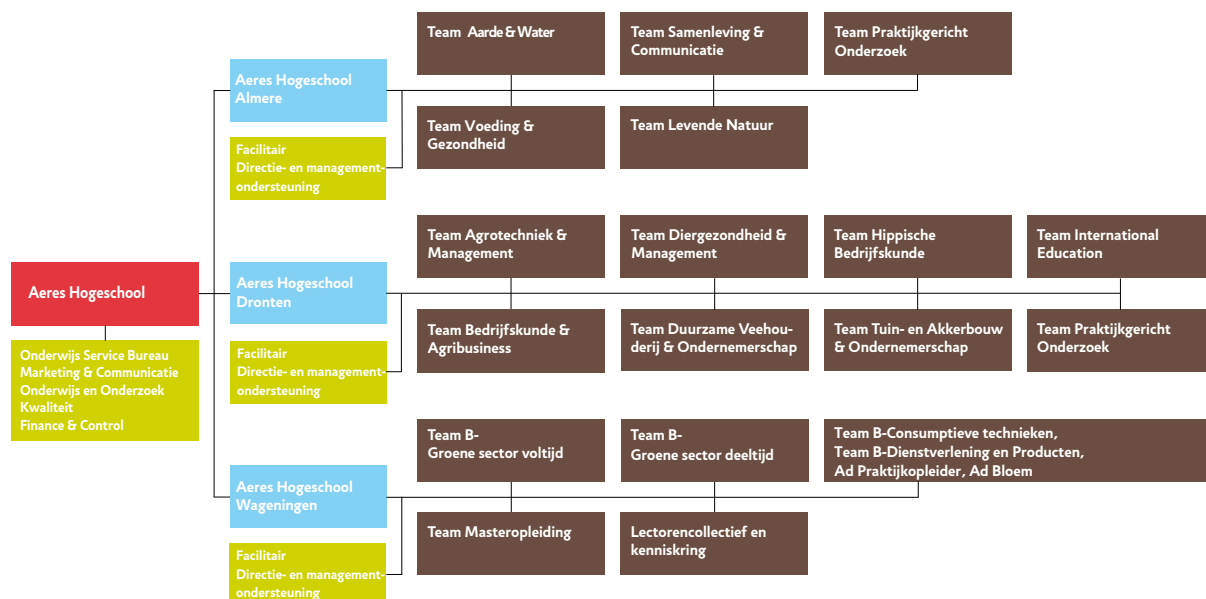
De bedrijfsvoering (studentenadministratie, onderwijs logistieke processen, mediatheek, marketing en communicatie, kwaliteitsmanagement en control van financiën) is op hogeschoolniveau georganiseerd, met sterke verbindingen naar de faculteiten. Facilitaire zaken en ondersteuning van de faculteitsdirecteuren zijn binnen de faculteiten georganiseerd (zie € 4.6).

De organisatie van het onderwijs (€ 4.10), onderzoek (€ 4.14.1) en de commerciële dienstverlening (€ 4.26) zijn beschreven in aparte delen rond die onderwerpen.

4.4.1 Organisatiestructuur en (opleidings) locaties

(Opleidings)locaties

- De faculteit Aeres Hogeschool Almere wil tegelijkertijd groeien en het bestaande portfolio stabiliseren.
- De faculteit Aeres Hogeschool Dronten voert op twee uitzonderingen na de opleidingen uit in Dronten. Een gedeelte van de major International Food Business vindt plaats in Canada (Nova Scotia), in samenwerking met Dalhousie Agricultural College Nova Scotia.
- De educatieve faculteit Aeres Hogeschool Wageningen voert haar opleidingen uit in Wageningen en voor de groene sector werkt de faculteit in het kader van Samen Opleiden & Professionaliseren samen met groene scholen (vsg's) binnen het Groen Consortium, SO I GO (Samen Opleiden in Groen Onderwijs) en DOinG. In 2024 werkt de faculteit mee aan het opzetten van de groene onderwijsregio, waar deze drie samenwerkingen in de toekomst onder gaan vallen.

Organisatieontwikkeling

- Diensten op faculteitsniveau gecentraliseerd voor het verbeteren van de efficiency en om professionele ontwikkeling samen op te pakken.
- De faculteit Almere gaat organogram, functies en rollen herzien.

4.5 Horizontale dialoog Aeres Hogeschool

De dialoog met betrokkenen bij de hogeschool verloopt via bijeenkomsten en allerlei uitingen, onder meer een website en brochures, jaarverslag en jaarrekening (met ook het jaarverslag op www.aeres.nl/verantwoording/jaarverslagen), (drukbezochte) informatieve bijeenkomsten voor ouders van eerstejaarsstudenten, informatiebijeenkomsten en inspiratiesessies voor het bedrijfsleven (regelmatig in samenwerking met partners), persberichten en andere publicaties, op verzoek rondleidingen en ontvangsten.

De faculteiten werken met werkveldcommissies, critical friends, raden van advies, expertgroepen, interne en externe auditcommissies en peerreviews. Van alle bijeenkomsten vindt verslaglegging plaats, die onder de betrokkenen verspreid wordt.

Medezeggenschap

De medezeggenschapstructuur van Aeres Hogeschool is erop gericht om medewerkers en studenten op alle niveaus mee te laten denken en praten over beleid en toekomst. De personele medezeggenschap is geregeld op de verschillende Aeres-niveaus (zie € 11.15) met de Centrale Ondernemingsraad op Aeres-breed niveau en de Ondernemingsraad op Aeres Hogeschool-niveau.

De OR-verslagen van de hogeschool staan in € 11.15.2.

De studenten zijn op hogeschool- en op faculteitsniveau georganiseerd: op Aeres-niveau is er de Centrale Studentenraad (CSR), op faculteitsniveau zijn er de Studentenraden (SR's). Voor een aantal onderwerpen zitten personeel en studenten op hogeschoolniveau bij elkaar in een gemeenschappelijke vergadering (hogeschoolplan, systeem van kwaliteitsmanagement alsmede het beleid in het licht van de kwaliteitsafspraken, het bestuurs- en beheersreglement, kaders voor de onderwijs- en examenregeling). Voor alle opleidingen zijn opleidingscommissies actief.

Netwerken en samenwerkingsverbanden

Aeres Hogeschool zet in op het versterken van haar binnen- en buitenlandse netwerken. De hogeschool gebruikt deze netwerken om de praktijk in het onderwijs en het onderzoek te brengen.

Aeres Hogeschool onderhoudt contacten met Nederlandse en internationale onderwijsinstellingen (mbo, hbo en wo), kennisinstellingen en het bedrijfsleven. De lectoraten ondersteunen dit.

De hogeschool heeft het voorzitterschap van het sectoraal adviescollege (SAC) hoger agrarisch onderwijs van de Vereniging Hogescholen, waarin de groene hogescholen samenwerken.

Aeres Hogeschool maakt deel uit van het HON (Hogescholen Onderzoeksnetwerk) en van het OiO-netwerk (Onderzoek in Onderwijs). De hogescholen maken binnen deze netwerken centraal afspraken rondom gedragscodes voor onderzoek en de herkenbaarheid van praktijkgericht onderzoek in het hbo. Aeres Hogeschool is ook actief in een aantal internationale netwerken. Aeres Hogeschool Wageningen participeert in het bestuur van het ENTER-netwerk (European Network of Learning and Teaching in Agriculture and Rural Development) en is actief in EAPRIL (praktijkgericht pedagogisch didactisch onderzoek) en in EUROPEA, het netwerk van groen en agrarisch beroepsonderwijs met 26 lidstaten in Europa.

De Aeres Hogeschool-locaties Dronten en Almere werken samen met Stichting Technasium en het regionale technasiumnetwerk Flevoland om samen te bouwen aan een duurzame toekomst. Op de inhoud van het vakgebied zijn er ook onderwijs- en onderzoeksactiviteiten, zoals de samenwerking met VeenVitaal en Waterschappen. Aeres Hogeschool Dronten werkt samen met het Hippisch Centrum Flevodrome, Paardencentrum Dronten en de Flevoruiters.

De hogeschool heeft een groot netwerk van stagebieders, opleidingsscholen, bedrijven en instellingen waar (voor) bachelor- of masterstudenten hun afstudeeractiviteiten of -onderzoek uitvoeren.

Agribusiness Development-masterstudenten besteden ongeveer 70% van hun opleidingstijd aan het ontwerpen en ontwikkelen van een voor de Master company relevante innovatie.

De studenten van de master Leren en Innoveren brengen een onderzoeksopdracht en de opdrachtgever mee in de studie. De opdrachtgever is nauw betrokken bij de beoordeling van de resultaten.

Via de Centres of Expertise, en dan met name het CoE Groen, is het netwerk uitgebreid met bedrijven, instellingen en organisaties waarmee lectoren, docenten, docent-onderzoekers en studenten onderzoeksopdrachten en -projecten uitvoeren.

In het kader van kwaliteitsmanagement overleggen management en docenten met werkveldcommissies en critical friends. In datzelfde kader vinden consultaties met studentvertegenwoordigers plaats. Centres of Expertise hebben hun eigen partnerraden uit het werkveld. De Review Commissie Hoger Onderwijs en Onderzoek toetst de kwaliteitsplannen en treedt op als critical friend in het kader van praktijkgericht onderzoek.

De faculteit Wageningen dient in het voorjaar van 2023 een aanvraag in om voorloper te worden in de groene onderwijsregio. De aanvraag voor de ontwikkeling van een landelijk groene onderwijsregio is toegekend. In deze onderwijsregio werkt de faculteit samen met Curio, Landstede, Lentiz, Scalda, Terra, Vonk, VBG (Vereniging Buitengewoon Groen), Yuverta en Zone.college. Speerpunten liggen op het gebied van het werven, matchen en behouden van studenten en docenten, samen opleiden, Leven Lang Ontwikkelen, kennisontwikkeling en bouwen aan de groene community.

Aeres Hogeschool heeft een groot aantal internationale partnercontacten voor internationale uitwisseling en samenwerking, gekoppeld aan de verschillende opleidingen. Met enkele internationale partnerinstellingen bestaan afspraken over het wederzijds bijdragen aan curricula of over het uitgeven van een double degree. Met een groot aantal partners zijn overeenkomsten getekend die mobiliteit van studenten en medewerkers mogelijk maken. Samen met (internationale) partners werft de hogeschool trainings- en consultancy-projecten en voert ze uit. Dit zijn over het algemeen gesubsidieerde projecten.

Dat intensieve samenwerking kan ontstaan, blijkt wel uit de cijfers van het Agrofoodcluster en Regio Zwolle. Daarin werken 21 gemeenten samen en ook Aeres Hogeschool Dronten is hierin (met een in-kind-bijdrage en bestuurlijk) al enkele jaren actief met nieuwe initiatieven, met het vinden van antwoorden op vragen en met het uitvoeren van opdrachten van het bedrijfsleven. Studenten, docent-onderzoekers en lectoren spelen een rol bij symposia, congressen, innovatie-arena's en study tours.

In Regio Foodvalley werkt de hogeschool samen met Wageningen UR, de CHE, VHL en de scholen voor voortgezet onderwijs in het Food Valley Scholennetwerk. Samen met WUR vormt de faculteit Wageningen het landelijke samenwerkingsverband de Groene Educatieve Alliantie. Binnen ADEF (Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten) werkt de faculteit Wageningen samen met alle directeuren van de tweedegraads lerarenopleidingen. Aeres Hogeschool Almere hecht grote meerwaarde aan het partnerschap binnen de Flevo Campus, waarin de gemeente Almere, de provincie Flevoland en Wageningen UR vertegenwoordigd zijn. Ook de samenwerkingscoalitie binnen Amsterdam Green Campus zorgt voor relevante verbindingen met andere kennispartijen en met bedrijfsleven.

Naast de bovengenoemde samenwerkingsverbanden werken alle drie de faculteiten in de regio samen met toeleverende mbo's om hun studenten zo goed mogelijk te laten slagen in het hbo.

4.6 Bedrijfsvoering

Om de hogeschoolbrede ambities te realiseren stuurt de hogeschool op een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering, kwaliteit (€ 4.7) en onderzoek en innovatie (€ 4.14 t/m 4.25). Dit vindt in nauwe samenwerking plaats met het Aeres Bestuursbureau in Ede. Aeres-brede zaken staan in de hoofdstukken 1 Gezamenlijke kaders, 2 Aeres-brede kengetallen, financiële resultaten en continuïteit, 10 Bestuursbureau en 11 Sociaal jaarverslag. In deze paragraaf komen de voor Aeres Hogeschool specifieke aspecten van de bedrijfsvoering aan de orde.

4.6.1 Kengetallen en studentenpopulatie

Op 31 december 2023 heeft Aeres Hogeschool 540 medewerkers (409,6 fte) (540 medewerkers (411,4 fte) in 2022 en 488 medewerkers (369,1 fte) in 2021). Het percentage onderwijspersoneel ten opzichte van het onderwijsondersteunende personeel is 75% (76% in 2022 en 2021). De medewerkers zijn, behalve in het onderwijs, een deel van hun tijd ook actief in (commerciële) projecten, onderzoek en valorisatie.

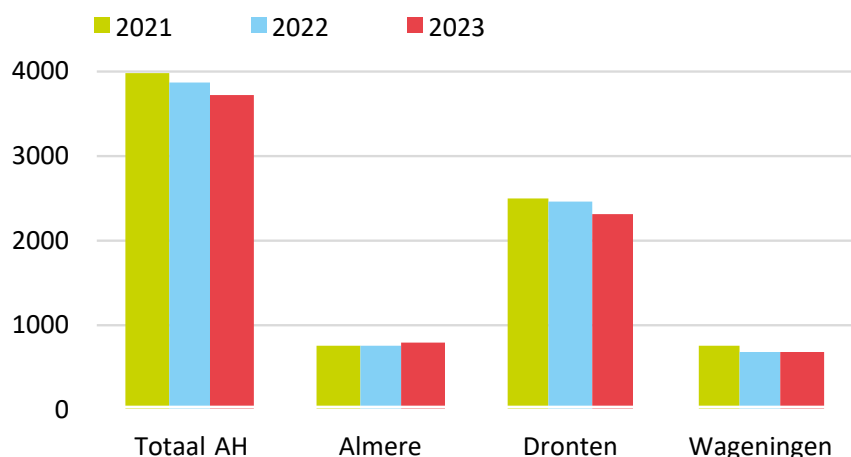
Bijlagen 5 en 8 geven een groot aantal kengetallen. In deze paragraaf volgt een deel daarvan. Aeres Hogeschool gebruikt het studentinformatiesysteem Osiris.

Studentenaantallen

In 2023 staan er bij Aeres Hogeschool 3.742 studenten ingeschreven, waarvan 2 bij 2 faculteiten: 763 in Almere + 2.302 in Dronten + 677 in Wageningen. Dit is een afname van 3,4% ten opzichte van 2022 (3.875 totaal in 2022: 745 in Almere + 2.454 in Dronten + 676 in Wageningen en 4.001 totaal in 2021). Landelijk neemt het aantal ingeschreven hbo'ers af met

3,4% in 2023 (-3,9% in 2022 en -4,1% in 2021, bron Vereniging Hogescholen).

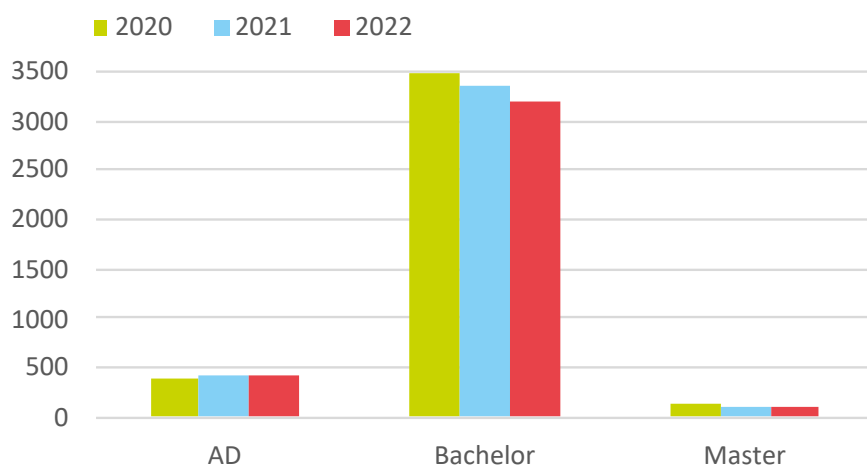
De docent-student-ratio van Aeres Hogeschool is 1:12,1 (1:12,9 in 2022 en 1:14,7 in 2021). Dit is inclusief projectuitvoering 8,2%, (9,5% in 2022 en 16% in 2021) en leidinggevend van onderwijzend personeel. Zonder projectuitvoering bedraagt de docent-student-ratio 1:13,6 (1:14,7 in 2022 en 1:18,6 in 2021). De onderstaande grafiek geeft het verloop van de totale aantallen studenten weer. Deze aantallen zijn ontleend aan het eigen SIS Osiris.

Grafiek 4.1 Studentenaantal, zie bijlage 8, tabel AH 2.

Per 1 oktober 2023 heeft Aeres Hogeschool 177 niet-Nederlandse studenten: 45 in Almere, 116 in Dronten en 16 in Wageningen (156 in totaal in 2022: 33 in Almere, 117 in Dronten en 7 in Wageningen en 156 in totaal in 2021). Van de niet-

Nederlandse studenten hebben er 69 (35 in 2022 en 45 in 2021) een niet-EER-nationaliteit. Studenten zonder EER-nationaliteit tellen niet mee in de bekostiging.

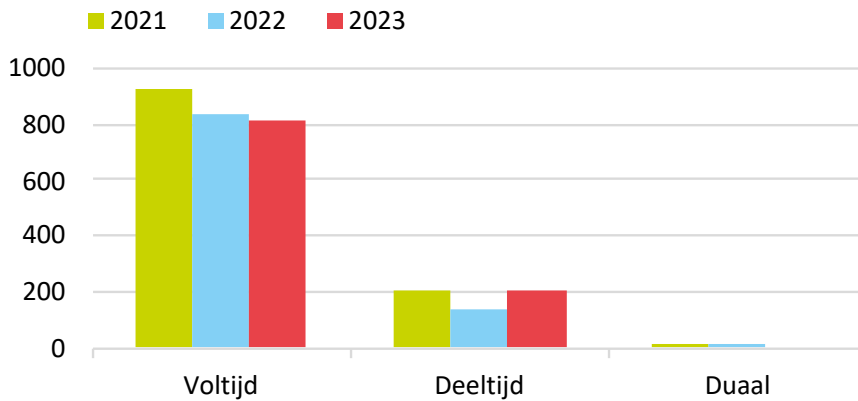
Grafiek 4.2 Uitsplitsing totaalaantal studenten naar opleidingsniveau, zie bijlage 8, tabel AH 3.

Instroom

De totale instroom neemt met 3,0% toe (van 981 naar 1.010 studenten, bron: Osiris per 1-10-2023). De instroom bij de faculteit in Almere neemt met 22,5% toe van 182 naar 223 (-23,5% in 2022 en 24% in 2021), in Dronten neemt de instroom met 0,5% af van 573 naar 570 (-10,3% in 2022 en 1,6% in 2021).

In Wageningen neemt de instroom met 4,4% toe van 226 naar 236 (-16,3% in 2022 en 3,8 in 2021) (zie bijlage 8, tabel AH 4). Landelijk neemt de instroom in het hbo in het schooljaar 2023-2024 af met 0,2% (bron: Vereniging Hogescholen) na een afname in de jaren daarvoor (-5,4% in 2022 en -8,6% in 2021).

Instroom naar opleidingsvorm

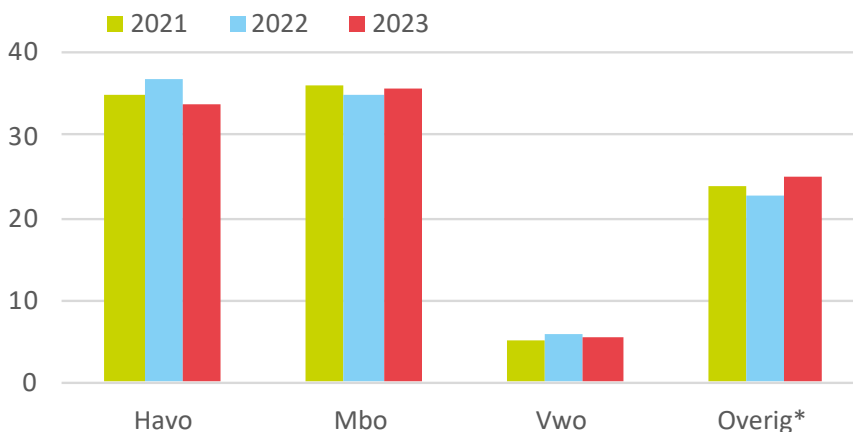

Grafiek 4.3 Uitsplitsing instroom naar opleidingsvorm, zie bijlage 8, tabel AH 4.

De verdeling voltijd en deeltijd verschilt sterk per faculteit. Van de ingestroomde studenten op de faculteit Almere doet 6,3% (0% in 2022 en 2021) een deeltijdstudie, op de faculteit Dronten doet 4,7% (3,0% in 2022 en 6,4% in 2021) een deeltijdstudie en 0% (1,7% in 2022 en 1,5% in 2021) van de

studenten volgt daar een duale opleiding (master), terwijl de deeltijdstudenten bij de faculteit Wageningen met 69,5% (51,8% in 2022 en 63,8% in 2021) meer dan de helft van de populatie uitmaken.

Percentage instroom naar vooropleiding

Grafiek 4.4 Uitsplitsing instroom Aeres Hogeschool naar vooropleiding (percentages), zie bijlage 8, tabel AH 5.

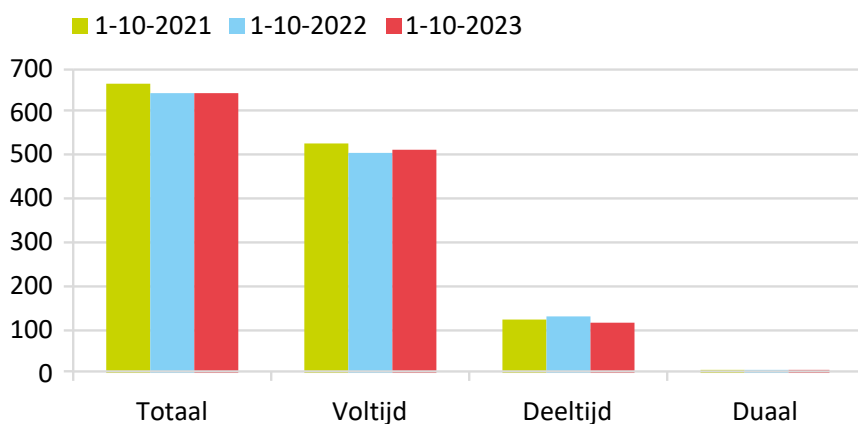
* De groep met vooropleiding Overig is bedoeld voor studenten met een buitenlands diploma, studenten met een eerder behaalde propedeuse en zij met een andersoortig recht tot toelating. Studenten kiezen bij de aanmelding in Studielink zelf de categorie, hierdoor kan een student in een andere categorie terechtkomen dan Aeres Hogeschool verwacht. Getallen zijn aangepast op basis van Osiris-informatie.

Bij de instroom in de vooropleiding is bij de faculteit Almere de grootste groep de havo (50,2% in 2023, 62,6% in 2022 en 59,7% in 2021). Voor de faculteit Dronten zijn dat het mbo (43,0% in 2023, 39,6% in 2022, en 41,6% in 2021) en de havo (34,5% in 2023, 36,8% in 2022 en 36,6% in 2021). Voor de faculteit Wageningen zijn dat de groep overig (48,7% in 2023,

43,4 in 2022 en 54% in 2021) en het mbo (34,3% in 2023, 38,5% in 2022 en 37% in 2021).

Resultaten

In bijlage 8 geven de tabellen AH 6 en AH 7 het aantal geslaagden, de studieduur en het aantal studiestakers per opleidingsvorm.

Grafiek 4.5 Aantal geslaagden naar opleidingsvorm, zie bijlage 8, tabel AH 6.

4.6.2 Financiën

Het resultaat van Aeres Hogeschool is in 2023 € 105.434 positief (€ 1.382.219 in 2022 en € 3.468.843 in 2021). De totale projectomzet van (gesubsidieerde) projecten bij Aeres Hogeschool is in 2023 circa € 5,6 mln. (€ 5,7 mln. in 2022 en 2021).

Aeres Hogeschool neemt niet deel aan de experimenten flexibel hoger onderwijs.

Uitgebreide informatie over de financiën is gegeven in hoofdstuk 2 en de jaarrekening. € 2.2. geeft een samenvatting

van het financieel (strategisch) beleid. Daarin is onder meer beschreven hoe Aeres het geld over de instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten verdeelt.

Profileringsfonds

Hogescholen zijn verplicht studenten onder bepaalde omstandigheden financieel te ondersteunen bij het afronden van hun studie. Hiervoor is een voorziening opgenomen genaamd het Profileringsfonds.

De commissie Profileringsfonds toetst iedere aanvraag op basis van het reglement Profileringsfonds. De studenten in de onderstaande tabel zijn EER-studenten.

	Studenten in overmacht-situaties	Bestuurders van studentenraden of OR	Overig
Aantal aanvragen	2 (2 in 2022)	0	0
Aantal toekenningen	0 (0 in 2022)	0	0
Totaal aantal toekenningen	2 (3 in 2022)	0	0
Gemiddelde hoogte toekenningen	€ 0 (€ 2.200 in 2022)	€ 0	€ 0
Gemiddelde duur toekenningen in dagen	0 (365 in 2022)	0	0

Voor internationale zaken is er de ondersteuning van het Aeres International Student Fund. Voor het verslagjaar 2023 zijn acht beurzen toegekend aan vier (18 in 2022 en 1 in 2021) uitgaande studenten en vier (4 in 2022 en 3 in 2021) inkomende studenten. Zie voor meer informatie hoofdstuk 8, AISF.

Holland Scholarship

Aeres Hogeschool participeert in het Holland Scholarship. Dit is een beurs van het ministerie van OCW én de Nederlandse hogescholen en universiteiten. De beurs is bedoeld voor studenten afkomstig uit landen buiten de Europese Economische Ruimte (EER) die aan Aeres Hogeschool willen gaan studeren. Hetzelfde geldt voor Nederlandse studenten van Aeres Hogeschool die willen studeren of stage lopen of een onderzoek willen doen buiten de EER. Het geld voor de beurs komt voor 50% van het ministerie van OCW (onderwijstoelage) en voor 50% van Aeres Hogeschool zelf (uit het AISF-budget).

4.6.3 Huisvesting, faciliteiten en omgeving

De algemene ontwikkelingen rond de huisvesting zijn beschreven in € 10.6.2. Hier volgen de bijzonderheden voor 2023:

Almere

- Na de oplevering van de nieuwbouw staat de verdere campusontwikkeling hoog op de agenda, zeker na het wegvallen van de reuring van de Floriade. Een conflict tussen de gemeente en de projectontwikkelaars vertraagt de ontwikkeling enorm. Dit is zichtbaar in bijvoorbeeld de kasambities of de verdere ontwikkeling van activiteiten in samenwerking met de Flevo Campus.
- De faculteit wil een kas realiseren in de zeer nabije omgeving en daar zijn middelen voor gereserveerd. Het wachten is op het akkoord op een kavel, die overigens ook begroot is.

- De faculteit werkt met een klimaatkamer, echter blijkt dat er bij de energievoorziening technisch nog wat haken en ogen zijn.
- Onderhoud op langere termijn van het gebouw vraagt aandacht gezien de forse kosten.

Dronten

- De faculteit Dronten besteedt aandacht aan vergroening van het interieur. Daarnaast blijft het zorg dragen voor een nette en veilige leer- en werkomgeving, een belangrijke doelstelling van de afdeling facilitair.

Wageningen

- Om duurzamer te werken past de faculteit in 2023 de lesroostering van het avondonderwijs aan, zodat op de bovenste verdieping de verlichting eerder uit kan.
- Er vindt onderhoud plaats aan kantoorruimtes en een arbo-verantwoorde inrichting.
- Aanpassing van het verblijfterrein aan de achterzijde: vergroening (van de gevels) en het plaatsen van meubilair voor ontmoetingsplekken.
- Realisatie pluktuin op een deel van het buitenterrein. Deze is bedoeld om te gebruiken in de lessen en op een ander deel van het terrein stelt Aeres een afgerasterd stuk grond beschikbaar voor het rewildingproject van Aeres. Hier komt de combinatie van onderwijs en onderzoek tot uiting.

De ontwikkelingen rond de studentenhuysvesting staan in € 4.6.6, Studentvoorzieningen.

4.6.4 Lerende cultuur en personele zaken

De algemene kaders en de verantwoording professionalisering staan in € 11.9.2. De hogeschool besprak het professionaliseringsplan 2018-2023 verschillende keren met de OR en ook met de vakbonden. Ze zet het gesprek voort.

4.6.5 ICT

De stafdienst ICT & IM stuurt de ICT-activiteiten aan. Zie € 10.7, ICT & IM.

4.6.6 Studentvoorzieningen

Aeres Hogeschool Dronten heeft aanvullende studentvoorzieningen, zoals sportzalen, een guesthouse en Bar 't Lab. Deze activiteiten staan in de begroting van de hogeschool. Voor alle activiteiten geldt het uitgangspunt dat ze minimaal budgetneutraal draaien.

In 2022 realiseert Aeres een masterplan voor de campus en de Aeres-gebouwen in Dronten en treft zij voorbereidingen voor het inrichten van een campusorganisatie onder leiding van een campusregisseur. Deze gaat samen met de hogeschool en haar partners en stakeholders uitvoering geven aan het plan. In 2023 stelt Aeres het masterplan op voor een meerjarige campusontwikkeling. In 2023 en verder werkt zij daaraan. Aeres Hogeschool Dronten heeft behoefte aan meer woonruimte voor studenten. De behoefte ontstaat door de

combi van het aantal huidige studenten en het beleid van de gemeente Dronten. Die wil een meer gezonde verhouding studenten-burgers realiseren in het dorp. Daarnaast voert de hogeschool verkennende gesprekken met de gemeente Lelystad om aldaar woonruimte voor studenten te realiseren.

Aeres Hogeschool Wageningen participeert samen met het NIOO-KNAW en WUR in de verdere ontwikkeling van de Wageningen Campus Oost (voorheen Born-Oost). Studenthuysvesting is onderdeel van die ontwikkeling. In 2023 zijn daar kleine vervolgstappen in gemaakt die vooral te maken hebben met procedures op gemeentelijk niveau.

Aeres Hogeschool Almere is samen met de gemeente Almere, Windesheim en het ROC van Flevoland in Almere Buiten in gesprek over de ontwikkeling van het beroepsonderwijs en studentenleven in Almere. Studenthuysvesting en campusvorming van Aeres en Windesheim zijn daarbij belangrijke onderwerpen. In 2023 vinden gesprekken plaats tussen deze partners en zet de gemeente actief in op citymarketing. In mei 2024 vindt een festival plaats, Breach, waar de onderwijspartijen in participeren. Er zijn ideeën over een gezamenlijke intro-activiteit.

Aeres Hogeschool heeft de Gedragscode internationale student hoger onderwijs ondertekend en belooft daarmee onder andere dat de hogeschool zich inspant om alle internationale studenten huysvesting te bieden. Daarvoor is op de campus in Dronten een paviljoen beschikbaar. In Almere reserveert de hogeschool permanent kamers bij een woningbouwvereniging en bij een organisatie voor studenthuysvesting die beschikbaar zijn voor internationale studenten. In 2023 maken 129 (128 in 2022) studenten daar gebruik van.

4.6.7 (Sociale) veiligheid en integriteit (incl. klachtenafhandeling)

Aeres Hogeschool biedt iedereen binnen de hogeschool een studie- en werkomgeving die (sociale) veiligheid en integriteit waarborgt. De gedragscodes liggen op Aeres-niveau vast in de integriteitscode. Op de websites staan verwijzingen naar die code. Op hogeschoolniveau staan de gedragscodes in het studentenstatuut en in de algemene informatiegids. In het studentenstatuut staat hoe de hogeschool stuurt op de omgang tussen studenten onderling, tussen studenten en docenten en tussen medewerkers onderling. Daarnaast stelt de hogeschool in 2022 een gender equality-plan op en start de herijking van dit plan in 2023. Het plan staat op de website, conform de eisen van de Europese Unie. De medewerkers houden zich aan de geschreven en ongeschreven regels die voor de eigen functie en de daarbij behorende rollen en taken gelden.

Klachten, incidenten en bezwaren Aeres Hogeschool

Aeres Hogeschool kent verschillende gremia (commissies/ colleges) waar studenten een forme(e)l(e) verzoek, klacht of bezwaar kunnen voorleggen ter beoordeling of waar ze in beroep kunnen gaan. Een student kan een formele klacht

of een formeel verzoek indienen bij het (lokale) loket voor klachten en verzoeken. Afhankelijk van de aard ervan neemt óf de examencommissie óf de faculteitsdirectie de klacht of het verzoek in behandeling.

Als de student het niet eens is met het resultaat, kan hij of zij de Interne Adviescommissie benaderen. Deze commissie opereert namens het College van Beroep voor de examens (COBEX) en gaat op zoek naar een minnelijke schikking. Lukt dat niet, dan kan de student de klacht indienen bij het Loket

rechtsbescherming studenten. Vervolgens schakelt de faculteit dan de COBEX en/of de Geschillenadviescommissie (GAC) in.

In 2023 handelen de klachtencommissies 1.056 (1.095 in 2022 en 773 in 2021) zaken af. De flinke toename in 2022 komt door relatief veel verzoeken van studenten om hun studiejaar over te mogen doen in verband met een studieachterstand.

Soort bezwaar/verzoek Almere	Aantal	Resultaat
Bezwaar tegen beoordeling van een module of beroepssituatie	1	Afgehandeld
Verzoek vrijstelling	16	Afgehandeld
Wijziging moduleoverzichten	8	Afgehandeld
Verzoek om afwijking van toetsprocedure (toetsmoment, inlevermoment)	100	Afgehandeld
Aangepast studieprogramma	18	Afgehandeld
Plagiaat en fraude vastgesteld	4	Afgehandeld
Overig	123	Afgehandeld
College van Beroep voor de examens	1	Afgehandeld
Totaalaantal	271	

Soort bezwaar/verzoek Dronten	Aantal	Resultaat
Bezwaar tegen beoordeling van een module of beroepssituatie	12	Afgehandeld
Verzoek vrijstelling	13	Afgehandeld
Wijziging module-overzichten	25	Afgehandeld
Verzoek om afwijking van toetsprocedure (toetsmoment, inlevermoment)	27	Afgehandeld
Aangepast studieprogramma	54	Afgehandeld
Covid-19-gerelateerde bezwaren	4	Afgehandeld
Plagiaat en fraude vastgesteld	10	Afgehandeld, 4 verdenkingen fraude met ChatGPT, 3 plagiaat door kopie werk andere student, 2 ontbrekende literatuurlijsten en 1 vermoeden fraude met computerexamen.
Overig	578	Afgehandeld, waaronder 146 verzoeken alsnog intekenen toets, 62 onregelmatigheden, 104 verzoeken herkansing, 13 klachten, 5 verzoeken om terugplaatsing.
College van Beroep voor de examens	2	Afgehandeld
Totaalaantal	725	

Soort bezwaar/verzoek Wageningen	Aantal	Resultaat
Bezwaar tegen beoordeling van een module of beroepssituatie	3	
Verzoek vrijstelling	9	Afgehandeld, betreft vrijstellingen door de toelatingscommissie gegeven. Dit is gemandateerd door de examencommissie.
Wijziging module-overzichten	0	

Soort bezwaar/verzoek Wageningen	Aantal	Resultaat
Verzoek om afwijking van toetsprocedure (toetsmoment, inlevermoment)	27	Afgehandeld
Aangepast studieprogramma	0	
Plagiaat en fraude vastgesteld	5	
Overig	16	
College van Beroep voor de examens	0	
Totaalaantal	60	

Fraude

Voor het vaststellen van plagiaat maakt Aeres Hogeschool veelal gebruik van het digitaal inleveren via Ouriginal. Daarnaast kan de hogeschool plagiaat constateren bij op een andere manier in te leveren werk (denk aan ontwerptekeningen en collages). In dat geval is het de beoordelende docent die het plagiaat opmerkt.

In november 2022 markeert de lancering van ChatGPT een belangrijk moment in de toegankelijkheid van kunstmatige intelligentie (AI), vooral taalmodellen. De hogeschool volgt ontwikkelingen in AI op de voet, maar het is te vroeg om nu al conclusies te trekken. Het Onderwijs- en Examenreglement besteedt sinds 2023 specifiek aandacht aan fraude met AI. Belangrijk is dat studenten AI kritisch leren gebruiken en transparant zijn over hoe zij het gebruiken. Dat is ook belangrijk in hun latere beroep. De hogeschool stelt in 2023 AI-richtlijnen voor studenten op. Voor docenten organiseert zij een lunchbox-bijeenkomst om de dialoog over AI te ondersteunen. Bij het (her)ontwerpen van toetsen proberen docenten rekening te houden met de mogelijkheden en uitdagingen die AI biedt. ICT & Onderwijs (teaching en learning centre) maakt op de faculteiten een begin met het verrijken van het professionaliseringsaanbod voor docenten. Voorbeelden zijn: training basisvaardigheden AI, gebruik van AI bij het maken van lesmateriaal en AI en toetsing. De hogeschool werkt aan een handreiking voor docenten voor deze trainingen.

Tijdens de afname van schriftelijke en digitale tentamens maakt de hogeschool, bij constatering van fraude (bijvoorbeeld in verband met gebruik van of in bezit hebben van niet toegestane hulpmiddelen), een fraudeprotocol op. Surveillanten, die de hogeschool extern inhuurt, ontvangen halfjaarlijks instructie over toezicht in de examenzaal.

In 2023 stelt de hogeschool in Almere vier keer fraude vast (2 in 2022 en 0 in 2021), in Dronten tien keer (3 in 2022 en 6 in 2021) en in Wageningen vijf keer (4 in 2022 en 10 in 2021). In totaal dus veertien keer (9 in 2022 en 16 in 2021). De toename lijkt ten dele te verklaren te zijn door (verondersteld) onrechtmatig gebruik van ChatGPT. Er is geen wijziging in het beleid anders dan de toevoeging van AI in het Onderwijs- en Examenreglement sinds 2023.

4.7 Kwaliteitsafspraken

Hbo-instellingen moeten in het kader van de kwaliteitsafspraken informatie opnemen in het jaarverslag over de inhoud en de voortgang (thema, doelstellingen en resultaten) van de kwaliteitsafspraken. Dit zowel centraal als decentraal, indien van toepassing. Ook moet de hogeschool laten zien hoe de medezeggenschap over de studievoorschotmiddelen is geregeld.

4.7.1 De kwaliteitsafspraken en de PDCA-cyclus

De kwaliteitscyclus van Aeres Hogeschool sluit aan bij de PDCA-cyclus van Aeres. Elk jaar verschijnt een kaderbrief van Aeres met inhoudelijke en financiële kaders en aansluitend een jaarplan en begroting/meerjarenbegroting van Aeres Hogeschool. Daarnaast beschikt Aeres Hogeschool over een Handboek Kwaliteitsmanagement, aan de hand waarvan de hogeschool de kwaliteit van onderwijs en onderzoek meet. Aeres monitort en bespreekt financiële- en kwaliteitsresultaten middels trimesterrapportages. Over elk kalenderjaar verschijnt een jaarverslag en een jaarrekening.

De financiële middelen bedoeld voor de kwaliteitsafspraken staan in de begroting/meerjarenbegroting en worden uitgewerkt in de toelichting daarop. In de jaarplannen van de komende jaren zal Aeres Hogeschool eventuele aanpassingen van de kwaliteitsafspraken opnemen. In de jaarrekening en het jaarverslag van Aeres zijn de middelen kwantitatief opgenomen en worden ze kwalitatief verantwoord.

In het Handboek Kwaliteitsmanagement staat beschreven op welke wijze Aeres Hogeschool werkt aan de kwaliteit van haar onderwijs en onderzoek. Ze stelt, indien nodig, verbeterplannen op en monitort die. De hogeschool actualiseert het Handboek jaarlijks, mede in overleg met de gezamenlijke vergadering van Ondernemingsraad en Centrale Studentenraad. In trimesterrapportages en in het jaarverslag licht ze de kwaliteit van het onderwijs aan de hand van actuele onderzoeken toe.

4.7.2 Proces medezeggenschap

In 2019 biedt Aeres Hogeschool het plan Kwaliteitsafspraken 2.0 aan aan de gezamenlijke vergadering (GV) van de OR. Elke eventuele wijziging op dit plan legt zij ook voor aan de GV. In die vergadering spreekt de hogeschool een proces af dat aansluit op de planning- en control-cyclus. De leden van de GV zijn daardoor jaarlijks betrokken bij de wijze van besteding van de middelen. Volgens plan biedt de hogeschool in 2020 het kwaliteitsplan voor de herstelbeoordeling door de NVAO aan, met daarin voor alle jaren afspraken over besteding van de studievoorschotmiddelen en de eventuele bijstelling van de voornemens. Die afspraken gaan over:

1. Tussen hogeschooldirectie en GV: delen van jaarplan en meerjarenbegroting (respectievelijk in juni/september en oktober/november).
2. Tussen College van Bestuur (CvB), instellingsdirecteur en GV: bespreken van de MJB Stichting Aeres Groep (in november/december). De besteding van de studievoorschotmiddelen maakt deel uit van de MJB. In de begeleidende brief bij de MJB, Instemming op de hoofdlijnen van de begroting, geeft het CvB, eveneens op hoofdlijnen, eventueel bijgestelde en nader geconcretiseerde plannen aan.

Studievoorschotmiddelen

De realisatie van de plannen rond de besteding van de studievoorschotmiddelen neemt Aeres Hogeschool op in de reguliere rapportages. Ze bespreekt deze rapportages steeds met de gezamenlijke vergadering (GV) en daarbij komen de studievoorschotmiddelen steeds expliciet aan bod, waardoor zowel personeelsleden als studenten feedback kunnen geven. Punt van aandacht is de inbreng van de studentengeleding in de GV, zowel naar het aantal deelnemende studenten als naar de wijze waarop de studenten aangesloten zijn.

Reflectie

In goed overleg tussen OR, CSR en directie richt de hogeschool zich op drie thema's zoals beschreven in de volgende paragraaf (€ 4.7.3).

De OR volgt in 2022 en 2023 de besteding van de middelen middels de begrotingscyclus en het jaarverslag. Op basis van de tussentijdse meldingen in de rapportages overlegt de OR met de directie onder meer over het feit dat de hogeschool bij de professionalisering het bedrag bedoeld voor uren voor bijscholing inzet voor de aanschaf van apparatuur. In 2022 doet Aeres Hogeschool weer meer investeringen en verkleint ze de door covid-19 opgelopen achterstand ten opzichte van de planning.

De geplande bestedingen voor intensiever en kleinschaliger onderwijs zijn in de kaders vooraf opgenomen.

Een deel van deze tekst komt uit het totale OR-verslag in € 10.15.2.

4.7.3 Kernpunten kwaliteitsafspraken

Aeres Hogeschool ontvangt aanvullend op de reguliere rijksbijdrage voor de jaren 2019-2024 een totaalbedrag van € 13.613.000 voor extra onderwijskwaliteit. Voor de besteding van dit bedrag schreef Aeres Hogeschool in 2019 een plan, waarvan de NVAO de herziene versie in 2020 met een voldoende beoordeelt. Het ministerie van OCW neemt deze voldoende beoordeling over.

Aeres Hogeschool kiest voor de besteding van de kwaliteitsmiddelen voor de volgende thema's:

1. Intensiever en kleinschalig onderwijs.
2. Verdere professionalisering van docenten.
3. Passende en goede onderwijsfaciliteiten.

De thema's Intensiever en kleinschalig onderwijs en Passende en goede onderwijsfaciliteiten sluiten naadloos aan bij de volgende twee speerpunten in het instellingsplan:

- Professioneel ontwikkelen in interactie met anderen en in een kleinschalige omgeving.
- Contextueel leren is leren en werken in de authentieke context van werkveld en praktijk.

Het thema Verdere professionalisering van docenten sluit aan bij het nieuwe strategieplan van Aeres 2023-2027.

De hogeschool kiest niet voor de volgende thema's:

- Onderwijsdifferentiatie. De reden daarvoor is dat in alle drie de faculteiten Ad's, bachelors en masters deel uitmaken van het opleidingsaanbod. Het major-/minor-model (Almere, Dronten), het grote aantal studievarianten bij de lerarenopleidingen (Wageningen), de vele (onderzoeks)projecten en stagemogelijkheden, nationaal en internationaal, bieden reeds veel keuzemogelijkheden. Daarnaast hebben studenten volop mogelijkheden zich te ontplooiën in raden, commissies, studie- en studentenverenigingen.
- Meer en betere begeleiding van studenten. Studiebegeleiding en mentoraat zijn goed georganiseerd. Docenten kennen hun studenten en zijn laagdrempelig. Bij de uitwerking van intensiever en kleinschalig onderwijs kiest Aeres Hogeschool voor extra coaching en training gekoppeld aan het onderwijs.
- Studiesucces. De laatste jaren is veel aandacht besteed aan studiesucces en doorstroom. Inmiddels lopen projecten om de doorstroom mbo-hbo te verbeteren, binnen Aeres en in samenwerking met andere groene mbo's. De hogeschool neemt maatregelen om de uitval in het eerste jaar, na aanscherping van de BSA-norm, weer op het oude niveau te krijgen. Analyses en genomen maatregelen resulteren in hogere bachelorrendementen. Het aantal langstudeerders neemt af.

4.7.4 Verantwoording kwaliteitsafspraken: financieel

De onderstaande tabel geeft de ontvangen middelen voor de kwaliteitsafspraken weer.

Bedragen in €	Totaal ontvangen	Totaal bestedingen
2019	1.099.057	1.270.873
2020	1.320.380	1.943.517
2021	2.359.103	2.393.581
2022	2.933.419	2.637.500
2023	3.399.227	3.894.736
2024 prognose	3.845.930	2.851.437

De verdeling van de financiën is over de jaren en over de faculteiten vergelijkbaar met die in de eerste versie van het kwaliteitsplan, dat toen is afgestemd met de medezeggenschap (zie € 4.7.2 en € 11.15.2). Voor 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023 staan de gerealiseerde bedragen in onderstaande tabel, evenals de prognose voor 2024.

Bedragen in €	Thema 1: Intensiever en kleinschalig onderwijs	Thema 2: Verdere professionalisering van docenten	Thema 3: Passende en goede onderwijsfaciliteiten	Totaal
Faculteit Almere				
2019	290.542	24.174	18.711	333.427
2020	339.900	10.227	5.118	355.245
2021	725.900	38.016	43.010	806.926
2022	982.784	16.956	54.144	1.053.884
2023	911.115	0	48.356	959.470
2024 prognose	745.201	0	120.267	865.468
Faculteit Dronten				
2019	756.622	47.400	46.509	850.531
2020	1.008.200	53.561	194.883	1.256.644
2021	748.700	133.704	254.972	1.137.376
2022	733.300	69.529	309.991	1.112.821
2023	2.443.000	0	303.770	2.746.770
2024 prognose	1.251.100	0	500.652	1.751.752
Faculteit Wageningen				
2019	51.200	2.212	33.503	86.915
2020	148.902	58.276	64.451	271.629
2021	369.941	32.400	46.938	449.279
2022	292.713	12.960	73.492	379.165
2023	118.266	0	45.849	164.115
2024 prognose	284.254	0	45.849	330.103
Aeres Hogeschool totaal				
2019	1.098.364	73.786	98.723	1.270.873
2020	1.497.002	122.063	264.452	1.883.518
2021	1.844.541	204.120	344.920	2.393.581
2022	2.008.796	99.445	437.628	2.545.869
2023	3.472.380	0	397.975	2.999.501
2024 prognose	2.280.555	0	666.768	2.947.323

In het kwaliteitsplan ligt vast dat de hogeschool de kwaliteitsmiddelen besteedt aan het op orde houden van de basiskwaliteit van het onderwijs. De bestedingen voor professionalisering en praktijkfaciliteiten blijven in

beperkte mate bij achter de plannen. Hieronder staat een verantwoording van de besteding van de middelen in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023.

4.7.5 Verantwoording thema 1: Intensiever en kleinschalig onderwijs

Dit thema sluit naadloos aan bij de speerpunten in het instellingsplan.

Aeres Hogeschool Almere	
Thema 1:	Intensiever en kleinschalig onderwijs
Doelstelling:	Op orde houden van de basiskwaliteit van het onderwijs.
Plannen:	Het omzetten van de bedragen in de middelenkaders voor onderwijsuitvoering en onderwijsinnovatie naar docenturen.
Gerealiseerde besteding in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, faculteit Almere	
Handhaven van de onderwijskwaliteit bij groei van het aantal studenten: • Uitvoering van onderwijs aan extra groepen ten opzichte van t-2. - Voor het programmahoofd praktijkonderwijs kent de faculteit 50 extra uren toe, ter verbetering van de coördinatie van praktijkfaciliteiten en onderwijsuitvoering. • Generieke verhoging van normen voor toekenning van uren voor onderwijsuitvoering: - Het aantal docenturen van modules in de jaren 1 tot en met 3 stijgt van 310 naar 342 uren. - Het aantal docenturen voor minoren stijgt van 90 naar 120, waardoor meer lessen en begeleiding plaatsvinden. - Veel practica, vooral in het eerste jaar, biedt de faculteit aan aan halve groepen; datzelfde geldt voor trainingen. - De faculteit kent meer uren aan coaches toe, waardoor er meer ruimte ontstaat voor persoonlijke begeleiding van studenten en een betere voorbereiding van assessments.	
• Prognose bestedingen 2024, faculteit Almere	
• De faculteit Almere verwacht verdergaande groei. Er zijn middelen nodig voor het kleinschalig houden van het onderwijs. • Extra inzet ten bate van het welzijn van studenten wordt voortgezet vanuit de middelen voor studentenwelzijn.	

Aeres Hogeschool Dronten	
Thema 1:	Intensiever en kleinschalig onderwijs
Doelstelling:	Op orde houden van de basiskwaliteit van het onderwijs.
Plannen:	Het omzetten van de bedragen in de middelenkaders voor onderwijsuitvoering en onderwijsinnovatie naar docenturen.
Gerealiseerde besteding in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, faculteit Dronten	
Handhaven van de onderwijskwaliteit bij groei van het aantal studenten: • Uitvoering van onderwijs aan extra groepen ten opzichte van t-2. • Generieke verhoging van normen voor toekenning van uren voor onderwijsuitvoering: - Het aantal docenturen van modules in jaar 1 tot en met 3 stijgt van 310 naar 342 uren. - Het aantal docenturen voor minoren stijgt van 90 naar 135. - Het aantal docenturen van modules in de deeltijdopleidingen in jaar 1 tot en met 3 stijgt van 90 naar 100 uren. - Het aantal docenturen voor schakelmodules stijgt van 30 naar 50. Deze uren zijn als volgt besteed: - De groepsgroottes bij de opleiding Dier- en veehouderij zijn door het grote aantal studenten in het eerste jaar groot. De maximale groepsgrootte is teruggebracht naar 25 studenten. - Er zijn meer uren beschikbaar voor mentoraat. Een eerstejaars groep van meer dan twintig studenten heeft twee mentoren, die een extra overlegvergoeding krijgen, en er zijn extra coachings- en trainingsuren bij modules en minoren. - Meer feedbackmomenten gericht op de persoonlijke begeleiding van assessments. - Meer uren voor presentatie- en sollicitatietrainingen. Hierdoor is er meer individuele aandacht, waardoor er meer ruimte is voor feedback op producten en voor individuele begeleiding van studenten. - Meer uren voor inhoudelijke begeleiding, bijvoorbeeld bij statistiek en logistiekvakken: extra theorielessen en werkcolleges (voor het maken van berekeningen), daarnaast extra oefentoetsen met feedback. - Meer uren voor begeleiding van studentbedrijven: meer uren voor vergaderingen met de studentbedrijven en meer uren voor het beoordelen van eindproducten. - Meer uren voor begeleiding van studenten bij hun afstuderen en proeven van bekwaamheid in het derde jaar. - Uitbreiding van het aantal practicumopstellingen in het Agri Innovation Centre voor meer practica in kleine groepjes. Bij de practica is zowel de docent als de onderwijsassistent aanwezig.	

Aeres Hogeschool Dronten

Thema 1: Intensiever en kleinschalig onderwijs

- Specifiek aandachtspunt rond doorstroom- en schakelvakken in het eerste jaar en mentoraat:
 - Kleinere groepen voor het vak Engels in het eerste jaar. Voor elke vier groepen Engels is een vijfde groep gecreëerd.
- Voor wiskunde zet de faculteit een onderwijsassistent extra in voor persoonlijke begeleiding van de studenten. Dit gebeurt in de vorm van werkcolleges. Bij het uitwerken van opgaven zijn zowel de docent als de onderwijsassistent aanwezig voor ondersteuning. Daarnaast gebruikt de faculteit quizzen en filmpjes, die de studenten helpen om de moeilijke onderwerpen beter te begrijpen.

Prognose besteding 2024, faculteit Dronten

- De faculteit kent een daling in aanmeldingen en populatie. Er zijn middelen nodig voor het kleinschalig houden van het onderwijs. Ook richt de faculteit zich op betere onderwijskundige aanpassingen door de vorming van een onderwijskundig team.

Aeres Hogeschool Wageningen

Thema 1: Intensiever en kleinschalig onderwijs

Doelstelling: Op orde houden van de basiskwaliteit van het onderwijs.

Plannen: Het omzetten van de bedragen in de middelenkaders voor onderwijsuitvoering en onderwijsinnovatie naar docenturen.

Gerealiseerde besteding in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, faculteit Wageningen

- De faculteit Wageningen benut de kwaliteitsmiddelen om de flexibilisering van de lerarenopleidingen verder mogelijk te maken en te blijven voldoen aan de stelselvraag voor voldoende bekwame hybride leraren voor beroepsgerichte vakken in vmbo en mbo.
- Om te voldoen aan de vraag van de deeltijdstudent verwacht de faculteit een vergaande mate van flexibilisering om aan te sluiten bij de verschillende achtergronden van studenten (vooropleiding en ervaring). De faculteit Wageningen doet daar al twintig jaar ervaring mee op, maar de vraag neemt door de groei toe. In de praktijk betekent dit dat de faculteit deze studenten vaak in aparte, en daardoor kleinere, groepen en meer individueel begeleidt dan standaard in voltijdopleidingen.
- Het aantal studenten van de faculteit Wageningen groeit. In het kader van kleinschalig onderwijs houdt zij de student-docent-ratio gelijk.
- Extra werkbegeleiding voor de voltijd- en deeltijdopleidingen en intensivering van de werkplekcoördinatie in het kader van intensiever onderwijs.
- Extra uren ingezet op schakelvakken, werkplekleren en begeleiding van groepen binnen professionele ontwikkeling/slb.

Prognose besteding 2024, faculteit Wageningen

- De faculteit groeit in 2023 en zal dit naar verwachting ook in 2024 doen. Er zijn middelen nodig om het onderwijs kleinschalig te houden.
- De faculteit zet de middelen vanaf 2022 in om intensiever onderwijs mogelijk te maken.

4.7.6 Verantwoording thema 2: Verdere professionalisering docenten

Dit thema sluit naadloos aan bij de speerpunten in het instellingsplan.

Aeres Hogeschool				
Thema 2:	Verdere professionalisering van docenten			
Doelstelling:	Extra inzetten op professionalisering in ICT en onderwijs: implementatie van een nieuw Learning Management System (LMS), toepassing van ICT in het onderwijs.			
Plannen:	Groepen docenten als sleutelfiguren extra professionaliseringsuren geven met als doel dat zij in hun teams (olievlekwerking) hun collega's verder professionaliseren.			
Gerealiseerde besteding in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023				
Professionaliseringsthema	Almere	Dronten	Wageningen	Doelstelling
Professionaliseren gebruik LMS (Canvas key-users)	0 uren	270 uren	320 uren	Implementatie van Canvas en het opleiden van gebruikers.
Onderwijs met ICT (diverse docenten)	806 uren	1.898 uren	948 uren	Verrijking van de digitale leer- en werkomgeving van student en docent. Door covid-19 digitaliseert het onderwijs versneld. Een deel van het opleidingsbudget is in 2020 besteed aan ICT- apparatuur voor digitalisering van lessen.
Samenwerken O365 (team ICT & Onderwijs)	0 uren	80 uren	40 uren	Scholingsaanbod formuleren. Bevorderen didactische ICT- bekwaamheid van docenten. Sinds maart 2020 verbreedt en intensificeert het gebruik van Office 365. Scholingsvragen veranderen en er is geleerd door training on the job.
Totaal	806 uren	2.448 uren	1.308 uren	
Prognose besteding 2024				
Aeres Hogeschool heeft voor thema 2 geen verdere plannen voor bestedingen in 2024.				

4.7.7 Verantwoording thema 3: Passende en goede onderwijsfaciliteiten

Dit thema sluit naadloos aan bij de speerpunten in het instellingsplan.

Aeres Hogeschool Almere	
Thema 3:	Passende en goede onderwijsfaciliteiten
Doelstellingen:	Het uitbreiden van de praktijkfaciliteiten op de wijze waarop Aeres Hogeschool dat al doet en ze gaat meer doen dan ze al doet.
Plannen:	In Almere betreft dit het aanvullen van practicummaterialen. Vanaf eind 2022 kan de faculteit de experimentele kassen van de Floriade, na afloop van de tentoonstelling, overnemen voor het praktijkleren.
Gerealiseerde besteding in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, faculteit Almere	
- In Almere groeit het aantal studenten tot en met 2021. Per 2022 is er een (tijdelijke) daling. De bestedingen in Almere richten zich op uitbreiding van de daarvoor benodigde praktijkfaciliteiten en het bieden van meer praktijkonderwijs in goed geoutilleerde onderwijsfaciliteiten. - In 2019 is het bedrag besteed aan de aanschaf van extra microscopen. Met het oog op meer laboratoriumruimten in de nieuwbouw schaft de faculteit nog een aantal microscopen aan. Ook schaft ze voor de ingebruikname van een foodlab extra inventaris aan. - Het in gebruik nemen van het nieuwe schoolgebouw in 2021 leidt ook tot extra bestedingen om diverse laboratoria in te richten. Het gaat hier bijvoorbeeld om een videomuur in het Geo-lab en observatieapparatuur in het Foodlab.	
Prognose besteding 2024, faculteit Almere	
Het plan om kassen van de Floriade over te nemen gaat niet door. De faculteit zoekt nu naar andere mogelijkheden om een kasfunctie goed te verbinden aan de school.	

Aeres Hogeschool Dronten	
Thema 3:	Passende en goede onderwijsfaciliteiten
Doelstellingen:	Het uitbreiden van de praktijkfaciliteiten op de wijze waarop Aeres Hogeschool dat al doet en ze gaat meer doen dan ze al doet.
Plannen:	De studenten en docenten van de faculteit Dronten maken steeds vaker gebruik van Aeres Farms (diverse landbouwbedrijven met verschillende bedrijfsvoeringconcepten), van het Agri Innovation Centre (faciliteiten voor smart farming, agrotechniek en engineering) en de goed geoutilleerde laboratoriumruimten. Daarnaast vraagt de ambitie om mee te bewegen met ontwikkelingen, zelfs daarin voorop te lopen, om meer ondersteuning, om een nog gevarieerdere bedrijfsvoering en om faciliteiten waarin de studenten kunnen experimenteren.
Gerealiseerde besteding in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, faculteit Dronten	
De faculteit Dronten beschikt over extra onderwijsfaciliteiten, waarmee ze aansluit op de wensen van het groeiend aantal studenten, van het bedrijfsleven (o.a. rond onderzoek) en van de overheid om bepaalde curricula te blijven bieden. In 2019-2021 zijn de middelen onder andere besteed aan: • Extra wandcontactdozen. • Het volledig inrichten en de ingebruikname van het lokaal voor de zuivelverwerking (fase 1). Een uitbreiding van het gebruik voor andere opleidingen is gerealiseerd (fase 2). • Het verder herinrichten van het CirKL Business Lab, zodat studenten meer kunnen participeren in onderzoeken naar circulariteit. • Het aanbrengen van hightech meetapparatuur in een fieldlab. Hierbij doet het lab metingen naar bodemverdichting. De metingen gebruikt de faculteit als lesstof. Studenten participeren in de opzet van het fieldlab. • Het aanstellen van een extra medewerker in het onderwijslaboratorium, waardoor de faculteit meer studenten beter kan begeleiden bij het doen van proeven. Daardoor ontstaat ook een betere basis om later in de studie kwalitatief goed onderzoek uit te voeren. • Het gebruik nemen van een landbouwkavel. Op deze kavel kunnen studenten experimenteren met verschillende soorten gewassen en verschillende bewerkingsvormen. Een eigen medewerker zorgt ervoor dat machines en werktuigen steeds gereed staan op het moment dat ze in de lessen nodig zijn. • Het gebruik van een dierlaboratorium, waarin twee kunstkoeien staan. Het gebruik ervan staat in het lesprogramma. Voor dit dierlab schaft de faculteit extra snijtafels en een wastafel aan. • Het uitbreiden van de faciliteiten voor huisdierendata met hartslagmeters en stappentellers. Deze inventaris levert meetgegevens op over het gedrag van huisdieren.	
Prognose besteding 2024, faculteit Dronten	
• De faculteit verbreedt in het CirKL Business Lab het aantal praktijk- en onderzoeksfaciliteiten. • Bij huisdierendata zet de faculteit meer in op het delen van relevante huisdierendata met de sector. In plaats van een verbreding naar praktijkfaciliteiten met aquaria richt ze voor studenten een communicatielaboratorium in. • De vorming van een klimaatbedrijf neemt langere tijd in beslag. De eerste stap daarin is de ontwikkeling van een campusvisie.	

Aeres Hogeschool Wageningen	
Thema 3:	Passende en goede onderwijsfaciliteiten
Doelstellingen:	Het uitbreiden van de praktijkfaciliteiten op de wijze waarop Aeres Hogeschool dat al doet en ze gaat meer doen dan ze al doet.
Plannen:	De faculteit Wageningen financiert praktijkweken voor diverse studierichtingen, die ze eerder vanuit de voormalige Impuls-gelden financierde, werkweken in het buitenland en praktijktrainingen op locatie. Daarnaast vraagt de uitbreiding van het aantal opleidingen om uitbreiding van de praktijkfaciliteiten.
Gerealiseerde besteding in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, faculteit Wageningen	
- De faculteit Wageningen beschikt jaarlijks over een additioneel budget van € 80.000 voor praktijkactiviteiten en praktijkfaciliteiten. Studenten bepalen waar de faculteit het geld aan besteedt. De faculteit betreft ze zo bij hun programma (studieverenigingen e.d.). Het doel van de bestedingen is: - Opdoen van specialistische verdiepende kennis als extra bovenop het curriculum. - Aanschaffen van ondersteunende middelen om te leren experimenteren. - Door covid-19 zijn de mogelijkheden beperkt en daardoor is € 64.500 van de € 80.000 uitgegeven. - Voorop staat dat de faculteit flexibel kan reageren op studentenvragen. - In de bacheloropleidingen en Ad-opleidingen ondersteuner zijn de volgende bestedingen onderscheiden: - Leren in de praktijk in gespecialiseerde omgevingen in binnen- en buitenland. - Leren in gespecialiseerde omgevingen met studenten uit andere opleidingen of studieverenigingen. - Leren experimenteren met specialistische apparatuur. De studenten en de opleidingen zijn aan zet: studieverenigingen en docenten doen voorstellen. In het plan Kwaliteitsafspraken zijn de procedures beschreven. - Het doel van de kwaliteitsmiddelen bij de master is het vergeven van extra vouchers voor studenten voor de inhuur van specialisten ter ondersteuning van de groepsopdrachten.	
Prognose besteding 2024, faculteit Wageningen	
De faculteit Wageningen zet het bestaande programma door.	

4.8 Kwaliteitsmanagement

Het Handboek Kwaliteitsmanagement beschrijft de instrumentaria en kwaliteitsmanagementprocedures van Aeres Hogeschool. Zij werkt met de zogenaamde PDCA-cyclus. Deze cyclus van integrale kwaliteitszorg brengt stelselmatig in beeld in welke mate de hogeschool voldoet aan de gewenste kwaliteit. De resultaten van dat onderzoek kunnen leiden tot aanbevelingen voor kwaliteitshandhaving of -verbetering. De medewerkers van het kwaliteitsmanagementteam volgen de realisatie van de verbeteracties.

In het instellingsplan 2020-2024 geeft Aeres Hogeschool de volgende ambities voor de kwaliteit van het onderwijs:

- De afgestudeerden van Aeres Hogeschool zijn gewild bij bedrijfsleven, (onderwijs)instellingen en organisaties.
- Accreditaties van opleidingen en onderzoeksprogramma's verlopen soepel en hebben een voldoende resultaat.
- Studenten, alumni en medewerkers zijn bovengemiddeld tevreden blijkens: NSE, HBO-Monitor, docenten- en onderwijsbeoordelingen, medewerkerstevredenheidsonderzoek, benchmarks.
- Aeres Hogeschool heeft meer dan voldoende onderzoeks- en onderwijsopdrachten van onze externe stakeholders: er is een goed gevulde orderportefeuille met onderzoeks-, onderwijs- en consultancyopdrachten, 15 tot 20% van onze jaaromzet aan eerste geldstroom. Opleidingen zijn hierdoor praktijkgericht: studenten, docenten en externe partners voeren samen onderzoek uit aan de hand van opdrachten

van bedrijven, instellingen en overheden. Docenten en lectoren zijn op de hoogte van actuele vraagstukken en de nieuwste ontwikkelingen.

- Aeres Hogeschool organiseert Leven Lang Ontwikkelen-activiteiten: onderwijsactiviteiten en evenementen en publicaties waarin ze ontwikkelde en toepasbaar gemaakte kennis deelt (valorisatie).
- Het goede doen en dat goed doen uit zich ook in de groei van het aantal studenten, de groei van het aantal onderzoeks-, onderwijs- en consultancyopdrachten en de jaaromzet, en de groei van het aantal valorisatieactiviteiten.

4.8.1 Resultaten 2023

Op het gebied van kwaliteitsmanagement spelen in 2023 de volgende zaken.

Monitoring en evaluaties

Jaarlijks vinden de volgende activiteiten plaats om de kwaliteit van het onderwijs te monitoren en te verbeteren.

Jaarlijkse evaluatie onder studenten van de diverse voltijd- en deeltijdopleidingen:

- Nationale Studenten Enquête, zie 4.11.2.
- Jaarlijkse evaluatie onder afgestudeerden van de diverse voltijd- en deeltijdopleidingen (HBO-Monitor).

- Gesprekken met studenten over de evaluaties en mogelijke verbeterpunten.
- Gesprekken met de opleidingscommissies en studentenraden.
- Gesprekken met teamleiders en directie over de evaluaties en mogelijke verbeterpunten.
- Incidentele evaluaties of specifieke onderzoeken.
- Monitoring en bewaking van de aanpak van de verbeterpunten alsmede het coachen van hierbij betrokken medewerkers.

Het kwaliteitsmanagementteam heeft verschillende instrumenten voor de planning- en control-cyclus.

Instrumenten zijn:

- Trimesterrapportages en een jaarrapportage over kwaliteitsmanagementzaken.
- Een actiepuntenbestand voor het management. Dit bestand vermeldt alle actiepunten van alle evaluatievormen, de taken, verantwoordelijken en de stand van zaken. De kwaliteitsmedewerkers bespreken de actiepunten met de verantwoordelijken en zij monitoren of actiepunten zijn afgerond.
- Een dashboard met alle kwantitatieve evaluatiegegevens door de jaren heen, zoals indicatoren van de prestatieafspraken, resultaten van de Nationale Studenten Enquête (NSE) en de HBO-Monitor, module-evaluaties, overige evaluaties, verzuimgegevens, aantallen publicaties, enzovoort.
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek, zie € 11.9.1.

Accreditaties en validaties

Almere

- Toets na drie jaar van de master Food Systems Innovation.
- Accreditatie in 2023 van de master Gezond Gedrag en Leefomgeving.

Dronten

- Heraccreditatie van de associate degree en bachelor Tuinbouw en akkerbouw in 2023.
- Beide opleidingen ontvangen/houden het Bijzonder Kenmerk Ondernemen van de NVAO.

Wageningen

- Geen (her)accreditaties bij de faculteit Wageningen in 2023.

Tussentijdse audits en reviews

Almere

In Almere vinden in 2023 geen tussenevaluaties plaats.

Dronten

In Dronten vinden in 2023 geen tussenevaluaties plaats.

Wageningen

Onder de paraplu van het programma 10voordeleraar vindt voor de beroepsgerichte leraren de zogeheten HKB (horizontale kwaliteitsborging) plaats. Deze bestaat uit systematische peerreviews van vergelijkbare opleidingen. De

peerreviews vinden plaats op basis van een meerjarenplan en een jaaragenda. De volgende opleidingen zijn betrokken bij de HKB:

- Docent en kennismanager Groene Sector (34899);
- Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten (39301);
- Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs (tweede graad) Consumptieve Techniek I en II (35423).

Informatie over plannen voor nieuwe opleidingen en de bijbehorende accreditaties staat in € 4.13, Overige resultaten onderwijsontwikkeling en plannen.

4.9 Internationale activiteiten

Internationalisering is een Aeres-brede strategische keuze (€ 1.8) en een kernthema van Aeres Hogeschool: afgestudeerden van alle opleidingen hebben een internationale oriëntatie en professionals in het groene domein moeten hun beroep in een internationale en interculturele context kunnen uitoefenen. Uitgangspunt is dat alle majors (opleidingsvarianten) van de faculteiten in Almere en Dronten een stevige internationale component hebben, waaronder een verplichte buitenlandstage. De faculteit Wageningen biedt geen internationale opleiding of major aan. Er is daar geen sprake van een verplichte buitenlandstage. Wel is er aandacht voor interculturele communicatie als vakgebied binnen de opleidingen en kunnen studenten deelnemen aan internationale studiereizen of summerschools. Ook zijn er partnerschappen met enkele internationale onderwijsinstellingen. Aeres Hogeschool werkt voor de drie faculteiten aan een overkoepelend internationaliseringsbeleid.

Ontwikkeling en organisatie internationale activiteiten

Aeres Hogeschool is consistent in haar internationale beleid. De faculteiten Almere en Dronten hebben een vergelijkbare agenda voor internationalisering van onderwijs met Engelstalige specialisaties van majors. Daarnaast stuurt de hogeschool op werving van internationale projecten onder leiding van het programmahoofd internationaal. Dit zijn bijvoorbeeld projecten gericht op capaciteitsopbouw in het groene onderwijs in Afrika of Azië, gefinancierd door Nuffic. Het kunnen ook projecten zijn waarin Aeres samenwerkt met het Nederlands bedrijfsleven en lokaal train-the-trainer-trajecten aanbiedt. De RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) financiert dit soort trajecten. Een derde categorie bestaat uit Erasmus+-projecten, deels gefinancierd vanuit Brussel.

Aeres Hogeschool Wageningen kiest voor accenten die bij haar specifieke profiel passen. Medewerkers van de faculteit Wageningen zijn actief in verscheidene internationale projecten op het gebied van ontwikkeling en educatie. Op grond van het nieuwe internationale beleidsplan, dat voor de hele hogeschool van toepassing is, zoekt de faculteit Wageningen naar mogelijkheden om een verbreding van de internationaliseringsactiviteiten vorm te geven.

Op grond van wijzigingen in de Nuffic-regelgeving brengt Aeres de OKP-scholarships (Orange Knowledge Programme) van Nuffic voor Aeres Tech en Aeres Training Centre International onder bij Aeres Hogeschool.

Internationale projecten

Aeres Hogeschool is actief in trainingsprogramma's, capaciteitsopbouwprogramma's en een aantal Europese Erasmus+-programma's (in totaal 49 in 2023, 50 in 2022 en 49 in 2021). Hier zitten dubbelingen bij, omdat een deel van de projecten uit 2022 doorloopt in 2023. Voorbeelden van projecten zijn:

- Aeres Hogeschool Wageningen: Bonaire, vergroening van het onderwijs, in opdracht van LNV-RVO; versterking voedselzekerheid middels Living Labs (SIA – penvoerder VHL).
- Aeres Hogeschool Wageningen: Verenigde Arabische Emiraten (VAE), versterking samenwerking kennisinstellingen, in opdracht van Groenpact; versterking ecosysteem voedselzekerheid, in opdracht van RVO. Projecten in nauwe samenwerking met de Nederlandse ambassade in de VAE en met de VAE- autoriteiten.
- Aeres Hogeschool Dronten: MOBILISE, samen met Maastricht School of Management.
- Enkele Orange Knowledge Programme-projecten, onder andere in Ghana en Kenia.
- Een Erasmus KA 171-project Food Systems & Climate Change, samen met de Universiteit van de Vrijstaat, Zuid-Afrika.
- Diverse TMT-trainingen op het gebied van melkvee, onder andere in Ethiopië.
- Diverse projecten op het gebied van virtuele internationale samenwerking (VIS), onder andere met partners in Egypte, VS en Zuid-Afrika.

- Een Erasmus-samenwerkingsproject met een partner in Kosovo.

Netwerken

De hogeschool is samen met andere Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten actief betrokken bij Groenpact. Een onderdeel daarvan is het gezamenlijk optrekken van groene kennisinstellingen voor het verwerven en uitvoeren van grote internationale projecten. Daarnaast is er een stevig netwerk van bedrijfsleven, overheid en adviesorganisaties dat Aeres graag benadert voor internationale projecten en trainingen. Op onderwijsgebied is Aeres Hogeschool vertegenwoordigd in diverse netwerken, zoals in het netwerk Hogescholen Internationale Betrekkingen (HIB) en in het Platform for International Education (PIE).

Binnen Europa werkt de hogeschool samen met groene lerarenopleidingen binnen het netwerk ENTER en is ze actief binnen het netwerk voor het groene beroepsonderwijs EUROPEA en het samenwerkingsverband EAPRIL, European Association for Practitioner Research on Improving Learning. EAPRIL bevordert praktijkgericht onderzoek naar leerkwesties in de context van initieel, formeel, levenslang en organisatieleren.

Aeres Hogeschool treedt in 2023 toe tot het SELENE-consortium van in totaal negen universiteiten/hogescholen. Dit consortium bereidt een projectvoorstel voor gericht op de vorming van een European Universities Alliance. Onder leiding van de lead partner URK in Krakow, Polen, werkt het in 2023 aan het projectvoorstel, dat het in februari 2024 zal indienen.

Onderwijs

Aeres Hogeschool verzorgt voltijd- en deeltijd-hbo-opleidingen voor beroepen in de groene sector, in het beroepsonderwijs en daarbuiten. Het betreft de volgende opleidingsniveaus: associate degree (Ad), bachelor, master en post-hbo. De werkerterreinen zijn agrifood, natuur en leefomgeving en educatie beroepsonderwijs en bedrijfsleven (zie voor totaaloverzicht opleidingen bijlage 8, AH1).

Voor alle erkende opleidingen (CROHO) van Aeres Hogeschool geldt dat ze door de NVAO geaccrediteerd zijn. Ze zijn ontwikkeld op basis van wat de verschillende werkvelden vragen van onze afgestudeerden, gecombineerd met de Dublin-descriptoren en de algemene eisen die de overheid aan het hbo stelt.

4.10 Onderwijsvisie, -beleid en de organisatie van onderwijs

Instellingsplan

In 2020 heeft de hogeschool haar instellingsplan voor de periode 2020-2024 opgesteld. In dit plan heeft de aansluiting van het onderwijs, het onderzoek en de bedrijfsvoering op gekozen Sustainable Development Goals een prominente plek.

Onderwijsvisie

De visie waar vanuit de hogeschool het onderwijs en onderzoek vormgeeft, staat in het instellingsplan. Voor 2020-2024 zijn de volgende speerpunten geformuleerd:

- Professioneel ontwikkelen in interactie met anderen en in een kleinschalige omgeving.
- Grenzen verleggen verruimt de blik en stimuleert perspectiefwisseling.
- Innovatief ondernemen is ruimte bieden, kansen benutten en waarde toevoegen.
- Contextueel leren is leren, onderzoeken en werken in de context van werkveld en praktijk.
- Duurzaam handelen betekent toekomstgericht werken en handelen met duurzaamheidsperspectief.
- Praktijkgericht onderzoek draagt bij aan toekomstgericht onderwijs en innovaties in het werkveld.

Organisatie van onderwijs

Aeres Hogeschool werkt op de drie locaties met onderwijs-/opleidingsteams: drie in Almere, acht in Dronten en vier in Wageningen. De onderwijsteams sturen bachelor-, associate-degree- en/of masteropleidingen inhoudelijk en onderwijsorganisatorisch aan.

Aeres Hogeschool werkt de curricula van de opleidingen uit in onderwijsprogramma's bestaande uit onderwijseenheden. De omvang van deze eenheden is uitgedrukt in studiepunten (ECTS). Bij de faculteiten Almere en Dronten heten de eenheden modules, bij de faculteit Wageningen heten ze, in de Ad- en bacheloropleidingen, beroepssituaties (BS'en) en in de masteropleiding thema's. De minoren zijn te vinden via de eigen websites en via www.kiesopmaat.nl. Studenten kunnen minoren elders volgen, mits de student goedkeuring heeft van de examencommissie van zowel de zendende als de ontvangende hogeschool. Niet-ingeschreven belangstellenden kunnen losse onderwijseenheden volgen en krijgen daar een certificaat voor. Dit certificaat heeft echter geen juridische waarde.

Toegankelijkheid en toelatingsbeleid

Aeres Hogeschool hanteert de gangbare normen voor toelating van studenten. Voor voltijdbacheloropleidingen is de instroom in een vierjarige opleiding het uitgangspunt, voor deeltijdoopleidingen is de combinatie werkervaring en opleiding het uitgangspunt voor het bepalen van de opleidingsroute en de duur. De hogeschool werkt in overleg met groene mbo's, en in het bijzonder met Aeres MBO, aan doorstroomprogramma's die het studiesucces in het hbo vergroten. Het voorkomen van overlap in onderwijsinhoud en het verkorten van het hbo-programma vormen geen doel op zich. De examencommissie neemt per individuele student besluiten over vrijstelling van onderdelen van de examenprogramma's.

Aeres Hogeschool wil aspirant-studenten zo goed mogelijk begeleiden in hun keuzeproces. De drie faculteiten werken met een procedure Aanmelden voor 1 mei, gevolgd door een studiekeuzecheck. Als de digitale studiekeuzecheck daartoe aanleiding geeft, heeft een deel van de studenten bij de faculteiten Almere en Dronten een studiekeuzegesprek. Bij de faculteit Wageningen krijgen alle aangemelde studenten een studiekeuzegesprek.

Alle studenten ontvangen een studieadvies. Als er sprake is van uitzonderlijke situaties stelt de hogeschool, na overleg met de aspirant-student, een advies op dat beschrijft op welke basis de hogeschool hem of haar kan toelaten. De hogeschool legt het advies voor aan de examencommissie, die vervolgens beslist over toelating. Voor specifieke groepen studenten zijn aansluitende intakeprocedures ontwikkeld. Dat geldt onder meer voor Ad-studenten en internationale studenten. In alle gevallen geldt dat de instroomcoördinator of de toelatingscommissie adviseert en de examencommissie besluit. Zij draagt de verantwoordelijkheid voor het toelaten van studenten.

Uitgangspunt van Aeres Hogeschool is dat alle aspirant-studenten die aan de wettelijke eisen voldoen, kunnen instromen. Dat geldt dus ook voor studenten met een fysieke of mentale beperking. Waar nodig biedt de hogeschool maatwerk en wordt op basis van een persoonlijke kennismaking bezien of de beperking van de student het succesvol doorlopen van het beoogde onderwijsprogramma zodanig hindert dat de kans op studiesucces afwezig is. In dat geval volgt het advies om een andere keuze te maken.

Promoveerbeleid

Door verdere professionalisering van het personeel bevordert de hogeschool de onderzoekende cultuur. Zo neemt de afgelopen jaren het aantal gepromoveerden bij de hogeschool toe. Ook neemt het aandeel medewerkers met een masteropleiding toe en daarmee het aantal medewerkers dat het onderzoek van studenten kan begeleiden.

De hogeschool neemt gepromoveerde docenten aan, een aantal eigen docenten promoveert en alle lectoren zijn gepromoveerd. Ze streeft naar meer dan 75% master- of hoger opgeleiden in het docentenbestand, inclusief PhD's. Aanvullend streeft de hogeschool naar gemiddeld minimaal één gepromoveerde docent per team, maar aangezien de meeste docenten bij meer opleidingen lesgeven, streeft ze naar minimaal 10% gepromoveerde docenten (exclusief lectoren) per faculteit. Om te stimuleren dat eigen docenten promoveren, honoreert de hogeschool jaarlijks per faculteit één aanvraag om een collega te faciliteren om gedurende één jaar één dag in de week een promotievoorstel uit te werken en de financiering voor een deeltijdpromotietraject rond te krijgen. Ze stimuleert gepromoveerden een postdoc-beurs aan te vragen. De ambitie is om voortdurend minimaal één postdoc werkzaam te hebben.

4.11 (Onderwijs)resultaten

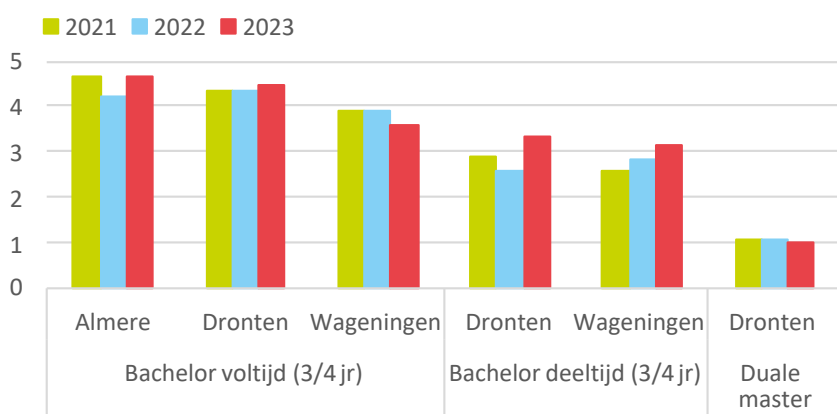
De in het volgende gedeelte gegeven kengetallen zijn ontleend aan het SIS Osiris (zie ook bijlage 8). Informatie over het kwaliteitsmanagement en de accreditaties van het onderwijs staan in € 4.8.

4.11.1 Studieresultaten

Bij de afgestudeerde voltijdstudenten van de bachelor-opleidingen is de gemiddelde studieduur in 2023 in Almere 4,33 jaar (4,25 in 2022 en 4,67 in 2021), in Dronten 4,08 jaar (4,33 jaar in 2022 en 2021) en in Wageningen 3,58 jaar (3,92 jaar in 2022 en 2021).

Bij de deeltijdstudenten van de 3- tot 4-jarige bacheloropleidingen is de gemiddelde studieduur in 2023 in Dronten 3,75 jaar (2,58 in 2022 en 2,92 jaar in 2021) en in Wageningen 2,58 jaar (2,83 in 2022 en 2,67 jaar in 2021). Almere heeft geen deeltijd bachelorstudenten. De gemiddelde studieduur laat vooral voor de deeltijdbacheloropleidingen in Dronten een grote afwijking zien ten opzichte van de jaren ervoor. Deze afwijking ontstaat door één of enkele afgestudeerde langstudeerders binnen een kleine groep deeltijdstudenten.

Bij de duale-masterstudenten van de eenjarige master is de gemiddelde studieduur in 2023 in Dronten 0 jaar (1,08 jaar in 2022 en 2021). Dat komt omdat dit een uitlopende onderwijsvorm is, waar in 2023 niemand voor geslaagd is. Bij de deeltijdmasterstudenten van de tweejarige master is de gemiddelde studieduur in 2023 in Wageningen 2,25 jaar (2,42 jaar in 2022 en 2,42 jaar in 2021).

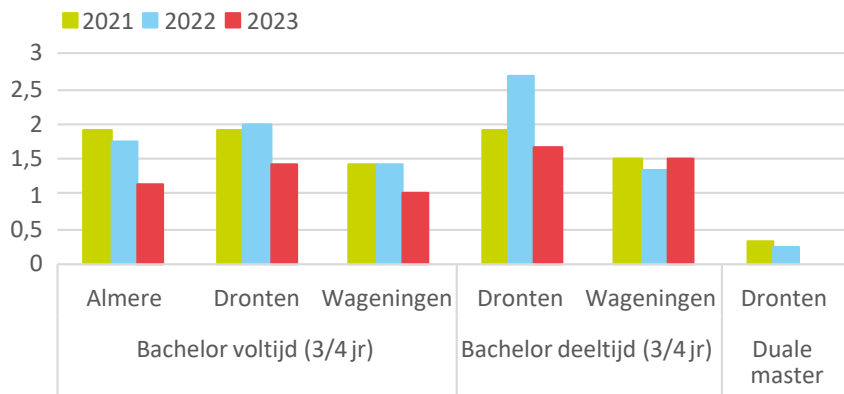
Grafiek 4.6 Gemiddelde studieduur afgestudeerden, zie bijlage 8, tabel AH 6.

In 2023 is de gemiddelde studieduur van de studiestakers in de voltijdbacheloropleidingen in Almere 1,16 jaar in 2023 (1,75 in 2022 en 1,92 in 2021), in Dronten 1,42 jaar in 2023 (2,0 in 2022 en 1,92 in 2021) en in Wageningen 1,00 jaar in 2023 (1,42 in 2022 en 2021).

Bij de deeltijd bachelorstudenten is de gemiddelde studieduur van de studiestakers in Dronten 1,67 jaar in 2023 (2,67 in 2022 en 1,92 jaar in 2021) en in Wageningen 1,50 jaar in 2023 (1,33 in 2022 en 1,50 in 2021).

Bij de duale-masterstudenten is de gemiddelde studieduur van de studiestakers in Dronten 0,00 jaar in 2023 (0,25 in 2022 en 0,33 in 2021). Dit komt omdat er nog maar enkele studenten in deze opleiding zitten (langstudeerders)

Bij de deeltijdmasterstudenten van de tweejarige master is de gemiddelde studieduur van de studiestakers in 2023 in Wageningen 2,08 jaar (1,25 jaar in 2022 en 1,17 jaar in 2021). Allerlei maatregelen moeten ervoor zorgen dat de uitval afneemt of eerder plaatsvindt.

Grafiek 4.7 Gemiddelde studieduur studiestakers, zie bijlage 8, tabel AH 7.

4.11.2 Studenttevredenheid: externe onderzoeken

Nederlandse Studenten Enquête (NSE)

Aeres Hogeschool wil dat de scores voor studenttevredenheid in de Nederlandse Studenten Enquête (NSE) en de Keuzegids hbo verder verbeteren. In 2023 is er weer een NSE uitgevoerd.

In 2023 is de gemiddelde algemene score een 3,81 en daalt daarmee licht ten opzichte van voorgaande jaren (3,84 in 2022 en 3,91 in 2021).

De resultaten zoals gegeven in de Keuzegids hbo staan in de onderstaande tabellen.

Scores in Keuzegids hbo	2022	2023	2024
Bedrijfskunde & agribusiness (Almere)	77	62	67
Geo, media & design (Almere)	69	62	66
Toegepaste biologie (Almere)	74	71	69
Ad Bedrijfskunde & agribusiness (Almere)	89	69	56
Bedrijfskunde & agribusiness (Dronten)	74	63	67
Dier- en veehouderij (Dronten)	77	77	77
Tuinbouw en akkerbouw (Dronten)	80	77	80
Ad Bedrijfskunde & agribusiness (Dronten)	83	77	64
Ad Dier- en veehouderij (Dronten)	71	77	53
Ad Tuinbouw en akkerbouw (Dronten)	49	57	58
Consumptieve techniek (Wageningen)	nb	63	48
Educatie & kennismanagement (Wageningen)	57	51	52
Dienstverlening en Producten	71	80	81
Ad Educatie & kennismanagement (Wageningen)	57	55	37
Gemiddeld	71	67	63

Sinds 2021 is er een nieuw format in gebruik voor de Keuzegids masters. Daarom is vergeleken met voorgaande jaren lastig. De scoring is nu op basis van een vijfpuntsschaal (--, -, o, +, ++).

Master- opleiding	Inhoud			Docenten			Toetsing			Vorbereiding loopbaan			Sfeer		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Food Systems Innovation	n.v.t.	*	+	n.v.t.	*	++	n.v.t.	*	+	n.v.t.	*	++	n.v.t.	*	++

Master- opleiding	Inhoud			Docenten			Toetsing			Voorbereiding loopbaan			Sfeer		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Agribusiness Development (Dronten)	-	-	nb	o	o	nb	-	o	nb	o	o	nb	-	-	nb
Leren en Innoveren (Wageningen)	++	++	++	++	+	+	++	++	+	++	++	++	++	++	+

- Er zijn nog geen gegevens voor de master Food Systems Innovation. Deze master start in 2021.

HBO-Monitor

De HBO-Monitor is een tevredenheidsenquête onder alumni die twee tot drie jaar eerder zijn afgestudeerd. De resultaten van het verslagjaar komen vaak pas beschikbaar in het jaar erna. Het aantal respondenten voor de Ad-opleidingen is over het algemeen zeer gering, waardoor beoordelingen sterk fluctueren. Onderstaande tabel geeft de resultaten van de afgelopen drie jaren weer. De faculteit Dronten scoort hoger dan het hao-gemiddelde, dat weer hoger is dan het hbo-gemiddelde. De faculteit Almere scoort in de HBO-Monitor 2022 ook beter dan het hao-gemiddelde en dus ook beter dan het hbo-gemiddelde. De faculteit Wageningen is uniek in het

hao en daarom niet met andere opleidingen van het hao te vergelijken.

Bij de faculteit Almere is er wederom een stijging te zien in de tevredenheid van studenten. Bij de faculteit Dronten daalt de tevredenheid, maar stijgen de scores van Opleiding opnieuw kiezen aan dezelfde hogeschool en Opleiding aanraden aan familie/vrienden ten opzichte van 2021. De faculteit Wageningen laat een stijging zien van de score voor Opleiding opnieuw kiezen aan dezelfde hogeschool, maar een daling van de andere scores.

Aeres Hogeschool		(Zeer) tevreden over studie	Opleiding opnieuw kiezen aan dezelfde hogeschool	Opleiding aanraden aan familie/vrienden
Almere	2020	68	55	68
	2021	80	73	73
	2022	81	81	81
Dronten	2020	82	86	88
	2021	87	83	84
	2022	83	84	90
Wageningen	2020	62	75	69
	2021	72	73	69
	2022	66	82	66
Vergelijkbaar hbo	2020	73	77	80
	2021	77	76	75
	2022	60	76	58
Hbo	2020	67	71	70
	2021	66	71	71
	2022	65	71	70

4.11.3 Studenttevredenheid: eigen evaluaties onderwijsseenheden

In 2023 evalueert Aeres Hogeschool alle onderwijsseenheden (modules, minoren, beroepssituaties en thema's) conform het Handboek Kwaliteitsmanagement en verwerkt de resultaten.

Aeres Hogeschool Almere

In onderstaande tabel zijn de resultaten van 2023 van Almere vergeleken met de resultaten van 2021 en 2022. Het betreft de

evaluaties van modules en minoren van de voltijdbachelor- en Ad-opleidingen.

De score van Toegepaste biologie en Geo, media & design blijft constant vergeleken met voorgaande jaren. Wel zijn er minder modules die onder de norm scoren dan voorgaande jaren en waarvoor de faculteit een verbeterplan op moet stellen. De master Food Systems Innovation heeft een zeer goede gemiddelde score van 8,2 en geen enkele module die onder de norm presteert.

Opleidingen Almere	Toegepaste biologie en Geo, media & design			Master Food Systems Innovation			Minoren jaar 4		
	2021	2022	2023	n.v.t.	2022	2023	2021	2022	2023
Aantal geëvalueerde modules	39	43	39	-	6	4	4	4	4
Gemiddelde score per module	6,7	6,7	6,6	-	7,2	8,2	7,3	7,4	7,4
Modules met verbeterplannen (score < 6,0)	6	8	5	-	0	0	0	0	0
Percentage modules met verbeterplannen	15%	19%	13%	-	0	0%	0%	0%	0%

Aeres Hogeschool Dronten

In onderstaande tabel zijn de resultaten van 2023 van Dronten vergeleken met de resultaten van 2021 en 2022. Het betreft de evaluaties van modules en minoren van voltijdbachelor- en Ad-opleidingen.

De waardering voor de modules en de gemiddelde score van de associate-degree- en bachelormodules vertonen voor Dier- en veehouderij en Tuinbouw en akkerbouw vergelijkbare scores

over de afgelopen 3 jaren. Bij Bedrijfskunde & agribusiness daalt de score van een 6,8 in 2021 en 2022 naar een 6,5 in 2023. Deze daling komt terug in de stijging van het aantal modules met opgestelde verbeterplannen: van 4 in 2022 naar 7 in 2023. De masteropleiding scoort met een gemiddelde van een 8,0 (6,0 in 2022) duidelijk beter dan voorgaande jaren. De minoren laten een goede score zien van een 7,1 (7,0 in 2022) gemiddeld.

Opleidingen Dronten	Dier- en veehouderij en Tuinbouw en akkerbouw			Bedrijfskunde & agribusiness			Master Agribusiness Development			Minoren jaar 4		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	n.v.t.	2022	2023	2021	2022	2023
Aantal geëvalueerde modules	57	51	48	29	23	34	-	4	6	35	28	32
Gemiddelde score per module	6,7	6,5	6,6	6,8	6,8	6,5	-	6,0	8,0	7,3	7,0	7,1
Modules met verbeterplannen (score < 6,0)	9	8	7	5	4	7	-	1	0	1	2	1
Percentage modules met verbeterplannen	16%	16%	21%	17%	17%	21%	-	17%	0%	3%	7%	3%

Aeres Hogeschool Wageningen

Studenten evalueren alle Ad-, bachelor- en master-onderwijsseenheden. De resultaten bespreekt de faculteit met studenten en binnen de teams (beroepssituatieteams bij Ad- en bacheloropleidingen en het masterteam bij de masteropleidingen).

Bachelor- en Ad-opleidingen Educatie & kennismanagement Groene Sector (GS), Dienstverlening en Producten (DP) en Consumptieve Techniek (CT)

De faculteit evalueert alle onderwijsseenheden, beroepssituaties geheten, tweemaal per jaar. De evaluaties vinden plaats aan het eind van het semester. De evaluaties vinden plaats op niveau van de lesgroepen, waardoor de docenten de resultaten per omgaande kunnen bespreken met de studenten.

Gemiddelde resultaten BS-evaluaties per bacheloropleiding, inclusief Ad, uitgedrukt als rapportcijfer

Bachelor GS, CT en DP (rapportcijfers)									
Gemiddelde tevredenheid	1e semester			2e semester			Gehele jaar		
	GS	CT	DP	GS	CT	DP	GS	CT	DP
2020-2021	7,0	7,1	7,2	6,4	7,1	7,3	6,7	6,8	7,2
2021-2022	6,7	7,2	7,6	7,0	7,2	7,4	6,8	7,2	7,5
2022-2023	7,3	7,3	7,7	7,2	7,2	6,6	7,3	7,3	7,2

Vergelijking voltijd met deeltijd

De tevredenheid blijft bij beide varianten vergelijkbaar.

Gemiddelde tevredenheid op jaarbasis naar variant	Totaal	Voltijd	Deeltijd
2020 - 2021	6,9	6,8	7,1
2021 - 2022	6,9	6,8	7,2
2021 - 2022	7,0	6,8	7,3

Masteropleiding Leren en Innoveren

De faculteit evalueert alle onderwijseenheden en het leerproces driemaal per jaar. De opleiding is een deeltijdopleiding. De studenten zijn uitermate tevreden over deze topopleiding. Als rapportcijfer kennen de studenten de opleiding gemiddeld een 8,0 toe. Van de studenten is 93% (zeer) tevreden (89% vorig jaar).

Gemiddelde tevredenheid op jaarbasis naar variant (rapportcijfers)	Periodes			Hele jaar
	1	2	3	
2020-2021	8,1	8,8	7,7	8,0
2021-2022	7,9	7,8	7,8	7,8
2021-2022	8,2	7,8	8,2	8,0

4.12 Onderwijsontwikkeling: Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Het NPO-akkoord heeft als hoofddoelstelling het voorkomen of inhalen van studievertraging bij studenten die ontstaan door de covid-19-maatregelen. Deze vertraging kan betrekking hebben op de kwalificerende kant van het onderwijs, maar ook op het gebied van socialisatie en persoonsvorming. Het NPO valt voor een deel binnen de reguliere financiering en voor een deel kunnen scholen subsidies aanvragen bij de door hen gekozen maatregelen.

Deze paragraaf bevat financiële informatie op de onderdelen over de zogenaamde corona-enveloppemiddelen. Meer financiële informatie staat in € 2.3.3, alinea Verantwoording NPO-gelden, en de toelichting per instelling en per onderwijssoort bij de resultaten en uiteraard in de jaarrekening.

Aeres Hogeschool mag de NPO-middelen besteden aan de volgende deelthema's:

- soepele in- en doorstroom (mbo, hbo en wo);
- welzijn studenten en sociale binding met de opleiding (hbo en wo);
- ondersteuning en begeleiding op het gebied van stages (hbo);
- beperken van studievertraging en uitval in lerarenopleidingen als gevolg van stagetekorten (hbo en wo).

4.12.1 NPO binnen reguliere financiering

Aeres Hogeschool formuleert op hoofdlijnen welke activiteiten zij nodig acht om achterstanden ongedaan te maken. In de nadere uitwerking blijkt vooral behoefte aan het leggen van contact tussen school en student en vanuit die situatie werken aan motivatie en een goede mentale conditie. Daarbij gaat het niet alleen meer om studenten met een studieachterstand; het gaat om de gehele populatie, die weer met elkaar en de school in contact moet komen.

Groot knelpunt is het invullen van vacatures die uit deze werkzaamheden voortvloeien. De arbeidsmarkt is overspannen en daardoor kan de hogeschool de plannen maar deels uitvoeren. In onderstaande tabel staan de geplande bedragen per thema en wat feitelijk besteed is. Het ministerie van OCW kent de hogeschool in 2021 een extra bedrag voor 2022 toe van bijna € 609.000 in verband met het toepassen van een onjuiste grondslag bij het budget voor lerarenopleidingen.

Toegekende bedragen	Plannen 2021	Realisatie 2021	Plannen 2022	Realisatie 2022	Plannen 2023	Realisatie 2023	Totaal
Soepele in- en doorstroming	275.222	105.618	550.444	621.619	98.429	697.450	1.424.687
Welzijn studenten	345.994	28.394	259.495	91.262	485.833	471.933	591.589
Ondersteuning op het gebied van stages	78.635	0	47.181	322	125.494	0	322
Begeleiding lerarenopleidingen	63.872	3.780	672.543	99.657	632.978	34.780	138.217
Extra hulp in de klas (subsidie)	0	0	0	0	0	0	0
Coschappen	0	0	0	0	0	0	0
Overige thema's buiten de lijst	0	0	0	0	0	0	0
Nog te bestemmen	0	0	0	0	0	0	0
Totaal corona-enveloppe/subsidie	763.723	137.792	1.529.663	812.860	1.342.734	1.204.163	2.154.815

Medezeggenschap

Als gevolg van covid-19 lopen studenten studieovertraging of andere achterstanden op. Voor de studie jaren 2021-2022 en 2022-2023 stelt het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen beschikbaar om die achterstanden in te lopen. Aeres Hogeschool stelt een plan op voor hoe zij deze middelen het beste kan inzetten. In 2022 bespreekt de OR dit plan met de instellingsdirectie en CSR tijdens de gemeenschappelijke vergadering. Het initiële plan van de directie richt zich voornamelijk op het wegwerken van studieachterstanden. Een belangrijk punt dat de OR en CSR toevoegen, is inzet op de mentale gezondheid van studenten.

Dit is een element uit het totale OR-verslag, zie € 11.15.2

ze daarna verder om de studenten betrokken te houden.

Praktijklessen gaan in veel kleinere groepen zoveel mogelijk door. Al deze activiteiten kunnen echter niet voorkomen dat de binding tussen de hogeschool en de student minder intensief wordt. Het blijkt in sommige gevallen een drempel om met volle aandacht het onderwijs weer te volgen. Dit vormt de belangrijkste achtergrond van de benoemde acties in het NPO-plan.

De uitvoering van de onderstaande plannen ligt met name bij het onderwijzend personeel. Op de arbeidsmarkt is echter sprake van een beperkt aanbod. Aeres Hogeschool kan haar plannen daardoor in 2021 en 2022 maar beperkt uitvoeren. De overgebleven middelen neemt de hogeschool mee naar 2023.

De gekozen thema's zijn:

1. Soepele in- en doorstroming (alle faculteiten).
2. Welzijn studenten (alle faculteiten).
3. Stage-offensief (alle faculteiten).
4. Begeleiding lerarenopleidingen (faculteit Wageningen).
5. Extra hulp in de klas (alle faculteiten).

4.12.2 Gekozen thema's, maatregelen en resultaten

Aeres Hogeschool steekt na covid-19 veel tijd en energie in het zo goed mogelijk laten doorlopen van het onderwijs. Ze zet veel lessen om naar een digitale variant en ontwikkelt

Aeres Hogeschool, alle faculteiten	
Thema 1: Soepele in- en doorstroming Aeres Hogeschool zet deze gelden vooral in voor de begeleiding van het leerproces van de studenten. De activiteiten van thema 1 zijn vooral gericht op het welzijn van de studenten.	
Maatregelen en plannen	• Inzet van personen met als taak: - Het begeleiden van studenten bij het terugdringen van studieachterstanden/ ondersteunen van studievaardigheden. - Het begeleiden van studenten die door covid-19 motivatieproblemen hebben. - Aanpassen van didactiek, gebruikmakend van inzichten in blended learning en dergelijke die we door covid-19 hebben opgedaan. - Verder uitwerken van fraudebestendige en praktisch toepasbare vormen van online en op afstand toetsen. • Extra inzet voor leden van de examen- en toetscommissie voor het ontwikkelen van maatwerk en voor het waarderen van de plannen van studenten. • Aanstelling van een onderwijskundige voor 0,8 tot 1,0 fte • Extra inzet voor studieloopbaanbegeleiding (slb) waar gewenst. • Extra ondersteuning van afstudeerders.

Aeres Hogeschool, alle faculteiten

Thema 1: Soepele in- en doorstroming

Aeres Hogeschool zet deze gelden vooral in voor de begeleiding van het leerproces van de studenten. De activiteiten van thema 1 zijn vooral gericht op het welzijn van de studenten.

Voortgang tot 31-12-2023

Aeres Hogeschool biedt studenten in het derde jaar inhaallessen aan. De doelgroep hiervoor is actief benaderd en de inhaallessen zijn goed bezocht.

De leden van de examen- en toetscommissie en de decanen krijgen extra uren. De decanen brengen de studenten met achterstanden in kaart en zoeken actief het contact met de betreffende studenten. Zo pakt de hogeschool ook motivatie- en mentale problemen op. Studenten met mentale problemen kunnen naar de aangenomen therapeut (zie thema 2).

Aeres Hogeschool breidt de ondersteuning van ICT uit zodat ze optimaal digitale methoden en oplossingen kan inzetten.

De mentoren van eerstejaarsklassen krijgen een training om studenten bij het begin beter te begeleiden. In zijn algemeenheid stuurt de hogeschool meer op trainingen en intervisie van mentoren.

De faculteit Dronten creëert meer stilteplekken, zodat studenten meer gelegenheid hebben om op school te studeren.

De faculteit Almere start een fysiek studiehuis om de afstudeerders extra te ondersteunen en te motiveren om de studie af te ronden. In voorbereiding hierop biedt ze een aantal studenten een back-on-track-programma aan om de focus weer op studeren te richten.

Aeres Hogeschool, alle faculteiten

Thema 2: Welzijn studenten

Aeres Hogeschool zet deze gelden vooral in voor het welzijn van de studenten. De activiteiten van thema 1 zijn vooral gericht op het begeleiden van het leerproces van de studenten.

Maatregelen

- Extra uren voor de examen- en toetscommissie om studenten te ondersteunen.
- Inzetten op specifieke begeleiding voor studenten met mentale problemen.
- Ontplooiën verbindingsactiviteiten met en tussen de studenten.

Voortgang tot 31-12-2023

De leden van de examen- en toetscommissie en de decanen krijgen extra uren ter beschikking. De decanen brengen de studenten met achterstanden in kaart en zoeken actief contact met de betreffende studenten.

Aeres Hogeschool neemt een therapeut aan die vanuit zijn expertise kan ingaan op de mentale problemen. In een aantal gevallen leiden de gevoerde gesprekken tot een noodzakelijk vervolgtraject.

De faculteiten schaffen samen een online tool aan (Gezondeboel) waarmee elke student de kans krijgt om online trainingen te volgen over bijvoorbeeld studiestress of middelengebruik.

Vanuit de bespreking met de Ondernemingsraad en de Centrale Studentenraad komt naar voren dat er activiteiten nodig zijn die de verbinding leggen tussen de school en alle studenten en tussen studenten onderling. Elke faculteit organiseert bijeenkomsten gericht op het welzijn van de student (happy student day/week/andere ontmoetingsmomenten). Bij deze bijeenkomsten bieden de faculteiten studenten in de school workshops aan.

Aeres Hogeschool, alle faculteiten

Thema 3: Stage-offensief

Aeres Hogeschool kan kiezen uit het vinden van meer stages, meer flexibiliteit in stageperiodes of stages buiten de eigen sector en meer ondersteuning bij het vinden van een stageplaats.

Maatregelen

Het overheidsbeleid leidt tot beperkingen bij stages. Buitenlandstages gaan niet door, binnenlandstages op basis van condities. Studenten volgen ook digitale stages, waardoor het proces voldoende voortgang vindt. De faculteit Wageningen wil extra ondersteuning bieden bij het vinden van werkplekken waar studenten alsnog het lesgeven kunnen oefenen en assen, dan wel simulaties organiseren.

Voortgang tot 31-12-2023

Aeres Hogeschool brengt de behoeftes en eventuele achterstanden in beeld. Die spelen bij buitenlandstages die niet te vervangen zijn door binnenlandstages en bij de faculteit Wageningen, waar het gesloten onderwijs ook leidt tot beperkte stagemogelijkheden. Zie ook thema 1.

Voor 2022 ontplooit Aeres Hogeschool extra activiteiten om eventueel uitgestelde en extra praktijkervaring tijdens de opleiding in te vullen. Voorbeelden hiervan zijn extra bedrijfsbezoeken en de netwerkdag op de Floriade.

Aeres Hogeschool Wageningen

Thema 4: Begeleiding lerarenopleidingen

Om het lerarentekort door covid-19 niet verder op te laten lopen en te kunnen voorzien in de behoeften van de arbeidsmarkt, krijgen lerarenopleidingen extra middelen. Hiermee kunnen zij uitval en studievertraging voorkomen en ondervangen.

Maatregelen

- Begeleiden van groepen met achterstanden. De specifieke behoeften van de achterstandsgroepen in kaart brengen en hierop acties benoemen.
- Extra ondersteuning van afstudeerders van alle opleidingen (Ad, bachelor en master)
- Ondersteuning om de motivatie van studenten weer op te krikken. De slb'ers gaan studenten vragen naar hun welzijn.

Voortgang tot 31-12-2023

De faculteit Wageningen zet in 2021 een enquête uit die in kaart brengt voor welke beroepssituaties van de lerarenopleiding achterstanden zijn ontstaan. Studenten en onderwijsverantwoordelijken kunnen daarin aangeven welke extra ondersteuning ze willen of welke acties nodig zijn. De behoefte ligt vooral in het wegwerken van studieachterstanden per beroepssituatie. In 2022 vinden meer en langere gesprekken plaats en vergroot de faculteit de inzet van studieloopbaanbegeleiders (slb'ers) is vergroot. Voor elke beroepssituatie zijn er per semester twee of drie bijeenkomsten ter verduidelijking van de opdrachten en voor begeleiding. De achterstanden ontstaan door covid-19 zijn weggewerkt per ultimo 2023.

Aeres Hogeschool, alle faculteiten

Thema 5: Extra hulp in de klas

Maatregelen

Deze regeling is een verbreding van de Subsidieregeling coronabaten in het hoger onderwijs en is bestemd voor lerarenopleidingen. Het toegekende bedrag is gering, de inspanning valt ook binnen de andere elementen.

Voortgang tot 31-12-2023

Van deze extra subsidieregeling maakt Aeres Hogeschool geen gebruik. De tegenvallende ervaringen rond de eerste subsidieregeling voor coronabaten zijn hiervoor bepalend.

Plannen

Voor de resterende periode van het NPO werkt Aeres Hogeschool aan de bovenstaande maatregelen.

De uitvoering van veel plannen is, zoals aangegeven, sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende personeel en de betaalbaarheid van externe krachten. De tarieven stijgen door de krapte op de arbeidsmarkt.

4.13 Overige resultaten onderwijsontwikkeling en plannen

Onderwijsontwikkeling is een continu proces met stabiele periodes en kortlopende en majeure ontwikkelingen. De in 2023 bereikte resultaten worden in de volgende paragrafen per faculteit beschreven.

Aeres Hogeschool

Het gebruik van ICT-oplossingen in het onderwijs neemt toe. Daarmee houdt de hogeschool gelijke tred met de sector waarvoor ze professionals opleidt. Zaak is nu om de verworven kennis en ervaring te borgen en uit te bouwen naar de toekomst. De activiteiten die de hogeschool uitvoert binnen thema 2 van de kwaliteitsafspraken, Verdere professionalisering docenten, dragen daaraan bij.

4.13.1 Specifiek Aeres Hogeschool Almere

Associate-degree-opleiding

- De faculteit Almere stopt het ontwikkelingstraject van de Ad Urban Green, omdat door recente ontwikkelingen geen ruimte meer is voor deze Ad in het opleidingsbestel. De faculteit kijkt of ze de modules als cursus aan kan bieden binnen Leven Lang Ontwikkelen (LLO).

Bacheloropleidingen

- De faculteit Almere ontwikkelt geen nieuwe opleidingen in 2023. Wel krijgt de samenwerking met Stichting Technasium en het regionale technasiumnetwerk Flevoland verder vorm.
- Aeres Hogeschool Almere rolt de onderwijskundige vernieuwing verder uit over het jaar twee van de bacheloropleidingen.
- De pilot in de bachelor Toegepaste biologie betreft de integratie van de bedrijfsopdracht (de afstudeerstage) en het afstudeerwerk. Het doel is de studievertraging in het vierde jaar te reduceren en beter aan te sluiten bij het werkveld. Komend jaar is dat optioneel voor de overige bachelortrajecten.

- De Ad Duurzame bedrijfskunde start niet vanwege een te lage instroom. De faculteit faseert de opleiding uit en ze herberaadt zich op de rol van circulaire bedrijfskunde binnen de faculteit en hoe dit verder te borgen. De studenten binnen deze varianten kunnen, vanaf het collegejaar 2024-2025, onderwijs volgen bij de faculteit Dronten. Die biedt dezelfde opleiding aan.
- De naam van de opleidingsvariant Voeding en gezond leven verandert in Biologie, voeding en gezondheid. Dit gebeurt per het collegejaar 2023-2024.

Masteropleidingen

- In 2023 doorloopt de master Gezond Gedrag en Leefomgeving met succes de herstelopdracht van de toets nieuwe opleiding. De master start in september 2023 met een enthousiaste groep van ongeveer dertien studenten. Ze zijn erg gemotiveerd en dat komt ook terug in de evaluaties.
- De master Food Systems Innovation doorloopt in 2023 de toets na drie jaar met als oordeel voldoende onder voorwaarden. De faculteit dient een herstelplan in en de NVAO keurt dit goed. In 2024 voert het masterteam dit herstelplan uit.
- De masters beginnen met het gebruik van Portflow; een add-on voor Canvas die past bij programmatisch toetsen.

Associate-degree-opleidingen

- De faculteit Dronten zet de ontwikkeling van een mkb-route binnen de Ad Bedrijfskunde & agribusiness verder door. Ze besluit dat deze duale opleidingsvariant start per september 2024.

Bacheloropleidingen

- De faculteit Dronten vult haar portfolio in 2023 aan met de deeltijdstudie Ad Veterinair Praktijkmanager.
- De opleidingsvariant Landelijk vastgoed en makelaardijleer start per september 2023. Deze studie start op grond van een duidelijke vraagarticulatie vanuit de markt.
- De faculteit ontwikkelt ook opleidingen Agrotechniek & Engineering en de Ad (dual) Agrotechniek en Management op grond van vragen uit de markt. Ze besluit om de opleiding Agrotechniek & Engineering niet als opleiding te starten, maar als opleidingsvariant onder de opleiding Tuinbouw en akkerbouw. Deze opleidingsvariant start in september 2024.

Masteropleidingen

- In 2023 herzielt de faculteit het opleidingsprofiel en curriculum van de master Agribusiness Development en ze past de aanbiedingsvorm aan van dual naar deeltijd en voltijd.

4.13.2 Specifiek Aeres Hogeschool Dronten

De faculteit Dronten viert in 2023 haar 65-jarig bestaan. De faculteit start dit jaar met de herijking van haar visie op leren en onderwijs. Zij ontwikkelt deze visie vanuit het teaching en learning centre (TLC). Naast deze opdracht ontwikkelt het TLC zich met de ondersteuning van docenten in de ontwikkeling en doorontwikkeling van de curricula. Ook biedt het TLC ondersteuning en scholing in de didactische en pedagogische kwaliteit van docenten. Vanuit het TLC ontstaat ook een collectief van docenten om de verbinding binnen de teams te maken op thema's rond onderwijskwaliteit, diversiteit, werkvormen en visievorming.

4.13.3 Specifiek Aeres Hogeschool Wageningen

- De faculteit Wageningen ontwikkelt geen nieuwe associate-degree-, bachelor- of masteropleidingen of opleidingsvarianten. Wel start er per september 2023 een traineeship onder het CROHO van de Ad Educatief Professioneel Beroepsopleiding. Dit traineeship is een samenwerking tussen Aeres VMBO en Aeres Hogeschool Wageningen. Ook is er volop ontwikkeling binnen het bestaande onderwijs, mede ingegeven door het Koersplan 2023-2027.

De faculteit Wageningen stelt een Koersplan 2023-2027 op. Hierin staan vijf sporen centraal:

	Naam	Beschrijving
1	Portfolio-ontwikkeling	Het stroomlijnen en afstemmen van het portfolio met interne en externe stakeholders en strategische agenda's. In 2023 start de faculteit met de inventarisatie van de opleidingen, producten en diensten.
2	Onderwijsontwikkeling	Flexibiliseren opleidingen overeenkomstig het bestuursakkoord Flexibilisering lerarenopleidingen en het scherp krijgen van het profiel van de kennismanager. In 2023 ontstaat een eerste schets van hoe de faculteit het toekomstig onderwijs vorm wil geven. Daarnaast verkent de faculteit het begrip kennismanager.
3	Praktijkgericht onderzoek	Het aanbrengen van inhoudelijke focus op leren en ontwikkelen en (duurzame) transities. Vanaf € 4.14 Onderzoek is meer informatie over dit spoor te vinden.
4	Strategisch partnerschap	Het aangaan van (strategische) samenwerkingen met bijvoorbeeld de groene onderwijsregio. De faculteit start met een netwerkanalyse en werkt deze komend jaar verder uit.
5	Organisatieontwikkeling	Het verbeteren van de onderwijskwaliteit en de onderwijsorganisatie efficiënter inrichten. De faculteit herijkt de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het managementteam, herverdeelt de taken en analyseert de kwaliteitszorgcyclus van het onderwijs.

Flexibilisering lerarenopleidingen

Aeres geeft uitvoering aan het bestuursakkoord Flexibilisering lerarenopleidingen. Het bestuursakkoord, dat van oktober 2020 tot en met december 2023 liep, maar met een jaar verlengd is, heeft als voornaamste doelen het bestrijden van het lerarentekort, het stimuleren van flexibilisering in de docentenopleidingen en de intensivering van de samenwerking tussen hbo en wo.

Aeres participeert in dit kader met andere opleidingen in landelijke werkgroepen voor bijvoorbeeld de uitwerking van leeruitkomsten, het EVC-beleid en de harmonisatie van opleidingstrajecten. Landelijk zijn regionale allianties gevormd. Aeres Hogeschool Wageningen vormt in samenwerking met de eerstegraads lerarenopleiding van WUR de Groene Educatieve Alliantie. De Groene Educatieve Alliantie heeft een brede doelgroep en vindt haar uniciteit in de aandacht voor de beroepssector, waarvoor de betrokken partijen opleiden en onderzoek verrichten. Het beroepsonderwijs (vmbo en mbo) is daarmee een eerste, maar niet de enige, samenwerkingspartner. De Groene Educatieve Alliantie richt zich vanuit de beroepssector op praktijkonderwijs, vmbo en mbo en vanuit natuurwetenschappelijke disciplines op havo en vwo. De alliantie betreft en versterkt het po via bijvoorbeeld de vormgeving van leren voor duurzame ontwikkeling, natuuronderwijs en smaak- en proefflessen.

4.13.4 Lopende projecten onderwijsontwikkeling en plannen

Aeres Hogeschool Almere

De faculteit Almere zet in op de bestendiging van het aanwezige onderwijs. Ze werkte de afgelopen jaren hard aan het profiel; de ontwikkelde opleidingen en opleidingsvarianten moeten nu doorontwikkelen. Het masterteam Food Systems Innovation zal verder werken aan het herstelplan en uiteindelijk de hertoetsing in oktober 2024 doorlopen. Voor de master Gezond Gedrag en Leefomgeving starten in 2024 de voorbereidingen voor de toets na drie jaar. De bacheloropleiding Geo, media & design zal in 2024 gevisiteerd worden om vervolgens de heraccreditatie aan te kunnen vragen. Voor de opleiding Toegepaste biologie zal de voorbereiding voor de midterm review starten.

Aeres Hogeschool Dronten

- De faculteit Dronten zal de opleidingsvarianten Agrotechniek & Engineering én de associate degree MKB-route Agrotechniek en Management doorontwikkelen en starten per september 2024.

Aeres Hogeschool Wageningen

- De faculteit Wageningen rolt het in 2023 opgestelde Koersplan in 2024 verder uit.

Onderzoek en innovatie

De paragrafen 4.14 t/m 4.23 volgen het format Praktijkgericht onderzoek van de Vereniging Hogescholen voor het bestuursverslag d.d. augustus 2022. Er staan verwijzingen als de gevraagde informatie elders in het hoofdstuk staat. € 4.14 en € 4.15 beschrijven de huidige situatie van het praktijkonderzoek, € 4.16 t/m € 4.18 beschrijven de ontwikkeling langs de bestedingsdoelen, € 4.19 t/m € 4.23 beschrijven de resultaten van de lectoraten, € 4.24 beschrijft de overige innovatieprojecten en het CoE Groen. In € 4.25 staan de plannen voor onderzoek en innovatie.

Huidige situatie van het praktijkonderzoek

4.14 Strategie, visie en reflectie

De momenteel geldende basis voor het praktijkonderzoek ligt vast in het onderzoeksbeleid van de hogeschool. Dit onderzoeksbeleid staat in het in 2023 ontwikkelde strategisch beleidsplan Versterkend onderzoek. De faculteit ontwikkelt dit plan in het verlengde van de nieuwe strategie van Aeres (zie € 1.2). Onderzoek staat in het Handboek Kwaliteitsmanagement (€ 4.8) en maakt daarmee deel uit van de gehele PDCA-cyclus. De kwaliteitsborging en impactmeting werkt de hogeschool op faculteitsniveau uit, maar ze werkt vanuit het nieuwe beleidsplan aan een meer centrale inbedding van de kwaliteitsborging van onderzoek.

4.14.1 Visie en strategie 2024-2028 Versterkend onderzoek

In 2023 stelt Aeres Hogeschool haar nieuwe strategisch beleidsplan, Versterkend onderzoek, vast.

Visie

Met haar strategie De Groene Veranderaar geeft Aeres aan waar zij voor staat bij het opleiden van haar studenten, leerlingen en cursisten: het opleiden van futureproof professionals die voldoende bagage hebben om een rol te spelen in de veranderingen in het groene kennisdomein. Het praktijkgericht onderzoek bij Aeres Hogeschool draagt daaraan bij door bedrijven en organisaties te helpen innoveren en zorgt ervoor dat actuele kennis en inzichten direct in het onderwijs en in de beroepspraktijk terechtkomen. Bovendien ondersteunt praktijkgericht onderzoek bij actuele didactiek, het opzetten van juiste leer- en organisatieprocessen en voor professionalisering van de beroepspraktijk én van de eigen organisatie.

Strategie

In 2023 starten de faculteiten met het opstellen van nieuwe onderzoeksprogramma's. Volgens de planning zijn deze in 2024 gereed. Hieronder staan de huidige onderzoeksprogramma's:

- Gezond leven in de groene stad (faculteit Almere).
- Duurzaam ondernemen fase 2 (faculteit Dronten).
- Vergroot je leerkracht (faculteit Wageningen).

Ambities

Het instellingsplan 2024-2028 geeft de thema's waarop de hogeschool zich de komende jaren wil richten. Al deze thema's passen ook in het CoE Groen:

- Bijdragen aan de kennisontwikkeling van de faculteiten door het uitvoeren van onderzoek en het verbinden van de faculteit met de wetenschappelijke wereld en kennisontwikkeling aldaar.
- Duurzaam bijdragen aan vragen en dilemma's uit het groene werkveld en Leven Lang Leren in beroepsonderwijs en bedrijfsleven en organisaties.
- Bijdragen aan samenwerking en kennisdeling tussen onderwijs, bedrijfsleven, kennisinstellingen en wetenschap, nationaal en internationaal.
- Bijdragen aan de professionele ontwikkeling van docenten en andere medewerkers.
- Bijdragen aan de ontwikkeling van het onderwijs en de competentie- en kennisontwikkeling van studenten in de verschillende opleidingen.
- Impact hebben op het bedrijfsleven, op maatschappelijke organisaties en onderwijs (nationaal en internationaal) door het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek.

Om deze doelstellingen te bereiken, hanteert de hogeschool voor de komende jaren de volgende ambities op het gebied van praktijkgericht onderzoek:

1. Het praktijkgericht onderzoek is toonaangevend en draagt bij aan maatschappelijke en sectorale veranderingen en transities.
2. De samenhang en wisselwerking tussen onderzoek en onderwijs zijn vanzelfsprekend.

3. De onderzoeksportfolio's van de faculteiten zijn complementair en passend bij het profiel van Aeres Hogeschool.
4. Aeres Hogeschool versterkt haar onderzoekend vermogen.
5. Het onderzoek is van goede kwaliteit.
6. De ondersteuning van het onderzoek is in lijn met de ambities van Aeres Hogeschool.

4.14.2 Onderzoeksprogrammaoverstijgende resultaten onderzoek 2023

De onderstaande reflectie beziet de doelstelling en resultaten van 2023 die genoemd zijn in het beleidsplan Versterkend onderzoek. Details over het onderzoek zelf staan in de uitwerking van de onderzoeksprogramma's en lectoraten.

- De onderzoeksgroepen van de faculteiten starten in 2023 met het vernieuwen van hun onderzoeksprogramma's. Hierbij ligt de nadruk op de inhoudelijke onderzoekslijnen binnen de faculteiten en ook de horizontale koppelingen tussen faculteiten.
- Met het oog op meer inzicht in de ontwikkeling van het praktijkgericht onderzoek start in 2023 een proces met lectoren en onderzoekers om te komen tot een gedragen set aan indicatoren.
- Op het gebied van professionalisering van onderzoekers en lectoren moet de hogeschool een integraal aanbod aan professionaliseringsprogramma's ontwikkelen. Deze ontwikkeling start nog niet in 2023. De reden hiervoor is de focus op de aankomende visitatie van de onderzoeksgroepen in 2024.
- De koppeling tussen het praktijkgericht onderzoek en het onderwijs krijgt binnen de hogeschool continu aandacht.
- De hogeschool stelt in 2023 een nieuw publicatiebeleid vast.
- In 2023 stelt de hogeschool het implementatieplan onderzoeksethiek en wetenschappelijke integriteit op. Dit plan voorziet in het beter naleven van de zorgplicht van de instelling met betrekking tot haar wetenschappelijke integriteit volgens de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit. In dat kader zet de hogeschool in 2023 de volgende ontwikkelingen in:
 - Aeres Hogeschool krijgt per januari 2024 een Ethische Commissie Onderzoek (ECO). De voorbereidingen hiervoor starten in 2023, onder meer met een training voor de ECO-leden rond professionalisering en door gezamenlijk processen en procedures te ontwikkelen.
 - De gesprekken starten met de medisch-ethische toetsingscommissie (METC) Oost-Nederland om als kringpartner toe te treden. De samenwerkingsovereenkomst tekent de hogeschool naar verwachting in februari 2024.
 - Samenwerking zoeken met andere hogescholen om een gezamenlijke commissie wetenschappelijke integriteit (CWI) te vormen. De hogeschool voert vergevorderde gesprekken voor een samenwerking met een reeds bestaande gezamenlijke CWI. Ze verwacht dat deze CWI haar in maart 2024 formeel toelaat.
 - De hogeschool zoekt in het tweede semester van 2023 actief naar een vertrouwenspersoon wetenschappelijke integriteit binnen de instelling. Die is helaas nog niet gevonden.

- De hogeschool brengt met focusgroepsessies de behoeften van de lectoren en onderzoekers op het gebied van onderzoeksondersteuning in beeld. De bevindingen neemt ze, samen met de ambities binnen het Centre of Expertise Groen, mee in een planvorming om de onderzoeksondersteuning te professionaliseren. Dit resulteert in een meerjarenplan dat de hogeschool vanaf 2024 uitrolt.
- Sinds 2023 heeft de hogeschool een business developer voor onderzoek op instellingsniveau. Hierdoor krijgt de samenhang tussen de faculteiten een impuls.
- Aeres Hogeschool geeft de functie van datasteward vorm en deze start per september 2023.
- De faculteit Wageningen start met het eerste cohort van de professional doctorate. Binnen het domein onderwijs: leren en professionaliseren richt zij een programma in en bij de verschillende samenwerkende hogescholen starten professional doctorates.

4.14.3 Kennisveiligheid

De sector maakt afspraken over te realiseren ontwikkelingen rond het thema kennisveiligheid. Oberon en Dialogic voeren in 2023 samen een nulmeting op dit thema uit. De voortgang staat hier.

- Portefeuille (kennis)veiligheid: de vicevoorzitter van het College van Bestuur is portefeuillehouder (kennis)veiligheid.
- Kennisveiligheid maakt onderdeel uit van het beleid voor integrale veiligheid.
- Adviesteam kennisveiligheid: Aeres stelt de volgende functionarissen aan om de kennisveiligheid te borgen:
 - Functionaris gegevensbescherming.
 - Informatiemanager.
 - Information Security Officer.
 - Coördinator integrale veiligheid.
 - Datasteward. Deze datasteward houdt zich onder andere bezig met de veilige acquisitie, verwerking, deling, opslag en archivering van data. De datasteward ontwikkelt en monitort beleid rondom research- datamanagement. De datasteward ondersteunt medewerkers in de veilige omgang met data.
- Risicomanagement: risicoanalyse is uitgevoerd en besproken in het College van Bestuur. Vooralsnog worden er geen risico's gesignaleerd. Het beleid rond kennisveiligheid bevat informatie over controle en naleving van de regeling. Aeres maakt voor de risicobeheersing gebruik van interne audits. De hogeschool vult interne maatregelen aan met externe audits in een lagere frequentie.

4.15 Thema's en inkomsten

Deze paragraaf geeft de huidige thema's van en de inkomsten voor het praktijkonderzoek.

4.15.1 Thema's kennis- en innovatieagenda

De onderstaande tabel geeft aan hoe Aeres Hogeschool structureel bijdraagt aan kennisontwikkeling voor de in de

onderstaande tabel genoemde onderzoeksthema's en op welke wijze ze dat doet (b.v. middels lectoraat of Centre of Expertise).

Thema	Faculteit	Draagt uw hogeschool bij aan dit thema? En, zo ja, op welke manier?
Gezondheid en welzijn	Almere en Dronten	Praktijkgericht onderzoek gezonde stad, leefomgeving en voedsel. Tevens onderzoek naar Animal Assisted Interventions voor het welzijn van mens en dier.
Onderwijs- en talentontwikkeling	Alle	Doorwerking onderzoek in curricula, studenten betrekken bij onderzoek, en op de faculteit Wageningen binnen het onderzoeksprogramma Vergroot je leerkracht.
Veerkrachtige samenleving: in de wijk, stad en regio	Almere en Dronten	Praktijkgericht onderzoek bij de onderzoekslijnen Gezond leven in de groene stad, Plant en Dier.
Sleuteltechnologieën en duurzame materialen	Dronten	Praktijkgericht onderzoek naar precisielandbouw, grondstofhergebruik en vitale bodem.
Gebouwde omgeving duurzaam en leefbaar	Almere	Thema Gezond leven in de groene stad voor onderzoek en onderwijs.
Duurzaam transport en intelligentie logistiek	Dronten	Praktijkgericht onderzoek naar circulaire (agri)business
Duurzame landbouw, water- en voedselvoorziening	Almere en Dronten	Praktijkgericht onderzoek naar voedselveiligheid, voedselvoorziening in de stad, (agrarisch) waterbeheer en aquatische ecologie.
Energietransitie en duurzaamheid	Almere en Dronten	Praktijkgericht onderzoek naar precisielandbouw, aquaponics, circulaire businessmodellen en duurzame energie.
Ondernemen verantwoord en vernieuwend	Alle	Doorsnijdend thema in onderzoek en onderwijs. Komt ook tot uiting in onderzoekslijn Circulaire economie en omgevingsinclusief ondernemen
Veiligheid	Almere	Praktijkgericht onderzoek naar voedselveiligheid.
Toerisme en gastvrijheid	Almere	Praktijkgericht onderzoek naar gebruik natuur voor toerisme.

4.15.2 Overzicht onderzoeksprogramma's, onderzoekslijnen en lectoraten

Aeres Hogeschool heeft in 2023 de onderstaande onderzoeksprogramma's met bijbehorende onderzoekslijnen

en lectoraten. De beschrijvingen van de lectoraten staan in € 4.19 t/m 4.23. Daarnaast neemt Aeres Hogeschool deel aan het Centre of Expertise Groen (€ 4.24.2).

Onderzoeksprogramma's	Onderzoekslijnen	Bestaande lectoraten
Gezond leven in de groene stad Faculteit Almere	Gezond leven in de groene stad	Ecologie IJsselmeergebied Groene en Vitale Stad Innovatie & Groenstedelijke Ruimte Meten is weten: gezond oppervlaktewater door innovaties in monitoring, modellering en maatregelen Stedelijke Voedselvraagstukken Weerbare planten
Duurzaam ondernemen tweede fase Faculteit Dronten	Plant	Agrarisch waterbeheer Duurzaam bodembeheer Precisielandbouw en Smart Farming
	Dier	Animal Assisted Interventions Grasland en Beweiding Human Animal Interactions Management van Rundergezondheid Duurzame pluimveehouderij in een circulaire bedrijfsvoering
	Circulaire economie	Circulair ondernemen in de agrifoodsector Omgevingsinclusief ondernemen

Onderzoeksprogramma's	Onderzoekslijnen	Bestaande lectoraten
Vergroot je leerkracht Faculteit Wageningen	Leren	Ecologisch Wijs: Insecten & Maatschappij Grenspraktijken van opleiders en onderzoekers Professionele identiteit en organisatieontwikkeling Responsief onderwijs

4.15.3 Inkomsten voor onderzoek

Voor specifieke (onderzoeks)projecten onderscheidt de hogeschool enerzijds projecten met subsidies/fondsen die kostendekkend zijn of waar zij een eigen bijdrage (cofinanciering) voor vraagt en anderzijds (onderzoeks)opdrachten van derden, die daarvoor betalen. Deze middelen zorgen voor een deel van de dekking van het praktijkgericht onderzoek.

Concreet betekent dit dat de hogeschool een onderzoeksvraag formuleert in relatie met de vrager uit de praktijk: bedrijfsleven, onderwijs of maatschappelijke organisaties. Deze vraagarticulatie, de inhoudelijke vraag, de daarbij aansluitende consortiumvorming en de aansluiting van de vraag op de onderzoeksprogramma's van de hogeschool zijn de basis voor het zoeken naar een optimale wijze van financieren.

De financiering van een onderzoeksvoorstel is vaak een combinatie van financiering vanuit de partners, subsidies en de hogeschool. Veelgebruikte subsidies komen via SIA, EFRO, POP3, NRO, Erasmus, het ministerie van LNV en sinds kort ook via de topsectoren/NWO.

Een andere steeds meer voorkomende wijze voor vraagarticulatie is dat het ministerie een vraag formuleert waarvoor de hogeschool vervolgens de call-tekst kan ontwikkelen en waar dan via het CoE Groen de ruimte is om met minimaal één andere hogeschool een projectaanvraag te doen op deze call. De trend van de laatste twee jaar is dat deze vorm van projectvoorstellen opstellen, door de rol van het CoE Groen, snel toeneemt en derhalve ook een serieuze bron van inkomsten is voor onderzoek.

Aard van de gerealiseerde inkomsten voor onderzoek	Gerealiseerde inkomsten in 2022	Gerealiseerde inkomsten in 2023
1 Inkomsten onderzoek eerste geldstroom, reguliere bekostiging	€ 1.352.928	€ 1.758.850
2 Inkomsten tweede geldstroom	€ 5.178.501	€ 5.027.922
3 Inkomsten derde geldstroom	€ 0	€ 0
4 Overige middelen voor onderzoek die niet vallen onder voornoemde categorieën	€ 0	€ 0
Totaal aantal gerealiseerde middelen voor praktijkgericht onderzoek	€ 6.531.429	€ 6.784.772

Zie voor beschrijving geldstromen in bijlage 1.

Starters- en stimuleringsbeurzen

Aeres maakt geen gebruik van starters- of stimuleringsbeurzen.

Ontwikkeling langs de bestedingsdoelen

Deze rapportage geeft informatie over drie bestedingsdoelen en overige ontwikkelingen. De drie bestedingsdoelen zijn Integratie in het kennisecosysteem, Kwantitatieve verduurzaming en uitbreiding en Kwalitatieve verduurzaming en uitbreiding.

4.16 Integratie in het kennisecosysteem

Het bestedingsdoel Integratie in het kennisecosysteem verwijst naar een aantal soorten activiteiten die Aeres Hogeschool kan inzetten om bepaalde doelen te bereiken, zoals het aangaan van samenwerkingsarrangementen, netwerk- en consortiumvorming en het ontplooiën van internationale

onderzoeksactiviteiten. Het gaat enerzijds over hoe de hogeschool investeert in de verbinding en samenwerking met de maatschappij en anderzijds over hoe zij investeert in de zichtbaarheid en toegevoegde waarde van het onderzoek. Dit bestedingsdoel draagt bij aan het versterken van de verbinding en samenwerking met betrokken partijen bij het praktijkgericht onderzoek en het vergroten van de zichtbaarheid van het onderzoek en de resultaten.

4.16.1 Basisindicatoren Integratie in het kennisecosysteem

Aeres Hogeschool is aangesloten bij het CoE Groen (zie € 4.24.2) en geeft vooral via lectoraten en lokale samenwerkingsverbanden met bedrijven vorm aan regionale samenwerking. Daarnaast heeft een vertegenwoordiger van Aeres Hogeschool zitting in het bestuur van de experimenteerruimte De Land Bouwers. Daarin dient regionale verandering als agenda voor een verduurzaming van de landbouw en zijn toekomst. Zie voor meer informatie € 1.7 Publiek-private arrangementen en onderstaande paragraaf. Voorbeelden staan bij de beschrijvingen van de lectoraten (zie € 4.19 t/m € 4.23).

Focus in koers en samenwerkingen

De grote diversiteit in (mega)trends op mondiaal, nationaal en regionaal niveau is niet in één kennisinstelling te incorporeren. Daarom werkt Aeres Hogeschool binnen het Centre of Expertise Groen (CoE Groen) samen met de drie andere groene hogescholen (Hogeschool Van Hall Larenstein, HAS green academy en Hogeschool Inholland). Het CoE Groen vormt een robuuste basisinfrastructuur voor praktijkgericht onderzoek in het groene domein (zie € 4.24.2).

De onderzoeksprogramma's van de drie faculteiten van Aeres Hogeschool sluiten aan bij de strategische onderzoeksagenda hbo 2020-2025, Praktijkgericht onderzoek als kennisversneller, van de Vereniging Hogescholen (VH). Aeres Hogeschool zet volop in op de thema's Onderwijs- en talentontwikkeling, Veerkrachtige samenleving: in de wijk, stad en regio, Gebouwde omgeving duurzaam en leefbaar en Duurzame landbouw, water- en voedselvoorziening. Hiervoor zijn duurzame samenwerkingen ingericht met onderwijs- en overheidsinstellingen, regionale partners en bedrijfsleven.

4.16.2 Keuze-indicatoren Integratie in het kennisecosysteem

Het nieuwe strategisch beleid van Aeres voor 2023-2027 is klaar. Aeres Hogeschool werkt eind 2023 aan de verdere inrichting en ontwikkeling van haar onderzoek en de keuze van de keuze-indicatoren in lijn daarmee. De uitwerking volgt in 2024.

4.17 Kwantitatieve verduurzaming en uitbreiding

Dit bestedingsdoel richt zich op de uitbreiding en verduurzaming van de onderzoeksgroepen.

4.17.1 Organisatie van het onderzoek

Elke faculteit van Aeres Hogeschool heeft een onderzoeksteam of kenniskring en een eigen onderzoeksprogramma. Binnen de onderzoekslijnen verrichten lectoren, in samenwerking met promovendi, docent-onderzoekers en studenten, praktijkgericht onderzoek. De lectoren zijn medeverantwoordelijk voor de valorisatie van de onderzoeksresultaten richting het onderwijs, de samenleving, het bedrijfsleven, non-profit-instellingen en andere organisaties. De lectoren van de hogeschool zijn nadrukkelijk betrokken bij alle activiteiten die de faculteiten binnen het voor hen relevante werkterrein ontwikkelen.

De onderzoeksteams van de faculteiten in Almere en Dronten werken samen met de onderwijsteams en verschillende partners uit het bedrijfsleven en onderzoeksorganisaties. De onderzoekslijnen zijn verankerd in de organisatie en vervullen een brugfunctie, zowel tussen de buitenwereld en het onderwijs als tussen het onderzoek en het onderwijs. In Almere en in Dronten vergaderen lectoren en onderzoekers samen met het onderwijs over projectideeën. Aan de hand van het kwaliteitshandboek checken ze samen de kwaliteit van een projectaanvraag.

In Wageningen werken lectoren en docent-onderzoekers uit de verschillende onderwijsteams samen aan onderzoek van de lectoraten in de kenniskring. Elke lector heeft een eigen kenniskring bestaande uit in- en externe onderzoekers. De docent-onderzoekers leggen verbindingen met collega-docenten, studenten en opleidingen, in en buiten hun teams. Alle docent-onderzoekers geven onderwijs en doen onderzoek. Daarmee legt de faculteit de basis voor de verbinding met de eigen praktijk (curricula en studenten). De lectoren zorgen voor de verbinding met de beroepspraktijk en de wetenschap.

4.17.2 Basisindicatoren Kwantitatieve verduurzaming en uitbreiding

Personele inzet

Onderstaande tabel geeft de gerealiseerde personele inzet voor onderzoek aan.

Categorie	Totaalaantal (N)	Totaalaantal (fte's)	Aantal gepromoveerden (N)
Lectoren	22	12,6	22
Onderzoekers en docent-onderzoekers	59	28,8	8
Aantal kandidaten professional doctorate	1	0,4	1
Promovendi	10	2,1	0
Postdocs	1	1,0	1
Onderzoeksondersteuning	6	5,0	1
Totaal onderzoekspersoneel	99	56,1	33
Gemiddelde omvang aanstelling lector (in fte)	0,6		
Aantal lectoren met een dubbele aanstelling, bij zowel de hogeschool als bij bedrijfsleven, universiteit of ander instituut	19		

4.17.3 Keuze-indicatoren Kwantitatieve verduurzaming en uitbreiding

De onderstaande tabel geeft het type aanstelling.

Categorie	Percentage vaste aanstelling		Percentage tijdelijk contract	
	2022	2023	2022	2023
Lectoren	52%	64%	48%	36%
Onderzoekers en docent-onderzoekers	69%	63%	31%	37%

4.18 Kwalitatieve verduurzaming en uitbreiding

Bij het derde bestedingsdoel ligt de nadruk op de uitbreiding van de kwaliteit van praktijkgericht onderzoek. Dit bestedingsdoel richt zich op het versterken van de kwaliteitscultuur en het versterken van de interne onderzoekscultuur/-structuur.

4.18.1 Basisindicatoren Kwalitatieve verduurzaming en uitbreiding

Kwaliteitszorg praktijkgericht onderzoek

Alle drie de onderzoekseenheden van Aeres Hogeschool worden in 2024 gevisiteerd. In 2023 starten de voorbereidingen voor die visitaties.

Aantal visitaties	Beoordeling op 4 standaarden	Eindbeoordeling	Aanbevelingen of andere relevante opmerkingen
0	n.v.t.	n.v.t.	Geen tussentijdse visitaties van de onderzoekseenheden in 2023.

Bijdragen beroepsonderwijs en arbeidsmarkt

Aeres Hogeschool heeft in 2023 met haar onderzoek bijdragen geleverd aan het beroepsonderwijs en/of de arbeidsmarkt. Voorbeelden daarvan zijn:

- Aeres Hogeschool Wageningen werkt met vier Aeres VMBO- en Aeres MBO-locaties aan rewilding Aeres-terreinen. Dit gebeurt vanuit het lectoraat Ecologisch Wijs: Insecten & Maatschappij, in samenwerking met de Vlinderstichting en het NIOO-KNAW. Ook is een vmbo-

schrijfgroep van de vier locaties betrokken. Elke locatie wijst een stukje van het terrein aan als rewilding-plot. Dat wil zeggen dat de locatie het beheer daar loslaat, met de verwachting dat de biodiversiteit in deze plot toeneemt ten opzichte van een regulier beheerde controle-plot. Het lectoraat ontwikkelt lesmateriaal voor het vmbo en mbo om kennis van en bewustzijn over biodiversiteitsherstel te versterken. Dit lesmateriaal zetten de docenten in en docenten en studenten/leerlingen gaan samen aan de

slag om te meten wat het effect van rewilding is op de biodiversiteit op het terrein. Het ontwikkelde lesmateriaal en de docentenhandleiding voor onderbouw en bovenbouw vmbo zijn inmiddels beschikbaar voor andere onderwijsinstellingen via Wikiwijs. In de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 rolt Aeres de rewilding-aanpak verder uit naar alle Aeres-locaties.

- Aeres Hogeschool Dronten is penvoerder van een landelijk scholingsprogramma voor het ministerie van LNV. Ze voert het programma uit samen met HVHL, WUR, Inholland en Has green academy. Aeres leidt daarbij zowel ondernemers als adviseurs op zodat zij kennis kunnen ontwikkelen rondom de thema's stikstof, natuurinclusief ondernemen en precisielandbouw. De adviseurs kunnen zich, na afronding van het examen, laten certificeren en zich laten toevoegen aan het BAS-register van erkende agrarische bedrijfsadviseurs. Enkele honderden ondernemers en honderden adviseurs ronden de opleiding af. Dit project loopt tot 2026.
- Aeres Hogeschool Dronten leidt ondernemers op tot natuurboer. De ondernemers krijgen een certificaat waarmee ze nog natuurgronden kunnen huren. Zonder dit certificaat is het steeds moeilijker - soms zelfs onmogelijk - om natuurgronden te huren. 3.500 ondernemers zijn gecertificeerd.
- Aeres Hogeschool Almere biedt de masteropleiding Food Systems Innovation (MFSI) aan. Deze masteropleiding leidt veranderaars op die de wereld en de maatschappij hard nodig hebben. Dit blijkt uit een analyse van benodigde competenties in het Food Systems-werkveld. Het beste bewijs hiervoor is dat de meeste afgestudeerde Food System Innovator-masters inmiddels een baan hebben in een organisatie waar ze als veranderaar van het voedselsysteem hun eerste stappen kunnen zetten.
- Aeres Hogeschool Almere is penvoerder van het project voor de totstandkoming van Boerderijeducatie Flevoland en in het verlengde daarvan voor de oprichting van vereniging Kom bij de Boer, een Flevoland-breed dekkend netwerk van educatieboeren. De faculteit traint en certificeert deze educatieboeren om boerderijeducatie te bieden aan

doelgroepen vanuit basisonderwijs tot beroepsonderwijs, alsook aan buitenschoolse groepen. Daarbij is Kom bij de Boer vanuit Aeres begeleid in haar verdere doorontwikkeling en professionalisering om boerderijeducatie als nevenfunctie te positioneren vanuit een gezonde financiële basis met een breed netwerk van vrienden, partners, sponsors en netwerkpartners. Aeres pleegt inzet vanuit haar rol binnen het programma Duurzaam Door Flevoland en vanuit de rol als makelaar Jong Leren Eten, waarbij jongeren middels interventies als boerderijeducatie kennis en vaardigheden opdoen die hen equiperen om duurzame en gezonde afwegingen te maken over hun voedsel en leefstijl.

Functiehuis

In 2023 doorloopt Aeres een proces tot herziening van het gehele functiehuis (zie € 11.7). Dit rondt zij naar verwachting in 2024 af.

Diversiteit en inclusie binnen onderzoek

In 2023 voert Aeres Hogeschool de eerste analyse uit op het bestaande gender equality-plan en de bijbehorende uitgevoerde plannen en effectiviteit van ingerichte procedures. Deze analyse geeft aanleiding tot het ontwikkelen van een nieuw gender equality-plan. Na een brede analyse van gendergelijkheid, diversiteit en inclusie start de ontwikkeling van dit nieuwe plan. De hogeschool levert dit plan naar verwachting in maart 2024 op.

4.18.2 Keuze-indicatoren Kwalitatieve verduurzaming en uitbreiding

Het nieuwe strategisch beleid van Aeres voor 2023-2027 is klaar. Aeres Hogeschool werkt eind 2023 aan de verdere inrichting en ontwikkeling van haar onderzoek en de keuze van de keuze-indicatoren in lijn daarmee. De uitwerking volgt in 2024.

Onderzoeksprogramma's, -lijnen en lectoraten

4.19 Onderzoeksprogramma Gezond leven in de groene stad

Binnen het onderzoeksprogramma Gezond leven in de groene stad ontwikkelen zich nieuwe onderzoekslijnen op het gebied van water en weerbare planten. De vraagstukken zijn gerelateerd aan de gezondheid en vitaliteit van het stedelijke groen en water en de stadse bewoners. De faculteit Almere betreft hier onderwerpen als gezond voedsel, sociale inclusie, biodiversiteit, circulariteit, waterkwaliteit en geodata bij. De faculteit ontwikkelt kennis over regionale

voedselsystemen, de relatie tussen natuur, biodiversiteit en klimaatadaptatie in de stad en daarbuiten en over de gezondheid en het welzijn van de stedeling. Onderzoek vindt plaats in de vorm van lectoraatopdrachten, praktijk- en afstudeeronderzoeken en stages. Daarnaast voert de faculteit experimenten uit die richting geven aan innovatie en levert zij met literatuuronderzoek, georganiseerde discussies en scenariostudies over complexe thema's een waardevolle bijdrage aan de toekomst van de groene sector en de vitaliteit van de stad.

Met zes lectoraten zal de faculteit zich in het komende jaar concentreren op het verder versterken en verdiepen van de

lectoraten en niet op verdere uitbreiding hiervan. Daarnaast wil de faculteit de organisatie rond de lectoren versterken. Een kerngroep van de lectoraten heeft op structurele basis overleg met inhoud-gerelateerde projectmedewerkers, waarin zij onder andere voortgang, kwaliteit, acquisitie of een extern artikel bespreken.

4.19.1 Lectoraat Groene en Vitale Stad

Het lectoraat Groene en Vitale Stad werkt aan een scala van projecten en initiatieven met nieuwe partners en in nieuwe netwerken. Daarbij spitst het lectoraat zich meer en meer toe op vraagstukken rond vergroening van wijken.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- De lopende projecten zijn nog steeds in goede uitvoering en gaan richting vervolgvragen.
- Het lectoraat rondt veel langlopende projecten succesvol af.
- Het lectoraat maakt een begin met een doorontwikkeling voor het lectoraat voor de komende vier jaar, waarbij de relatie met de metropolitane stad meer focus krijgt.

4.19.2 Lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken

Het lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken volgt het lectoraat Voedsel en Gezond Leven op en richt zich op het stimuleren van een inclusieve voedselomgeving (ook wel: foodscape) waarin consumenten toegang hebben tot gezond en duurzaam voedsel, veelal lokaal. Dit voedsel past bij hun achtergrond, manier van leven en beschikbare middelen. Daarbij is er niet alleen aandacht voor kleinere initiatieven in de stad, maar ook voor korte ketens die zorgen dat voedsel vanuit de regio in de stad beschikbaar is. Dit lectoraat is verbonden aan de Flevo Campus.

Resultaten 2023

- Het realiseren van de SIA-subsidie voor het project Mbo-student in Actie voor Plantaardig voedsel is een belangrijke mijlpaal voor dit lectoraat (start januari 2024).
- Uitkomen van drie samenhangende rapporten over voedsel in de multiculturele voedselomgeving (inclusief presentatie op wetenschappelijk congres, uitnodiging voor boekhoofdstuk en omschrijven tot papers).
- Succesvol opdrachtgeverschap voor het vak Onderzoek & Ontwerpen aan een opdracht rond voedselverspilling met 350 Flevolandse leerlingen van het Technasium.

4.19.3 Lectoraat Innovatie & Groenstedelijke Ruimte

In het kader van onder andere klimaatadaptatie is het van belang om in de stad een hoogwaardig groen netwerk te ontwikkelen, dat volledig is geïntegreerd met wonen en werken. Hittegolven en plensbuien wisselen elkaar af

en hebben een impact op vitale plekken in de stad, zoals bedrijventerreinen en woon-, winkel- en stationsgebieden. Klimaatverandering roept ook op tot circulair gebruik van grondstoffen en het lokaal sluiten van kringlopen. Innovatieve groene ruimtes kunnen met verschillende ecosysteem diensten de circulaire economie echt aanjagen. Aansluitend liet de covid-19-crisis bij mensen een toenemende behoefte zien om de natuur dichtbij te hebben. Daarvoor moeten steden groene initiatieven ontwikkelen, die samengaan met woningbouw en de andere opgaven van de stad. Het maakt het experimenteren met inventieve interventies noodzakelijk. Het lectoraat richt zich op vragen als:

- Wat voor (economische) waarden kan de groenstedelijke ruimte voor de mens vertegenwoordigen om de leefbaarheid te verbeteren?
- Hoe kunnen kansrijke klimaatadaptatiemaatregelen ontwikkeld, gemonitord en opgeschaald worden?
- Hoe kan de stad als ecosysteem fungeren en kan ontwikkeling van biodiversiteit samengaan met een scala aan functies bovengronds en drukte in de ondergrond?
- Hoe kan de circulaire economie lokaal aangejaagd worden met inzet van de (groene) buitenruimte?

Resultaten 2023

- Mede-organiseren van en spreken tijdens een bestuurlijke inspiratiesessie Natuurinclusief Bouwen met wethouders en gedeputeerden. Deze sessie vindt op 15 januari 2023 plaats namens de provincie Flevoland voor de zes Flevolandse gemeentes. Het onderwerp is lessen en kansen voor natuurinclusief bouwen.
- In het kader van het Interreg-project Biodiverse Cities organiseert het lectoraat een werksessie voor Europese steden (2023, 19 januari) met als thema Governance and Policy. Dit om beleidsknelpunten rondom naturebased solutions inzichtelijk te maken en zo de uitvoering ervan tot een succes te maken.
- Het tot stand brengen van interfacultaire samenwerking tussen de faculteiten Almere en Dronten in het Groeifondsproject Toekomstbestendige Leefomgeving en tussen de faculteiten Almere en Wageningen in het project Groenblauwe Stad.

4.19.4 Lectoraat waterkwaliteitsmonitoring

Het lectoraat Meten is weten: gezond oppervlaktewater door innovaties in monitoring, modellering en maatregelen, richt zich op innovatieve meettechnieken, zoals remote sensing, DNA-sampling en onderzoek met drones. Het doel is het aanreiken van handvatten om een betere toekomstbestendige waterkwaliteit van met name oppervlaktewater te bewerkstelligen. Het lectoraat werkt samen met diverse opleidingen aan de faculteit Almere, waaronder Toegepaste biologie en Geo, media & design, en met internationale studenten van de opleiding Aquatic Ecosystem Analysis. Daarnaast zoekt het lectoraat actief de samenwerking met partijen als Royal Eijkkelkamp, Water Insight en Acacia Water.

Resultaten 2023

- Inauguratie begin maart 2023 verloopt succesvol.
- Het onderzoek naar de bloei van giftige blauwalgen toont aan dat deze algen een groeiend milieuprobleem vormen voor zwemmers en het waterleven. Naast dode dieren en verstoorde voedselketens veroorzaken de blauwalgen gezondheidsklachten bij mensen na het zwemmen zoals huidirritaties, misselijkheid en hoofdpijn. Ook kunnen deze algen het drink- of sproeiwater behoorlijk verslechteren. Het onderzoek heeft de brede belangstelling van bedrijfsleven, ondernemers en de burgers.

4.19.5 Lectoraat Weerbare planten

Het lectoraat Weerbare planten houdt zich bezig met praktijkgericht onderzoek naar duurzame gewasbescherming en de weerbaarheid van planten en ecosystemen. Het is uit het oogpunt van duurzaamheid belangrijk om planten ook op een niet-chemische manier te kunnen beschermen en weerbaar te kunnen maken tegen ziekten en insectenplagen. Het lectoraat is gekoppeld aan het NWA-project Mimicking Natural Trichomes. Het maakt daarin gebruik van mechanismen uit of gebaseerd op de natuur zelf, door bijvoorbeeld verhoging van de natuurlijke plantenafweer, het gebruik van biostimulanten of nieuwe bio-inspired gewasbeschermingsmiddelen. Naast weerbaarheid tegen ziekten en plagen wordt met de klimaatverandering ook weerbaarheid tegen factoren zoals droogte steeds belangrijker. Het lectoraat onderzoekt hoe we planten meer weerbaar kunnen maken en een gezond ecosysteem kunnen creëren. Het voert het onderzoek uit samen met studenten van de opleidingen Toegepaste biologie, Voeding & Gezond Leven en Aarde en klimaat.

Resultaten 2023

- Inauguratie lector verloopt succesvol.
- Start ontwikkeling minor Weerbare planten, in samenwerking met docenten van de specialisatie Plant (Toegepaste biologie).
- Coauteur eerste wetenschappelijke artikel over het Trichome mimics-project in Journal of Pest Science (in de pers).
- Afronden vier onderzoeksstages (4-6 maanden) van studenten Toegepaste biologie binnen het Trichome mimics-project.

4.19.6 Lectoraat Ecologie IJsselmeergebied

De ambities in de Agenda IJsselmeergebied staan regelmatig op gespannen voet met elkaar. Enerzijds is er aandacht voor het herstel van de waterkwaliteit en de broodnodige natuurwaarden, want veel natuurdoelen voor dieren staan op rood. Anderzijds recreëren mensen graag op en rond het water en zoeken we ruimte voor zandwinning, visserij, energie op of uit water, woningbouw; allemaal activiteiten die invloed kunnen hebben op de water- of natuurkwaliteit. Voor de waterkwaliteit belangrijke waterplanten leveren soms overlast op voor de recreatievaart. De spanning is soms voelbaar als

blijkt dat niet alles overal kan, of dat straks wellicht iets niet meer kan. Met het lectoraat willen Aeres Hogeschool Almere en Rijkswaterstaat een bijdrage leveren aan de kennis die nodig is om de afwegingen goed te maken.

Resultaten 2023

- De inaugurale rede verloopt succesvol.
- Start van het onderzoeksproject KIMA2.0, Met Marker Wadden naar een robuust en klimaatadaptief Markermeer.
- Afronding project met de oplevering van het adviesrapport Kenniscommunity Nationaal Park Nieuw Land.

4.19.7 Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)

De hierboven genoemde lectoraten sluiten aan bij het Aeres-brede domein Groene en gezonde leefomgeving. Het lectoraat deelt zijn kennis via de nieuwe website van Aeres Hogeschool Almere, in het onderwijs van de opleidingen Toegepaste biologie, Biologie, voeding en gezondheid en Geo, media & design en door het verzorgen van inleidingen en presentaties op nationale en internationale studiedagen, congressen en symposia. In 2023 versterken de lectoraten hun netwerken en realiseren samenwerking met een scala aan nieuwe partners.

Zie bijlage 9 voor de publicatielijst 2023.

4.20 Onderzoeksprogramma Duurzaam ondernemen: onderzoekslijn Plant

De Nederlandse topsector Agri & Food is wereldwijd toonaangevend in de productie van kwalitatief hoogwaardig, veilig en gezond voedsel. Onze hoge kennisgraad en efficiënte productiemethoden, die gepaard gaan met innovatie en ondernemerschap, maken dat de sector mondiaal aan de top staat en een belangrijke bijdrage levert aan de economische stabiliteit (10% van de economie en werkgelegenheid) in Nederland. De opgave waar de sector nu voor staat is een vitaliteitsopgave.

Om de uitputting van de aarde en haar grondstoffen te voorkomen is de plantaardige productiesector genooddaakt om versneld de transitie te maken naar een duurzaam systeem met voldoende veerkracht.

Fundament voor een bloeiende plantaardige sector is een sterke en gezonde primaire sector die zijn verantwoordelijkheid neemt. Het motto Beter met minder is gericht op drie aandachtsvelden: pre-field (vitaal uitgangsmateriaal), in-field (vitaal bodem-plant-systeem) en post-field (vitaal product). De onderzoekslijn Plant richt zich op de beperking van het energie- en grondstoffengebruik, het sluiten van kringlopen, inpassing van precisielandbouw, goed beheer van agrarisch oppervlaktewater, biodiversiteit en innovaties via smart

datamanagement, kringlooplandbouw en bewust omgaan met verduurzaming van de bodemkwaliteit.

De onderzoekslijn Plant heeft in 2023 drie lectoraten: Duurzaam bodembeheer, Precisielandbouw en Smart Farming en Agrarisch waterbeheer.

4.20.1 Lectoraat Duurzaam bodembeheer

Duurzaam bodembeheer is de basis van onze voedselproductie. Om uitputting van de bodem te voorkomen, zet het lectoraat zich in voor een integrale aanpak. Die aanpak heeft het optimaal gebruik van de natuurlijke biodiversiteit en reststromen tot doel, net als het ontwikkelen van bruikbare (hightech) tools en het overbrengen van kennis in de praktijk. Deze impulsen zijn nodig om duurzaam bodembeheer naar een hoger level te brengen. Het lectoraat Duurzaam bodembeheer leert (jonge) ondernemers op ecologische wijze omgaan met het milieu, de waterhuishouding en het welzijn van mens en dier.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten voor 2023 zijn:

- Succesvolle afronding van een vijfjarig RAAK-PRO-onderzoekprogramma in samenwerking met WUR, de provincie Flevoland en het bedrijfsleven.
- Goedkeuring van groot Europees project met diverse landen als consortiumspartner en Aeres als werkpakketleider. Dit is voor het eerst dat dit lectoraat internationaal acteert.
- Binnen het SIA-project Koolstof als kans onderzoekt het lectoraat hoe verschillende organische stoffracties bijdragen aan koolstofvastlegging op minerale gronden. Nieuwe inzichten suggereren dat makkelijk afbreekbare resten van micro-organismen, zoals bacteriën, cruciaal zijn voor dit proces.

4.20.2 Lectoraat Precisielandbouw en Smart Farming

Dit lectoraat bedient de sectoren akkerbouw, veehouderij en tuinbouw. Deze sectoren willen een minimale en vooral slimme input om tot een optimaal rendement te komen. In de akker- en tuinbouw is de aandacht vooral gericht op de integrale strategische keuzes rond het bouwplan en het telen van gewassen (smart precision agriculture farming). In de veehouderij gaat het enerzijds om bewustwording en ontwikkeling van teeltkeuzes rond gras en maïs (smart precision agriculture farming), anderzijds om de ontwikkeling van optimaal koemanagement (smart precision dairy farming). Het lectoraat is in het najaar van 2016 afgerond, maar er is besloten dit lectoraat te verlengen en uit te breiden. De uitbreiding is gericht op de verdieping van de onderwerpen en de stap naar vertical farming. Het lectoraat doet substantieel onderzoek naar de (on)mogelijkheden van vertical farming in Nederland en in de internationale context.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Het lectoraat rondt het meerjarige project PreciSIAlandbouw succesvol af. Diverse partners maken gebruik van de ontwikkelde tools. Onderdelen hiervan maken deel uit van het landelijke scholingsprogramma rondom precisielandbouw. Hier is een externe partner bij betrokken.
- Het lectoraat verplaatst de focus van precisielandbouw naar artificial intelligence. Het lectoraat krijgt inmiddels vier projecten goedgekeurd rondom AI en is in de lead voor de ethiek rondom data.
- Het lectoraat wordt onderdeel van het eerste Europese project rondom Digital Innovation Hubs. Het werkt daarin samen met een kleine dertig partijen, waaronder kennisinstellingen en partijen uit het bedrijfsleven.
- Het lectoraat ontwikkelt een nieuw curriculum voor agrotechnologisch engineer.

4.20.3 Lectoraat Agrarisch waterbeheer

Het lectoraat Agrarisch waterbeheer valt onder zowel de onderzoekslijn Dier als de onderzoekslijn Plant. Het lectoraat wil een bijdrage leveren aan de realisatie van een robuust en schoon watersysteem in het agrarisch gebied. De agrariër en zijn bedrijf zijn het startpunt. Het streven is dat de agrariërs zelf allerlei maatregelen kunnen en willen nemen om de waterkwantiteit en -kwaliteit te verbeteren door hen inzicht te geven in de gevolgen van hun werkzaamheden.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- De publicatie: De helofytensoort werkt: waar wachten we op? verschijnt.
- Het lectoraat krijgt een grote PVG-call van NWO goedgekeurd rondom klimaatrobuuste beekdallandschappen.

4.20.4 Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)

De onderzoekslijn Plant en de hierboven genoemde projectlectoraten delen kennis via het (groene) hoger en middelbaar beroepsonderwijs, onderzoek, commerciële activiteiten, publicaties, lezingen, seminars en dergelijke.

Output en activiteiten in 2023

De output en activiteiten staan vermeld in de publicatielijst en bij de lectoraten. Daarnaast levert de onderzoekslijn Plant substantiële bijdragen aan het CoE Groen (zie € 4.24.2) en participeert de onderzoekslijn in de volgende samenwerkingsverbanden: Mechatronica Saxion, Kennispoort Zwolle, Mineral Valley en de innovatieagenda Agrohubs.

Zie bijlage 9 voor de publicatielijst.

4.21 Onderzoeksprogramma Duurzaam ondernemen: onderzoekslijn Dier

De Nederlandse veehouderij zit in een spagaat. Enerzijds hecht de samenleving aan een respectvolle omgang met dieren, aan veilige productieomstandigheden en aan een zorgvuldig gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Anderzijds stimuleren de liberalisering van de voedselmarkten en de wereldwijd groeiende behoefte aan dierlijk eiwit tot schaalvergroting. De dierlijke productiesector staat voor de belangrijke uitdaging om de omslag te maken naar integraal duurzame productiesystemen met innovaties op technisch, sociaal en maatschappelijk terrein, niet alleen in Nederland maar ook internationaal. Verduurzaming van de dierlijke productiesector vergt een omslag bij docenten, (toekomstige) beroepskrachten en ondernemers in denken, durven en doen. Om deze omslag te versnellen zijn extra impulsen nodig.

De biologische, economische én maatschappelijke complexiteit rondom dierlijke productie vraagt om een bundeling van expertise, passie en talent. De onderzoekslijn Dier richt zich op intensieve publiek-private samenwerking binnen de dierlijke productiesector met daaraan gekoppeld een hoogwaardig en praktijkgericht onderwijsaanbod met toegepast onderzoek als middel om de kwaliteit te versterken. De onderzoekslijn Dier richt zich op drie aandachtsvelden: 1) professionele vaardigheden, ondernemerschap en samenleving; 2) dierkennis (diergezondheid, dierenwelzijn, diermanagement); 3) bodem, water, lucht en gewas. Deze velden omvatten de basisdimensies van een duurzame dierhouderij.

Bij de onderzoekslijn Dier zijn in 2023 meerdere lectoraten actief: Grasland en Beweiding, Management van Rundergezondheid, Duurzame pluimveehouderij in een circulaire bedrijfsvoering, Human Animal Interactions en Animal Assisted Interventions.

4.21.1 Lectoraat Grasland en Beweiding

Het lectoraat Grasland en Beweiding wil kennis en inzichten verkrijgen om de functies van grasland te optimaliseren en te benutten ten gunste van veehouder en maatschappij. Daarbij focust het vooral op die factoren die beïnvloedbaar zijn zonder voorbij te gaan aan zeer bepalende factoren zoals met name de grondsoort. Daarnaast wil het lectoraat deze kennis en dit inzicht inbedden in het curriculum van groen onderwijs. Het lectoraat wil het blikveld van de student (de toekomstige veehouder, adviseur, beleidsbepaler, etc.), docent, veehouder en bedrijfsleven verruimen en bijdragen aan de triple P van duurzaamheid: people (mensen/sociale duurzaamheid), planet (omgeving, milieu), profit (economie/economische duurzaamheid).

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Het lectoraat is een voorbeeld voor internationale samenwerking en heeft meerdere langjarige projecten lopen vanuit het EU-programma Horizon Europe.
- Het lectoraat levert dit jaar de president van de European Grassland Foundation.
- Het lectoraat doorloopt afgelopen jaar een succesvolle professionaliseringsoptie en huisvest inmiddels twee interne promovendi.

4.21.2 Lectoraat Management van Rundergezondheid

Het lectoraat richt zich op praktijkgericht onderzoek op het gebied van de gezondheid van rundvee. Het doel is om preventief management te onderzoeken dat bijdraagt aan het verlagen van de infectiedruk en aan het vergroten van de weerstand bij kalveren en koeien. Tevens focust het lectoraat zich op management dat bijdraagt aan het zo snel mogelijk gezond krijgen van een ziek dier. Het lectoraat werkt samen met veehouders, dierenartsen en andere partners in de kalverhouderij, melkveehouderij en rundveehouderij. Het lectoraat levert tevens een bijdrage aan de inhoud en vormgeving van onderwijs, onderzoek en kennisoverdracht op het gebied van rundergezondheid in relatie tot de maatschappij en dierenwelzijn.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Het lectoraat doorloopt het afgelopen jaar een succesvolle professionaliseringsoptie en huisvest inmiddels twee interne promovendi.
- De RAAK-PRO Gezond Weiden met een looptijd van vier jaar is goedgekeurd.

4.21.3 Lectoraat Duurzame pluimveehouderij in een circulaire bedrijfsvoering

Het lectoraat Duurzame pluimveehouderij in een circulaire bedrijfsvoering legt de focus zowel op pluimvee als op insectenkweek. Het lectoraat richt zich op:

- Het optimaliseren van nutriëntenbenutting en rendementsverbetering en het voorkomen van voedingsstoornissen door vraag en aanbod van nutriënten met elkaar in balans te brengen.
- Het op behoefte voeren van pluimvee, wat bijdraagt aan het minimaliseren van de uitscheiding van nutriënten naar het milieu.
- De verduurzaming van pluimveevoer is een speerpunt, waarbij het lectoraat naar alternatieve grondstoffen en methoden kijkt om eiwit in een meer duurzame vorm aan pluimvee te verstrekken.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Het lectoraat ontwikkelt een eigen unit voor insectenonderzoek en doet daar inmiddels circulaire proeven in samenwerking met het bedrijfsleven.
- De lector is gastspreker op een internationaal congres in Warschau, waar een collega haar afstudeerwerkstuk mag presenteren.
- Het lectoraat rondt het project Circulaire Kip succesvol af en diverse partners gaan er in hun praktijk mee verder.

4.21.4 Lectoraat Human Animal Interactions

In onze maatschappij groeit het zich bewust zijn van de meerwaarde van dieren in onze leefomgeving. Hiermee groeit ook de behoefte aan meer kennis en educatie over hoe die mens-dier-interactie tot stand komt en wat de impact daarvan is op het dier. Het lectoraat Human Animal Interactions heeft als doel meer inzicht te krijgen in de effecten van de interactie tussen mens en dier om daarmee het welzijn van dieren te waarborgen. Het lectoraat richt zich daarbij op drie thema's, waar verschillende sectoren aan verbonden zijn. In alle drie de thema's hebben paarden en honden de hoofdrol. De drie thema's zijn: Zorg & Veiligheid, Sport & Ontspanning, Management.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Het lectoraat zet het onderwerp human-animal interactions op de agenda van het ministerie van LNV. Door de ontwikkelingen in dit lectoraat wordt onderzoek op deze thema's inmiddels als relevant ervaren.
- De lector verschijnt veelvuldig in het nieuws en weet zo veel impact te bereiken bij ministeries en de maatschappij over de belevingswereld van interacties tussen mens en dier.
- Het lectoraat krijgt meerdere projecten goedgekeurd rondom het opleiden van politiehonden en politiepaarden.

4.21.5 Lectoraat Animal Assisted Interventions

Een groeiende vraag naar animal-assisted interventions (AAI's) onderstreept het belang van een lectoraat, met als doel dat een One Health-benadering (dierenwelzijn en menswelzijn) een plaats krijgt in het Nederlandse praktijkgericht onderzoek, onderwijs en zorgsysteem.

Het lectoraat wil onderzoeken hoe professionals doelgericht processen in de ontwikkeling van mensen kunnen stimuleren met de inzet van dieren. Dit uitgaande van het theoretische raamwerk van synchronie/afstemming en met inachtneming van het welzijn van zowel mens als dier.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Publicatie artikel Liefde voor mens en dier: Op zoek naar wederzijdse afstemming.

- Goedgekeurde aanvraag voor project Man en Paard, ondanks dat er nauwelijks subsidies zijn voor dit soort onderzoek.
- Invited paper voor congres in Edinburgh.

4.21.6 Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)

De onderzoekslijn Dier en de hierboven genoemde lectoraten delen kennis via het hoger en middelbaar beroepsonderwijs met de toekomstige beroepsbeoefenaren en de beroepspraktijk.

Output en activiteiten in 2023

De diverse activiteiten staan vermeld bij de lectoraten. Daarnaast levert de onderzoekslijn Dier substantiële bijdragen aan het CoE Groen (zie 4.24.2) en participeert de onderzoekslijn in de volgende samenwerkingsverbanden: Poultry Expertise Centre; One Health, Dairy Triangle; PEC Barneveld, ministerie van LNV, Kennispoort Zwolle, De Land Bouwers, European Grassland Foundation en de innovatieagenda Agri & Food.

Zie bijlage 9 voor de publicatielijst.

4.22 Onderzoeksprogramma Duurzaam ondernemen: onderzoekslijn Circulaire economie

Een biobased en circulaire economie streeft naar korte en eerlijke ketens, naar hergebruik van grondstoffen zodat afvalstromen verminderen en naar de gezondheid van mens en dier. Hoewel er nationaal en internationaal veel aandacht is voor deze thema's, blijken kennis en informatie over de effectiviteit van beleid beperkt te zijn en is het bovendien niet zo duidelijk welke kansen toepasbaar zijn.

De onderzoekslijn Circulaire economie zoekt naar oplossingen voor duurzaam ondernemen en bijpassende businessmodellen. De onderzoekslijn bestudeert de economische aspecten van een circulaire economie in de agrifoodsector. Dit zijn studies naar de circulariteit van restafval, circulaire inpasbaarheid van bouw en verbouw van gebouwen en erven en het ontwikkelen van bijbehorende businessmodellen. Ook het stimuleren van innovaties om technieken te verbeteren die vervuiling door restafval terugdringen behoort hiertoe. Andere studies binnen de onderzoekslijn zijn meer conceptueel van aard, kijken naar aspecten die van toepassing zijn op verschillende ketens of doen empirisch onderzoek naar specifieke aspecten binnen één keten of onderdelen van ketens.

De onderzoekslijn Circulaire economie heeft in 2023 twee lectoraten: Circulair ondernemen in de agrifoodsector en Omgevingsinclusief ondernemen.

4.22.1 Lectoraat Circulair ondernemen in de agrifoodsector

Het lectoraat Circulair ondernemen in de agrifoodsector (formele naam Vitale agribusiness via cyclische proces- en productieketens) onderzoekt de vraag: op welke wijze kunnen agrarische ondernemers lokale energie- en grondstofstromen als natuurlijk proces incorporeren in hun businessmodellen en langetermijndenken?

Afgeleide vragen hiervan zijn:

- Op welke wijze kunnen cross-sectorale productie- en verwerkingsprocessen de eco-effectiviteit van grondstoffen en biomassabenuutting verhogen?
- Wanneer is regionale kleinschalige bioraffinage houdbaar op korte en lange termijn?
- Hoe kan een gezamenlijk gedragen ketenbenadering bijdragen aan een effectieve kringlooplandbouw?
- Welke circulaire innovatie is nodig om snel tot sociale acceptatie te komen opdat een sociale innovatie bewerkstelligd kan worden?
- Op welke wijze kunnen geografische en dynamische omgevingsinformatie, logistieke data en consumentgegevens geïntegreerd gebruikt worden om kringlooplandbouw tot een eco-effectief succes te maken?

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- De inaugurele rede is succesvol doorlopen.
- Het CirKL Business Lab staat vol inspirerende voorbeelden en is een trekpleister voor ondernemers.
- SBS6 komt langs voor opnamen en die komen in april op tv.

4.22.2 Lectoraat Omgevingsinclusief ondernemen

Het lectoraat bouwt door aan het thema Boerendiversiteit met als kernpunten boer-markt, boer-natuur, boer-burger en boer-strategie. Het lectoraat werkt aan bedrijfsovername als basis voor krachtige bedrijven, aan de relatie van bedrijven met natuur en landschap en aan de verbinding tussen boer en burger. Om meerwaarde concreet zichtbaar te maken bouwt het aan de BoerenDonut op basis van het donutmodel van Kate Raworth.

Het lectoraat leidt nieuwe voedselveranderaars op en versterkt bestaande initiatieven. Het onderwijs van de hogeschool richt zich op het bouwen van een eerlijk en duurzaam systeem, met ruimte voor agrarische, geografische en culturele diversiteit.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Initiatie van vele nieuwe onderzoeksprojecten binnen en buiten het CoE Groen.
- Vele optredens om de vorm van gastlessen, presentaties voor plattelandsvrouwen en presentaties bij diverse brancheorganisaties.
- Het lectoraat heeft een spilfunctie in Food Hub en werkt samen met anderen aan een beter voedselsysteem.

4.22.3 Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)

De onderzoekslijn Circulaire economie en de hierboven genoemde lectoraten delen kennis via het hoger en middelbaar beroepsonderwijs met de toekomstige beroepsbeoefenaren en de beroepspraktijk.

Output en activiteiten in 2023

De diverse activiteiten staan vermeld bij de lectoraten.

Daarnaast levert de onderzoekslijn substantiële bijdragen aan het CoE Groen (zie € 4.24.2) en participeert de onderzoekslijn in de volgende samenwerkingsverbanden: Biobased Economie, Kennispoort Zwolle, NAJK, LTO, De Land Bouwers, Agrofoodcluster Emmeloord, Zone.college, Food Valley en de innovatieagenda Agri & Food van de provincie Flevoland.

Zie bijlage 9 voor de publicatielijst.

4.23 Onderzoeksprogramma Vergroot je leerkracht: onderzoekslijn Leren

Van professionals vraagt het wijsheid om op de toekomstige vragen uit de maatschappij en een nieuwe werkelijkheid in te kunnen spelen. In die werkelijkheid gaat het leren van primair in-form-atief en uniform leren en ontwikkelen, noodzakelijkerwijs over naar meer trans-form-atief kunnen denken en handelen. Aeres Hogeschool Wageningen concentreert zich daarom op praktijkgericht onderzoek dat wijsheid van professionals (in opleiding) op het gebied van leren en ontwikkelen bevordert. Deze professionals werken in verschillende domeinen (zorg, landbouw, onderwijs, techniek, overheid), op verschillende niveaus (individueel, team, organisatie, netwerk) en in verschillende rollen (begeleiding, advies, docentschap, onderzoek). Vergroot je leerkracht, is de gemeenschappelijke focus in het onderzoek. Om wijsheid van de professionals te bevorderen, onderzoekt de faculteit wat wijs(heid) is, hoe ze zich ontwikkelt en hoe je die ontwikkeling kunt ondersteunen. Onder dit programma vallen vier lectoraten.

Faculteitbrede ontwikkelingen in 2023

In 2023 zijn er in Wageningen belangrijke resultaten en ontwikkelingen in de onderzoeksgroep:

- In mei 2023 start een manager onderzoek. Hiermee versterkt de faculteit de governance van onderzoek, de positie van onderzoek in het faculteitsmanagementsteam (FMT) en de professionele ondersteuning van de onderzoeksgroep.
- De faculteit evalueert het lectoratenportfolio als onderdeel van het facultaire koersplan. Ze voert een analyse uit in relatie tot het opleidingsportfolio, de ontwikkelingen in het werkveld en de samenleving en de facultaire bedrijfsvoering.
- De faculteit rondt de verkenning naar een lectoraat Samen Leren in Transitie af. De evaluatie ervan leidt tot een vernieuwde koersbepaling. De faculteit beweegt naar een

onderzoeksgroep met een inhoudelijke focus op leren en ontwikkelen en (duurzame) transities.

- De faculteit draagt in 2023 bij aan de ontwikkeling van de landelijke pilot Professional Doctorate (PD) in het domein Onderwijs: Leren en Professionaliseren. De faculteit werkt daarin aan de doorontwikkeling van haar eigen PD-programma. Dit doet zij vanuit het Graduate Network, waar twee lectoren aan deelnemen, en de Graduate Commissie, waar een lector aan deelneemt.
- Een lector begeleidt een PD-kandidaat bij het schrijven van een PD-aanvraag en de aanvraag is gehonoreerd. Deze begeleidende lector neemt ook deel aan de intervisiegroep PD.

4.23.1 Lectoraat Ecologisch Wijs: Insecten & Maatschappij

Dit lectoraat maakt via ecologisch en praktisch onderzoek verbanden inzichtelijk tussen organismen en hun omgeving, en tussen mens, omgeving en natuur. Speerpunt van het lectoraat is het versterken van kennis over en bewustzijn van biodiversiteit. Hierbij zijn twee routes naar biodiversiteitsherstel van belang: direct via herstelmaatregelen, en indirect via het versterken van de verbinding tussen mens en natuur. Dit doet het lectoraat met name vanuit zijn expertise over insecten, die het grootste deel van de Nederlandse biodiversiteit omvatten.

Het lectoraat Ecologisch Wijs: Insecten & Maatschappij startte in mei 2020, dankzij L.INT-subsidiëring van NWO-SIA. De lector heeft een gedeelde aanstelling bij Aeres Hogeschool Wageningen en het NIOO-KNAW. In 2022 groeit de kenniskring van een naar drie docent-onderzoekers en deze breidt in 2023 uit met een onderzoeksassistent. Lector en kenniskringleden worden vanuit reguliere middelen en projectsubsidies gefinancierd. In 2023 richt het lectoraat zich op:

- Hoe breng je biodiversiteit onder de aandacht van het beroepsonderwijs, zowel bij Aeres Hogeschool Wageningen als in het (v)mbo? Een onderzochte mogelijkheid is of het lectoraat de principes van Leren voor Duurzame Ontwikkeling concreet kan maken door met lerenden en docenten aan herstel van de biodiversiteit op (v)mbo-schoolterreinen te werken.
- Herstel van insectenbiodiversiteit en -populaties, onder andere via natuurinclusieve landbouw (Maasheggengebied), via rewilding op schoolterreinen, via bloemenweiden (met Cruydt-Hoeck) en in de stedelijke omgeving (stadsoase).

Resultaten 2023

- Vanuit het onderzoek aan biodiversiteitsherstel start een intern Aeres-project in het schooljaar 2022-2023: Rewilding Aeres-schoolterreinen. Binnen dit project ontwikkelt het lectoraat lesmateriaal voor (v)mbo om kennis van en bewustzijn over biodiversiteit te vergroten en aan herstelmaatregelen te werken. Aeres verlengt dit project tot en met het schooljaar 2024-2025 en RAAK-PRO kent een aanvraag toe op dit onderwerp.
- Het lectoraat organiseert op 15 maart een tussentijds symposium voor het project Natuurinclusief

gedrag van burgers (SIA-PVG) in Wageningen. Het symposium wordt goed bezocht vanuit zowel het onderzoeksveld als het werkveld (o.a. gemeenten, LNV, natuurbeschermingsorganisaties).

- Participatie in succesvolle aanvragen, onder andere via interne O&I-subsidiëring, KIC Biodiversiteit in productiesystemen, NWA en SIA-PVG.
- Het lectoraat is betrokken bij de begeleiding van tien studenten (BS, MS van hogescholen en universiteit) in stages en onderzoeksprojecten en bij diverse gastlessen, zowel bij Aeres Hogeschool Wageningen als extern (WUR BS cursus en PhD-course).

4.23.2 Lectoraat Grenspraktijken van opleiders en onderzoekers

Het lectoraat heeft als uitgangspunt dat zowel opleiders (leraren, lerarenopleiders, kennismanagers, HRM'ers) als onderzoekers bepaalde kwaliteiten (wijsheid) nodig hebben om succesvol samen te werken aan praktijkvraagstukken. Het lectoraat telt een lector en een docent-onderzoeker die bekostigd worden uit reguliere middelen, daarnaast docent-onderzoekers uit projectsubsidies. Onderzoek betreft in 2023:

- Het opleiden en professionaliseren van educatieve professionals, bijvoorbeeld:
 - via het leerlint Onderzoekend Vermogen in de bacheloropleidingen van Aeres Hogeschool Wageningen;
 - via de professionele leergemeenschap (PLG) binnen Aeres Hogeschool Wageningen, rond zelfregulatie van studenten in een flexibel bachelor-curriculum.
- Masteropgeleiden als aanjagers van onderzoekend werken in het mbo, in de doorontwikkeling van het landelijke research-practice-partnership (RPP) Tools voor Teamleren.
- Leren voor duurzaamheid in een regionale context. In dit gesubsidieerde project ontwikkelen en onderzoeken Aeres Hogeschool Wageningen, WUR, drie vo-scholen en een van de Aeres MBO-locaties met praktijkpartners aanpakken om leren voor duurzaamheid vorm te geven.
- Methodologische vraagstukken in praktijkonderzoek: hoe werk je samen aan praktijkvraagstukken, met welke kwaliteitsdilemma's heb je te maken, welke mogelijkheden bieden onder meer art-based research en maakonderzoek om de onderzoeks aanpak te verrijken?

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- De professionele leergemeenschap (PLG) zelfregulatie krijgt in het studiejaar 2023-2024 een vervolg.
- Het lectoraat organiseert rond het praktijkboek Samen onderzoekend werken in het mbo een preconferentie (CVI) en diverse workshops (Onderwijs ResearchDagen, openbare les Jeroen Rozendaal van Hogeschool Rotterdam, Trendsconferentie OU EAPRIL). Het research-practice-partnership Tools voor Teamleren ontwikkelt zich verder met oude en nieuwe deelnemers. Daarnaast publiceert het lectoraat een onderzoeksartikel over de werking als RPP, dat TOPS (Tijdschrift voor OnderwijsPraktijk Studies) accepteert.

- EAPRIL Cloud 11 organiseert tijdens de EAPRIL-conferentie 2023 een drukbezochte spotlight sessie rond kwaliteitsdilemma's. Deelnemers zijn onder meer de eerstejaars MLI studenten van Aeres Hogeschool Wageningen.

4.23.3 Lectoraat Professionele identiteit en organisatieontwikkeling

Het lectoraat buigt zich over de ontwikkeling van professionals, van hun professionele identiteit en van professionaliteit voor het welzijn van professionals en voor organisatieontwikkeling. Het lectoraat richt zich momenteel op deze onderzoekslijnen:

- Vertalen van het gedachtegoed van professionele identiteit naar initiële beroepsopleidingen, vanuit de gedachte dat een organisatie de ontwikkeling van die identiteit al in een opleiding kan inzetten.
- Onderzoeken van het thema identiteitswerk met als doel zowel professionals als organisaties bij dat werk te ondersteunen. Het werk van professionals brengt veel identiteitswerk met zich mee, ontstaan door de spanning tussen wie zij willen zijn en wat de organisatie of het beroep van hen vraagt. Die spanning is deels positief en draagt bij aan hun ontwikkeling, maar is vaak ook onnodig en leidt dan tot verlies van energie. Ook organisaties kunnen een rol spelen in het voorkomen van energieverlies.
- Verdiepen op collectieve professionaliteit (in het mbo): hoe werken mensen nu samen aan een opgave en hoe bepalen zij samen wat goed werk is in hun opgave?
- Verder onderzoeken van identificatiepunten in het gedachtegoed van professionele identiteit: beroepsidentiteit, ontwikkelidentiteit en leiderschapsidentiteit.

Het lectoraat heeft vanuit Aeres Hogeschool Wageningen in 2023 een lector en twee docent-onderzoekers. De lector en docent-onderzoekers vormen samen met andere onderzoekers van buiten de organisatie een kenniskring van zes personen, waarvan er drie een promotieonderzoek doen. De kenniskring organiseert het onderzoek in verschillende onderzoeksgroepen, die daarbij samenwerken met tal van andere organisaties.

Resultaten 2023

De belangrijkste resultaten zijn:

- Publicatie van het boek: Stevig (leren) staan: aan de slag met professionele identiteit in beroep en opleiding.
- Professionele Identiteit (PI) on tour: boekpresentatie binnen Aeres Hogeschool Wageningen en de aangesloten hogescholen. Drie van de tien presentaties vinden plaats in 2023.
- Publicatie manifest en kaartspel over ontwikkelidentiteit.
- Ontwikkelen en uitvoeren van workshops over beroepsidentiteit, ontwikkelidentiteit, leiderschapsidentiteit en collectieve professionaliteit door professionals uit de kenniskring en de onderzoeksgroepen Professionele Identiteit en PI Initieel.

4.23.4 Lectoraat Responsief onderwijs

Responsief leren

Het lectoraat onderzoekt hoe het onderwijs de studenten en stakeholders kan uitrusten om toekomstige, vaak ill defined, complexe vraagstukken aan te kunnen. Vraagstukken over de transities in het groene domein, zoals het wereldvoedselvraagstuk, andere productiemethoden en grondstoffengebruik, duurzame energie en stikstofproblematiek, vragen om een andere manier van leren in het onderwijs, op het erf en in de kennisketen. Die andere manier van leren ontwikkelt bij studenten en stakeholders een ecologische manier van denken. Het gaat om leren in, met en door de praktijk in de regio in een learning community of knowledge building community door middel van cocreatie. Centraal staat het beter inzicht krijgen in het proces van collectief leren en ideeverbetering ofwel kenniscreatie, zowel leerpsychologisch als didactisch, alsook welke (e) tools docenten en studenten het beste ondersteunen in dit proces. Het lectoraat houdt zich bezig met de transitie van voornamelijk op individueel leren gericht onderwijs naar ook collectief, transdisciplinair, multi-stakeholder leren in learning communities, living labs, werkateliers, professionele leergemeenschappen et cetera als krachtige onderwijsleeromgevingen in de context van een betere en (natuur)inclusieve samenleving.

Kenniscreatie

Het lectoraat onderzoekt ook hoe het proces van samen kennis bouwen en idee(theorie) verbeterend gecentreerd onderwijs en leren plaatsvindt en hoe docenten, facilitators en technologie dit proces het best kunnen ondersteunen. Het liefst in een context waarin school, praktijk en onderzoek met elkaar samenwerken aan authentieke vraagstukken. De pedagogiek en didactiek van kennis construeren worden gezien als een veelbelovend alternatief voor het individueel leren door kennis reproduceren en werken aan schooltaken. Leren als een sociaal, samen kennis construerend proces dat bijdraagt aan het goede en wijsheid in de samenleving, waarin de betrokkenen voortbouwen op elkaars ideeën en deze overstijgen in de vorm van nieuwe inzichten en verbeterde ideeën.

Belangrijkste resultaten 2023

- Het lectoraat Responsief onderwijs rondt in 2023 af.
- De lector is hoogleraar bij de Open Universiteit (OU) voor de bijzondere leerstoel Responsief leren en kennis construeren (ecologisch leren denken).
- Voor het afscheid van de lector, die met emeritaat gaat, organiseert het lectoraat in samenwerking met de OU een Trends-conferentie. Tevens presenteert het lectoraat die dag het boek Cocreëren kun je (stimu)leren. Verschillende collega's uit binnen- en buitenland schrijven een liber amicorum over de bijdrage van de lector en het lectoraat aan de ontwikkeling van praktijkgericht onderzoek.
- Begeleiding van verschillende promovendi actief op het gebied van kenniscreatie.
- Bijdrage aan ontwikkeling en opstart van verschillende projectaanvragen, waaronder het gehonoreerde NRO-

project: Leren voor duurzaamheid in een regionale context (Valleiregio).

- Bijdrage aan organisatie conferentie Futureland in Dublin in het kader van het Europese Inclusion-project.

4.23.5 Valorisatie (kennis delen en toepasbaar maken)

Het onderzoeksprogramma Vergroot je leerkracht en de hierboven genoemde lectoraten delen kennis via het (groene) beroepsonderwijs, onderzoek, commerciële activiteiten, publicaties, lezingen, seminars en dergelijke.

Output en activiteiten in 2023

De volgende activiteiten zijn uitgevoerd: lopende activiteiten met de kenniskring, het begeleiden van onderzoekers en promovendi, het geven van workshops, wetenschappelijke publicaties, symposia, bijdragen aan congressen, vakpublicaties, boeken. Zie de publicatielijst 2023 in bijlage 9. Voor eerdere publicaties zie de website.

4.24 Innovatieprojecten en het Centre of Expertise

Aeres Hogeschool innoveert structureel. Dat doet ze via de lectoren, maar ook via landelijke regelingen en (innovatie) projecten en het Centre of Expertise Groen 2.0.

4.24.1 (Landelijke) innovatieprojecten

Aeres Hogeschool neemt deel aan een groot aantal nationale en internationale innovatieprojecten.

De gelden daarvoor komen uit allerlei regelingen, zoals SIA/RAAK (Stichting Innovatie Alliantie), NICHE (Nuffic), NRO, KIEM, Impuls en dergelijke. Aeres Hogeschool is daarbij penvoerder of partner.

Onkruidvrij in de Rij, RAAK

In het project Onkruid vrij in de Rij brengen de lectoraten Mechatronica van Saxion en Precisie Landbouw en Smart Farming van Aeres Hogeschool, samen met agrarische en technische mkb-bedrijven, de kennis bij elkaar om technieken te ontwikkelen waarmee kleine robots automatisch onkruid herkennen en verwijderen zonder gebruik te maken van herbiciden. Het gaat om onkruid in de rij, tussen de rijen kunnen boeren bijvoorbeeld schoffelen. Het gaat om technieken die binnen twee jaar klaar zijn om de markt op te gaan.

Aeres Hogeschool doet onderzoek naar teelten en bijbehorende onkruiden, ziekten en plagen. Tegelijk ontwikkelt zij een tabel met alle mogelijke technieken van onkruid verwijderen en hun TRL-niveaus oftewel hun technologiegereedheidsniveaus. Uiteindelijk maakt de hogeschool, mede door onderzoek van Aeres-studenten, een

keuze voor verder onderzoek naar de inzet van een hitte-element in het gewas uien.

Resultaten

- Bouwen van een statische proefopstelling waarbij gebruikers het hitte-element handmatig naar het onkruid moeten brengen. Stapsgewijs is dit geautomatiseerd, waarbij Aeres Hogeschool-studenten de opstelling in de kas testen.
- Presenteren van de opstelling op beurzen vanuit het project (NPPL on Tour, Precisie Landbouw Dagen).
- Doorontwikkeling opstelling door Saxion zodat de tool, de arm met hitte-element, bruikbaar is in combinatie met de Robot One van Pixelfarming. Hierbij maakt de tool gebruik van de visiontechniek en sensoren die de robot al aan boord heeft.

ClipsMicro-project, NWA/NWO

Het beperken van klimaatverandering is een cruciale uitdaging, waarbij landbouw een essentiële rol speelt. Het ClipsMicro-project (Climate proof soils by steering soil and residue microbiomes) onderzoekt de effectiviteit van twee maatregelen:

1. Toediening van met kleimineralen verrijkte compost om het organisch stofgehalte in de bodem te verhogen.
2. Implementatie van gewassen met natuurlijke nitrificatieremmers om lachgasemissies te verminderen.

Het onderzoek richt zich op de vraag in hoeverre deze twee maatregelen kunnen bijdragen aan klimaatbestendige bodems en hoe ze in de praktijk kunnen worden toegepast. Dit is grotendeels fundamenteel en deels ook moleculair onderzoek, waar twee promovendi (uit Duitsland en Brazilië) aan werken bij de Universiteit Utrecht en bij het NIOO-KNAW in Wageningen.

Het lectoraat Duurzaam bodembeheer is projectpartner in ClipsMicro, met een eigen verantwoordelijkheid voor de communicatie met de praktijk. Hier is onder andere toegepast onderzoek mee gemoeid over onder meer praktijksituaties, inpassingsmogelijkheden en interesse bij boeren en erfbetreders.

Resultaten

De inzet van hogeschoolstudenten resulteert in een extra dynamiek in het project die bijdraagt aan het behalen van de doelen.

- Studenten van de minoren Veevoeding en gewas en Vitale bodem voeren elk jaar opdrachten uit voor dit project. De opdrachten zijn gericht op kennisuitwisseling en de vertaalslag van wetenschap naar praktijk en van praktijk naar wetenschap. Dit resulteert onder andere in een praatplaat voor uitleg aan boeren, een filmpje, interviews en een excursie van de universitaire onderzoekers naar een melkveebedrijf. Betrokkenheid van de eindgebruikers is een randvoorwaarde vanuit de financier (NWA) en de vertaalslag die de Aeres-studenten kunnen maken is daarbij essentieel.
- Studenten maken een minidocumentaire over de rol van diverse stakeholders in het project, zoals veredelaars,

zaaizaadfirma's, composteerbedrijven, boeren en onderzoekers.

- Studenten doen bodemfysische metingen naar de effecten van klei in zandgrond op de infiltratiecapaciteit en het vochtvasthoudend vermogen. Het Aeres Eijkelkamp Soil Research Lab heeft de benodigde apparatuur hiervoor, die niet aanwezig is bij de betrokken onderzoeksinstituten.

Gebiedsgerichte kansen NIL-partners

Natuurinclusieve landbouw (NIL) betekent aanpassingen op het erf en het land van de boerenbedrijven, tegelijk is NIL mede afhankelijk van de netwerken en ontwikkelingen in het gebied. Dit project brengt alle sleutelfactoren in beeld vanuit sociaal, economisch, ecologisch en institutioneel perspectief.

Resultaten

- Ontwikkeling praatplaat maakt het onderwerp praktijkgericht toegankelijk. De stakeholders krijgen zo een gezamenlijk beeld van de sleutelfactoren die voor hen op dat moment in het proces naar of rond NIL belangrijk zijn.
- Voorbereiding presentatie van het Gebiedsvenster Natuurinclusieve Landbouw op de BoerenNatuurdag in maart 2024.

4.24.2 Centre of Expertise Groen (CoE Groen)

De Rijksoverheid verbetert de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt en bevordert de kwaliteit van het technisch hbo-onderwijs met Centres of Expertise (op mbo-niveau: Centra voor Innovatief Vakmanschap, op wo-niveau: Centres of Excellence).

Het CoE Groen is een meerjarig onderzoeksprogramma in het groene domein. Het ministerie van LNV, het Regieorgaan SIA en de agrarische hogescholen financieren dit programma, de hogescholen Van Hall Larenstein, Aeres Hogeschool, Inholland en HAS green academy dragen eraan bij. Met het geïnvesteerde geld kan het onderzoeksprogramma de kennisinfrastructuur in het groene domein verder doorontwikkelen en kunnen de betrokken hogescholen hun positie in de kennisketen versterken. Het programma sluit aan op de nationale beleidsagenda en actuele maatschappelijke opgaven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het duurzamer maken van onze landbouw en het zorgvuldiger omgaan met hulpmiddelen zoals mest.

Resultaten 2023 Aeres Hogeschool

- Doorontwikkelen en invullen van het monitoringskader van het CoE samen met de andere groene hogescholen. Hierbij vindt afstemming plaats ten aanzien van definiëring van de indicatoren. Begin 2024 wordt het monitoringskader gebruikt bij de evaluatie van fase 1 van het CoE Groen.
- Indienen aanvraag voor een lectorenplatform Dier.
- Beeld schetsen van de ideale onderzoeksorganisatie, vanuit het resultaatgebied professionalisering. Het beeld dient als input voor de ontwikkeling van het functiehuis voor praktijkgericht onderzoek.
- Versterken betrokkenheid van de faculteiten Almere en Wageningen bij het CoE Groen. Dit resulteert in meer initiatieven voor gezamenlijke projectaanvragen.
- Het CoE Groen draagt bij aan de ontwikkeling van een eerste lijst met criteria en indicatoren voor het praktijkgericht onderzoek binnen Aeres Hogeschool.

Lopende/gehonoreerde/in aanvraag zijnde projecten 2022-2023	Penvoerder
Duurzame lokale voedselsystemen Caribisch Nederland	Hogeschool Van Hall Larenstein
Internationale voedselsystemen	Hogeschool Van Hall Larenstein
Alternatieve eiwitten 'eendje meer'	Aeres Hogeschool
Verdienvermogen Cash voor de Kringloop	HAS green academy
Regeneratieve open teeltsystemen	Hogeschool Van Hall Larenstein
Integrale aanpak ammoniak en methaan	Aeres Hogeschool
Kringloopstimulator	Aeres Hogeschool
Circulair terreinbeheer	HAS green academy
Duurzaam bodembeheer en koolstofvastlegging	Aeres Hogeschool
Risicomanagement bij klimaatverandering	Inholland
Duurzaam bosbeheer in de Amazoneregio	Hogeschool Van Hall Larenstein
Fieldlab: circulaire meststoffen in de plantaardige teelt	Inholland
Duurzame lokale voedselproductie Caribisch NL	Hogeschool Van Hall Larenstein
Melkveehouderij in veenweidegebieden met hogere waterstanden	Hogeschool Van Hall Larenstein
Zijinstromers verbinden aan agrarische bedrijven zonder opvolger en/of verpachters van landbouwgronden	Hogeschool Utrecht
Natuurinclusief gedrag van burgers: ondersteunen en verleiden	Hogeschool Van Hall Larenstein
Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling: onderzoek naar handvatten voor versnelde transitie naar biobased en ecologische gebiedsontwikkeling	Aeres Hogeschool
SIA-PVG Mbo-student in actie voor plantaardig voedsel	HAS green academy

Lopende/gehonoreerde/in aanvraag zijnde projecten 2022-2023	Penvoerder
SIA-PVG FORQLAB	Hogeschool Van Hall Larenstein
SIA-PVG Gebiedsgerichte kansen NIL	Aeres Hogeschool
SIA-PVG Kennis Grasland en Beweiding	Aeres Hogeschool
SIA-PVG Koolstof als kans	Aeres Hogeschool
SIA-PVG Living Lab Het open gesprek	Aeres Hogeschool
SIA-PVG Melkveehouderij in Veenweidegebieden	Hogeschool Van Hall Larenstein
SIA-PVG PreciSIAlandbouw	Aeres Hogeschool
SIA-PVG Verdienvermogen Cash kringloop	HAS green academy
SIA-PVG Vitaal Bos	Hogeschool Van Hall Larenstein
SIA-PVG Voorkomen Voedselverspilling	Aeres Hogeschool
SIA-PVG Klimaatrobuuste Beeklandschappen	HAS green academy

In ontwikkeling 2023-2024	Penvoerder
Wildtellingen	Hogeschool Van Hall Larenstein
Groenblauwe stad	Hogeschool Van Hall Larenstein
Gezond en duurzaam voedsel jongeren	HAS green academy
Biologische producten bij foodservices	HAS green academy
Verduurzaming Dierlijke productieketens	Aeres Hogeschool

4.25 Plannen onderzoek en innovatie

Aeres Hogeschool formuleert jaarlijks plannen voor de valorisatie van onderzoek: de bijdragen die onderzoek levert aan de ontwikkeling van de Aeres-prioriteiten, aan internationale onderzoeksprogramma's en aan samenwerkingsverbanden waar zij als partner deel van uitmaakt.

Aeres Hogeschool

Aeres Hogeschool ontwikkelt in 2023 een nieuw onderzoeksbeleidsplan in lijn met het nieuwe strategische beleidsplan van Aeres (2023-2027). De ambities staan vermeld in € 4.14.1. Voor 2024 zullen de visitaties van de onderzoekseenheden het zwaartepunt zijn. De visitaties leiden tot beoordelingen en die leiden tot het ontwikkelen van plannen op de aanbevelingen. Daarnaast zal Aeres Hogeschool in lijn met de gestelde ambities ontwikkelingen doorvoeren voor bijvoorbeeld de thematische samenhang van het onderzoek op de faculteiten, kennisveiligheid, aandacht voor strategische samenwerkingen en het verder verbeteren van de coherentie en cocreatie van onderwijs en onderzoek.

Aeres Hogeschool Almere (zie € 4.19)

Belangrijkste punten voor 2024 en verder:

- accreditatie zomer 2024;
- nieuw onderzoeksprogramma najaar 2024;

- studie naar de doorstart van lectoraten naar een tweede periode;
- uitbreiden samenwerking met de faculteit Dronten en het CoE Groen.

Aeres Hogeschool Dronten (zie € 4.20, € 4.21 en € 4.22)

Belangrijkste punten voor 2024 en verder:

- accreditatie zomer 2024;
- evaluatie van langlopende lectoraten en ontwikkeling van waarschijnlijk één nieuw lectoraat voor dierwaardige houderij;
- verkennen mogelijkheden voor AI en de eiwittransitie;
- koppeling aan de doelstelling van een energieneutraal gebouw en een energieneutrale Aeres Farms per 2030 en klimaatneutraal in 2050;
- ontwikkeling van de Agritechcampus en de opleiding Agrotechniek & Engineering.

Aeres Hogeschool Wageningen (zie € 4.23)

Belangrijkste punten voor 2024 en verder:

- accreditatie zomer 2024;
- beschrijving onderzoeksprogramma Leren en ontwikkelen in (duurzame) transities (werktitel);
- versterken wisselwerking onderwijs en onderzoek;
- versterking governance en ondersteuning onderzoeksgroep;
- ontwikkeling professional-doctorate-traject en start PD-kandidaat.

Commerciële dienstverlening

4.26 Visie, organisatie en aanbod commerciële dienstverlening

Aeres Hogeschool hecht waarde aan haar dienstverlenende activiteiten omdat die:

- De kennisdeling en kennisdoorstroom van sector naar hogeschool en vice versa bevorderen.
- Bijdragen aan de professionalisering van de eigen docenten door hun directe betrokkenheid bij ontwikkelingen in de verschillende werkvelden.
- Bijdragen aan de verbrede maatschappelijke opdracht voor het onderwijs: Leven Lang Ontwikkelen en (regionale) samenwerking met het bedrijfsleven.
- Bijdragen aan valorisatie.

Aeres Hogeschool geeft de voorkeur aan publiek-private samenwerkingen (zie ook 1.7) bij het realiseren van haar commerciële dienstverlening. De hogeschool biedt vanuit de verschillende domeinen consultancy, training en scholing aan. Op de faculteit Wageningen is het aanbieden van opleidingen en bij- en nascholing voor werkende professionals, en docenten in het bijzonder, een continue activiteit, waarbij kennis die op de faculteit aanwezig is waarde toevoegt aan de professionals in de praktijk.

Organisatie van commerciële dienstverlening

Aeres Hogeschool Almere is tot dusver alleen indirect betrokken bij de uitvoering van commerciële dienstverleningsprojecten. Aeres Hogeschool Dronten voert commerciële trajecten uit binnen de kaders van de projectorganisatie en -administratie van de faculteit. Aeres Hogeschool Wageningen stimuleert docenten om een actieve rol te vervullen in het uitvoeren van activiteiten rond een Leven Lang Ontwikkelen van alumni en anderen buiten de faculteit. Een groot aantal docenten doet dat. Een coördinator is verantwoordelijk voor de aansturing van de zakelijke dienstverlening: afstemming, acquisitie, uitvoering en evaluatie. De activiteiten zijn integraal onderdeel van de faculteitsorganisatie en dragen bij aan kennisontwikkeling en -deling.

Commercieel aanbod

Aeres Hogeschool Almere

De faculteit Almere wil naast adviseringstrajecten ook cursorisch onderwijs gaan aanbieden. De faculteit biedt vooral advisering aan als commercieel aanbod. In 2023 werft de faculteit een projectleider voor het traject om LLO-onderwijs te ontwikkelen en later aan te bieden.

Aeres Hogeschool Dronten

De faculteit Dronten wil bij voorkeur geen projecten met uitsluitend commerciële financiering. De filosofie is als volgt. Wanneer een bedrijf met een commerciële opdracht komt, dan zoekt de faculteit direct naar aanvullende financiering om de omvang van het project te vergroten. Het commerciële geld wordt dan de cashbijdrage in een subsidieaanvraag. Door de grotere omvang van het project kan de faculteit meer voor de opdrachtgever bereiken, kan ze de inbedding van het resultaat in het onderwijs betalen of kan een trainee meelopen om te professionaliseren. De faculteit geeft dus de voorkeur aan deels gesubsidieerde projecten.

Naast deze deels gesubsidieerde projecten biedt de faculteit enkele volledig commerciële adviseringstrajecten en voornamelijk cursussen aan, zoals de al bestaande:

- makelaardijcursussen;
- veterinaire cursussen;
- cursus natuurboeren;
- cursus gewasbescherming;
- cursus bodemadviseur;
- cursus stikstof voor ondernemers;
- opleiding bedrijfscoach stikstof
- cursus smart farming;
- cursus natuurinclusieve landbouw;
- kadercursus melkveehouderij.

Aeres Hogeschool Wageningen

De faculteit Wageningen neemt met name voor het beroepsonderwijs een markante positie in bij vragen rond professionalisering van hun personeel. Deze positie sluit inhoudelijk aan op de kerntaak. Het commerciële aanbod versterkt de aanwezige expertise van docenten die nieuwe kennis inzetten in en buiten de reguliere taken. Bovendien vergroten de professionaliseringsactiviteiten de formatieruimte van de faculteit, waardoor er een grotere expertisepool ontstaat om studenten met specifieke expertise te ondersteunen.

4.27 Resultaten en plannen commerciële activiteiten

De totale omzet aan commerciële projecten van Aeres Hogeschool bedraagt € 1.439.719 in 2023 (€ 1.918.808 in 2022 en € 1.121.666 in 2021).

4.27.1 Aeres Hogeschool Almere

De faculteit Almere voert voornamelijk adviseringstrajecten uit. Daarnaast volgen in 2023 0 cursisten (0 in 2022 en 2021) een een- of meerdaagse cursus of opleiding bij Aeres Hogeschool Almere.

De totale omzet aan commerciële projecten bedraagt € 56.866 (€ 103.314 in 2022 en € 119.660 in 2021). Het resultaat is € 4.313 positief (€ -19.772 in 2022 en € 23.521 in 2021).

Plannen commerciële dienstverlening Almere

Voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn zijn de belangrijkste speerpunten:

- Maken van een substantiële groeistap in het bieden van commerciële dienstverlening, met onder andere een aanbod van Leven Lang Ontwikkelen (maatwerkonderwijs) voor professionals.
- Verwerven commerciële opdrachten voor praktijkonderzoek. Een omzet van meer dan € 200.000 is het streven. Samenwerking met de faculteiten in Dronten en Wageningen is hierbij een uitgangspunt.
- Aansturen op een langetermijnomzet van meer dan € 500.000 vanuit contractonderwijs en contractonderzoek.

4.27.2 Aeres Hogeschool Dronten

In 2023 volgen ruim 1.402 cursisten (2.177 in 2022 en 1.575 in 2021) een een- of meerdaagse cursus of opleiding bij Aeres Hogeschool Dronten. De daling in het aantal cursisten is het gevolg van het ten einde lopen van enkele grote cursussen (o.a. stikstofcursussen).

De totale omzet aan commerciële projecten (adviesing, internationaal en cursus) bedraagt € 1.005.357 (€ 1.279.916 in 2022 en € 601.316 in 2021). De omzetsdaling komt vooral door internationale trajecten. Het resultaat is € 155.093 positief (€ 377.618 positief in 2022 en € -10.828 in 2021).

Plannen commerciële dienstverlening Dronten

Voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn wil de faculteit Dronten de samenwerking met LNV continueren en daarmee ook verder bouwen aan landelijke opleidingsprogramma's.

4.27.3 Aeres Hogeschool Wageningen

In 2023 volgen 414 cursisten (773 in 2022 en 607 in 2021) een een- of meerdaagse cursus of opleiding bij Aeres Hogeschool Wageningen. De daling van het aantal cursisten is het gevolg van het niet starten in 2023 van grotere nascholingsprogramma's, zoals die voor Stichting Platforms vmbo.

De totale omzet bedraagt € 377.496 (€ 528.078 in 2022 en € 400.690 in 2021). Het resultaat is € 2.294 positief (€ 71.924 in 2022 en € -67.717 in 2021).

Naam opleiding	Aantal deelnemers
Educatieve minor	20
Minor Dienstverlening en Producten	0
Pedagogisch Didactisch Getuigschrift	12
Zijnstroomtraject Consumptieve Techniek	6
Zijnstroomtraject Dienstverlening en Producten	9
Zijnstroomtraject Groene Sector	16
Overige leertrajecten	351
Eindtotaal	414

Plannen zakelijke dienstverlening Wageningen

Voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn zijn de belangrijkste speerpunten:

- Uitbouwen van bestaande cursussen en werken met edubadges en microcredentials.
- Omzetten van aanbod voor professionals (Pro) van Aeres Hogeschool Wageningen Pro naar Aeres Hogeschool Pro.
- Het uitbreiden en versterken van de commerciële activiteiten blijft een essentieel onderdeel van de zogenaamde valorisatie: het in de praktijk inzetten en daarmee waarde creëren van kennis die Aeres Hogeschool opdoet in het praktijkgerichte onderzoek en van kennis en ervaringen die zij opdoet in de bachelor- en masteropleidingen. Doordat ze wat daar geleerd en gevonden is, inzet in het veld, creëert de faculteit een meerwaarde voor zichzelf, met en voor anderen. Ook omgekeerd komen kennis en ervaring van buiten naar binnen, wat ten goede komt aan het primaire proces: onderwijs, het opleiden van studenten en onderzoek.

Onderliggende beweegredenen voor deze doelen zijn dat Aeres Hogeschool Wageningen wil bijdragen aan:

- Leven Lang Ontwikkelen (LLO) van professionals en in het verlengde hiervan werken met edubadges en microcredentials.
- Vergroot je leerkracht.
- Leren voor Duurzame Ontwikkeling (LvDO) en Sustainable Development Goals (SDG's).
- De Aeres strategische prioriteiten: toonaangevend groen onderwijs en LLO.

Het vergroten van leerkracht is hier gericht op de professionele ontwikkeling en identiteit van alle mensen die betrokken zijn bij nascholing. Het heeft invloed op de didactiek en bewustwordingsprocessen van deelnemers en van de uitvoerders. Dit uitgangspunt staat centraal bij elke acquisitie. De inhoud van een nascholing koppelt de faculteit aan leerkracht: Hoe vergroot zij uw leerkracht en die van het team? Wat heeft u nodig om die leerkracht door te geven aan anderen? Uiteindelijk draagt dit weer bij aan LLO. Ze vraagt deelnemers bewust hiernaar en evalueert hoe de nascholing bijdraagt aan het vergroten van de eigen leerkracht.

Commerciële en dienstverlenende onderdelen

5 Aeres Farms

Aeres Farms is een unieke faciliteit waarin kennis, vaardigheden en ondernemerschap samenkomen binnen een goed uitgedacht didactisch concept: learning by doing. Aeres Farms staat voor een state-of-the-art leer- en onderzoeksomgeving die het onderwijs, onderzoek en de valorisatie van Aeres in de volle breedte van de landbouw ondersteunt en daarmee direct bijdraagt aan de maatschappelijke opdracht van Aeres. De resultaten van (eigen) innovaties worden geïmplementeerd en daarmee direct in de praktijk toegepast.

Leeswijzer

Stichting Aeres Farms, verder Aeres Farms, wil in dit jaarverslag laten zien wat er in 2023 is gebeurd en wat de plannen voor de komende jaren zijn. Dit hoofdstuk is bedoeld voor iedereen die direct of indirect bij Aeres Farms is betrokken: deelnemers van Aeres, onderzoekers uit het bedrijfsleven en overige stakeholders.

Aeres Farms maakt deel uit van Aeres. Niet alle informatie over Aeres Farms staat in dit ene hoofdstuk. Zo zijn de kaders waarbinnen alle Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten werken gegeven in hoofdstuk 1 en staat er een samenvatting van de financiële stand van zaken en toekomstverwachtingen in hoofdstuk 2.

Het komende hoofdstuk geeft per onderwerp een verwijzing naar de relevante paragrafen in de andere hoofdstukken.

Inhoud

5.1	Wat gebeurt er bij Aeres Farms in 2023?	206	5.4	Organisatie(structuur)	207
5.2	Missie, visie en kernactiviteiten	206	5.5	Resultaten en plannen	207
5.3	Omgeving en strategie	206	5.6	Kwaliteits- en personeelsbeleid	212

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

5.1 Wat gebeurt er bij Aeres Farms in 2023?

Aeres Farms (stichting en holding) bestaat uit het Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Weidebedrijf bv, Aeres Biologisch Bedrijf bv en Aeres Studentbedrijven bv. Aeres Farms is vooral een plek voor praktijkleren, (toegepast) onderzoek en presentaties voor het groene mbo en hbo. Aeres Farms ontwikkelt in 2023 verder door als mbo-meetingpoint voor teelt, veehouderij en agrotechniek.

De directie van Aeres Farms stelt samen met collega's van Aeres Farms, Aeres MBO en Aeres Hogeschool een dynamisch toekomstdocument op voor de zogenaamde droomcampus. De actiepunten uit dit toekomstdocument staan, waar relevant, in het jaarplan 2023. De in dit jaarplan uitgezette acties leiden tot een eenduidig beheer van kavels en gebouwen en toekomstgerichte beslissingen. Daarmee zijn de bedrijven ook de komende jaren een inspiratiebron voor studenten, docenten, practoren, lectoren én het werkveld. Werken aan thema's als kringlooplandbouw, emissie en klimaatopgaven is nadrukkelijk aan de orde, met als doelstelling Aeres Farms te ontwikkelen tot een toekomstbestendig bedrijf. Daarnaast dienen de bedrijven positieve exploitatieresultaten te laten zien met de opbrengst van producten en de financiële bijdragen vanuit het onderwijs.

Aeres Farms voert in 2023 diverse onderzoeken uit voor de hogeschool en partners. Voorbeeld is het onderzoek naar de impact van de VrijLevenStal op Aeres Weidebedrijf. Een deel van de koeien staat in plaats van op stro op een zandbedding die studenten dagelijks reinigen. Een ander voorbeeld is de blokkenproef voor grasgroei.

Aeres Farms kan door het versterken en verbreden van wat goed werkt en het verstrekken van informatie daarover nog meer bijdragen aan het praktijkleren, de experimenten en het toegepast onderzoek van studenten, medewerkers en partners. Zo organiseert het bedrijf in 2023 grasweidedagen en een Akkerbouwdag.

5.2 Missie, visie en kernactiviteiten

Aeres Farms levert een bijdrage aan de levenslange ontwikkeling en bewustwording van ondernemende (toekomstige) professionals en het oplossen van voedselvraagstukken. Studenten en onderzoekers zijn direct (management, organisatie en uitvoering) of indirect (onderzoek, effectueren curricula en examinering) betrokken bij de landbouwbedrijven (melkveehouderij en akkerbouw) en de studentbedrijven (varkens, pluimvee, schapen en paarden).

De bedrijven van Aeres Farms kenmerken zich door een hoog dierenwelzijn en goede gezondheid van de dieren, emissiearme productie, het streven naar energieneutraliteit, verantwoord landgebruik, maximale integrale duurzaamheid en een optimale, transparante verbinding met de omgeving.

5.3 Omgeving en strategie

Deze paragraaf beschrijft de omgevingsfactoren en strategie van Aeres Farms.

Omgevingsfactoren en ontwikkelingen

- Praktijkfaciliteiten verhogen de aantrekkelijkheid en relevantie van de Aeres-opleidingen en bieden ruimte aan onderzoek en experimenten.
- De financiering van top-praktijkfaciliteiten, die nodig zijn om de toekomstige ondernemers in de agrarische sector op te leiden, is een serieus punt van aandacht.
- De wereldmarkt bepaalt meer en meer de prijs van de producten (veehouderij en teelt). De prijs wisselt daardoor en kan dus stijgen, maar ook flink dalen. Dit maakt het landbouwresultaat van Aeres Farms, net als bij alle landbouwbedrijven in Nederland, wat onvoorspelbaar. Door duurzamer te produceren, is werken met andere prijsfactoren (bijv. Skal of Beter Leven 3 sterren) mogelijk.
- De afhankelijkheid van informatietechnologie en de maatregelen rond veiligheid nemen toe.

Strategie en doelstellingen

- De hoofddoelstelling van Aeres Farms is maximaal en optimaal bijdragen aan competentieontwikkeling van studenten op het gebied van praktijkleren, ondernemen, experimenteren en onderzoeken in samenwerking met het werkveld. Die ontwikkeling vindt plaats in een zo realistisch mogelijke setting, waarin alle ruimte is voor implementatie van innovaties.
- Het onderwijs van Aeres onderscheidt zich door zijn praktijkgerichtheid en beroepsauthenticiteit. Aeres realiseert deze ambitie enerzijds door een nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en anderzijds met haar moderne praktijkfaciliteiten. Het doel van deze faciliteiten is studenten en leerlingen verschillende vormen van produceren te laten ervaren, zodat zij (later) onderbouwde keuzes kunnen maken.
- Aeres biedt deelnemers moderne praktijkfaciliteiten. De faciliteiten van Aeres Farms zijn gericht op de primaire productie. Hoe Aeres dit vormgeeft, ligt vast in het why-what-how-document.
 - Why: Aeres Farms levert een bijdrage aan het opleiden van innovatieve professionals op mbo- en hbo-niveau. Zij hebben hart voor een duurzame voedselproductie, een gezonde leefomgeving en de gezondheid van mens, dier en plant, waardoor de kwaliteit van de bedrijfsvoering van agrarische ondernemingen zich voortdurend ontwikkelt.
 - What: Aeres Farms is een gezond agrarisch bedrijf, gericht op een duurzame toekomst, waar veel kan en mag en, voor

een gezonde bedrijfsvoering, ook zaken moeten.

- How: Aeres Farms werkt met een praktijkleerlijn mbo-hbo en biedt op de bedrijfsvoering geënte casuïstiek voor het onderwijs.

5.4 Organisatie(structuur)

Stichting Aeres Farms bestaat uit een holding (Aeres Farms Holding bv) en vier dochterondernemingen: Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Biologisch Bedrijf bv, Aeres Studentbedrijven bv en Aeres Weidebedrijf bv. Aeres

Landbouwbedrijf bv heeft een belang van 10% in EWI Windpark bv.

De stichting is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel geregistreerd. Het dossiernummer is 76312410. In het handelsregister zijn ook de statuten en algemene leveringsvoorwaarden in het Nederlands, Engels en Duits gedeponeerd.

Het College van Bestuur van Aeres vormt ook het bestuur van Stichting Aeres Farms. De directeuren van Aeres Hogeschool Dronten en Aeres MBO Emmeloord/Dronten vormen de directie van Aeres Farms Holding bv en de dochterondernemingen.

Samenwerkingsverbanden

Aeres Farms maakt, samen met Aeres Hogeschool Dronten, deel uit van de Dairy Triangle. Dit is een samenwerkingsverband van Knowledge Transfer Centre (KTC) De Marke, Veenweiden Innovatiecentrum (VIC) Zegveld en de Dronter activiteiten van Aeres.

Het doel van de Dairy Triangle is het realiseren van toekomstgericht veehouderijonderwijs en grondsoortspecifiek vakman- en ondernemerschap. In de samenwerking met de Dairy Triangle werkt het landbouwbedrijf aan een complementair programma dat het Nederlandse melkveehouderijonderwijs versterkt.

Daarnaast heeft Aeres Farms veel goede en wisselende samenwerkingsverbanden met diverse instellingen en bedrijven op het gebied van onderwijs en praktijkonderzoek.

Horizontale dialoog

Aeres Farms heeft direct en indirect contact met Aeres-studenten (mbo en hbo) en het bedrijfsleven. In het kader van valorisatie-activiteiten organiseren Aeres Hogeschool en Aeres Farms jaarlijks evenementen op het terrein van Aeres Farms. Aeres Farms neemt ook deel aan privaat-publieke projecten (o.a. CIV en RIF) en onderzoek.

Aeres Farms legt periodiek verantwoording af aan de aandeelhouder, Stichting Aeres Groep. Er zijn tevens overlegstructuren gecreëerd om de studenten te betrekken bij het beleid van Aeres Farms.

5.5 Resultaten en plannen

Deze paragraaf geeft de resultaten van de dochtermaatschappijen van Aeres Farms Holding bv.

5.5.1 Stichting Aeres Farms

Stichting Aeres Farms is een instelling van Aeres. Deze bijzondere stichting levert een belangrijke bijdrage aan het succes van het onderwijs en onderzoek binnen Aeres en heeft een grote aantrekkingskracht op potentiële studenten. Zij maakt de combinatie tussen praktijk en theorie op een laagdrempelige manier mogelijk. Aeres Farms moet blijven investeren in nieuwe technieken om up-to-date en toekomstbestendig te zijn en te blijven. Anders dan een gemiddeld agrarisch bedrijf voert Aeres Farms onderwijs- en onderzoeksactiviteiten uit, die hogere kosten voor de bedrijfsvoering met zich meebrengen. Deze hogere kosten betreffen onder andere hogere personele lasten, efficiëncynadelen in kavels en erven door het bieden van diversiteit, onderwijs- en onderzoeksactiviteiten, et cetera. Om aan de onderwijs- en onderzoeksdoelstellingen te kunnen voldoen, compenseert het onderwijs deze hogere kosten met een onderwijsbijdrage. Deze onderwijsbijdrage maakt deel uit van de begroting van Aeres Farms voor Aeres Landbouwbedrijf en Aeres Weidebedrijf. Daarnaast vindt de in de jaarlijkse Aeres-brede kaderbrief gestelde verschuiving van een centrale naar een decentrale bijdrage plaats.

5.5.2 Aeres Farms Holding bv

Het resultaat van Aeres Farms Holding bv bestaat uit de productieopbrengst van de dochterondernemingen, de opbrengst van onderzoeksopdrachten en een onderwijsbijdrage. De totale commerciële omzet is € 4.064.205 (€ 3.230.792 in 2022 en € 2.255.119 in 2021). Het financiële resultaat van 2023 is € 817.576 positief (€ 1.021.562 in 2022 en € 223.796 in 2021).

Plannen voor alle bv's van Aeres Farms

Het toekomstdocument en het jaarplan 2024 geven de grote lijnen voor de komende jaren:

- De bedrijven van Aeres Farms geschikt en aantrekkelijk maken en houden voor onderwijs en onderzoek. Het uitbouwen van onderzoeks- en experimenteeropdrachten die aansluiten bij de vaardigheden van studenten.
- Maatregelen treffen waardoor de bedrijven van Aeres Farms minimaal op het gemiddelde van de landelijke benchmark presteren en kwalitatief goede opbrengsten (blijven) leveren.
- Onderzoeken wat voor Aeres Farms de beste verhouding tussen reguliere en biologische teelt is en jaarlijks onderzoeken welke gewassen tot meerwaarde leiden.
- Optimaliseren van de bedrijfsvoering middels (big) data, afstemming binnen Aeres en externe expertise zoals die van de accountant. Doel is dat alle bedrijven een eigen businessplan en een eigen verdien- of break-even-model hebben.
- Onderzoeken mogelijkheid uitbreiden internationale activiteiten.
- Onderzoeken welke alternatieve energievoorzieningen er zijn, naast de windmolens van EWI Windpark.
- Verkennen met welke toekomstige eisen vanuit de maatschappij Aeres Farms te maken kan krijgen.
- Planvorming omtrent het bedrijfsterrein verder uitwerken voor duidelijke signing (o.a. bebording op de bedrijfsgebouwen), biodiversiteit en energieneutraal 2030.

5.5.3 Aeres Landbouwbedrijf bv (incl. EWI)

Aeres Landbouwbedrijf staat als gemengd (agrarisch) bedrijf (melkvee, akkerbouw en energie) midden in de nationale en internationale dagelijkse praktijk van de landbouw en de voedselproductie.

Het bedrijf is uniek in Nederland: het combineert de opgave om onderwijs te faciliteren en, in samenwerking met Aeres Hogeschool Dronten, praktijkgericht onderzoek uit te voeren. Studenten kunnen zo praktijkervaring opdoen. Onderzoek

voert het bedrijf vaak uit in opdracht van en in samenwerking met het bedrijfsleven. Dat vraagt iedere dag flexibiliteit in de bedrijfsvoering.

Daardoor ontstaat een uitdagende en complexe werk- en leeromgeving. De melkveehouderij zoekt bijvoorbeeld oplossingen voor (maatschappelijke) vragen over diergezondheid, dierenwelzijn, emissies van mineralen en broeikasgassen en weidegang. Bij de akkerbouw zijn bodemvruchtbaarheid, plantgezondheid en water belangrijk thema's. Smart farming en management staan voor alle onderdelen op de agenda.

Aeres Landbouwbedrijf neemt deel in het windmolenpark EWI. Dit park exploiteert het bedrijf samen met negen andere agrarische ondernemers.

De opbrengsten van het landbouwbedrijf bestaan voornamelijk uit de omzet vanuit de productgroepen akkerbouw en veehouderij en de opbrengst uit het 10%-belang in het windmolenpark EWI. Daarnaast zijn er inkomsten vanuit het uitvoeren van onderzoek en draagt het onderwijs financieel bij aan personeelskosten en de begeleiding van studenten.

Hoofddoelstellingen

- Aeres Landbouwbedrijf staat voor kwaliteit, is financieel gezond en heeft een stabiele bedrijfsvoering die continuïteit op korte en langere termijn borgt.
- Het bedrijf zoekt en vindt de balans tussen productie, onderwijs, onderzoek en valorisatie.
- Het bedrijf geeft studenten voldoende ruimte voor het ontwikkelen van vakmanschap en om te experimenteren met (praktijkgericht) onderzoek en ondernemerschap.
- Het bedrijf wil een grote betrokkenheid van en sterke verbinding met studenten en docenten van Aeres-instellingen en andere onderwijsinstellingen, (praktijkgericht) onderzoek en het bedrijfsleven.
- Het bedrijf wil fungeren als voorbeeldbedrijf en daarmee een inspirerend en stimulerend modelleerbedrijf zijn.

Resultaten 2023

- Aeres Landbouwbedrijf heeft 240 hectare land en 125 melkkoeien, plus bijbehorend jongvee.
- De jaaromzet van het landbouwbedrijf (incl. EWI Windpark) is € 2.811.808 (€ 2.375.297 in 2022 en € 1.579.313 in 2021). Het financiële resultaat is € 695.345 positief (€ 764.921 in 2022 en € 159.837 in 2021). Het jaarresultaat van de deelneming in EWI is voorlopig vastgesteld op € 291.027 positief (€ 186.700 in 2022 en € 97.431 in 2021).

Resultaten melkvee

	Aantal melkkoeien	% jongvee	Kg melk per koe	% vet	% eiwit	Tussenkalftijd	Afkalfleeftijd varzen	Kg mengvoer/100 kg meetmelk
2021	124	25	11.053	4,31	3,56	399	22	26
2022	125	25	10.806	4,38	3,53	393	22	26
2023	127	25	10.177	4,67	3,62	390	22	25

- 2023 kenmerkt zich enerzijds door een verlaging van de voer- en kunstmestprijzen, anderzijds stijgen de loonwerk- en machinekosten en is de melkprijs fors lager dan in 2022.
- Aeres Landbouwbedrijf realiseert, ondanks een lange periode van droogte, toch voldoende ruwvoeropbrengst met goede voederwaardes. Hierdoor kan de hoeveelheid krachtvoer/100 kilo meetmelk iets zakken. De melkopbrengst in kilo's per koe zakt iets, maar de kilo's vet en eiwit per koe blijven gelijk.
- Het bedrijf voert in 2023 drie voederproeven uit, twee voederproeven voor ForFarmers en één voerproef voor Wageningen UR Livestock Research.
- De Flevolandstal doet sinds eind 2022 mee aan het landelijke WUR-project Koe en Eiwit. De doelstelling van het project is om te zien hoe, met behoud van melkproductie, het ruw-eiwitniveau in het voer verlaagd kan worden naar 155. Het project biedt inmiddels waardevolle nieuwe inzichten, bijvoorbeeld dat het vereiste ureumgehalte in de melk zonder problemen kan zakken van 20 naar 15.
- De Flevolandstal is intensief gebruikt voor praktijklessen, in de lesweken is er vaak een 100% bezetting van de stalruimtes.

Opbrengsten akkerbouw

Product	Hectare	Ton geoogst	Ton/ha	Hectare	Ton geoogst	Ton/ha
		2022			2023	
Frietaardappelen	41	1.700	41,5	36,5	1500	41
Tafelaardappelen	12	663	55,3	18	815	45
Pootgoed	5	Samenwerking		4,2	Samenwerking	
Suikerbieten	18	1.850	102,8	18,5	1700	92
Uien	29	900	30	25	750	30
Winterpeen	8,3	938	113	3,2	190	59
Wintertarwe	39	351	9	50	435	8,5
Witlof	5	Samenwerking				
Veldboon	-	-	-	5	26,5	5,5
Vlas	1,3	2,8	2,15	1,3	1,4	1,05
Winterkoolzaad	-	-	-	6,5	120	18,5

Het voorjaar van 2023 is, zoals bijna gewoon begint te worden, een voorjaar met een lange koude droge periode in het begin en daarna regen. Aeres Landbouwbedrijf zaait de gewassen voor deze regen in, maar de omstandigheden zijn niet optimaal omdat de temperatuur laag blijft. Gevolgen zijn wegvallende planten, lastig om bladmassa op de gewassen te krijgen en de knolsetting bij aardappels komt moeizaam op gang.

Juist in de periode waarin de planten moeten groeien, is het weer droog. In deze periode berekent Aeres Landbouwbedrijf veel en strooit het bedrijf extra stikstof. Door opvolgende flinke regenbuien ontstaat een hoge ziektedruk. Dit vraagt bij alle gewassen om veel extra aandacht voor het beheersen en het bestrijden van ziektes en plagen.

De oogst verloopt voor veel gewassen voorspoedig, behalve voor de aardappels. Door extreem veel regenval in het najaar schuift de oogst voor een deel van de aardappels ver door, tot achter in het jaar. Aeres Landbouwbedrijf oogst een klein deel (4,5 ha) van de aardappels niet, door natheid en rot. Ook laten door de regen veel hoofdgrondbewerkingen langer op zich wachten. Deze verricht het bedrijf alsnog in de laatste dagen van het jaar en begin januari tijdens een drogere periode met vorst.

Mede door de voorgenoemde omstandigheden zijn de aardappel- en uienopbrengsten aan de lage kant. De prijs

van de producten kan de lage opbrengst goedmaken. De vooruitzichten hiervoor zijn positief.

Aeres Landbouwbedrijf legt ook dit jaar weer enkele demovelden en grote praktijkproeven aan. Bijvoorbeeld het koolzaadveld voor de lessen veredeling. Ook organiseert Aeres Farms samen met Misset de Akkerbouwdag. Dit is een mooie professionele dag, waarop bezoekers veel verschillende stands kunnen bezoeken en demo's kunnen zien. De dag is bedoeld voor alle studenten en akkerbouwers in Nederland. Hbo-studenten gebruiken de onderwijsleerkavel goed. Iedere leergang werkt op of met de leerkavel. Dit jaar vinden hier vele proeven en experimenten op plaats, die zijn afgesloten op de veldmiddag. Dat is een groot evenement waar studenten hun proef of experiment presenteren aan medestudenten en/of opdrachtgevers.

5.5.4 Aeres Weidebedrijf bv

Aeres Weidebedrijf is een biologisch melkveebedrijf met circa 85 melkkoeien, plus bijbehorend jongvee, en circa 34 ha grasland als huiskavel, circa 20 ha grasland als veld-maaiakavel, 5 ha snijmais en 32 ha natuurland.

Het bedrijf valt onder de Skal-regelgeving en produceert de melk volgens het Beter Leven 3 sterren-certificaat. Studenten van Aeres MBO Dronten Warmonderhof spelen een belangrijke rol in de dagelijkse werkzaamheden op het weidebedrijf.

Resultaten 2023

- De jaaromzet 2023 voor Aeres Weidebedrijf bv is € 678.367 (€ 519.151 in 2022 en € 364.802 in 2021). Het bedrijfsresultaat over 2023 is € 73.997 positief (€ 172.848 in 2022 en € 23.346 in 2021).
- Aeres Weidebedrijf levert melk conform het keurmerk Beter Leven 3 sterren.
- Eerste- en derdejaarsstudenten van Aeres MBO Dronten Warmonderhof lopen stage op het bedrijf, waarbij de derdejaarsstudenten aan het einde van hun jaarstage de bedrijfsvoering vrijwel zelfstandig kunnen uitvoeren.
- 2023 is het eerste volledige jaar waarin het Weidebedrijf de gewenste aantallen vee heeft, 85 melkkoeien met circa 20% jongvee.
- Sinds 1 januari 2022 levert Aeres Weidebedrijf de geproduceerde melk aan Rouveen Kaasspecialiteiten. Docenten van Aeres Hogeschool Dronten verzorgen bij Rouveen, voor aangesloten veehouders, een aantal workshops voor het duurzaamheidsprogramma Duurzaam Rouveen.
- Van belang is een goede drogestofproductie van het grasland van de huiskavel. Hierbij is de aanwezigheid van

voldoende witte klaver essentieel. De zoektocht naar meer persistentie van witte klaver blijft voortduren. In 2023 ploegt het Weidebedrijf circa 8 ha van de huiskavel, om tijdelijk een graan-erwten mengsel te telen voor de productie van Gehele Plant Silage (GPS). Daarna zaait het bedrijf het betreffende stuk weer in met een gras-klaver-kruidentmengsel. In 2023 is circa 4 ha opnieuw ingezaaid met diverse mengsels van zaadfirma Barenbrug. Dit mengsel is bedoeld voor beweidingsonderzoek in 2024.

- Aeres Weidebedrijf huisvest het vee in een potstal. In oktober 2023 start een samenwerking met de firma Hanskamp uit Doetinchem. Daarbij vormt het Weidebedrijf 300 m² van de potstal om tot de zogenaamde VrijLevenStal zand. In deze stal staat een gedeelte van de veestapel op een zandbodem. Drainagebuizen onder in de zandlaag voeren de urine af naar een vat. Het Weidebedrijf zeeft de mest een keer per dag met een zogenaamde BeddingCleaner uit het zand.
- De vaste mest uit de potstal verwerkt Aeres Weidebedrijf bij het uitmesten tot bokashi. Ook legt het bedrijf een proefveld aan met circa 90 veldjes, waarbij het bedrijf het effect van bokashi in relatie tot vaste mest meet.
- Aeres Weidebedrijf teelt circa 4 ha gerst-erwten. Daarbij oogst het bedrijf de korrel om deze te voeren als eigen geteeld krachtvoer. Het bijbehorende stro gebruikt het bedrijf als strooisel.

	Aantal melkkoeien	% jongvee	Kg melk per koe	% vet	% eiwit	Tussenkalftijd	Afkalfleeftijd vaarzen	Kg mengvoer/100 kg meetmelk
2021	75	34	8.132	4,03	3,39	387	24	18
2022	85	20	7.922	4,01	3,36	397	24	18
2023	86	20	8.427	4,14	3,43	369	24	20

5.5.5 Aeres Biologisch Bedrijf bv (LONK en LOT)

Aeres Biologisch Bedrijf heeft in totaal 18,3 hectare land in gebruik (18 LONK, 0,3 LOT). Alle in 2023 geteelde producten hebben de Skal-certificering.

Vijf studenten van Aeres MBO Dronten Warmonderhof zijn dit jaar verantwoordelijk voor de teelt van biologische gewassen. Naast een succesvol teeltseizoen bewerkstelligen

deze studenten de verbinding tussen Aeres Biologisch Bedrijf en Aeres MBO Dronten Warmonderhof.

Resultaten 2023

Het studentenbedrijf LONK (akkerbouw) krijgt navolging met studentenbedrijf LOT (tuinbouw).

- De jaaromzet voor Aeres Biologisch Bedrijf bv is € 122.175 (€ 133.317 in 2022 en € 97.176 in 2021). Het bedrijfsresultaat over 2023 is € 7.977 negatief (€ -2.415 in 2022 en € -15.039 in 2021).

Product	Hectare	Ton geoogst	Ton/ha			
				2022		
Aardappels	3	108	36	3	90	30
Winterpeen	3	Per ha verkocht		3	Per ha verkocht	
Zomertarwe	0	0	0	3	135	4,5
Vezelhennepe	3	28,5	9,5	3		
Bonen	3	12	4	3	6,5	2,2

Product	Hectare	Ton geoogst	Ton/ha	Hectare	Ton geoogst	Ton/ha
	2022			2023		
Pompoenen	3	87	29	3	21	7
Grasklaver	3	Samenwerking		-3	Samenwerking Weidebedrijf	

- De bedrijfsvoering van LONK is biologisch en Skal-gecertificeerd.
- Het bedrijf is niet Demeter-gecertificeerd, wel hebben de studenten de vrijheid om elementen uit de Demeter-certificering toe te passen.
- In 2023 stopt de samenwerking met en begeleiding door andere biologische telers. De aansturing, begeleiding en het machinegebruik liggen nu volledig bij Aeres Farms. Deze nieuwe manier van werken vergt extra inspanning en investeringen, maar loopt het eerste jaar goed. Ook Aeres Biologisch Bedrijf heeft last van de uitdagende weersomstandigheden. LONK rondt de oogst voor de extreme regenval af. De producten zijn naar wens geoogst en opgeslagen of verwerkt.

Project LOT (tuinbouw)

LOT is een kleinschalig tuinbouwbedrijfje met zowel tunnelkas- als vollegrondsteelt op 2.000 m². Het is gelegen op het terrein van Aeres Farms aan de Wisentweg 13c.

- Dit jaar is er een zeer breed assortiment in gewassen.
- De Skal-licentie is verlengd.
- Demeter voert net zoals bij LONK geen inspectie meer uit, studenten zijn vrij om elementen die onderdeel uitmaken van de Demeter-certificering toe te passen in de teelt.
- De lokale afzet binnen Dronten loopt via groente-abonnementen en lokale markten. Het aantal verkochte abonnementen stijgt in 2023 naar 38.

5.5.6 Aeres Studentbedrijven bv

Het motto van het bedrijf Aeres Studentbedrijven bv is: voor en door studenten. Daarom is de bedrijfsomvang van elk studentbedrijf beperkt. Studenten uit verschillende leerjaren zijn betrokken bij de gehele exploitatie van de bedrijven en zij dragen een groot deel van de verantwoordelijkheid daarvoor.

Aeres Studentbedrijven bestaat uit:

- Het gesloten varkensbedrijf, waarbij het bedrijf alle biggen in principe zelf afmest.
- Een schapenbedrijf voor wol- en vleesproductie.
- Een paardenpensionstal met veertig paardenboxen (de Paardenplaats). De exploitatie van de Paardenplaats is in handen van de ernaast gelegen particuliere manege, het Paardencentrum Dronten.
- Het student-leerbedrijf Polder Products, dat zich vooral richt op de verkoop van eigen (streek)producten, zoals zelfgemaakte advocaat.
- Een pluimveestal voor 1.000 leghennen, die voldoet aan de richtlijnen van het driesterren-Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming.

Resultaten 2023

- De jaaromzet voor Aeres Studentbedrijven bv is € 451.855 (€ 405.813 in 2022 en € 418.234 in 2021). Het financiële resultaat is € 53.858 positief (€ 88.779 in 2022 en € 50.269 in 2021).
- De varkensstal schakelt in 2022 over naar het HyCare-systeem. In dit bedrijfsconcept is er veel aandacht voor een schone kiemarme leefomgeving, in combinatie met de zorg voor een goede diergezondheid en hoog dierenwelzijn. Dit werpt in 2023 behoorlijk zijn vruchten af: de groei van de vleesvarkens stijgt met circa 100 gram naar 1.100 gram/dier/dag.
- Het schapenbedrijf gaat verder in een stabiele lijn met het protocollair werken met betrekking tot de diergezondheid en parasieten en het beweiden van de schapen op de diverse landerijen van Aeres Farms. Vanaf circa augustus 2023 is er een forse besmetting van de schapen met het blauwtongvirus. Dit geeft circa 15% uitval.
- Het leghennenbedrijf houdt de sinds 2021 sterk verbeterde resultaten goed vast. Hierdoor is het niet nodig om de in 2021 gedane stalaanpassingen te herzien. Het laatstgehouden koppel leghennen heeft een lage uitval, een erg goed legpercentage en een goede diergezondheid.

	Aantal fokzeugen	Aantal vleesvarkens	Aantal geboren biggen	Aantal biggen per zeug per jaar	Groei vleesvarkens gram per dag	Voeder-conversie	Vervanging zeugen %
2021	32	210 gem.	1.056	33,00	980	2,39	45,5
2022	30	213 gem.	960	32,00	1.010	2,37	43,0
2023	29	211 gem	884	30,5	1.100	2,35	35,0

	Aantal leghennen	Aantal leghennen voor proef	Legpercentage %	Eigewicht gram	Eierprijs euro	Voederconversie
2021	800	0	95,0	62,5	0,1054	2,3
2022	800	0	96,0	62,5	0,1378	2,3
2023	900	0	95,0	62,4	0,167	2,3

	Aantal ooien	Aantal geboren lammeren
2021	40	92
2022	40	89
2023	42	95

5.6 Kwaliteits- en personeelsbeleid

De RI&E en het Bedrijfsnoodhulpplan zijn voor Aeres Landbouwbedrijf op orde. Aan die van de andere bedrijven wordt gewerkt.

Het werken met aparte bedrijfsleiders voor de veehouderijbedrijven en voor het akkerbouwbedrijf leidt tot

meer aandacht voor en vakmanschap van de verschillende bedrijfsonderdelen.

Aeres Farms kent een heldere overlegstructuur en een afgestemde planning-en-controlcyclus inclusief een meerjarig huisvestingsplan en een meerjarig investeringsplan voor mechanisatie en gebouwen.

Het personeelsbeleid van Aeres Farms Holding bv is beschreven in het sociaal jaarverslag van Aeres (§ 11.13).

6 Stichting Aeres Tech

Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*; expertisecentra koudetechniek en mobiele techniek, Aeres Tech Productions, Tech Examen Centrum, VTC en NECV) maakt deel uit van Aeres. Vooralsnog bewerken de expertisecentra, Aeres Tech Productions, Tech Examen Centrum, VTC en NECV ieder hun eigen markt en neemt Aeres Tech het aanbod van alle activiteiten mee naar klanten.

Dit hoofdstuk is, tenzij anders vermeld, vanuit het perspectief van Aeres Tech geschreven. Het aanbod van Aeres Tech Productions, Tech Examen Centrum, VTC en NECV is er zonder naamsvermelding wel in verwerkt. De specifieke informatie over Aeres Tech Productions staat in § 6.8., de specifieke informatie over Tech Examen Centrum in § 6.9, over VTC in § 6.10 en NECV in § 6.11.

Leeswijzer

Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*) bestaat uit de expertisecentra koudetechniek en mobiele techniek in Ede, Aeres Tech Productions bv (voorheen ACOLE Productions bv), Tech Examen Centrum bv (voorheen Fedecom Academy bv), VTC bv, NECV bv en overkoepelende activiteiten. Zij laten in dit jaarverslag zien wat er gebeurt in 2023 en wat de plannen voor de komende jaren zijn. Dit hoofdstuk is bedoeld voor iedereen die direct of indirect bij Aeres Tech, Aeres Tech Productions (ATP), Tech Examen Centrum, VTC en NECV is betrokken: klanten in het bedrijfsleven, deelnemers aan trainingen en overige stakeholders.

Stichting Aeres Tech maakt deel uit van Aeres. Niet alle informatie staat in dit ene hoofdstuk. Zo zijn de kaders waarbinnen alle Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten werken gegeven in hoofdstuk 1 en staat er een samenvatting van de financiële stand van zaken en toekomstverwachtingen in hoofdstuk 2. Het komende hoofdstuk geeft per onderwerp een verwijzing naar de relevante paragrafen in de andere hoofdstukken.

Inhoud

6.1	Wat gebeurt er bij Aeres Tech in 2023?	214	6.8	Aeres Tech Productions bv	218
6.2	Missie, visie en kernactiviteiten	214	6.9	Tech Examen Centrum bv	219
6.3	Omgeving, strategie en plannen	215	6.10	VTC bv (Verticaal Transport Centrum)	219
6.4	Organisatie	216	6.11	NECV bv (Nederlands Examen Centrum)	220
6.5	Horizontale dialoog	216		Verticaal Transport bv)	220
6.6	Stichting Aeres Tech	216	6.12	Kwaliteitsbeleid	220
6.7	Aeres Tech	217			

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

6.1 Wat gebeurt er bij Aeres Tech in 2023?

Het jaar 2023 kenmerkt zich door de integratie van het Verticaal Transport Centrum (VTC) en het Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport (NECV) in de rest van de organisatie. Het samengaan met het NECV leidt tot de vorming van het gezamenlijke Tech Examen centrum.

Verder anticiperen in 2023 alle bedrijfsonderdelen op het vraagstuk van de energietransitie in alle branches. Voorbeelden daarvan zijn opleidingen in warmtepompen in de koudetechniek en elektrificatie in de mobiele techniek. Aeres Tech vergroot en verbetert het aanbod met de nieuwe bbl-opleidingen.

Leven Lang Ontwikkelen (LLO) is het eigentijdse begrip voor wat Aeres Tech - en haar voorgangers - al decennia als haar hoofdtaak opvat: het aanbieden van scholings- en trainingstrajecten voor professionals. Meer dan ooit is hieraan behoefte, als gevolg van de arbeidsmarkttekorten en zeer snelle veranderingen in (technische) beroepen. Er is continu scholing nodig van professionals in de branches. Met trainingen draagt Aeres Tech eraan bij dat met zijinstromers een continue aanwas van nieuw technisch talent mogelijk blijft.

Tot de verbeelding spreken projecten zoals het in gebruik nemen van een nieuw practicum voor warmtepompen, waar medewerkers veilig cursisten kunnen trainen met koolwaterstoffen, zoals propaan. Aeres Tech schoolt op grote schaal installatietechnici om en bij in samenwerking met de branchevereniging NVKL en ze biedt scholingstrajecten op het gebied van elektrificatie in de mobiele techniek, samen met brancheorganisatie Fedecom. In 2023 ziet Aeres Tech de opkomst van moderne lesvormen met behulp van virtual en augmented reality (VR en AR), die ook de komende jaren zal doorzetten.

Mondiaal

De meeste grote multinationals in de landbouwtechniek werken voor hun trainingen inmiddels samen met Aeres Tech in Ede. Deze multinationale klantenkring leidt tot meer trainingen in het buitenland en tot meer online trainingen vanuit de studio in Ede.

6.2 Missie, visie en kernactiviteiten

Stichting Aeres Tech (expertisecentra, Aeres Tech Productions, Tech Examen centrum, VTC en NECV) werkt binnen de gezamenlijke Aeres-kaders. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 1 en 2.

Missie

Aeres Tech verbetert persoonlijke prestaties en versnelt de ontwikkeling van bedrijven waardoor de branche als geheel professionaliseert.

Visie

In een steeds sneller veranderend werkveld zijn structurele vernieuwing en een Leven Lang Ontwikkelen de sleutel tot de professionalisering van het individu, het bedrijfsleven en de branche.

Beleid en kernactiviteiten

De expertisecentra van Aeres Tech, Aeres Tech Productions (ATP), Tech Examen centrum, VTC en NECV zijn actief in de volle breedte van de groene en grijze sector op het gebied van techniek, voedselproductie, voedselveiligheid en logistiek. Ze richten zich op de ontwikkeling van professionals die bijdragen aan een productieve en duurzame samenleving. Het praktische advies van Aeres Tech is erop gericht werkprocessen sneller, effectiever en soepeler te laten verlopen. Aeres Tech verzorgt zowel in Nederland als in het buitenland trainingen en opleidingen voor grote multinationale merken.

Goed ontwikkelde en goed opgeleide professionals zijn een voorwaarde voor het succesvol functioneren van iedere organisatie of onderneming. Ze zijn zich meer bewust van de manier waarop zij bijdragen aan de doelstellingen van hun organisatie én de toegevoegde waarde die hun organisatie heeft.

Aeres Tech, Tech Examen centrum, Aeres Tech Productions, VTC en NECV ondersteunen bedrijven, professionals en leerlingen en studenten in hun persoonlijke ontwikkelingsplan. Altijd met hun dagelijkse beroepspraktijk als vertrekpunt. De leeromgeving en het didactisch concept zijn erop gericht dat de deelnemer vaardigheden ontwikkelt vanuit zijn of haar individuele doelstellingen, die direct zelfstandig in de praktijk toe te passen zijn. Het didactisch concept vat Aeres Tech samen onder het motto: learning by doing.

Aeres Tech levert vanuit dat beleid totaaloplossingen, die passen bij de maatschappelijke ontwikkelingen rond Leven Lang Ontwikkelen en de (regionale) samenwerking met het bedrijfsleven. De dienstverlening van Aeres Tech bestaat uit (online) trainingen, (bbl-)opleidingen, webinars, evenementen, coaching on the job, advies, consultancy en bedrijfs ondersteuning. Aeres Tech ontwikkelt eigen lesstof, organiseert roadshows en audiovisuele producties en werkt met klanten vanuit een eigen testlab aan voortdurende verbetering van het aanbod.

Ruim zestig ervaren, professionele medewerkers op uitstekende praktijklocaties staan garant voor die dienstverlening van Aeres Tech; mannen en vrouwen met didactische kwaliteiten, liefde voor hun vak en een schat aan inhoudelijke kennis. Zij zijn de kracht achter de groei van de expertisecentra tot een groot open leercentrum met abonnementen voor een Leven Lang Leren in het technische domein, nu en in de toekomst. Aeres Tech gelooft in anders

denken en als gevolg daarvan anders opleiden, samen met vakgenoten.

Kernactiviteiten

- Het verzorgen van totaaloplossingen rond het ontwikkelen, opleiden en begeleiden van professionals in het bedrijfsleven, zowel nationaal als internationaal.
- Het aanbieden van advies en consultancy gericht op de ontwikkeling van branches en bedrijven.
- Het verzorgen van een aanbod van relevante producten en diensten voor kennisinstellingen.
Daarbij maakt Aeres Tech onder andere gebruik van middelen zoals online webinars en trainingen en organiseert ze evenementen en ontwikkelt ze eigen producties.
- Het ontwikkelen van les- en trainingsmateriaal ondersteund door gamification, VR en AR.
- Het organiseren van events vanuit de eigen onderwijsstudio, op locatie en via een livestream.
- Het afnemen van examens in een onafhankelijk examen centrum.

6.3 Omgeving, strategie en plannen

Aeres Tech, Aeres Tech Productions, Tech Examen centrum, VTC en NECV bedienen in Nederland vier marktgroepen. Dat zijn: brancheorganisaties (acht organisaties), onderwijsinstellingen (wo, hbo, mbo en vmbo), fabrikanten en importeurs (nationaal en internationaal) en bedrijven. De activiteiten van Aeres Tech hebben primair een commerciële doelstelling. Behalve met nationale activiteiten profileert Aeres Tech zich ook internationaal. Dat doet ze door samen met klanten activiteiten te ontwikkelen.

Bedrijfsleven, brancheorganisaties en kennisinstellingen

Aeres Tech is steeds actiever op de (inter)nationale commerciële markt. De strategie is erop gericht om partnerships aan te gaan met het (inter)nationale bedrijfsleven en brancheorganisaties. De Nederlandse agrifoodsector staat internationaal aan de top. Het rendement van investeringen in Nederlandse producten hangt echter nauw samen met een juist gebruik en adequate toepassing van techniek en technologie. Hier speelt Aeres Tech op in met haar producten en diensten. Aeres Tech is internationaal partner van een groot aantal wereldspelers in de mobiele techniek. De dienstverlening aan kennisinstellingen bestaat voor het overgrote deel uit het aanbieden van specifiek praktijkleren op het gebied van techniek en agrifood.

6.3.1 Omgevingsfactoren en ontwikkelingen

- Voortdurende krapte op de arbeidsmarkt en de vergrijzing leiden zowel voor Aeres Tech zelf als voor haar klanten tot een uitdaging als het gaat om de gewenste groeiende instroom van goed opgeleid personeel.

- Snelle technische ontwikkelingen en de energietransitie volgend op de vraag naar duurzaamheid vanuit de samenleving en de daaruit voortvloeiende wens tot kennisverbreding en -verdieping.
- Differentiatie: de kansen en bedreigingen verschillen per expertisecentrum. Wat de centra delen, is de groeiende maatschappelijke aandacht voor techniek en de opkomst van (nieuwe) technologieën.
- De maatschappelijke ontwikkelingen rond energietransitie leiden tot activiteiten met een toenemende multidisciplinaire benadering. Dat is zichtbaar in de klimaattechniek (bijvoorbeeld het gebruik van restwarmte uit koelprocessen), maar ook in de mobiele techniek (datatoepassingen en gps-technieken).
- De samenwerking met bedrijven en sectoren wordt steeds intensiever. Bedrijven vragen vaker om een totaalpakket dat past bij hun wensen en waarin hun eigen kleur zichtbaar is.
- De trend naar striktere regelgeving voor duurzaamheid, milieu, veiligheid en energie zet door.
- Nationale en internationale vraag naar aantoonbare kwaliteit: certificering is het antwoord dat Aeres Tech daarop geeft.
- Brancheorganisaties van mobiele en koudetechniek stappen over op vormen van online en/of blended learning. Praktijkleren blijft echter altijd een heel belangrijk element en daarvoor moeten mensen live aanwezig zijn.
- Leven Lang Ontwikkelen is het antwoord op de steeds snellere veranderingen op de arbeidsmarkt.
- Voor de tekortsectoren stelt de Rijksoverheid subsidies beschikbaar. Aeres Tech maakt die subsidies voor haar eigen klanten toegankelijk.

6.3.2 Strategie en doelstellingen

De al genoemde nieuwe missie, visie en strategie van Aeres Tech zijn onderdeel van het nieuwe businessplan Spoorboekje 2023, het wenkend perspectief. De kern van dat businessplan is het verbreden en verdiepen van het aanbod van producten en diensten voor de technische sectoren, wat leidt tot het ontzorgen van bedrijven. Daarbij maakt Aeres Tech steeds beter gebruik van de meerwaarde van de samenwerking met alle eigen activiteiten en de brancheorganisaties. Het businessplan is het logische uitvloeisel hiervan: de integratie van alle activiteiten, zodat Aeres Tech uitgroeit tot een (internationaal) gereputeerd totaalaanbieder en expertisecentrum voor de mobiele en koudetechniek met een stevige nationale en internationale positionering.

Doelstellingen

- Aeres Tech breidt het aantal (inter)nationale activiteiten verder uit door haar productportfolio te verbreden en te verdiepen.
- Aeres Tech groeit, met het oog op haar toekomstscenario, verder door het overnemen van bedrijven die complementair zijn en in de periferie van de technische sectoren operationeel zijn.

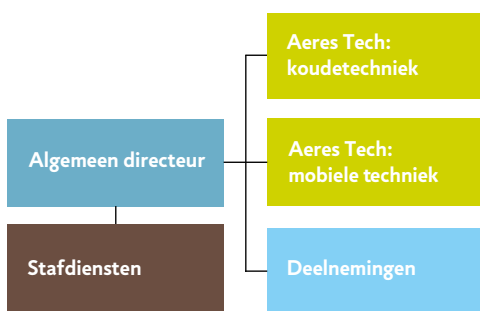
- Aeres Tech zet methoden, middelen en expertise in om activiteiten zoals advies, begeleiding, coaching en training te integreren.
- De onderwijsstudio profileren en uitbouwen met een evenementenomgeving eromheen en met nieuwe concepten, zowel vanuit de studio als online.
- Aeres Tech zoekt naar samenwerking met andere brancheorganisaties die ook gebruik willen maken van het expertisecentrum.

6.4 Organisatie

Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*) bestaat uit de (inter)nationaal opererende expertisecentra koudetechniek en mobiele techniek van Aeres Tech. Ze is gevestigd in Ede. Daarnaast is de stichting 100% eigenaar van Aeres Tech Productions bv, Tech Examen centrum bv (voorheen Fedecom Academy bv), VTC bv (Verticaal Transport Centrum) en NECV bv (Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport). De stichting is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel geregistreerd. Het dossiernummer is 41051485. In het handelsregister zijn ook de statuten en algemene leveringsvoorwaarden in het Nederlands, Engels en Duits gedeponeerd.

Organisatieontwikkeling

- Op 17 oktober 2023 is de naam Tech Examenbureau bv bij de notaris gewijzigd in Aeres Tech Grow bv. Aeres Tech werkt in 2023 aan het formuleren van een visie en het invullen van de toekomstige activiteiten van dit bedrijf.
- Vanaf 1 januari 2024 gaat NECV bv (Nederlands Examen centrum Verticaal Transport bv) de handelsnaam Tech Examen centrum gebruiken. De notariële naam blijft NECV bv.

Toelichting
Koudetechniek en Mobiele Techniek heten samen Aeres Tech.

Deelnemingen

- Stichting Aeres Tech is 100% aandeelhouder van:
- Aeres Tech Productions bv
 - Aeres Tech Grow bv (voorheen Fedecom Academy en Tech Examen centrum bv)
 - Verticaal Transport Centrum bv
 - Nederlands Examen Centrum Verticaal transport bv (handelsnaam Tech Examen centrum)

De besturen van Stichting Aeres Tech en de NVKL vormen samen het bestuur van Stichting GO_o. Directievoering voor alle deelnemingen is belegd bij Aeres Tech.

6.5 Horizontale dialoog

Contact met het bedrijfsleven en particulieren

Via trainers en accountmanagers is er dagelijks contact met het nationale en internationale bedrijfsleven en de bijbehorende brancheorganisaties. De producten en diensten van Aeres Tech zijn gericht op bedrijven en professionals uit de sectoren koude- en mobiele techniek en verticaal transport. Nauwe samenwerking en goede contacten zijn essentieel.

Contact binnen Aeres

Aeres Tech werkt nauw samen met andere partijen binnen Aeres:

- De Aeres-(v)mbo-scholen, vooral met het oog op het techniekonderwijs.
- Aeres Hogeschool Dronten en Wageningen, met name om de aandacht te vestigen op het belang van meer en beter techniekonderwijs. Immers: techniek is een belangrijk instrument als het gaat om ontwikkelingen in de sectoren groen en voedsel.
- Ontwikkeling leermiddelen: meerdere Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten profiteren van de inbreng van Aeres Tech Productions op het gebied van leermiddelenontwikkeling, op papier en digitaal. Onderzoek vindt plaats naar hoe technieken als virtual en augmented reality kunnen bijdragen aan effectiever leren.

6.6 Stichting Aeres Tech

Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*) heeft meerdere inkomstenbronnen, buiten Aeres Tech, Aeres Tech Productions, Tech Examen centrum (voorheen Fedecom Academy), VTC en NECV om. In de volgende paragrafen zijn de expertisecentra en de vier bedrijven nader uitgewerkt.

- In 2023 is het totaalresultaat van Stichting Aeres Tech € 377.033 positief (€ 896.555 in 2022 en € 1.074.149 in 2021) bij een totale omzet van € 10.819.601 (€ 8.034.926 in 2022 en € 7.732.707 in 2021).
 - Eind 2022 heeft Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*), inclusief haar (bedrijfs)activiteiten, in totaal 67 medewerkers (56,4 fte). Dit waren er 67 (54,9 fte) in 2022 en 49 (41,3 fte) in 2021. Het verschil in 2022 ontstaat voornamelijk door de overname van VTC bv en NECV bv. Zie bijlage 5, tabel 1, 2 en 3 en vanaf tabel 11a.
 - 46 medewerkers (39,5 fte) werken bij de overkoepelende Stichting Aeres Tech (incl. expertisecentra koudetechniek en mobiele techniek). Voor meer detail over personele zaken zie § 11.2 en § 11.12.1.
 - De overige 21 medewerkers (16,9 fte) (27 medewerkers (21 fte) in 2022) werken bij de vier bedrijven: Aeres Tech Productions, Tech Examen centrum (voorheen Fedecom Academy), VTC bv en NECV bv.
- Zie voor meer personele informatie in § 6.8 t/m § 6.11.

6.7 Aeres Tech

Aeres Tech onderscheidt zich door het aanbieden van een totaalpakket van training, advies, consultancy, assessments en businesssupport. Deze activiteiten voert zij in twee expertisecentra en vier dochterondernemingen uit.

6.7.1 Aeres Tech-brede resultaten en plannen

Resultaten 2023

- Integratie Verticaal Transport Centrum (VTC) en Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport (NECV) in de rest van de organisatie en vorming Tech Examen Centrum.
- Inhaken op het vraagstuk van de energietransitie in alle branches. (Voorbeelden: opleidingen in warmtepompen in de koudetechniek en opleidingen elektrificatie in de mobiele techniek).
- Vergroting en verbetering aanbod met verscheidene bbl-opleidingen:
 - VR-module Verticaal Transport;
 - Monteur grondverzet;
 - Keurmeester spuitapparatuur akkerbouw;
 - KOM-gecertificeerd monteur melkwinningstechniek;
 - Opleiding Toepassing waterstof voor monteurs en chauffeurs;
 - Nieuwe scholingstrajecten elektrificatie voor mobiele techniek.
- Vergroting en verbetering aanbod met nieuwe faciliteiten:
 - Ingebruikname van nieuw practicum voor warmtepompen;
 - Introductie van steeds meer lesvormen met moderne toepassingen als virtual en augmented reality (VR en AR).

Plannen Aeres Tech-breed 2024 en verder

In 2023 loopt het bestaande businessplan af. De organisatie werkt aan een nieuw businessplan 2024-2027. In 2024 en de jaren daarna geeft Aeres Tech krachtig uitvoering aan:

- Het verbreden en verdiepen van het aanbod LLO voor professionals in alle sectoren waar Aeres Tech actief is.
- Het verder uitbouwen van toepassingen VR en AR, waarvoor Aeres Tech ook de onderwijsstudio inzet.
- Het bijdragen aan de energietransitie met opleidingen voor het bij-, her- en omscholen van professionals.

6.7.2 Expertisecentrum koudetechniek (Ede)

Het expertisecentrum koudetechniek biedt trainingen, advies en expertise aan op het gebied van airco, elektrotechniek, F-gassen, koudetechniek, luchtbehandeling en klimaatbeheersing, natuurlijke koudemiddelen en warmtepompen.

Opleidingscentrum GO°

Aeres Tech is de vaste uitvoerder van het programma van Opleidingscentrum GO°. Het bestuur van Stichting Aeres Tech

vormt samen met het bestuur van de NVKL het bestuur van Stichting GO°. De directievoering van Stichting GO° ligt bij de directeur van Stichting Aeres Tech.

Dit opleidingscentrum groeit in de afgelopen jaren uit tot dé toonaangevende speler in het vakgebied van de koudetechniek en klimaatbeheersing. GO° biedt een totaalaanbod van kennis delen, certificeringen, begeleiding, advies en consultancy. Het volgen van deze opleidingen en het behalen van de certificaten zijn voor beroepsbeoefenaren grotendeels wettelijke verplichtingen.

Resultaten 2023

- In 2023 volgen ruim 2.180 cursisten (1.997 in 2022 en 2.115 in 2021) een een- of meerdaagse (online) cursus of opleiding bij het expertisecentrum koudetechniek van Aeres Tech. 78 daarvan volgen een bbl-opleiding (112 in 2022 en 121 in 2021).
- De omzet is in 2023 € 2.171.512 (€ 1.874.818 in 2022 en € 2.085.123 in 2021). Het resultaat is € 56.911 positief (€ 354.712 in 2022 en € 740.832 in 2021).
- Personele informatie staat in § 11.12.
- Het expertisecentrum werkt hard aan de duurzaamheid van de eigen gebouwen door het in werking stellen van warmtepompen, het opwekken van zonne-energie en een milieuvriendelijke afvoer van regenwater, onder het motto: practice what you preach.
- Ingebruikname van faciliteiten voor trainingen warmtepompen, in nauwe samenwerking met de sector en de branchevereniging NVKL, teneinde sectorbreed te kunnen voorzien in de behoefte aan scholing en bijscholing.
- Het permanent aanpassen, moderniseren en actualiseren van trainingen, waarbij Aeres Tech steeds vaker theoretische kennis online overdraagt en test.
- Intensiveren van de samenwerking met branchevereniging NVKL, de belangrijkste partner in de koudetechniek.
- Uitvoeren campagnes in samenwerking met Tech Examen Centrum.

Plannen voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

- Vanaf januari 2024 is een nieuwe F-gassen-wetgeving van kracht vanuit de EU, als gevolg waarvan de certificering is aangepast. Samen met de NVKL werkt Aeres Tech aan de uitvoering van een groot EU-breed en gesubsidieerd internationaal certificeringsproject.
- Uitbreiden van het internationale netwerk van Aeres Tech voor bestaande klanten.
- Realiseren van een partnership voor samenwerking met brancheverenigingen en andere partners in de branche.
- Uitbreiden van het productportfolio voor de branches die aanpalend zijn aan de koudetechniek.
- Opstellen van een plan van aanpak voor het zelf opleiden van trainers vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

6.7.3 Expertisecentrum mobiele techniek (Ede)

Aeres Tech biedt vanuit het expertisecentrum mobiele techniek in Ede producten en diensten aan op het gebied van de agrarische techniek, weg- en waterbouw en intern transport.

Resultaten 2023

- In 2023 volgen 2.152 (2.395 in 2022 en 2.241 in 2021) deelnemers een een- of meerdaagse (online) cursus of opleiding bij het expertisecentrum mobiele techniek van Aeres Tech. 310 daarvan volgen een bbl-opleiding (288 in 2022 en 314 in 2021).
- De omzet is in 2023 € 4.261.799 (€ 4.157.810 in 2022 en € 3.952.655 in 2021). Het resultaat is € 12.431 negatief in 2023 (€ 471.941 in 2022 en € -70.499 in 2021).
- Personele informatie staat in § 11.12.
- Aeres Tech verzorgt diverse bedrijfsscholingen voor bedrijven in de landbouwtechniek.
- Uitbreiding van de activiteiten is er in het grondverzet, in samenwerking met brancheverenigingen BMWT en Cumela.
- In de agrarische sector, maar meer nog in de weg- en waterbouw en bij intern transport, is sprake van toenemende investeringen in elektrificatie, met bijbehorende noodzakelijke trainingen. Aeres Tech investeert in het aanbod van opleidingstrajecten.
- Bij de bbl-opleidingen in de mobiele techniek (bedrijfsscholen) neemt het aantal aanmeldingen met ongeveer 30% toe.

Plannen voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

- Verder uitbreiden van het productportfolio met opleidingen, trainingen en certificeringen op het gebied van waterstof, elektrificatie en verbrandingsmotoren in het algemeen.
- Uitbreiden van dit productfolio voor de sector grondverzet in het bijzonder. Elektrificatie is in deze sector sterk in opkomst, mede aangemoedigd door eisen in overheidsaanbestedingen. Deze ontwikkeling vraagt om begeleiding, bijvoorbeeld bij het opnemen van elektrificatie in bedrijfs- en opleidingsplannen.
- De agrarische sector heeft te maken met onzekerheden over de toekomst. Ook hier hebben bedrijven behoefte aan nieuwe kennis en begeleiding.
- Afsluiten van partnerships met internationale klanten om de uitvoering van het werk in de landen van die klanten te borgen.
- Opzetten van samenwerkingen met meerdere brancheorganisaties van branches die aanpalend zijn aan de mobiele techniek.
- Opzetten van doorlopende leerlijnen in de mobiele techniek in samenwerking met andere Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten.
- Opstellen van een plan van aanpak voor het zelf opleiden van trainers vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

6.8 Aeres Tech Productions bv

Aeres Tech Productions (ATP) houdt zich bezig met lesstofontwikkeling, documentbeheer en learningmanagementsystemen. Denk bij lesstofontwikkeling aan (maatwerk) e-learningmodules voor (technische) klanten, lesboeken, bedieningsinstructies en audiovisuele producties. De activiteiten zijn complementair aan die van Aeres Tech. Met Aeres Tech Productions anticipeert Aeres Tech op de veranderende vraag naar e-trainingen en e-opleidingen uit het bedrijfsleven, met name door de ontwikkeling van virtual- en augmented reality. Aeres Tech Productions beheert bovendien de onderwijsstudio in Ede.

Resultaten 2023

- De omzet van 2023 is € 1.468.673 (€ 1.160.475 in 2022 en € 1.044.465 in 2021). Het resultaat is € 25.236 positief (€ 15.827 in 2022 en € 51.499 in 2021).
- Per 31 december 2023 heeft Aeres Tech Productions 11 medewerkers in dienst (7,6 fte in 2023; 9 wns en 6,1 fte in 2022 en 8 wns en 6,0 fte in 2021). Daarvan werkt er 1 fulltime (1 in 2022).
- De gemiddelde leeftijd van de medewerkers is 42,0 jaar (42,4 jaar in 2022 en 39,9 jaar in 2021). 2 medewerkers (1 in 2022) zijn ouder dan 59 jaar.
- Het ziekteverzuim (exclusief zwangerschap) is 6,3% (7,1% in 2022 en 2,3% in 2021).
- Aeres Tech Productions ziet haar omzet groeien, met name door het ontwikkelen van nieuwe trainingsmaterialen en lesmiddelen voor zowel Aeres zelf als voor de branches. In toenemende mate introduceert ATP daarbij het gebruik van AR en VR.
- Voor de NVKL, de brancheorganisatie voor koudetechniek en luchtbehandeling, werkt ATP aan het vrijwel volledig digitaliseren van het lesmateriaal in e-learningmodules.
- Voor Fedecom digitaliseert ATP het lesmateriaal.
- In het kader van de projecten van het Regionaal Investeringsfonds (RIF) ontwikkelt ATP trainingsmateriaal voor Aeres.
- In de studio vinden diverse events plaats over thema's in de branches, samen met bedrijven en brancheorganisaties.
- ATP ontwikkelt beeldmateriaal voor een nieuw strategisch plan van Aeres.

Plannen voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

- Samen met brancheorganisaties Fedecom en NVKL ontwikkelt ATP trainingsmateriaal voor internationaal gebruik.
- ATP zet haar leerplatform in bij grote internationale klanten en brancheverenigingen.
- Uitbreiden van studioproducties in de onderwijsstudio: van start-up naar scale-up. Het streven is verder te professionaliseren en te komen tot een hogere bezetting van de studio.
- Verder ontwikkelen van medewerkers op het gebied van augmented en virtual reality en blended learning.

- Opstellen van een plan van aanpak voor het zelf opleiden van lesstofontwikkelaars vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.
- Verder ontwikkelen van het eigen learningmanagementsysteem (LMS) om klanten nog beter te ontzorgen.
- Ontwikkelen van nieuwe (digitale) platformen voor klanten en branches, gericht op de ontwikkeling van personen en bedrijven.
- Doen van onderzoek naar leerresultaten uit e-learnings, virtual en augmented reality om leerresultaten te verbeteren en analyses te maken die bedrijven kunnen helpen om leermiddelen in te zetten.

6.9 Tech Examencentrum bv

Tech Examenbureau (voorheen Fedecom Academy) valt onder de aansturing van de directie van Aeres Tech en voorziet in (landelijke) examinering en (bedrijfs)advies.

Resultaten 2023

- In 2023 doen 313 kandidaten (274 in 2022 en 342 in 2021) een landelijk assessment bij Tech Examencentrum (voorheen Fedecom Academy). 313 daarvan zijn externe cursisten (274 in 2022 en 234 in 2021), 0 kandidaten zijn van Aeres Tech (0 in 2022 en 108 in 2021).
- De omzet is in 2023 € 392.565 (€ 550.635 in 2022 en € 527.290 in 2021), het resultaat is € 50.568 positief (€ 60.291 in 2022 en € 5.148 in 2021).
- Per 31 december 2023 heeft Tech Examencentrum bv 0 medewerkers (0,0 fte) in dienst (3 wns en 2,5 fte in 2022 en 4 wns en 3,3 fte in 2021). Daarvan werken er 0 fulltime (2 in 2022 en 2021). Zie laatste twee punten voor de uitleg.
- De gemiddelde leeftijd is 0,0 jaar (48,9 jaar in 2022 en 41,2 jaar in 2021). 0 medewerkers (0 in 2022) is ouder dan 59 jaar.
- Over het ziekteverzuim (exclusief zwangerschap) in 2023, 2022, 2021 en 2020 zijn geen gegevens bekend, maar dat is minimaal.
- Ook in 2023 voert Tech Examencentrum de landelijke examens voor mobiele techniek weer tot volle tevredenheid van de brancheverenigingen uit.
- Uitbreiden klantenbestand met verscheidene nieuwe klanten die via Tech Examencentrum examens afnemen op het gebied van mobiele techniek.
- Invoeren van een nieuw kwalificatiedossier in de examensystematiek voor het mbo-niveau 2.
- In 2023 hevelt Aeres Tech de activiteiten van NECV over naar Tech Examencentrum. Daarmee brengt zij alle activiteiten op het gebied van kwaliteit en examinering onder één dak.
- De naam van Tech Examencentrum bv wordt eind 2023 Aeres Tech Grow bv en NECV bv krijgt per 1 januari 2024 Tech Examencentrum als handelsnaam (zie § 6.11).

Plannen voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

- Aanbieden van volledig gedigitaliseerde examens.
- Uitbreiden van soorten examens voor meer technische branches dan alleen mobiele techniek.
- Aanbieden van eigentijdse vormen van examens die bij de studenten van deze tijd passen.

6.10 VTC bv (Verticaal Transport Centrum)

VTC is het opleidingsinstituut voor doeltreffende en praktijkgerichte opleidingen in verticaal transport, waaronder onder meer de wettelijk verplichte TCVT-opleidingen en opleidingen voor bergingsbedrijven, voor chauffeurs, voor EKH (Erkende Keurbedrijven Hijs- en Hefmiddelen) en voor GWO (Global Wind Organisation).

Succesfactoren voor deze marktleider zijn de goede organisatie van de trainingen en de vakkundige instructeurs, die zelf ervaren machinisten zijn. VTC is snel, kwalitatief goed en flexibel. De hoofdvestiging zit in Ede. Daarnaast zijn er twee opleidingslocaties, een in Rotterdam en een in Waalwijk, en VTC kan ook trainingen op locatie (in company) verzorgen. VTC is een NOGEPA-gecertificeerd opleidingscentrum. De brancheorganisatie NOGEPA voor olie- en gaswinningsbedrijven heet sinds mei 2022 Element NL.

VTC bv maakt sinds 24 november 2022 en met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 deel uit van Stichting Aeres Tech. Aeres heeft vanaf 24 november zeggenschap en verantwoordt vanaf die datum. Stichting Aeres Tech is voor 100% aandeelhouder van VTC.

Resultaten 2023

- In 2023 volgen 2.967 deelnemers (254 deelnemers vanaf 24 november 2022) een een- of meerdaagse (online) cursus of opleiding bij VTC bv.
- De omzet is in 2023 € 2.462.191 (€ 185.765 vanaf 24 november 2022). Het resultaat is € 61.390 positief in 2023 (€ -51.870 vanaf 24 november 2022).
- Per 31 december 2023 heeft VTC bv 8 medewerkers (7,6 fte (13 wns (10,9 fte) in 2022) in dienst. Daarvan werken er 7 fulltime (9 in 2022).
- De gemiddelde leeftijd is 48,2 jaar (50,8 in 2022). 1 van de medewerkers (1 in 2022) is ouder dan 59 jaar.
- Het ziekteverzuim (exclusief zwangerschap) is 0,1% (1,0% in 2022).
- Investeren in het digitaliseren van het lesmateriaal voor veiligheidscertificering. Hierbij is onder andere gebruikgemaakt van AR.
- Bedrijfsprocessen van VTC integreren in de bedrijfsvoering van Aeres Tech.
- Investeren in teamvorming: door verloop van medewerkers doen nieuwe collega's hun intrede.
- Investeren in het opleiden van deze nieuwe medewerkers, zodat zij breed inzetbaar zijn bij trainingen.

Plannen voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

- Verdere integratie van de activiteiten met die van Aeres Tech.
- Opzetten van bbl-opleiding voor machinisten en kraanmonteurs.
- Uitbreiden van veiligheidstrainingen.
- Optimaliseren bedrijfsprocessen.

6.11 NECV bv (Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport bv)

NECV is opgericht als antwoord op een duidelijke marktvraag naar examens verticaal transport met een korte doorlooptijd. Daarom besteedt NECV vanaf de start veel aandacht aan een efficiënte en effectieve organisatie. Kwaliteit betekent voor NECV objectiviteit, continuïteit en betrouwbaarheid. Die elementen waarborgt het bedrijf met het kwaliteitszorgsysteem conform de NEN-EN-ISO 9001:2015. Dit NEN-certificaat verplicht NECV om de hoogwaardige dienstverlening voortdurend te ontwikkelen en te verbeteren. NECV is een door DNV (Det Norske Veritas) erkend examenbureau.

NECV verzorgt in Ede onder toezicht van brancheorganisaties onder meer examens voor Stichting Toezicht Certificatie Verticaal Transport (TCVT) en Vereniging Erkende Keurbedrijven Hijs- en Hefmiddelen (EKH).

NECV bv maakt sinds 24 november 2022 en met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 deel uit van Stichting Aeres Tech. Aeres heeft vanaf 24 november zeggenschap en verantwoordt vanaf die datum. Stichting Aeres Tech is voor 100% aandeelhouder van NECV.

Resultaten 2023

- In 2023 doen 686 kandidaten (52 kandidaten vanaf 24 november 2022) een examen bij NECV bv. 162 daarvan zijn externe cursisten, 524 kandidaten zijn van VTC bv. Die laatste rekent Aeres niet mee in het totaaloverzicht deelnemers in § 2.1, omdat ze ook al als deelnemer geregistreerd zijn.
- De omzet is in 2023 € 497.622 (€ 39.358 vanaf 24 november 2022). Het resultaat is € 5.163 positief in 2023 (€ 1.627 vanaf 24 november 2022).
- Per 31 december 2023 heeft NECV bv 2 medewerkers (1,7 fte) (2 wns (1,55 fte)) in dienst. Daarvan werkt er 0 fulltime (0 in 2022).
- De gemiddelde leeftijd is 34,8 jaar (33,8 jaar in 2022). 0 van de medewerkers (0 in 2022) is ouder dan 59 jaar.
- Het ziekteverzuim (exclusief zwangerschap) is 0,0% (0,0% in 2022).
- Behalen van twee ISO-certificeringen: 9001/27001.
- Kwaliteitsverbetering van examens.
- NECV bereidt zich in 2023 volledig voor op de naamswijziging naar Tech Examencentrum per 1 januari

2024. Dit is straks de zichtbare handelsnaam. De juridische naam van de bv blijft NECV bv.

Plannen voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn

- Doen van onderzoek naar mogelijke uitbreiding examenactiviteiten.
- Consistent maken van kwaliteitszorg en examinering.

6.12 Kwaliteitsbeleid

Aeres Tech spant zich in om de kwaliteit van de organisatie aantoonbaar op peil te houden en te verbeteren. Dat vindt zijn weerslag in het verlengen en opnieuw verstrekken van bestaande erkenningen, maar ook in nieuw verkregen erkenningen.

Resultaten 2023

- Aeres Tech is trots op het opnieuw verkrijgen van de ISO-erkenning in 2023: een resultaat dat het bedrijf krijgt door een integrale aanpak voor alle onderdelen.
- Alle medewerkers zijn op de hoogte van het kwaliteitsbeleid.

7 Stichting Agrotransfer Dronten (Aeres Agree)

Aeres Agree biedt al 25 jaar arbeidsbemiddeling aan om talenten een passende baan te laten vinden in de sectoren food, agribusiness, groene ruimte & milieu en groen onderwijs. Zowel startende talenten als ervaren professionals kunnen bij Aeres Agree terecht voor hun carrière stap. De consultants en recruiters hebben allemaal een achtergrond in de betreffende sectoren, hierdoor weten zij de juiste combinatie te vinden tussen talenten en werkgevers. Aeres Agree heeft een groot landelijk netwerk en partnerships met alle agrarische hogescholen en WUR.

Leeswijzer

Stichting Agrotransfer Dronten (Aeres Agree Recruitment bv) wil in dit jaarverslag laten zien wat er in 2023 is gebeurd en wat de plannen voor de komende jaren zijn. Dit hoofdstuk is bedoeld voor iedereen die direct of indirect bij Aeres Agree betrokken is.

Aeres Agree maakt deel uit van Aeres en dat is te zien in dit jaarverslag. Niet alle informatie die betrekking heeft op Aeres Agree staat in dit hoofdstuk. Zo zijn de kaders waarbinnen alle Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten werken gegeven in hoofdstuk 1 en staat er een samenvatting van de financiële stand van zaken en de toekomstverwachtingen in hoofdstuk 2. Het komende hoofdstuk geeft per onderwerp een verwijzing naar de relevante paragrafen in de andere hoofdstukken.

Inhoud

7.1	Wat gebeurt er bij Aeres Agree in 2023?	222	7.3.2	Ontwikkelingen	224
7.2	Stichting Agrotransfer Dronten en werkmaatschappij Agrotransfer Holding bv	222	7.3.3	Strategie, ambities en plannen	224
7.2.1	Horizontale dialoog	223	7.3.4	Resultaten Aeres Agree Recruitment	224
7.3	Aeres Agree Recruitment	223	7.3.5	Kwaliteitszorg	224
7.3.1	Missie en kernactiviteiten	223	7.4	Personeelsbeleid Stichting Agrotransfer Dronten	225

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

7.1 Wat gebeurt er bij Aeres Agree in 2023?

Onder Aeres Agree verstaat Aeres in dit verslag Stichting Agrotransfer Dronten, Agrotransfer Holding bv en Aeres Agree Recruitment bv. De onderstaande teksten zijn van toepassing op heel Aeres Agree, tenzij anders aangegeven.

2023 is een jaar met veel uitdagingen en veranderingen. De krapte op de arbeidsmarkt en de bijbehorende mobiliteit raken Aeres Agree met name bij het invullen van de vacatures in de eigen organisatie. Het lukt moeizaam om vertrekkende consultants en recruiters te vervangen. Daardoor loopt het eigen personeelsbestand iets terug ten opzichte van 2022. In het vierde kwartaal van 2023 doet Aeres Agree veel extra moeite om nieuwe medewerkers te vinden en dit leidt tot het aannemen van vier nieuwe collega's, die begin 2024 in dienst treden.

In 2023 bestaat Aeres Agree 25 jaar. Dit staat het hele jaar centraal in de uitingen naar buiten. In april organiseert Aeres Agree een klantevent, waarbij zij een pod-/webcast over vier inhoudelijke HR-thema's opneemt met externe sprekers. De pod-/webcast is in de markt verspreid via de socials van Aeres en Aeres Agree. Dit event en de boodschap naar de markt sluiten mooi aan bij een van de strategische randvoorwaarden uit de nieuwe Aeres strategie: be good and tell it. In juni ontvangen talenten die via Aeres Agree werkzaam zijn bij opdrachtgevers een geschenk als dank voor de samenwerking. Met de eigen medewerkers viert Aeres Agree in juli feest.

Het jaarplan 2023 met daarin vijf speerpunten is in zijn geheel gerealiseerd. De speerpunten ondersteunen de kerntaak van de medewerkers: het matchen van groen talent aan bedrijven en organisaties. Focus op de markt, op het maken van meer matches en datagedreven werken zijn de thema's die geheel 2023 terugkomen. Het aantal binnengekomen vacatures stijgt in alle sectoren en het aantal geworven kandidaten ligt fors hoger dan in 2022. Hierbij is het effect van de nieuwe recruitmentaanpak duidelijk merkbaar. Focus op de best wervende vacatures en het actief benaderen van potentiële kandidaten leveren veel resultaat op. Het aantal klantbezoeken stijgt sterk en het netwerk van Aeres Agree breidt uit. Onder andere door bezoekacties, belondes en het bezoeken van beurzen en netwerkevents.

In het najaar start Aeres Agree, vanuit de nieuwe Aeres-strategie, met het onder de aandacht brengen van de LLO-activiteiten van Aeres bij klanten en opdrachtgevers. Begin 2024 staat een salesdag gepland waarin de consultants van Aeres Agree samenkomen met alle Aeres-buitendienstcollega's. Op de agenda staat op welke wijze Aeres LLO en de gezamenlijke dienstverlening meer meeneemt in de verkoopkanalen van Aeres en Aeres Agree.

De investeringen in het beter benutten van ICT-systemen leveren resultaat op. Door het opnieuw inrichten van

werkprocessen en het implementeren van dashboards zijn snel inzichten te verkrijgen in welke activiteiten succesvol zijn en welke niet. Dit stelt de gehele organisatie beter in staat de juiste keuzes te maken in bijvoorbeeld marktwerking en het aannemen van vacatures. Hieraan is ook het onboardingprogramma voor nieuwe medewerkers aangepast.

Eind 2023 voert Aeres Agree een klanttevredenheidsonderzoek uit, waarbij dertig klanten zijn geïnterviewd. De kwalitatieve input hiervan verwerkt zij in het eerste kwartaal van 2024 om de dienstverlening scherper aan te laten sluiten op de wensen van de klant. Prachtig om te zien is dat Aeres Agree gemiddeld een 8,1 scoort op klanttevredenheid.

Ondanks de lagere bezetting en de uitdagende arbeidsmarkt is het resultaat in 2023 zeer sterk verbeterd ten opzichte van 2022. De focus op de markt, het maken van meer matches per consultant en het kwalitatief sterke recruitmentteam dragen hiertoe bij.

7.2 Stichting Agrotransfer Dronten en werkmaatschappij Agrotransfer Holding bv

Stichting Agrotransfer Dronten is een van de juridische rechtspersonen van Aeres. De stichting is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel geregistreerd onder dossiernummer 39060957.

Daar zijn ook de statuten en algemene leveringsvoorwaarden, in het Nederlands, Engels en Duits, gedeponeerd.

Agrotransfer Holding bv en werkmaatschappij Aeres Agree Recruitment bv hebben primair een commerciële doelstelling en werken met een eigen team dat Aeres niet rechtstreeks inzet voor andere Aeres-activiteiten. Vanzelfsprekend streeft de organisatie ernaar om de kennis binnen Aeres te versterken of nieuwe kennis te ontwikkelen.

Organisatieontwikkeling

Voor Aeres Agree zijn er geen ontwikkelingen te melden.

Resultaat Agrotransfer Holding bv

Het jaarresultaat voor belastingen van Agrotransfer Holding bv is € 5.127 negatief (€ -2.571 in 2022 en € -42.370 in 2021) zonder de deelnemingsresultaten (werkmaatschappij Aeres Agree Recruitment bv). Inclusief die resultaten is het € 172.284 positief (€ -146.687 in 2022 en € 238.654 in 2021).

7.2.1 Horizontale dialoog

Aandeelhouders

Aeres Agree organiseert drie keer per jaar een aandeelhoudersvergadering. De eerste staat in het teken van het vaststellen van de jaarrekeningen en de winstbestemming van Agrottransfer Holding bv en de onderliggende werkmaatschappij Aeres Agree Recruitment bv. De tweede vergadering staat in het teken van de resultaten en ontwikkelingen van de activiteiten van Agrottransfer Holding bv in het desbetreffende boekjaar. De laatste aandeelhoudersvergadering van het boekjaar staat in het teken van het vaststellen en goedkeuren van de begrotingen.

Contacten binnen Aeres

Aeres Agree staat in verbinding met de directie van diverse Aeres-locaties en bespreekt de samenwerking, de behoeften van de arbeidsmarkt en hoe Aeres studenten kan voorbereiden op hun eerste stappen op de arbeidsmarkt. Daarmee draagt Aeres Agree bij aan de maatschappelijke opdracht voor het onderwijs om relevant onderwijs te realiseren. Ook heeft Aeres Agree zitting in de werkveldcommissie van Aeres Hogeschool Dronten. Zij wisselt hier informatie uit over eisen en kwalificaties die bedrijven in hun functieprofielen stellen en bespreekt of de opleidingen aansluiten bij deze eisen en kwalificaties.

Aeres Agree helpt Aeres bij het flexibel inrichten van de personeelsorganisatie van Stichting Aeres Groep. De dienstverlening is veelomvattend en levert gemak, minder risico's, flexibiliteit en een betere kostenbeheersing op. Daarbij werkt Aeres Agree in 2023 samen met de afdeling P&O op het gebied van corporate recruitment, waarbij consultants en recruiters van Aeres Agree locaties en stafdiensten van Aeres ondersteunen bij het werven van nieuwe medewerkers.

De directeur van Aeres Agree is lid van het Aeres MT om vanuit die rol een bijdrage te leveren aan de strategische doelstellingen van Stichting Aeres Groep.

Netwerk en samenwerkingsverbanden

Iedere medewerker van Aeres Agree heeft een netwerk van relaties, dit zijn zowel kandidaten als bedrijven. Die relaties liggen vast in een CRM-database die voor iedere consultant toegankelijk is. Aeres Agree is ervan overtuigd dat de bereidheid en het vermogen tot samenwerken de mate van succes van een organisatie bepalen. Samenwerken is daarom een strategisch speerpunt. Alle medewerkers van Aeres Agree hebben een achtergrond in de groene sector. Zij zijn daarmee onderscheidend in gesprekken met kandidaten en opdrachtgevers.

De verdergaande specialisatie in de arbeidsbemiddelingsbranche dwingt Aeres Agree tot keuzes die de kernactiviteiten versterken. Aeres Agree heeft een samenwerking met alle groene hogescholen, Wageningen Universiteit & Research en andere organisaties om tot een optimale personeelsinvulling te komen voor haar klanten. Door de samenwerking met onderwijsinstellingen heeft Aeres Agree directe toegang tot

potentiële kandidaten, onder meer door de vele trainingen die zij op de verschillende opleidingen geeft. Daarnaast zijn er diverse samenwerkingsverbanden met instanties, bijvoorbeeld Food Valley, die bijdragen aan het uitvoeren van de kernactiviteiten van de organisatie.

7.3 Aeres Agree Recruitment

Aeres Agree Recruitment is de schakel tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Aeres Agree Recruitment bv is het deel van Aeres Agree waar de activiteiten plaatsvinden. Daarom staat in de rest van de paragraaf Aeres Agree.

7.3.1 Missie en kernactiviteiten

Missie

Aeres Agree matcht talent en bedrijf en ontwikkelt hbo- en wo-talent in elke fase van de loopbaan. Aeres Agree is de meest vanzelfsprekende recruitmentpartner voor bedrijven en organisaties in de sectoren agribusiness, food, groen onderwijs en groene ruimte & milieu. Aeres Agree is met haar expertise bij elke groene hbo- en wo- onderwijsinstelling onderdeel van het curriculum. Aeres en Aeres Agree zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Visie

Aeres Agree is dé loopbaanspecialist in de sectoren agribusiness, food, groen onderwijs en groene ruimte & milieu. Haar belofte aan bedrijven is: Aeres Agree matcht het beste talent met jullie vacature!
Haar belofte aan kandidaten is: Aeres Agree heeft de baan die het best bij jou past!

Kernactiviteiten, uitgangspunten en doelstellingen van Aeres Agree

Aeres Agree heeft jarenlange ervaring als recruitmentspecialist. Door de partnerships met de (agrarische) hogescholen, WUR en een eigen talentenpool met ervaren kandidaten beschikt Aeres Agree over het juiste netwerk om voor elke vacature een matchende kandidaat te vinden en andersom.

Of het nu gaat om werving en selectie voor vaste of tijdelijke banen, uitzenden of detacheren, Aeres Agree is een strategische gesprekspartner voor recruitmentvraagstukken binnen het groene domein. Aeres Agree richt zich daarbij op functies voor starters en mediors.

Als bedrijfsactiviteit van Aeres gelooft Aeres Agree in een win-situatie, gebruikmakend van ieders kracht:

- die van Aeres voor het opleiden in de groene sector;
- die van Aeres Agree voor het bemiddelen in de groene sector en het delen van arbeidsmarktkennis, waarbij het motto Talent voor groei de gemeenschappelijke deler is.

Doelstellingen

- Aeres Agree levert toegevoegde waarde aan opdrachtgevers en professionals in de sectoren agribusiness, food, groene ruimte & milieu en (groen) onderwijs.
- Aeres Agree is de grootste marktspeeler voor bedrijven en organisaties in bovengenoemde sectoren en creëert op die manier continuïteit.
- Aeres Agree is de meest vanzelfsprekende verbinder tussen kandidaat en arbeidsmarkt in het groene domein.
- Aeres Agree realiseert een optimaal rendement op geïnvesteerd vermogen, een rendement dat de continuïteit bevordert. Aeres Agree streeft op middellange termijn naar een rendement van 2%.
- Aeres Agree heeft een groei-doelstelling, te realiseren door het uitbouwen van haar dienstverlening bij opdrachtgevers en het toevoegen van nieuwe opdrachtgevers aan het klantenbestand.

7.3.2 Ontwikkelingen

- Er is al een paar jaar sprake van een toenemende schaarste aan kandidaten. Het blijft daarom belangrijk om zichtbaar te zijn op de groene hogescholen maar ook online, zodat kandidaten Aeres Agree weten te vinden voor hun carrièrestap.
- De concurrentie neemt nog steeds toe in de niche waarin Aeres Agree opereert.
- Door de extreem lage werkloosheid is er ook in 2023 sprake van een kandidatenmarkt. Dit betekent dat Aeres Agree meer en andere activiteiten moet ontplooiën om kandidaten te vinden.
- Doordat er meer vacatures dan werkzoekenden zijn, neemt de mobiliteit op de arbeidsmarkt toe. Mensen veranderen snel en veelvuldig van baan, in 2023 gemiddeld zo'n 20%.

7.3.3 Strategie, ambities en plannen

Vanuit de perspectieven groen en groei wil Aeres Agree zich ontwikkelen tot de meest vanzelfsprekende verbinder van professionals en opdrachtgevers in het groene domein. Het kader bij het nastreven van deze ambitie is:

- Aeres Agree is specialist voor het groene domein en het (groene) onderwijs voor functies op hbo- en wo-niveau. Zij voegt waarde toe door een brede dienstverlening, te weten werving & selectie, uitzenden en detacheren.
- Voor aanvullende diensten werkt Aeres Agree met partners; denk hierbij aan vragen op het gebied van mobiliteit, assessments, carrièrescans, coaching, enzovoorts.
- Aeres Agree hecht grote waarde aan duurzame groei en resultaat, waarbij kwaliteit vooropstaat.
- Aeres Agree is en blijft een dochter van Aeres, waarbij Aeres altijd een meerderheidsbelang behoudt.

Plannen

Om haar ambitie te realiseren is het belangrijk dat Aeres Agree goed zichtbaar is in de markt, door veel en vaak bij bedrijven

en organisaties op bezoek te gaan en relaties op te bouwen en te ontwikkelen. Daarbij gaan de ontwikkelingen in het recruitmentvak snel. Naast een persoonlijke benadering zijn digitalisering en jobmarketing belangrijke elementen. Om haar doelstellingen en plannen te realiseren zet Aeres Agree in op de volgende speerpunten:

1. Groei in commerciële focus: zowel in bedrijfsresultaat als in de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers.
2. Vinden en gevonden worden: proactief benaderen van kandidaten om vacatures onder de aandacht te brengen. De website is de centrale plek waar vacatures te vinden zijn. Vanuit de website stuurt Aeres Agree de vacatures door naar diverse jobboards. Het optimaliseren van de inzet van social media en het planmatig uitvoeren van campus-recruitment spelen bij dit speerpunt een grote rol.
3. Professionalisering: meten hoe kandidaten en bedrijven de dienstverlening ervaren, borgen van interne afspraken en werkwijze en ontwikkelen van medewerkers.
4. Samenwerking: stimuleren van een optimale samenwerking onderling en uitwisselen van kennis.

7.3.4 Resultaten Aeres Agree Recruitment

- Het boekjaar 2023 van Aeres Agree Recruitment bv sluit af met een omzet van € 5.962.179 (€ 5.594.686 in 2022 en € 5.659.373 in 2021). Voor aftrek van de vennootschapsbelasting is het bedrijfsresultaat € 177.411 positief (€ -149.349 in 2022 en € 281.477 in 2021).

7.3.5 Kwaliteitszorg

Aeres Agree werkt haar kwaliteitscyclus uit op basis van door de NEN-certificering voorgeschreven instructies en procedures.

NEN 4400-1

Voor alle ondernemingen die arbeidskrachten ter beschikking stellen en voor (onder)aannemers van werk is er één onafhankelijk betrouwbaarheidskeurmerk: de NEN 4400-1 van de Stichting Normering Arbeid (SNA). Aeres Agree is gecertificeerd. Zij is gecontroleerd op de juiste afdrachten van belastingen en sociale premies. Daarnaast is gecontroleerd of de identiteit van de medewerkers vastligt en of deze medewerkers tijdens de arbeidsperiode gerechtigd zijn om te werken in Nederland. Bedrijven die voldoen aan de norm, staan in het register van de SNA. (Potentiële) opdrachtgevers kunnen dit register raadplegen om te kijken of ze te maken hebben met een betrouwbare partner die voldoet aan de NEN 4400-1-eisen. Normec FLC uit Geldermalsen voert jaarlijks twee audits uit. Aeres Agree is ook in 2023 positief beoordeeld.

7.4 Personeelsbeleid Stichting Agrotransfer Dronten

Het verslag van het personeelsbeleid is ondergebracht in het sociaal jaarverslag van Aeres. Zie § 11.14 en § 11.15.5.

8 Aeres International Student Fund (AISF)

Het AISF is een financieel steunfonds voor (internationale) studenten van Aeres Hogeschool en Aeres Tech.

Leeswijzer

Stichting Aeres International Student Fund (AISF) wil in dit jaarverslag laten zien wat er in 2023 is gebeurd en wat de plannen voor de komende jaren zijn. Dit hoofdstuk is bedoeld voor iedereen die direct of indirect bij het Aeres International Student Fund betrokken is: van studenten, subsidiegevers en medewerkers tot de omgeving en meer.

De indeling van hoofdstuk 8 en 9 wijkt af van die van de andere hoofdstukken. Reden is dat deze hoofdstukken kleine stichtingen zonder eigen personeel betreffen. Met deze hoofdstukken sluit Aeres nauw aan op de eisen voor verantwoording voor anbi's.

Inhoud

8.1	Wat gebeurt er bij het AISF in 2022?	228
8.2	Doelen en inkomsten	228
8.3	Organisatie	228
8.4	Activiteiten en resultaten	228

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

8.1 Wat gebeurt er bij het AISF in 2022?

Het kalenderjaar 2023 staat in het teken van het verbinden van het beurzenprogramma met de geactualiseerde internationaliseringstrategie van Aeres Hogeschool.

8.2 Doelen en inkomsten

Internationalisering is een speerpunt in het strategisch beleid van Aeres (§ 1.8). Aeres wil studenten wereldwijd de kans geven op een goede groene beroepsopleiding, zodat zij op hun beurt weer kunnen bijdragen aan het oplossen van wereldvoedselvraagstukken. Het AISF draagt bij aan die ambitie door internationale studenten die in Nederland willen studeren financieel te ondersteunen of door Nederlandse studenten te ondersteunen die in het verlengde van hun opleiding internationaal ervaring willen opdoen.

Het AISF heeft een anbi-status.

Doelstellingen

- Het bijdragen in de studiekosten van buitenlandse studenten die een opleidingstraject volgen aan een van de instellingen van Stichting Aeres Groep.
- Het bijdragen in de studiekosten van binnenlandse studenten die een opleidingstraject volgen aan een van de instellingen van Stichting Aeres Groep en vanuit die opleiding naar het buitenland gaan.
- Het werven van fondsen om de bovenstaande doelstellingen te realiseren.

Het AISF financiert de instellingsbijdrage van de studiebeurzen van het Holland Scholarship (zie ook § 2.3.3 en § 4.6.2), waardoor de mobiliteit van buitenlandse en binnenlandse studenten financieel ondersteund wordt.

In het AISF is ook de Poultry Star Foundation (2019) ondergebracht. Dit fonds biedt financiële ondersteuning aan (internationale) studenten pluimvee.

Herkomst inkomsten

Het vermogen van de stichting kan zij verkrijgen uit donaties, erfstellingen en legaten die het AISF uitsluitend onder boedelbeschrijving aanvaardt, schenkingen of op enigerlei andere wijze verkregen ontvangsten, opbrengsten uit het vermogen van de stichting, andere inkomsten en opbrengsten alsmede uit de winst van de commerciële activiteiten van Aeres.

Besteding inkomsten

De verkregen inkomsten kent het AISF via beurzen toe aan studenten. Vermogen dat de stichting niet besteedt, houdt zij aan voor het toekennen van beurzen in de toekomst. Zie ook § 8.3, Activiteiten en resultaten.

8.3 Organisatie

Stichting Aeres International Student Fund valt statutair onder het College van Bestuur (CvB) en de Raad van Toezicht (RvT) van Aeres (zie § 1.4).

De stichting is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel geregistreerd. Het dossiernummer is 32139539. In het handelsregister zijn ook de statuten en algemene leveringsvoorwaarden in het Nederlands, Engels en Duits gedeponeerd.

Beloningsbeleid

De bestuurders van Stichting Aeres Groep vormen het bestuur van het AISF. Er wordt geen aparte beloning verstrekt voor de bestuurswerkzaamheden voor Stichting AISF.

Medewerkers van Aeres Hogeschool voeren de werkzaamheden uit. Zij zijn in dienst bij Stichting Aeres Groep, conform de cao hbo. Er zijn geen vrijwilligers.

Horizontale dialoog

De uitreiking van de beurzen vindt plaats tijdens de internationale week. Tijdens die week gaat Aeres ook in gesprek met de sponsors over de activiteiten van studenten die een beurs hebben ontvangen.

8.4 Activiteiten en resultaten

- Het resultaat van het AISF is € 1.285 positief (€ 3.375 in 2022 en € 6.760 in 2021).
- Het AISF kent in het 2023 € 11.562,50 (€ 16.528 in 2022 en € 6.250 in 2021) toe aan studenten. De toename in 2022 komt door het inhalen van niet-toegekende beurzen in verband met reisbeperkingen door covid-19.
- Voor het studiejaar 2022-2023 kent AISF vanuit het Holland Scholarship 4 beurzen (3 in 2022) toe aan inkomende studenten en 4 (14 in 2022) aan uitgaande studenten, voor een totaalbedrag van € 23.123 (€ 25.000 in 2022). Een deel van de kosten uit het studiejaar 2022-2023 boekt het AISF in 2022, een deel in 2023.
- In 2023 ontvangt het AISF ruim € 10.000 (€ 23.000 in 2022 en € 12.000 in 2021) aan gelden voor het beurzenprogramma middels giften en donaties van partners.

9 Stichting Dierenontdekkpark Barneveld

Stichting Dierenontdekkpark Barneveld wil mensen middels educatieve publieksactiviteiten kennis laten maken met de wereld van gezelschapsdieren, productiedieren en wilde dieren. De relatie tussen mens en dier staat daarbij centraal. Door het publiek objectief te informeren over vraagstukken rondom dieren en food wil het park de bezoeker aanzetten tot bewustere keuzes op het gebied van dier, natuur en milieu.

Leeswijzer

Stichting Dierenontdekkpark Barneveld wil in dit jaarverslag laten zien wat er in 2023 is gebeurd en wat de plannen voor de komende jaren zijn. Dit hoofdstuk is bedoeld voor iedereen die direct of indirect bij Stichting Dierenontdekkpark Barneveld betrokken is: van subsidiegevers, educatieve instellingen en medewerkers tot de omgeving en meer.

De indeling van hoofdstuk 8 en 9 wijkt af van die van de andere hoofdstukken. Reden is dat deze hoofdstukken kleine stichtingen zonder eigen personeel betreffen. Met deze hoofdstukken sluit Aeres nauw aan op de eisen voor verantwoording voor anbi's.

Inhoud

9.1	Wat gebeurt er bij Stichting Dierenontdekkpark Barneveld in 2023?	230
9.1	Doelen, activiteiten en inkomsten	230
9.1	Organisatie	230
9.1	Activiteiten en resultaten	231

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

9.1 Wat gebeurt er bij Stichting Dierenontdekkpark Barneveld in 2023?

In 2023 ontvangt Stichting Dierenontdekkpark Barneveld weer verschillende gasten en partijen. Steeds meer gasten weten het Van Dieren Ontdekkpark te vinden voor uiteenlopende zaken zoals vergaderingen, evenementen en rondleidingen. Een greep uit de gasten die de bij de stichting betrokken studenten en docenten welkom heten zijn de Raad van Beheer Houden van Honden, de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie, de Stichting Rijvaardigheidsbewijzen Ruiter en menner en de Stichting Zeldzame Huisdierrassen. Zo trainen deze studenten hun vaardigheden op het gebied van gastvrijheid en publiekseducatie.

Ondanks het grote aantal activiteiten dat ten goede komt aan het onderwijs voor studenten valt eind 2023 het besluit om Stichting Dierenontdekkpark Barneveld vanaf 1 januari 2024 inactief in stand te houden. Het lukt niet om voldoende partners te vinden die bereid zijn te investeren in het concept Van Dieren Ontdekkpark. Ook lukt het onvoldoende om fondsen te werven. De stichting blijft inactief in stand omdat zij een belangrijke partij is in de RIF Samen ontdekken Van Dieren. Binnen deze RIF werken 32 partners samen aan de doorontwikkeling van het onderwijs tot een plek waar studenten hun soft skills optimaal kunnen ontwikkelen. Na de looptijd van de RIF heft Aeres de stichting op. Vanaf 1 januari 2024 verzorgt Aeres Training Centre Barneveld (ATCB) alle activiteiten voortkomende uit arrangementen, schoolbezoeken, bedrijfsbezoeken en dergelijke.

9.1 Doelen, activiteiten en inkomsten

Dier en diergezondheid is een van de domeinen waar Aeres voor opleidt. Binnen dat domein neemt de opleidingslocatie Barneveld een bijzondere plaats in. Zodra je de campus betreedt, proef je de sfeer van dieren om je heen. De mbo-locatie met studenten en cursisten uit heel Nederland heeft als enige school in Nederland sinds 2017 een dierentuinvergunning en het onderwijs vindt in die dierentuin plaats. Ook bevindt het Poultry Expertise Centre (PEC) zich op deze plek.

De handelsnaam van Stichting Dierenontdekkpark is Van Dieren Ontdekkpark. Het park is bedoeld voor educatieve publieksactiviteiten. In het park kunnen mensen kennismaken met de wereld van gezelschapsdieren, productiedieren en wilde dieren. De relatie tussen mens en dier staat daarbij centraal.

Doelstellingen

- Het werven, beheren en toekennen van financiële middelen voor het ontwikkelen van een betekenisvolle educatieve praktijkleeromgeving voor studenten en cursisten in de sector dier, passend bij de vraag vanuit het werkveld en de maatschappij.
- Het stimuleren van de overdracht van kennis over de gezonde relatie tussen mens en dier aan bezoekers door studenten en cursisten.

Activiteiten

Stichting Dierenontdekkpark Barneveld tracht de doelstellingen te bereiken door:

- Het uitvoeren van fondsenwervende activiteiten.
- Het geven van praktijklessen aan studenten en cursisten van Aeres. De lessen zijn gericht op de vraag vanuit het werkveld van de sector dier en vanuit de maatschappij. Het park biedt de lescontent aan op een moderne wijze qua leermiddelen en didactiek, in een hybride onderwijsomgeving.
- Het vormgeven van de beoogde leeromgeving in de vorm van een dieren ontdekpark. Dit doet de stichting in samenwerking met het werkveld vanuit een publiek-private samenwerking. Zij biedt studenten de mogelijkheid om zich tijdens hun studie optimaal voor te bereiden op een beroep in de sector dier en tegelijkertijd bezoekers te informeren over dieren.

Herkomst inkomsten

Het vermogen van de stichting verkrijgt zij bijvoorbeeld uit de opbrengsten van activiteiten van de stichting, opbrengsten uit het vermogen van de stichting, subsidies en donaties, sponsorbijdragen, overheidsbijdragen, bijdragen van hen die met het doel van de stichting sympathiseren, bijdragen van hen in wier belang de stichting werkzaam is, schenkingen, erfstellingen en legaten.

Besteding inkomsten

De verkregen inkomsten gebruikt Stichting Dierenontdekkpark Barneveld voor werkzaamheden nodig voor het realiseren van de doelstellingen. Vermogen dat de stichting niet besteedt, houdt zij aan voor kosten en investeringen in de toekomst. Zie ook § 9.3, Activiteiten en resultaten.

9.1 Organisatie

Stichting Dierenontdekkpark Barneveld valt statutair onder het College van Bestuur (CvB) en de Raad van Toezicht (RvT) van Aeres (zie § 1.4.1).

De stichting is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel geregistreerd. Het KvK-nummer is 82178372. In het handelsregister zijn ook de statuten en algemene leveringsvoorwaarden in het Nederlands, Engels en Duits gedeponeerd. De stichting heeft sinds december 2021 de anbi-status.

De stichting maakt gebruik van de voorzieningen van Aeres MBO Barneveld.

Beloningsbeleid

De bestuurders van Stichting Aeres Groep vormen het bestuur van Stichting Dierenontdekkpark Barneveld. Er wordt geen aparte beloning verstrekt voor de bestuurswerkzaamheden voor Stichting Dierenontdekkpark Barneveld.

Medewerkers en vrijwilligers

Stichting Dierenontdekkpark Barneveld heeft in 2023 geen medewerkers in dienst of vrijwilligers betrokken (0 in 2023 en 2022). Medewerkers van Aeres MBO Barneveld verrichten de werkzaamheden. Ze zijn in dienst bij Stichting Aeres Groep, conform de cao mbo.

Studenten van de locatie Barneveld gaan in het park aan de slag als onderdeel van hun opleiding, onder begeleiding van hun docenten. Ze verkrijgen zo onder meer de sociale en communicatieve vaardigheden die nodig zijn in de publieksgerichte dierensector. De werkzaamheden zijn een goede voorbereiding op hun stage en werk in de sector.

Horizontale dialoog

Stichting Dierenontdekkpark Barneveld werkt samen met onderwijsinstellingen en organisaties binnen en buiten Aeres om haar doelstellingen te bereiken. Zowel collega's als

medewerkers van organisaties als studenten zijn betrokken in de onderwijsontwikkeling, het uitvoeren van activiteiten en de ontwikkeling en realisatie van themagebieden. Hierover communiceert de stichting intern via de beschikbare kanalen. Voor de externe communicatie maakt ze gebruik van persoonlijk contact, Webinars en ontvangsten, de website www.vandierenontdekkpark.nl, de social-media-kanalen, persberichten en mailingen.

9.1 Activiteiten en resultaten

Activiteiten 2023

- Fondsenwervende activiteiten:
 - Via het crowdfundingplatform Kentaa werven van middelen voor het realiseren van een Konijnenexperience. Deze nieuwe huisvesting voor de konijnen biedt optimaal ruimte voor het natuurlijk gedrag van konijnen.
- Onderwijsactiviteiten door studenten en cursisten van Aeres MBO Barneveld:
 - Verzorgen van rondleidingen voor basisscholen en het uitvoeren van workshops.

- Verzorgen van rondleidingen voor groepen uit het bedrijfsleven.
- Voor de Stichting Belangenbehartiging Pleeggrootouders Nederland organiseert de stichting voor pleeggrootouders en pleegkinderen een dag met workshops en activiteiten met dieren.
- Activiteiten voor het opzetten van de beoogde leeromgeving in samenwerking met private partijen:
 - Doorontwikkeling van het thema De reis door de koe in samenwerking met Vreugdenhil Dairy Foods en de Rabobank.
- Activiteiten voor bezoekers:
 - Uitvoeren van diverse arrangementen voor verschillende organisaties uit de dierenbranche. Zo vindt onder andere de viering van 15 jaar insecten voor Feed en Food in Nederland plaats van het Network for Insect Knowledge (NIK) in samenwerking met de Venik, Wageningen University & Research en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Resultaten 2023

- De omzet in 2023 van Stichting Dierenontdekkpark Barneveld is € 89.207 (€ 49.686 in 2022 en € 3.190 in 2021). Het resultaat is nihil in 2023 (€ -63.551 in 2022 en nihil in 2021).
- Het besluit is genomen om Stichting Dierenontdekkpark Barneveld vanaf 1 januari 2024, minimaal tot 2026 inactief in stand te houden. Reden is de relatie tot het RIF Samen Ontdekken van Dieren, Barneveld. Dit RIF loopt tot 2026 (§ 3.25.1).

Bedrijfsvoering en toezicht

10 Bestuursbureau

Het Bestuursbureau van Aeres in Ede verzorgt alle overkoepelende bestuurlijke, afstemmende en administratieve activiteiten van Aeres (zes stichtingen) en daarmee ook de verantwoording naar derden. Daarnaast ondersteunen de stafdiensten het College van Bestuur.

Leeswijzer

Het Bestuursbureau in Ede verzorgt de randvoorwaardelijke en administratieve bedrijfsfuncties voor heel Aeres en voert de regie in processen die de instellingen overstijgen. Dit hoofdstuk beschrijft per stafdienst de activiteiten en resultaten. Uitzondering zijn de personele zaken, die komen in het volgende hoofdstuk aan de orde.

Inhoud

10.1	Wat gebeurt er bij het Bestuursbureau in 2023?	236	10.6.3	Inkoop	240
10.1.1	Uitdagingen	236	10.6.4	Facility	241
10.2	Organisatie(structuur)	236	10.7	ICT & IM	241
10.3	Horizontale dialoog	236	10.7.1	Resultaten en plannen ICT & IM	242
10.4	Financiën & Control	237	10.8	Corporate Communicatie	242
10.4.1	Resultaten en plannen F&C	237	10.8.1	Resultaten en plannen Corporate Communicatie	242
10.5	Personeel, organisatie en salarisadministratie	237	10.9	Bestuursondersteuning	243
10.6	Facilitair Bedrijf	237	10.9.1	Resultaten en plannen Bestuursondersteuning	243
10.6.1	Organisatie en beleid Facilitair Bedrijf	237	10.9.2	Ontwikkeling & Innovatie	243
10.6.2	Huisvesting & Beheer	238	10.10	Kwaliteitszorg en optimalisatie samenwerking	244

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

10.1 Wat gebeurt er bij het Bestuursbureau in 2023?

In 2023 is er veel aandacht voor de ontwikkeling van het vernieuwde strategisch beleidsplan 2023-2027: De Groene Veranderaar. De koppeling van de strategie aan de jaarplannen van de stafdiensten en Aeres-activiteiten geeft richting aan de keuzes rond profilering, digitalisering, innovatie en financiën. Om de uitvoering van de strategie te borgen, start in 2023 het Groene Veranderprogramma. Een programma dat structureel werkt aan de strategische prioriteiten en randvoorwaarden (zie §1.2.3 en 1.2.4).

10.1.1 Uitdagingen

Extern

- Als kennis- en onderwijsorganisatie een relevante rol spelen in het opleiden en afleveren van mensen die betekenisvol kunnen zijn in groene transitie.
- Cybersecurity: blijvende aandacht voor het verder verlagen van kwetsbaarheid en het voorkomen van datalekken.
- Het ontsluiten van het Aeres-brede aanbod voor Leven Lang Ontwikkelen (LLO).

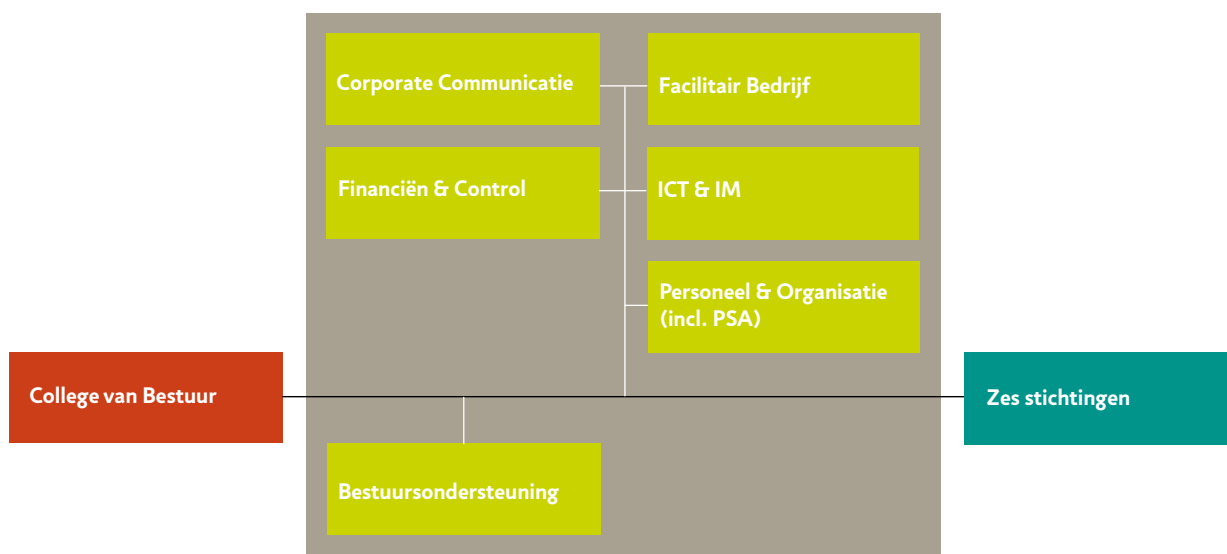
Intern

- Het efficiënt en effectief ondersteunen van een complexe organisatie.
- Het vergroten van interne samenwerking met het oog op organisatiebrede processen.
- Het versnellen van onderwijsontwikkeling, met name op het gebied van ICT en Leven Lang Ontwikkelen.
- Het in gezamenlijkheid met alle instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten versterken van het Aeres-profiel.

10.2 Organisatie(structuur)

Stichting Aeres Groep heeft een tweehoofdig statutair College van Bestuur. Deze bestuurders vormen tevens het bestuur van de zes gelieerde stichtingen (zie § 1.4).

Het Bestuursbureau, dat het College van Bestuur en de gelieerde stichtingen ondersteunt, bestaat uit vijf stafdiensten en een stafafdeling voor Bestuursondersteuning (inclusief Ontwikkeling & Innovatie). De stafdiensten zijn Corporate Communicatie, Facilitair Bedrijf (Huisvesting & Beheer, Inkoop en Facility), Financiën & Control, ICT & IM en Personeel & Organisatie (incl. Personeels- & Salarisadministratie).

Bij het Bestuursbureau werken 127 (106,9 fte) medewerkers (110 wns (91,5 fte) in 2022 en 106 wns (89,8 fte) in 2021). Hun centrale standplaats is Ede, maar vaak werken ze op een van de uitvoeringslocaties.

met vakgenoten via de onderwijskoepels VO-raad, MBO Raad en Vereniging Hogescholen.

Het contact met onderwijsdeelnemers of hun ouders verloopt via de onderwijsinstellingen en staat beschreven in de hoofdstukken van de instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten.

10.3 Horizontale dialoog

Aeres staat continu in contact met haar interne en externe omgeving (§ 1.2.1.) De stafdiensten hebben functionele contacten met medewerkers op de locaties en communiceren met leveranciers en relevante afdelingen bij de overheden en

De horizontale dialoog helpt Aeres bij het doorontwikkelen van de profilering, om haar positie te bepalen ten aanzien van ontwikkelingen in de buitenwereld en bij het afstemmen op vragen uit het bedrijfsleven.

10.4 Financiën & Control

De financiële resultaten van Aeres en de toekomstverwachtingen staan beschreven in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 1 beschrijft de strategie. Het financieel overzicht is terug te vinden in de jaarrekening. Deze paragraaf beschrijft de resultaten van de stafdienst Financiën & Control in 2023.

Financiën & Control (F&C) voert de administratie, levert periodieke voortgangsgegevens en stelt de jaarrekening op. F&C heeft een tweeledige taak. Naast het opstellen van (meerjaren)begrotingen en het ondersteunen van het management met beleidsadviezen, planningen, prognoses en analyses (o.a. van voortgangsinformatie met betrekking tot de financiële resultaten), toetst de stafdienst het te voeren en het gevoerde beleid rond regelgeving en good governance. F&C streeft naar het in control zijn van heel Aeres op financieel gebied. De stafdienst levert budgethouders en financiers, structureel en ad hoc, informatie die betrouwbaar, relevant en actueel is. Ook verzorgt F&C de financiële transacties (salarissen en declaraties, facturen) van Aeres.

10.4.1 Resultaten en plannen F&C

- Het project Fitaal boekt goede vooruitgang in 2023. Aan het einde van het jaar staat de teller voor het beschrijven, actualiseren en verbeteren van de processen bij de Financiële Administratie op 80%.
- Andere resultaten op basis van het project Fitaal zijn het formuleren en deels realiseren van verbeterlagen. De introductie van Access Pay voor de bankverwerking van het onderwijs is hiervan een voorbeeld, evenals het onderbrengen van het debiteurenbeheer voor Aeres Hogeschool in de applicatie S4Dunning. De bedoeling is om dit in 2024 verder uit te breiden naar alle onderdelen van Aeres.
- Het Strategisch ICT Beraad (STIB) geeft goedkeuring aan het project Robotic process automation (RPA). Na selectie van de hiervoor benodigde software en de ontwikkelingspartner start het project.
- De uitvoering van het project Managementinformatie/ dashboarding in samenwerking met ICT & IM. In 2023 valideert Aeres de standaardinformatie voor een groot deel.
- Realisatie van het project Tijdschrijven. Het project bevat een nieuwe uniforme en vereenvoudigde inrichting van de applicatie TimeTell voor het gehele onderwijs binnen Aeres.
- De ontwikkeling en (in de basis) invulling van de functie financial control. Verdere stapsgewijze uitbreiding van deze rol gebeurt in samenwerking met de andere control-rollen en de Financiële Administratie.
- Implementatie van de beleidsregel publiek-privaat en verdere aanpassing en actualisatie van de verantwoording van de publiek-private activiteiten.
- Het uitbrengen van een advies voor de herinrichting van de financiële functie bij de commerciële entiteiten en het opstellen van een plan van aanpak.

- Aeres treft voorbereidingen voor de aanbesteding van de accountantsdiensten.

Plannen 2023 en verder

Voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn zijn de belangrijkste speerpunten:

- Het verder uitvoeren van de projecten Fitaal, Managementinformatie/dashboarding en RPA.
- De herinrichting van de financiële functie bij de commerciële entiteiten. Dit houdt in het doorvoeren van de functiescheiding FA (Financiële Administratie) en control bij Aeres Tech en het verplaatsen van een deel van de FA-werkzaamheden van Aeres Agree, Aeres Farms en Aeres Tech naar het Bestuursbureau van Aeres.
- Het opzetten van een auditplan op basis van de beschreven processen in Fitaal.
- Het verder vormgeven van het meerjarig financieel beleid.
- Het anticiperen op de ontwikkelingen in de duurzaamheidsverantwoording.
- Het ondersteunen van en anticiperen op ontwikkelingen rond een Leven Lang Ontwikkelen met betrekking tot het uniformeren van de backoffice en het verder optimaliseren van de administratieve verwerking van de tweede en derde geldstroom.

10.5 Personeel, organisatie en salarisadministratie

De stafdienst Personeel & Organisatie (P&O) en de Personeels- & Salarisadministratie (PSA) komen terug in het sociaal jaarverslag (hoofdstuk 11).

10.6 Facilitair Bedrijf

De stafdienst Facilitair Bedrijf bestaat uit de activiteiten van Huisvesting & Beheer, Inkoop en Facility. Locatieoverstijgende facilitaire processen pakt het Facilitair Bedrijf centraal op om zo de locaties te ontzorgen. Belangrijke onderwerpen zijn onder andere integrale veiligheid en duurzaamheid. Zoals in deze paragraaf te lezen is, staat de bedrijfsvoering ook in 2023 in het teken van verduurzaming en het realiseren van duurzaamheidsambities.

De stafdienst Facilitair Bedrijf faciliteert de facilitaire zaken van Aeres op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze. In 2024 ligt de prioriteit op het verder doorontwikkelen en het vergroten van de slagkracht van de afdeling.

10.6.1 Organisatie en beleid Facilitair Bedrijf

De stafdienst Facilitair Bedrijf werkt voor alle Aeres-instellingen en hun (bedrijfs)activiteiten. Samen met hen streeft de stafdienst naar een hoog kwaliteitsniveau van de

dienstverlening, een goed onderhouden toekomstbestendige vastgoedportefeuille, scherpe inkoop en goede faciliteiten.

De belangrijkste thema's waar Facilitair Bedrijf aan werkt zijn:

- Duurzaamheid en kwaliteit: samen met de Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten alert zijn op de meerjareneffecten van handelen op de samenleving en het milieu.
- Efficiënt en effectief: transparante bedrijfsvoering voeren en (financiële) continuïteit op lange termijn waarborgen.
- Flexibiliteit: lesruimten en werkruimten en de bijbehorende verkeersruimte zijn maximaal flexibel inzetbaar voor onderwijsdoeleinden, inclusief de praktijkgerichte onderdelen daarvan.
- Bewustwording en inbedding inkoopproces organisatiebreed.
- Integrale veiligheid: het ontwikkelen, uitrollen en implementeren van het integrale veiligheidsbeleid (inclusief arbobeleid) over de gehele organisatie. Doel is om de weerbaarheid op het gebied van veiligheid te vergroten. Een onderdeel hiervan is de bewustwording van risico's en het dragen van een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid op het gebied van veiligheid.

Kerntaken

- Opstellen van een duurzame (meerjaren)begroting (incl. investeringen) en meerjarenplanning voor onderhoud en renovatie gebouwen.
- Voorbereiden en realiseren van verbouw- en nieuwbouwinvesteringen.
- Onderhouden en beheren van de gebouwen, gronden en terreinen.
- Verzorgen van structurele huur en verhuur van het niet-onderwijsgebonden vastgoed.
- Zorgdragen voor de receptie van het Bestuursbureau in Ede en het ABC-gebouw in Dronten.
- Uitvoeren van facilitair management voor het Bestuursbureau in Ede en het ABC-gebouw in Dronten.
- Borgen van de integrale veiligheid.
- Ondersteunen van locaties met advies rond de dienstverlening, inkoop en huisvesting en de verbinding daartussen.
- Uitvoeren van Europese aanbestedingen, zoals vastgesteld in de aanbestedingskalender.
- Locatieoverstijgend beheren en optimaliseren van de dienstverlening waarvan het Facilitair Bedrijf contracteigenaar is.
- Adviseren van de contracteigenaren bij meervoudig onderhandse aanbestedingen.
- Implementeren van Spend Cloud in de organisatie.

Beleid

De bedrijfsvoering van Aeres staat in het teken van duurzaamheid. Dit blijkt onder meer uit het gebruik van het rekeninstrument GPR (Gebouw) voor duurzaam bouwen in de voorbereiding van renovatie- en bouwprojecten. Aeres streeft hierbij naar een GPR-score van gemiddeld een 7 of hoger. Dit leidt onder meer tot maatregelen als isolatie van wanden, glasoppervlakken, vloeren et cetera. Als norm voor

een gezond binnenklimaat hanteert Aeres Frisse Scholen klasse B. Verder laat Aeres energiebesparende voorzieningen ontwerpen en realiseren. De visie van Facilitair Bedrijf sluit aan bij de duurzaamheidsambities en strategie van de organisatie. Dit blijkt onder meer uit de routekaart verduurzaming en het duurzaamheidsbeleid Facilitair Bedrijf.

10.6.2 Huisvesting & Beheer

De gebouwen die Aeres inzet voor onderwijs en aan onderwijs gerelateerde activiteiten stelt zij direct aan de opleidingslocaties ter beschikking. Daar waar Aeres gebouwen (tijdelijk) niet voor het onderwijs benut, hevelt ze deze administratief over naar Huisvesting & Beheer (H&B, Agripark). H&B exploiteert deze gebouwen vervolgens door (tijdelijke) verhuur aan derden. De gebouwen vormen zo een buffer voor mogelijke groei en krimp van de huisvestingsbehoefte van het onderwijs. Een bij Aeres horend knelpunt is de spreiding van vestigingen. Groei en krimp kan ze in de meeste gevallen niet tussen locaties onderling opvangen. Aeres heeft de meeste gebouwen in eigendom, maar ze huurt op enkele locaties ook. Bij nieuw te realiseren projecten neemt H&B in de ontwerpfasen alternatieve aanwendbaarheid als criterium mee. Een deel van het pand is dan splitsbaar als zich krimp van het aantal studenten voordoet.

(Strategisch) beleid

De prioriteiten van het vastgestelde strategisch huisvestingsplan (tot en met 2035) zijn als volgt:

- Invulling geven aan verduurzaming van het vastgoed om te kunnen voldoen aan de klimaatopgave voor 2050 (energie- en CO₂-neutraal) volgens de routekaart verduurzaming vastgoed.
- Uitvoeren van vastgoedsturing. Gebouwpaspoorten geven inzicht in het gebruik en onderhoud van gebouwen, wat sturing op korte en lange termijn mogelijk maakt.
- Handhaven van het onderhoud van gebouwen op conditieniveau 3.
- Conditie binnenklimaat conform Frisse Scholen klasse B.

Het (meerjarige) investeringsbeleid met alle informatie over de (des)investeringen in huisvesting en bedrijfsmiddelen staat in § 2.5.5.

Energiebesparing

Aeres levert verplicht informatie aan over de wijze van energiebesparing (via eLoket). Een plan van aanpak beschrijft per locatie de te realiseren energiebesparende maatregelen. De uitgevoerde maatregelen rapporteert H&B jaarlijks aan de omgevingsdiensten. Daarnaast stuurt H&B op minder gebruik van energie door, met gebruikmaking van energiemonitoring per ruimte per locatie, te sturen op gebruik en gedrag.

Ventilatie

Aeres moet ervoor zorgen dat haar schoolgebouwen voldoen aan de bestaande wettelijke normen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen voor een gezond binnenklimaat. Eind 2022 ontvangt Aeres subsidie (maatwerkregeling Ventilatie op scholen) voor verbetering van het binnenklimaat op de locaties Emmeloord, Maartensdijk, Velp en Nijkerk. In 2023 voorziet Aeres de locaties Velp, Emmeloord en Nijkerk van een nieuw ventilatiesysteem. De locatie Maartensdijk volgt in 2024.

Uitgevoerde projecten en onderhoud 2023

Aeres activeert en hanteert de verplichte componentenmethode voor het verwerken van de kosten voor het groot onderhoud. Daarom heeft zij niet te maken met de overgangsregeling voorziening groot onderhoud.

Het in 2023 begrote onderhoudsbudget en budget voor vervangingsinvesteringen vastgoed

Preventief onderhoud	€ 1.475.000
Vervangingsinvesteringen conform MJOB	€ 1.210.000
Duurzaamheidsinvesteringen	€ 600.000
Totaal	€ 3.285.000

Lopende projecten 2023

- Optimaliseren binnenklimaat Aeres VMBO Maartensdijk door het aanbrengen van een nieuwe klimaatinstallatie. Gereed medio 2024.
- Uitstraling en vergroening van Aeres VMBO en MBO Sneek. Gereed medio 2024.
- Renovatie van Aeres VMBO en MBO Buitenpost, inclusief het aanbrengen van een klimaatinstallatie. Gereed medio 2025.
- Aeres VMBO en MBO Leeuwarden: herplaatsen mbo 1-2 op campus en renovatie vmbo. Gereed medio 2026.
- Agri Innovation Centre Dronten: brandveiligheid. Gereed medio 2024.
- Aeres VMBO en MBO Heerenveen: upgrade hoofdgebouw. Gereed medio 2024.

Afgesloten projecten 2023

- Renovatie G-gebouw Aeres MBO Barneveld.
- Uitbreiding Poultry Expertise Centre (PEC) Aeres MBO Barneveld.
- Optimalisatie binnenklimaat van de gebouwen van Aeres VMBO Emmeloord, Aeres VMBO en MBO Velp en Aeres VMBO en MBO Nijkerk. Dankzij een (deels nieuwe) klimaatinstallatie voor een gezond binnenklimaat voldoen deze locaties aan Frisse Scholen klasse B.

- Upgrade dierenverblijven konijn en knaagdier Aeres MBO Barneveld.

Niet-onderwijsgebonden vastgoed

Aeres heeft niet-onderwijsgebonden vastgoed, dat ze verhuurt aan de Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs) activiteiten en derden.

Met het niet-onderwijsgebonden vastgoed levert Aeres een bijdrage aan het concept wonen-werken-leren. Dit concept versterkt de ontwikkeling van de studentenpopulatie en de kennisontwikkeling. Het bedrijfsleven, instellingen en organisaties kunnen in dit vastgoed hun bedrijfsactiviteiten tot ontplooiing brengen en elkaar onderling versterken door samenwerkingen met elkaar aan te gaan. Er is ruimte voor zowel zakelijke dienstverleners als voor bedrijven met een maatschappelijke doelstelling.

De hoofddoelstelling van het niet-onderwijsgebonden vastgoed is de bedrijfsvoering dusdanig in te richten dat het totaalconcept van faciliteiten en verhuur een constante geldstroom oplevert. De commerciële doelstellingen zijn om jaarlijks minimaal 85% van de beschikbare m² te verhuren en een rendement van 3% (nettoresultaat/omzet).

	Afmeting (ha)	Aantal huurders
Dronten		
Gebouw A (zakelijke dienstverlening)		30
Gebouw B (maatschappelijke dienstverlening)		6
Gebouw C (sport en overige dienstverlening), exclusief losse verhuur		3
Woonpaviljoen (7 stuks)		1
Grond behorende bij hierboven genoemde opstallen	12,1 ha	

	Afmeting (ha)	Aantal huurders
Overige gebouwen		
• Bedrijfswoning		
• Studentwoningen Wisentweg 13a		
• Weidestal Aeres Farms		
• Zuivellokaal studentbedrijven		
• Pluimveestal		
Grond bij de hierboven genoemde functies en opstallen	85,6 ha	
Ede		
Bestuursbureau	0,8 ha	3
Barneveld		
Wesselsweg 34		
• Dienstwoning		
• Huis Schimmel		
• Fauna Nova		
• COA-gebouw		
• Poultry Expertise Centre		
Grond behorende bij de hierboven genoemde opstallen	3,7 ha	

Resultaten niet-onderwijsgebonden vastgoed 2023

- Het scheiden van publiek en privaat vastgoed. Dit gebeurt door het niet-onderwijsgebonden vastgoed op te nemen in de begroting van het Agripark.
- Maatregelen ter bevordering van duurzaamheid:
 - aanschaf en inregeling van een energiemonitoringssysteem;
 - aanpassing van de hoofdverdeler bij AIC-gebouw en plaatsing van tussenmeters;
 - vervanging van een ketel bij het B-gebouw en plaatsing van een tussenmeter gas en een slimme watermeter;
 - het opstellen van een constructierapportage voor gebouw A voor zonnepanelen en de uitvoering van een ecologisch onderzoek voor de na-isolatie van de gevels.
- Vervanging van de inbraakinstallatie van gebouw A met daarbij de overstap van codes naar tags.
- De aanleg van ICT-infra voor het Agri Innovation Centre-gebouw.
- De uitvoering op het Agripark in Dronten van een ecologisch onderzoek en een asbestinventarisatie bij voormalige studentenwoningen.

Plannen voor 2024 en verder

Algemeen en Aeres-breed

- Vertalen van de campusvisie van de faculteit Dronten om de ambitie voor een volwaardig en duurzaam kennisecosysteem te realiseren.
- Het implementeren van de campusvisie en het aanpassen ervan voor het vastgoed dat niet direct verbonden is met onderwijs.

Bouw-, renovatie- en onderhoudsprojecten

- Het slopen van de voormalige studentenwoningen op het Agripark.
- Het aanbrengen van een volledige ontruimingsinstallatie voor gebouw A.
- Partiële vervanging van de zonwering bij gebouw A.
- Renovatie roldeuren bij gebouw B.
- Herstelbestrating bij gebouw A naar aanleiding van de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E).
- Het dichtzetten van de gevel van het gebouw A als gevolg van lekkages.

Huurlocaties die Aeres voor langere termijn verhuurt

- Verhuur van vier lokalen van Aeres VMBO Sneek aan Stavoor.

10.6.3 Inkoop

De dienst Inkoop is verantwoordelijk voor het opstellen van het inkoopbeleid, het inkoophandboek en de inkoopvoorwaarden en het faciliteren/informeren van budgethouders. Bij Aeres-brede (Europese) aanbestedingen verzorgt Inkoop de procesbegeleiding: (juridische) advisering, procesbegeleiding/-optimalisatie en ondersteuning. Daarnaast vormen het (on)gevraagd adviseren en het toetsen van allerhande contractstukken een wezenlijk onderdeel van de verantwoordelijkheid van de dienst.

Resultaten 2023

- Uitvoeren van Europese aanbestedingen voor de inkoopsegmenten Reizen, Hardware ICT, Accountancy, Leerlinginformatiesysteem, via SURF Multifunctionals en via collectief FSR Kopieer- en printpapier.

- Uitvoeren van meervoudige onderhandse aanbestedingen voor de inkoopsegmenten Studentenvervoer en Marketingtool.
- Het vaststellen van een duurzaamheidsbeleid voor het facilitair bedrijf.
- Het vaststellen van een beleidsnotitie uitzondering inkoopsegmenten voor commerciële entiteiten.
- Het formuleren van een beleidsnotitie dynamische verificatie voor Europese aanbestedingen.

Plannen 2024 en verder

- Actualiseren handboek, inkoopbeleid, aanbestedingsprocessen en procedures en informatie op het Aeres-intranet KIEM.
- Verdere optimalisatie van de implementatie van de Spend Cloud-modules Inkoop, Contractbeheer en Kas&Pas. Het inkoopbeleid zo inrichten dat het aantal inkooptransacties bij gecontracteerde leveranciers groeit en het aantal inkooptransacties bij niet-gecontracteerde leveranciers afneemt.
- Verdere inrichting van de rapportages in Spend Cloud en Power BI en het terugkoppelen van rapportages vanuit Spend Cloud en Power BI naar Aeres-management.
- Professionaliseren van de inkoopfunctie onder andere door het zelfstandig uitvoeren van aanbestedingen, het aanbesteden van nieuwe segmenten vanuit duurzaamheids- en/of doelmatigheidsperspectief en periodieke rapportage aan het management over inkoopaspecten.
- Uitvoeren van Europese aanbestedingen voor de inkoopsegmenten AV-middelen, Arbodienstverlening, Personeel niet in loondienst, Kantoor- en leerlingmeubilair, Voedingsmiddelen, Afvalverwerking en Webdiensten.
- Uitvoeren van meervoudige onderhandse aanbestedingen voor de inkoopsegmenten Brandportal en Binnengroen.
- Vaststellen van de beleidsnotitie Dynamische verificatie inkoopbeleid en doorvoering vastgestelde beleid in de EU-aanbestedingsprocedures en het inkoopbeleid.

10.6.4 Facility

Het Facilitair Bedrijf kent ook de discipline Facility. Behalve voor het operationeel Facilitair Management en receptiedienstverlening voor het Bestuursbureau en Agripark, is het Facilitair Bedrijf verantwoordelijk voor de facilitaire ondersteuning van locaties. Hieronder valt onder andere het tactisch en strategisch contract- en leveranciersmanagement van centraal aanbestede contracten.

Het Facilitair Bedrijf streeft ernaar om gezamenlijke efficiency te bereiken door samen met de locaties locatieoverstijgende thema's op te pakken. Op een projectmatige en gestructureerde wijze vertaalt het Facilitair Bedrijf decentrale wensen en ideeën naar een centraal en breed gedragen beleid, dienstverlening of aanpak en draagt daar waar nodig/wenselijk zorg voor de implementatie.

Resultaten 2023

- Initiatie en versterking van centraal contractmanagement waaronder buitengroenvoorziening, kantoormeubilair en schoonmaak.
- Vaststelling duurzaamheidsbeleid.
- Interdisciplinair ontwikkelde kaders en uitgangspunten voor:
 - afvalmanagement;
 - binnengroenvoorziening;
 - koffiebekers.
- Deze kaders en uitgangspunten sluiten aan op de strategie van Aeres en het duurzaamheidsbeleid van het Facilitair Bedrijf en bieden de basis voor komende aanbestedingen.
- Realisatie centraal servicepunt.
- Projectaanpak vergroening/verduurzaming terreinen.

Plannen 2024 en verder

- Doorontwikkeling organisatiestructuur Facilitair Bedrijf waaronder:
 - integrale aanpak van de disciplines Huisvesting & Beheer, Inkoop en Facility;
 - positioneren en doorontwikkelen van integrale veiligheid;
 - versterking contractmanagement.
- Centrale begeleiding/projectmanagement bij locatiespecifieke projecten (waaronder verhuizing, implementaties, etc.).
- Uitrol accountmanagement.
- Projectuitrol vergroening/verduurzaming buitenterreinen.
- Nulmeting duurzaamheidsbeleid en opstellen roadmap.
- Professionalisering servicepunt, waaronder implementatie van TOPdesk.
- Verbreden van het takenpakket van de receptie.

10.7 ICT & IM

De stafdienst ICT & IM (informatiemanagement) levert Aeres-breed diensten rond de informatievoorziening, ICT-infrastructuur en telefonie. Het Aeres-brede ICT-beleid richt zich op de optimalisatie van de IT-infrastructuur en de aansluiting op de behoeftes van de Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten.

Voor de instandhouding van het ICT-landschap en voor de nodige innovatie neemt de dienst de regie meer in eigen handen. Dit in samenwerking met het onderwijs, diverse partners en andere instellingen zoals SURF. Aeres bouwt kennis op en neemt zelf beslissingen, waardoor de kosten goed onder controle blijven. Uitgangspunt is altijd dat ICT het onderwijsveld moet dienen binnen de kaders van veiligheid en kosten. De ICT-architectuur van Aeres moet kunnen meebewegen met de ontwikkelingen op het gebied van ICT en onderwijs en op het gebied van technologische ontwikkelingen in de markt. De meerwaarde van ICT voor het onderwijs komt alleen dan tot zijn recht bij goed gebruik van ICT.

De strategische ICT-afwegingen en het sturen op de afstemming tussen ICT-projecten verlopen via het STIB (Strategisch ICT Beraad). De directies van de instellingen zijn

vertegenwoordigd in het STIB, onder voorzitterschap van de vicevoorzitter van het College van Bestuur. Om de toenemende complexiteit in goede banen te leiden, verstevigt de stafdienst daarnaast het gebruik van Project Portfolio Management (PPM). De regie-organisatie bewaakt de consistentie en veiligheid van gegevens zodanig dat verandering mogelijk blijft en betrokkenen geïnformeerd blijven. PPM helpt om dit organisatorisch zo efficiënt mogelijk vorm te geven. De nu logische vervolgstap is om de lijnorganisatie, procesorganisatie en de projectorganisatie nog meer te verbinden.

Informatie over de financiën en het investeringsbeleid van onder meer ICT-projecten (hard- en software) staat respectievelijk in § 2.3.3, onder Bestuursbureau en § 2.5.5 onder Vervangingsinvesteringen.

10.7.1 Resultaten en plannen ICT & IM

Wendbaar en sensitief

De ICT-architectuur moderniseert verder. Aeres heeft het ICT-fundament voor modern onderwijs en een moderne werkomgeving, waarbij tijd- en plaatsonafhankelijk werken en leren belangrijke termen zijn. Tegelijkertijd staat alles in het teken van de toekomst. Dit betekent dat onze ICT-voorzieningen wendbaar moeten zijn, met daaromheen een organisatie die sensitief is.

Informatiemanagement en veiligheid

Na de versterking op het gebied van veiligheid in de Aeres-brede ICT-infrastructuur, ligt het accent nu meer op het gedrag en de processen die de veiligheid van gegevens borgen. Daarbij borgt Informatiemanagement de samenhang van onze informatiesystemen.

In het kader van de AVG doet Aeres twee meldingen (4 in 2022) van beveiligingsincidenten in 2023 bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Aeres bekijkt per incident of er maatregelen nodig zijn om herhaling te voorkomen.

Resultaten 2023

- Afronding van de technische fusie met Nordwin College.
- Realisatie modern Identity & Access Managementsysteem eerste fase.
- Diverse projecten voor een betere dienstverlening stafdiensten en onderwijs.

Voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn zijn de belangrijkste speerpunten

- Opstellen roadmap 2024-2027 om verbeteringen voorspelbaar en in samenhang te kunnen realiseren.
- Infrastructuur verder professionaliseren naar aanleiding van het SURF Npuls-sectorinitiatief.
- Verhogen van de SURF IBP-score (Information Security Privacy) richting de drie op een schaal van vijf.

10.8 Corporate Communicatie

De stafdienst Corporate Communicatie richt zich op de Aeres-brede profilering, positionering en communicatie. Tot de taken behoren het bewaken van het merk, het ontwikkelen van een merk-, marketing- en communicatiestrategie, het op corporate niveau coördineren van de online activiteiten van Aeres en het verzorgen van interne en externe onderdeeloverstijgende communicatie(campagnes).

10.8.1 Resultaten en plannen Corporate Communicatie

- Corporate Communicatie werkt in 2023 aan diverse zaken, waaronder:
- Het intern en extern doorvertalen van de nieuwe meerjarenstrategie van Aeres.
- Het uitvoeren van een arbeidsmarktcampagne voor een betere en snellere invulling van onderwijsvacatures.
- De doorvertaling van de Aeres-strategie naar employer branding.
- Het opleveren van een website waarop het LLO-aanbod van Aeres te vinden is (llo.aeres.nl).
- De uitvoering van een pilotproject gericht op het kunnen toepassen van de Groene Werelden van Groenpact binnen websites van Aeres VMBO. Het eerste resultaat van deze pilot is de vernieuwing van de website van Aeres VMBO Emmeloord.
- Het versterken van Aeres-brede interne samenwerking op het gebied van marketing en communicatie.

Voor de middellange (2-5 jr.) en lange (> 5 jr.) termijn zijn de belangrijkste speerpunten:

- Het profileren en positioneren van Aeres.
Het doel is om de profilering en positionering van Aeres verder te versterken, onder meer als:
 - toonaangevende organisatie voor praktijkgericht beroepsonderwijs en ondersteunend onderzoek op het gebied van agro, food, een groene leefomgeving, dier en techniek;
 - aantrekkelijke werkgever;
 - relevante aanbieder van cursussen en opleidingen in het kader van Leven Lang Ontwikkelen, gericht op het groene domein.
- Het doorontwikkelen van het merkenbeleid, passend bij de groei en ontwikkeling van de organisatie.
- Het doorontwikkelen van een online platform dat doelgroepen ondersteunt bij het vinden van de juiste informatie en het maken van (studie)keuzes.
- Het ontwikkelen en versterken van datagerichte marketing.

10.9 Bestuursondersteuning

De stafafdeling Bestuursondersteuning biedt plaats aan het bestuurssecretariaat, de bestuurssecretaris, de juristen, de archivaris, de strategisch programmamanager en ondersteunend medewerker Ontwikkeling & Innovatie en de Functionaris Gegevensbescherming. De stafdienst ondersteunt het College van Bestuur en de Raad van Toezicht, zowel inhoudelijk en procesmatig als secretariael.

Kerntaken

Kerntaak van de stafafdeling is het inhoudelijk, procesmatig en secretariael ondersteunen en adviseren van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. De advisering en ondersteuning hebben betrekking op strategisch beleid en ontwikkeling, juridische vraagstukken, ondernemingsvraagstukken, de bestuurlijke - en governanceprocessen, de planning-en-controlcyclus, besluitvormings- en medezeggenschapstrajecten, de verslaglegging en juridische processen en procedures. De ondersteuning is zowel strategisch als tactisch als operationeel van aard en betreft de volle breedte van de bestuurlijke agenda.

10.9.1 Resultaten en plannen Bestuursondersteuning

- Doorontwikkelde overlegstructuren binnen de vastgestelde governance, voor management en medezeggenschap, met bijpassende ondersteuning.
- Optimaliseren van efficiënte en kwalitatieve (jaar) plannen, die bijdragen tot kwalitatief goede besluitvorming.
- Juridisch advies en begeleiding van processen, procedures en beleid over arbeids-, onderwijs-, ondernemings-, verbintenis- en privacyrechtelijke onderwerpen.
- Verder ontwikkelde medezeggenschap in structuur, overleg en samenwerking met bestuur en directies.

Plannen

- Doorontwikkelen van de afdeling, het bestuurssecretariaat en het team juridische zaken.
- Verder optimaliseren van administratieve processen en overlegstructuren.
- Implementeren documentmanagement en archivering.

10.9.2 Ontwikkeling & Innovatie

De afdeling Ontwikkeling & Innovatie (O&I) is sinds 2021 onderdeel van de stafafdeling Bestuursondersteuning. Ze faciliteert het optimaal verzilveren van innovatiekansen en het realiseren van meerwaarde die meer is dan de som der delen. O&I werkt op basis van de door Aeres gekozen strategische thema's en is verantwoordelijk voor het samen met de Aeres-instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten verder ontwikkelen van de organisatie en het uitvoeren van

gezamenlijke innovaties. Voor 2023 is er een O&I-programma met diverse thematische lijnen. Het initiëren van activiteiten en projecten draagt bij aan het behalen van de doelstellingen van dit programma. Voor 2023 zijn deze doelstellingen met name verkennend van aard: waar staan we, wat willen we bereiken en hoe werken we samen?

De visie op ontwikkeling en innovatie is onderdeel van het algemene strategisch beleid van Aeres. Deze is gegeven in § 1.2.5.

START-projecten vanuit alle lagen van de organisatie

Sinds 2018 roept Aeres haar medewerkers op om bottom-up-projectvoorstellen in te dienen, zogeheten START-projecten. Begin 2023 kent O&I elf nieuwe START-projecten toe voor het studiejaar 2023-2024 (18 in 2022).

Resultaten en plannen O&I 2023

De bottom-up-projecten uit het studiejaar 2022-2023 leveren een aantal interessante resultaten op. Voorbeelden zijn:

- Het project Keurige euthanasie draait mee in landelijke overleggen over euthanasie op primaire bedrijven met varkens en pluimvee. Uiteindelijk leidt dit tot een e-learning van Aeres die ten goede komt aan het onderwijs over dierenwelzijn.
- De opzet van een stevige samenwerking tussen Aeres, WUR en Floating Future bv dankzij het project Drijvend voedseliland. Naast het experimenteren met teelten op het drijvende voedseliland, leveren studenten van zowel mbo als hbo hier een substantiële bijdrage aan. Om de succesvolle resultaten hiervan te borgen, ontvangt dit project een vervolgbudget en zijn er ambitieuze plannen voor de oprichting van een kennishub op dit thema.
- Naast mooie individuele projectresultaten werkt het project De Groene Veranderaar – een samenvoeging van acht onderliggende START-projecten – in gezamenlijkheid aan overkoepelende vraagstukken die relevant zijn voor de organisatie. Het gaat hier over vragen als: Wat is een Groene Veranderaar? En hoe leid je deze op? In extern begeleide professionele leergemeenschappen buigt de groep zich over deze vragen, met als resultaat enkele handvatten die de organisatie onder andere kunnen ondersteunen bij verandervragen. Ieder START-project is in essentie namelijk een kleine verandervraag.

Overig resultaat 2023

Naast START-aanvragen organiseert O&I andere activiteiten voor de gestelde programmadoelen voor 2023. Zo zijn er organisatiebrede bijeenkomsten op onder andere de thema's eiwittransitie en dierenwelzijn. Een aantal georganiseerde bijeenkomsten rondom agro-ecologie leiden tot een breed gedragen project Agro-ecologie in het onderwijs.

Plannen

Eind 2023 vindt de toekenning plaats van de START-projecten voor het studiejaar 2024-2025. Het betreffen elf projecten waarbij Toonaangevend in Groen centraal staat. Dit sluit aan bij de prioriteiten van de nieuwe Aeres-strategie waarvan de implementatie in 2024 van start gaat.

10.10 Kwaliteitszorg en optimalisatie samenwerking

Het Bestuursbureau wil adequate en kwalitatief hoogwaardige ondersteuning bieden binnen het groene Aeres-collectief. Elke stafdienst beschrijft specifieke doelstellingen in het eigen jaarplan.

De jaarplannen van de diverse stafdiensten beschrijven expliciet hoe zij zelf invulling geven aan de ontwikkelingen binnen de gestelde inhoudelijke kaders. Deze jaarplannen vormen samen met de financiële rapportages de basis voor de verantwoording van de stafhoofden richting het bestuur. Samenwerking tussen de stafdiensten gebeurt middels het overleg tussen stafhoofden en leden van het Aeres MT. In 2023 vindt dit overleg zes keer plaats. Op de agenda staan zaken die bijdragen aan de optimalisatie van de samenwerking tussen stafhoofden en instellingen. Aansluitend aan dit overleg spreken de stafhoofden nog kort zonder aanwezigheid van het Aeres MT met de leden van het College van Bestuur. Vanaf de zomer 2023 wijzigt dit overleg en organiseren de stafhoofden hun eigen collegiale overleg.

11 Sociaal jaarverslag

Aeres is de werkgever van alle medewerkers die in dienst zijn bij een instelling of een daarbij horende (bedrijfs)activiteit waar het College van Bestuur van Aeres verantwoordelijk voor is. Alle personele zaken die betrekking hebben op die medewerkers zijn centraal gepositioneerd binnen het Bestuursbureau. De enige uitzonderingen zijn Stichting Agrotransfer Dronten, Stichting Aeres Farms en de bedrijven onder Stichting Aeres Tech. Vanwege hun beperkte omvang verzorgen zij hun personele zaken zelf. De afdeling P&O, bestaande uit beleidsmedewerkers P&O, adviseurs P&O en de Personeels- & Salarisadministratie (PSA), verleent diensten aan alle instellingen van Aeres.

Leeswijzer

Dit hoofdstuk geeft alle personele informatie van alle Aeres-instellingen. Er staan verwijzingen naar dit hoofdstuk in de andere hoofdstukken. Omdat de meeste instellingen inmiddels een OR hebben, is het sociaal jaarverslag opgesteld volgens de WOR-richtlijn. Ook gebruikt Aeres het verslag om de ontwikkelingen binnen Aeres af te zetten tegen landelijke benchmarks.

De verslagen van het personeelsbeleid zijn voor de publieke en commerciële activiteiten gescheiden:

- Het verslag begint met de Aeres-brede resultaten, kaders en resultaten in § 11.1 tot en met § 11.3.
- De resultaten en cijfers van Stichting Aeres Groep (onderwijsinstellingen Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool) zijn gegeven in de paragrafen 11.4 tot en met 11.9 en 11.11 (cijfers).
- Het personeelsbeleid van Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC+) staat in § 11.12.
- Het personeelsbeleid van Stichting Aeres Farms staat in § 11.13.
- Het personeelsbeleid van Stichting Agrotransfer Dronten (Aeres Agree) staat in § 11.14.
- Horizontale verantwoording HRM heel Aeres: medezeggenschap staat in § 11.15.

Inhoud

11.1	Belangrijke P&O-thema's 2023	247	11.10.7	Reductie uitkeringskosten	262
11.2	Totale omvang personeelsbestand Aeres	247	11.11	Cijfers personeelsbestand Stichting Aeres Groep (onderwijsinstellingen én Bestuursbureau)	264
11.3	Omgeving, strategie en plannen personele zaken	248	11.11.1	Kengetallen	264
11.3.1	Omgevingsfactoren, extern en intern	248	11.11.2	Overzicht onderwijsfuncties en niet-onderwijsfuncties	266
11.3.2	Visie op personeelsbeleid	248	11.11.3	Leeftijdsopbouw	268
11.3.3	Strategisch personeelsbeleid	248			
11.3.4	Aeres-brede resultaten 2023	249			

Stichting Aeres Groep: onderwijsinstellingen en Bestuursbureau

11.4	Bezetting: vaste, tijdelijke en flexibele inzet	251
11.5	Resultaten P&O Stichting Aeres Groep 2023	254
11.6	Arbeidsvoorwaarden Stichting Aeres Groep	254
11.7	Functiebouwwerk Stichting Aeres Groep	255
11.8	Gesprekscyclus Stichting Aeres Groep	255
11.8.1	Professionele ruimte en statuut	256
11.9	Duurzame inzetbaarheid	256
11.9.1	Onderzoeken onder medewerkers Stichting Aeres Groep	256
11.9.2	Scholing en professionalisering Stichting Aeres Groep	257
11.10	Arbobeleid Stichting Aeres Groep	259
11.10.1	Risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E)	259
11.10.2	Sociale veiligheid (incl. klachtenprocedures)	260
11.10.3	Banenaafpraak mbo en hbo	260
11.10.4	Aanpak werkdruk	260
11.10.5	Preventie verzuim	261
11.10.6	Verzuim	262

Commerciële en dienstverlenende activiteiten

11.12	Personeelsbeleid Stichting Aeres Tech	269
11.12.1	Resultaten 2023	269
11.13	Personeelsbeleid Stichting Aeres Farms	271
11.13.1	Resultaten 2023 en plannen	271
11.14	Personeelsbeleid Stichting Agrotransfer Dronten	271
11.14.1	Resultaten 2023 en plannen	271

Medezeggenschap

11.15	Horizontale verantwoording binnen Aeres	273
11.15.1	Verslagen medezeggenschap Aeres PrO, VMBO en MBO	274
11.15.2	Verslagen medezeggenschap Aeres Hogeschool	275
11.15.3	Verslag Centrale Ondernemingsraad (COR) Stichting Aeres Groep	276
11.15.4	Verslag Ondernemingsraad (OR) Bestuursbureau	277
11.15.5	Verslagen ondernemingsraden commerciële activiteiten	277
11.15.6	Horizontale verantwoording Aeres totaal: medewerkersvertegenwoordiging	277

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.

De onderbouwende cijfers staan in bijlage 5.

11.1 Belangrijke P&O-thema's 2023

In 2023 versterkt de stafdienst P&O zijn adviserende en strategische rol verder, onder andere door het versterken van de beleidskracht op concern- en instellingsniveau. In het verlengde hiervan besteedt de stafdienst aandacht aan het verstevigen van de adviseursrol en de samenwerking met het team van de Personeels- en Salarisadministratie (PSA). P&O bouwt dit in 2024 verder uit, onder andere door het uitbreiden van de beleidskracht specifiek gericht op recruitment en het uitbreiden van de capaciteit P&O-adviseurs. Daarnaast werkt de stafdienst aan het verder professionaliseren van het totale team P&O en PSA, onder meer door team- en beleidsdagen.

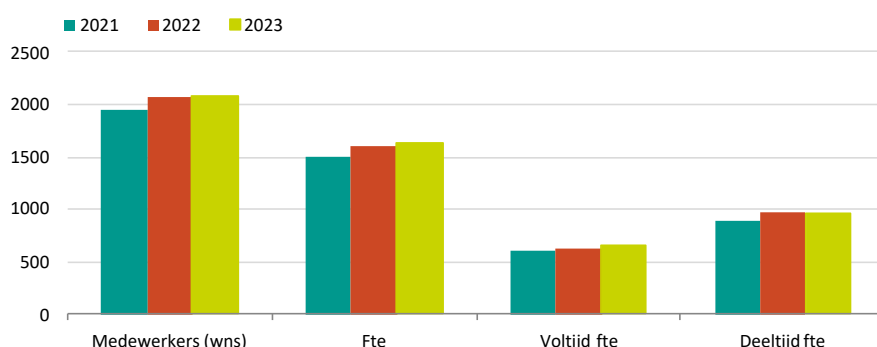
Het jaar 2023 werkt P&O (incl. PSA) aan thema's als:

- Actualisatie en optimalisatie van P&O-instrumentarium: functiehuis, gesprekscyclus, recruitment, strategische personeelsplanning en arbeidsvoorwaarden.

- Bijdragen aan de nieuwe organisatiestrategie en de vertaling hiervan naar aansprekend werkgeverschap.
- Operational excellence (o.a. optimalisering AFAS en inrichting processen).
- Gezond en veilig werken: het verzuimbeleid en optimaliseren van de hieraan verbonden processen.
- Versterken van de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers.
- Uitvoeren van een medewerkerstevredenheidsonderzoek en het maken van plannen van aanpak op de uitkomst hiervan.

11.2 Totale omvang personeelsbestand Aeres

Op 31 december 2023 heeft Aeres 2.087 (2.063 in 2022 en 1.944 in 2021) medewerkers in dienst (1.624,5 fte in 2023, 1.600,1 fte in 2022 en 1.510,1 fte in 2021).

Grafiek 11.1 Kengetallen medewerkers heel Aeres.

- Eind 2023 hebben de onderwijsinstellingen van Stichting Aeres Groep (Aeres Pro, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool) 1.870 (1.860 in 2022 en 1.765 in 2021) medewerkers (1.440,7 fte). Dit is exclusief inhuur via derden. Dit is een toename van 8,6 fte ten opzichte van het vorige jaar (was 1.432,1 fte in 2022 en 1.356,4 fte in 2021).
- Eind 2023 werken er bij het Bestuursbureau (ook Stichting Aeres Groep) 127 medewerkers (106,9 fte). In 2022 waren er 110 medewerkers (91,5 fte) en in 2021 waren er 106 medewerkers (89,8 fte).
- Stichting Aeres Farms heeft 4 medewerkers (3 in 2022) zelf in dienst bij Aeres Landbouwbedrijf bv en 4 gedetacheerde medewerkers (3 in 2022) van Aeres Hogeschool. In totaal gaat het om 4,0 fte (5,2 fte in 2022 en 5 fte in 2021) en een aantal losse krachten en studenten (in totaal circa 2,2 fte) die deels bekostigd worden. De studenten zijn niet in de overzichten in deze bijlage opgenomen. De overige medewerkers die bij Aeres Farms werken zijn gedetacheerd vanuit het mbo en de hogeschool. Zij staan in de overzichten van die instellingen.
- Eind 2023 hebben Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*) en haar (bedrijfs)activiteiten in totaal 67 medewerkers

(56,4 fte). Dit waren er 67 (54,9 fte) in 2022 en 49 (41,3 fte) in 2021. Het verschil in 2022 ontstaat voornamelijk door de overname van VTC bv en NECV bv.

- 46 medewerkers (39,5 fte) werken bij de overkoepelende Stichting Aeres Tech (incl. expertisecentra koudetechniek en mobiele techniek) (40 wns (33,9 fte) in 2022 en 37 wns, 32,0 fte in 2021).
- De overige medewerkers werken bij de (bedrijfs)activiteiten: 21 medewerkers (16,9 fte) werken bij Aeres Tech Productions (9 wns (6,1 fte) in 2022 en 8 wns (6,0 fte) in 2021); 0 medewerkers (0,0 fte) werken bij Tech Examen Centrum (voorheen Fedecom Academy) (3 wns (2,5 fte) in 2022 en 4 wns (3,3 fte) in 2021); 8 medewerkers (7,6 fte) werken bij VTC (13 wns (10,9 fte) in 2022), 2 medewerkers (1,7 fte) werken bij NECV (2 wns (1,5 fte) in 2022).
- Eind 2023 heeft Stichting Agrotransfer Dronten (Holding en Aeres Agree) 19 medewerkers (16,5 fte). Dit is 1,7 fte minder dan in 2022 (21 wns (18,2 fte) in 2022 en 17,4 fte in 2020).
- De medewerkers van de ondersteunende stichtingen AISF en Dierenontdekpark Barneveld zijn ingehuurd van respectievelijk Aeres Hogeschool en Aeres MBO Barneveld en zijn in de overzichten van die instellingen opgenomen.

- 68,1% van alle Aeres-medewerkers (69,3% in 2022 en 69,6% in 2021) heeft een deeltijdbaai, dit betreft 59,0% van de fte's (60,5% in 2022 en 59,6% in 2021).
- 14,1% (15,1% in 2022 en 14,8% in 2021) van de fte's van Stichting Aeres Groep is ouder dan 59 jaar. Bij Stichting Aeres Tech (voorheen PTC, excl. de (bedrijfs)activiteiten) is 15,2% van de fte's (12,8% in 2022 en 11,0% in 2021) ouder dan 59 jaar tegen 5,3% van de fte's (4,8% in 2022 en 0,0% in 2021) bij Stichting Agrotransfer Dronten (Aeres Agree).
- Zowel in absolute aantallen als in fte's werken bij de onderwijsinstellingen (incl. Bestuursbureau) meer vrouwen dan mannen. Bij Aeres Tech zijn de mannen zowel in absolute zin alsook in fte's in de meerderheid. In absolute aantallen (wns) werken er bij heel Aeres meer vrouwen.

11.3 Omgeving, strategie en plannen personele zaken

Zowel binnen als buiten Aeres zijn er de nodige bewegingen in 2023. De omgeving kenmerkt zich met name door onzekerheid, de krappe arbeidsmarkt, dalende leerling- en studentenaantallen en de invulling van een Leven Lang Ontwikkelen.

11.3.1 Omgevingsfactoren, extern en intern

De belangrijkste factoren voor P&O zijn:

Intern

- Voltooien van de nieuwe Aeres-strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar, die richting geeft aan keuzes inzake de onderstaande punten en daarmee aan het werk van P&O.
- Behoeftte aan een lerende organisatie met actueel beleid en randvoorwaarden die de professionalisering en ontwikkeling van medewerkers faciliteren.
- Wisselen van leidinggevende posities, ook binnen de stafdienst P&O.

Extern

- De toenemende en waarschijnlijk blijvende krapte op de arbeidsmarkt, zowel binnen de eigen organisatie als in de werkvelden waarvoor Aeres aankomende professionals opleidt.
- Dalende aantallen leerlingen en studenten.
- Toenemende behoefte aan om- en bijscholing (LLO) van professionals op de arbeidsmarkt waarvoor Aeres opleidt.
- Snelle veranderingen, zoals in wetgeving, eisen vanuit de maatschappij en digitalisering (o.a. AI) in het onderwijs, de maatschappij en de sectoren waar Aeres voor werkt.

11.3.2 Visie op personeelsbeleid

Aeres wil toonaangevend zijn in praktijkgericht beroepsonderwijs en ondersteunend onderzoek op het gebied van agro, food, een groene leefomgeving, dier en techniek. Docenten maken daarbij het verschil, onderwijs is immers mensenwerk.

Aeres is een lerend ecosysteem: het is een open systeem dat meebeweegt met zijn omgeving. Verbetering van de onderwijskwaliteit en de kwaliteit van werk heeft zij voortdurend voor ogen. Hiervoor is het vermogen nodig om continu te kunnen transformeren en te innoveren. Samen werken de medewerkers aan een positieve leercultuur waarin ze nieuwsgierig zijn en voortdurend leren door hun open en lerende houding om zo hun leren te versterken. Elke medewerker neemt zelf verantwoordelijkheid en regie voor zijn of haar ontwikkeling.

11.3.3 Strategisch personeelsbeleid

Toonaangevend onderwijs

Aeres wil haar medewerkers zo toerusten dat zij toonaangevend onderwijs kunnen verzorgen. Dat onderwijs is actueel en relevant voor de werkvelden waar Aeres professionals voor opleidt. Het begeleidt (aankomende) professionals, vanuit een veilige basis, naar volwassenheid en/of naar nieuwe kansen. Het worden Groene Veranderaars. De groei en ontwikkeling van alle medewerkers en Aeres als lerende organisatie zijn hierbij voorwaardelijk. P&O vertaalt het professionaliseringsbeleid en de strategische personeelsplanning naar beleid en instrumenten waarmee zij medewerkers stimuleert en faciliteert om aan hun kwaliteit(en) te werken. Zo kunnen ze bijvoorbeeld deelnemen aan scholingsactiviteiten vanuit de instelling en Aeres-brede programma's als Goed bezig. Ze kunnen kiezen voor promoveren of een eigen ontwikkelingsplan uitstippelen. Om toonaangevend te zijn, wil Aeres ook alle kennis en kunde van de organisatie benutten en tevens haar blik naar buiten hebben en houden. Aeres stimuleert medewerkers dan ook contact met hun werkveld te vinden en vast te houden. Dat kan bijvoorbeeld via bedrijfsbezoeken of stages of door mee te werken aan een van de vele projecten die Aeres initieert of aan meewerkt. Intern stimuleert Aeres samenwerking tussen locaties en faculteiten (doorstroom) en tussen docenten, onder meer uit hetzelfde vakgebied.

Aantrekken, boeien en verbinden talenten

Aeres werkt op drie lijnen aan oplossingen voor de toenemende en waarschijnlijk blijvende krapte op de arbeidsmarkt.

Allereerst zet zij in op aansprekend werkgeverschap en specifiek op het aantrekken van (nieuw) talent. P&O anticipeert vanuit haar strategische personeelsplanning optimaal en proactief op toekomstige vragen vanuit de organisatie zodat zij haar doelstellingen kan realiseren. In lijn hiermee stelt P&O een nieuwe aanbestedingsstrategie

Personeel niet in loondienst op. Met deze strategie geeft ze een flexibele schil vorm.

De tweede lijn gaat over het langdurig verbinden van talenten aan Aeres. P&O ontwikkelt daarvoor activiteiten rond goed werkgeverschap, het thema duurzame inzetbaarheid (zie § 11.9) en onderwijskundig leiderschap. Denk bijvoorbeeld aan loopbaanladders, stages bij innovatieve bedrijven of meewerken aan innovatieve projecten.

Tot slot werkt Aeres actief mee aan de ontwikkeling van de Regio's voor de Arbeidsmarkt van de Toekomst van het Onderwijs (RATO's). Deze RATO's willen met een gezamenlijk gedragen strategie werken aan een oplossing voor de personeelstekorten in het onderwijs. Aeres draagt als kwartiermaker bij aan de groene RATO en neemt deel aan diverse landelijke RATO's. Hierbij zoekt Aeres aansluiting ten aanzien van de gezamenlijke thema's rondom de werving, introductie en het behoud van docenten. De verwachting is dat Aeres haar deelname aan deze onderwijsregio's de aankomende jaren intensiveert.

Leven Lang Ontwikkelen (LLO)

Recente berichten over de kansen door en nadelen van AI laten zien hoe anders de toekomst er mogelijk uit gaat zien en hoe anders de kennis en kunde worden die professionals nodig hebben. Maar dat zijn niet de enige invloeden op de werkelden waarvoor Aeres opleidt. Wetgeving en eisen vanuit de maatschappij zijn net zo ingrijpend. Dit vraagt niet alleen om toonaangevend onderwijs voor een dalend aantal jonge leerlingen en studenten en het behouden van specialistische opleidingen. De overheid en arbeidsmarkt vragen daarnaast om structurele oplossingen voor om- en bijscholing, zodat medewerkers hun waarde houden in een steeds veranderende (werk)omgeving. In de Aeres-strategie neemt Leven Lang Ontwikkelen daarom een belangrijke plaats in. LLO geldt ook voor docenten die moeten leren hoe zij zaken die aan de orde zijn kunnen oppakken, zoals het leren omgaan met onzekerheid, het welbevinden van leerlingen en studenten en de toenemende digitalisering.

P&O zal daarbij aansluiten. Flexibilisering en duurzame inzetbaarheid blijven ook in de toekomst belangrijke P&O-thema's, zodat werkgevers net als Aeres en haar medewerkers kunnen anticiperen op veranderingen.

Toekomstbestendig beleid en randvoorwaarden

P&O ondersteunt de groei en ontwikkeling van medewerkers en de organisatie samen met het management, de medewerkers en de medezeggenschap. Dit om betrokkenheid te stimuleren en om zo goed mogelijk aan te sluiten op de behoeften van de organisatie als geheel en elke locatie apart. P&O vertaalt de Aeres-strategie 2023-2027, De Groene Veranderaar, naar beleid en randvoorwaarden om de beschreven ambities te realiseren. Zo ontwikkelt zij in 2023 het instrument strategische personeelsplanning (SPP) voor heel Aeres. Deze planning kan dienen als een kwalitatieve basis voor het opstellen van (meerjarige) formatieplannen. De implementatie ervan volgt in 2024. SPP ondersteunt leidinggevendenden bij het in kaart brengen van het huidige personeelsbestand en geeft zicht op welke acties er nodig zijn om een toekomstbesteding personeelsbestand te creëren.

In § 11.3.4 staat het overzicht met de resultaten van 2023.

Aeres zal die resultaten implementeren, volgen en/of zo nodig bijstellen.

Afstemming personeelsbeleid op onderwijskundige visie, ambitie en doelen

In lijn met de besturingsfilosofie van Aeres betracht P&O terughoudendheid in haar voorschrijvende rol; activiteiten zijn erop gericht om de organisatie te ondersteunen met behoud van eigenheid en eigenaarschap van elke locatie, afdeling en faculteit. De couleur locale, inclusief de verbinding met het bedrijfsleven in de regio, is een belangrijke kracht van Aeres. In 2023 richt P&O zich op het vergroten van de verbinding met management en medewerkers door het gezamenlijk vormgeven van belangrijke P&O-thema's zoals leiderschap, functiehuis, aantrekkelijk werkgeverschap en de employee journey.

Waar het om verplichtingen vanuit wet- en regelgeving en cao's gaat of om vastgesteld beleid, heeft P&O wel een voorschrijvend karakter. Maar ook dan streeft P&O ernaar te zoeken naar een invulling die past bij het onderwijs dat elke specifieke locatie wil verzorgen.

Implementatie, monitoring en evaluatie strategisch personeelsbeleid

Aeres gebruikt over de hele breedte dezelfde planning-en-control-cyclus (PDCA). Dat geldt dus ook voor P&O. Zo signaleert zij tijdig de risico's of uitdagingen in het personeelsbeleid en kan ze passende maatregelen nemen om de gevolgen van die risico's te beheersen (zie verder § 1.5.2). Ook monitort P&O middels tweejarig medewerkerstevredenheidsonderzoek of Aeres nog steeds de juiste dingen doet (zie § 11.9.1). De locaties en faculteiten houden jaarlijks de vinger aan de pols middels de gesprekscyclus (zie § 11.8).

Medezeggenschap

De uitwerking van het P&O-beleid vindt zoveel als mogelijk plaats in samenspraak met het management en de medewerkers van de instellingen. Zo wil Aeres zo goed mogelijk aansluiten bij de behoeften van de instellingen en hun locaties/faculteiten. Tevens legt Aeres de verbinding met de buitenwereld, bijvoorbeeld door inzet van externe expertise. Dit zorgt voor een extra impuls met betrekking tot de ontwikkeling van Aeres en haar medewerkers als professionals. Zie voor meer informatie de paragraaf Horizontale dialoog in de hoofdstukken 1 t/m 7 en 10. Naast het management en de medewerkers betreft Aeres ook de inspraakorganen bij het P&O-beleid. Enerzijds om bij de start van beleidsontwikkeling mee te denken, anderzijds vanuit hun formele rol. Zie de verslagen medezeggenschap in § 11.15.

11.3.4 Aeres-brede resultaten 2023

In § 11.1 benoemt Aeres een aantal thema's waar zij zich in 2023 op richt. Naast de reguliere

P&O-gerelateerde werkzaamheden behaalt P&O in 2023 de onderstaande Aeres-brede resultaten. Meer informatie over deze projecten is terug te vinden in de § 11.4 t/m 11.9.

Project	Resultaat en vervolg op dat resultaat
Actualisatie functiehuis	Aeres ontwikkelt de basis voor één generiek functiehuis in 2023. In 2024 werkt de stafdienst P&O verder aan het uitwerken van deze basis en de implementatie hiervan.
Vernieuwing gesprekscyclus	Aeres brengt in 2023 verschillende regelingen samen tot één nieuwe regeling voor heel Aeres. Ze integreert hierin zaken als resultaat, ontwikkeling en vitaliteit. Ze implementeert de nieuwe regeling in 2024.
Recruitment	Aeres werkt in 2023 aan het ontwikkelen van een visie op recruitment met als doel het aantrekken van meer toonaangevende kandidaten en het verbeteren van de kandidaatsreis aan de hand van een eenduidige professionele werkwijze.
Verdeling werkdrukmiddelen	Dit zijn extra middelen om te investeren in de professionalisering van vo-docenten. Aeres vertaalt dat doel in 2023 naar beleid en implementeert dat.
Medewerkerstevredenheids-onderzoek (MTO)	Een externe organisatie voert in 2023 een MTO uit. In het najaar van 2023 vertalen de onderwijsinstellingen de uitkomsten daarvan naar concrete vervolgacties op team-, locatie- en instellingsniveau.
Strategische personeelsplanning (SPP)	Aeres experimenteert in 2023 met de verschillende wijzen waarop zij SPP vorm kan geven en ontwikkelt de basis voor SPP. Einde 2023 start er een pilot SPP.
MDIEU-subsidie	Aeres vraagt in 2023 MDIEU-gelden aan. Deze gelden geven een extra impuls aan duurzame inzetbaarheid. Aeres werkt dit thema uit in een activiteitenplan dat zij in 2024 en 2025 gaat uitvoeren.
Actualisatie verzuimbeleid	Aeres actualiseert in 2023 het verzuimbeleid en brengt het opnieuw onder de aandacht bij zowel medewerkers als leidinggevers. Ook richt zij de verzuimprocessen in AFAS verder in en optimaliseert deze.
Richtlijn LB-LC	Aeres stelt in 2023 een richtlijn LB-LC op, die vervolgens is vastgesteld.

Resultaten Personeels- & Salarisadministratie (PSA)

Nadat Aeres in januari 2021 MijnHR en Profit van AFAS voor de verloning in gebruik neemt, volgen in 2022 het workflow-managementsysteem en onder andere het digitaal verwerken van mutaties en declaraties. In 2023 richt PSA de zogenaamde InSite- en OutSite-modules in. Deze modules betrekken nieuwe medewerkers eerder in het digitale proces. Dit leidt ertoe dat PSA de gegevens die nodig zijn om een medewerker te kunnen registreren in het personeels- en salarissysteem tijdig en correct verwerkt. Het optimaliseren van de workflow Indiensttreding leidt ertoe dat de aanvraag van de verklaring omtrent gedrag (VOG) eerder in het proces zit en de nieuwe medewerker de VOG kan uploaden vóór de indiensttredingsdatum. Medewerkers kunnen gebruikmaken van onder andere de fiscale uitruilregeling.

Project Recruitment

Vanwege de krapte in de arbeidsmarkt krijgt P&O in 2023 de opdracht om werving en selectie naar een volgend niveau te brengen met het project Recruitment. Het projectteam Recruitment bestaat uit directieleden en medewerkers betrokken bij recruitment, P&O en marketing & communicatie. Doel van het project Recruitment is het aantrekken van meer toonaangevende kandidaten en het verbeteren van de kandidaatsreis aan de hand van een eenduidige professionele werkwijze. In 2023 brengt het projectteam de kandidaatsreis in beeld via een brown-paper-sessie. Het team vertaalt de uitkomsten van deze sessie naar diverse vervolgacties. Het project Recruitment loopt door tot in 2024.

Stichting Aeres Groep: onderwijsinstellingen en Bestuursbureau

Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool zijn instellingen van Stichting Aeres Groep. Het Bestuursbureau in Ede valt ook onder de stichting, maar wordt hier apart behandeld. Bij de onderwijsinstellingen voert de stafdienst P&O (incl. PSA), samen met collega's op de locaties, diverse activiteiten uit in het verlengde van het hierboven genoemde Aeres-brede beleid. In de volgende paragrafen worden de activiteiten per onderwerp voor Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool beschreven.

De cijfers van de onderwijsinstellingen van Stichting Aeres Groep en het Bestuursbureau zijn in § 11.11 samen gegeven, omdat de medewerkers van het Bestuursbureau binnen dezelfde stichting vallen.

11.4 Bezetting: vaste, tijdelijke en flexibele inzet

Zicht op de omvang van flexibiliteit in de formatie is een belangrijk gegeven. De organisatorische flexibiliteit geeft Aeres onder andere weer in de verhouding tussen de vaste en flexibele formatie-inzet.

Aeres huurt regelmatig extern personeel in om de continuïteit van het onderwijs te kunnen garanderen. In 2023 start het project Aanbesteding personeel niet in loondienst (PNIL) ter voorbereiding op de aflopende overeenkomst PNIL medio 2024.

Aeres PrO, VMBO en MBO

Kaders cao mbo

De cao mbo definieert in artikel 3.5 flexibele formatie als uitzendarbeid. Het strikt hanteren van die definitie leidt tot een verkeerd en te smal beeld van de flexibele formatie. Bovendien is uitzendarbeid in de administratie niet te onderscheiden van detacheringen. Aeres hanteert een bredere definitie van flexibele formatie. Onder flexibele formatie verstaat Aeres binnen Aeres PrO, VMBO en MBO de tijdelijke formatie (niet de tijdelijken met uitzicht op vast) in loondienst, de inhuurformatie en de formatie op ziektevervangings. Cao mbo art. 13.4 lid 2 bepaalt dat het formatiebeleid in ieder geval gaat over onder andere "de (gewenste) verhouding vaste en tijdelijke (flexibele) formatie van de mbo-instelling".

Flexformatie Aeres PrO, VMBO en MBO

Aeres neemt de omvang van de tijdelijke financieringen als grondslag voor de flexibele formatie. Een deel van de activiteiten van Aeres VMBO en Aeres MBO heeft een tijdelijk karakter. Hierbij past het om in de personeelsformatie flexibiliteit aan te brengen.

De omvang van de flexibiliteit in de activiteiten bestaat uit:

- Het volume aan tijdelijke financiële middelen. Dit zijn middelen uit projectmatig werk en contract- en cursusonderwijs.
- Budget ziektevervangings.

De onderstaande tabel geeft de omvang van de vaste formatie weer ten opzichte van de flexibele formatie.

x € 1.000	Real 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Totale personele lasten*	92.159	94.905	92.763	92.142	92.494	92.916
Kosten eigen personeel	82.219	85.458	83.334	83.018	83.505	84.011
Formatie niet in loondienst (flexformatie)	9.512	8.067	7.446	7.069	6.859	6.758
Inhuur onderwijzend personeel	4.576	4.413	3.862	3.440	3.188	3.037
Inhuur onderwijs ondersteunend personeel	1.222	447	432	432	432	432
Ziektevervangings	3.714	3.207	3.152	3.197	3.240	3.290
Percentage flexibele inzet	10,3%	8,5%	8,0%	7,7%	7,4%	7,3%

* Totale personele lasten zijn inclusief voorzieningen en vergoedingen e.d.

Bij de formatie niet in loondienst gaat het vooral om:

- Inhuurkosten onderwijzend personeel. Dit is de inzet van (gast)docenten, denk hierbij vooral aan moeilijk opvulbare vacatures.
- Inhuurkosten onderwijsondersteunend personeel. Dit betreft vooral inhuur van medewerkers bij de trainingscentra.
- Inhuurkosten vanwege ziektevervangings, berekend op 4% van twee derde deel van de rijksbijdrage.

Aeres PrO, VMBO en MBO zet het personeel in loondienst vooral in op blijvende activiteiten. Personeel met een tijdelijk contract betreft personeel in het eerste jaar van de aanstelling en medewerkers met een tijdelijk contract of tijdelijke uitbreiding in verband met bijvoorbeeld ziektevervangings. Wanneer Aeres de ziektevervangings niet intern kan regelen, zet zij de opdracht hiertoe uit bij gelieerde uitzendbureaus.

De inhuur onderwijzend en ondersteunend personeel loopt vanaf 2019 via Aeres Agree. Dit is daarmee eigen personeel, waarmee de omvang van de inhuur afneemt. In 2022 bedraagt de totale inzet van formatie niet in loondienst ten opzichte van het eigen personeel 9,5%. In 2023 is dit 10,3%.

Aeres Hogeschool

Kaders cao hbo

De cao hbo stelt in de preambule bij paragraaf 3: "In de begroting van de hogeschool vermeldt zij welk percentage flexibiliteit nodig is en van welke contractvormen (tijdelijk, uitzendarbeid, zzp) zij gebruik zal maken. Daarnaast legt de hogeschool een percentage flexibiliteit als bovengrens vast, afhankelijk van haar profiel. Binnen dit kader bepaalt Aeres de maximale omvang van de buffer voor het risico op het niveau van de hogeschool, in overeenstemming met de PMR."

Bovengrens flexibele formatie (x € 1.000)	Real 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Volume aan tijdelijke financiële middelen	5.212	6.008	6.170	6.119	6.073	6.059
Tijdelijke studievoorschotmiddelen	2.952	3.399	0	0	0	0
Tijdelijke NPO-gelden	2.491	1.320	0	0	0	0
Tijdelijke middelen tekortsectoren	0	162	162	0	0	0
Tijdelijke middelen krimpregio's	0	137	137	0	0	0
Budget ziektevervangings	293	358	358	358	358	358
Totaal	10.948	11.384	6.827	6.477	6.431	6.417
Totaal rijksbijdragen en collegegelden (excl. kwaliteitsgelden)	48.429	46.854	49.340	49.129	49.175	49.182
Percentage eerste geldstroom (waarvan 80% personeelsbudget)	22,6%	24,3%	13,8%	13,2%	13,1%	13,0%

Aeres Hogeschool baseert het budget voor ziektevervangings op een gemiddeld ziekteverzuim van 3%. Uitgangspunt is dat de hogeschool bij ziekteverzuim slechts 50% van al het verzuim hoeft te vervangen (b.v. 1 of 2 dagen verzuim niet, langdurig wel). Daarnaast groeit de hogeschool, waardoor

In artikel V-3 staat:

- De ontwikkeling van de kwalitatieve en kwantitatieve formatie bespreekt de hogeschool jaarlijks in het lokaal overleg van cao-partijen.
- De werkgever tracht flexibele arbeidsovereenkomsten (waaronder oproepcontracten en dergelijke) die de werknemer in een nadelige positie brengen zoveel mogelijk te voorkomen.
- Ter voorkoming van ongewenste gevolgen van freelance-overeenkomsten kan de werkgever gebruikmaken van zogenaamde nuluren contracten.
- De werkgever verantwoordt het gebruik van zogenaamde min-max-contracten in het sociaal jaarverslag onder vermelding van het aantal contracten en de bandbreedte (verschil tussen het minimale en maximale aantal uren) van de contracten.

Flexformatie Aeres Hogeschool

De omvang tijdelijke financierings is de grondslag voor de flexibele formatie. Een deel van de activiteiten van de hogeschool heeft een tijdelijk karakter. Hierbij past het ook in de personeelsformatie die flexibiliteit aan te brengen.

De omvang van de flexibiliteit in de activiteiten bestaat uit:

- Het volume aan tijdelijke financiële middelen. Dit zijn middelen uit projectmatig werk in onderzoeksprojecten en commerciële activiteiten (baten werk in opdracht van derden).
- De tijdelijke studievoorschotmiddelen die de overheid tot en met 2024 aan de hogescholen toekent.
- Budget ziektevervangings.

Het bedrag aan activiteiten is in onderstaande tabel opgenomen:

het totale budget ziektevervangings (o.b.v. percentage) in de bovenstaande tabel stijgt. Het percentage eerste geldstroom is de omvang van de flexibele middelen die beschikbaar zijn voor flexibele formatie uitgedrukt in de totale middelen in de lumpsum voor personeel.

De begrote omvang van de flexibele inzet bij de processen is:

(x € 1.000)	Real 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Formatie niet in loondienst (PNIL) voor opdrachten van derden	1.053	1.126	1.096	1.076	1.150	1.148
Formatie inzet PNIL voor overige activiteiten en ziektevervang	1.575	466	456	456	456	456
Personeel met tijdelijk contract/ ziektevervang	6.095	6.276	6.288	5.141	4.760	4.612
Totaal	8.723	7.868	7.840	6.673	6.366	6.216
Totaal rijksbijdragen en collegegelden (excl. kwaliteitsgelden)	48.429	46.854	49.340	49.129	49.175	49.182
Percentage van eerste geldstroom (waarvan 80% personeelsbudget)	18,0%	16,8%	15,9%	13,6%	12,9%	12,6%

Formatie niet in loondienst (PNIL) voor opdrachten van derden betreft een aantal categorieën:

- partners in projecten waarvan Aeres de penvoerder is;
- gespecialiseerde bedrijven;
- hooggekwalificeerd personeel dat elders een dienstverband heeft, bijvoorbeeld bij een andere onderwijsinstelling.

Bij formatie inzet PNIL voor overige activiteiten en ziektevervang gaat het om:

- ingehuurd derden voor moeilijk te vervullen vacatures;
- kosten van partner-hogescholen/-universiteiten met wie een uitwisselingsprogramma is afgesloten;
- bij ondersteunend personeel kosten van surveillanten en studenten die meehelpen met open dagen, beurzen, et cetera;
- ziektevervang.

Personeel met een tijdelijk contract betreft personeel in het eerste jaar van een aanstelling en medewerkers met een tijdelijk contract of tijdelijke uitbreiding in verband met bijvoorbeeld ziektevervang. De omvang van deze inzet is gerelateerd aan de omvang van het totale personeelsbestand.

In de praktijk zet de hogeschool de tijdelijke formatie niet alleen voor tijdelijke activiteiten in. Zoals eerder vermeld, is de deelname aan activiteiten van de tweede en derde geldstroom

een vorm van professionalisering en van vernieuwing van het curriculum. Deze invulling kan vast personeel beter borgen dan dat tijdelijk personeel dat kan. Het tijdelijke personeel neemt een deel van het meer reguliere werk over. In totaliteit valt de omvang van het tijdelijke personeel binnen de kaders die Aeres op basis van tijdelijke financiering stelt.

Bestuursbureau

Kaders

Het merendeel van de medewerkers van het Bestuursbureau heeft een aanstelling bij Stichting Aeres Groep en valt onder de cao mbo. Het Bestuursbureau hanteert de volgende definitie voor flexibele formatie: de tijdelijke formatie (niet de tijdelijken met uitzicht op vast) in loondienst, de inhuurformatie en de formatie voor ziektevervang.

Flexformatie Bestuursbureau

De omvang van de flexibiliteit in activiteiten bij het Bestuursbureau bestaat uit inhuur voor specifieke taken en/of projecten en ziektevervang.

De onderstaande tabel geeft de omvang weer van de vaste formatie ten opzichte van de flexibele formatie.

x € 1.000	Real 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Totale personele lasten	10.749	11.089	11.059	11.096	11.046	11.046
Lasten eigen personeel	8.227	9.694	9.750	9.722	9.722	9.722
Formatie niet in loondienst (flexformatie)	2.084	945	865	900	850	850
Inhuur	2.084	845	765	800	750	750
Ziektevervang	0	100	100	100	100	100
Percentage flexibele inzet	19,4%	8,5%	7,8%	8,1%	7,7%	7,7%

* Totale personele lasten zijn inclusief voorzieningen en vergoedingen e.d.

Feitelijke inzet

De feitelijke inzet van de flexformatie is gegeven in § 11.11.1, onder Percentage flexibele inzet (loondienst en niet in loondienst).

11.5 Resultaten P&O Stichting Aeres Groep 2023

De resultaten zijn een mengeling van enerzijds de ontwikkeling van beleid en instrumenten die in 2022 in gang is gezet en in 2023 is afgerond, zoals het uitvoeren van het werkdrukbeleid en medewerkerstevredenheidsonderzoek. Anderzijds zijn resultaten behaald die voortkomen uit eerder in gang gezette ontwikkelingen met een langere tijdshorizon dan het kalenderjaar 2023, zoals de gesprekscyclus, het functiehuis en recruitment.

De belangrijkste algemene Aeres-brede P&O-activiteiten binnen de onderwijsinstellingen van Stichting Aeres Groep zijn in 2023:

1. Hernieuwen strategisch personeelsbeleid heel Aeres (zie § 11.3.2 en § 11.3.3).
2. Uitvoeren van een Aeres Groep-breed medewerkerstevredenheidsonderzoek (zie § 11.9.1).
3. Uitvoeren project Recruitment (zie § 11.3.4).
4. Ontwikkelen instrument voor strategische personeelsplanning (zie § 11.3.3).
5. Verwerken Randstadgelden en LC-zaken in salarismix (zie § 11.6).
6. Besteden DAM-gelden (decentrale arbeidsvoorwaardenmiddelen hbo, zie § 11.6).
7. Optimaliseren gesprekscyclus (zie § 11.8).
8. Een generiek functiehuis Stichting Aeres Groep (zie § 11.7).
9. Duurzame inzetbaarheid en MDIEU-gelden (zie § 11.9).
10. Begeleiden startende docenten en zijinstromers (zie § 11.9.2).
11. Uitvoeren werkdrukbeleid (zie § 11.10.4).
12. Aanpassen activiteiten preventieverzuim (zie § 11.10.5).
13. Nemen passende maatregelen rond tijdigheid verklaring omtrent het gedrag (zie § 11.3.4, PSA).

11.6 Arbeidsvoorwaarden Stichting Aeres Groep

Binnen P&O zijn de beleidsadviseurs samen met PSA en juridische zaken specialist op het gebied van arbeidsvoorwaarden. Zij volgen de ontwikkelingen op het gebied van de cao's actief, monitoren ze en vertalen ze naar de uitvoering met de daarbij horende communicatie. Hierdoor is de organisatie tijdig en goed op de hoogte van alle ontwikkelingen.

Voortgezet onderwijs (vo)

De cao vo is van toepassing op de medewerkers werkzaam bij Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord. De cao heeft een looptijd van 1 mei 2023 tot 1 oktober 2024. De hierin opgenomen arbeidsvoorwaarden zijn daardoor in ieder geval tot die datum van toepassing.

Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve)

De cao mbo is van toepassing op de medewerkers werkzaam bij Aeres VMBO, Aeres MBO en het Bestuursbureau. De looptijd van deze cao mbo loopt van 1 juni 2023 tot 1 juni 2024. Gedurende de looptijd van deze (kortlopende) cao mbo voeren de sociale partners gesprekken met elkaar over een aantal onderwerpen die nadere invulling krijgen in de volgende cao mbo. Het gaat onder andere om de mogelijkheid om flexibel in te kunnen spelen op wensen van medewerkers, carrièreperspectieven, inclusie en diversiteit.

Regeling salarismix mbo en de Randstadgelden

De Regeling salarismix mbo loopt tot 1 januari 2024. Dit geldt tevens voor de Regeling versterking van salarismix leraren middelbaar beroepsonderwijs in de Randstadregio's. Ook deze houdt per 1 januari 2024 op te bestaan.

LC-docenten

In de preambule van de cao mbo 2023-2024 staat dat de sociale partners zich, gedurende de looptijd van de cao, maximaal inspannen om additionele middelen te verkrijgen om de huidige Regeling versterking van salarismix leraren mbo in de Randstadregio's uit te breiden naar het gehele land. Met deze middelen werkt de sector onder andere toe naar een groter aantal docenten benoemd in een LC-functie. Binnen Aeres ontstaat er, door de krapte op de arbeidsmarkt, een toenemende druk om medewerkers te bevorderen naar of aan te nemen in een LC-functie.

In 2023 stelt P&O een richtlijn LB-LC op. Het uitgangspunt blijft een LB-aanstelling. In het verlengde hiervan start een meerjarenplan voor de ontwikkeling van de LC-posities. Hierin werkt Aeres naar drie profielen: LB, LC in de klas en LC met extra taken buiten de klas. Aeres vindt het belangrijk dat docenten de mogelijkheid hebben om carrière te maken in de klas. Bureau Leeuwendaal krijgt de landelijke opdracht om in 2024 een aantal voorbeeldfunctieomschrijvingen LB, LC en LD op te stellen. Deze komen landelijk beschikbaar. Beide omschrijvingen zal Aeres meenemen in het project Actualisatie functiehuis en de bijbehorende functieprofielen.

Hoger beroepsonderwijs (hbo)

De cao hbo is van toepassing op de medewerkers werkzaam bij Aeres Hogeschool. De cao hbo loopt van 1 april 2023 tot en met 30 juni 2024. Belangrijkste thema's waarover de sociale partners met elkaar in gesprek zijn, zijn: verhoging van kwaliteit, keuzemenu arbeidsvoorwaarden en goed werkgeverschap.

In overleg met de vakbonden komt Aeres in 2023 overeen dat de hogeschool de DAM-gelden (decentrale arbeidsvoorwaarden) inzet voor:

- ruimere reiskostenregeling;

- IPAP, aanvullend (bovenwettelijk) invaliditeitspensioen;
- kinderopvang;
- verlenging van kort zorgverlof en mantelzorgverlof.

11.7 Functiebouwwerk Stichting Aeres Groep

In 2022 start een Aeres-breed onderzoek naar de bestaande functiehuizen binnen Stichting Aeres Groep. Uitkomst van dat onderzoek is dat Aeres naar één generiek functiehuis overgaat. Dit betekent dat er één nieuw functiehuis voor Aeres PrO, Aeres VMBO, Aeres MBO, Aeres Hogeschool en het Bestuursbureau zal zijn. In 2023 formuleert Aeres de kaders en uitgangspunten verder, ze richt een projectorganisatie in en neemt het besluit om functies toe te wijzen volgens het indelingsprincipe. Dit omvangrijke project loopt door tot eind 2024.

11.8 Gesprekscyclus Stichting Aeres Groep

De in de vorige paragrafen beschreven arbeidsvoorwaarden en het beschreven functiehuis (o.b.v. functieprofiel) vormen de basis voor de afspraken die Aeres maakt met haar medewerkers. De geactualiseerde gesprekscyclus sluit hierop aan. Deze cyclus richt zich specifiek op het voeren van een jaargesprek. In 2023 actualiseert Aeres het materiaal voor de gesprekscyclus. Het goede gesprek en de eigen regie vormen het fundament voor de vernieuwde cyclus. Hierbij zet Aeres alle bestaande regelingen om naar één nieuwe regeling voor heel Aeres. In het personeels- en salarisadministratiesysteem AFAS is een workflow ingebouwd die de verslaglegging van de cyclus ondersteunt. Aeres implementeert het vernieuwde materiaal in het eerste kwartaal van 2024.

Bestaande feedbackinstrumenten blijven beschikbaar en P&O reikt die actief aan ter ondersteuning van het uitvoeren van de jaarlijkse gesprekscyclus. Denk hierbij aan digitale lesobservaties (DOT's), 360 graden feedback en rubrics (vorm van tabel met beoordelingscriteria).

Aeres PrO, VMBO en MBO

Bij Aeres PrO, VMBO en MBO voeren de locaties in 2023 met 80% (74% in 2022 en 72% in 2021) van de medewerkers een functioneringsgesprek. De lage scores op enkele locaties zijn verklaarbaar vanwege wisselingen of afwezigheid (tijdelijk) van leidinggevend.

	2021	2022	2023
Almere	30%	30%	60%
Barneveld	93%	90%	78%
Buitenpost	80%	0%	80%
Dronten	30%	100%	100%
Ede	90%	80%	100%
Emmeloord	100%	88%	90%
Emmeloord PrO	100%	96%	96%
Heerenveen	95%	90%	95%
Leeuwarden	64%	70%	78%
Lelystad	100%	100%	98%
Maartensdijk	25%	25%	45%
Nijkerk	75%	55%	25%
Sneek	10%	90%	90%
Velp	90%	95%	95%

Aeres Hogeschool

De geactualiseerde gesprekscyclus sluit aan op de bestaande HR-cyclus en bijbehorende vastgestelde notitie van de hogeschool. De HR-cyclus van de hogeschool bestaat uit een functioneringsgesprek, een beoordelingsgesprek, een voortgangsgesprek en een loopbaangesprek. De geactualiseerde gesprekscyclus biedt aanvullend instrumentarium waarmee leidinggevende en medewerker tot het goede gesprek over het functioneren kunnen komen. Zo ontwikkelt P&O een extra formulier wat de leidinggevende kan ondersteunen bij de voorbereiding van het gesprek. Leidinggevende en medewerker markeren tijdens de gesprekken de ontwikkeling van de medewerker, stellen de doelstellingen voor de komende periode vast en bespreken het functioneren in de afgelopen periode.

Aeres Hogeschool voert met alle medewerkers functionerings- en beoordelingsgesprekken.

Beoordeling Aeres Hogeschool

Het maken van goede resultaatafspraken en het uitspreken van verwachtingen aan het begin van de HR-cyclus maken een goede beoordeling na een jaar mogelijk. Om tot een juiste beoordeling te komen, is intersubjectiviteit als voorwaarde gesteld. Leidinggevend en medewerker hanteren het vierogenprincipe om tot een beoordeling te komen. In de notitie HR-cyclus is de normering onvoldoende-goed-uitstekend vastgesteld. Van een beoordeling uitstekend of onvoldoende is een schriftelijke onderbouwing vereist. Een dergelijke beoordeling bespreken de beoordelaars ook met de faculteitsdirecteur. Leidinggevend en medewerker kunnen gebruikmaken van trainingsaanbod voor het voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken.

Het onderstaande overzicht geeft de beoordelingen uitstekend en onvoldoende weer in 2021, 2022 en 2023.

Beoordeling	2023	Functie	2022	Functie	2021	Functie
Uitstekend	29	18 onderwijs/onderzoek 11 onderwijsondersteuning	24	15 onderwijs/onderzoek 9 onderwijsondersteuning	19	14 onderwijs/onderzoek 5 onderwijsondersteuning
Onvoldoende	4	3 onderwijs/onderzoek 1 onderwijsondersteuning	1	1 onderwijs/onderzoek	2	2 onderwijs/onderzoek

Bestuursbureau

Binnen het Bestuursbureau heeft 96% van de medewerkers (95% in 2022 en 90% in 2021) een jaarlijks gesprek met hun leidinggevende.

11.8.1 Professionele ruimte en statuut

Onder professionele ruimte verstaat Aeres de ruimte voor de docent om eigen, gelegitimeerde keuzes te maken bij de vormgeving en de uitvoering van het onderwijs. De organisatie is hierbij zoveel als mogelijk faciliterend, inspirerend en stimulerend. Tegelijkertijd impliceert ruimte en verantwoordelijkheid krijgen ook verantwoordelijkheid nemen (eigenaarschap). Hierbij is de professionele ruimte in het werk niet voorbehouden aan individuele medewerkers: het gaat binnen de organisatie nadrukkelijk om samenwerking. Aeres volgt het professionele statuut zoals opgenomen in de cao mbo.

- Een leven lang ontwikkelen en de arbeidsmobiliteit van medewerkers versterken waardoor zij deel kunnen blijven nemen aan het arbeidsproces.
- De kennis over loopbaan- en ontwikkelingsmogelijkheden bij medewerkers versterken waardoor zij vaker de regie nemen over de eigen loopbaan en die regie omzetten naar gerichte acties.
- Het leiderschap binnen Aeres versterken zodat de leidinggevers hun medewerkers kunnen coachen in het vergroten van hun duurzame inzetbaarheid.

Bovenstaande doelen bereikt Aeres door duurzame inzetbaarheid te integreren in haar P&O-strategie en -beleid en haar onderdeel te maken van de projecten en concrete activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn het arbobeleid, de geactualiseerde gesprekscyclus, de training Grip op verzuim voor leidinggevers en cetera.

Subsidieregeling MDIEU

De financiële voorzieningen die Aeres al reserveert voor duurzame inzetbaarheid breiden uit met MDIEU-gelden. Op 5 juni 2019 bereikt het kabinet een akkoord met de sociale partners over de vernieuwing van het pensioenstelsel. Het akkoord bevat verschillende maatregelen, waaronder een subsidieregeling voor het ondersteunen van sectorale maatwerkafspraken voor de duurzame inzetbaarheid van werkenden. Werkgevers kunnen een subsidie aanvragen om de duurzame inzetbaarheid binnen hun organisatie een extra impuls te geven. Aeres vraagt in 2023 MDIEU-gelden aan, die het ministerie toekent. Om een gerichte besteding van deze gelden te borgen stelt Aeres een bedrijfsanalyse, een activiteitenplan en een begroting op met hierin alle projecten die Aeres tot en met begin 2025 zal uitvoeren op het gebied van duurzame inzetbaarheid.

11.9 Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid betekent volgens Van Klink (ZonMw) dat “werknemers in hun arbeidsleven doorlopend over daadwerkelijk realiseerbare mogelijkheden en over de voorwaarden beschikken om in huidig en toekomstig werk met behoud van gezondheid en welzijn te (blijven) functioneren”. Over het algemeen betekent dit dat werkenden duurzaam inzetbaar zijn als zij:

- vitaal, energiek en veerkrachtig zijn (vitality);
- in goede gezondheid zijn en over werkvermogen beschikken (workability); dit betekent dat iemand fysiek, psychisch en sociaal in staat is om te werken.
- over de juiste vaardigheden beschikken en arbeidsmarktwaarde hebben (employability); de lange(re) termijn staat hierbij centraal.

Doelstellingen

In 2023 stelt Aeres de volgende doelen vast voor het thema duurzame inzetbaarheid:

- Het gezond, veilig en vitaal werken bevorderen waardoor medewerkers van Aeres duurzaam inzetbaar zijn en blijven.
- Het verstevigen van goed werkgeverschap door het bevorderen van een organisatiecultuur gericht op de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

11.9.1 Onderzoeken onder medewerkers Stichting Aeres Groep

In 2023 stelt Aeres een visie op het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) vast. Onderdeel hiervan is dat er binnen Aeres één keer in de twee jaar een MTO plaatsvindt. In het voorjaar van 2023 vindt er voor het eerst een MTO binnen alle onderwijsinstellingen en het Bestuursbureau tegelijk plaats. De respons is 71% bij de hogeschool en 78% in het PrO, vmbo, mbo en het Bestuursbureau. Op basis van de uitkomsten is er veel aandacht voor het vervolg van het MTO. Zo volgen alle leidinggevers

een training over het interpreteren van resultaten en het oppakken van de opvolging op teamniveau.

Resultaten MTO in het kort

Trots-op-punten:

- PrO, vmbo, mbo en Bestuursbureau: mijn werk, collega's en samenwerking en eigenaarschap.
- Hogeschool: collega's, ontwikkeling en samenwerking.

Verbeterpunten:

- PrO, vmbo, mbo en Bestuursbureau: communicatie, beoordeling en beloning en ontwikkelingsmogelijkheden.
- Hogeschool: communicatie, werkdruk, beoordeling en beloning.

Aeres besteedt naar aanleiding van de uitkomsten van het MTO extra aandacht aan het verbeteren van de focuspunten: communicatie, beoordeling en werkdruk. In 2024 laat Aeres compacte MTO's uitvoeren, als vervolg op de focus- en trots-op-punten uit het MTO 2023.

11.9.2 Scholing en professionalisering Stichting Aeres Groep

Goed onderwijs staat of valt met de professionaliteit en het vakmanschap van de medewerkers. Aeres neemt daarom scholing en professionalisering en het creëren van ontplooiingsmogelijkheden op in haar strategisch beleid (zie § 1.2).

Aeres-breed

In 2022 stemt het College van Bestuur (CvB) in met de geformuleerde visie op professionalisering. Het vraagt P&O op basis van de visie een advies over een vervolg uit te werken. Uitkomst hiervan is:

- onderzoek een professionaliseringsplatform;
- ontwerp en ondersteun de basis van het goede gesprek;
- communiceer de visie op professionalisering.

Op basis hiervan krijgt P&O de opdracht om in 2023 de gesprekscyclus te actualiseren in combinatie met het goede gesprek (zie ook §11.8). Ze schrijft een uitgebreide wegwijzer voor het format Het goede gesprek. Deze vormt de basis voor de gesprekscyclus, maar is tevens bruikbaar voor andere gesprekken (bv. verzuimgesprek, loopbaangesprek etc.). Implementatie hiervan vindt plaats in 2024.

In 2023 zet Aeres het Aeres-brede MD-traject niet voort, in afwachting van de definitieve strategie 2023-2027: De Groene Veranderaar. In 2024 zal Aeres dit traject opnieuw inrichten en opstarten.

Aeres organiseert in 2023 voor leidinggevendende bijeenkomsten gericht op thema's in het verlengde van de nieuwe strategie en hun rol hierin. Tevens inventariseert ze welke wensen er zijn voor een nieuw leiderschapsprogramma.

Aeres biedt een Goed bezig-aanbod van trainingen en coaching. Medewerkers kunnen individueel een keuze maken uit dit aanbod. De vier meest populaire voorbeelden

zijn: het moedige gesprek voor zowel leidinggevendende als medewerkers, persoonlijk leiderschap, persoonlijk energiemangement en loopbaanonderzoek.

Aeres PrO, VMBO en MBO

Waar het van meerwaarde is, organiseert de onderwijsinstelling activiteiten gemeenschappelijk. Daarnaast is het locatiemangement, samen met de eigen teams, verantwoordelijk voor scholing en professionalisering. De professionaliseringsactiviteiten van Aeres MBO maken deels deel uit van de Kwaliteitsagenda's mbo 2023 en 2024-2027.

Voortkomend uit de MD-bijeenkomst in 2022 volgt de staf in 2023 een training Piramideschrijven en de afdeling Onderwijs & Kwaliteit start met een meerdaagse training Succesvol Adviseren, die het team in 2023 afrondt. Tevens volgen medewerkers een training Timemangement.

Voor docenten zijn belangrijke scholingsonderwerpen in 2023:

- passend onderwijs;
- LOB;
- examinering;
- scholingsactiviteiten taal, rekenen en burgerschap;
- doorontwikkeling programma's;
- practoraten en onderzoek.

Ook loopt er een vervolg op het project Begeleiding startende leraren (BSL). Daarbij trekt de instelling de begeleiding breder naar begeleiding van nieuwe medewerkers zoals docenten in opleiding, stagiair(e)s, zittende docenten en onderwijsondersteunend personeel.

- Aeres MBO neemt in haar kwaliteitsagenda 2023-2027 de maatregel Professionalisering op bij prioriteit 4. Toonaangevend groen. Hier komen onderwerpen aan de orde als het MTO, de loopbaanladder LB-LC-LD, passende beloning en het toerusten van docenten in het geven van toonaangevend onderwijs. Zie voor details § 3.32.1.

Aeres Hogeschool

Onderwijzend personeel

De out-of-pocketkosten van Aeres Hogeschool over 2023 bedragen € 934.880 (€ 749.372 in 2022 en € 795.895 in 2021). Dit is 3,24% van het getotaliseerde jaarinkomen (2,91% in 2022 en 3,59% in 2021). Deze kosten stijgen vooral omdat de hogeschool een extra bedrag opneemt voor ruimere toepassing van de vrijgestelde tijd bij mastertrajecten.

Aeres Hogeschool geeft professionalisering, mede op grond van het cao-hbo-hoofdstuk O, vorm in het plan voor professionalisering van Aeres Hogeschool, Professioneel van nature. De professionaliseringsregeling is een stap op weg naar een eigentijdse arbeidsrelatie. Medewerker en leidinggevendende gaan daarbij met elkaar in gesprek om die relatie vorm te geven. Inhoudelijke professionaliseringsthema's zijn onderzoeksvaardigheid (ter verhoging van de responsiviteit en innovatiekracht van het onderwijs), toetsen en beoordelen. Doorlopend thema is het op peil brengen van de didactische bekwaamheid van startende docenten middels een BDB-

traject (Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid). Ook investeert de hogeschool in het verhogen van het aantal masteropgeleide docenten.

Ondersteunend personeel en management

Ondersteunende medewerkers die minimaal 12 uur per week werkzaam zijn en maximaal in salarisschaal 9 zitten, kunnen met de stimuleringsregeling vanuit Zestor kiezen uit tientallen online cursussen, workshops en scans. Daarnaast kunnen ze in gesprek gaan met een professionele loopbaanspecialist. In 2023 zijn alle leidinggevendenden van de hogeschool actief betrokken bij de nieuwe strategie en hun leidende rol hierin.

Verantwoording professionalisering Aeres Hogeschool

Het onderwerp professionalisering staat landelijk hoog op de agenda bij de hogescholen, zo ook bij Aeres Hogeschool.

De hogeschool beschikt, mede op grond van de cao hbo, hoofdstuk O, over een professionaliseringsplan. Ze ziet professionalisering nadrukkelijk als een gedeelde verantwoordelijkheid van leidinggevendenden en medewerkers. Cao-hbo-hoofdstuk O, artikel O-1 stelt dat een hogeschool jaarlijks minstens 6% van het jaarinkomen van alle medewerkers die op de loonlijst staan en onder de cao hbo vallen, aan professionalisering besteedt. De helft van deze 6% besteedt de hogeschool aan het basisrecht in uren. De andere helft besteedt ze aan out-of-pocketkosten. Volgens een afspraak met de vakcentrales verantwoordt Aeres Hogeschool de 3% out-of-pocketkosten voor professionaliseringsactiviteiten in het jaarverslag in het onderstaande format. Dit leidt voor de hele hogeschool in 2021, 2022 en 2023 tot de volgende resultaten:

	Getotaliseerde jaarinkomen	Budget out-of- pocket-kosten	Uitgaven out-of-pocket- kosten	Percentage van getotaliseerde jaarinkomen	Procentuele afwijking t.o.v. de 3% norm	Afwijking uitgaven t.o.v. het budget
2021	€ 22.152.461	€ 836.000	€ 795.895	3,59%	0,59%	-€ 40.105
2022	€ 25.728.200	€ 812.700	€ 749.372	2,91%	0,09%	- € 62.579
2023	€ 28.887.623	€ 930.300	€ 934.880	3,24%	0,24%	+ € 4.580

Toelichting

In de uitgaven out-of-pocketkosten neemt de hogeschool mee: alle bij- en nascholingsactiviteiten, alsook lidmaatschappen, abonnementen op vakbladen voor medewerkers voor het bijhouden van de ontwikkeling op het vakgebied en boeken aangeschaft in het kader van professionaliseringstrajecten. Vermeldingswaardig is dat medewerkers voor de mastertrajecten lerarenbeurzen verwerven (10 in 2023, 9 in 2022 en 5 in 2021). Deze trajecten neemt de hogeschool om die reden niet mee in de out-of-pocketkosten.

Met ingang van 1 augustus 2018 rekent Aeres op grond van de cao hbo ook de daadwerkelijke vervangingskosten - op basis van de gemiddelde personeelslasten - van degene die voor professionalisering of voor het doen van onderzoek is vrijgesteld tot de out-of-pocketkosten.

Het restantbudget van € 0 (€ 62.579 in 2022 en € 40.105 in 2021) voegt Aeres toe aan het budget out-of-pocketkosten professionalisering 2024.

Uitsplitsing naar uitgaven

Het budget (3% van het geprognostiseerde jaarinkomen) is besteed aan collegegelden, reiskosten voor scholing, kosten voor congressen, lidmaatschappen en boeken, individuele en teamcoaching en de ureninzet van de eigen medewerker als trainer. Hieronder een overzicht van de uitgaven van 2023 uitgesplitst per faculteit.

Bedragen in €	Almere	Dronten	Wageningen	Overkoepelend	Eindtotaal 2023	Eindtotaal 2022
Cursus-/collegegeld	92.620	335.132	81.734	206.444	715.929	667.906
Vrijstelling in tijd masteropleiding	14.080	92.693	-	-	106.773	0
Reiskosten scholing	-	-	-	-	0	75
Congres/lidmaatschap/ boeken	5.337	4.322	11.279	4.020	24.958	11.878
Coaching	-	-	-	-	0	0
Uren inzet eigen trainers	12.193	66.127	8.900	0	87.220	69.513
Eindtotaal	124.230	498.274	101.913	210.464	934.880	749.372

- Cursus-/collegegeld: Hieronder vallen eendaagse cursussen en meerdaagse (soms jaar)opleidingen gericht op het verkrijgen van kennis.
- Reiskosten voor scholing: Dit zijn reiskosten om scholingsactiviteiten bij te wonen.
- Congressen: Dit zijn eendaagse evenementen gericht op het overdragen/delen van informatie. Masterclasses horen hier ook bij.
- Lidmaatschap: Door medewerkers gedeclareerde kosten van lidmaatschappen van specifieke verenigingen. Vaak geven deze ook korting bij congressen of cursussen.
- Boeken: Vakliteratuur om het eigen kennisniveau te verhogen. Het is geen lesmateriaal of een docentexemplaar.
- Coaching: Dit zijn aan de ene kant individuele trajecten bedoeld om een persoon een bepaalde ontwikkeling te laten doormaken. Daarnaast betreft dit teamontwikkeling; daarbij gaat het om bijeenkomsten van een team gericht op de (toekomstige) ontwikkeling van een team. Teamuitjes vallen hier niet onder.
- Ureninzet eigen medewerkers als trainers: Deze inzet vervangt de kosten van externe trainers.

Bestuursbureau

Voor de ondersteunende medewerkers en het management van het Bestuursbureau zijn er diverse activiteiten op het gebied van scholing, professionalisering en het creëren van ontplooiingsmogelijkheden in 2023:

- teamontwikkeling gericht op thema's zoals samenwerken en communicatie;
- individuele coachingstrajecten;
- trainingen vanuit programma Goed bezig;
- vakspecifieke opleidingen/cursussen voor verschillende afdelingen zoals CSRD (stafafdeling Finance & Controle) en SEO (stafafdeling Corporate Communicatie);
- cursussen efficiëntie en effectiviteit zoals Timemanagement en Piramideschrijven.

11.10 Arbobeleid Stichting Aeres Groep

Aeres wil een veilige en gezonde leer- en werkomgeving voor haar medewerkers, deelnemers en bezoekers. Het Arbobeleidsplan beschrijft wat Aeres doet op het gebied van arbeidsomstandigheden, welzijn, ziekteverzuim en terugkeer in het arbeidsproces.

Stichting Aeres Groep werkt vanuit het Arbobeleidsplan 2023-2026. Daarin stelt Aeres dat zij duurzaam leven en leren wil stimuleren en de medewerkers wil faciliteren om de regie te nemen over hun eigen (mentale) gezondheid. De stafdiensten Facilitair Bedrijf en P&O onderhouden samen de relevantie van het arbobeleid en actualiseren dit waar nodig. Thema's die binnen deze samenwerking aandacht krijgen, zijn:

- risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E, zie § 11.10.1);
- sociale veiligheid, inclusief klachtenprocedures (zie § 11.10.2);

- inclusiviteit (zie § 11.10.3, banenafspraken mbo en hbo);
- werkdrukbeleid (zie § 11.10.4).

Keuring arbeidsmiddelen

Conform de toepasselijke wetgeving continueert Aeres de keuring van de arbeidsmiddelen. Deze vindt eenmaal per 18 maanden plaats. Dit is een doorlopend proces. In 2023 vinden alle nodige keuringen plaats.

Bhv-cursus

In 2023 volgden 200 personen (198 in 2022 en 124 in 2021) de bhv-cursus. In de raamovereenkomst tussen Aeres en ARBO centrum staat dat het centrum locaties proactief benadert voor (inhaal)cursussen en naast de wettelijk vereiste cursussen ook locatiespecifieke maatwerk cursussen aanbiedt.

Aeres ontwikkelt de structuur van integrale veiligheid in 2023 verder en dat loopt door in 2024. Zij geeft de veiligheidsthema's vorm in samenwerking met de verantwoordelijke portefeuillehouders vanuit de betrokken organisatieonderdelen. Aeres start met het ontwikkelen van een nieuwe werkwijze voor de RI&E die aansluit op het veiligheidsbeleid en het medewerkerstevredenheidsonderzoek.

Registratie ongevallen

In 2023 zijn er 0 ongevallen (0 in 2022 en 2021) gemeld bij de Nederlandse Arbeidsinspectie.

11.10.1 Risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E)

Het uitvoeren van de RI&E's is een doorlopende cyclus. Aeres geeft hier jaarlijks, conform de wetgeving, aandacht en uitvoering aan. Alle locaties hebben een terugkoppeling ontvangen van het bezoek van de arbeidshygiënist. Conform de nieuwe wetgeving voert de externe arbopartner in 2024 nieuwe RI&E's uit.

Resultaten in 2023

Het commentaar van de externe arbopartner in 2023 leidt tot het kritisch bekijken van de huidige werkwijze. Dit met het oog op een robuustere borging binnen de organisatie waarbij zij de wetswijzigingen in de nieuwe af te nemen RI&E's meeneemt.

De externe arbopartner stelt rapporten op voor de locaties:

- Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord;
- Aeres VMBO Buitenpost;
- Aeres VMBO Heerenveen;
- Aeres VMBO Leeuwarden;
- Aeres VMBO Lelystad;
- Aeres VMBO Maartensdijk;
- Aeres VMBO Sneek.

De externe arbopartner bezoekt eind 2022 de hogeschoolfaculteiten in Almere, Wageningen en Dronten en rapporteert hier in 2023 over. Voor de locatie Almere en Dronten zijn nog geen formele toetsingsrapporten opgesteld. Dit is voor de locatie Wageningen wel gebeurd.

11.10.2 Sociale veiligheid (incl. klachtenprocedures)

Studenten kunnen alleen leren en zich ontwikkelen als zij zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. Datzelfde geldt voor de medewerkers. Zij kunnen hun werk pas goed doen als ze zich veilig voelen op de werkvloer, zich kwetsbaar op kunnen stellen en zich gezien en gehoord voelen. Sociale veiligheid gaat dus over meer dan het tegengaan van onveiligheid.

De Nederlandse Arbeidsinspectie merkt de sector onderwijs aan als een hoogrisicosector voor psychosociale arbeidsbelasting. P&O toetst in 2023 of Aeres voldoet aan de normen die de Arbowet stelt voor psychosociale arbeidsbelasting. Aeres voldoet, op hoofdlijnen, aan deze normen. Er zijn daarnaast een aantal aanbevelingen gedaan om de sociale veiligheid verder te vergroten.

In 2023 start binnen de onderwijsinstellingen een onderzoek gericht op gender equality en diversity. Het onderzoek stelt vragen aan zowel medewerkers als aan studenten en leerlingen. Het doel daarvan is tweeledig: een nulmeting van de huidige situatie en advies voor beleid, borging en monitoring. De uitkomsten volgen in 2024.

Vertrouwenspersonen

Binnen Aeres zijn 33 medewerkers (37 in 2022 en 2021) benoemd als contactpersoon/interne vertrouwenspersoon (ICVP). Aeres besteedt jaarlijks aandacht aan de opleiding en coaching van deze ICVP'en. In 2023 start een incompany-trainingsprogramma, bestaande uit een basistraining voor startende ICVP'en, een opfrustraining voor ervaren collega's en een themadag voor alle ICVP'en binnen Aeres. Deze laatste vindt in april 2024 plaats. Dit programma zal zich jaarlijks herhalen.

Resultaten 2023

Aeres heeft drie externe vertrouwenspersonen, zowel mannelijke als vrouwelijke, die beschikbaar zijn voor medewerkers voor een luisterend oor, het geven van informatie of advies en het zo nodig en desgewenst ondersteunen bij het doen van een melding of het indienen van een klacht wegens ongewenste omgangsvormen.

In 2023 doen 27 medewerkers een beroep op de externe vertrouwenspersonen in verband met ongewenste omgangsvormen (8 in 2022 en 2 in 2021). Veelal heeft dit te maken met een bejegening die de medewerker als intimiderend en/of grensoverschrijdend ervaart, wat een als onveilig ervaren werkomgeving tot gevolg kan hebben en het samenwerken belemmert. Het bespreekbaar maken daarvan met de betreffende collega of leidinggevende vinden medewerkers meestal niet eenvoudig. De medewerkers gebruiken de externe vertrouwenspersoon vaak als klankbord om mee te kijken en te denken over mogelijke benaderingen of oplossingsrichtingen. In 84% van de situaties is een gesprek voldoende (50% in 2022), waarin de medewerker de mogelijkheid krijgt zich te uiten (42%) en in sommige gevallen informatie en advies ontvangt (42%).

Klachten en bezwarenprocedures personele zaken

Deze tekst concentreert zich uitsluitend op de klachtenprocedures die het personeel betreffen. Klachten en bezwaren van leerlingen en studenten rond toelating, beoordeling en examens staan in de hoofdstukken van Aeres VMBO (§ 3.15.2), Aeres MBO (§ 3.26.6), en Aeres Hogeschool (§ 4.6.7).

Aeres is aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs van de stichting Onderwijsgeschillen te Utrecht. Een leerling, student of medewerker kan er ook voor kiezen een klacht intern in te dienen via het digitale loket rechtsbescherming, waarna het College van Bestuur of de instellingsdirecteur de klacht intern behandelt.

Klachten medewerkers

In 2023 is bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs geen klacht (1 in 2022 en 0 in 2021) ingediend.

Het College van Bestuur ontvangt geen klacht (1 in 2022 en 0 in 2021).

11.10.3 Banenafpraak mbo en hbo

Aeres werkt mee aan een inclusieve arbeidsmarkt. Dit betekent dat zij actief inzet op het plaatsen van kandidaten voor participatiebanen in bestaande functies. Aeres spant zich in om aan de doelstelling van de Participatiewet te voldoen. Het blijkt dat het invullen van participatiebanen in het onderwijs inhoudelijk geen eenvoudige opdracht is. Veel werkzaamheden die Aeres kan invullen met een participatiebaan (catering, schoonmaak en tuinonderhoud) besteedt zij middels inkoopcontracten uit. Bij het afsluiten van inkoopcontracten stuurt Aeres aan op het opnemen van een social-return-verplichting in het contract.

Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool hebben in 2023 de opdracht om 38,9 fte (43,7 in 2022 en 50,2 in 2021) aan banen van 25,5 uur of meer per week te realiseren. Deze banen vallen onder de banenafpraak. Zie voor de basis van deze normstelling bijlage 5, tabel 3. Voor 2023 zijn die banen als volgt verdeeld: 27,8 fte in het mbo (31,7 in 2022) en 11,1 fte in het hbo (12,7 in 2022).

Aeres verloont in 2023 gemiddeld 83,5 uren per week (22,7 uren in 2022 en 26 uren in 2021) die voldoen aan de banenafpraak. Dit is 2,27 fte (0,61 fte in 2022 en 0,71 fte in 2021). Het aantal verloonde uren neemt toe.

11.10.4 Aanpak werkdruk

Het uitgangspunt voor Aeres is een gezonde werkdruk voor haar medewerkers. Aeres hanteert daarbij de volgende definitie: gezonde werkdruk is een situatie waarin een balans is ontstaan tussen de eisen van het werk wat betreft inhoud van het werk, de context van het werk en de mogelijkheden van de medewerker om het werk goed uit te voeren.

Aeres heeft als doel het realiseren van een optimale balans tussen werkbelasting en belastbaarheid.

Werkdrukbeleid

Aeres werkt vanuit het beleidsplan werkdruk 2021-2025. Dit werkdrukbeleid richt zich op een gezonde werkdruk en de ontwikkeling van de vitale Aeres-professional. Aeres vertaalt dit werkdrukbeleid naar de instellingen middels afzonderlijke praktische uitwerkingen. Deze praktische uitwerkingen evalueert P&O regelmatig in overleggen met de directies. In 2023 vindt er opnieuw een evaluatie plaats. Resultaat van deze evaluatie is dat de instellingen een nieuwe praktische uitwerking van het werkdrukbeleid maken. Aeres bekostigt de uitvoering van de werkdrukplannen uit de reguliere middelen. Het uitgangspunt bij het gezonde werkdrukbeleid is dat Aeres vooral aansluit bij bestaande maatregelen, activiteiten en ontwikkelingen.

Resultaten werkdrukbeleid voortgezet onderwijs 2023

De verdeling van de werkdrukmiddelen voor het vo komt tot stand in overleg met de OR.

In de praktische uitwerking van het werkdrukbeleid maakt Aeres afspraken over de doelen waaraan Aeres PrO en Aeres VMBO de middelen besteden. Dit zijn:

- uitbreiding van formatie op de locaties;
- het proces van en gesprek over organisatie van werk verbeteren op locaties;
- efficiënter en effectiever organiseren van deelnemersadministratie;
- realisatie van werkplekken voor medewerkers.

De evaluatie van resultaten vindt plaats in diverse gremia zoals OR, MT en P&O.

In het kader van de cao vo geeft Aeres hier een overzicht van het totaal te besteden bedrag voor strategisch personeelsbeleid en verzuim 2022 en 2023 en de verdeling daarvan over de vo-locaties.

Werkdrukmiddelen in €*	2022	2023
Almere	458.917	332.067
Buitenpost	155.565	123.171
Ede	206.901	146.594
Emmeloord	179.418	148.984
Heerenveen	209.494	167.786
Leeuwarden	246.830	171.770

Werkdrukmiddelen in €*	2022	2023
Lelystad	284.684	217.820
Maartensdijk	234.903	159.501
Nijkerk	198.086	157.111
Pro Emmeloord	77.783	74.573
Sneek	161.788	119.028
Velp	278.980	204.276
Totaal	2.693.349	2.022.680

* In tegenstelling tot het bedrag over 2022 is in 2023 alleen het bedrag van de aanvullende bekostiging voor werkdrukverlichting in het vo opgenomen. In 2022 is het hele bedrag voor strategisch personeelsbeleid, werkdrukverlichting en verzuim opgegeven.

* Exclusief bedrag voor CO₂-meters. Dit bedrag is doorgestort naar huisvesting en beheer (zie § 10.6.2 onder subkopje Ventilatie).

Resultaten werkdrukbeleid mbo en hbo 2023

De verdeling van de werkdrukmiddelen komt tot stand in overleg met het MT en de OR.

De doelen waaraan Aeres MBO en Aeres Hogeschool de middelen besteden zijn:

- vereenvoudigen tijdschrijven;
- realistische taakplanning;
- uitbreiding formatie.

De evaluatie van resultaten vindt plaats via het MTO. De uitkomst hiervan is positief.

Aeres-medewerkers benutten de interventiemogelijkheden die Aeres biedt voor een gezonde werkdruk (zie § 11.10.5).

11.10.5 Preventie verzuim

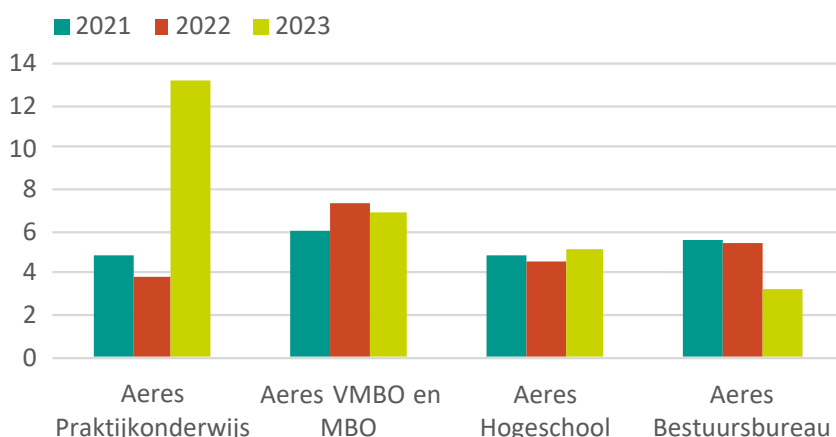
Zilveren Kruis biedt de werkgeversverzekering (Livvit) niet meer aan in 2023. Aeres kiest ervoor om de diverse interventies direct vanuit Aeres te blijven aanbieden. In 2023 maken in totaal 745 medewerkers (1.043 in 2022 en 895 in 2021) gebruik van een interventie. Deze cijfers zijn niet goed met elkaar te vergelijken, omdat taxivervoer niet meer is opgenomen en Aeres in 2022 geen Health Check aanbiedt. In 2023 besteedt ze extra aandacht aan het vergroten van de bekendheid van de trainingen en interventies gericht op persoonlijke effectiviteit, onder andere door Goed bezig vaker en beter te positioneren.

Gezondheidsoplossing	Aanvragen	Gezondheidsoplossing	Aanvragen
Arbeidsdeskundige	85	Mediation	6
Coaching en training	475	Psycholoog	32
Loopbaanonderzoek	98	Onderzoek werkplek met aanpassingen of instructie juist gebruik	24
Maatschappelijk werk	23	Fysieke coaching	2
		Totaal	745

11.10.6 Verzuim

Het verzuimpercentage is het aantal kalenderdagen aan ziekteverlof gedeeld door het aantal kalenderdagen (x 100). Het percentage is inclusief het tweede jaar ziekte/WIA en wordt exclusief zwangerschapsverlof weergegeven. Bij meerdere verzuimdossiers of specifieke problematiek (hoog verzuimpercentage) op een locatie plant P&O een Sociaal Medisch Overleg (SMO). Naast de individuele casuïstiek zijn de aandachtspunten: gezonde werkdruk, frequente en langdurige verzuimers en gezondheidsmanagement.

Het verzuimpercentage laat in 2023 voor Stichting Aeres Groep een lichte daling zien. Het verzuim exclusief zwangerschap bij Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord is 13,27% (3,8% in 2022 en 4,8% in 2021). In dit kleine team heeft een enkele langdurig zieke collega grote impact op het verzuimgetal. Bij Aeres VMBO en Aeres MBO is het verzuim 6,88% in 2023 (7,3% in 2022 en 6,0% in 2021). Bij Aeres Hogeschool is het verzuim 5,13% (4,6% in 2022 en 4,9% in 2021) en binnen het Bestuursbureau 3,21% (5,4% in 2022 en 5,6% in 2021).

Grafiek 11.2 Ziekteverzuim onderwijsinstellingen. Zie bijlage 5, tabel 4a t/m 4d.

11.10.7 Reductie uitkeringskosten

Aeres neemt haar re-integratieplicht serieus: ex-medewerkers krijgen begeleiding bij het vinden van ander werk. De begeleiding vindt plaats vanuit de stafdienst P&O, waar nodig met externe ondersteuning.

In 2023 gaat Aeres een samenwerking aan met twee externe partijen die ex-medewerkers kunnen begeleiden en indien

nodig activeren bij het vinden van werk. Schat Aeres in dat begeleiding wenselijk is, dan vindt er na uitdiensttreding een intake plaats door een van beide partijen en kan Aeres vervolgens een begeleidingstraject op maat inkopen voor de ex-medewerker.

In 2024 volgt een evaluatie en maakt Aeres afspraken over het vervolg. In deze evaluatie neemt zij de kosten en baten van de ingezette begeleiding mee.

2023 in €	Begroot	Werkelijke uitgaven	Verschil	Oorzaak eventuele verschillen
Aeres VMBO en MBO	366.653	200.144	-166.509	De begroting is ten opzichte van de werkelijke uitgaven meestal hoger, maar wel realistisch. De uitgaven zijn grillig. Het aantal uitkeringen is in 2023 lager dan voorzien.
Aeres Praktijkonderwijs	48	48	0	
Aeres Hogeschool	173.233	205.570	32.336	
Bestuursbureau	13.916	19.828	5.913	
Totaal (incl. het voormalige NC)	553.850	425.590		

Bron: WW BW ERD 2023 d.d. 2024-01-29.

Het bovenstaande overzicht geeft de begrote en werkelijke uitkeringskosten. Sinds 1998 is Stichting Aeres Groep (volledig) eigenrisicodragers voor de WW en de bovenwettelijke uitkeringen van ex-medewerkers. Dit geldt niet voor Stichting Agrotransfer Dronten en Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*). Stichting Aeres Tech is alleen eigenrisicodragers voor de bovenwettelijke uitkeringskosten.

Het begrote bedrag baseert Aeres op de beschikkingen die UWV en WWplus/Loyalis opstellen na een WW-aanvraag (en eventuele bovenwettelijke uitkering) van ex-medewerkers. De werkelijke uitgaven zijn de verzilverde rechten van de ex-medewerkers over heel 2023.

Aeres PrO, VMBO en MBO 2023

- Bij Aeres VMBO en MBO stromen acht ex-medewerkers in in de (BW)WW (10 in 2022 en 6 in 2021). Er eindigt een aantal uitkeringen in verband met werkhervatting.
- Bij Aeres Praktijkonderwijs stromen nul ex-medewerkers in in de (BW)WW (0 in 2022 en 2021).

Aeres Hogeschool 2023

Bij Aeres Hogeschool stromen in 2023 vier ex-medewerkers in in de (BW)WW (3 in 2022 en 4 in 2021). Er eindigt een aantal uitkeringen in verband met het einde van de looptijd ervan en ex-medewerkers vinden na begeleiding snel ander werk.

Bestuursbureau 2023

Bij het Bestuursbureau stromen twee ex-medewerkers in in de (BW)WW (1 in 2022 en 0 in 2021).

11.11 Cijfers personeelsbestand Stichting Aeres Groep (onderwijsinstellingen én Bestuursbureau)

Het Bestuursbureau maakt, net als de onderwijsinstellingen Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool, deel uit van Stichting Aeres Groep, maar werkt voor heel Aeres. Daarom staat het overal apart genoemd.

11.11.1 Kengetallen

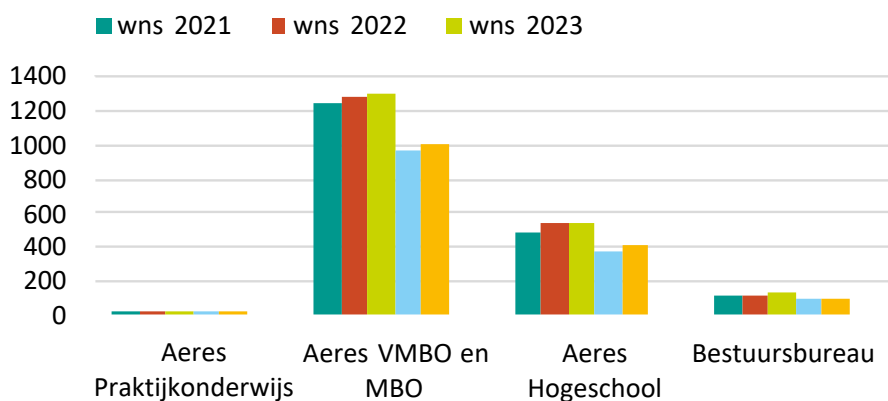
Formatie, vaste en tijdelijke dienstverbanden

Eind 2023 heeft Stichting Aeres Groep binnen de onderwijsonderdelen (Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres

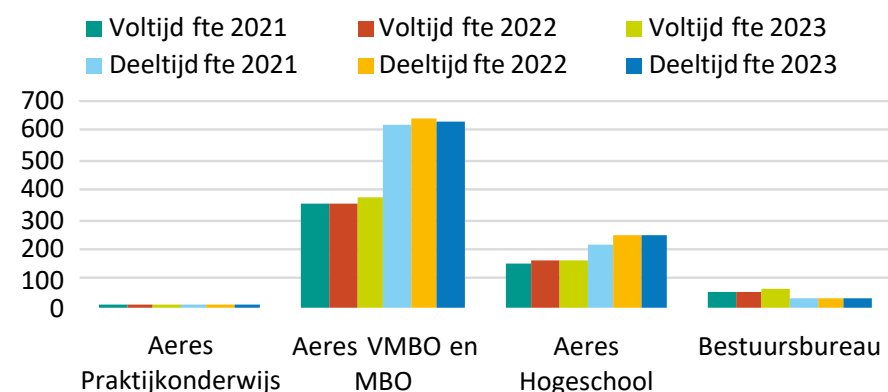
Hogeschool) 1.870 medewerkers (1.440,7 fte) in dienst (1.860 wns en 1.432,1 fte in 2022 en 1.765 wns en 1.356,4 fte in 2021). Van de medewerkers die in dienst zijn bij Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool werken 554 medewerkers in voltijd en 1.316 medewerkers (886,7 fte) in deeltijd (535 wns in voltijd, 1.325 (897,1 fte) in deeltijd in 2022 en 516 wns in voltijd, 1.249 (840,6 fte) in deeltijd in 2021).

Het Bestuursbureau heeft 127 medewerkers (106,9 fte) in dienst (110 wns (91,45 fte) in 2022 en 106 wns (89,8 fte) in 2021). Er werken 65 medewerkers in voltijd en 62 medewerkers (41,9 fte) in deeltijd (54 wns in voltijd en 56 (37,45 fte) in deeltijd in 2022 en 54 in voltijd en 52 (35,82 fte) in deeltijd in 2021).

In 2023 passeren er in totaal circa 362 vacatures (386 in 2022 en 291 in 2021), waarvan 244 bij Aeres PrO, VMBO en MBO, 71 bij Aeres Hogeschool en 47 bij het Bestuursbureau. Er zijn meerdere medewerkers op één vacature aangenomen.

Grafiek 11.3 Totaal aantal medewerkers en fte's Stichting Aeres Groep (zie bijlage 5, tabel 1 en 2).

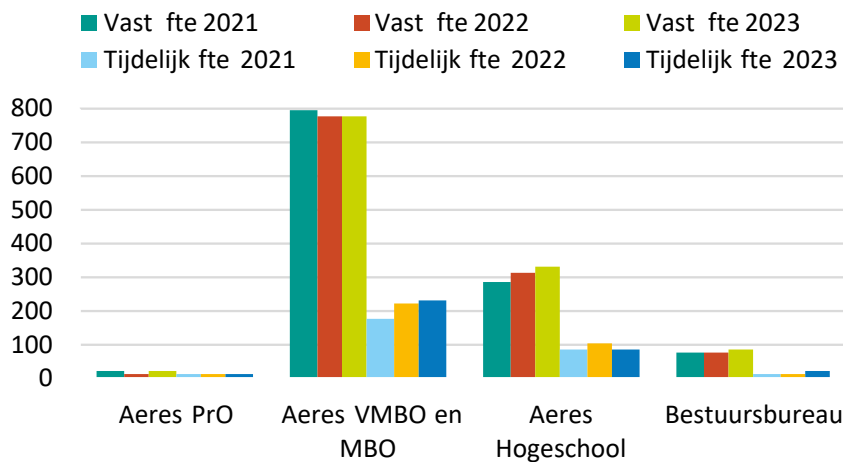

Grafiek 11.4 Voltijd- en deeltijddienstverband (zie bijlage 5, tabel 1 en 2).

In 2023 heeft 78,0% van de medewerkers (1.207,4 fte) een vast dienstverband (77,7% (1.181,1 fte) in 2022 en 81,2% (1.172,5 fte) in 2021 en 22,0% (340,2 fte) een tijdelijk (22,3% (340,5

fte) in 2022 en 18,8% (271,8 fte) in 2021). Tijdelijk slaat hier op

alle mensen die een arbeidscontract voor een bepaalde tijd hebben, met uitzicht op een contract voor onbepaalde tijd. De flexibele inzet staat onder het volgende kopje.

Grafiek 11.5 Vast of tijdelijk dienstverband Stichting Aeres Groep (zie bijlage 5, tabel 5a t/m 5e).

Percentage flexibele inzet (loondienst en niet in loondienst)

Aeres legt binnen de met de medezeggenschap overeengekomen kaders voor flexwerk (inhuur van derden)

verantwoording af over de feitelijke inzet van flexformatie (zie § 11.11.1). In 2023 is dat in totaal 146,8 fte (124,7 fte in 2022 en 108,3 in 2021).

Feitelijke inzet flexibele arbeid (in fte's)

Inzet per 31-12-2023	Ziektevervanging	Extra formatie OP	Extra formatie OOP	Totale inzet
Aeres PrO, VMBO en MBO	41,3	50,8	13,6	105,7
Aeres Hogeschool	3,6	8,3	6,0	17,9
Bestuursbureau	0,0	0,0	23,2	23,2
Totaal				146,8

Prognose verloop Aeres PrO, VMBO en MBO

De uitstroom als gevolg van pensionering ziet er vanaf het verslagjaar waarschijnlijk zo uit:

	Real 2023	2024	2025	2026	2027
Pensioneringen	18 personen 14,1 fte pensioen	8 personen 6,7 fte pensioen	11 personen 7,9 fte pensioen	18 personen 13,3 fte pensioen	23 personen 18,5 fte pensioen

De leeftijdsverdeling van Aeres PrO, VMBO en MBO-medewerkers houdt de komende jaren gelijke tred met het landelijk gemiddelde in benchmarks. Reden hiervoor is dat de instelling een reguliere leeftijdsopbouw kent en een gemiddeld verloop en een gemiddelde uitstroom in verband met pensionering.

Er is geen reden voor Aeres PrO, VMBO en MBO om in haar werving en selectie op leeftijdsopbouw te sturen.

Prognose verloop Aeres Hogeschool

De uitstroom als gevolg van pensionering ziet er vanaf het verslagjaar waarschijnlijk zo uit:

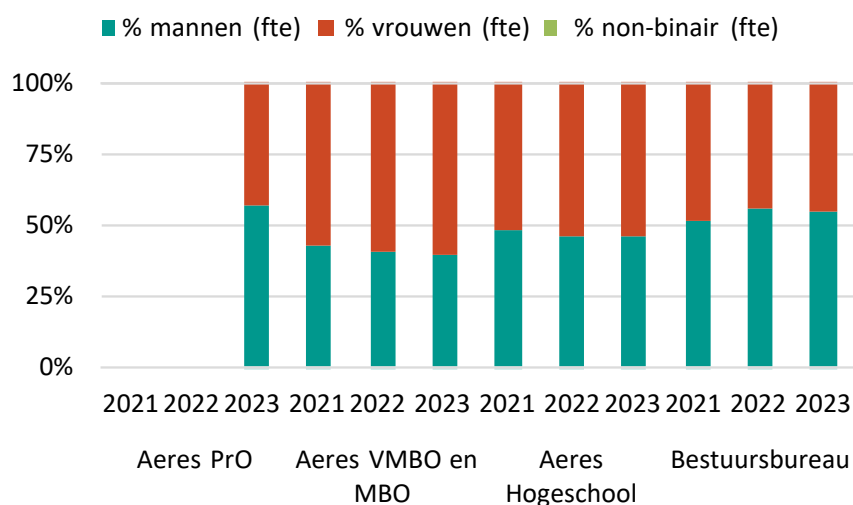
	Real 2023	2024	2025	2026	2027
Pensioneringen	9 personen 7,0 fte pensioen	5 personen 4,5 fte pensioen	6 personen 5,2 fte pensioen	26 personen 20,3 fte pensioen	13 personen 11,3 fte pensioen

De leeftijdsverdeling van hogeschoolmedewerkers houdt de komende jaren gelijke tred met het landelijk gemiddelde in benchmarks. Reden hiervoor is dat Aeres Hogeschool een reguliere leeftijdsopbouw kent en een gemiddelde uitstroom in verband met pensionering. Er is geen reden voor Aeres Hogeschool om in haar werving en selectie op leeftijdsopbouw te sturen. Gezien het grote aantal pensioneringen in 2026 zal de hogeschool hier wel aandacht aan besteden in de toekomstige strategische personeelsplanning.

Verhouding man (m), vrouw (v) en non-binair (x)

De verhouding tussen het aantal mannen, vrouwen en anders met een dienstverband bij Stichting

Aeres Groep is in 2023 ten opzichte van 2022 iets veranderd. Het percentage vrouwen stijgt nog steeds en ook qua aantallen medewerkers zijn er meer vrouwen (1.214) dan mannen (783) in dienst. Aeres PrO heeft 42,9% vrouwen in dienst, Aeres VMBO en MBO samen 60,2% fte (58,9% in 2022 en 56,8% fte in 2021). Deze trend is ook in de hbo-sector waarneembaar. Aeres Hogeschool heeft 53,7 % fte vrouwen (53,6 % in 2022 en 51,2% fte in 2021) in dienst en het Bestuursbureau 45,4%. Gezien de evenwichtige samenstelling van het personeelsbestand voert Aeres geen specifiek voorkeursbeleid. Het percentage vrouwen in een (locatie)directiefunctie in 2023 is 50% (42% in 2022 en 58% in 2021), het percentage mannen is in deze functiegroep 50% (58% in 2022 en 42% in 2021).

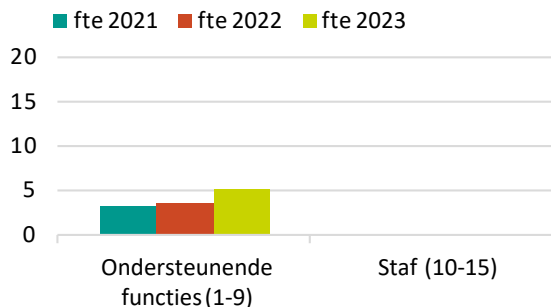
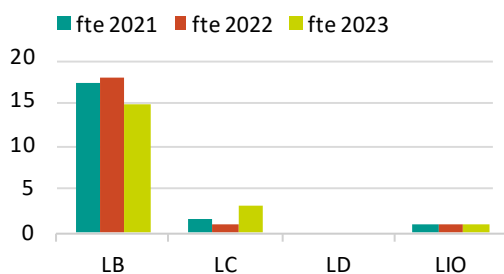
Grafiek 11.6 Verhouding man:vrouw:non-binair Stichting Aeres Groep (zie bijlage 5, tabel 6a t/m 6e).

11.11.2 Overzicht onderwijsfuncties en niet-onderwijsfuncties

De onderbouwing van de onderstaande grafieken is gegeven in bijlage 5, bijlage 5, tabel 7a t/m 7f en tabel 8a t/m 8d).

Aeres Praktijkonderwijs

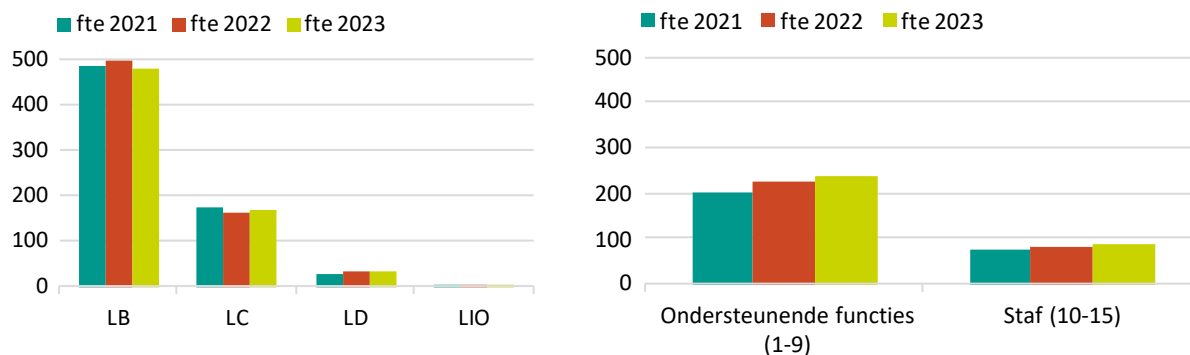
Het percentage onderwijzend personeel (OP) van het totale aantal medewerkers is bij Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord 81,2% (84,1% in 2022 en 85,2% in 2021). Het overige percentage is het onderwijsondersteunende personeel (OOP).

Grafieken 11.7 Onderwijsfuncties leraar/coördinator en 11.8 Onderwijsondersteunende functies Aeres Praktijkonderwijs (zie bijlage 5, tabel 7a, 7b en 8a).

Aeres VMBO en Aeres MBO

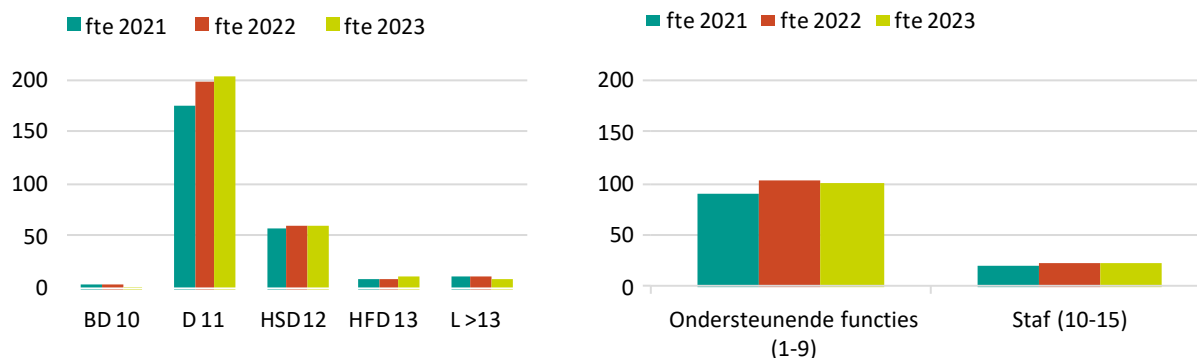
Het percentage OP van het totale aantal medewerkers is bij Aeres VMBO en Aeres MBO 69,5% (69,7% in 2022 en 71,6% in 2021). Het overige percentage is het OOP. Deze verhouding loopt iets terug, maar is wel min of meer stabiel te noemen.

Grafieken 11.9 Onderwijsfuncties docent/coördinator en 11.10 Onderwijsondersteunende functies Aeres VMBO en Aeres MBO (zie bijlage 5, tabel 7c en 7d en 8b).

Aeres Hogeschool

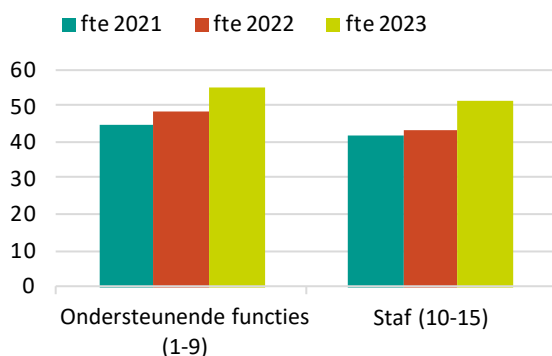
Het percentage OP van het totale aantal medewerkers is bij Aeres Hogeschool 75,9% (68,8% in 2022 en 76,0% in 2021). Het overige percentage is het OOP.

BD 10 = basisdocent; D 11 en 12 = docent; HSD 12 = hogeschooldocenten; HFD; 13 = hogeschoolhoofddocent; L = lector. Grafieken 11.11 OP en 11.12 OOP Aeres Hogeschool (zie bijlage 5, tabel 7e en 7f en 8c).

Bestuursbureau

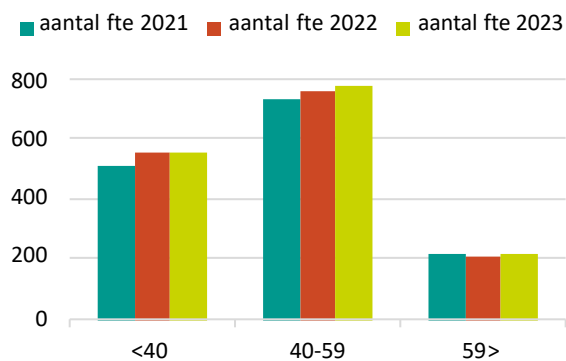
Het Bestuursbureau van Aeres heeft geen onderwijsfuncties.

Grafiek 11.13 Functies Bestuursbureau (zie bijlage 5, tabel 8d).

11.11.3 Leeftijdsopbouw

De grafiek van de leeftijdsopbouw laat zien dat het aantal medewerkers ouder dan 59 jaar voor de hele Stichting Aeres Groep licht afneemt, zowel in absolute cijfers als in fte.

Grafiek 11.14 Leeftijdsopbouw Stichting Aeres Groep (zie bijlage 5, tabel 9a t/m e).

Of de uitstroom van medewerkers ouder dan 59 jaar op termijn een tekort aan bekwaam en/of bevoegd personeel oplevert, is afhankelijk van meerdere ontwikkelingen. Aeres monitort die ontwikkelingen.

	Gemiddelde leeftijd			Fte ouder dan 59 jaar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord	42	41	41	6,6	5,8	4,1
Aeres VMBO en MBO	45	45	45	13,5	14,0	13,0
Aeres Hogeschool	46	46	48	18,4	19,1	17,8
Bestuursbureau	49	47	48	15,8	14,3	13,9
Totaal Stichting Aeres Groep	46	45	45	14,8	15,1	14,1

Commerciële en dienstverlenende activiteiten

De stichtingen en bedrijven binnen Aeres die commerciële activiteiten ontplooiën kennen een andere dynamiek dan de onderwijsinstellingen van Aeres. Met name het vinden en behouden van gekwalificeerde medewerkers voor de markten waarin de commerciële onderdelen actief zijn vroeg in 2023 wederom om specifieke aandacht.

11.12 Personeelsbeleid Stichting Aeres Tech

De medewerkers van Stichting Aeres Tech (voorheen PTC⁺) werken bij Aeres Tech. Aeres Tech Productions bv, Tech Examenbureau bv, VTC bv en NECV bv zijn 100% eigendom van Stichting Aeres Tech.

Het personeelsbeleid van Stichting Aeres Tech is behalve op het aantrekken van de juiste medewerkers in een lastige markt ook gericht op het behouden van medewerkers. Dit zijn daarmee belangrijke thema's binnen het personeelsbeleid van Stichting Aeres Tech. Deze vier aparte juridische eenheden zijn niet meegenomen in de onderstaande grafieken. Hun kengetallen staan apart in § 6.8 tot en met § 6.11.

11.12.1 Resultaten 2023

Formatie en verschuivingen en aantal medewerkers/fte's en de omvang van de baan

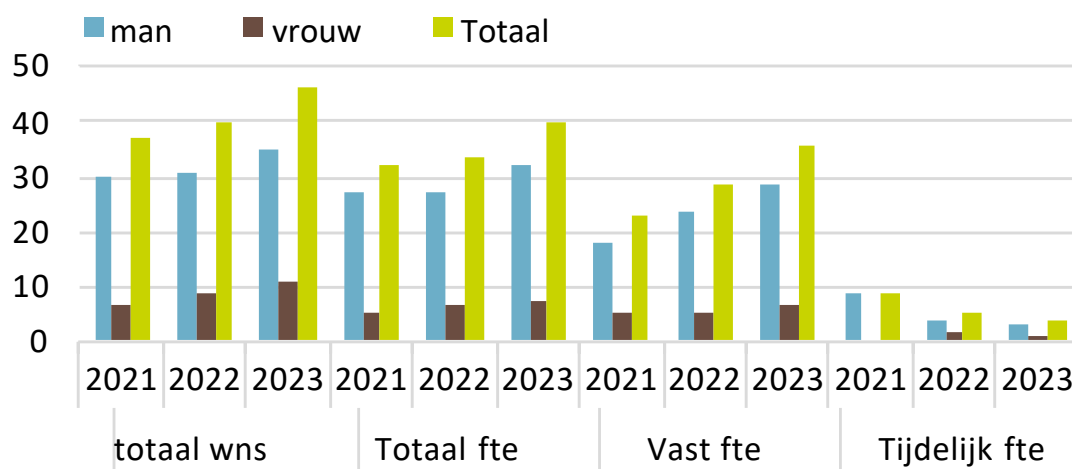
Eind 2023 heeft Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC⁺), inclusief haar vier (bedrijfs)activiteiten, in totaal 67 medewerkers (56,4 fte). Dit waren er 67 (54,9 fte) in 2022 en 49 (41,3 fte) in 2021. Het verschil in 2022 ontstaat voornamelijk door de overname van VTC bv en NECV bv. Voor de personele informatie over de vier bedrijven, zie § 6.8 tot en met § 6.11.

Stichting Aeres Tech

Op 31 december 2023 heeft Stichting Aeres Tech (voorheen PTC⁺, excl. Aeres Tech Productions, Tech Examenbureau bv, VTC bv en NECV bv) 46 medewerkers (39,5 fte) in dienst (40 wns (33,9 fte) in 2022 en 37 wns (32,0 fte) in 2021). Dit zijn 6 medewerkers (5,63 fte) meer dan in 2022. 27 medewerkers werken in voltijd, 19 (12,5 fte) in deeltijd (20 voltijd en 20 (11,0 fte) in deeltijd in 2022 en 21 in voltijd, 16 (11,0 fte) in deeltijd in 2021).

39 (35,6 fte) medewerkers zijn vast in dienst en 7 (3,0 fte) tijdelijk. Hiervan hebben er 5 uitzicht op een vast dienstverband en zijn er 2 medewerkers die na hun pensioen op contractbasis nog werkzaamheden doen.

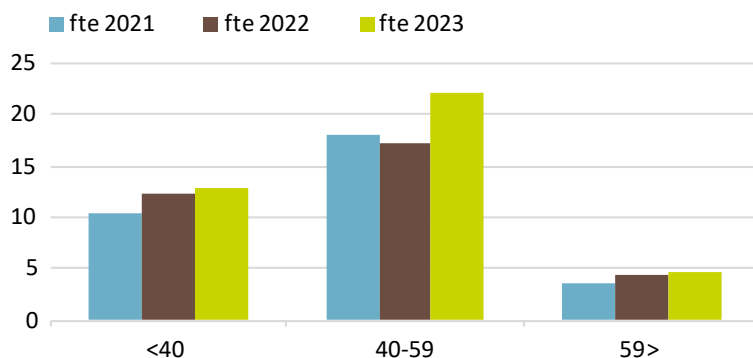
Stichting Aeres Tech heeft 35 mannen (31,9 fte), 11 vrouwen (7,68 fte) en 0 non-binair (0,0 fte) in dienst. Ruim 74,3% van de mannen werkt fulltime, ruim 90,9% van de vrouwen werkt parttime.

Grafiek 11.15 Verhouding man : vrouw met vaste of tijdelijke betrekking (zie bijlage 5, tabel 12).

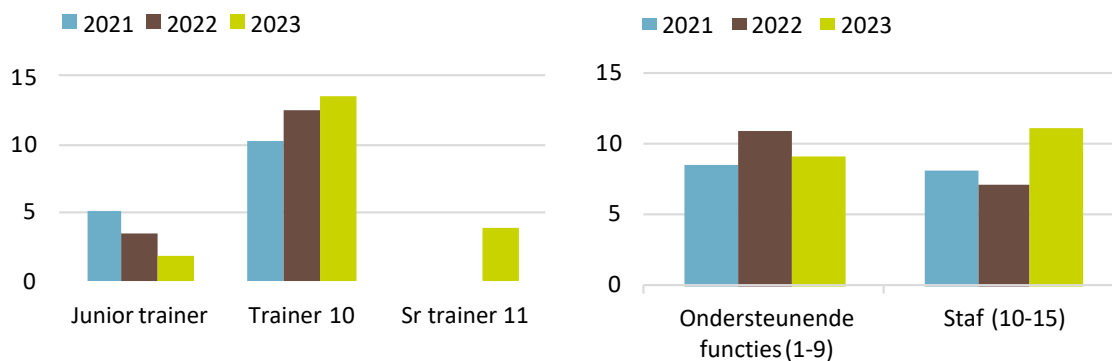
Leeftijdsopbouw

Ten opzichte van het totale aantal medewerkers van Stichting Aeres Tech neemt de leeftijdsgroep van 59 jaar en ouder af tot 11,7% (12,8% in 2022 en 11,0% in 2021).

Grafiek 11.16 Leeftijdsopbouw (zie bijlage 5, tabel 13a en 13b).

Overzicht carrièrepatroon: aantallen medewerkers per functieschaal

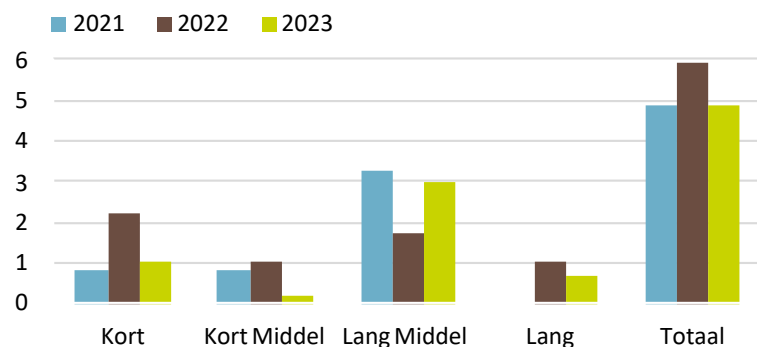
Grafiek 11.17 Carrièrepatroon trainers (zie bijlage 5, tabel 14).

Grafiek 11.18 Carrièrepatroon ondersteunende medewerkers (zie bijlage 5, tabel 15).

Verzuim

Het verzuimpercentage van Stichting Aeres Tech is 4,9% (excl. zwangerschapsverlof) in 2023. Dit is een daling ten opzichte

van vorig jaar (5,9% (excl. zwangerschapsverlof) in 2022 en 5,0% (excl. zwangerschapsverlof) in 2021).

Grafiek 11.19 Ziekteverzuim exclusief zwangerschap (zie bijlage 5, tabel 16).

Uitkeringskosten Stichting Aeres Tech

Stichting Aeres Tech (voorheen PTC) betaalt in 2023 voor 8 oud-medewerkers de (boven)wettelijke werkloosheidsuitkering (7 in 2022 en 10 in 2021). De voorziening voor de uitkeringskosten daalt naar € 345.954 (€

639.256 in 2022 en € 970.247 in 2021). Het totale bestand van ex-medewerkers van Stichting Aeres Tech met een uitkering is goed in beeld. Indien de uitkeringsgerechtigden in de eerste 3 jaren na het beëindigen van het dienstverband geen ander

werk vinden, verslechtert de arbeidsmarktsituatie zo sterk dat het aannemelijk is dat zij in een uitkeringssituatie blijven.

Bij Stichting Aeres Tech stromen in 2023 nul medewerkers in in de (BW)WW (0 in 2022 en 2021).

Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*)	Begroot	Werkelijke uitgaven	Vershil
2021	€ 357.868	€ 222.315	€ 135.553
2022	€ 330.991	€ 220.552	€ 110.439
2023	€ 293.302	€ 152.794	€ 140.508

Bron: Wachtgeld 2021, 2022 en 2023 Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*).

11.13 Personeelsbeleid Stichting Aeres Farms

Stichting Aeres Farms bestaat in 2023 uit een holding en vier dochterondernemingen: Aeres Farms Holding bv, Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Biologisch Bedrijf bv, Aeres Weidebedrijf bv en Aeres Studentbedrijven bv. De directeur van Aeres PrO, VMBO en MBO Emmeloord/Dronten en de directeur van Aeres Hogeschool voeren samen de directie.

11.13.1 Resultaten 2023 en plannen

Formatie en contracten

Op 31 december 2023 werken er bij Aeres Landbouwbedrijf en Aeres Weidebedrijf vier medewerkers (3 in 2022 en 2021). Drie daarvan zijn in vaste dienst en een is in dienst op basis van een jaarcontract. Daarnaast zijn er drie medewerkers gedetacheerd vanuit Aeres Hogeschool Dronten (2 in 2022).

Daarnaast voeren studenten (6 studenten, circa 1,2 fte) activiteiten uit in het kader van hun opleiding en krijgen daar (deels, naast studiepunten) een financiële vergoeding voor. Ze zijn werkzaam op basis van een nulurencontract voor een bepaalde periode (1 jaar) en voeren het hele jaar werkzaamheden uit, met name in de periode van september tot juni. Deze tijdelijke krachten zijn niet meegenomen in de totale Aeres-formatie. Daarnaast werken er medewerkers van Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool in het kader van projecten of onderzoek mee bij Aeres Landbouwbedrijf. Zij begeleiden onder andere hun eigen studenten die praktijkervaring opdoen.

Bij Aeres Studentbedrijven verzorgen 4 studenten (tevens 4 in 2022 en 2021) van Aeres Hogeschool Dronten de bedrijfsvoering, onder begeleiding van 0,5 medewerker (totaal 1,0 fte), die in dienst is van de hogeschool. De studenten zijn werkzaam op basis van een nulurencontract en krijgen naast studiepunten een financiële vergoeding voor hun werkzaamheden.

Het beheer van de paardenpensionstal (Paardenplaats) ligt bij het naastgelegen particuliere Paardencentrum Dronten.

Plannen

De personele beleidsprioriteiten van Aeres Farms zijn in 2024 en verder:

- Bevorderen ontwikkeling medewerkers, met name in relatie tot de verbeteringen in de bedrijfsvoering en de bijzondere onderwijs- en onderzoeksfunctie van Aeres Farms.
- Stimuleren professionele ruimte en aandacht voor de bedrijfscultuur (missie, visie, kernwaarden en resultaatdoelstellingen), ziekteverzuim en medewerkerstevredenheid.
- Kiezen voor flexibiliteit/brede inzetbaarheid.

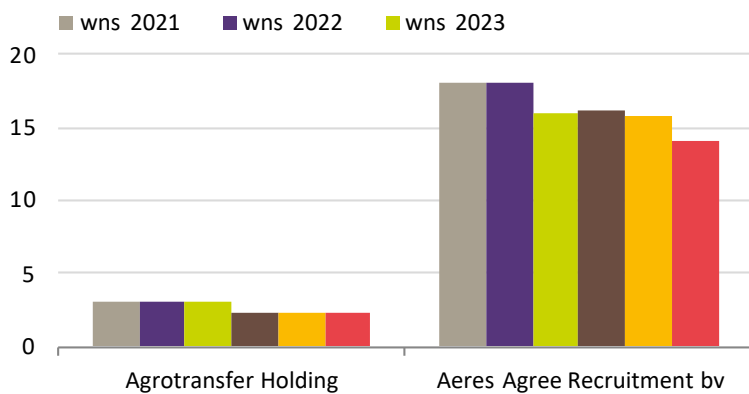
11.14 Personeelsbeleid Stichting Agrotransfer Dronten

Stichting Agrotransfer Dronten heeft geen personeelsleden, daarom gaat deze paragraaf uitsluitend over P&O-zaken binnen Agrotransfer Holding bv en haar werkmaatschappij Aeres Agree Recruitment bv. P&O streeft binnen deze entiteit naar professionaliteit. Hierbij horen het onderhouden en ontwikkelen van de eigen competenties, een proactieve en ondernemende houding en het inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen. De organisatie hecht waarde aan goede communicatie, zowel intern richting eigen medewerkers als extern, bijvoorbeeld bij de werving van nieuwe medewerkers. De P&O-afdeling streeft daarbij naar het creëren van een aantrekkelijke werkomgeving met aandacht voor welzijn en veiligheid.

11.14.1 Resultaten 2023 en plannen

Formatie en verschuivingen

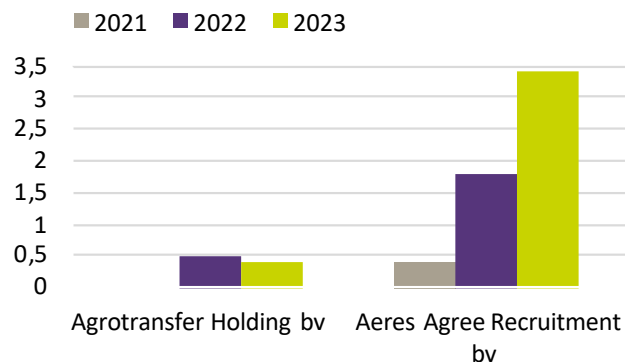
Op 31 december 2023 heeft Aeres Agree 19 medewerkers (16,5 fte). Dit is een afname van 1,7 fte ten opzichte van 2022 (18,2 fte in 2022 en 18,6 fte in 2021). In 2023 is 5,3 % van de medewerkers ouder dan 59 jaar (4,8% in 2022 en 0,0% in 2021).

Grafiek 11.20 Formatie en verschuivingen. Zie bijlage 5, tabel 17a en b.

Verzuim

De doelstelling is een ziekteverzuim van 4% of lager. In 2023 haalt Aeres Agree die doelstelling ruim. In 2023 blijft de doelstelling staan en blijft het ziekteverzuim wederom onder de aandacht.

Grafiek 11.21 Ziekteverzuimpercentage (excl. zwangerschapsverlof). Zie bijlage 5 tabel 19.

Plannen

De uitgevoerde personele beleidsprioriteiten van Aeres Agree van 2023 zijn:

- Groei van het aantal medewerkers.
- Optimaliseren onboarding en verlengen onboarding tot het volledige eerste werkjaar.
- Ontwikkelen en inzichtelijk maken welke ontwikkelingspaden er zijn voor alle medewerkers.
- Aanpassen regeling beoordelen en belonen.

De personele beleidsprioriteiten van Aeres Agree voor 2024 zijn:

- Groei van het aantal medewerkers, we blijven daarbij kritisch op kwaliteit.
- Inzichtelijk maken welke ontwikkelingspaden er zijn voor alle medewerkers.
- Evalueren regeling beoordelen en belonen.
- Inzetten principal functies.
- Uitvoeren risico-inventarisatie & -evaluatie en preventief medisch onderzoek.

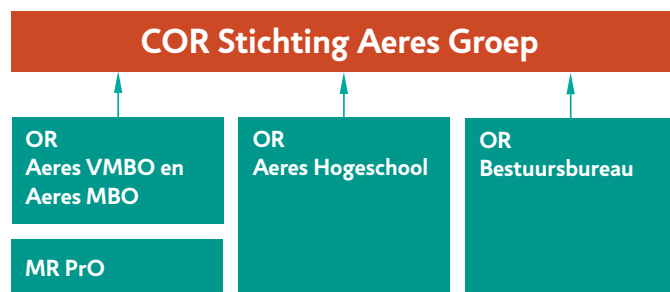
Medezeggenschap

11.15 Horizontale verantwoording binnen Aeres

De medezeggenschap van Aeres is gebaseerd op de Wet op de ondernemingsraden (WOR), de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en de Wet medezeggenschap op scholen (WMS).

De personele medezeggenschap is per instelling en op de verschillende Aeres-niveaus geregeld en heeft de volgende inspraakorganen:

- Centrale Ondernemingsraad (COR) Stichting Aeres Groep;
- Ondernemingsraad Aeres VMBO en Aeres MBO;
- personeelsgeleding Medezeggenschapsraad Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord;
- Ondernemingsraad Aeres Hogeschool;
- gezamenlijke vergadering Aeres PrO, VMBO en MBO (geen verslag);
- gezamenlijke vergadering Aeres Hogeschool (geen verslag);
- Ondernemingsraad Bestuursbureau;
- Ondernemingsraad Aeres Agree.

Toelichting
Bovenstaande medezeggenschapsorganen (OR en MR) zijn voor Stichting Aeres Groep. Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*) en Stichting Agrotransfer Dronten hebben te weinig medewerkers voor een OR.

Naast de personele medezeggenschap vindt er binnen Aeres medezeggenschap plaats door studenten en ouders. Deze vindt plaats door de volgende organen:

- Centrale Ouderraad Aeres VMBO;
- Centrale Studentenraad Aeres MBO;
- leerling-/oudergeleding in de MR van Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord;
- Centrale Studentenraad Aeres Hogeschool;
- studentenraden faculteiten Dronten, Wageningen en Almere;
- opleidingscommissies Aeres Hogeschool.

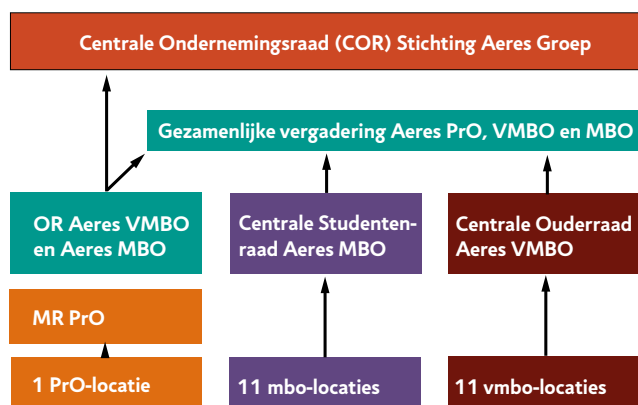

Toelichting
De raad van toezicht heeft ten minste twee keer per jaar overleg met de studentenraden (hbo en mbo) en de OR. Optioneel: de Centrale Ouderraad kan de raad hierbij uitnodigen.

De wettelijke kaders bepalen of een onderwerp advies- of instemmingsplichtig is of dat het informatierecht van toepassing is. Naast het wettelijke kader bepaalt ook de organisatiecontext aan welke medezeggenschapstafel een onderwerp besproken wordt. Voor het bepalen van de gesprekspartners is, naast de bevoegdheid, de inhoud van een onderwerp leidend. Hierbij geldt het uitgangspunt dat

de medezeggenschap de zeggenschap volgt. Dit betekent dat de medezeggenschap plaatsvindt op het niveau waarop de beslissingsbevoegdheid ligt. In principe is het College van Bestuur de formele gesprekspartner van de Centrale Ondernemingsraad. De instellingsdirecteuren hebben overleg met de OR en de studenten- en ouderraden van de betreffende instelling.

11.15.1 Verslagen medezeggenschap Aeres PrO, VMBO en MBO

Verslag OR Aeres VMBO en Aeres MBO

De Ondernemingsraad Aeres VMBO en Aeres MBO is het medezeggenschapsorgaan voor de medewerkers. Daarnaast heeft Aeres PrO, VMBO en MBO een Centrale Ouderraad (Aeres VMBO) en een Centrale Studentenraad (Aeres MBO) en raden per locatie.

De OR Aeres VMBO en Aeres MBO bestaat uit zes leden en komt in 2023 tienmaal bij elkaar. In 2023 komen diverse zaken in de OR aan de orde. Deze paragraaf geeft de belangrijkste punten uit het overleg van het verslagjaar. Met de instellingsdirectie vindt maandelijks overleg plaats. De voorzitter en secretaris hebben meerdere keren per jaar overleg met de medezeggenschapsraad van Aeres Praktijkonderwijs in Emmeloord.

De OR vergadert op de verschillende locaties, dit om de OR weer fysiek te laten zien en om als OR te ervaren wat de sfeer is op de locaties. In 2023 vinden er op verschillende locaties verkiezingen plaats voor nieuwe OR leden. Er worden vier nieuwe leden in de OR geïnstalleerd.

Onderwerpen

Jaarlijks terugkerende onderwerpen op de agenda van de OR zijn:

- kaderbrief;
- rapportages T1, T2, T3;
- formatietoewijzing;
- diverse rapportages onderwijskwaliteit (o.a. examenresultaten);
- vakantieregeling;
- organisatie van werk.

Andere punten die onder andere aan de orde komen in 2023 zijn:

- het verbod op mobiele telefoons in de klas;
- afschaffing OOK;
- kwaliteitsagenda mbo;
- MTO en HR-cyclus, LLO;
- subsidieregeling basisvaardigheden;
- de acht Groene Werelden van Groenpact;
- vierjaarlijks onderzoek Onderwijsinspectie.

Na een gevolgde scholing in november 2023 werkt de OR met werkgroepen die op een nieuwe manier zijn ingedeeld: Financiën, Onderwijs & Kwaliteit en Personeel & Organisatie. Leden van het dagelijkse bestuur sturen deze werkgroepen aan.

De professionalisering van de OR vindt plaats middels scholingsdagen. In 2023 volgt de voorzitter een cursus Voorzitter.

Verslag Centrale Studentenraad (CSR) Aeres MBO

De Centrale Studentenraad vergadert in 2023 achtmaal. De CSR bespreekt onder andere:

- toelatingsbeleid;
- Onderwijs- en Examenreglement (OER);
- onderwijsovereenkomst en praktijkovereenkomst;
- schoolnota;
- jaarplan en voortgangsrapportage;
- JOB-enquête;
- studentenstatuut;
- opleidingsaanbod;
- begroting en financiële rapportages;
- ontwikkelingen in het groene onderwijs, binnen Aeres en op de locaties.

Daarnaast is er vertegenwoordiging vanuit de CSR bij de bijeenkomst met de Raad van Toezicht en de gezamenlijke vergaderingen met de OR en de CO in het kader van de hoofdlijnen van de begroting (drie bijeenkomsten in 2023).

Verslag Centrale Ouderraad (CO) Aeres VMBO

Aeres VMBO belegt de medezeggenschap van ouders, zoals vastgelegd in de Wet medezeggenschap educatie en beroepsonderwijs (WMEB), bij de CO. De CO behartigt in het bijzonder de belangen van de deelnemers in de leeftijd tot 18 jaar. Elke locatie heeft vanuit de Ouderadviesraad (OAR) een afgevaardigde in de raad. De CO vergadert jaarlijks viermaal.

In 2023 bespreekt de CO onder andere de volgende onderwerpen:

- subsidie basisvaardigheden;
- schooljaarplan Aeres VMBO;
- vrijwillige ouderbijdrage;
- leerling- en oudertevredenheid;
- leerlingenstatuut;
- examenreglement;
- protocollen zoals antipestprotocol;
- begroting en financiële rapportages;
- onderwijsresultaten;
- ontwikkelingen in het groene onderwijs, binnen Aeres en op de locaties.

Daarnaast is de CO vertegenwoordigd bij de bijeenkomsten met de Raad van Toezicht en de gezamenlijke vergadering met de OR en de CSR in het kader van de hoofdlijnen van de begroting (drie bijeenkomsten in 2023).

Medezeggenschapsraad (MR) Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord

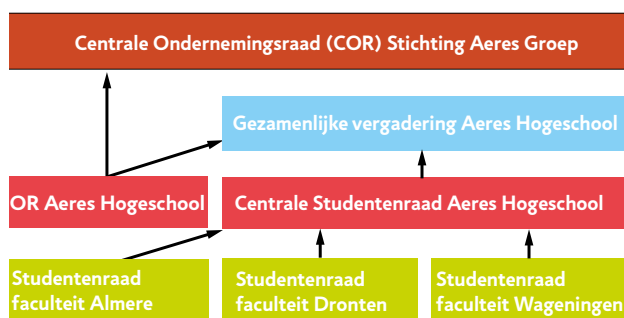
Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord heeft een medezeggenschapsraad, waarin drie personeelsleden en twee ouders zitting hebben. De MR vergadert zo'n zes keer per jaar (6 in 2022), waarvan twee keer met de instellingsdirecteur en de directeur van de locatie Emmeloord.

In 2023 bespreekt de MR de volgende onderwerpen:

- financiën;
- algemeen en strategisch (HR)-beleid;
- personeel en organisatie;
- NPO-gelden/subsidies;
- tevredenheidsonderzoeken.

11.15.2 Verslagen medezeggenschap Aeres Hogeschool

Verslag Ondernemingsraad (OR) Aeres Hogeschool

Aeres Hogeschool regelt haar medezeggenschap via de Ondernemingsraad Aeres Hogeschool, waarin vertegenwoordigers zitten van de drie faculteiten in Almere, Dronten en Wageningen. Iedere locatie vertegenwoordigt leden vanuit het onderwijzend en onderwijsondersteunend personeel. De ondernemingsraad komt jaarlijks tijdens achttien vergaderingen bijeen. Daarbij is het uitgangspunt de vergaderlocatie zoveel mogelijk te laten rouleren tussen de drie faculteiten.

Samenstelling van de raad

De samenstelling van de raad is als volgt (per 1 september 2023):

Functie	Faculteit
Voorzitter	Dronten
Secretaris	Dronten
Vervangend voorzitter	Wageningen
Lid	Dronten
Lid	Dronten
Lid	Almere
Lid	Wageningen

Elk jaar loopt een aantal zittingstermijnen af en kunnen kandidaten zich verkiesbaar stellen. Per 2022 telt de raad zeven leden.

Gezamenlijke vergadering (GV)

Vier keer per jaar (5 in 2022) vergadert de Ondernemingsraad (OR) met de Centrale Studentenraad (CSR) en de instellingsdirecteur. Voorafgaand aan dit overleg stemmen OR en CSR met elkaar af. Belangrijke onderwerpen voor de CSR zijn de OER, de kaderbrief over de begroting en het jaarplan.

Onderwerpen

De jaarplanning bepaalt gedeeltelijk de agenda. Jaarlijks terugkerende onderwerpen zijn: jaarplan, begroting, kaderbrief en OER. Een greep uit de onderwerpen die in 2023 aan de orde komen:

- TimeTell/Afas-urenregistratie;
- advies onderzoeksbeleid;
- advies Internationaliseringsbeleid.

Daarnaast bespreekt de OR andere actuele punten, zoals het scholingsplan van de OR.

Professionalisering van de raad

In 2023 volgt de OR de volgende trainingen: Samenwerking als OR onderling, Het moedige gesprek, Strategisch denken en handelen, cursussen nieuwe OR-leden, basistraining, OR en privacy.

Transparantie naar het personeel

De OR communiceert in 2023 met regelmaat naar het personeel via de digitale nieuwsbrieven, Up2date en AHWeetjes. Daarin houdt de OR het personeel op de hoogte van zaken die binnen de OR aan bod komen.

Studievoorschotmiddelen en kwaliteitsafspraken

In 2018 maken het ministerie van OCW en het hbo kwaliteitsafspraken. Voor de uitvoering daarvan zijn studievoorschotmiddelen beschikbaar. In goed overleg tussen OR, CSR en directie richt de hogeschool zich volgens plan op onderstaande thema's bij het inzetten van de middelen:

- intensiever en kleinschaliger onderwijs;
- verdere professionalisering van docenten;
- passende en goede onderwijsfaciliteiten.

De OR volgt ook in 2023 de besteding van de middelen middels de begrotingscyclus en het jaarverslag. De geplande bestedingen voor intensiever en kleinschaliger onderwijs zijn in de kaders vooraf opgenomen.

Nationaal Programma Onderwijs

Voor de studie jaren van 2021 tot en met 2024 stelt het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen beschikbaar voor het inlopen van (studie)achterstanden als gevolg van covid-19 en het verbeteren van de mentale gezondheid van studenten. Aeres Hogeschool werkt op basis van het in 2021 opgestelde plan.

Verslag Centrale Studentenraad (CSR) Aeres Hogeschool

De CSR bestaat uit vijf leden:

Functie	Faculteit
Voorzitter	Wageningen
Secretaris	Dronten
Algemeen adjunct	Dronten
Algemeen adjunct	Almere
Algemeen adjunct	Dronten
Algemeen adjunct	vacature

Activiteiten

De CSR onderneemt verschillende activiteiten om overal van op de hoogte te blijven. Zoals:

- vergaderingen OR;
- vergaderingen CSR;
- vergaderingen met instellingsdirecteur;
- vergadering met de voorzitter OR;
- ideeën inbrengen vanuit studenten;
- agendapunten verzamelen van de faculteiten;
- informatie doorgeven aan de studentenraden (SR's) van de faculteiten.

Besproken onderwerpen

Een greep uit de onderwerpen die tijdens de vergaderingen in 2023 aan bod komen: jaarplan, begroting, kaderbrief en OER.

Besteding studievoorschotmiddelen

De CSR heeft onder andere door de T2- en T3-rapportage (incl. begroting) zicht op de investeringen van de kwaliteitsgelden in 2023. Ook heeft de CSR overleg met de OR en andere medezeggenschapsraden over de investeringen van de kwaliteitsgelden.

11.15.3 Verslag Centrale Ondernemingsraad (COR) Stichting Aeres Groep

De COR komt in 2023 tienmaal in regulier verband bijeen om te vergaderen. Daarnaast is er achtmaal formeel overleg met het College van Bestuur en meerdere keren informeel overleg. De COR overlegt tweemaal met de Raad van Toezicht en tweemaal met de vakbonden. Daarnaast volgt de COR een eendaagse training. Ook centraal overleg met raden van studenten, ouders en PrO vindt twee keer plaats. De COR volgt een dagdeel een training gezamenlijk met het College van Bestuur.

Samenstelling van de raad

De COR telt zes leden. In 2023 neemt één lid van de hogeschool afscheid en is vervangen.

Vertegenwoordigt	Rol
OR Aeres PrO, VMBO en MBO	Voorzitter
OR Aeres Hogeschool	Secretaris
OR Aeres PrO, VMBO en MBO	Lid
OR Aeres PrO, VMBO en MBO	Lid
OR Bestuursbureau	Lid
OR Aeres Hogeschool	Lid

Onderwerpen

De volgende onderwerpen komen aan bod tijdens de vergaderingen:

- kaderbrief 2023;
- jaarplan 2023;
- investeringsbegroting 2024-2028;
- Aeres-begroting 2024;
- jaarrekening 2022;
- jaarverslag Aeres 2022;
- vergaderrooster 2023-2024;
- evaluatie governance;
- evaluatie en herziening functiebouwwerk;
- formatiebeleid;
- gesprekscyclus;
- strategische personeelsplanning;
- Aeres-strategie 2023-2027;
- integraal veiligheidsbeleid;
- arbobeidsplan inclusief arbodienstverlening;
- internationalisering;
- Leven Lang Ontwikkelen (LLO);
- medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO);
- werkbelasting COR-leden;
- evaluatie werkdrukbeleid;
- bestuursreglement College van Bestuur.

11.15.4 Verslag Ondernemingsraad (OR) Bestuursbureau

De OR Bestuursbureau is het medezeggenschapsorgaan van de Aeres-brede stafdiensten in Ede. De raad heeft formeel zes zetels. In 2023 heeft de ondernemingsraad driemaal een formeel overleg met het College van Bestuur. In het gemeenschappelijk overleg bespreken de vertegenwoordigers diverse onderwerpen die in de Centrale Ondernemingsraad van Stichting Aeres Groep aan bod komen. De OR Bestuursbureau heeft daar ook één zetel in.

Samenstelling van de raad

Vertegenwoordigt	Rol
Facilitair Bedrijf	Voorzitter
Corporate Communicatie	Secretaris
ICT & IM	Lid
Vacature 3 x	

Onderwerpen

De volgende onderwerpen komen aan de orde tijdens de vergaderingen:

- jaarplanning;
- kaderbrief 2024;
- Aeres-begroting 2024;
- uitvoering en opvolging medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO);
- werkdrukbeleid en werkdrukplan;
- thuiswerkregeling;
- nieuwe Aeres-strategie en Groene Veranderprogramma;
- scholingsbudget ICT;
- werving nieuwe OR-leden.

11.15.5 Verslagen ondernemingsraden commerciële activiteiten

Verslag Ondernemingsraad Stichting Aeres Tech

Stichting Aeres Tech (voorheen PTC⁺) heeft geen medezeggenschap (ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging) omdat zowel de stichting als elk van de dochterondernemingen minder dan vijftig medewerkers heeft.

Verslag Ondernemingsraad Agrotransfer Holding bv

De OR van Agrotransfer Holding bv overlegt met de eigen directie, niet met leden van het College van Bestuur. De belangrijkste punten uit het overleg in het verslagjaar zijn:

- Verkiezing nieuwe leden OR.
- Aanpassen diverse kostenvergoedingen in verband met gestegen kosten (o.a. zakelijke kilometervergoeding en woon-werkverkeer).
- Focus op de match tussen vraag en aanbod professionals en bijbehorende verhoogde financiële targets en aangescherpte werkwijzen consultants en recruiters.

11.15.6 Horizontale verantwoording Aeres totaal: medewerkersvertegenwoordiging

Voor de onderwijsinstellingen van Stichting Aeres Groep (Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool) en de expertisecentra en bedrijven van Stichting Aeres Tech (voorheen PTC⁺: expertisecentra Aeres Tech, Aeres Tech Productions, Tech Examencentrum, VTC en NECV) wordt jaarlijks overleg gevoerd met de vakbonden.

12 Verslag Raad van Toezicht

Leeswijzer

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het bestuur en het functioneren van de zes Aeres-stichtingen. Hij adviseert daarnaast het College van Bestuur en is werkgever en netwerker.

Aeres streeft voor de Raad van Toezicht naar een balans tussen leden vanuit het onderwijs en leden vanuit de sectoren waarvoor Aeres werkt.

Inhoud

12.1	Belangrijke items en uitdagingen		12.6	Werkwijze	281
	Raad van Toezicht 2023	280	12.6.1	Deelname en honorering	282
12.2	Toezichthouder	280	12.6.2	Tegenstrijdig belang	282
12.3	Adviseur	281	12.6.3	Deskundigheidsbevordering	282
12.4	Werkgever	281	12.6.4	Overleg inspraakorganen	283
12.5	Netwerker	281	12.7	Rol Raad van Toezicht in ontwikkelingen Aeres	283

De verklarende woordenlijst staat in bijlage 1.
Samenstelling, hoofd- en nevenfuncties van de Raad van Toezicht staan in bijlage 3.

12.1 Belangrijke items en uitdagingen Raad van Toezicht 2023

In 2023 kiest Aeres voor een aangescherpte richting van de organisatie. Hierbij adviseert de Raad van Toezicht over de visie, missie en koers van de organisatie voor de komende jaren. Samen met het bestuur en de medewerkers mag de raad een bijdrage leveren aan het versterken van een prachtige organisatie met een sterke basis voor de toekomst. Dit doet de raad tijdens een themabijeenkomst met het bestuur en de leden van het Aeres MT en door deelname aan een strategisch diner. Tijdens dit diner toetst de raad visies op ontwikkelingen binnen de diverse (groene) sectoren en binnen het onderwijs en onderzoek aan de positie van Aeres en de strategische keuzen die Aeres maakt.

De Raad van Toezicht kijkt met trots terug op het jaar 2023. Het Groene Veranderprogramma helpt de organisatie de ambities zoals verwoord in de strategie te bereiken.

De Raad van Toezicht vraagt in 2023 aandacht voor duurzaamheid. Duurzaamheid komt niet alleen terug in de nieuwe strategie van Aeres, maar ook en specifiek in § 1.3 Duurzaamheid en maatschappelijk debat, in § 10.6 Facilitair Bedrijf en in § 11.9 Duurzame inzetbaarheid medewerkers. Daarnaast op diverse andere plekken, zoals in de nieuwe kwaliteitsagenda van Aeres MBO en bij de practoraten en lectoraten.

12.2 Toezichthouder

De Raad van Toezicht heeft conform de statuten de rol van toezichthouder van Stichting Aeres Groep, Stichting Aeres Farms, Stichting Agrotransfer Dronten, Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*), Stichting Dierenontdekkingspark Barneveld en Stichting Aeres International Student Fund (AISF). Taken en bevoegdheden liggen vast in de statuten en het bestuursreglement.

Als gevolg van haar samenstelling heeft Aeres te maken met drie governancecodes, te weten:

1. Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019;
2. Branchecode goed bestuur in het mbo 2020;
3. Branchecode goed bestuur hogescholen, versies 2019 en 2023.

Aeres onderstreept het belang van goed bestuur. Aeres leeft de drie branchecodes voor goed bestuur systematisch na als leidraad voor de principes, uitgangspunten en verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht (zie ook § 1.5.1).

Financieel toezicht

De raad ziet toe op de rechtmatige en doelmatige verwerving en besteding van rijksmiddelen. Middelen om hier inzicht in te

krijgen zijn het treasuryjaarplan, de kaderbrief, de financiële rapportages en het geïntegreerde jaarverslag, bestaande uit het bestuursverslag en de jaarrekening.

In 2023 start de raad met een Auditcommissie als pilot. De primaire taak van de Auditcommissie is het voorbereiden en ondersteunen van besluitvorming van de Raad van Toezicht bij zijn toezichthoudende taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van de rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beheer en beleid van Aeres.

De commissie zorgt voor een verdieping op een aantal financiële documenten ter verlichting van de bespreking in de Raad van Toezicht.

De commissie rapporteert haar overwegingen, bevindingen en aanbevelingen aan de Raad van Toezicht, waarbij de raad als geheel verantwoordelijk blijft voor zijn taken en de door de commissie uitgevoerde werkzaamheden. Besluitvorming blijft plaatsvinden in de Raad van Toezicht.

De benoeming van de accountant voor boekjaar 2023 volgt uit de Europese aanbesteding 2018. In 2023 start Aeres met het aanbestedingstraject voor een nieuwe accountant.

Toezicht op naleving wettelijke voorschriften en onderwijskwaliteit

Via het jaarverslag controleert de Raad van Toezicht de naleving van wettelijke voorschriften (zie ook § 1.4 en bijlage 2). Het jaarverslag is het verantwoordingsdocument voor iedereen die geïnteresseerd is in het reilen en zeilen van heel Aeres: overheid, Onderwijsinspectie, ouders, deelnemers, gemeentes, bedrijven en andere instellingen. Voor het toezicht op het onderwijs bereidt de Commissie Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit tweemaal per jaar de bespreking van haar bevindingen door de Raad van Toezicht voor, ondersteunt zij de raad in zijn toezichthoudende taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek en bespreekt het onderwijskundig beleid, de onderwijskwaliteit, de gerealiseerde onderwijsdoelstellingen en de resultaten van extern toezicht. Verslagen van externe toezichthouders komen altijd integraal terug in de vergadering van de volledige Raad van Toezicht.

Toezicht op voortgang kwaliteitsagenda (mbo) en kwaliteitsafspraken (hbo)

Via de Commissie Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit houdt de Raad van Toezicht zicht op de inhoudelijke voortgang en het proces van de uitvoering van de kwaliteitsafspraken mbo en hbo via de door de instellingen opgestelde voortgangsrapportages en de externe midterm-beoordeling (mbo).

Toezicht op maatschappelijke verbinding en strategische samenwerking

In het kader van het toezicht op maatschappelijke verbinding en strategische samenwerking spreekt de raad met het College van Bestuur over de kansen van Aeres binnen het huidige en toekomstige groene (onderwijs)landschap.

Vermenging functies

De leden van de Raad van Toezicht van Aeres vervullen geen bestuursfuncties in andere onderwijssectoren die kunnen leiden tot belangenverstrengeling en/of in strijd zijn met de geldende governancecodes (zie bijlage 3). De Raad van Toezicht houdt toezicht op mogelijke vermenging van de functie van bestuurder bij Aeres en toezichthoudende nevenfuncties van de leden van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht oordeelt dat zich hier geen tegenstrijdige belangen voordoen.

12.3 Adviseur

De Raad van Toezicht volgt voor zijn rol van adviseur externe en interne ontwikkelingen via vakbladen, traditionele en nieuwe media, door participatie in de Platforms Raden van Toezicht, middels de in de reguliere vergaderingen ingebrachte stukken en via persoonlijke contacten met de netwerken van de verschillende leden.

De Raad van Toezicht geeft in gesprekken met het College van Bestuur gevraagd en ongevraagd advies. Dit gaat in een open dialoog vanuit de verschillende disciplines die in de raad vertegenwoordigd zijn. Hierbij blijft de raad zich bewust van het verschil in verantwoordelijkheid tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht adviseert het bestuur over strategische dilemma's. In themabijeenkomsten geeft hij advies over de wijze waarop Aeres zich kan positioneren binnen de breedte van het groene domein en waarop zij positie kan innemen ten opzichte van groene transitie. Tijdens een strategiesessie met de leden van het bestuur en het Aeres MT en tijdens de reguliere vergaderingen adviseert de Raad van Toezicht over de koers van Aeres voor de komende jaren.

De adviesrol van de raad uit zich ook via de Auditcommissie en de Commissie Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit. De Auditcommissie komt viermaal bijeen en bespreekt, naast de trimesterrapportages, de kaderbrief, de jaarrekeningen en het accountantsverslag. De Auditcommissie voert de pre-audit uit met de accountant.

De Commissie Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit bespreekt onder andere de wijze waarop het bestuur zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid oppakt in een structuur waarin de kwaliteitsborging is belegd bij de onderwijsinstellingen. De commissie bespreekt met het bestuur de voortgang op de harmonisatie van de kwaliteitszorg en de kwaliteitsborging binnen de gefuseerde instelling en geeft advies over de (door) ontwikkeling van de kwaliteitszorg in het hbo, mbo en vo.

12.4 Werkgever

De Raad van Toezicht vult zijn rol van werkgever in via de Remuneratiecommissie. De voorzitter en de vicevoorzitter van de raad zijn de leden van de commissie.

In maart van het verslagjaar voeren de voorzitter en de vicevoorzitter functioneringsgesprekken met de leden van het College van Bestuur van Aeres. In de gesprekken is aandacht voor de mate van realisatie van het geformuleerde strategische beleid, voor organisatiedoelen, voor competenties van de bestuurders en voor verwachtingen en wensen voor de toekomst.

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de leden van het College van Bestuur zijn omschreven in het bestuursreglement. De honorering van het College van Bestuur past binnen de wetgeving (WNT) (zie ook § 2.4). De WNT-klasse voor 2023 stelt de Raad van Toezicht vast in de vergadering van 11 november 2022.

12.5 Netwerker

De netwerkrrol van de Raad van Toezicht betreft de relaties van de raad met de omgeving waarin hij opereert. Die rol is essentieel voor een organisatie die zich wil kunnen aanpassen aan een veranderende omgeving. Daarvoor is het nodig om tijdig te kunnen anticiperen op relevante informatie uit andere sectoren en van verschillende groepen.

De leden van de raad vervullen deze rol door gebruik te maken van de kennis die ze verwerven binnen de eigen netwerken. Door een evenwichtige samenstelling vanuit verschillende werkvelden en achtergronden kan de raad bij het vervullen van zijn rollen als toezichthouder en adviseur ontwikkelingen in zowel de groene sector als de onderwijssector meenemen. Zie ook bijlage 3 voor de achtergrond en netwerken van de leden van de Raad van Toezicht.

12.6 Werkwijze

De Raad van Toezicht belegt in 2023 zes reguliere vergaderingen. Een van deze reguliere vergaderingen is gekoppeld aan een tweedaagse deskundigheidsbevordering waarbij de Raad van Toezicht en het College van Bestuur dit jaar bezoeken afleggen in Barneveld. Naast de reguliere vergaderingen vindt er een themabijeenkomst plaats waarbij de raad in gesprek gaat met het College van Bestuur en de leden van het Aeres MT over strategische keuzen voor de strategie 2023-2027.

De raad heeft de goede gewoonte om op Aeres-locaties te vergaderen; een ontmoeting met het managementteam op deze locaties vormt een onderdeel van het bezoek. Op deze wijze nemen de leden van de raad kennis van de diverse instellingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten van Aeres. In 2023 vergadert de raad op de locaties Aeres Tech

(studio), Aeres Farms, Aeres MBO Barneveld, Aeres Hippisch Centrum, Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord en Aeres MBO Leeuwarden.

De voorzitter en vicevoorzitter van de Raad van Toezicht, het College van Bestuur en de bestuurssecretaris bereiden de reguliere vergaderingen samen voor. Het College van Bestuur verschaft de Raad van Toezicht alle informatie die nodig is om adequaat toezicht te kunnen houden. Belangrijke beslissingen en complexe zaken worden voor advies of goedkeuring voorgelegd. De raad vergadert in principe in aanwezigheid van het College van Bestuur.

Voorafgaand aan de vergaderingen vindt een korte voorvergadering plaats zonder het College van Bestuur. De voorzitter, de vicevoorzitter en de bestuurssecretaris bereiden deze voorvergaderingen voor. In de voorvergaderingen bespreekt de raad belangrijke aandachtspunten die terug moeten komen in de vergadering met het bestuur, het eigen functioneren en het functioneren van het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht is integraal verantwoordelijk voor alle aandachtsgebieden. De raad heeft een Remuneratiecommissie waarin de voorzitter en de vicevoorzitter zitting hebben, een Commissie Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit bestaande uit drie leden van de raad en als pilot een Auditcommissie bestaande uit een drietal leden.

De specifieke kennis op onderdelen waarborgt de raad middels het profiel van de leden van de Raad van Toezicht. De raad hecht eraan dat alle leden van de raad hun verantwoordelijkheid voor het toezicht op Aeres op alle domeinen en onderdelen in gelijke mate dragen.

De Raad van Toezicht houdt conform de afgesproken planning-en-control-cyclus toezicht op de financiën en ontvangt hiervoor per trimester een rapportage. Deze rapportages bevatten de benodigde financiële kengetallen en sturingsinformatie. Het College van Bestuur en het hoofd Financiën & Control bespreken de informatie met de Auditcommissie. Ook risicomanagement is hierbij een belangrijk bespreekpunt. Naast de trimesterrapportages bieden de managementletter en het accountantsverslag houvast in het toezicht houden op de financiële gang van zaken bij Aeres. Aeres volgt de punten uit de managementletter en het accountantsverslag van 2022 op of ze zijn onderhanden. De Raad van Toezicht is tevreden over de financiële continuïteit en stabiliteit van Aeres, maar blijft strikt toezien op de financiële ontwikkelingen en zal hierbij de ontwikkeling van de leerling- en studentenaantallen nauwlettend volgen.

Binnen Aeres is de begroting een belangrijk middel om op te sturen. De raad heeft het recht om deze jaarlijks goed te keuren. De begroting laat de ruimte en de kaders zien waarbinnen budgethouders mogen opereren. De meerjarenbegroting (MJB) is een vertaling van de visie van Aeres naar de planning en sturing voor de komende jaren. De MJB biedt, samen met de gerelateerde investeringsplannen, inzicht in het financiële beleid van Aeres en de haalbaarheid van de ambities op het vlak van groei en onderwijsvernieuwingen. De raad keurt naast de begroting

ook de geconsolideerde jaarrekening van Aeres en de bijbehorende jaarrekeningen van de stichtingen en bv's goed.

12.6.1 Deelname en honorering

Samenstelling Raad van Toezicht

Alle zaken rond de samenstelling en de onafhankelijkheid van de Raad van Toezicht en de zittingsperiode van de leden zijn geregeld in het bestuursreglement.

De Raad van Toezicht handelt proactief in situaties waarin sprake is van een (potentieel) tegenstrijdig belang inzake het aftreden/(tijdelijk) neerleggen van functies van een lid of voorzitter RvT. In 2023 is hier geen sprake van.

In 2023 wisselen de voorzitter en vicevoorzitter van functie na een positief advies van de Centrale Ondernemingsraad (COR). De raad herbenoemt twee leden voor een tweede termijn.

De samenstelling van de raad staat in bijlage 3.

Honorering

Op basis van de CBS-index voor de cao-sector gesubsidieerde instellingen bedraagt het indexpercentage 2,9% ten opzichte van het jaar daarvoor. Aeres verhoogt de vergoeding 2023 met dat percentage ten opzichte van de vergoeding 2022.

De leden van de raad ontvangen tevens een brutovergoeding van € 0,19 per km voor hun reiskosten.

12.6.2 Tegenstrijdig belang

In 2023 keurt de Raad van Toezicht geen besluiten goed tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen spelen die van materiële betekenis zijn voor Aeres of de leden van de Raad van Toezicht.

12.6.3 Deskundigheidsbevordering

Onderwerpen deskundigheidsbevordering

De Raad van Toezicht blijft werken aan de bevordering van de eigen deskundigheid en zorgt zo voor continuïteit in ervaring en expertise rond de verschillende domeinen, zoals onderwijs, onderzoek, kennisvalorisatie, het bedrijfsleven en financiën. Hij creëert bovendien relevante netwerken en inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen, zowel nationaal als internationaal. De raad vult de deskundigheidsbevordering zowel collectief als individueel in. Daarnaast participeert een aantal leden namens de raad in de Platforms Raden van Toezicht mbo en hbo. Terugkoppeling van de bevindingen vanuit deze platforms vindt plaats in de eerstvolgende reguliere vergadering.

In 2023 volgen twee leden een masterclass Duurzaamheidsverslaggeving en één lid volgt een cursus Financieel management voor non-financiële in het onderwijs.

In de reguliere vergadering van april informeert de directeur van Aeres Farms de leden van de raad over de ontwikkelingen bij Aeres Farms. In november geeft het hoofd van de stafdienst Corporate Communicatie een toelichting op de organisatie en de toekomstige richting van marketing en communicatie. Tijdens de vergaderingen van juni, september, november en december krijgen de leden van de raad een rondleiding bij en informatie over respectievelijk Aeres MBO Barneveld, Aeres Hippisch Centrum, Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord en Aeres MBO Leeuwarden.

In de Commissie Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit verzorgen de beleidsmedewerker en examensecretaris van Aeres PrO, VMBO en MBO in de vergadering van mei een toelichting op de wettelijke grondslagen van de examinering binnen het vmbo. In de vergadering van oktober neemt de programmamanager Onderwijs en Innovatie de leden van de commissie mee in de ontwikkeling van de onderwijskundige visie als randvoorwaarde van de strategie 2023-2027.

Zelfevaluatie

In maart 2023 vindt een bijeenkomst plaats in het kader van de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht. Hierbij is via Management Drives aandacht besteed aan de kracht van de individuele leden van de Raad van Toezicht en de kracht en uitdagingen van de Raad van Toezicht als team.

De pilot-Auditcommissie evalueert zichzelf in de commissie en met de gehele raad. De raad stelt het reglement op basis van deze evaluatie bij en de commissie krijgt per 1 januari 2024 een permanente status.

12.6.4 Overleg inspraakorganen

Conform het reglement Raad van Toezicht voert de raad twee keer per jaar formeel overleg met een afvaardiging van de Centrale Ondernemingsraad (COR), de Centrale Ouder- en Studentenraad Aeres PrO, VMBO en MBO, de Centrale Studentenraad (Aeres Hogeschool), de Medezeggenschapsraad Aeres Praktijkonderwijs Emmeloord en de OR Aeres Agree.

De raad neemt de bevindingen inzake het toezicht op de horizontale dialoog mee in zijn werk. In 2023 bespreekt hij de samenwerking en communicatie tussen College van Bestuur, medezeggenschap en Raad van Toezicht, de strategie, kaderbrief en basisvaardigheden.

12.7 Rol Raad van Toezicht in ontwikkelingen Aeres

In de vergaderingen van de Raad van Toezicht vinden gesprekken plaats met het bestuur over zowel interne als externe ontwikkelingen. Gesprekken over mogelijke consequenties van bepaalde ontwikkelingen en het anticiperen hierop, gesprekken over het zien van kansen en het uitzetten

van strategische lijnen, maar ook gesprekken over het borgen en monitoren van kwaliteit of het nemen van maatregelen indien noodzakelijk. De raad is zich hierbij wel bewust van zijn rol: het College van Bestuur bestuurt, de Raad van Toezicht houdt toezicht.

Strategieontwikkeling en maatschappelijke dilemma's

In 2023 is de Raad van Toezicht vanuit zijn adviesrol betrokken bij de strategieontwikkeling. Tijdens een themabijeenkomst in februari gaat de raad in gesprek met het bestuur en de leden van het Aeres MT over een viertal strategische issues: Aeres in het donkergroene domein, Aeres in het lichtgroene domein, (lokaal) ondernemerschap versus meer centrale regie en de noodzaak en vorm van internationalisering.

Op 3 april 2023 vindt er een strategisch diner plaats. Alle leden van de raad nodigen hierbij iemand vanuit het eigen netwerk uit. Tijdens het diner toetsen de aanwezigen visies op ontwikkelingen binnen de diverse (groene) sectoren en binnen het onderwijs en onderzoek aan de positie van Aeres en de strategische keuzen die Aeres maakt.

De raad geeft in de vergadering van 23 juni 2023 goedkeuring aan het strategisch beleidsplan in de vorm van het strategiedocument 2023-2027, de strategische missie en de strategische visie.

Onderwijs en kwaliteit

Het houden van toezicht op de onderwijskwaliteit maakt een essentieel onderdeel uit van het werk van de raad en staat structureel op de agenda. In 2023 komt de Commissie Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit (Commissie OO&K) twee keer bijeen. De commissie bespreekt de inhoudelijke rapportages, waaronder de tevredenheidsmetingen, de beoordelingsrapporten, de onderwijsopbrengsten, de voortgangsrapportages NPO en de jaarverslagen van de examencommissies.

De documenten die op de agenda staan van de Commissie OO&K zijn beschikbaar voor de gehele raad. Rapportages van externe toezichthouders agendeert de raad altijd ter informatie op zijn agenda. De Commissie OO&K bereidt een nadere analyse van de rapportages voor, waarna ze haar bevindingen terugkoppelt naar de hele Raad van Toezicht.

De voorzitter van de raad en de voorzitter van de Commissie OO&K spreken in het najaar van 2023 met de Onderwijsinspectie in het kader van het vierjaarlijks onderzoek bij Aeres VMBO en MBO.

Huisvesting en beheer

Om goed toezicht te kunnen houden op de bouwprojecten van Aeres informeert het bestuur de raad via de Q1-, T2- en T3-rapportages en vastgoedrapportages over de stand van zaken daaromtrent. Risicomanagement is een vast onderdeel van deze rapportages. De vastgoedrapportages bevatten sinds 2023 een toelichting op en een overzicht van verkenningen die Aeres opstart ten aanzien van het vastgoed.

Financiën en control

De raad keurt het geïntegreerde jaarverslag en de jaarrekeningen van 2022 van alle juridische eenheden goed in de vergadering van 23 juni 2023. In deze vergadering bespreekt hij tevens het accountantsverslag 2022. Dit gebeurt in het bijzijn van de in 2018 door de raad benoemde externe accountant.

De raad houdt toezicht op het instellen en handhaven van interne procedures die ervoor zorgen dat het College van Bestuur beschikt over alle financiële informatie die tijdigheid, volledigheid en juistheid van de interne en externe financiële verslaglegging waarborgt. Op deze wijze houdt de raad toezicht op de rechtmatige verwerving en rechtmatige en doelmatige besteding van middelen.

Hiervoor stelt de raad als pilot een Auditcommissie in. De primaire taak van de Auditcommissie is het voorbereiden en ondersteunen van besluitvorming van de Raad van Toezicht bij zijn toezichthoudende taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van de rechtmatigheid en doelmatigheid van het financieel beheer en beleid van Aeres. Hiervoor komt de Auditcommissie vier keer bijeen.

De commissie bespreekt de kaderbrief 2023, de eindrapportage (T3) 2022, het geïntegreerd jaarverslag 2022, het accountantsverslag en de tweede rapportage (T2) 2023.

De commissie geeft de raad advies over de goedkeuring van de begrotingen van Verticaal Transport Centrum bv en Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport bv.

In 2023 bespreken de voorzitter van de Raad van Toezicht en de voorzitter van de Auditcommissie gezamenlijk het functioneren van de externe accountant. Op 27 september 2023 vindt de pre-audit met de accountant plaats door de Auditcommissie in aanwezigheid van het bestuur. Bij de pre-audit staat de optimalisatie van de samenwerking tussen accountant en de organisatie in het proces van uitvoering van de accountantscontrole centraal.

De resultaten van de interimcontrole liggen vast in de managementletter 2023, die de raad agendeert voor de vergadering van 15 december 2023.

De Raad van Toezicht ziet een organisatie waarbij alle betrokken medewerkers, management en bestuur zich optimaal inzetten in het belang van leerlingen, studenten, cursisten en klanten. Met deze inzet ziet de Raad van Toezicht de toekomst van Aeres positief tegemoet.

Annie van de Riet, voorzitter van de Raad van Toezicht

Bijlagen

Inhoud

Bijlage 1	Verklarende woordenlijst	287	Bijlage 6	Overzicht en kengetallen Aeres VMBO	308
Bijlage 2	Verklaring bevoegd gezag	291	Bijlage 7	Overzicht en kengetallen Aeres MBO	314
Bijlage 3	Samenstelling Raad van Toezicht	292	Bijlage 8	Overzicht en kengetallen Aeres Hogeschool	326
Bijlage 4	Samenstelling College van Bestuur	295	Bijlage 9	Publicatielijst Aeres Hogeschool	333
Bijlage 5	Kengetallen personeel	297	Bijlage 10	Helderheid in bekostiging	346

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst

AAI	animal-assisted intervention	CO	Centrale Ouderraad
ABC	Agrarisch Bedrijvencentrum Dronten.	COBEX	College van Beroep voor de examens
Ad	Associate degree is een wettelijk erkende graad zoals de bachelor en de master.	CoE	Centre of Expertise (hbo)
ADEF	Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten	COR	Centrale Ondernemingsraad
AHW	Aeres Hogeschool Wageningen	Crebo	Erkende instellingscode Centraal Register Beroepsopleidingen.
AIC	Agri Innovation Center Dronten	CROHO	Erkende opleidingscode Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs.
AISF	(Stichting) Aeres International Student Fund; draagt bij aan de studiekosten van buitenlandse studenten.	CSR	Centrale Studentenraad
AMN	Bedrijfsnaam van een organisatie die gespecialiseerd is in testen.	CvB	College van Bestuur
aoc	agrarisch opleidingscentrum	CWI	Commissie wetenschappelijke integriteit
ATC(B/I)	Aeres Training Centre (Barneveld of International)	deelnemer(s)	Zowel de naam voor een mbo-bbl-deelnemer als die voor de combinatie van leerlingen, studenten en cursisten.
ATP	Aeres Tech Productions	derivaat	Financiële derivaten zijn beleggingsinstrumenten die hun waarde ontleen aan de waarde van een ander goed, zoals een afspraak dat je een bepaalde uitgave gaat doen tegen een vastgestelde prijs.
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	diploma-	Het diplomaresultaat is het percentage leerlingen/studenten dat met een diploma het onderwijs-
BA	basisarrangement	resultaat	onderdeel van Aeres verlaat ten opzichte van het totale aantal leerlingen/studenten dat in het verslagjaar de instelling verlaat.
bb	basisberoepsgerichte leerweg vmbo	dlr	doorlopende leerroute
bbl	beroepsbegeleidende leerweg mbo	doorlopende	Een geheel van maatregelen en afspraken dat ervoor zorgt dat er zo min mogelijk overlap, breuken of
bc-code	beroepsopleidingscode of beroepscode	leerlijn	lacunes zijn bij de overstap van het ene onderwijstype naar het andere of van niveau/leerweg naar niveau/leerweg. Binnen Aeres zijn een aantal doorlopende leerlijnen, waaronder de leerlijn mbo-hbo Dier & Gezondheidszorg.
BDB	Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid	DOT	Digitale Observatie Tool
benchmark	Systematisch onderzoek naar de prestaties en de onderliggende processen en methoden van een of meer leidende referentieorganisaties op een bepaald gebied. Het doel is de eigen prestaties door vergelijking te kunnen iken en te verbeteren.	D&P of DP	Dienstverlening en Producten
bhv	bedrijfshulpverlening	DPO	Data Platform Onderwijs
bio-spot	Ontmoetingsgelegenheid van ondernemers en onderwijs uit de biologische sector.	DT	Deeltijd
neutraal	Bijzonder verwijst naar het feit dat de school bestuurd wordt door een vereniging of stichting en niet door de overheid zoals de openbare scholen. De neutrale grondslag geeft aan dat de school uitgaat van gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwingen en maatschappelijke stromingen.	DUO	DUO is de uitvoeringsorganisatie van de Rijksoverheid voor het onderwijs. DUO financiert en informeert onderwijsdeelnemers en onderwijsinstellingen en organiseert examens.
bijzondere grondslag		DUS-I	Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen
bol	beroepsopleidende leerweg mbo	ECO	Ethische Commissie Onderzoek
bpv	beroepspraktijkvorming	ECTS of EC	European Credit Transfer System. De studiebelasting wordt sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur uitgedrukt in internationaal vergelijkbare ECTS. Een credit is ook bekend onder de oude naam studiepunten.
BRIN	instellingscode Basisregistratie Instellingen	EER	Europese Economische Ruimte
BS	beroepssituatie		
BSA	bindend studieadvies		
(BW)WW	Bovenwettelijke werkloosheidsuitkering als aanvulling op de WW		
cao	collectieve arbeidsovereenkomst		
ce	centraal examen (cijfer)		
CEC (Ceco)	Centrale Examencommissie		
CEC	Calf Expertise Centre		
CIV	Centrum voor Innovatief Vakmanschap (mbo)		
CKMBO	Commissie Kwaliteitsafspraken MBO		

EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	liquiditeit	Het totaal aan middelen dat Aeres kan
EVC	Erkenning Verworven Competenties		aanwenden om betalingen te verrichten. Het
EZ	Ministerie van Economische Zaken.		gaat meestal om cash geld of bezittingen of
F&C	Financiën en Control of Finance & Control		beleggingen die snel omgezet kunnen worden
FAN	Food Academy Nijkerk	LIS	in contant geld.
GAC	Geschillenadviescommissie	LIO	Leerlinginformatiesysteem, wordt ook
Geldstromen	Eerste geldstroom = rijksbekostiging.	LLO	leerlingvolgsysteem genoemd.
	Tweede geldstroom = gelden op basis	LMS	leraar in opleiding
	van projecten en subsidies van overheid	LNv	Leven Lang Ontwikkelen
	en niet-commerciële instellingen. Voor		Learning Management Systeem
	onderzoek moet Aeres penvoerder van het	LOB	Ministerie van Landbouw, Natuur en
	onderzoeksproject zijn.	LONK	Voedselkwaliteit.
	Derde geldstroom = middelen van	LOT	loopbaanoriëntatie en -begeleiding
	commerciële organisaties. Voor onderzoek	lwoo	Leren Ondernemen op Nagele Kavel
	moet Aeres penvoerder van het	lw	Leren Ondernemen in de Tuinbouw
	onderzoeksproject zijn.		leerwegondersteunend onderwijs
GGI	Groen, grond en infra	mbo	Leer-werk-traject van de Friese locaties.
gl	gemengde leerweg vmbo	METC	
glr, ook dlr	geïntegreerde leerroute (doorlopende en	MHBO	middelbaar beroepsonderwijs
	geïntegreerde leerroute vmbo-mbo)		Medisch-ethische toetsingscommissie
GV	gezamenlijke vergadering (medezeggenschap	MJB	Doorlopend leertraject mbo-hbo, vaak een
	hogeschool)	MLI	versneld traject (op maat).
H&B	Huisvesting & Beheer	MR	meerjarenbegroting
hao	hoger agrarisch onderwijs	MT	Master Leren en Innoveren
hbo	hoger beroepsonderwijs	MTO	medezeggenschapsraad
HGL	Het Groene Lyceum	MVT	managementteam
HON	Hogescholen Onderzoeksnetwerk		medewerkerstevredenheidsonderzoek
hpo	Lerarenopleiding – hoger pedagogisch		moderne vreemde talen
	onderwijs.		
HRM	Human Resources Management	nb	Nota bene: (cijfers) nog niet bekend. Deze
IAC	Interne Adviescommissie		cijfers van het verslagjaar komen pas na de
ICT	informatie- en communicatietechnologie	NER-regisseur	oplevering van het jaarverslag beschikbaar.
ICVP	Interne contact- of vertrouwenspersoon		Regisseur voor onderwijs en examens
	sociale veiligheid	ngo	Nederlands, Engels en rekenen.
IM	informatiemanagement		Niet-gouvernementele organisatie of ook
IOP	individueel ontwikkelplan		wel non-gouvernementele organisatie: is
IOP	inhaal- en ondersteuningsprogramma		een organisatie die onafhankelijk is van de
ISO	International Organization for		overheid en zich op een of andere manier richt
	Standardization		op een verondersteld maatschappelijk belang.
Itslearning	Leerplatform speciaal voor het onderwijs.	NIL	Natuurinclusieve landbouw
jaarverslag	Is het gehele verslagleggingsdocument. Dit	NPO	Nationaal Programma Onderwijs
	bestaat uit het beschrijvende deel, dat het	NPPL	Nationale Proeftuin Precisie Landbouw
	bestuursverslag heet, de jaarrekeningen en de	NSE	Nationale Studenten Enquête
	bijlagen.	NVAO	Nederlands- Vlaamse Accreditatieorganisatie
JOB	Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs	NVKL	Nederlandse Vereniging van ondernemingen
JR	jaarresultaat		op het gebied van de Koudetechniek en
KA	kwaliteitsagenda	NVWA	Luchtbehandeling
kb	kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo)	NWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
KIC	Kennis- en Innovatieconvenant	NWO	Nationale Wetenschapsagenda
LEO	Lokale Examenorganisatie		Nederlandse Organisatie voor
L.INT	Regeling lectorposities bij instituten.	O&I	Wetenschappelijk Onderzoek
		O&K	
		OAR	Ontwikkeling & Innovatie
		OCW	Stafdienst Onderwijs & Kwaliteit Aeres PrO,
			VMBO en MBO.
		OER	Ouderadviesraad
		OiO	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
			Wetenschap.
			Onderwijs- en Examenreglement
			Onderzoek in Onderwijs

OKP	Orange Knowledge Programme van Nuffic	SABE	Subsidiemodule agrarische bedrijfsadviesing en educatie
OO&K	(Commissie) Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit	SBB	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
OOK	onderwijsovereenkomst	SDG	Sustainable Development Goal (van UNESCO)
OOP	onderwijsondersteunend personeel	se	schoolexamen(cijfer)
OP	onderwijzend personeel	SIA/RAAK	Stichting Innovatie Alliantie (ook RAAK-regelingen)
OR	ondernemingsraad	SIS	Studenten Informatie Systeem
PAS-groen	Praktijk, Arbeid, Scholing in de groene sector	slb'er	studieloopbaanbegeleider
PD	professional doctorate	SMO	Sociaal Medisch Overleg (tussen bedrijfsarts, P&O en leidinggevende)
PDCA	(kwaliteitscyclus) Plan-Do-Check-Act	solvabiliteit	Mate waarin Aeres aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Het is de verhouding tussen de totale bezittingen (eigen vermogen) en schulden (vreemd vermogen).
PEC	Poultry Expertise Centre		Solvabiliteit 2 is de solvabiliteit inclusief voorzieningen.
PIL	Poultry Innovation Lab	SPRONG	Stimulering van PRaktijkgerichte ONderzoeksGroepen
PLG	professionele leergemeenschap	SR	studentenraad
PMR	Personeelsgeleding van de medezeggenschap(sraad).	STIB	Strategisch ICT-Beraad
PNIL	Personeel niet in loondienst, ook formatie niet in loondienst	SVH	Stichting Vakbekwaamheid Horeca
P&O	Personeel & Organisatie	SW	sociale werkvoorziening
POP ₃	Derde Europese plattelandsontwikkelingsprogramma.	SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
pps	Publiek-private samenwerking, vaak met financiering van een private financier door een private organisatie of met (overheids)subsidie.	TC of ATC	Aeres Training Centre(s)
Praktijk-verklaring	Deze verklaring is een kwalificatieoptie in het mbo. Een student behaalt een diploma, een of meerdere certificaten of een of meerdere praktijkverklaringen. Synoniemen zijn schoolverklaring en mbo-verklaring.	TCVT	Toezicht Certificatie Verticaal Transport
PrO	praktijkonderwijs	tl	theoretische leerweg vmbo
PSA	Personeels- & Salarisadministratie	TMT	Tailor-Made Training
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting	TPO	Team Praktijkgericht Onderzoek
PTC	Praktijk Training Centrum	TRL-level, -niveau	Technology Readiness Levels. Technologiegereedheidsniveaus zijn een methode voor het schatten van de volwassenheid van technologieën
PvB	Proeve van Bekwaamheid		
PVG	Praktijkkennis voor Voedsel en Groen (SIA en LNV)	UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
RAP	Subsidieregeling Regionale aanpak personeelstekort onderwijs 2020 en 2021.	vavo	voortgezet algemeen volwassenenonderwijs
rentabiliteit	Verhouding tussen opbrengsten en de lasten die gemaakt zijn om dat resultaat te maken. Met andere woorden: rentabiliteit zegt iets over de resultaatgerichtheid (winst) van een organisatie.	VBW	Vereniging Bloemist-Winkeliers
RATO	Regio voor de Arbeidsmarkt van de Toekomst van het Onderwijs	VCA	Veiligheid, Gezondheid en Milieu Checklist Aannemers
RI&E	risico-inventarisatie & -evaluatie	VH	Vereniging Hogescholen
RIF	Regionaal Investeringsfonds (mbo)	VHG	Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners
RIO	Registratie Instellingen en Opleidingen (opvolger BRIN, zie ook BRON)	VHL	(hogeschool) Van Hall Larenstein
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiepunt of Coördinatiefunctie	VN	Verenigde Naties
RMT	Regionale Mobiliteitsteams	vo	voortgezet onderwijs
ROA	Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt	vso	voortgezet speciaal onderwijs
roc	regionaal opleidingscentrum	vsg	verticale scholengemeenschap
RPO	Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen	vsv'ers	voortijdig schoolverlaters
RvC	Raad van Commissarissen	VT	voltijd
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	WBIO	wet BIO of Wet op de beroepen in het onderwijs
RvT	Raad van Toezicht	WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs

WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
WMEB	Wet medezeggenschap educatie en beroepsonderwijs
WMS wns	Wet Medezeggenschap Scholen werknemers/medewerkers
WNT	Wet normering topinkomens (lange versie: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector)
WOR	Wet op de ondernemingsraden
WUR	Wageningen University & Research (Wageningen Universiteit en Researchcentrum) of Wageningen UR
wvlo	wendbaar vakmanschap in lerende organisaties
WVO 2020	Wet voortgezet onderwijs 2020

Bijlage 2 Verklaring bevoegd gezag

Het College van Bestuur van Aeres verklaart dat alle opleidingen voldoen aan de wettelijke vereisten. Hieronder is beschreven welke maatregelen Aeres PrO, VMBO en MBO (PrO, vmbo en mbo) en Aeres Hogeschool (hbo) nemen om dat te kunnen garanderen.

Aeres PrO, VMBO en MBO

In § 3.4.1 is aangegeven hoe Aeres PrO, VMBO en MBO zorg draagt voor de kwaliteit en wat de resultaten hiervan zijn, in § 3.4, Lerende cultuur en personele zaken, en in § 3.32.1 en § 11.9.2 hoe de instelling zorgt voor competente medewerkers die de vertaalde eisen kunnen implementeren en uitvoeren.

Vo (praktijkonderwijs en vmbo)

De wettelijke vereisten waaraan het vmbo moet voldoen, liggen vast in de Wet voortgezet onderwijs 2020 (WVO 2020) en de overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Daarnaast voldoet het onderwijs aan de governancecode hbo, de cao vo, de Wet op de ondernemingsraden, de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS) en de Wet op de beroepen in het onderwijs (wet BIO).

Aeres Praktijkonderwijs en Aeres VMBO volgen de (nieuwe) wettelijke bepalingen jaarlijks. Zij stellen vierjaarlijks een schoolplan op, op grond van artikel 24 van de Wet voortgezet onderwijs 2020. Het schoolplan bevat een beschrijving van het beleid voor de kwaliteit van het onderwijs dat binnen de instelling wordt gevoerd, en omvat in ieder geval:

- het onderwijskundig beleid;
- het personeelsbeleid;
- het beleid voor de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs.

Het bevoegd gezag van Aeres PrO, VMBO en MBO stelt het schoolplan op voorstel van de medezeggenschapsorganen voor een periode van vier jaar vast. Beleidsthema's worden periodiek behandeld in vo-beleidsoverleg.

Mbo

De wettelijke vereisten waaraan het mbo moet voldoen, liggen vast in de Wet educatie en beroepsonderwijs en de overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Economische Zaken. Daarnaast voldoet het onderwijs aan de governancecode hbo, de cao mbo, de Wet op de ondernemingsraden en de Wet beroepen in het onderwijs (wet BIO).

Aeres MBO volgt de wettelijke bepalingen jaarlijks. Beleidsthema's worden periodiek behandeld in mbo-beleidsoverleg.

Aeres Hogeschool

De wettelijke vereisten waaraan het hbo moet voldoen, liggen vast in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk

onderzoek (WHW) en de overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Economische Zaken. Daarnaast voldoet het onderwijs aan de governancecode hbo, de cao hbo en de Wet op de ondernemingsraden.

Het Onderwijs Service Bureau van Aeres Hogeschool volgt de wettelijke bepalingen en ontwikkelingen. Vervolgens vertaalt hij de nieuwe vereisten naar het beleid en het onderwijs door jaarlijks de curricula van de opleidingen aan te passen.

In § 4.8 is aangegeven hoe Aeres Hogeschool zorg draagt voor de kwaliteit en wat de resultaten daarvan zijn, in § 11.9.2 hoe de hogeschool zorgt voor competente medewerkers die de vertaalde eisen kunnen implementeren en uitvoeren.

Bijlage 3 Samenstelling Raad van Toezicht

	M/V	Geboortedatum	Tijdstip 1e benoeming	Lopende termijn tot	Herbenoembaar
Mevrouw A. van de Riet (Annie) Voorzitter vanaf 1 mei 2023 Lid Remuneratiecommissie	V	26-01-1963	01-06-2020	01-06-2024	J
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Bestuurder, toezichthouder en mediator				
Nevenfunctie(s)	Voorzitter AVAG Directeur stichting Hortivation Voorzitter RvT Stichting ETG (tot 31-12-2023) Commissaris Fien Wonen, voorzitter remuneratiecommissie (vanaf 1-9-21)				
Loopbaan	Stafmedewerker/secretaris Hoofdproductschap Akkerbouw (1989-1993) Management- en directiefuncties, The Greenery (1994-2007) Directeur NVM (2007-2018)				
De heer T.P. Koekkoek (Theo) Vicevoorzitter vanaf 1 mei 2023 Voorzitter Remuneratiecommissie	M	05-09-1971	01-05-2019	01-05-2027	N
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Akkerbouwer/pluimveehouder sinds 1992				
Nevenfunctie(s)	Voorzitter RvC Vion Lid RvT Cosun Lid RvC Efteling				
Loopbaan	Voorzitter RvC Agrifirm (2002-2018) Voorzitter RvC Rabobank (2009-2018) Lid bestuur CDA (2013-2019)				
Mevrouw J.A.M. Pronk (Joke) Lid Voorzitter Auditcommissie	V	10-10-1965	01-09-2018	01-09-2026	N
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Consultant en eigenaar SterkMerk BV				
Nevenfunctie(s)	Member Board of Advisory & Business Development AgUnity Lid RvC Best Fresh Group				
Loopbaan	Product Manager, Beiersdorf (1992-1998) Principal Consultant, PwC Consultancy (1998-2002) Managementfuncties, H.J. Heinz Company (2002-2006) Director Marketing & Business Development, HAK (2006-2011) Managementfuncties, Ahold (2011-2015) Lid MR Oranje Nassau School Badhoevedorp (2008-2016) Lid RvT Stichting Nederland Schoon (2013-2015) Lid RvC AgroFair (2016-2022)				

	M/V	Geboortedatum	Tijdstip 1e benoeming	Lopende termijn tot	Herbenoembaar
De heer J.W. Santema (Jehannes) Lid Lid Auditcommissie	M	26-04-1977	01-07-2019	01-07-2027	N
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Directeur GCF B.V. sinds 2021 Directeur J.W. Santema Beheer B.V. sinds 2019				
Nevenfunctie(s)	Lid bestuur Stichting Slachtemarathon				
Loopbaan	Directeur ECOstyle Holding B.V. (2014-2021) (Senior) Assistant accountant Deloitte Accountants B.V. (1996-2004) (Senior) Manager Deloitte Accountants B.V. (2004-2010) Kantoorvoorzitter accon*avm (2010-2013) Financieel manager ECOstyle Holding B.V. (2014) Lid RvT Nordwin College (2019-2020)				
De heer K.W. Rutten (Kees) Lid Lid Auditcommissie	M	04-10-1982	01-06-2022	01-06-2026	J
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Directeur/bestuurder Leisurelands B.V. sinds 2020				
Nevenfunctie(s)	Commissaris en voorzitter auditcommissie Sportservice De Vallei Lid RvA Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen Voorzitter Vereniging OSO (overlegorgaan samenwerkingsverbanden openluchtrecreatie)				
Loopbaan	Managementfuncties Nederlandse Spoorwegen (2010-2016) Regiodirecteur Randstad Noord ProRail B.V. (2016-2020)				
De heer J.H. van Wenum (Jaap) Lid Lid Commissie OO&K	M	23-08-1970	01-06-2022	01-06-2026	J
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Akkerbouwer (V.O.F. van Wenum Akkerbouw) sinds 1998				
Nevenfunctie(s)	Voorzitter BO Akkerbouw Lid auditcommissie JoinData				
Loopbaan	Van Wenum Advies (consultant) (2006-2009) Senior adviseur LTO Noord/LTO Nederland (2008-2015) Voorzitter vakgroep akkerbouw/vollegrondsgroenteteelt LTO Nederland (2016-2022) Vicevoorzitter BO Akkerbouw (2016-2022) Lid algemeen bestuur LTO Noord (2016-2023)				

	M/V	Geboortedatum	Tijdstip 1e benoeming	Lopende termijn tot	Herbenoembaar
Mevrouw W.J.M. Hendriks (Hermien) Lid Voorzitter Commissie OO&K	V	15-09-1957	01-01-2023	01-01-2027	J
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Voorzitter RvB Koninklijke Auris Groep (sinds 1 december 2017)				
Nevenfunctie(s)	Lid wetenschappelijke adviesraad Utrecht Instituutef of Linguistics, Universiteit Utrecht Lid programmaraad Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (tot september 2023) Lid RvT NOBCO (Nederlandse Orde van Beroepscoaches) Voorzitter bestuur Simea, branche-organisatie voor onderwijsinstellingen voor kinderen met taalontwikkelingsstoornissen of die doof/slechthorendheid zijn				
Loopbaan	Faculteitsdirecteur Gezondheid, Gedrag & Maatschappij, Hogeschool Arnhem Nijmegen (jan - dec 2017) Associee werving-en-selectiebureau te Utrecht (2015-2016) Lid CvB ROC Midden Nederland (2009-2014) Diverse directiefuncties ROC ASA Amersfoort (2000-2009) Diverse directiefuncties hbo: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (1989–1999) Diverse docentschappen mbo en hbo; agrarisch en economisch administratief beroepsonderwijs (1981-1988)				
Mevrouw J.M.R. Beverwijk (Jasmin) Lid Lid Commissie OO&K	V	01-01-1974	01-01-2023	01-01-2027	J
Hoofdfunctie/beroepsuitoefening	Hoofd Education Affairs, Radboud Universiteit (sinds 2021)				
Nevenfunctie(s)	-				
Loopbaan	Opleidingsmanager tweedegraads lerarenopleidingen voor exact- en beroepsonderwijs, Hogeschool van Amsterdam (2019-2021) Directeur Nuffic Neso India (Bangalore) (2015-2018) Onderwijsmanager Advanced Master International Development, Radboud Universiteit (2009-2015) Universitair docent en onderzoeker (bestuurskunde), Universiteit Twente (1998-2009)				

Bijlage 4 Samenstelling College van Bestuur

Aeres heeft een tweehoofdig College van Bestuur, bestaande uit de heren Pellikaan en Komen, dat tevens het statutair bestuur vormt van Stichting Aeres Groep. De bestuurders van Stichting Aeres Groep vormen tevens het bestuur van de gelieerde stichtingen.

	M/V	Geboortedatum	Werkzaam bij Aeres sinds	In het CvB sinds
De heer B.M.P. Pellikaan (Bastiaan) Voorzitter College van Bestuur onderwijs- instellingen Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool sinds 28-06-2012	M	13-04-1959	01-01-2006	01-01-2006
Nevenfuncties - uit hoofde van functie -		Lid regieteam Groenpact Lid DB Connect Groen Lid Groene Tafel Lid bestuur Stichting CIV Agri & Food Lid bestuur Fruit Tech Campus Lid bestuur Poultry Expertise Centre Lid programmaraad boerderij van de toekomst Lid landbouwnetwerk Foodvalley Voorzitter bestuur Stichting Bedrijfstakgroep Groen Grond Infra Lid bestuur Stichting Delta Dairy Academy Lid ALV Hogescholen, MBO Raad en VO-raad Lid thema-adviescommissie doelmatigheid SBB Voorzitter Financiële Commissie MBO Raad Lid commissie Early Warning Systems MBO Raad Voorzitter bestuurlijk overleg Onderwijs Foodvalley Lid Noordelijk bestuurlijk mbo-hbo overleg Lid Innovatiepact Fryslân Lid RvA Biosintrum Lid Economic Board Regio Foodvalley Lid commissie Strategische Agenda Regio Foodvalley		
Nevenfuncties - niet uit hoofde van functie -		Lid RvT Verify (bezoldigd)		

	M/V	Geboortedatum	Werkzaam bij Aeres sinds	In het CvB sinds
De heer M.H.C. Komen (Rien) Vicevoorzitter College van Bestuur van de onderwijsinstellingen Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool sinds 01-01-2019	M	23-12-1968	01-01-2019	01-01-2019
Nevenfuncties - uit hoofde van functie -		Voorzitter bestuur Coöperatie Zuivelopleidingen Nederland Lid Stuurgroep NRO (NWO) Lid bestuur Stichting CIV Groen Lid bestuur Stichting Ieder MBO een Practoraat Lid bestuurlijke commissie Programma Praktijkkennis Voedsel & Groen, SIA Bestuurder MBO Life Sciences Voorzitter versnellingsprogramma Digitalisering & Technologisering Groen- pact Voorzitter opdrachtgeversgroep CIV Groen, praktijkcluster Groen, Natuur en Leefomgeving Lid bestuurlijk overleg Kenniscampus Ede Lid Gelders mbo-overleg Lid ALV MBO Raad Lid ALV Vereniging Hogescholen Lid Commissie Onderzoek Vereniging Hogescholen Lid validatiecommissie kwaliteitskring MBO Lid kerngroep Onderzoek & Innovatie MBO Raad Lid bestuurlijk overleg Flevo Campus Lid Versnellingskamer Living Lab Circulair Foodvalley Lid bestuurlijk overleg HAO Lid Groene Tafel Lid Stuurgroep Nationale Proeftuin Precisie Landbouw Lid bestuurlijk overleg mbo-hbo Noord-Holland/Flevoland Lid Gelders mbo-overleg Lid vereniging van eigenaren Aeres-Van Hall Larenstein		
Nevenfuncties - niet uit hoofde van functie -		Lid advisory board Application Centre for Renewable Resources (ACCRES) Voorzitter RvT Louis Bolk Instituut (bezoldigd)		

Bijlage 5 Kengetallen personeel

De kengetallen van Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*) en Stichting Agrotransfer Dronten (Aeres Agree) zijn apart gegeven aan het einde van de bijlage. Cijfers voor de onderwijsinstellingen en Stichting Aeres Tech komen uit het eigen personeelssysteem (AFAS). De cijfers van Stichting Agrotransfer Dronten, Aeres Farms Holding bv komen van een extern administratiebureau. De kleine bv's van Aeres Tech staan ook los van AFAS.

In de tabellen over de personele formatie is de flexibele inzet niet opgenomen. Deze staat in § 11.11.1, onder de kop Percentage flexibele inzet. Meer informatie over de definitie die Aeres hanteert voor vaste, tijdelijke en flexibele formatie staat in § 11.4.

Tabel 1 en 2 Aantal personeelsleden gesorteerd op instelling en vervolgens op (bedrijfs)activiteit en dienstverband
De onderstaande cijfers onderbouwen de inleidende tekst van hoofdstuk 11 (met name § 11.2) en de grafieken 11.1, 11.3 en 11.4.

Aantal medewerkers (wns)	Totaal wns		Voltijd wns			Deeltijd wns		
	2022	2023	2022	2023	2023	2022	2023	2023
per 31-12-2023	wns	wns	wns	wns	%	wns	wns	%
Stichting Aeres Groep								
Aeres Praktijkonderwijs	30	29	12	12	41,4%	18	17	58,6%
Aeres VMBO en Aeres MBO (incl. ATC)	1.290	1.301	357	375	28,8%	933	926	71,2%
Aeres Hogeschool	540	540	166	167	30,9%	374	373	69,1%
Bestuursbureau	110	127	54	65	51,2%	56	62	48,8%
Stichting Aeres Farms*	3	4	3	4	100,0%	0	0	0,0%
Stichting Aeres Tech (voorheen PTC+)**	40	46	20	27	58,7%	20	19	41,3%
Aeres Tech Productions bv	9	11	1	1	9,1%	8	10	90,1%
Tech Examen Centrum bv	3	0	2	0	0,00%	1	0	0,00%
VTC bv	13	8	9	7	87,5%	4	1	12,5%
NECV bv	2	2	0	0	0,00%	2	2	100,0%
Stichting Agrotransfer Dronten***	21	19	9	8	42,1%	12	11	57,9%
Ondersteunende stichtingen ****	0	0	0	0	0,0%	0	0	0,0%
Totaal Aeres	2.061	2.087	633	666	31,9%	1.428	1.421	68,1%

* Stichting Aeres Farms bestaat uit Aeres Holding bv en haar dochters Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Studentbedrijven bv, Aeres Biologisch Bedrijf bv en Aeres Weidebedrijf bv. Stichting Aeres Farms heeft vier (4 fte) vaste medewerkers. Daarnaast voeren losse krachten en studenten (ca. 1,7 fte) activiteiten uit in het kader van hun opleiding. Zij krijgen daar naast studiepunten een financiële vergoeding voor. Ze zijn werkzaam op basis van een nulurencontract voor een bepaalde periode (1 jaar) en voeren ook dat hele jaar werkzaamheden uit, met name in de periode van september tot juni. Deze tijdelijke krachten zijn niet meegenomen in de totale Aeres-formatie. Daarnaast werken er medewerkers die in het overzicht zijn opgenomen bij Aeres PrO, VMBO en MBO of Aeres Hogeschool mee in het kader van onderwijs, projecten of onderzoek. Zij begeleiden onder andere hun eigen studenten.

** Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*) bestaat sinds 2022 uit Aeres Tech (expertisecentra koude- en mobiele techniek), Aeres Tech Productions bv (ATP bv), Tech Examen Centrum bv, Verticaal Transport Centrum bv (VTC bv) en Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport bv (NECV bv). Aeres Tech Productions bv, Tech Examen Centrum bv, VTC bv en NECV bv zijn apart opgenomen in de tabel omdat deze medewerkers niet via PSA worden verloned. Personele informatie over deze bv's staat in hoofdstuk 6, Stichting Aeres Tech.

*** Stichting Agrotransfer Dronten is de gedeponeerde naam van het moederbedrijf van de activiteiten met de (handels)namen Agrotransfer Holding bv en Aeres Agree Recruitment bv. Samen opereren deze bv's onder de naam Aeres Agree.

**** De ondersteunende stichtingen Aeres International Student Fund en Stichting Dierenontdekkpark Barneveld hebben geen personeelsleden. Het werk voor deze stichtingen wordt uitgevoerd door mensen die onder Stichting Aeres Groep vallen en daar zijn opgenomen.

Aantal fte's per 31-12-2023	Totaal fte		Voltijd fte			Deeltijd fte		
	2022	2023	2022	2023	2023	2022	2023	2022
	fte	fte	Fte	Fte	%	Fte	Fte	%
Stichting Aeres Groep								
Aeres Praktijkonderwijs	23,30	24,0	12	12	50,0%	11,3	12,0	50,0%
Aeres VMBO en Aeres MBO (incl. ATC)	997,4	1.007,1	353	375	37,2%	640,4	632,1	62,8%
Aeres Hogeschool	411,4	409,6	166	167	40,8%	245,4	242,6	59,2%
Bestuursbureau	91,5	106,9	54	65	60,8%	37,5	41,9	39,2%
Stichting Aeres Farms*	3	4	3	4	100,0%	0,00	0	0,0%
Stichting Aeres Tech (voorheen PTC+)**	33,9	39,5	20	27	68,3%	13,9	12,5	31,7%
Aeres Tech Productions bv	6,1	7,6	1	1	13,2%	5,1	6,6	86,8%
Tech Examen Centrum bv	2,5	0	2	0	0,0%	0,5	0	0,0%
VTC bv	10,9	7,6	9	7	92,1%	1,9	0,6	7,9%
NECV bv	1,5	1,7	0	0	0,0%	1,5	1,7	100,0%
Stichting Agrotransfer Dronten***	18,2	16,5	9	8	48,7%	9,2	8,5	51,3%
Ondersteunende stichtingen ****	0	0	0	0	0,0%	0	0	0,0%
Totaal Aeres	1.599,7	1.624,5	633	666	41,0%	966,7	958,5	59,0%

Zie boven de tabel voor *, **, ***, **** en *****.

Tabel 3 Gemiddelde fte's en loonkosten per instelling en vervolgens op (bedrijfs)activiteit

Ontwikkeling gemiddelde leeftijd is weergegeven in tabel 10.

In het onderstaande overzicht zijn geen stagiair(e)s opgenomen.

	Gemiddeld aantal fte's			Gemiddelde loonkosten €		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Stichting Aeres Groep						
Aeres Praktijkonderwijs	22,3	23,4	24,3	71.287	73.073	80.691
Aeres VMBO en Aeres MBO (incl. ATC)	933,3	1.012,0	997,4	75.941	77.495	82.646
Aeres Hogeschool	357,4	397,7	414,6	83.693	86.674	92.068
Aeres Bestuursbureau	93,2	94,7	100,3	74.636	79.226	83.145
Stichting Aeres Farms**	6,3	6,3	6,7	44.360	44.291	49.469
Stichting Aeres Tech (voorheen PTC+)**	33,3	33,1	36,8	75.269	78.846	85.876
Aeres Tech Productions bv	6,2	6,1	7,2	54.457	52.365	63.394
Tech Examen Centrum bv	5,9	3,0	1,2	50.749	75.030	85.342
VTC bv (vanaf 23-11-2022)	-	10,9	9,5	-	77.255	76.385
NECV bv (vanaf 23-11-2022)	-	1,5	1,7	-	58.750	67.313
Stichting Agrotransfer Dronten****	17,6	17,7	17,7	69.010	70.943	71.289
Ondersteunende stichtingen *****	0	0	0	0	0	0
Totaal Aeres	1.475,2	1.606,4	1.617,4			

Zie onder tabel 1 voor *, **, ***, **** en *****.

- De gemiddelde loonkosten bij de onderwijsinstellingen zijn gestegen door de cao-verhoging.
- Bij Aeres Farms zijn, om de gemiddelde loonkosten te kunnen berekenen, de studenten (2,3 fte) wel meegenomen.

Stichting Aeres Groep

Tabel 4a t/m d Ziekteverzuimpercentages

De onderstaande cijfers onderbouwen grafiek 11.2 en de tekst van § 11.10.6.

Aeres Praktijkonderwijs

Deze cijfers zijn exclusief zwangerschap.

	2021	2022	2023
Kort	0,62	1,50	1,27
Kort middel	0,07	0,97	2,23
Lang middel	3,21	0,83	9,77
Lang	0,94	0,47	0,00
Totaal	4,84	3,77	13,27

Aeres VMBO en MBO (incl. Training Centres)

Deze cijfers zijn exclusief zwangerschap.

	2021	2022	2023
Kort	0,88	1,67	1,41
Kort middel	1,06	1,25	1,12
Lang middel	3,54	3,45	3,48
Lang	0,55	0,91	0,87
Totaal	6,03	7,28	6,88

Aeres Hogeschool

Deze cijfers zijn exclusief zwangerschap.

	2021	2022	2023
Kort	0,58	1,13	0,96
Kort middel	0,89	0,73	1,01
Lang middel	2,80	2,30	2,77
Lang	0,64	0,46	0,39
Totaal	4,91	4,62	5,13

Aeres Bestuursbureau

Deze cijfers zijn exclusief zwangerschap.

	2021	2022	2023
Kort	0,79	1,16	0,95
Kort middel	1,00	0,65	0,78
Lang middel	3,28	2,67	1,21
Lang	0,53	0,88	0,27
Totaal	5,60	5,36	3,21

Tabel 5a t/m e Vaste en tijdelijke betrekkingen

De onderstaande tabellen onderbouwen grafiek 11.5.

Aeres Praktijkonderwijs

	Vast			Tijdelijk		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Totaal wns	21	21	23	7	9	6
Totaal fte	18,7	17,1	18,7	4,2	6,2	5,3
Percentage fte	81,7%	73,4%	77,9%	18,3%	26,6%	22,1%

Aeres VMBO en MBO (incl. Training Centres)

	Vast			Tijdelijk		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Totaal wns	1.001	983	985	368	307	316
Totaal fte	789,3	776,5	773,8	175,2	220,9	233,3
Percentage fte	81,8%	77,9%	76,8%	18,2%	22,1%	23,2%

Aeres Hogeschool

	Vast			Tijdelijk		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Totaal wns	369	398	425	142	142	115
Totaal fte	284,9	308,9	328,1	82,2	102,5	81,5
Percentage fte	77,6%	75,5%	80,1%	22,4%	24,5	19,9%

Bestuursbureau

	Vast			Tijdelijk		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Totaal wns	94	93	104	12	17	23
Totaal fte	79,6	78,6	86,8	10,2	12,9	20,2
Percentage fte	88,6%	85,9%	81,2%	11,4%	14,1%	18,8%

Stichting Aeres Groep totaalpercentage vast en tijdelijk

Fte	Vast	Tijdelijk
2021	81,2%	18,8%
2022	77,7%	22,3%
2023	78,0%	22,0%

Tabel 6a t/m e Verhouding man : vrouw : non-binair

De onderstaande tabellen onderbouwen grafiek 11.6.

Verhouding medewerkers in aantallen (wns en fte)

2023	Mannen		Vrouwen		Non-binair		Totaal	
	wns	fte	wns	fte	wns	fte	wns	fte
Aeres Praktijkonderwijs	15	13,7	14	10,3	0	0,00	29	24,0
Aeres VMBO en Aeres MBO (incl. Aeres TC)	470	400,8	831	606,3	0	0,00	1.301	1.007,1
Aeres Hogeschool	236	189,8	304	219,8	0	0,00	540	409,6
Bestuursbureau	62	58,4	65	48,5	0	0,00	127	106,9
Totaal	783	662,71	1.214	884,9	0	0,00	1.997	1.547,6

Verhouding medewerkers in percentages en jaren (wns en fte)

Fte	Mannen	Vrouwen	Non-binair	Wns	Mannen	Vrouwen	Non-binair
Aeres PrO 2023	57,1%	42,9%	0,00%	Aeres PrO 2023	51,7%	48,3%	0,0%

Fte	Mannen	Vrouwen	Non-binair	Wns	Mannen	Vrouwen	Non-binair
Aeres VMBO en MBO 2021	43,2%	56,8%	0,00%	Aeres VMBO en MBO 2021	39,6%	60,6%	0,0%
Aeres VMBO en MBO 2022	41,1%	58,9%	0,00%	Aeres VMBO en MBO 2022	37,7%	62,3%	0,0%
Aeres VMBO en MBO 2023	39,8%	60,2%	0,00%	Aeres VMBO en MBO 2023	36,1%	63,9%	0,0%

Fte	Mannen	Vrouwen	Non-binair	Wns	Mannen	Vrouwen	Non-binair
Aeres Hogeschool 2021	48,8%	51,2%	-	Aeres Hogeschool 2021	45,2%	54,8%	-
Aeres Hogeschool 2022	46,4%	53,6%	-	Aeres Hogeschool 2022	42,2%	57,8%	-
Aeres Hogeschool 2023	46,3%	53,7%	0,0%	Aeres Hogeschool 2023	43,6%	56,4%	0,0%

Fte	Mannen	Vrouwen	Non-binair	Wns	Mannen	Vrouwen	Non-binair
Bestuursbureau 2021	51,9%	48,1%	-				
Bestuursbureau 2022	55,8%	44,2%	-				
Bestuursbureau 2023	54,6%	45,4%	0,0%	Bestuursbureau 2023	54,6%	45,4%	0,0%

Tabel 7a t/m f Overzicht onderwijsfuncties per instelling en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten

De onderstaande gegevens onderbouwen de grafieken 11.7, 11.9 en 11.11.

Aeres Praktijkonderwijs

	Functie-schaal	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
		N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Leraar en/of coördinator	LB	21	23	19	17,0	17,6	14,7
	LC	2	1	3	1,5	1,0	3,0
	LD	0	0	0	0	0,0	0,0
	LIO	1	1	1	1,0	1,0	1,0
Totaal		24	25	23	19,5	19,6	18,7

	2021	2022	2023
Percentage OP ten opzichte van OOP	85,2%	84,1%	81,2%

	Functie-schaal	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
		N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Docent en/of coördinator	LB	647	651	638	487,8	496,3	482,8
	LC	211	197	205	176,5	162,8	168,8
	LD	28	34	33	26,4	32,1	31,1
	LIO	6	8	1	0,1	3,6	0,5
Totaal		892	890	877	690,8	694,8	638,2

	2021	2022	2023
Percentage OP ten opzichte van OOP	71,6%	69,7%	69,5%

Aeres VMBO en MBO (incl. Training Centres)

	Functie-schaal	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
		N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Docent en/of coördinator	LB	647	651	638	487,8	496,3	482,8
	LC	211	197	205	176,5	162,8	168,8
	LD	28	34	33	26,4	32,1	31,1
	LIO	6	8	1	0,1	3,6	0,5
Totaal		892	890	877	690,8	694,8	638,2

	2021	2022	2023
Percentage OP ten opzichte van OOP	71,6%	69,7%	69,5%

Aeres Hogeschool

	Functie-schaal	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
		N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Basisdocent	10	6	6	1	3,7	4,6	1,0
Docent	11	237	267	276	174,8	197,8	203,9
Hogeschooldocent	12	69	72	72	57,0	60,8	59,6
Hogeschoolhoofddocent	13	10	10	12	8,9	9,1	11,0
Lector	>13	17	17	16	10,9	10,7	9,6
Totaal		339	372	377	255,3	283,0	285,1

	2021	2022	2023
Percentage OP ten opzichte van OOP	76,0%	68,8%	75,9%

Het Bestuursbureau heeft geen onderwijsfuncties.

Tabel 8a t/m d Overzicht ondersteunende functies per instelling en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten

De onderstaande gegevens onderbouwen de grafieken 11.8, 11.10, 11.12 en 11.13.

Aeres Praktijkonderwijs

Functie (schaal)	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
	N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Ondersteunende functies (1-9)	4	5	6	3,4	3,7	5,3
Staf (10-15)	0	0	0	0	0,0	0,0
Totaal	4	5	6	3,4	3,7	5,3

Aeres VMBO en MBO (incl. Training Centres)

Functie (schaal)	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
	N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Ondersteunende functies (1-9)	276	304	321	200,8	222,4	238,8
Staf (10-15)	87	96	103	73,2	80,2	85,0
Totaal	363	400	424	274,0	302,6	323,8

Aeres Hogeschool

Functie (schaal)	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
	N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Ondersteunende functies (1-9)	123	141	136	89,7	104,5	102,0
Staf (10 >)	21	27	27	19,6	24,0	22,6
Totaal	144	168	163	109,3	128,5	124,6

Bestuursbureau

Functie (schaal)	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
	N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Ondersteunende functies (1-9)	57	62	68	44,9	48,6	55,3
Staf (10 >)	46	48	59	41,9	42,9	51,6
Totaal	103	110	127	86,8	91,5	106,9

Tabel ga t/m e Aantal personeelsleden verdeeld naar leeftijd

De onderstaande gegevens onderbouwen grafiek 11.14 en vullen deze aan. Waar mogelijk zijn er ook landelijke cijfers ter vergelijking gegeven.

Aeres Praktijkonderwijs				
	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Aantal personen 2021	28	15	11	2
Aantal personen 2022	30	16	13	1
Aantal personen 2023	29	16	12	1
Bezetting in fte 2021	22,9	13,1	8,3	1,5
Bezetting in fte 2022	23,3	12,7	9,6	1,0
Bezetting in fte 2023	24,0	13,4	9,6	1,0
Percentage fte in 2021	100%	57,2%	36,2%	6,6%
Percentage fte in 2022	100%	54,5%	41,2%	4,3%
Percentage fte in 2023	100%	55,9%	40,0%	4,1%

Aeres VMBO en MBO (incl. Training Centres)				
	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Aantal personen 2021	1.249	455	621	173
Aantal personen 2022	1.290	490	634	166
Aantal personen 2023	1.301	485	642	174
Bezetting in fte 2021	964,7	348,5	485,7	130,5
Bezetting in fte 2022	997,4	378,2	497,4	121,8
Bezetting in fte 2023	1.007,2	378,2	498,4	130,6
Percentage fte in 2021	100%	36,1%	50,4%	13,5%

Aeres VMBO en MBO (incl. Training Centres)				
	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Percentage fte in 2022	100%	38,0%	49,8%	12,2%
Percentage fte in 2023	100%	37,6%	49,4%	13,0%

Aeres Hogeschool				
	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Aantal personen 2021	488	162	240	86
Aantal personen 2022	540	181	270	89
Aantal personen 2023	540	174	270	96
Bezetting in fte 2021	369,1	123,8	177,9	67,4
Bezetting in fte 2022	411,4	143,2	197,4	70,8
Bezetting in fte 2023	409,5	136,9	200,5	72,1
Percentage fte in 2021	100%	33,5%	48,1%	18,4%
Percentage fte in 2022	100%	34,8%	48,0%	17,2%
Percentage fte in 2023	100%	33,4%	48,9%	17,7%

Aeres Bestuursbureau				
	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Aantal personen 2021	106	22	67	17
Aantal personen 2022	110	28	66	16
Aantal personen 2023	127	29	79	19
Bezetting in fte 2021	89,8	19,8	55,8	14,2
Bezetting in fte 2022	91,5	23,3	55,7	12,5
Bezetting in fte 2023	106,9	25,0	67,1	14,8
Percentage fte in 2021	100%	22,0%	62,1%	15,8%
Percentage fte in 2022	100%	25,5%	60,9%	13,6%
Percentage fte in 2023	100%	23,3%	62,8%	13,9%

Totaal Stichting Aeres Groep				
	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Aantal personen 2021	1.871	654	939	278
Aantal personen 2022	1.970	715	983	272
Aantal personen 2023	1.997	704	1.003	290
Bezetting in fte 2021	1.446,4	505,2	727,6	213,6
Bezetting in fte 2022	1.523,6	557,3	760,2	206,1
Bezetting in fte 2023	1.547,6	553,4	775,7	218,5

Totaal Stichting Aeres Groep				
	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Percentage fte in 2021	100%	34,8	50,4	14,8
Percentage fte in 2022	100%	36,6%	49,9%	13,5%
Percentage fte in 2023	100%	35,7%	50,2%	14,1%

Tabel 10 Gemiddelde leeftijd en fte ouder dan 59 jaar in %

	Gemiddelde leeftijd			Percentage fte ouder dan 59 jaar		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Aeres Praktijkonderwijs	42	41	41	6,6	5,8	4,1
Aeres VMBO en Aeres MBO (incl. TC)	45	45	45	13,5	14	13,0
Aeres Hogeschool	46	46	48	18,4	19,1	17,8
Aeres Bestuursbureau	49	47	48	15,8	14,3	13,9
Totaal Stichting Aeres Groep*	46	45	45	14,8	15,1	14,1

* Vanwege de verschillen in de wijze van administreren en omvang van de instellingen en daarbij horende (bedrijfs)activiteiten zijn de totalen bij benadering.

Stichting Aeres Tech (voorheen PTC⁺)

De informatie over Aeres Tech Productions bv staat in § 6.8, over Tech Examen Centrum bv in § 6.9, over VTC bv in § 6.10 en over NECV in § 6.11. De medewerkers van die bv's worden niet verlood via PSA, vandaar dat de cijfers apart staan.

Tabel 11a Aantallen medewerkers en verhouding man : vrouw, voltijd of deeltijd

De onderstaande cijfers onderbouwen de grafiek 11.1 en de tekst in § 11.12.1.

31-12-2023	totaal wns	totaal fte	fulltime wns/fte	parttime wns	parttime fte
Man	35	31,9	26	9	5,9
Vrouw	11	7,7	1	10	6,7
Non-binair	0	0,0	0	0	0,0
Totaal	46	39,6	27	19	12,6

Tabel 11b Aantal medewerkers van de bv's waarvan Aeres Tech 100% aandeelhouder is.

De onderstaande cijfers onderbouwen de grafiek 11.1 en de tekst in § 11.12.1.

31-12-2023	totaal fte	totaal wns
Aeres Tech Productions bv	7,6	11
Tech Examen Centrum bv	0	0
Verticaal Transport Centrum bv	7,6	8
Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport bv	1,7	2
Totaal	16,9	21

De overige personele informatie over de bv's staat in de paragrafen van de bv's in hoofdstuk 6.

Tabel 12 Vaste en tijdelijke betrekking, verhouding man : vrouw (excl. bv's)

De onderstaande cijfers onderbouwen grafiek 11.15.

	Vast						Tijdelijk					
	2021		2022		2023		2021		2022		2023	
	wns	fte	wns	fte	wns	fte	wns	fte	wns	fte	wns	fte
Man	20	17,9	26	23,5	30	28,9	10	9,00	5	3,8	5	2,9
Vrouw	7	5,1	7	5,1	9	6,7	0	0,00	2	1,5	2	1
Non-binair	-	-	-	-	0	0	-	-	-	-	0	0
Totaal	27	23,0	33	28,6	39	35,6	10	9,00	7	5,3	7	3,9

Tabel 13a en b Leeftijdsopbouw (excl. bv's)

De onderstaande cijfers onderbouwen grafiek 11.16.

	Totaal	< 40	40 - 59	> 59
Aantal personen 2021	37	12	20	5
Aantal personen 2022	40	14	19	7
Aantal personen 2023	46	15	24	7
Bezetting in fte 2021	32,0	10,4	18,1	3,5
Bezetting in fte 2022	33,9	12,3	17,3	4,3
Bezetting in fte 2023	39,5	12,8	22,1	4,6
Percentage fte in 2021	100%	32,4%	56,6%	11,0%
Percentage fte in 2022	100%	36,2%	51,0%	12,8%
Percentage fte in 2023	100%	32,4%	55,9%	11,7%

	2021	2022	2023
Gemiddelde leeftijd	46,00	46	47

Tabel 14 Carrièrepatroon trainers (excl. bv's)

De onderstaande cijfers onderbouwen grafiek 11.17.

Functie	Schaal	Medewerkers (N)			Betrekkingsomvang		
		N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Junior trainer	9	6	4	2	5,2	3,4	1,8
Trainer	10	11	14	15	10,3	12,6	13,5
Senior trainer	11	0	0	4	0	0,0	4,0
Totaal		17	18	21	15,5	16,0	19,3

Tabel 15 Carrièrepatroon ondersteunend personeel (excl. bv's)

De onderstaande cijfers onderbouwen grafiek 11.18.

Functie (schaal)	Medewerkers			Betrekkingsomvang		
	N 2021	N 2022	N 2023	FTE 2021	FTE 2022	FTE 2023
Ondersteunende functies (1-9)	11	14	13	8,5	10,8	9,1
Staf (10-15)	9	8	12	8,0	7,1	11,1
Totaal	20	22	25	16,5	17,9	20,2

Tabel 16 Percentage verzuim (excl. bv's)

De cijfers onderbouwen grafiek 11.19. De cijfers zijn exclusief zwangerschap.

	2021	2022	2023
Kort	0,8%	2,2%	1,0%
Kort middel	0,8%	1,0%	0,2%
Lang middel	3,3%	1,7%	3,0%
Lang	-	1,0%	0,7%
Totaal %	4,9%	5,9%	4,9%

Stichting Agrotransfer Dronten

Stichting Agrotransfer Dronten is eigenaar van Agrotransfer Holding bv. De holding heeft een werkmaatschappij Aeres Agree Recruitment bv.

Tabel 17a en b Formatie en verschuivingen

De onderstaande cijfers onderbouwen grafiek 11.20 en de tekst van § 11.14.1.

Peildatum 31-12-23	Medewerkers	Fte	Voltijd wns	Deeltijd wns	Voltijd fte	Deeltijd fte
Stichting Agrotransfer Dronten	0					
Agrotransfer Holding bv	3	2,4	1	2	1	1,4
Aeres Agree Recruitment bv	16	14,1	7	9	7	7,1
Totaal	19	16,5	8	11	8	8,5

Tabel 18 Gemiddelde leeftijd en > 59 jaar

De onderstaande cijfers onderbouwen de tekst van § 11.14.1.

	2021	2022	2023
Gemiddelde leeftijd	36,9	38,1	39,7
Percentage medewerkers > 59 jaar	0%	4,8%	5,3%

Tabel 19 Verzuim

De onderstaande percentagecijfers zijn exclusief zwangerschapsverlof. Ze onderbouwen de grafiek 11.21.

	2021	2022	2023
Agrotransfer Holding bv	0%	0,5%	0,4%
Aeres Agree Recruitment bv	0,4%	1,8%	3,4%

Bijlage 6 Overzicht en kengetallen Aeres VMBO

Let op! Tenzij anders vermeld, zijn de cijfers gebaseerd op de gegevens uit de eigen deelnemersadministratie. DUO en de eigen administratie lopen niet altijd synchroon.

Tabel 1 Kengetallen Aeres VMBO per vmbo-locatie 2023

Onderstaande gegevens onderbouwen § 2.1, § 3.4 en § 3.12.1.

		Almere	Buitenpost	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Lelystad	Maartensdijk	Nijkerk	Sneek	Velp
Inschrijvingen	lj 1+2	444	193	205	242	258	243	351	259	246	194	269
Aantal leerlingen per	bl	45	31	54	64	26	37	76	64	60	35	86
1-10-2023	kl	198	71	83	69	106	102	104	89	83	69	115
	gl	87	****	56	50	66	82	102	30	72	47	100
	tl	0	0	0	0	0	0	0	40	0	0	0
	vavo	0	0	3	0	0	0	0	7	0	0	0
	glr/drl*	94	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	HGL**	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	lw***	0	13	0	2	18	14	0	0	0	7	0
	pi-lot****	0	46	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal		895	354	401	427	474	478	633	489	461	352	570
Gediplomeerde uitstroom 2022-2023	bl	35	17	36	36	37	21	29	27	24	11	33
	kl	85	26	30	34	24	41	40	31	37	31	40
	gl	67	15	12	22	31	17	37	9	23	17	36
	tl	0	0	0	0	0	0	0	16	0	0	0
Totaal gediplomeerde uitstroom		187	58	78	92	92	79	106	83	84	59	109
Afgewezen 2022-2023	bl	0	1	1	0	0	0	0	0	4	0	0
	kl	7	1	4	1	0	2	5	1	0	0	2
	gl	13	1	4	1	1	4	10	0	1	1	2
	tl	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0
Totaal afgewezen		20	3	9	2	1	6	15	5	5	1	4

* glr/dlr = geïntegreerde leerroute of doorlopende leerroute

** Deze HGL-leerlingen zijn ingeschreven als gl-leerlingen.

*** lw betreft een leer-werktraject van de Friese locaties.

**** Pilot De nieuwe leerweg (dnl)

Tabel 2 Totalen Aeres VMBO 2022–2023

Onderstaande gegevens onderbouwen § 2.1, § 3.4 en § 3.12.1.

	2021		2022		2023	
Inschrijvingen vmbo	bavo	2.657	bavo	2.814	bavo	2.904
	bl	590	bl	581	bl	578
	kl	977	kl	993	kl	1.089
	gl	628	gl	634	gl	692
	tl	74	tl	38	tl	40
	vavo	0	vavo	2	vavo	10
	glr/dlr	35	glr/dlr	107	glr/dlr	94
	HGL	29	HGL	34	HGL	27
	techniek	11	techniek	0	techniek	0
	lw	54	lw	47	lw	54
	Pilot dnl	-	Pilot dnl	21	Pilot dnl	46
	Totaal	5.055	Totaal	5.272	Totaal	5.534
Instroom vmbo (incl. lwoo)	tlj 1	1.363	tlj 1	1.438	tlj 1	1.441
Instroom lwoo	lj 1	259	lj 1	273	lj 1	269
Lwoo alle leerjaren		1.363		887		808
Gediplomeerde uitstroom	bl	390	bl	263	bl	306
	kl	434	kl	438	kl	419
	gl	299	gl	282	gl	286
	tl	44	tl	40	tl	16
	Totaal	1.167	Totaal	1.023	Totaal	1.027
Afgewezen	bl	0	bl	4	bl	6
	kl	4	kl	9	kl	23
	gl	4	gl	9	gl	38
	tl	3	tl	2	tl	4
	Totaal	11	Totaal	24	Totaal	71
Ongediplomeerde uitstroom	bl	0	bl	2	bl	3
	kl	3	kl	6	kl	2
	gl	4	gl	3	gl	0
	tl	3	tl	2	tl	2
	Totaal	21	Totaal	13	Totaal	7
Doorstroom binnen Aeres		135		181		139

Tabel 3a t/m 3e Opbrengsten Aeres VMBO-scholen

De onderstaande tabellen tonen de opbrengsten van de Aeres VMBO-scholen per onderwijssoort en onderbouwen § 3.12.1, Onderwijsopbrengsten en examinering.

De kolom Slaagpercentage geeft aan hoeveel procent van de leerlingen geslaagd is voor het examen ten opzichte van het landelijk gemiddelde en de percentielscore. De kolom Verschil se-ce laat zien hoe groot het verschil is tussen de schoolexamens (se) en de centrale examens (ce-inspectienorm is max. 0,5 punt) ten opzichte van het landelijk gemiddelde en de percentielscore. De resultaten op deze indicator komen van Vensters voor Verantwoording. De kolom Gemiddeld se-cijfer toont het gemiddelde examencijfer van het schoolexamen.

Vmbo-b	Slaagpercentage 2022-2023	Aantal deelnemers	Gemiddeld se-cijfer 2022-2023	Verschil se-ce
Landelijk	95,7%			
Almere	100%	35	6,6	-0,27
Buitenpost	94,4%	18	6,5	-0,13
Ede	97,3%	37	6,6	-0,32
Emmeloord	100%	36	6,6	-0,34
Heerenveen	100%	37	6,6	-0,23
Leeuwarden	100%	21	6,7	0,12
Lelystad	100%	29	6,8	-0,46
Maartensdijk	100%	27	6,5	-0,60
Nijkerk	85,7%	28	6,6	-0,30
Sneek	100%	11	6,6	0,12
Velp	100%	33	6,6	-0,79

Vmbo-k	Slaagpercentage 2022-2023	Aantal deelnemers	Gemiddeld se-cijfer 2022-2023	Verschil se-ce
Landelijk	93,7%			
Almere	92,4%	92	6,7	0,21
Buitenpost	96,3%	27	6,4	-0,11
Ede	88,2%	34	6,7	-0,04
Emmeloord	97,1%	35	6,6	-0,31
Heerenveen	100%	24	6,8	0,23
Leeuwarden	95,3%	43	6,7	-0,08
Lelystad	88,9%	45	6,8	0,06
Maartensdijk	96,9%	32	6,6	-0,39
Nijkerk	100%	37	6,8	-0,23
Sneek	100%	31	6,8	0,33
Velp	94,7%	38	6,6	-0,52

Vmbo-gt	Slaagpercentage 2022-2023	Aantal deelnemers	Gemiddeld se-cijfer 2022-2023	Verschil se-ce
Landelijk	91,2%			
Almere	83,8%	80	6,6	-0,09
Buitenpost	93,8%	16	6,6	0,18
Ede	75,0%	16	6,7	0,35
Emmeloord	95,7%	23	6,7	-0,22

Vmbo-gt	Slaagpercentage 2022-2023	Aantal deelnemers	Gemiddeld se-cijfer 2022-2023	Vershil se-ce
Heerenveen	96,9%	32	6,9	0,31
Leeuwarden	81,0%	21	6,4	0,38
Lelystad	78,8%	47	6,7	0,53
Maartensdijk	86,2%	29	6,4	-0,22
Nijkerk	95,8%	24	7,1	-0,03
Sneek	94,4%	18	7,1	0,68
Velp	95,2%	42	6,7	0,04

De onderstaande tabel komt van DUO en wijkt hier en daar af van de eigen cijfers. De Onderwijsinspectie is hiervan op de hoogte. DUO-cijfers worden aangepast.

	2021	2022	2023
Gediplomeerd	1.167	1.057	1.027
Afgewezen	11	24	71
Slaagpercentage vmbo-b	100%	98,7%	98,1%
Slaagpercentage vmbo-k	99%	98,0%	94,1%
Slaagpercentage vmbo-gt	98%	96,7%	87,9%

De eindexamens zijn zowel landelijk als Aeres-breed minder goed gemaakt ten opzichte van het schooljaar 2021-2022. De slaagpercentages komen op alle leerwegen lager uit.

Voor geheel Aeres VMBO geldt:

- Afdeling vmbo-basis behoort tot het 58^e percentiel, 42% van de Nederlandse vo-scholen scoort lager of gelijk, 74% scoort hoger.
- Afdeling vmbo-kader behoort tot het 46^e percentiel, 54% van de Nederlandse vo-scholen scoort lager of gelijk, 79% scoort hoger
- Afdeling vmbo-gt behoort tot 20^e percentiel, 80% van de Nederlandse vo-scholen scoort lager of gelijk, 49% scoort hoger.

	2021	2022	2023
Gemiddeld ce vmbo-b	6,71	6,6	6,7
Gemiddeld ce vmbo-k	6,18	6,1	6,4
Gemiddeld ce vmbo-gt	6,25	6,2	6,3
Vershil se-ce vmbo-b	-0,3	-0,3	-0,33
Vershil se-ce vmbo-k	0,1	0,1	-0,04
Vershil se-ce vmbo-gt	0,2	0,3	0,14

Het verschil se-ce blijft voor alle afdelingen binnen de inspectienorm van 0,5.

Tabel 4 Beroepsgerichte keuzevakken

In het vmbo kunnen leerlingen keuzevakken kiezen. Het aanbod verschilt per locatie.

Dit zijn de keuzevakken die de verschillende locaties aanbieden in het schooljaar 2022-2023.

Dit overzicht ondersteunt de tekst van § 3.11.2 en § 3.11.3.

	Almere	Buitenpost	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Lelystad	Maartensdijk	Nijkerk	Sneek	Velp
Keuzevakken groen											
Het groene machinepark	-	X	X	X	-	X	-	X	X	X	-
Het houden van dieren	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Voeding: hoe maak je het?	X	X	X	X	-	X	-	X	X	-	X
Tuinontwerp en -aanleg	X	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X
Werk in tuin en landschap	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X
Groene zorg	X	X	X	-	X	X	-	-	X	X	-
Natuurlijk groen	X	X	-	-	X	X	-	-	X	-	-
Bloemwerk	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Groene vormgeving en styling	X	X	X	X	-	X	-	X	X	-	X
Milieu, hergebruik en duurzaamheid	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Duurzame melkveehouderij bedrijven en biodiversiteit vergroten	-	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-
Visstandbeheer en sportvissen	-	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-
Gezonde dieren	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Groei voorbereiden	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groei en oogst	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-
Terrein afwerking	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Water	X	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-
Werken aan natuur en milieu	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Keuzevakken D&P (groen georiënteerd)											
Voeding en beweging	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-
Overige keuzevakken											
Ondernemen	-	X	X	X	-	-	X	X	X	-	-
Autoschade en spuiten	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Motorsystemen	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Booglasprocessen	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Fietstechniek	-	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-
Internationale handel	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Applicatieontwikkeling	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
Robotica	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-
Drone-techniek	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-
Slimme technologie	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verbrandingsmotoren	-	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-
3D Vormgeving en realisatie	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-
Vormgeven en typografie	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X
Presentatie en styling	-	X	X	-	-	X	-	X	X	-	-

	Almere	Buitenpost	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Lelystad	Maartensdijk	Nijkerk	Sneek	Velp
Informatie, creatie en presentatie	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
Administratie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Tekenen, schilderen en illustreren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Mode en design	X	X	-	-	X	X	-	-	-	X	-
Wonen en design	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	X
Innovatie en prototyping	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hout- en meubelverbindingen	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meubelmaken	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Tegelzetten	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Bouwkundig onderhoud, renovatie en transformatie	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Onderhoud en schilderwerk	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Installeren en monteren	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakkerij	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brood- en banketspecialisatie	-	X	X	-	-	-	-	X	X	-	-
Patisserie	-	X	X	-	X	-	X	X	X	X	-
Gastheerschap	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Een product maken en verbeteren	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Keukenspecialisatie	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-
Praktisch booglassen	-	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-
Gemotoriseerde tweewieler	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
Mobiele werktuigen	-	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-
De bijzondere keuken	-	X	-	-	-	-	-	X	X	-	-
Fotografie	X	X	-	-	X	-	-	X	-	-	-
Traiteur	-	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Kennismaking met uiterlijke verzorging	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Actief in de natuur	X	X	X	-	-	-	-	X	X	-	-
Podium	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
Acteren en zingen	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Evenementen	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Dans-, acteer- en zangactiviteiten	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorkomen van ongevallen en EHBO	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Mens en activiteit	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Welzijn kind en jongere	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X
Ondersteuning bij sport- en bewegingsactiviteiten	-	X	X	-	X	-	X	X	X	-	-
Totaal	26	37	33	14	20	19	13	20	19	9	13

Bijlage 7 Overzicht en kengetallen Aeres MBO

Let op! In Dronten start in 2022 de techniekopleiding Technisch specialist voertuigen en mobiele werktuigen, niveau 4. Daarvoor voegt Aeres MBO een nieuwe locatie toe, waar dat relevant is. Reden is dat Dronten Warmonderhof een samenwerkingsverband is met Stichting Warmonderhof. Dronten Techniek is volledig een opleiding van Aeres.

Tabel 1 Overzicht mbo-opleidingen en uitvoeringslocaties

De onderstaande gegevens onderbouwen met name de tekst in § 3.22. De tabel geeft een overzicht van de opleidingen.

Niveau 1	
Opleiding	Uitvoeringslocatie(s)
Assistent horeca, voeding of voedingsindustrie	Buitenpost, Ede, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek
Assistent plant of (groene) leefomgeving	Almere, Buitenpost, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Nijkerk, Sneek, Velp
Assistent logistiek	Buitenpost, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek
Assistent Verkoop/retail	Buitenpost, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek

Niveau 2	
Opleiding	Uitvoeringslocatie(s)
Basis technicus voertuigen en mobiele werktuigen	Dronten
Medewerker agrarisch loonwerk	Buitenpost, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek
Medewerker agrohandel en logistiek	Ede, Buitenpost, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek
Medewerker bloemist	Buitenpost, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek, Velp
Medewerker diervverzorging	Almere, Barneveld, Buitenpost, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek
Medewerker groen, grond en infra	Barneveld
Medewerker hovenier	Almere, Buitenpost, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Nijkerk, Sneek, Velp
Medewerker natuur, water en recreatie	Buitenpost, Heerenveen, Leeuwarden, Nijkerk, Sneek
Medewerker biologisch-dynamisch bedrijf (teelt)	Dronten Warmonderhof
Medewerker akkerbouw en teelt	Buitenpost, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek, Velp
Medewerker pluimveehouderij	Barneveld
Medewerker varkenshouderij	Barneveld
Medewerker veehouderij	Barneveld, Buitenpost, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek
Medewerker voeding en technologie - Voedingsoperator	Almere, Buitenpost, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek
Retailmedewerker	Almere, Buitenpost, Heerenveen, Leeuwarden, Sneek

Niveau 3	
Opleiding	Uitvoeringslocatie(s)
Allround technicus voertuigen en mobiele werktuigen	Dronten
Hoefsmid	Barneveld
Proefdierversorger	Barneveld
Vakbekwaam medewerker De Groene Stad	Almere
Vakbekwaam hovenier	Almere, Emmeloord, Leeuwarden, Nijkerk, Velp
Vakbekwaam medewerker agrarisch loonwerk	Emmeloord, Leeuwarden
Vakbekwaam medewerker plant en business	Emmeloord
Vakbekwaam medewerker agrohandel en logistiek	Ede
Vakbekwaam medewerker bloem, groen en styling	Leeuwarden
Vakbekwaam stylist	Velp
Vakbekwaam bloemist	Velp
Vakbekwaam medewerker groen, grond en infra	Barneveld
Natuurwerker	Almere
Vakbekwaam medewerker natuur, water en recreatie	Almere, Nijkerk, Leeuwarden
Vakbekwaam medewerker paardensport en -houderij	Almere, Barneveld, Emmeloord, Leeuwarden
Instructeur paardensport en -houderij - niveau 3	Barneveld
Vakbekwaam medewerker biologisch-dynamisch bedrijf (teelt)	Dronten Warmonderhof
Vakbekwaam medewerker plant en business	Emmeloord
Vakbekwaam medewerker teelt	Leeuwarden
Vakbekwaam medewerker akkerbouw en teelt	Velp
Vakbekwaam medewerker biologisch-dynamisch bedrijf (veehouderij)	Dronten Warmonderhof
Vakbekwaam medewerker melkveehouderij	
Vakbekwaam medewerker pluimveehouderij	Barneveld, Emmeloord
Vakbekwaam medewerker varkenshouderij	Barneveld
Vakbekwaam medewerker veehouderij	Barneveld
Vakbekwaam medewerker Melkvee & Business	Barneveld, Leeuwarden
Vakbekwaam medewerker Food & Production niveau 3	Barneveld, Emmeloord
Vakbekwaam medewerker voeding en technologie - Operator B	Ede
Vakbekwaam medewerker diervverzorging	Leeuwarden-LS
Zelfstandig medewerker diervverzorging	Almere, Barneveld
	Leeuwarden

Niveau 4	
Opleiding	Uitvoeringslocatie(s)
Adviseur duurzame leefomgeving niveau 4	Ede
Adviseur leefomgeving	Almere, Leeuwarden, Ede
Allround coördinator instructeur buitensport	Nijkerk
Bedrijfsleider Diervverzorging	Almere, Barneveld, Leeuwarden
Sprintopleiding Bedrijfsleider Diervverzorging	Barneveld
Bedrijfsleider paardensport en -houderij	Almere, Barneveld, Emmeloord, Leeuwarden
Ondernemer bloemist	Velp
Paraveterinair dierenartsassistent	Barneveld, Leeuwarden
Instructeur paardensport en -houderij	Barneveld
Toegepaste biologie	Almere, Ede
Onderzoeker leefomgeving	Leeuwarden-LS
Ondernemer groen, grond en infra	Barneveld
Aarde en klimaat	Almere
Boombeheer in stedelijk gebied	Almere
Opzichter/uitvoerder De Groene Stad	Almere
Opzichter/uitvoerder tuin, landschap en recreatie	Emmeloord, Nijkerk, Velp
Opzichter/uitvoerder groene ruimte	Leeuwarden
Technisch specialist voertuigen en mobiele werktuigen	Dronten
Ondernemer agrarisch loonwerk	Emmeloord
Vakexpert agrarisch loonwerk	Leeuwarden
Vakexpert agrohandel en logistiek	Ede

Niveau 4	
Opleiding	Uitvoeringslocatie(s)
Vakexpert plant en business	Emmeloord
Bedrijfsleider biologisch-dynamisch bedrijf	Dronten - Warmonderhof
Vakexpert bloem, groen en styling	Leeuwarden
Specialist bloem	Velp
Specialist stylist	Velp
Vakexpert teelt en groene technologie	Leeuwarden, Velp
Vakexpert veehouderij	Barneveld, Leeuwarden
Vakexpert Melkvee & Business	Barneveld, Emmeloord
Melkveehouder	Emmeloord
Vakexpert Melkvee & Business	Barneveld
Melkveehouder	Barneveld
Pluimveehouder	Barneveld
Varkenshouder	Barneveld
Vakexpert food & quality niveau 4	Ede
Vakexpert voeding en kwaliteit	Leeuwarden-LS
Vakexpert Food & Process niveau 4	Ede
Vakexpert Food & Business niveau 4	Ede
Vakexpert voeding en technologie - Operator C	Leeuwarden-LS
Vakexpert Food & Future niveau 4	Ede
Vakexpert voeding en voorlichting	Ede, Leeuwarden-LS
Food & Lifestyle niveau 4	Ede

Tabel 2 Keuzedelen

In de herziene kwalificatiestructuur mbo krijgen studenten keuzedelen aangeboden. Dit zijn de keuzedelen per locatie (zie ook § 3.22.3).

Keuzedelen per locatie		Almere	Barneveld	Buitenpost	Dronten	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Leeuwarden LS	Nijkerk	Sneek	Velp	Totaal
Koo22	Digitale vaardigheden basis	X	X	-	-	X	-	-	X	-	-	-	X	5
Koo23	Digitale vaardigheden gevorderd	X	-	-	-	X	-	-	-	X	-	-	X	4
Koo28	Duurzaamheid in het beroep A	-	-	X	-	-	-	X	X	X	-	X	X	6
Koo29	Duurzaamheid in het beroep B	-	X	X	-	X	-	X	X	X	-	X	X	8
Koo30	Duurzaamheid in het beroep C	X	X	-	-	X	-	-	X	X	-	-	X	6
Koo31	Duurzaamheid in het beroep D	X	X	-	-	X	-	-	X	X	-	-	X	6
Koo54	Interieur vormgeving	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
Koo55	Internationaal I: bewustzijn (interculturele diversiteit)	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	2
Koo59	Klantcontact en verkoop	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	X	-	6
Koo60	Landbouwhuisdieren	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Koo61	Leidinggeven	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	X	2
Koo71	Nederlands 3F (versie 2)	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	1
Koo72	Ondernemend gedrag (geschikt voor niveau 3 en 4)	-	X	-	X	X	X	-	X	X	-	-	-	6
Koo80	Oriëntatie op ondernemerschap	-	X	-	-	-	-	-	X	-	X	-	-	3
Koo84	Paardenkliniek	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Koo97	Solliciteren	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko125	Vorbereiding hbo	X	X	-	-	-	X	-	X	X	X	-	X	7
Ko132	Voortplanting en fokkerij	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Keuzedelen per locatie		Almere	Barneveld	Buitenpost	Dronten	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Leeuwarden LS	Nijkerk	Sneek	Velp	Totaal
Ko161	Keuringsklaar maken en voorbrengen	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Ko165	Ondernemerschap mbo	X	X	-	-	X	X	-	-	-	X	-	X	6
Ko202	Internationaal II: werken in het buitenland	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	3
Ko210	Internationaal I: overbruggen (interculturele) diversiteit	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	2
Ko211	Ondernemend gedrag (geschikt voor niveau 1 en 2)	-	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	X	10
Ko224	Inspelen op innovaties geschikt voor niveau 2	-	X	X	X	-	X	X	X	-	-	X	-	7
Ko225	Inspelen op innovaties geschikt voor niveau 3	X	X	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	6
Ko226	Inspelen op innovaties geschikt voor niveau 4	X	X	-	X	X	X	X	X	X	-	-	X	9
Ko230	Bewegen in de buurt	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko255	Agrarisch loonwerk	-	X	X	-	-	-	X	X	-	-	X	-	5
Ko256	Dak- en gevelbegroening geschikt voor niveau 2	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	3
Ko257	Dak- en gevelbegroening geschikt voor niveau 3	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	3
Ko262	Arbo, kwaliteitszorg en hulpverlening geschikt voor niveau 3	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	2
Ko263	Arbo, kwaliteitszorg en hulpverlening geschikt voor niveau 4	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X	2
Ko264	Klauwverzorging	-	X	X	X	-	X	X	X	-	-	X	-	7
Ko274	Verdieping diergedrag, dierenwelzijn en ethiek geschikt voor niv. 3	X	X	-	-	-	X	X	-	-	-	-	-	4
Ko275	Verdieping diergedrag, dierenwelzijn en ethiek geschikt voor niv. 2	X	X	X	-	-	X	X	-	-	-	X	-	6
Ko276	Zorg geschikt voor niveau 3	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	3
Ko277	Zorg geschikt voor niveau 4	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
Ko281	Cultuurtechniek	-	-	X	-	-	X	X	X	-	-	X	-	5
Ko282	Bedrijfsindividualiteit biologisch dynamische landbouw	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko283	Fooddesign	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	2
Ko284	Precisielandbouw	-	-	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Ko310	Dak- en gevelbegroening geschikt voor niveau 4	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	3
Ko311	De Levende Tuin	X	-	X	-	-	X	X	X	-	X	X	X	8
Ko312	Organiseren evenement of educatie	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Ko313	Werken op de internationale arbeidsmarkt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	1
Ko318	Teeltspecialisatie, geschikt voor niveau 2	-	-	X	-	-	X	X	X	-	-	X	X	6
Ko319	Teeltspecialisatie, geschikt voor niveau 3	-	-	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	4
Ko320	Teeltspecialisatie, geschikt voor niveau 4	-	-	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	4
Ko321	Veehouderijspecialisatie, geschikt voor niveau 2	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko322	Veehouderijspecialisatie, geschikt voor niveau 3	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko323	Veehouderijspecialisatie, geschikt voor niveau 4	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko333	Productietechniek, geschikt voor niveau 2	-	-	X	-	X	-	X	X	X	-	X	-	6
Ko334	Productietechniek, geschikt voor niveau 3	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-	-	-	2
Ko335	Productietechniek, geschikt voor niveau 4	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-	-	-	2
Ko341	Biologisch dynamische landbouw	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Keuzedelen per locatie		Almere	Barneveld	Buitenpost	Dronten	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Leeuwarden LS	Nijkerk	Sneek	Velp	Totaal
Ko342	Trends en bloemwerk	-	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X	-	4
Ko343	Trends, conceptueel bloemwerk en marktinnovaties	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	2
Ko353	Specialisatie technische werken in het groen	X	-	-	-	-	-	-	X	-	X	-	X	4
Ko386	Verdieping diergedrag, dierenwelzijn en ethiek geschikt voor niv. 4	X	X	-	-	-	X	-	X	-	-	-	-	4
Ko387	Toerisme en recreatie in de regio	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	1
Ko435	Experimenteren met materialen en technieken	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	2
Ko440	Verrijking leervaardigheden	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X	-	5
Ko470	Houder van honden en katten	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	3
Ko471	Houder van overige zoogdieren	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	3
Ko472	Houder van vissen	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Ko473	Houder van vogels	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	3
Ko475	Opzetten en starten stadslandbouwbedrijf/project	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko508	Fries in de beroepscontext A1	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Ko509	Fries in de beroepscontext A2	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Ko510	Fries in de beroepscontext B1	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Ko512	Lean en creatief	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-	-	-	2
Ko513	Verpakken van levensmiddelen	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-	-	-	2
Ko517	Verdieping blijvend fit, veilig en gezond werken Ge(ges)geschikt voor niveau 3 en 4)	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko604	Lesgeven paardensport op instructeursniveau	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
Ko606	Uitvoeren proefdierbehandelingen	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko612	Coaching bij voeding en beweging in de wellness	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko614	Topsportvaardigheden	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko615	Urban Sports	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	1
Ko651	Voeding, industriële processen	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	2
Ko684	Inleiding in de levensmiddelenindustrie	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	2
Ko748	World class manufacturing	-	-	-	-	X	X	-	X	X	-	-	-	4
Ko758	T-rijbewijs	-	X	-	X	-	X	-	-	X	-	-	-	4
Ko797	Droning-toepassingen	X	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	-	3
Ko802	Engels A2/B1	X	X	-	X	X	X	-	X	X	X	X	X	10
Ko803	Engels B1/B2	-	-	-	-	X	-	-	X	X	X	-	-	4
Ko858	Brede en verbetermethoden en technieken	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko871	Onderhoud van sportvelden en golfbanen	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
Ko874	Paardengezondheid	-	X	X	-	-	-	X	X	-	-	X	-	5
Ko875	Paardenkennis	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko877	Persoonlijk profileren	X	X	-	-	X	-	-	-	X	-	-	-	4
Ko890	Biologische bedrijfsvoering	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
Ko900	Faunabeheer	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
Ko910	Instructeur fitness	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	1
Ko913	Instructeur overige sporten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	1

Keuzedelen per locatie		Almere	Barneveld	Buitenpost	Dronten	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Leeuwarden LS	Nijkerk	Sneek	Velp	Totaal
K0914	Instructeur skiën	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	1
K0915	Instructeur snowboarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	1
K0927	Praktijkonderzoek	X	-	-	-	X	-	-	X	-	-	-	-	3
K0932	Toekomstbestendig waterbeheer	X	-	-	-	X	-	-	X	X	-	-	-	4
K0948	Werken in projecten voor ontwikkelingssamenwerking	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	1
K0959	Duits A1/A2 in het beroepsonderwijs	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	1
K0984	Engels A1/A2 in het beroepsonderwijs	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	X	-	5
K0991	Installatie, service en onderhouden aan melkwinninginstallaties	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
K0995	Outdoor instructeur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	1
K1048	Verdieping vachtverzorging	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
K1056	Groomen in de paardensport	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
K1060	Introductie op natural horsemanship	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	2
K1074	Bedrijfseconomie geschikt voor niveau 3	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
K1076	Inleiding documentaire fotografie	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
K1083	Praktisch vakmanschap voor bloem, groen & styling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	1
K1123	Kynologisch instructeur	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
K1130	Rekenen 3F (versie 2)	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	2
K1132	Sportinstructie en activiteiten voor kinderen 4-12 jaar	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
K1181	Verdieping diervoeders	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
K1242	Verzorgen grazers in natuurterreinen	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	1
K1251	Honden trimmen en trimsalon runnen	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
K1252	Instructeur sportklimmen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	1
K1286	Beoefenen paardensport en geven van lessen/trainingen vanaf de basissport	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	2
K1307	Houder van herpeten	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	3
K1327	Machinaal melken	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	2
K1332	Robotmelken	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	2
K1390	Introductie mannen van paarden	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	1
K1399	Agro-ecologie	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Tabel 3 Aantal studenten Aeres MBO 2021 tot en met 2023

Deze tabel onderbouwt de cijfers in § 2.1, § 3.4 en § 3.21.1.

Aantal studenten bol + bbl	Totaal 1-10-2021	Totaal 1-10-2022	Totaal 1-10-2023
Almere	354	333	330
Barneveld	1.951	1.827	1.763
Buitenpost	49	63	65
Dronten	-	16	27
Dronten Warmonderhof	287	285	273
Ede	141	153	132

Aantal studenten bol + bbl	Totaal 1-10-2021	Totaal 1-10-2022	Totaal 1-10-2023
Emmeloord	326	296	301
Heerenveen	64	64	64
Leeuwarden	1.000	960	976
Leeuwarden LS	164	129	130
Nijkerk	62	61	58
Sneek	59	51	48
Velp	232	218	211
Totaal bol + bbl	4.689	4.456	4.378
Totaal bol	3.809	3.585	3.478
Totaal bbl	883	871	900
Instroom			
Totaal nieuwe instroom bol	-	1.488	1.393
Totaal nieuwe instroom bbl	-	388	361
Totaal nieuwe instroom	1.795	1.876	1.754
Overige gegevens			
Niet-Nederlandse studenten	25	34	31
Aantal gediplomeerd niv. 3 (bol + bbl)	449	425	387
Aantal gediplomeerd niv. 4 (bol + bbl)	743	667	646

Tabel 4 Kengetallen Aeres MBO 2023 per locatie

De onderstaande gegevens onderbouwen de tekst in § 2.1, § 3.4 en § 3.21.1 en de informatie op de websites van de locaties. Dronten Techniek is een nieuwe opleiding in 2022.

	Niveau	Almere	Barneveld	Buitenpost	Dronten Techniek	Dronten Warmonderhof	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Leeuwarden LS	Nijkerk	Sneek	Velp	Totaal
Inschrijvingen bol	1	0	0	3	0	0	0	0	5	20	0	1	4	4	3.478
	2	24	128	44	0	0	0	29	38	84	0	3	17	9	
	3	71	369	0	9	17	0	48	0	194	2	4	0	29	
	4	185	1.054	0	18	71	109	145	0	609	68	16	0	47	
	Totaal bol	280	1.551	47	27	88	109	222	43	907	70	24	21	89	
Inschrijvingen bbl	1	0	0	2	0	0	0	0	2	4	0	1	15	2	900
	2	20	57	16	0	48	1	26	19	27	13	8	12	18	
	3	0	146	0	0	137	7	45	0	38	29	25	0	42	
	4	30	9	0	0	0	15	8	0	0	18	0	0	60	
	Totaal bbl	50	212	18	0	185	23	79	21	69	60	34	27	122	
Totaal bol + totaal bbl		330	1.763	65	27	273	132	301	64	976	130	58	48	211	4.378
Gediplomeerde uitstroom bol	1	0	0	0	0		0	0	0	2		0	0	1	887
	2	10	52	5	0	1	0	8	9	23		1	9	4	
	3	5	86	0	0	7	1	27	0	37	4	0	0	9	
	4	70	301	0	0	12	23	30	0	128	12	0	0	10	
	Totaal bol	85	439	5	0	20	24	65	9	190	16	1	9	24	

	Niveau	Almere	Barneveld	Buitenpost	Dronten Techniek	Dronten Warmonderhof	Ede	Emmeloord	Heerenveen	Leeuwarden	Leeuwarden LS	Nijkerk	Sneek	Velp	Totaal
Gediplomeerde uitstroom bbl	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	
	2	7	27	4	0	26	8	7	6	1	1	3	14	14	
	3	0	36	0	0	51	8	14	0	6	7	5	0	11	
	4	0	5	0	0	0	1	1	0	0	11	0	0	11	
	Totaal bbl	7	68	4	0	77	17	22	6	7	21	8	15	36	288
Totaal gediplomeerde uitstroom bol + bbl	92	507	9	0	97	41	87	15	197	37	9	24	60	1.175	

Tabel 5 Driejaarsresultaat Aeres MBO schooljaren 2019-2020, 2020-2021 en 2021-2022 (Driejaarsresultaat 2019-2022)

De Onderwijsinspectie heeft een nieuwe indicator: het startersresultaat. Dat is het aandeel nieuwe starters dat in een instelling blijft of uitstroomt met een diploma van deze instelling. Het is in wezen het omgekeerde van eerstejaarsuitval. Het gaat telkens om het gemiddelde over drie jaren.

Bc-code	Bc-naam	Niveau	Jaarresultaat	Diplomaresultaat	Startersresultaat
069	Hoefsmederij	3	68,8%	68,2%	82,1%
256	Paardensport en -houderij	3	60,1%	61,3%	79,0%
256	Paardensport en -houderij	4	69,3%	69,5%	75,4%
330	Advies en onderzoek leefomgeving	4	62,1%	63,1%	79,4%
390	Voeding	2	72,2%	71,4%	74,3%
	Voeding	3	81,0%	79,3%	87,3%
	Voeding	4	72,9%	75,4%	71,2%
391	Agroproductie, handel en technologie	2	78,5%	74,1%	84,9%
		3	79,4%	79,9%	86,4%
		4	83,1%	85,8%	92,7%
392	Diervverzorging	2	72,7%	65,6%	81,9%
		3	74,3%	73,4%	79,7%
		4	77,8%	79,4%	88,0%
393	Bloem, groen en styling	2	64,0%	60,9%	68,3%
		3	73,8%	75,6%	76,9%
		4	71,2%	73,2%	81,3%
394	Groene ruimte	2	68,1%	63,4%	75,9%
		3	70,9%	75,5%	82,1%
		4	75,0%	78,1%	81,7%
Normering driejaarsresultaat per 1-8-2022					
			Jaarresultaat	Diplomaresultaat	Startersresultaat
	Niveau	2	67%	61%	79%
	Niveaus	3 + 4	68%	70%	82%

Bron: Opbrengsten aanlevering mbo via Internetschooldossier – Onderwijsinspectie.

Tabel 6a t/m c Omzwaaiers en uitvallers

Omzwaaiers 2022-2023 en uitvallers in cohort 2021, 2022 en 2023, na 1 oktober.

Deze tabel onderbouwt de tekst in § 3.29.3, Kopje vsv en bijlage 10, Helderheid in bekostiging.

Omzwaaiers periode 1-10-2022 tot 01-02-2023

Omzwaaiers van bol- naar bbl-opleiding	
Locatie	Aantal
Almere	0
Barneveld	3
Buitenpost	1
Dronten (techniek)	0
Dronten Warmonderhof	0
Ede	0
Emmeloord	0
Heerenveen	2
Leeuwarden	1
Leeuwarden LS	0
Nijkerk	0
Sneek	1
Velp	1
Totaal	9

Omzwaaiers van bbl- naar bol-opleiding	
Locatie	Aantal
Almere	0
Barneveld	1
Buitenpost	1
Dronten (techniek)	0
Dronten Warmonderhof	0
Ede	0
Emmeloord	0
Heerenveen	0
Leeuwarden	1
Leeuwarden LS	0
Nijkerk	0
Sneek	2
Velp	0
Totaal	5

Mbo-uitstroom (uitval) in periode 01-10 t/m 30-11	2021	2022	2023
Verkeerde keuze, andere opleiding gekozen of vergelijkbaar	22	12	15
Belangstelling andere opleiding	-	3	1
Andere keuze, geen opleiding zitten blijven/gezakt	1	-	1
Havo gekozen	-	-	-
Hbo gekozen	-	-	-
Beroepsopleidende leerweg gekozen	-	-	-
Fysieke beperkingen of gezondheidsredenen, lichamelijk te zwaar	6	5	3
Covid-19	-	-	-
Psychosociale beperkingen (gedrag) of persoonlijke problemen (o.a. thuissituatie)	-	3	3
Zwangerschap	2	2	-
Gaat werken/vindt werken leuker dan naar school gaan	13	10	6
Opleiding afgebroken, niet te combineren met werk	-	2	-
Geen bpv-plaats, stage of werkplek kunnen vinden of ontslag van/door ov-bpv	1	-	1
Gediplomeerd (en Aeres PrO, VMBO en MBO verlaten)	3	60	43
Gebrek aan motivatie	-	1	1
Geen aansluiting theorie-praktijk	1	-	-
Onvoldoende capaciteit of onvoldoende beheersing Nederlandse taal	2	-	1
Mist discipline of ziet nut diploma, naar school gaan niet in	1	-	1
Onvoldoende resultaat bpv	-	2	-
Te veel studievertraging	-	1	-

Mbo-uitstroom (uitval) in periode 01-10 t/m 30-11	2021	2022	2023
Voldoet niet aan loopbaanverwachtingen	1	4	1
Reistijd/bereikbaarheid	-	-	-
Geen werk	-	-	1
Niveau/tempo opleiding werkelijk te hoog	2	-	2
Ontheffing leerplicht	1	1	-
Van school verwijderd	-	-	-
Reden onbekend	3	1	5
Financiële redenen	1	-	1
Zorgtaken	-	-	-
Privéomstandigheden	1	2	1
Overlijden	1	-	-
Totaal	62	109	87

Het verschil tussen 2021 en 2022 komt voornamelijk door uitstroom van een groot aantal gediplomeerden.

Tabel 7a t/m c Doorstroomcijfers mbo-hbo

De onderstaande drie subtabellen horen bij de KA Aeres MBO. De cijfers geven daarom alleen inzicht in de doorstroomcijfers van Aeres MBO, zonder de Friese locaties. Waar relevant geven de tabellen ook de landelijke cijfers voor de groene beroepscolleges (vsg's) weer. Deze informatie onderbouwt de tekst in § 3.30.1.

Tabel 7a Aandeel doorstroom schooljaren 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 en 2020-2021

Deze tabel geeft de doorstroom voor alle bc-codes op instellingsniveau weer voor de (cijfers uit de nulmeting), 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 en 2020-2021 (de meest recente beschikbare definitieve cijfers van DUO).

bc-code	niveau	Aandeel doorstroom 2017-2018		Aandeel doorstroom 2018-2019		Aandeel doorstroom 2019-2020		Aandeel doorstroom 2020-2021		Toelichting
		Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	
Advies en onderzoek leefomgeving	4	47%	55%	59%	60%	51%	54%	69%	62%	
Agroproductie, handel en technologie	2	27%	43%	35%	40%	37%	42%	28%	43%	
	3	15%	17%	9%	20%	12%	20%	16%	16%	
	4	34%	43%	35%	47%	39%	43%	47%	42%	
Bloem, groen en styling	2	75%	52%	46%	48%	0%	55%	-	53%	
	3	48%	22%	28%	25%	40%	35%	-	23%	
	4	42%	47%	0%	25%	0%	24%	-	26%	
Diervverzorging	2	60%	53%	54%	49%	54%	51%	61%	50%	
	3	33%	31%	37%	38%	48%	33%	43%	33%	
	4	28%	21%	18%	19%	28%	26%	24%	24%	
Groene ruimte	2	51%	36%	41%	37%	40%	34%	38%	30%	
	3	10%	12%	15%	12%	19%	23%	11%	10%	
	4	52%	37%	20%	29%	0%	26%	-	23%	
Hoefsmederij	3	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-	-	
Paardensport en -houderij	3	0%	25%	19%	12%	18%	15%	14%	15%	
	4	27%	25%	27%	23%	16%	27%	24%	24%	

	Aandeel doorstroom 2017-2018			Aandeel doorstroom 2018-2019			Aandeel doorstroom 2019-2020			Aandeel doorstroom 2020-2021			Toelichting
bc-code	niveau	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG		
Voeding	2	3%	9%	0%	23%	0%	19%	-	20%				
	3	0%	24%	8%	13%	0%	20%	-	18%				
	4	57%	43%	55%	50%	41%	36%	44%	45%				

Tabel 7b Eerstejaarssucces 2017-2020

In aanvulling op tabel 7a geeft tabel 7b het eerstejaarssucces hbo weer, waarbij de waarden van de nulmeting zijn aangevuld met de meest recente definitieve cijfers van DUO.

	Eerstejaarssucces 2017-2018			Eerstejaarssucces 2018-2019			Eerstejaarssucces 2019-2022			Eerstejaarssucces 2020-2021			
bc-code	Niveau	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG	Aeres MBO	Landelijk VSG		
Advies en onderzoek leefomgeving	4	75%	82%	87%	92%	84%	87%	92%	88%				
Agroproductie, handel en technologie	4	80%	79%	89%	84%	70%	81%	74%	76%				
Bloem, groen en styling	4			0%	95%	-	96%	-	83%				
Diervverzorging	4	73%	75%	92%	83%	79%	78%	80%	81%				
Groene ruimte	4	88%	80%	0%	82%	-	82%	-	81%				
Paardensport en -houderij	4	-	-	93%	95%	85%	88%	67%	73%				
Voeding	4	85%	81%	0%	95%	96%	93%	89%	91%				

Tabel 7c Aantal gediplomeerden 2017-2022

Voor het verschaffen van contextinformatie geeft deze tabel het aantal gediplomeerden per bc-code.

		Aandeel gediplomeerden 2017-2018		Aandeel gediplomeerden 2018-2019		Aandeel gediplomeerden 2019-2020		Aandeel gediplomeerden 2020-2021		Aandeel gediplomeerden 2021-2022	
bc-code	niveau	Aeres MBO		Landelijk VSG		Aeres MBO		Landelijk VSG		Aeres MBO	
Advies en onderzoek leefomgeving	4	17	112	39	124	96	205	58	118	68	135
Agroproductie, handel en technologie	2	56	488	65	529	69	490	115	435	116	429
	3	150	744	117	651	146	490	191	533	168	542
	4	105	670	75	695	109	732	151	663	123	561
Bloem, groen en styling	2	8	178	11	155	6	119	7	87	15	107
	3	21	282	25	241	24	160	16	139	21	121
	4	12	372	10	169	21	123	14	98	14	104
Dierv verzorging	2	97	619	80	578	85	635	103	486	105	537
	3	151	769	115	646	84	566	120	568	101	530
	4	244	1.146	223	1.008	299	1.676	346	1.149	263	1.089
Groene ruimte	2	57	538	51	486	44	545	44	398	64	433
	3	42	620	52	595	50	605	55	505	55	437
	4	33	712	30	497	36	510	40	391	46	397
Hoefsmederij	3	10	20	5	10	11	23	17	25	6	13
Paardensport en -houderij	3	5	20	27	127	36	164	40	112	40	144
	4	11	44	56	198	92	420	108	233	86	242
Voeding	2	61	113	4	71	9	48	8	35	5	44
	3	1	154	24	167	3	138	18	96	29	88
	4	23	203	11	245	18	315	42	200	34	224

Bijlage 8 Overzicht en kengetallen Aeres Hogeschool

Tabel AH 1a t/m c Overzicht opleidingen

In 2023 biedt Aeres Hogeschool met faculteiten in Almere, Dronten en Wageningen de onderstaande opleidingen aan.

Naam locatie	Isat-code	Naam opleiding	Vorm
Faculteit Aeres Hogeschool Almere	80028	Ad Bedrijfskunde & agribusiness Ad Duurzame bedrijfskunde	Voltijd
	30009	B Toegepaste biologie Toegepaste biologie Biologie, voeding en gezondheid Aquatic Ecosystem Analysis (int.) Plant Breeding (int.)	Voltijd
	30033	B Geo, media & design Geo, media & design Aarde en klimaat	Voltijd
	34859	B Management van de leefomgeving Groene stedelijke ontwikkeling	Voltijd
	34866	B Bedrijfskunde & agribusiness European Food Business (Int.) Duurzame bedrijfskunde Sustainable Business	Voltijd
	45290	M Food Systems Innovation Master Food Systems Innovation	Voltijd
	45295	M Gezond Gedrag en Leefomgeving Master Gezond Gedrag en Leefomgeving	Deeltijd

Naam locatie	Isat-code	Naam opleiding	Vorm
Faculteit Aeres Hogeschool Dronten	80006	Ad Dier- en veehouderij Ad Agrarisch ondernemerschap Dier- en veehouderij Ad Veterinair Praktijkmanager	Voltijd
	80012	Ad Tuinbouw en akkerbouw Ad Agrarisch ondernemerschap Tuinbouw en akkerbouw	Voltijd
	80028	Ad Bedrijfskunde & agribusiness Ad Managementbeleid & buitenruimte (DT) Ad Ondernemerschap Bedrijfskunde & agribusiness (DT) Ad Agrotechniek en Management (DT) Ad Bedrijfskunde & agrifood-business Ad Hippische bedrijfskunde	Voltijd + deeltijd

Naam locatie	Isat-code	Naam opleiding	Vorm
	34866	B Bedrijfskunde & agribusiness • Agrotechniek en Management • Bedrijfskunde & agribusiness (DT) • Bedrijfskunde & agrifood-business • EED International Agribusiness (Int.) • European Food Business (int.) • Food Chain Management (Int.) • Financiële dienstverlening agrarisch • Hippische bedrijfskunde • Hippische bedrijfskunde (DT) • International Food Business (int.) • International Equine Business Management (Int.) • International Food Operations Management (Int.) • Landelijk vastgoed & makelaardij • Pre-Master Agribusiness Development	Voltijd + deeltijd
	34868	B Tuinbouw en akkerbouw • EED Plant Production (int.) • Tuinbouw en akkerbouw • Tuinbouw en akkerbouw (DT) • Tuinbouw en akkerbouw Agrarisch ondernemerschap • International Horticulture & Management (int.) • Voeding en Gezondheid	Voltijd + deeltijd
	34869	B Dier- en veehouderij • Diergezondheid en Management • Diergezondheid en Management Doorlopende Leerweg • Dier- en veehouderij • Dier- en veehouderij (DT) • Dier- en veehouderij Agrarisch ondernemerschap • Varkens- en pluimveehouderij • EED Livestock Production (int.) • International Dairy management (Int.) • International Poultry Management	Voltijd + deeltijd
	49137	M Agribusiness Development • Master Agribusiness Development (Int.)	Voltijd + Deeltijd + Duaal

Naam locatie	Isat-code	Naam opleiding	Vorm
Faculteit Aeres Hogeschool Wageningen	80015	Ad Educatie & kennismanagement Groene Sector Bloemsierkunst	Voltijd + deeltijd
	80167	Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	Deeltijd
		- Educatief Professional Beroepsonderwijs Bushcraft - Educatief Professional Beroepsonderwijs CT - Educatief Professional Beroepsonderwijs Groene Sector	
	34899	B Docent en Kennismanager Groene Sector	Voltijd + deeltijd
		- Agrotechniek & kennismanagement - Bloemsierkunst - Natuur en communicatie - Paardensector - Recreatie en gezelschapsdieren - Tuinbouw en akkerbouw - Tuin en landschap - Veehouderij en kennismanagement - Voeding & communicatie - Kopopleiding voltijd - Hao-instroom Deeltijd - Hpo-instroom	Deeltijd Deeltijd
	35423	B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de 2e graad in Consumptieve techniek I en II	Voltijd + deeltijd
	39301	B Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten	Deeltijd
	44135	M Leren en Innoveren	Deeltijd

Tabel AH 2 Studentpopulatie

Het onderstaande overzicht is, tenzij anders vermeld, gebaseerd op de gegevens die beschikbaar zijn via het eigen studenteninformatiesysteem Osiris. Bekostiging van de studenten met eerste inschrijving wordt bepaald door DUO. Deze tabel hoort bij § 2.1 en § 4.6.1 en onderbouwt de grafiek 4.1 en vult deze aan.

Def. 1	Alle studenten ingeschreven op 01-10 bij de CROHO-opleidingen en die het voornemen hebben om de totale opleiding te volgen.
Def. 2	Iedereen die nieuw start bij een CROHO-opleiding per 1-10 aan een van de faculteiten. Uitzonderingen zijn: • overstappers naar andere opleidingsvariant; • overstappers van bachelor naar Ad; • studenten die binnen een half jaar na uitschrijving weer terugkomen.
Def. 3	Studenten die gecertificeerd zijn voor een van de CROHO-opleidingen. Telling per bekostigingsjaar.
Def. 4	Student die de opleiding verlaat zonder certificering op eigen verzoek (reden 9) of na een negatief advies (reden 4).
Def. 5	In alle tabellen wordt gekeken naar het totale aantal inschrijvingen. Dit betekent dat een student met meer dan één inschrijving bij Aeres Hogeschool bij meer dan één opleiding meegeteld is.
NB	Met ingang van 1 maart 2021 stapte Aeres Hogeschool over van Alluris naar Osiris als studenteninformatiesysteem. Dit systeem kent een andere wijze van rapporteren en hanteert andere definities dan hiervoor gehanteerd werden. Dit betekent dat de cijfers van voorgaande jaren in deze tabel afwijken van vergelijkbare cijfers in eerdere jaarverslagen. Er is bewust gekozen om deze afwijkende cijfers over te nemen, om de trend van de afgelopen jaren zichtbaar te maken.

		01-10-2021	01-10-2022	01-10-2023		
Totaalaantal ingeschreven studenten in CROHO-opleidingen per 1-10 (def. 1)	Aeres Hogeschool		4.001	3.875	3.742	
	Almere		741	745	763	
	Dronten		2.503	2.454	2.302	
	Wageningen		757	676	677	
Studenten met een niet-Nederlandse nationaliteit als 1e nationaliteit (incl. Suriname en Antillen) 2022 opgeteld is 157, maar 1 student volgt studieonderdelen op 2 faculteiten.	Aeres Hogeschool		161	156	177	
	Almere		31	117	45	
	Dronten		125	33	116	
	Wageningen		5	7	16	
Studenten met een niet-EER-nationaliteit	Aeres Hogeschool		45	35	69	
Opleidingsvorm	Aeres Hogeschool	voltijd	3.421	3.370	3.223	
		deeltijd	564	489	519	
		duaal	16	16	5	
	Almere	voltijd	741	745	749	
		deeltijd	-	-	14	
	Dronten	voltijd	2.340	2.318	2.202	
		deeltijd	147	120	95	
		duaal	16	16	5	
	Wageningen	voltijd	340	307	268	
		deeltijd	417	369	409	
	Rendement na 5 jaar in %	Almere	voltijd	39	42	41
			Deeltijd	-	-	-
Dronten		voltijd	62	59	54	
		deeltijd	27	43	56	
		duaal	-	-	-	
Wageningen		voltijd	44	46	48	
		deeltijd	69	68	66	

Tabel AH 3 Populatie per opleidingscode

Deze tabel hoort bij § 4.6.1 en onderbouwt de grafiek 4.2 en vult deze aan.

Titel	Isat-code	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023
Ad Dier- en veehouderij	80006	123	133	125
Ad Tuinbouw en akkerbouw	80012	53	65	71
Ad Educatie & kennismanagement groene sector	80015	25	22	25
Ad Bedrijfskunde & agribusiness	80028	145	151	149
Ad Onderwijsondersteuner CT	80052	7	3	1
Ad Onderwijsondersteuner educatie	80064	39	21	6
Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	80167	-	19	46
B Toegepaste biologie	30009	555	540	551
B Geo, media & design	30033	96	115	115
B Management van de leefomgeving	34859	1	1	1
B Bedrijfskunde & agribusiness	34866	868	801	759
B Tuinbouw en akkerbouw	34868	327	325	286
B Dier- en veehouderij	34869	1.047	1.058	971

B Docent en kennismanager groene sector	34899	451	403	391
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs CT	35423	90	84	76
B Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten	39301	45	39	40
M Leren en Innoveren	44135	100	85	92
M Food Systems Innovation	45290	20	9	15
M Agribusiness Development	70147	16	16	13

Tabel AH 4 Instroom naar opleidingsvorm

Deze tabel hoort bij § 4.6.1 en onderbouwt de grafiek 4.3 en vult deze aan.

		01-10-2021	01-10-2022	01-10-2023	
Totaalaantal ingestroomde studenten in CROHO-op- leidingen per 1-10 (def. 2)	Aeres Hogeschool		1.147	981	1010
	Almere		238	182	223
	Dronten		639	573	570
	Wageningen		270	226	236
Opleidingsvorm	Aeres Hogeschool	voltijd	929	837	807
		deeltijd	208	134	203
		duaal	10	10	0
	Almere	voltijd	238	182	209
		deeltijd	-	-	14
	Dronten	voltijd	587	546	543
		deeltijd	42	17	27
		duaal	10	10	0
	Wageningen	voltijd	104	109	72
		deeltijd	166	117	164

Tabel AH 5 Vooropleiding instroom per studiejaar verdeeld in opleidingsvorm

Deze tabel hoort bij § 4.6.1 en onderbouwt grafiek 4.4 en vult deze aan.

* De groep met vooropleiding Overig is bedoeld voor studenten met een buitenlands diploma, studenten met een eerder behaalde propedeuse en zij met een andersoortig recht tot toelating. Studenten kiezen bij de aanmelding in Studielink zelf de categorie, hierdoor kan een student in een andere categorie terechtkomen dan Aeres Hogeschool verwachtte. Getallen zijn aangepast op basis van Osiris-informatie.

		01-10-2021	01-10-2022	01-10-2023
Aeres Hogeschool voltijd	Havo	392	355	325
	Vwo	56	53	53
	Mbo	335	287	293
	Overig*	145	142	136
Aeres Hogeschool deeltijd	Havo	4	4	16
	Vwo	2	3	3
	Mbo	75	53	68
	Overig*	114	74	116
Aeres Hogeschool duaal	Havo	2	2	0
	Vwo	1	1	0
	Mbo	1	1	0
	Overig*	10	6	0

		01-10-2021	01-10-2022	01-10-2023
Almere voltijd	Havo	139	114	112
	Vwo	17	13	16
	Mbo	34	24	36
	Overig*	26	31	45
Almere deeltijd	Havo	-	-	0
	Vwo	-	-	0
	Mbo	-	-	0
	Overig*	-	-	14
Dronten voltijd	Havo	231	209	196
	Vwo	37	36	32
	Mbo	233	214	230
	Overig*	94	87	85
Dronten deeltijd	Havo	3	0	1
	Vwo	1	0	0
	Mbo	30	12	15
	Overig*	18	5	11
Dronten dual	Havo	2	2	0
	Vwo	1	1	0
	Mbo	1	1	0
	Overig*	10	6	0
Wageningen voltijd	Havo	22	32	19
	Vwo	2	4	5
	Mbo	68	49	29
	Overig*	25	24	19
Wageningen deeltijd	Havo	1	2	13
	Vwo	1	3	3
	Mbo	45	38	52
	Overig*	96	74	96

Tabel AH 6 Resultaten: aantal geslaagden

Deze tabel hoort bij § 4.6.1 en onderbouwt grafiek 4.5.

		01-10-2021	01-10-2022	01-10-2023	
Totaalaantal geslaagde studenten in CROHO-opleidingen per bekostigingsjaar (def. 3)	Aeres Hogeschool	Totaal	663	645	640
		Voltijd	529	509	516
		Deeltijd	124	128	115
		Duaal	10	8	9
	Almere	Voltijd	88	79	106
	Dronten	Voltijd	368	342	368
		Deeltijd	44	13	23
		Duaal	10	8	9
	Wageningen	Voltijd	73	88	55
		Deeltijd	80	115	92

			01-10-2021	01-10-2022	01-10-2023
Gemiddelde studieduur geslaagden in maanden	Almere	Voltijd	56	51	56
	Dronten	Voltijd	52	52	54
		Deeltijd	35	31	40
		Duaal	13	13	12
	Wageningen	Voltijd	47	47	43
		Deeltijd	32	34	38

Tabel AH 7 Resultaten: uitval

Deze tabel hoort bij § 4.6.1.

			01-10-2021	01-10-2022	01-10-2023
Totaalaantal studiestakers in CROHO-opleidingen per bekostigingsjaar (def. 3)	Aeres Hogeschool	Totaal	380	478	522
		Voltijd	307	399	453
		Deeltijd	71	77	67
		Duaal	2	2	2
	Almere	Voltijd	78	112	99
	Dronten	Voltijd	179	230	302
		Deeltijd	25	28	21
		Duaal	2	2	2
Gemiddelde studieduur studiestakers in maanden	Wageningen	Voltijd	50	57	55
		Deeltijd	46	49	46
	Almere	Voltijd	23	21	19
	Dronten	Voltijd	23	24	21
		Deeltijd	23	32	43
		Duaal	4	3	17
	Wageningen	Voltijd	17	17	17
		Deeltijd	18	16	15

Tabel AH 8 Docentinformatie en student/fte-ratio

Onderbouwt de tekst van § 4.6.1.

	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Omvang docerend personeel in fte (afgerond)	273	307	309
Omvang onderwijsondersteunend personeel in fte (afgerond)	85	105	101
Ingeschreven studenten/fte-ratio ¹	14,7	12,6	12,1

¹ Docenten zijn gemiddeld 16% van hun tijd actief in projecten en valorisatie, naast onderwijs.

Bijlage 9 Publicatielijst Aeres Hogeschool

Faculteit Almere

Publicaties in de media (incl. internetuitingen en interviews)

- Aeres (2023, 22 mei). Maak kennis met lector Weerbare planten, Mirka Macel. <https://www.aereshogeschool.nl/nieuws/2023/lectorat-weerbare-planten>
- Almerezaken (2023, 7 december). Technasium en Aeres Hogeschool bundelen krachten in Flevoland. <https://www.almereszaken.nl/nieuws/algemeen/58365/technasium-en-aeres-hogeschool-bundelen-krachten-in-flevoland>. Doorgeplaatst in De Noordoostpolder en op website Stichting Technasium.
- BBC Northern Ireland. (2023, 4 oktober). How do we solve Lough Neagh's algae problem? Interview met Miguel Dioniso Pires. <https://www.bbc.com/news/live/uk-northern-ireland-66993803>
- De Noordoostpolder (2023, 3 augustus). Gezonde Smikkelweken 2023 in Flevoland van start; spelenderwijs meer groente eten. Jong Leren Eten, Aeres Hogeschool Almere en GGD Flevoland. <https://denoordoostpolder.nl/regio/Gezonde-Smikkelweken-2023-in-Flevoland-van-start-spelenderwijs-meer-groente-eten-28574128.html>. Doorgeplaatst in Flevopost en Jong Leren Eten Flevoland (meerdere artikelen).
- De Stentor (2023, 1 september). Wanneer poot je aardappelen? GGD Flevoland zoekt moestuincoaches. Jong Leren Eten en GGD Flevoland. <https://www.destentor.nl/lelystad/wanneer-poot-je-aardappelen-ggd-flevoland-zoekt-moestuincoaches~a22ee1031/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Flevo Campus (2023, 20 september). Kick-off: Flevolandse technasia tegen voedselverspilling. Jong Leren Eten. <https://flevocampus.nl/agenda/kick-off-flevolandse-technasia-tegen-voedselverspilling/> Doorgeplaatst in De Noordoostpolder, Lokale Omroep Zeewolde.
- Flevo Campus (2023, 6 december). Slotevent: Flevolandse technasia tegen voedselverspilling. Jong Leren Eten. <https://flevocampus.nl/agenda/slotevent-flevolandse-technasia-tegen-voedselverspilling/>
- Flevopost (2023, 5 juni). Vmbo- en praktijkcholieren bootcampen en oogsten gezonde poké bowl tijdens Foodcamp op boerderij. Foodcamp-Jong Leren Eten. <https://flevopost.nl/regio/Vmbo-en-praktijkcholieren-bootcampen-en-oogsten-gezonde-pok%C3%A9bowl-tijdens-Foodcamp-op-boerderij-28464929.html>
- Groenpact (2023). Met Praktijkgericht Onderzoek de Stad Vergroenen. Interview met Gideon Spanjar. <https://www.groenpact.nl/groen-in-actie/met-praktijkgericht-onderzoek-de-stad-vergroenen>
- Jong Leren Eten (2023, 10 oktober). Een gezonde snack ontwerpen: Schoolkantine Challenge voor vo-leerlingen en mbo-studenten loopt tot 16 februari in verschillende provincies. <https://www.jonglereneten.nl/nieuws/schoolkantine-challenge-start-vandaag-in-meerdere-provincies>
- Jong Leren Eten Flevoland. (2023, maart). Boekbaar aanbod VO [nieuwsbrief]. <https://gezonde-school-flevoland.email-provider.eu/web/cdgmjvls0/fv2fd7fruc/qmg561fqrm/zjohp686iu>
- Jong Leren Eten. (2023, februari). Ruim 100 leerlingen van technasium Portuum bedenken oplossingen tegen voedselverspilling bij hen thuis. <https://www.jonglereneten.nl/inspiratie/ruim-100-leerlingen-van-portuum-technasium-bedenken-oplossingen-tegen-voedselverspilling>
- KRO Spraakmakers, NPO Radio 1. (2023, 9 november). Voor de zwimmers: hierdoor kom je na je plons groen het water uit. Interview met Miguel Dioniso Pires. <https://www.nporadio1.nl/nieuws/wetenschap-techniek/2e463a69-6203-4011-bdca-807bd30ac315/voor-de-ochtendzwimmers-hierdoor-kom-je-na-je-plons-groen-het-water-uit>
- Kijk Magazine (2023, 16 september). Seychellenrietzangers gaan vreemd bij de vleet. Interview met Martijn Hammers. <https://www.kijkmagazine.nl/nieuws/onderwater-ondervraagt-martijn-hammers/>
- Kijk Magazine (2023, 14 september). Kauw laat vriend vallen voor voedsel. Expert-opinie Kijk Magazine. <https://www.kijkmagazine.nl/science/kauw-laet-vriend-vallen-voor-voedsel/>
- Nederlandse Bodemkundige Vereniging (2023). Artikel in nieuwsbrief. <https://bodems.nl/extra-informatie>
- Omroep Flevoland (2023, 13 oktober). Jacobina Hoekstra krijgt prijs voor educatie over boerenleven. Jong Leren Eten-Dutch Food Week: WaardeRing 2023. <https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/352453/jacobina-hoekstra-krijgt-prijs-voor-educatie-over-boerenleven>
- Omroep Flevoland (2023, 29 augustus). Moestuincoaches gezocht voor scholen! Jong Leren Eten en GGD Flevoland. <https://www.omroepflevoland.nl/gemist/radio/346831/moestuincoaches-gezocht-voor-scholen?id=346831>. Doorgeplaatst in Flevopost, Lelystadsgedagblad, Lelystad Nieuws, De Noordoostpolder, Noordoostpolder Nieuws.nl en Jong Leren Eten Flevoland.
- Omroep Flevoland (2023, 27 november). Moestuincoaches gaan naar scholen: 'Kinderen kennen geen radijsjes.' Jong Leren Eten en GGD Flevoland. <https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/358320/moestuincoaches-gaan-naar-scholen-kinderen-kennen-geen-radijsjes>
- Omroep Flevoland (2023, 30 januari). Jong leren eten is oud gedaan. Jong Leren Eten. <https://www.omroepflevoland.nl/gemist/radio/319145/jong-leren-eten-is-oud-gedaan?id=319145>
- Ons Almere (2023, 20 en 21 maart). Flevolandse leerlingen bakken gezonde pannenkoeken. Jong Leren Eten Flevoland. <https://onsalmere.nl/artikel/2023/03/20/flevolandse-leerlingen-bakken-gezonde-pannenkoeken>

- Research online (2023). How a first-year course led to an article: Research and education combine well – as do carnivores and veggie. Studentonderzoek is onderdeel. <https://www.resource-online.nl/index.php/2023/02/04/how-a-first-year-course-led-to-an-article/?lang=en>
- VeenVitaal. (2023). Studentprojecten 2023. <https://veenvitaal.info/student-projecten/>
- VeenVitaal (2023). Bouwstenen voor avontuurlijk spelen. Aeres Hogeschool Almere. <https://storymaps.arcgis.com/stories/3aa5e159f1d546829foe70coazca0979>

Voordracht, inleiding, lezing

- Awuh, H.E. (2023, januari). One person's meat is another person's poison: Exploring contradictions and consistencies in global understandings of (un)healthy food. Guest lecture at Reinwardt Academy, Amsterdam.
- Dionisio Pires, M. (2023, 17 oktober). Gastles Poortlyceum.
- Dionisio Pires, M. (2023, 22 maart). Lectoraat Meten is weten: gezond oppervlaktewater door innovaties in monitoring, modellering en maatregelen. Inaugurale rede.
- Ekkel, D. (2023, 4 april). Lectoraat Groene en Vitale Stad. Presentatie voor college van burgemeester en wethouders Almere. Almere.
- Ekkel, D. (2023, 7 februari). Lectoraat Groene en Vitale Stad. Presentatie voor NIOO. Wageningen.
- Hammers, M. (2023, 11 oktober). De zeldzaamste vogelsoort van de wereld redden?! Keynote presentatie. Eco-Schools-inspiratiedag.
- Macel, M. (2023, 13 november). Geïnspireerd door de natuur: interdisciplinair onderzoek voor duurzame bestrijding van trips [lezing]. Artemis Kennisdag Zaltbommel. <https://www.artemisnatuurlijk.nl/agenda/info/product/48/46>
- Macel, M. (2023, 24 augustus). Weerbare Planten – gezonde planten in een gezonde omgeving. Pitch staf dag Aeres Almere.
- Macel, M. (2023, 24 mei). Weerbare planten – gezonde planten in een gezonde omgeving. Inaugurale rede. Aeres Almere.
- Macel, M. (2023, februari). Plantweerbaarheid. Gastles bij de module HSPA. Aeres Almere.
- Renting, H. (2023, 9 mei). Protecting and Re-inventing Food Traditions in the Netherlands. Guest lecture in course "Regional Foods from accross the globe". ESA Angers - Ecole Supérieure des Agricultures in Angers.
- Renting, H. (2023, 16 mei). City Region Food Systems: Food as Urban Rural Linkage: Concepts & cases. Guest Lecture in Master in Management of Development 22/23 International Training Centre of the ILO - Turin School of Development, Turijn.
- Renting, H. (2023, 26 oktober). City-regions and Living Labs, for long-term food system transformation. Contribution panel at FoodSHIFT 2030 final Policy Conference, Brussel.
- Schramkó, S., G. Spanjar, F. Suurenbroek en P. Limpens (2023, 23 november). Bouwen met Natuur; Kansen en Lessen voor Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling. Organisatie van en presentatie voor Kennisbijeenkomst Natuurinclusieve en Hittebestendige Stad. Georganiseerd door Stichting Steenbreek.
- Spanjar, G. en P. Limpens (2023). Twee versnellingsbijeenkomsten voor gemeentes en andere partners. Organisatie en presentatie.
- Spanjar, G. en P. Limpens (2023, 19 januari). Governance and Policy Session. Presentatie en werksessie voor Interreg-project Biodiverse Cities.
- Spanjar, G. en P. Limpens (2023, 7 & 9 november). Governance of Nature-Based Solutions. Presentatie en werksessie voor Interref-project Biodiverse Cities.
- Spanjar, G. en E. Wesselink (2023, 14 december). De Stad als Natuurreservaat; Stedeling als (aan)jager? Presentatie voor Duurzaam Door-project Toekomstbestendige Wijken voor ambtelijke experts Flevolandse gemeentes.
- Spanjar G., P. Limpens, en S. Schramkó (2023, 2 februari). Governance van Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling. Presentatie en werksessie voor het SIA-project Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling.
- Spanjar G., P. Limpens, F. Suurenbroek en S. Schramkó (2023, 18 oktober). Werksessie Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling. Presentatie en werksessie voor het SIA-project Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling.
- Spanjar, G. (2023, 15 januari). Lessen en kansen voor natuurinclusief bouwen. Organisator van en spreker bij event bestuurlijke inspiratiesessie Natuurinclusief Bouwen, met wethouders en gedeputeerden (georganiseerd door Provincie Flevoland voor de zes Flevolandse gemeentes).
- Spanjar, G. (2023, 23 april). Natuurinclusieve gebiedsontwikkeling. Spreker bij event bezoek college B en W Almere.
- Spanjar, G. (2023, 23 februari). Natuurinclusieve- en klimaatbestendige stad. Organisator van en spreker bij event bezoek BomenCampus Aeres MBO Almere.
- Spanjar, G. (2023, 26 juni). Natuur in de stad. Spreker bij event De Koplopers: De stad als natuurreservaat, georganiseerd door De Balie.
- Van den Berg, M.S. (2023, 29 november). Ecologie IJsselmeergebied. Inaugurale rede.
- Veen, E. (2023, 18 januari). Spreker bij FICA-eind-event in AFAS Live.
- Veen, E. (2023, 26 april). Eiwittransitie. Spreker bij event Op de rand van de toekomst, Avanti. Kunstlinie Almere.
- Veen, E. (2023, 9 november). Jurylid Impact 2025 Innovation Prize. T&U (Tuinbouw & Uitgangsmaterialen) Innovation Day, thema gezondheid, Wageningen.

Wetenschappelijke conferenties

- Awuh, H.E., H. Renting, S.C.O Wertheim-Heck, A. Ashkenazy en M. Sell (2023). Operationalising Food Systems Transformations within Living Labs of the Healthy Food Africa Project [presented by Renting, H.]. In M. Caballero-Pons, D. Fischer, M. Greene, J. Shen, S. Wertheim-Heck, H. Brown, G. Guillen-Hanson, P. J. Vergragt, J. Quist, & F. Rubik (Eds.), Book of Abstracts of the Joint SCORAI-ERSCP-WUR Conference: Transforming Consumption-Production Systems Toward Just and Sustainable Futures (SCP23) (pp. 119-119). Wageningen University & Research. <https://edepot.wur.nl/634618>
- Dionisio Pires, M. (2023, 9 februari). Veilig zwemwater [presentatie]. Blauwalgensymposium. NIOO.

- Schramkó S., G. Spanjar, F. Suurenbroek en P. Limpens (2023). Nature-based urban development in practice: Key lessons from Scandinavian and Dutch cities. AMS Conference Reinventing the City 2024 - Blueprints for messy cities.
- Van den Berg et al. (2023, 19-23 juni). Towards a healthy Lake Markermeer [presentatie]. EUrolag10 Lagoon Conference Gdynia, Polen.
- Veen, E. (2023, 22 juni). Staying in touch with and passing down culinary heritage after migration. Transnational foodways of immigrants and their (grand)children in the changing foodscape of Almere [presentatie]. Internationale conferentie Migration and Societal Change, Utrecht University, bij sessie Mundane Geographies of Food.
- Veen, E. (2023, 6 juli). Food prosumers in Almere: small-scale but omnipresent [presentatie]. Internationale conferentie SCORAI-ERSCP, Wageningen UR, bij de sessie Prosumerism.
- Smaal, S. (2023). Mapping urban agriculture policies: lessons from New York City. *Urban Agriculture Magazine*, 39, pp. 30-32. https://ruaf.org/assets/2023/09/RUAF-UAMagazine-39_Sept_2023_MR.pdf
- Veen, E., S. Wahlen en L. Angelino (2023). Exploring everyday food provisioning: The teleoaffectivity of meal sharing. *Food and Foodways*, pp. 22-42. <https://doi.org/10.1080/07409710.2023.2162200>
- Veen, E.J., H. Dagevos, Y.J.E. Michielsen, A.G.M. de Vrieze en S.E. Riedel. (2023). Eating apart together: How vegetarian and meat eating students manage commensality in a flexitarian age. *Consumption and Society* (online first). <https://doi.org/10.1332/YQFO9787>.
- Visschers, I.G.S., M. Macel, J.L. Peter, L. Sergeeva, J. Bruin en N.M. van Dam (2023). Exploring thrips preference and resistance in flowers, leaves and whole plants of ten *Capsicum* accessions. *Plants*, 12, 825. <https://doi.org/10.3390/plants12040825>

Wetenschappelijke publicaties

- Awuh, H.E., H. Renting en R. van Veenhuizen (2023). Learning lessons from Urban Food Systems Labs in Africa. *Urban Agriculture Magazine*, 39, pp. 42-43. https://ruaf.org/assets/2023/09/RUAF-UAMagazine-39_Sept_2023_MR.pdf
- Awuh, H.E., H. Renting en R. van Veenhuizen (2023). Institutional/policy barriers and drivers for food system change: learning from the Healthy Food Africa Food System Labs. *Urban Agriculture Magazine*, 39, pp. 50-52. https://ruaf.org/assets/2023/09/RUAF-UAMagazine-39_Sept_2023_MR.pdf
- Blikendaal, S. en D. Ekkel (2023). 0.6.1-11 Children's play and physical activity levels in a natural playground: an observational case study from the Netherlands. *European Journal of Public Health*, 33(Supplement_1), ckad133-270. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckad133.270>
- Franshelis K. B.C. Mulder, E.J. Hazebroek, M.A. Koelen, E.J. Veen en K.T. Verkooijen. (2023). Bariatric surgery stigma from the perspective of patients: A scoping review. *Journal of Advanced Nursing*. <https://doi.org/10.1111/jan.15994>
- Moustier, P., M. Holdsworth, D. the Anh, P.A. Seck, H. Renting, P. Caron en N. Bricas (2023). The diverse and complementary components of urban food systems in the global South: characterization and policy implications. *Global Food Security*, 36, 100663. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2022.100663>
- Renting, H., R. van Veenhuizen en J. Halliday (2023). Enabling urban and periurban agriculture for a world in crisis. Editorial. *Urban Agriculture Magazine*, 39, pp. 4-5. https://ruaf.org/assets/2023/09/RUAF-UAMagazine-39_Sept_2023_MR.pdf
- Renting, H. en C. Segreto (2023). European policies on Urban Agriculture: state-of-the-art, limitations and opportunities. *Urban Agriculture Magazine*, 39, pp. 23-26. https://ruaf.org/assets/2023/09/RUAF-UAMagazine-39_Sept_2023_MR.pdf
- Shi, J., M. Stahl, C.H. Vos, K. Tielbörger, K.J.F. Verhoeven en M. Macel (2023). Metabolomic profiling reveals shifts in defenses of an invasive plant. *Biological Invasions*, 25, 3293-3306. <https://doi.org/10.1007/s10530-023-03109-0>

Boeken en boekhoofdstukken

- Morrow, O., E.J. Veen & S. Wahlen (2023). A critical reparative approach towards understanding community food initiatives: acknowledging hopes and troubles. In: Morrow, O., E.J. Veen and S. Wahlen (eds). *Community Food Initiatives* (in production). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003195085-1>
- Moustier, P., M. Holdsworth, D. the Anh, P.A. Seck, H. Renting, P. Caron en N. Bricas (2023). Priorities for Inclusive Urban Food System Transformations in the Global South. In: J. von Braun et al. (eds.), *Science and Innovations for Food Systems Transformation*, pp. 281-304. https://doi.org/10.1007/978-3-031-15703-5_15
- Pugliese, P., C. Rota, F. Zohra Sabrane, M.R. Bteich en E.J. Veen (2023). Understanding vulnerability and resilience of urban food initiatives in Morocco. In: Morrow, O., E.J. Veen and S. Wahlen (eds). *Community Food Initiatives* (in production). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003195085-4>
- Suurenbroek, F. en G. Spanjar (2023). Neuroarchitectuur: ontwerpen van hoogbouwsteden op ooghoogte. Naio10. ISBN 978-94-6208-775-0.
- Van den Berg, M.S. (2023). Ecologie IJsselmeergebied - Leven in de gouden rand van Flevoland. In: Provincie Flevoland (2023). *Flevoland2050 - Een toekomst om naar te verlangen - De blik van wetenschappers 2023*. Essaybundel, p. 97-104. https://www.flevoland.nl/getmedia/08db65dd-a590-4936-816d-b2091c5474ec/Essaybundel,-Een-toekomst-om-naar-te-verlangen_compressed.pdf
- Veen, E. en K. Doughty (2023). The cultivated 'healing garden'. Respite and support or lifestyle change? In: Pauline Marsh and Allison Williams (eds). *Cultivated Therapeutic Landscapes: Gardening for Prevention, Restoration and Equity*. Taylor and Francis. <https://doi.org/10.4324/9781003355731-6>

Conference proceedings (non-refereed)

- Jansma, J.E., H. Renting, E. Veen, J. de Vries en A. Vermue (2023). *Feeding the melting pot: agroecological urbanism for inclusive and sustainable food practices*. Conference proceedings of the 10th annual Conference of the AESOP Sustainable Food Planning group. Almere.

Rapporten

- Adriano, S., E. Veen en S. Smaal (2023, mei). Foodways of adult children of Latin American and Caribbean migrants: Shopping, cooking and eating in the Almere foodscape. Publicatie vanuit het lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=search&p=9d3c19f2-e5ae-4947-907f-72f5bfa1531d#recordId=2.150904&srchDb=2>
- Breet, I. (2023). Het effect van kunstmatige trichomen op het gedrag en de bestuiving van hommels (*Bombus terrestris*) en wilde bestuivers op aardbeiplanten [studentenrapport]. Lectoraat Weerbare planten.
- De Schipper, A., S. Blikendaal & E. Veen (2023). Bewegen op de schooltuin. <https://flevocampus.nl/in-de-schooltuin-ga-je-vanzelf-bewegen/>
- Giersthove, W. (2023). De invloed van RBO op de effectiviteit van roofmijt (*Transeius montdorensis*) tegen trips (*Frankliniella occidentalis*) [studentenrapport]. Lectoraat Weerbare planten.
- Hilgeman, G. en E. Veen m.m.v. I. Neefjes, F. Mosch, J. Smink, S. Steenmeijer en Q. Winkler (2023). Jongeren en ouderen over de Supermarkt van de Toekomst. Publicatie vanuit het lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=search&p=9d3c19f2-e5ae-4947-907f-72f5bfa1531d#recordId=2.150962&srchDb=2>
- Koeweiden, L. (2023). Test protocol for performing experiments with Orius and thrips [bachelor thesis]. Lectoraat Weerbare planten.
- Nol, L. (2023). Communicatieplan VeenVitaal. NWA-project.
- Oosterhoff, T. (2023). Een onderzoek over de effecten van kunstmatige trichomen op chrysanten, aardbeien en paprikaplanten [studentenrapport]. Lectoraat Weerbare planten.
- Sefu, Y. en E. Veen (2023). Op leerontdekking in de schooltuin: photovoice-onderzoek naar wat scholieren hebben geleerd van schooltuinonderwijs op Utopia Eiland.
- Seldenrijk, T. (2023). Agroforestry en de invloed op biodiversiteit en de CO₂-vastlegging [studentenrapport]. Onder begeleiding van Jeffrey van Lent (docent-onderzoeker).
- Smaal, S. en E. Veen (2023). Wat schaft de pot in Almere? Smaken uit andere culturen inpassen, aanpassen, of passeren. Publicatie vanuit het lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=search&p=9d3c19f2-e5ae-4947-907f-72f5bfa1531d#recordId=2.150653>
- Spanjar G., D. Ekkel, E. Wesselink, P. Limpens en L. van Zandbrink (2023, 4 oktober). Case study report Lineaire Parken. Opgesteld voor het project excellente groene en gezonde leefomgeving (EGGL). Ter referentie en inspiratie van het ontwerpproces van het Algerapad.

- Steenmeijer, S. en E. Veen (2023). Welke cacao past bij jou?. Publicatie vanuit het lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=search&p=9d3c19f2-e5ae-4947-907f-72f5bfa1531d#recordId=2.150883&srchDb=2>
- Van den Berg, M.S. en G. Hilgeman (2023). Bouwen aan een kennissamenleving voor Nationaal Park Nieuw Land. In opdracht van Nationaal Park Nieuw Land.
- Veen, E., S. Smaal en M. Korn (2023, mei). Behouden, inpassen en doorgeven van culinair erfgoed na migratie: Transnationale voedselroutines van immigranten en hun (klein)kinderen in het veranderende voedsellandschap van Almere. Publicatie vanuit het lectoraat Stedelijke Voedselvraagstukken. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=search&p=9d3c19f2-e5ae-4947-907f-72f5bfa1531d#recordId=2.150905&srchDb=2>

Studentensamenvattingen

- Adriano, S. (2023). A Latin American Migrant Foodscape in The Netherlands. Central, South American and Caribbean migrant citizens' foodways in Almere. <https://hbo-kennisbank.nl/details/aereshogeschool:oai:www.greeni.nl:VBS:2:150903?q=migranten>
- Klaassen, A. (2023). Een stage in blogs. <https://hbo-kennisbank.nl/details/aereshogeschool:oai:www.greeni.nl:VBS:2:151383>
- Neefjes, I. (2023). Hoe kijken ouderen naar vegetarisch eten. <https://hbo-kennisbank.nl/details/aereshogeschool:oai:www.greeni.nl:VBS:2:150574?q=eten>

Columns en blogs

- Veen, E. (2023, 14 september). Voedselverspilling [column]. Food + Agri. <https://www.foodagribusiness.nl/de-week-tegen-voedselverspilling-in-het-klaslokaal/>
- Veen, E. (2023, 22 juni). Gezond, duurzaam...en inclusief [column]. Food + Agri. <https://www.foodagribusiness.nl/gezond-duurzaam-en-inclusief/>
- Veen, E. (2023, 2 februari). Aansluiten bij lokale smaken [column]. Food + Agri. <https://www.foodagribusiness.nl/aansluiten-bij-lokale-smaken/>

Audiovisueel materiaal

- Aeres Hogeschool. (2023, 9 februari). Lectoraat Weerbare planten | Mirka Macel [video]. <https://www.youtube.com/watch?v=OsILMQPjazz>
- Dutch foodweek. (2023). Gezonde School Kantine Challenge - Jongeren Eten [video]. <https://www.youtube.com/watch?v=fBUXVUIN6mk&t=8s>
- Pixelthis. (2023). Slotevent Voedselverspilling [video]. <https://vimeo.com/893288703>

Overig

- Van der Gaast, K. (2023, 10 januari). Plan-and-play in the polder: exploring the lived futures of sustainable food entrepreneurship in Flevoland. Wageningen University, Urban Economics. <https://www.wur.nl/nl/agenda/show/plan-and-play-in-the-polder-exploring-the-lived-futures-of-sustainable-food-entrepreneurship-in-flevoland.htm>

Faculteit Dronten

Awards en inauguraties

- Methorst, R. (2023). Notering in de Food100-lijst 2023.
- De Bruin, E. (2023). Inauguratie lectoraat Circulair ondernemen in de agrifood-business. <https://www.aereshogeschool.nl/nieuws/2023/eric-de-bruin-officieel-geinstalleerd-als-lector-bij-aeres-hogeschool-dronten>

Boeken

- Oosterhoff, W. (2023). Doorzien – een contextueel handboek voor agrarische familiebedrijven. Buro Laga. ISBN 9789090369761.

Vakpublicaties

- Pepers, K., G. Staats, F. van Egmond, R. Koomans, K. Teuling en G. van Os (2023). Een snelle en eenvoudige insitu meetmethode voor bulkdichtheid. *Tijdschrift Bodem*, mei (1): 12-13.
- Van Os, G en J Postma (2023). Colofon van een werkgroep. *Gewasbescherming* 54(3) 96. <https://knpv.org/db/upload/documents/Gewasbescherming/2023gb54nr3.pdf>
- Van Os, G. en J. Postma (2023). Werkgroep Bodempathogenen en bodemmicrobiologie - jaarverslag 2022. *Gewasbescherming* 54(2):56. <https://www.knpv.org/nl/menu/Gewasbescherming/Gewasbescherming-online>

Publicaties in de media

- Dollen, D. (2023). Effect verhoogd TIA-gehalte in voer op groeiprestaties, strooiselscores en voetzool scores van vleeskuikens. *Pluimveekrant* 3, p. 15.
- Griffioen, R.E. (2023). The ethics of animal assisted interventions. *EurSafe News* 25; 12; p. 3-6.
- Heerkens, J. (2023). Aeres Hogeschool deelt kennis in Yogyakarta. *Pluimveekrant* 2, p. 15.
- Kooij, W. v. d. (2023). Waterbeheer: Begin bij de bron.
- Leuffen, N. J. Heerkens, S. Lourens en L. Star (2023). Opzet van Zwarte Soldaatvlieg Larven (BSFL) kweekunit op Aeres Hogeschool Dronten. *Pluimveekrant* 2, p. 13.
- Louwens, W. 2023. Tien jaar Poultry Expertise Centre. *Pluimveekrant* 4, p. 14.
- Louwens, W. 2023. Vijftig jaar internationaal onderwijs in Barneveld. *Pluimveekrant* 4, p. 15.
- Louwens, W. (2023). Lopende banden als innovatief kweekstelsel voor de zwarte soldaatvlieg. *Pluimveekrant* 5, p. 15.
- Lourens, S. (2023). Relatie kuikentemperatuur en luchtsnelheid onder de loep – help kuikens de lichaamstemperatuur te sturen. *Pluimveekrant* 2023, p. 11.
- Morsink, J. (2023). Onderzoek naar effect korte opwarmperiode broedeieren op embryonale sterfte en kuikenkwaliteit – daar is het laatste ei nog niet over gelegd. *Pluimveekrant* 4, p. 12-13.
- Staats-Elling, M. (2023). Onderzoek naar eiwitfermentatie in de blindedarmen van vleeskuikens. *Pluimveekrant* 3, p. 13.
- Star, L. (2023). Eindrapport project Circulaire Kip verschenen. *Pluimveekrant* 1, p. 12.
- Stolk, J. en E. Steenhuisen (2023). Kukua na Kuku: opgroeien met kippen! *Pluimveekrant* 5, p. 12-13.

- Van Asselt, M. (2023). Editorial. *EurSafe News* 25; 12, 1-2.
- Visser, E. K. (2023). Iets met Oxytocine, Kattenmanieren 6, pp. 22-25.
- Visser, E. K. (2023). Binnenshuis orde op zaken stellen. In R. Timmers, F. Castelijns, E. K. Visser, & M. Theunissen (Eds.), *Hippische Monitor* 22-23 - Nieuwe wegen bewandelen (pp. 13-15): HAS green academy.
- Visser, E. K. (2023). KNHS legt welzijnslat een paar treden hoger. In E. Berendsen (Ed.), *De Paardenkrant* (vol. 36).
- Visser, E. K. (2023). Vijf Domeinen - Belang van mentale toestand voor welzijn paard. In T. Van Dalen (Ed.), *Paard & Sport*.
- Visser, E. K. (2023). Sociale licentie. In A. Tilburg (Ed.), *Hoefslag* (vol. 8, pp. 36-39).
- Visser-Riedstra, K. (2023). Social Licence and its relevance to animal assisted interventions. *EurSafe News* 25; 12; p. 7-8.
- VP-studenten, (2023). Studenten pluimvee- en varkenshouderij on tour. *Pluimveekrant* 1, p. 12.
- Workamp, J. (2023). Maatregelen en technieken om het insleeprisico van vogelgriep te verkleinen. *Pluimveekrant* 2, p. 12.

Wetenschappelijke publicaties

- Noetzold, T.L., J.A. Chew, D.R. Korver, R.P. Kwakkel, L. Star en M.J. Zuidhof (2023). Effects of metabolizable energy intake and body weight restriction on layer pullets. 1. Growth, uniformity, and efficiency. *Poultry*, 2: 475-492. <https://doi.org/10.3390/poultry2040036>
- Dvorakova, K., U. Heiden, K. Pepers, G. Staats, G. van Os en B. van Wesemael (2023). Improving soil organic carbon predictions from a Sentinel-2 soil composite by assessing surface conditions and uncertainties. *Geoderma*, 429, 116128. <https://doi.org/10.1016/j.geoderma.2022.116128>
- Gonggrijp, M. A., A.G.J. Velthuis, A.E. Heuvelink, K.W.H. van den Heuvel, C.C. ter Bogt-Kappert, G.J. Buter, G. van Schaik en T.J.G.M. Lam (2023). Prevalence of extended-spectrum and AmpC β -lactamase-producing *Escherichia coli* in young calves on Dutch dairy farms, *Journal of Dairy Science*, 106, 6, 4257-4265.
- Griffioen, R.E., G.J.M. van Bortel, T. Verheggen, M.J. Enders-Slegers, S. van der Steen (2023). Changes in Cortisol and Heart Rate Variability of Children with Down Syndrome and Children with Autism Spectrum Disorder during Dog-Assisted Therapy. *Children* 10, 1200. <https://doi.org/10.3390/children10071200>
- De Winkel, T., S. van der Steen, M.J. Enders-Slegers, R. Griffioen, A. Haverbeke, D. Groenewoud and K. Hediger (2023). Observational Behaviors and Emotions to Assess Welfare of Dogs A Systematic Review, *Journal of Veterinary Behavior*. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2023.12.007>
- Van Leuffen, N., A.F. Ipema en J.E. Bolhuis (2023). Comparing pixel changes and manual observations for mapping broiler activity during dried black soldier fly larvae (*Hermetia illucens*) provisioning. *Animals*, 13(13), 2200.

- Van der Stelt, A.J. L.E. Westerink-Duijzer, M. Klaassen, A.A. Spaapen, A. Zuidberg, J.C.M.A. Snels, M.G. Kok, en R.R. Bakker (2023). Analyzing current Food Loss and Waste monitoring tools: identifying relevant features for SMEs. Manuscript submitted for publication to the journal Resources, Conservation & Recycling.
- Van der Stelt, A.J. (2023). Scoping key opportunities for systemic food waste prevention in collaboration with system stakeholders - an applied methodology. RETASTE 2023 op 27 september 2023. <https://retaste.gr/conference-program-2023/>
- Van der Stelt, A.J., W. Majers, L.E. Westerink-Duijzer, A.A. Spaapen, F. Praasterink, A. Zuidberg (2023). Scoping key opportunities for systemic food waste prevention in collaboration with system stakeholders - an applied methodology. Manuscript in preparation.

Conference proceedings (non-refereed)

- Heerkens, J.H. (2023). Different welfare perspectives translated to cage-free laying hen farming Presentation on 10th International Seminar on Tropical Animal Production (ISTAP X).
- Star, L. (2023). Customized nutrition in layer pullets. Precision Livestock Farming workshop, 21-22 april 2023, Kopenhagen, Denemarken.
- Pepers, K., G. Staats, F. Van Egmond, R. Koomans, K. Teuling en G. van Os. New in situ soil bulk density sensor using gamma radiation. European Geosciences Union (EGU) General Assembly 2023, Wenen, Oostenrijk. <https://meetingorganizer.copernicus.org/EGU23/EGU23-5466.html>
- Van Asselt, M., E.A.M. Graat en A.G.J. Velthuis (2023). Bacterial counts in colostrum feeding equipment and associations with calf health. Poster presented at the European Buiatrics Congress and ECBHM Jubilee Symposium August 2023, Berlijn.
- Van Leuffen, N., A.F. Ipema & J.E. Bolhuis (2023, juni). How providing dried black soldier fly larvae (*Hermetia illucens*) affects broiler activity. In XI European Symposium on Poultry Welfare (pp. 90-90). World's Poultry Science Association (WPSA).
- Velthuis, A.G.J., S. van der Drift, C. van Weeghel, S. Carp-van Dijken, G. van Schaik (2023). Biomarkers to identify dairy herds with higher or lower welfare. Paper presented at the European Buiatrics Congress and ECBHM Jubilee Symposium, augustus 2023, Berlijn.
- Visser, E. K., E.H. van Beekhuizen & M. van Dierendonck (2023). What does the horse think of a therapeutic riding lesson compared to a normal riding lesson? An equine cognitive bias study. Paper presented at the 32th International Society for Anthrozoology Conference, Edinburgh.
- Visser, E. K., & S. Haven-Pross (2023). The importance of the dog-human interaction for the performance and welfare of working dogs. Paper presented at the 26th NATO C-IED WG meeting MWD Expert Panel, Amsterdam.
- Visser, E. K. (2023) The significance of equine welfare research for regulations. European Network MEP Meeting, Brussel.

- Verkuil, H., S. Haven-Pross, and R.E and Griffioen (2023). Man & Horse - When communication with words fails. Presentatie op ISAZ-congres juni 2023, Edinburgh.

Rapporten

- Kooij, W. v. d. (2023). Waterkwaliteit Aeres Farms. Aeres Hogeschool.
- Lammersen, I. (2023). Calf and cow effects on the brix levels and colostrum quantity at Aeres Farms. Aeres Hogeschool, Lectoraat Management van Rundergezondheid.
- Maarleveld, K., M. van Asselt en K. Enzerink (2023). Effect of automatic feeding with Lely Vector on feed intake, production, behaviour and reticular pH of dairy cows. Aeres Hogeschool, lectoraat Management van Rundergezondheid (confidential).
- Schoonus, R. (2023) Calf and cow effects on the brix levels and colostrum quantity at Aeres Farms. Aeres Hogeschool, lectoraat Management van Rundergezondheid.

Interviews

- Court, J. d. I. (2023). "Zijn de Flevopolders toe aan boerenbos?" Nieuwe Oogst.
- Van Leuffen, N. en E. Spoler (2023, 8 juni). Aeres Hogeschool in Dronten houdt open huis. In Marije de Bie (redacteur). Lelystad, Nederland. Omroep Flevoland.
- Oosterhoff, W. (2023, 30 juni). Interview Omroep Flevoland. Leer het bedrijf dat je overneemt beter kennen. Interview met Wiggele Oosterhoff. <https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/339049/leer-het-bedrijf-dat-je-overneemt-beter-kennen>

Internetuitingen

- de Bruin, E., e.a., (2023). Stapsgevijs naar het voorkomen van voedselverspilling in voedselketens (13 juni 2023). <https://groenkennisnet.nl/nieuwsitem/stapsgevijs-naar-het-voorkomen-van-voedselverspilling-in-voedselketens>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Studenten sporen voedselverspilling in de keten op. <https://www.groenpact.nl/groen-in-actie/studenten-sporen-voedselverspilling-in-de-keten-op>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Duurzaamheid bereik je door je gedrag aan te passen. <http://magazine.hz.nl/hz-discovery-voorjaar-2023/voorkomen-van-voedselverspilling>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Hele voedselketen moet meer doen tegen voedselverspilling (29 november 2023) <https://groenkennisnet.nl/nieuwsitem/hele-voedselketen-moet-meer-doen-tegen-voedselverspilling>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Infographic 'Met en=Weten' over het meten van voedselverspilling. Link: <https://groenkennisnet.nl/zoeken/resultaat/meten=weten--swot-analyse-van-15-bestaande-monitoringstools?id=1231018>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Infographics voor verschillende voedselketens: waar zit de voedselverspilling en waarom? <https://groenkennisnet.nl/zoeken/verspillingshotspots?contentsubtype=presentatie&publicatiejaar=2023>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Publieksflyer. <https://groenkennisnet.nl/zoeken/resultaat/flyer-sia-project-voorkomen-voedselverspilling?id=1231019>

- de Bruin, E., e.a., (2023). <https://www.fooddeltazeeland.nl/nieuws/wilt-u-voedselverspilling-terugdringen-neem-een-stagjair!.html>.
- de Bruin, E., e.a., (2023). <https://groenkennisnet.nl/zoeken/resultaat/voorkomen-van-voedselverspilling-in-de-keten--handreiking:-aan-de-slag-met-keteninterventies-wp-3?id=1232045>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Docentenhandleiding 'Voorkomen van voedselverspilling in de keten - Onderwijsinspiratie voor hbo en mbo'. Deze handleiding verwijst naar de verschillende projectresultaten en biedt allerlei onderwijssuggesties om met deze resultaten aan de slag te gaan. <https://groenkennisnet.nl/zoeken/resultaat/voorkomen-van-voedselverspilling-in-de-keten--onderwijsinspiratie-voor-hbo-en-mbo?id=1232044>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Docentenpresentatie 'Voorkomen van voedselverspilling in de keten'. PowerPoint-presentatie bij de docentenhandleiding, bevat o.a. modellen en opdrachten. <https://groenkennisnet.nl/zoeken/resultaat/voorkomen-van-voedselverspilling-in-de-keten--2021-2023?id=1232043>
- de Bruin, E., e.a., (2023). Kennisclips NIMPF-tool: vijf korte videoclips over een methode om keteninterventies te ontwikkelen. <https://groenkennisnet.nl/zoeken/NIMPF+tool?publicatiejaar=2023>
- de Bruin, E. (2023). Kick-off-bijeenkomst project Fieldlab Circulaire Meststoffen met projectpartners. CoE Groen-meeting. Ede. 7 december 2023.
- de Bruin, E. (2023). Adviesrapport studenten BO-onderzoeksmodule. HAS Hogeschool en Aeres Hogeschool.
- de Bruin, E. (2023). NCM-website. Promotie project Fieldlab Circulaire Meststoffen. <https://mestverwaarding.nl/kenniscentrum/3934/fieldlab-circulaire-meststoffen>
- de Bruin, E., e.a. (2023). Kick-off-bijeenkomst project Eendje meer met projectpartners. Aeres Hogeschool Dronten. 8 juni (2023). <https://padlet.com/margottackenaeres/eendje-meer-uzsovekuhekwcub>
- de Bruin, E., e.a. (2023). Opnames tv-programma SBS Duurzaamheid. Opnames in CBL-praktijkruimte. Aeres Hogeschool Dronten.
- de Bruin, E., e.a. (2023). Zin in een hapje eendenkroos? CoE Groen.
- de Bruin, E., e.a. (2023). Eendje Meer: duurzame eiwitten uit eendenkroos. Website Hanzehogeschool. <https://www.hanze.nl/nl/onderzoeken/centers/kenniscentrum-biobased-economy/projecten/eendje-meer>
- Heerkens, J.H. (2023). https://www.linkedin.com/posts/jasperheerkens_cagefree-sustainability-animalwelfare-activity-7033680589148815360-A6VV/
- Heerkens, J.H. (2023). https://www.linkedin.com/posts/global-food-partners_cagefree-sustainability-animalwelfare-activity-7033655060278484992-DW9j?utm_source=share&utm_medium=member_desktop
- Heerkens, J.H. (2023). <https://fapet.ugm.ac.id/discussing-the-welfare-of-layer-poultry-faculty-of-animal-science-ugm-held-training-of-trainers-for-cage-free-and-welfare-hub/>
- Heerkens, J.H. (2023). Website Global Food Partners: Cage-free Innovation and Welfare Hub Holds Training for Leaders Across Asia, 16 februari, 2023.
- Heerkens, J.H. (2023). YouTube: GFP x UGM x AERES: Training of Trainers-aftermovie. https://www.youtube.com/watch?v=iQnnaDFk6GE&list=PLxX-5g_VHQbMQ_qpjgoAkVt-KWx4RQPqf&index=4
- Website PEC: Training of Trainers Jogjakarta. <https://www.poultryexpertisecentre.com/nieuws/2023/training-of-trainers-in-jogjakarta>
- Heerkens, J.H. (2023). Website Pluimveebedrijf: Aeres Hogeschool deelt kennis in Jogjakarta (Indonesië). <https://www.pluimveebedrijf.nl/kies-pluimveetak/legghennen/aeres-hogeschool-deelt-kennis-in-jogjakarta/>
- Meisner, A. (2023). Update: pps Bollen, bodem, aaltjes integraal aangepakt. Website Greenport Duin- en Bollenstreek, 17 november 2023. https://greenportdb.nl/update-pps-bollen-bodem-en-aaltjes-integraal-aangepakt/?ct=t%28NB+november+2021_COPY_01%29
- Meisner, A. (2023). Update: pps Bollen, bodem, aaltjes integraal aangepakt. Website Greenport Noord-Holland Noord, 15 november 2023. <https://www.greenportnhn.nl/nieuws/update-pps-bollen-bodem-aaltjes-integraal-aangepakt>
- Meisner, A. (2023). Eerste resultaten uit project 'Bollen, bodem, aaltjes integraal aangepakt'. Verify-website, 15 november 2023 <https://www.verify.nl/update-bollen-bodem-aaltjes/>
- Oosterhoff, W. (2023). Artikel Flevopost, 6 juni 2023. Het boek werd zelfs een meesterwerk genoemd. Dat is bijzonder. Interview met Wiggele Oosterhoff. <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2023/06/23/agrarisch-bedrijf-is-veel-meer-dan-dieren-grond-of-stallen>
- Oosterhoff, W. (2023). Webinar Een contextuele blok op agrarische familiebedrijven. Vereniging voor Agrarisch Specialisten in het Notariaat, Dronten, 8 juni 2023. Spreker: Wiggele Oosterhoff. <https://deagrinotararis.nl/vasn-update/familiebedrijf-veel-meer-dan-de-onderneming/>
- Oosterhoff, W. (2023). Artikel Nieuwe Oogst, 16 juni 2023. Familiebedrijf geeft een bepaalde druk. Interview met Wiggele Oosterhoff. <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2023/06/23/agrarisch-bedrijf-is-veel-meer-dan-dieren-grond-of-stallen>
- Oosterhoff, W. (2023). Artikel Vakblad voor de Bloemisterij, 4 augustus 2023. Verdiepen in bedrijf is voor elk kind zinvol. Interview met Wiggele Oosterhoff. <https://platform-bloem.nl/dashboard/artikel/jezelf-verdiepen-in-het-bedrijf-is-voor-elk-kind-zinvol/>
- Oosterhoff, W. (2023). Lezing Met het oog op overname, een contextuele blik op (agrarische) familiebedrijven. Rotary Dronten, Dronten, 19 september 2023. Spreker: Wiggele Oosterhoff.
- Oosterhoff, W. (2023). Lezing Adviseur en bedrijfsopvolging. Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs, Lunteren, 23 november 2023. Spreker: Wiggele Oosterhoff. <https://www.vabnet.nl/activiteiten/najaarsseminar-agrarisch-ondernemen-zo-kan-het-wel.html>

- Oosterhoff, W. (2023). Webinar Dynamiek Agrarische Familiebedrijven. Taboer, LTO-Noord, Nieuwe Oogst, Zwolle, 23 november 2023. Spreker: Wiggele Oosterhoff. <https://taboer.nl/uitgelicht/terugkijken-webinar-dynamiek-in-agrarische-familiebedrijven/>
- Oosterhoff, W. (2023). Werkplaats Generatievernieuwing, inzicht in dynamieken. Netwerk Platteland, Kamerik, 30 november 2023. Spreker: Wiggele Oosterhoff. <https://www.netwerkplatteland.nl/actueel/nieuws/2023/11/21/jonge-agrarische-ondernemers-zijn-hard-nodig-om-de-bedrijven-van-de-toekomst-te-ontwikkelen>
- Oosterhoff, W. (2023). De patronen binnen het familiebedrijf doorzien. Hanneke Goudappel, Friesch Dagblad, 16 december 2023. Interview met Wiggele Oosterhoff. <https://frieschdagblad.nl/economie/De-patronen-binnen-het-familiebedrijf-doorzien-28803040.html>
- Staats, G. (2023, 1 oktober) With the Peek app you develop a fun and educational field trip. Peek.app-website. <https://www.peek.app/>
- Van Os, G. en K. Pepers (2023). Trainingsdagen weerbare teeltsystemen. Online nieuwsbrief SIA Regeneratieve Open Teeltsystemen, 31 oktober. 2023 <https://regeneratieve-open-teeltsystemen.mailchimpsites.com/trainingsdagen>
- Van Os, G. en K. Pepers (2023). Trainingsdagen over bodem. Greenity Magazine online, 9 augustus 2023. <https://platform-bloem.nl/dashboard/nieuws/trainingsdagen-over-bodem-voorzien-in-kennisbehoefte/>
- Van Os, G. en J. Postma (2023). Werkgroep Bodempathogenen, Gera en Joeke dragen (wortel)stokje over. KNPV-website 14 mei 2023. <https://knpv.org/nl/menu/Nieuws/14-5-2023/Werkgroep-Bodempathogenen--Gera-en-Joeke-dragen--wortel-stokje-over>
- Van Os, G. en K. Pepers (2023). Studenten Aeres onderzoeken samenwerkingsprotocollen voor een weerbaar teeltsysteem. Online nieuwsbericht SIA Regeneratieve Open Teeltsystemen, 20 maart 2023. <https://regeneratieve-open-teeltsystemen.mailchimpsites.com/samenwerkingsprotocollen>
- Van Os, G. (2023). Bodemscheurkalender – heerlijk om in te grasduinen; ik scheur geen enkel blaadje af. Bodemscheurkalender.nl, 1 maart 2023. <https://www.bodemscheurkalender.nl/nieuw-bericht-heerlijk-om-in-te-grasduinen-ik-scheur-geen-enkel-blaadje-af/>
- Van Os, G. (2023). Interview met Gera van Os, lector bij Aeres Hogeschool. Agenda voor de Veenkolonies, 23 februari 2023. <https://veenkolonies.nl/interview-met-gera-van-os-lector-bij-aeres-hogeschool-dronten/>
- Van Os, G. en K. Pepers (2023). Rekentool voor koolstofbalans en -vastlegging. AgriVizier 7 februari 2023. <https://www.agrivizier.nl/rekentool-voor-koolstofbalans-en-vastlegging>
- Van Os, G., J. Crujisen, C. Hendriks en E. Steenhuis (2023). Organische stof meten en voorspellen. Vollegrondsgroente.net, 1 februari 2023. <https://www.vollegrondsgroente.net/organische-stof-meten-en-voorspellen/>
- Van Os, G., (2023). De mooiste leermiddelen uit 2022 – Bodem. Groen Kennisnet, 6 januari 2023. <https://groenkennisnet.nl/nieuwsitem/de-mooiste-leermiddelen-uit-2022>
- Elferink, E. (2023). Project Regeneratieve Open Teeltsystemen. CoE-Groen-website, 1 januari 2023. <https://coegroen.nl/project/regeneratieve-open-teeltsystemen>
- Van Os, G. en K. Pepers (2023). Studenten Aeres onderzoeken samenwerkingsprotocollen voor een weerbaar teeltsysteem. Online Nieuwsbrief SIA Regeneratieve Open Teeltsystemen, 20 maart 2023. <https://mailchi.mp/e66c0cc46c3c/nieuwsbrief-regeneratieve-open-teeltsystemen-391573?e=edc446ab1e>
- Visser, E.K. (2023). Paardencoaching als hulpmiddel voor kankerpatiënten. <https://regieorgaan-sia.nl/praktijkgericht-onderzoek/uitgelichte-projecten/paardencoaching-als-hulpmiddel-voor-kankerpatiënten/>

Audiovisueel materiaal

- Star, L. (2023). Wiki Insectenteelt. <https://wiki.groenkennisnet.nl/space/INTN>
- De Bruin, E. (2023). Zilte teelten: <https://www.youtube.com/watch?v=X9gokl8p8gc>

Overige uitingen/persberichten/posters/brochures

- Visser, E.K. (2023). Paardencoaching als hulpmiddel voor kankerpatiënten. <https://regieorgaan-sia.nl/praktijkgericht-onderzoek/uitgelichte-projecten/paardencoaching-als-hulpmiddel-voor-kankerpatiënten/>
- Heerkens, J.L.T. (2023). Lezing: University UNHA Veterinary School of University of Hasanuddin: Cage-free laying hen production.
- Heerkens, J.L.T. (2023). WINNER (Week of Indonesia-Netherlands Education and Research), 11 oktober 2023. Titel presentatie: Development of Training Farms to Improve Quality of Learning and Skills for Students, Entrepreneurs and Community.
- Heerkens, J.L.T. (2023). Lezing bij Marel (Boxmeer) 30 oktober: Exploring the boundaries and the possibilities of poultry processing with a strong focus on 'animal welfare in the poultry industry. Presenting 'Different views and definitions on animal welfare'.
- Star, L. (2023). Toegevoegde waarde van insecten voor pluimvee. Symposium 15 jaar insecten voor Feed en Food in Nederland, 14 april 2023, Barneveld.
- Sol, M., G. van Os en R. Koomans (2023). Dynamiek in kennisuitwisseling. Aeres Dronten Research Magazine, 9 juni 2023.
- Van der Klooster, E. 2023. Hissinkprijs uitgereikt aan Gijs Staats. NBV-nieuwsbrief 2023-3, 5 december 2023.
- Pepers, K. en G. van Os. 2023. Veel vraag naar opleiding voor bodemadviseurs. NBV-nieuwsbrief 2023(1): 11-13, 30 april 2023.
- Van Os, G., K. Pepers en R. Eweg. 2023. Kringloops(t) imulator. CoE Groen, Open Atelier (poster en guided tour), Ede, 7 december 2023.

- Van Os, G., K. Pepers, E. Elferink en R. Dümmer. 2023. Koolstof als Kans - Ontwikkeling POM- en MAOM-protocol. CoE Groen, Open Atelier (poster en guided tour), Ede 7 december 2023.
- Van Os, G., K. Pepers, G. Staats, F. van Egmond en R. Koomans. 2023. Validating a new in situ soil bulk density sensor. CoE Groen, Open Atelier (poster en guided tour), Ede 7 december 2023.
- Oosterhoff, W. 2023. Life lezing 2023, Transitie in vertrouwen, toekomstig verleden van de Nederlandse landbouw. Aeres Hogeschool Dronten, Dronten, 13 april 2023. Auteur: drs. ing. A.N. Hoogendijk. Tekstredactie door: Wiggele Oosterhoff. <https://www.aereshogeschool.nl/over-aeres-hogeschool/dronten/economy-of-life/life-lezingen>
- Oosterhoff, W. 2023. Presentatie boek Doorzien, een contextueel handboek voor agrarische familiebedrijven. Aeres Hogeschool Dronten, Dronten, 2 juni 2023. Auteur van het boek: Wiggele Oosterhoff.

Workshops, presentaties, demonstraties, cursussen en masterclasses

- Bastiaansen, L. (2023). Studiedag rentmeesters natuurgrasland (50 personen).
- Herkrath, M. en R. Methorst (2023). Onderwijsdag NIL Gebiedsvenster (10 personen).
- Methorst, R. (2023). Diverse presentaties StudentenTransitie (155 personen).
- Methorst, R. (2023). Dialoog in transitie. www.ronmethorst.nl
- Methorst, R. (2023). Agro-ecologie en bedrijfsrisico. www.ronmethorst.nl
- Methorst, R. (2023). Aeres Magazine Groene Veranderaar Transitie.
- Methorst, R. (2023). Bezoek Lions Landbouw en Omgeving (25 personen).
- Methorst, R. (2023). Groenboeren Conferentie Onderwijs en transitie (20 personen).
- Methorst, R. en F. Alkemade (2023). VVB Hardenberg Landbouw en Omgeving (100 personen).
- Methorst, R. en D. de Groot (2023). NVRootudiedag rentmeesters BoerenBoom (25 personen).
- Methorst, R. (2023). Future Farm Landbouw en Omgeving (25 personen).
- Methorst, R. (2023). Netwerk Biodiversiteit DrontenBiodiversiteit Aeres (15 personen).
- Methorst, R. en C. van Bruggen (2023) Conferentie Boven het maaiveld Transitie (40 personen).
- Methorst, R. (2023). Nuffield Scholars visit Transition (15 personen).
- Methorst, R. en W. Stegeman (2023). Gemeenteraad Dronten Landbouw en Omgeving (25 personen).
- Methorst, R. (2023). LTO Vrouw en bedrijf Transitie (25 personen).
- Methorst, R. (2023). Regionale voedselstrategie Achterhoek Transitie en BoerenBoom (12 personen).
- Methorst, R. (2023). Regionale voedselstrategie Achterhoek Eemland Transitie en BoerenBoom (15 personen).
- Methorst, R. (2023). Jubileum werkgroep Albl Vijfhl Landbouw en Omgeving (30 personen).
- Methorst, R. (2023). Landelijke Onderwijsdag Veehouderij Transitie - mentale ruimte (25 personen).
- Methorst, R. en B. Methorst (2023). Gemeente Gooise Meren Gebiedsvenster (15 personen).
- Methorst, R. (2023). Agrifirm Jongerenraad Landbouw en Omgeving (25 personen).
- Methorst, R. 2023. ALV Coöperatie Binnenveldse Hooilanden (12 personen).
- Oosterhoff, W. (2023). Netwerk Platteland Jonge boer en transitie (25 personen).
- Van Os, G. (2023). Bodembiodiversiteit, bodemweerbaarheid en bodemverbeteraars met micro-organismen. Cursus Adviseren Gewasbescherming, 15 februari 2023, 3 oktober 2023.
- Van Os, G. (2023). Lectoraat Duurzaam bodembeheer. Opleidingsoverleg GMD, Aeres Almere, 11 december 2023.
- Pepers, K. (2023). Demonstratie RhoC-sensor. Kennisdag Bodem en klimaat, Wageningen UR, Lelystad, 14 november 2023.
- Van Os, G. (2023). Context en pilot opleiding bodemadviseurs. Webinar provincie Noord-Brabant, Bodemopleidingen, 8 november 2023.
- Staats, G. (2023). Validatie RhoC 4.0 op kleiperceel. NBV-themadag waardevolle bodem, Oosterwolde, 3 november 2023. https://bodems.nl/wp-content/uploads/2023/12/o8_Gijs-Staats_Aeres-Hogeschool.pdf
- Van Os, G. (2023). Bodembiodiversiteit langs de maatlat. DAW-bodemteam Noord-Holland, Dronten, 20 oktober 2023.
- Van Os, G. (2023). Weerbaarheid vanuit de bodem. Gastles minor AGGW, Dronten, 19 oktober 2023.
- Van Os, G. Composter. 2023. Waar doen we het voor? Kennissessie Verwerking Swill, Green Business Club, 11 oktober 2023.
- Van Os, G., K. Pepers, G. Staats, F. van Egmond en R. Koomans (2023). New soil bulk density sensor in comparison with conventional measurement techniques. Wageningen Soil Conference, masterclass M27, 31 augustus 2023. <https://wageningensoilconference.eu/2023/wp-content/uploads/2023/03/M27.pdf>
- Van Os, G. (2023). Noodzaak voor andere aanpak bodembeheer. DAW, landelijke dag Bodemadviseurs, Dronten, 29 juni 2023.
- Elferink, E. en G. van Os (2023). PVG Bodemprojecten. CoE Groen Expertisecluster Plant, Dronten, 28 juni 2023.
- Pepers, K. en G. Staats (2023). Bodemverdichting en het meten van de bulkdichtheid (RhoC-sensor). CoE Groen Expertisecluster Plant, Dronten, 28 juni 2023.
- Van Os, G. (2023). De bodem als basis. Gastles POTA, Dronten, 6 juni 2023.
- Van Os, G., K. Pepers en G. Staats (2023). Bodemverdichting en lectoraat Duurzaam bodembeheer. NAT100NS Living Lab Event, excursie Aeres Farms, Dronten, 17 mei 2023.
- Pepers, K., G. Staats, F. van Egmond, R. Koomans, K. Teuling en G. van Os (2023). New in situ soil bulk density sensor using gamma radiation. European Geosciences Union (EGU) General Assembly 2023, Wenen, Oostenrijk, 25 april 2023. https://presentations.copernicus.org/EGU23/EGU23-5466_presentation.pdf

- Postma, J. en G. van Os (2023). Afscheid bestuursleden werkgroep. KNPV Werkgroep Bodempathogenen en bodemmicrobiologie, Berkel en Rodenrijs, 20 april 2023.
- Van Os, G. (2023). Bodembiodiversiteit, bodemweerbaarheid en bodemverbeteraars met micro-organismen. Trainingsdag partners PPS Bollen, bodem, aaltjes, Dronten, 30 maart 2023.
- Van Os, G. (2023). Weerbaarheid vanuit de bodem. Gastcollege Toegepaste biologie, Aeres Almere, 24 maart 2023.
- Pepers, K. (2023). De bodems van Nederland. Trainingsdag partners PPS Bollen, bodem, aaltjes, Dronten, 16 februari 2023.
- Van Os, G. (2023). Workshop - Kennisdoorstroming van en naar de praktijk. Nationale Bodemtop LNV, Apeldoorn, 8 februari 2023.
- Van Os, G. (2023). Het bodemleven helpt ons, hoe helpen wij het bodemleven. ANV Hollands Noorden, Benningbroek, 2 februari 2023.
- Van Os, G. (2023). Bodem en water als basis in het onderwijs. Congres Water en bodem sturend bij gebiedsinrichting, Utrecht, 1 februari 2023.
- Van Os, G. (2023). Het bodemleven helpt ons, hoe helpen wij het bodemleven. Regiodeal NIL Groningen, Zuidbroek, 26 januari 2023.
- Van Os, G., K. Pepers en G. Staats (2023). Bodemverdichting en lectoraat Duurzaam bodembeheer. Bodem comité, 5 januari 2023.
- Van Os, G. (2023) Flevoland in beweging en RhoC-meter. ABW-telersbijeenkomst, Swifterbant, 16 januari 2023.
- Van Os, G. (2023) Soil improvers hope or hype. HAS green academy, gastcollege, Den Bosch, 11 januari 2023.
- Koelewijn, N. en M. Vloet (fotograaf). (2023). Rozen in de winter: rondetafelgesprek met Janneke Camps, Huub Geerdink, Erik van Heijst en Margriet Vloet. Bloem&Blad 44,(6), 54-57.
- Omroep Gelderland. (2023, 24 december). Deze engerds haal je allemaal binnen met je kerstboom. <https://www.a1mediagroep.nl/nieuws/8068489-deze-engerds-haal-je-allemaal-binnen-met-je-kerstboom>
- Ruijters, M. en G. van Luin (2023). Eindeloos nieuwsgierig: hoe ontwikkelidentiteit kan bijdragen aan L&D-praktijken. Tijdschrift voor Ontwikkeling in Organisaties, 4 (54-62).
- Ruijters, M., D. de Kruijf en E. Mientjes (2023, 21 augustus). Leren en ontwikkelen in gezamenlijke veranderingen. Good Work Company en Coöperatie Leren voor Morgen. <https://lerenvoormorgen.org/leren-en-ontwikkelen-in-gezamenlijke-veranderingen/>.
- Ruijters, M., De Kruijf, D., & Mientjes, E. (2023, 25 september). Samen leren op het speelveld tussen theorie en praktijk. Good Work Company en Coöperatie Leren voor Morgen. <https://lerenvoormorgen.org/samen-leren-op-het-speelveld-tussen-theorie-en-praktijk/>.
- Van den Berg, N. en S. Barneveld (2023). Bol-studenten effectief laten reflecteren op hun praktijkervaringen. Profiel, 32(6), 14-15. https://www.profielactueel.nl/content/data/dossiers/docenten/Vakblad_Profiel_o6_2023_p14_15.pdf
- Van den Berg, N. en A. Wald (2023). De complexe rol van werkbegeleiders. Profiel, 32(9), 14-15. https://www.profielactueel.nl/content/data/dossiers/bedrijven/Vakblad_Profiel_o9_2023_p14_15.pdf
- Van den Berg, N. en A. Wald (2023). Grip op leerklimaat in de klas. Van12tot18, december 2023, p.17.
- Van der Heul, W. en N. van den Berg (2023). Als masteropgeleide docent onderzoekend werken stimuleren en begeleiden. Profiel, 32(6), p.19-21. https://www.profielactueel.nl/content/data/dossiers/beroepsonderwijs%20onderzoek/Vakblad_Profiel_o6_2023_p19_21.pdf
- Wagemakers, S., N. van den Berg, A. Klaijssen en P. Baay (2023). Verslag van een lerend netwerk. Profiel, 32(3), p.28-30. https://www.profielactueel.nl/content/data/dossiers/beroepsonderwijs%20onderzoek/Vakblad_Profiel_o3_2023_p28_30.pdf

Faculteit Wageningen

Publicaties in de media

- Camps, J., H. Geerdink, M. Vloet en E. van Heijst (Reds.) (2023). De plant als bron: volgens gasthoofdredacteuren Janneke Camps, Huub Geerdink, Margriet Vloet en Erik van Heijst. Bloem&Blad 44 (6, 8 en 10).
- Derksen, K., B. Houtkamp, B. Prevaas, M. Ruijters, I. Soffer, B. van Rosmalen en F. Verborg (2023). Samenwerken aan grote vragen. Opleiding en Ontwikkeling 36, (4), 7-11.
- Hooftman, J. en R. Janssen (fotograaf). (2023). Vriend plant: gasthoofdredacteuren Margriet Vloet, Janneke Camps en Huub Geerdink maken arrangementen. Bloem&Blad 44,(10), 28-33.
- Hooftman, J., N. Koelewijn, D. A-Tjak, (fotograaf) en M. Vloet (fotograaf). (2023). Duurzame steekmiddelen. Bloem&Blad 44,(8), 54-56.
- Jans-Kuperus, S., C. van de Logt en M. Ruijters (2023). Leren en ontwikkelen zijn verankerd in je identiteit: in gesprek van Manon Ruijters. Tijdschrift voor begeleidingskunde 12, (3), 2-6.
- Koelewijn, N. en R. Janssen (fotograaf). (2023). Meester plant: gasthoofdredacteuren Huub Geerdink, Janneke Camps en Erik van Heijst vertalen voor dit nummer het thema naar bloemwerk. Bloem&Blad 44,(8), 28-33.

Wetenschappelijke publicaties (journals)

- De Jong, F. en S. Cacciamani (reds.) (2023). Editorial. Knowledge Building as new perspective for Education: From belief mode to design mode and the need for 'infrastructuring'. Qwerty-Open and Interdisciplinary Journal of Technology, Culture and Education 18(1), 5-12.
- Harvey, J.A., K. Tougeron, R. Gols, R. Heinen, M. Abarca, P.K. Abram, Y. Basset, M. Berg, C. Boggs, J. Brodeur, P. Cardoso, J.G. de Boer, G.R. de Snoo, C. Deacon, J.E. Dell, N. Desneux, M.E. Dillon, G.A. Duffy, L.A. Dyer en S.I. Chown (2023). Scientists' warning on climate change and insects. Ecological Monographs, (1553), 1-37. <https://doi.org/doi.org/10.1002/ecm.1553>

- Kupers, E., A. de Boer, F. de Jong en A. Minneart (2023). Explaining teachers' behavioural intentions towards differentiated instruction for inclusion: using the theory of planned behavior and the self-determination theory. *European Journal of Special Needs Education*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/08856257.2023.2263717>

Wetenschappelijke conferenties

- Bent, M., E. Velazquez-Godinez en F. de Jong (2023). Systematic Literature Review With PRISMA and NLP on Co-Creative Learning in Higher Education. In *Proceedings of the 17th International Conference of the Learning Sciences-ICLS 2023* (pp. 1909-1910).
- De Boer, J.G. en M. Beukenkamp (2023). Rewilding and citizen science on school terrains. 35e Nederlandse Entomologendag, Ede, 15 december 2023.
- De Boer J.G., E. Smeenk en J. Noordijk (2023). Supporting biodiversity restoration in an urban environment: Uniting insects and citizens. *European Conference of Entomology*, Heraklion, Griekenland, 19 Oktober 2023.
- De Boer, J.G., S. Van der Wielen en A. Los (2023). Op weg naar natuurinclusief gedrag. Symposium (organisatie en dagvoorzitter). Wageningen, 15 maart 2023.
- De Boer J.G. en K. Rijdsdijk (2023). Optimizing ecological structures in agricultural landscapes to enhance biodiversity. *Current Themes in Ecology*. 26th Edition, Luntenen, 17 november 2023 (dagvoorzitter).
- Monginho, R.R., F. de Jong, E. Velazquez-Godinez en P. Costa (2023). Positivist and Constructivist Orientation Impact on Supervisors' Conceptions of Video Use in Teacher Professionalization. In *Proceedings of the 17th International Conference of the Learning Sciences-ICLS 2023* (pp. 1955-1956).

Boeken en boekhoofdstukken

- Beukenkamp, M., en J.G. de Boer (2023). Rewilding leerlingmateriaal vmbo bovenbouw: biodiversiteitsherstel op schoolterreinen. Aeres Hogeschool. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=greenisearch#RecordId=2.151425>
- Beukenkamp, M. en J.G. de Boer (2023). Rewilding docentenhandleiding vmbo bovenbouw: biodiversiteitsherstel op schoolterreinen. Aeres Hogeschool. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=greenisearch#RecordId=2.151424>
- Beukenkamp, M. en J.G. de Boer (2023). Biodiversiteit leerlingmateriaal vmbo onderbouw: biodiversiteitsherstel op schoolterreinen. Aeres Hogeschool. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=greenisearch#RecordId=2.151423>
- Beukenkamp, M. en J.G. de Boer (2023). Biodiversiteit docentenhandleiding vmbo onderbouw: biodiversiteitsherstel op schoolterreinen. Aeres Hogeschool. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=greenisearch#RecordId=2.151422>

- De Beus, M., M. Ruijters en T. van Oeffelt (2023). Ontmoeting tussen kenniscreatie en identiteitswerk. *Verstehen wir Frank?* N. van den Berg, J. van Beek, M. Bent, I. Hut, & P. Seuneke (reds.). In gesprek met Frank: leervrienden over de betekenis van Franks gedachtegoed en samenwerkingen: liber amicorum bij het afscheid van Frank de Jong als lector en hoogleraar, 10 november 2023 (pp.58-71). Aeres Hogeschool.
- De Jong, F. (2023). Menselijke activiteit en leren: een pleidooi voor balans tussen cognitief leren en cocreërend, dialogisch en maatschappelijk relevant leren op basis van Arendt's "De menselijke conditie": rede bij het emeritaat gaan als lector Aeres Hogeschool en hoogleraar Open Universiteit. Aeres Hogeschool. <https://doi.org/10.46884/2023.2>
- Jeugdzorg Nederland & Good Work Company. (2023). *Praktijkbundel Goed werk in de jeugdzorg; hoe maak je als jeugdprofessional het verschil in kritische situaties?*
- Ruijters, M.C.P., G. van Luin, N. van Benthum en D. Bierlaagh (reds.). (2023). *Stevig (leren) staan: aan de slag met professionele identiteit in beroep en opleiding*. Boom.
- Rijksoverheid. (2023). *Beelden van goed werk in samenwerking: wat doe je als het spannend wordt?* Versie 2.0 (in samenwerking met Good Work Company).
- Seuneke, P., en collega's van de master Leren en Innoveren. (2023). *Kennis-in(ter)actie in de praktijk: een contemplatieve dialoog door MLI-docenten*. N. van den Berg, J. van Beek, M. Bent, I. Hut, & P. Seuneke (reds.). In gesprek met Frank: leervrienden over de betekenis van Franks gedachtegoed en samenwerkingen: liber amicorum bij het afscheid van Frank de Jong als lector en hoogleraar, 10 november 2023 (pp.72-79). Aeres Hogeschool.
- Tacken, M. en C. Weij (2023). *Fermenteren*. In B. Lugtenberg (Red.), *Gezond met microben* (pp. 81-85). Stichting Fytotec.
- Tacken, M. en C. Weij (2023). *Fermenteren; klassieke technieken en nieuwe toepassingen*. Aeres Hogeschool. <https://www.greeni.nl/iguana/www.main.cls?url=greenisearch#RecordId=2.151292>
- Van Benthum, N. (2023). Toetsen van competenties en integratieve leeruitkomsten. In H.W.J. van Berkel, A. Bax, D. Joosten-ten Brinke, K. Beekman, & T. van Schilt-Mol (Reds.). *Toetsen in het hoger onderwijs* (pp. 303-316). Boom.
- Van Beek, J. (2023). De docent als betrokken leermeester. N. van den Berg, J. van Beek, M. Bent, I. Hut, & P. Seuneke (reds.). In gesprek met Frank: leervrienden over de betekenis van Franks gedachtegoed en samenwerkingen: liber amicorum bij het afscheid van Frank de Jong als lector en hoogleraar, 10 november 2023 (pp. 50-53). Aeres Hogeschool.
- Van den Berg, N. (2023). Tussenruimte. N. van den Berg, J. van Beek, M. Bent, I. Hut, & P. Seuneke (reds.). In gesprek met Frank: leervrienden over de betekenis van Franks gedachtegoed en samenwerkingen: liber amicorum bij het afscheid van Frank de Jong als lector en hoogleraar, 10 november 2023 (pp. 80-81). Aeres Hogeschool.

- Van den Berg, N., J. van Beek, M. Bent en P. Seuneke (2023). Wortels en werk. Perspectieven op Frank de Jong. N. van den Berg, J. van Beek, M. Bent, I. Hut, & P. Seuneke (reds.). In gesprek met Frank: leervrienden over de betekenis van Franks gedachtegoed en samenwerkingen: liber amicorum bij het afscheid van Frank de Jong als lector en hoogleraar, 10 november 2023 (pp. 8-19). Aeres Hogeschool.
- Vermeulen, M. en F. de Jong (2023). Cocreëren kun je (stimu) leren: over kennis, leren. Cocreatie en leiderschap. Pica.

Rapporten

- Albone, S. (2023). Onderzoekend leren – dat smaakt naar meer! Aeres MBO Barneveld.
- Frijters, S. en Kenniskring Duurzame ontwikkeling in het primair onderwijs. (2023). Duurzame ontwikkeling in het primair onderwijs: een toekomst- en ontwikkelingsgericht perspectief. Schoolleidersregister PO. <https://www.schoolleidersregisterpo.nl/binaries/srpo/documenten/publicaties/2023/06/29/boek-duurzame-ontwikkeling/Boek+Duurzame+ontwikkeling+in+het+primair+onderwijs'.pdf>

Voordracht, inleiding, lezing

- Beukenkamp, M. en J.G. de Boer (2023). Alle bee(s)tjes helpen: biodiversiteitsherstel op schoolterreinen. Groene Peper-webinar, 23 mei 2023.
- Consortium Tools voor Teamleren (2023). Masteropgeleiden als aanjagers van onderzoekend werken in het mbo. Preconferentie CVI (Consortium voor Innovatie), 31 mei 2023, Veldhoven. <https://www.cviweb.nl/portfolio-item/cviconferentie2023/#preconferenties>
- De Boer, J.G. (2023). Which opportunities does citizen science offer to support insects? Lecture for Ph.D. course What's Bugging you: How bugs support sustainable crop production and biodiversity. Ede, 30 maart 2023.
- De Boer, J.G. (2023). Insecten in Nederlandse agro-ecosystemen. Gastcolleges Wageningen Universiteit, mei 2023.
- Hoolsema, A. en A. Los (2023). Mentale ruimte in het groene onderwijs. Workshop Landelijke Onderwijsdag Natuurinclusieve landbouw in Groen Onderwijs, 27 november 2023.
- Maassen, H. en N. van den Berg (2023). Creativity in teacher training – Experiences. Case study. EAPRIL Conference 2023, 22-24 november, Belfast.
- Mazereeuw, M. en H. Maassen (2023). Beroepsgerichte Didactiek in Samen Opleiden & Professionaliseren. Netwerkbijeenkomst MBO partnerschappen Samen Opleiden & Professionaliseren, 28 september 2023. [PowerPoint-slides.]
- Methorst, R. en A. Los. (2023). Waarom begrijpen ze mij nou niet? Workshop voor mbo-studenten. 13 juni 2023, Terra, Groningen.
- Munneke, L., N. van den Berg en M. Mazereeuw (2023). Practice-based research methodology: rolplay on rigor, relevance and ethics. EAPRIL Cloud 11 Spotlight Session. EAPRIL Conference 2023, 22-24 november, Belfast.

- Rozendaal, J., S. Albone, W. van der Heul, K. van Doesum, N. van den Berg, N. Nawijn en E. Wijnands-Pot (2023). Master educated teacher leaders in Dutch VET fulfil their role as leaders of inquiry teams. Case study. EAPRIL Conference 2023, 22-24 november, Belfast.
- Van den Berg, N. en C. Ermers (2023). Alumnidag MLI Aeres Hogeschool Wageningen, 24 maart 2023.
- Van der Heul, W en S. Albone (2023). Instrumenten voor onderzoekend werken: 9 november 2023 Workshop openbare les Jeroen Rozendaal [PowerPoint-slides].
- Van den Berg, N. en J.S. Rozendaal (2023). Masteropgeleiden als aanjagers van samen onderzoekend werken: workshop t.g.v. de openbare les van Jeroen S. Rozendaal als lector bij Hogeschool Rotterdam [PowerPoint-slides].
- Van den Berg, N. (2023). Succesvol samenwerken in praktijkgericht onderzoek: workshop Trends-conferentie Open Universiteit, voorafgaand aan de afscheidsrede van Frank de Jong [PowerPoint-slides].
- Van Doesum, K., N. van den Berg, W. van der Heul, E. Wijnands en S. Albone (2023). Master-educated teachers and Inquiry-based working in secondary vocational educational teams. Workshop, EAPRIL Conference 2023, 22-24 november, Belfast.
- Van Oeffelt, T.P.A. (2023). Collectieve professionaliteit: lezing studiedag Fontys O&O Eindhoven [PowerPoint-slides].
- Van Oeffelt, T.P.A. (2023). Stuck in the middle (?): workshop t.g.v. boekpresentatie 'Stevig (leren) staan: aan de slag met professionele identiteit in beroep en opleiding' [PowerPoint-slides].
- Van den Berg, N., A. Khaled, M. van der Klink, B. Kollöffel en E. Koop (2023). In gesprek over hybride docentschap. Online lunchploopje VOR-divisie BBV, 7 maart 2023.

Interviews

- Bierlaagh, D. (2023). De kunst is professional te blijven. Interview met Niek van Benthum. Management Boek. <https://www.managementboek.nl/magazine/interview/20801/de-kunst-is-professional-te-blijven>
- Golden Raand 39:1 (lente, 2023). Insecten hebben nú hulp nodig. Interview met Jetske de Boer. Kwartaalblad van Het Groninger Landschap.
- Kiem (2023, 10 oktober). 'Aeres verankert biodiversiteit in onderwijsaanbod'. Interview met Marlies Beukenkamp en Jetske de Boer. Aeres.
- Kolkhuis-Tanke, I. (2023). Stevig (leren) staan: ontwikkelen van professionele identiteit tijdens de beroepsopleiding. Interview met Manon Ruijters, Niek van Benthum en Désirée Bierlaagh. Opleiding en Ontwikkeling 36,(3), 8-12.
- Platform Samen Opleiden. (2023). Beroepsgerichte didactiek in Samen Opleiden; interview met Marco Mazereeuw en Hanneke Maassen. Platform Samen Opleiden, 12 december 2023. <https://www.platformsamenopleiden.nl/blog/2023/12/12/interview-beroepsgerichte-didactiek-in-samen-opleiden/>

- ScienceGuide (2023). Leren voor duurzame ontwikkeling zet ook instellingen zelf aan het denken: interview met Stan Frijters. ScienceGuide, 12 december 2023. <https://www.scienceguide.nl/2023/12/leren-voor-duurzame-ontwikkeling-zet-ook-instellingen-zelf-aan-het-denken/>
- Van den Broek, D. en R. Janssen (2023). Bronnenmateriaal: interview met Margriet Vloet. Bloem&Blad 44,(6), 12-15.
- Van den Broek, D. en R. Janssen. (2023). Ik vind het mooi als we meer in het seizoen gaan werken: interview met Janneke Camps. Bloem&Blad 44,(6), 6-11.
- Van den Broek, D. en R. Janssen (2023). De plant: werk van Janneke Camps. Bloem&Blad 44,(6), 28-33.
- Van den Broek, D. en R. Janssen (2023). Tuintje in mijn hart: interview met Huub Geerdink. Bloem&Blad 44,(6), 16-19.
- Van den Broek, D. en R. Janssen (2023). Wereldwonderen: interview Erik van Heijst. Bloem&Blad 44,(6), 20-23.

Internetuitingen (intern)

- Albone, S. en J. Gundelach (2023, 24 februari). Rechtop vangen van pluimvee: nog geen ei van Columbus! Groen Kennisnet. <https://groenkennisnet.nl/nieuwsitem/rechtop-vangen-van-pluimvee-nog-geen-ei-van-columbus>
- Lebesque, L., S. Frijters, B. Houtsma, J. Helmers, R. Methorst, P. Oosterkamp, A. Aker, A. Liefwaard, I. Zwaan, H. Bel, P. Kuijer, W. de Jong, J. Hoed, W. van Dasselaar, S. van Pluuren, M. Creemers, G. Bastiaans en J. de Vries (2023). Groen onderwijs leeft! Leren over innovatie met Groene Veranderaars. Aeres. <https://publicatie.aeres.nl/leren-over-innovatie-met-groene-veranderaars/>

Interne publicaties

- Albone, S. J. (2023). Practoren 2.0: professionele ontwikkeling en een sterkere beroepsgroep. [Voorstel professional doctorate.] Aeres Hogeschool Wageningen.

Bijlage 10 Helderheid in bekostiging

In deze bijlage legt Aeres verantwoording af over de juiste toepassing van de bekostigingsvoorwaarden op basis van de onderwerpen in de notities Helderheid in de bekostiging van het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie 2004 en Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs, gepubliceerd in 2003 met een aanvulling in 2004, en de Handreiking voor de inrichting van onderwijskundige publiek-private arrangementen d.d. 25 maart 2011. Deze onderwerpen zijn onderstaand per thema uiteengezet. In 2023 voert OCW (brief 3 oktober) in het kader van de Beleidsregel Investeren met publieke middelen in private activiteiten aanpassingen door op thema 2. Deze verantwoording is verplaatst naar § 1.7.4.

1 Uitbesteding

Uitbesteding van bekostigd onderwijs aan een andere, al dan niet bekostigde, instelling of organisatie tegen betaling voor de geleverde prestaties vindt binnen Aeres incidenteel plaats. Het betreft dan vmbo-leerlingen die de instelling bijvoorbeeld tijdelijk op een reboundvoorziening plaatst of leerlingen die via de vavo-route (al dan niet gedeeltelijk) hun diploma behalen. Bij de faculteiten Almere en Dronten van Aeres Hogeschool is een zogenaamd double-degree-programma met partners in Amerika, Canada, Frankrijk en Italië. Studenten kunnen over en weer onderwijs ontvangen, waarbij sprake is van een verrekenmodel. Daarnaast kunnen hogeschoolstudenten via Kiezen op Maat minoren volgen bij andere hogescholen en ontvangt Aeres Hogeschool studenten van andere hogescholen. Ook in beide laatste gevallen geldt dat onderlinge verrekening plaatsvindt.

Aeres Tech verzorgt voor roc Aventus een deel van de uitvoering van het bekostigde onderwijs van de bbl-opleidingen van importeurs in de mobiele techniek en van de bbl-opleidingen in de koudetechniek.

2 Organisatie, gronden en gebouwen

Informatie over de privaat-publieke activiteiten van Aeres staan, in lijn met de Beleidsregel investeren met publieke middelen in private activiteiten, in § 1.7.4.

Het organogram behorende bij de onderstaande beschrijving staat in § 1.4.1.

Aeres omvat in 2023 vier hoofdstichtingen en twee nevenstichtingen:

1. Stichting Aeres Groep, met daarin alle onderwijsactiviteiten, hoofdstuk 3 en 4.
2. De commerciële en dienstverlenende stichtingen:
 - Stichting Aeres Farms (hoofdstuk 5);
 - Stichting Aeres Tech (voorheen PTC*, hoofdstuk 6);
 - Stichting Agrotansfer Dronten (hoofdstuk 7);
3. De onderwijsondersteunende nevenstichtingen
 - Stichting AISF (hoofdstuk 8);

- Stichting Dierenontdekkpark Barneveld (hoofdstuk 9). Deze stichtingen worden centraal ondersteund door het Bestuursbureau (hoofdstuk 10).

Ad 1 Stichting Aeres Groep

Stichting Aeres Groep exploiteert alle onderwijseenheden alsmede de daarbij behorende gronden en gebouwen. De onderwijsinstellingen zijn:

- Aeres PrO, VMBO en MBO:
 - Aeres Praktijkonderwijs te Emmeloord;
 - Aeres VMBO (locaties Almere, Buitenpost, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Lelystad, Maartensdijk, Nijkerk, Sneek en Velp);
 - Aeres MBO (locaties Almere, Barneveld, Buitenpost, Dronten, Ede, Emmeloord, Heerenveen, Leeuwarden, Nijkerk, Sneek en Velp).
- Aeres Hogeschool (faculteiten Almere, Dronten, Wageningen).

Locatiegebonden contractactiviteiten:

- Cursusonderwijs mbo-locaties: Aeres Training Centre Barneveld (dier), Aeres Training Centre International (Barneveld), Aeres Training Centre (agrarisch, groen, bloem, food en techniek op de locaties Almere, Ede, Emmeloord, Dronten, Leeuwarden, Nijkerk en Velp).
- Contractactiviteiten Aeres Hogeschool Almere, Dronten en Wageningen.

Overig vastgoed (onroerend goed) dat via de stafdienst Facilitair Bedrijf wordt verhuurd:

- gronden Wisentweg Dronten;
- Agripark Dronten:
 - gebouw A voor zakelijke dienstverlening (Aeres Bedrijvencentrum Dronten);
 - gebouw B voor maatschappelijke instellingen (kinderopvang etc.);
 - gebouw C voor bedrijfsleven met een brugfunctie naar het onderwijs;
 - paviljoens voor arbeidsmigranten;
- terreinen rond Aeres Hogeschool Dronten;
- gebouw Bestuursbureau Aeres Ede;
- grond en bijgebouwen campus Aeres Barneveld.

Ad 2 Commerciële en dienstverlenende stichtingen en de daarbij horende (bedrijfs)activiteiten

- Stichting Aeres Farms en de daarbij behorende entiteiten Aeres Farms Holding bv, Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Weidebedrijf bv, Aeres Studentbedrijven bv en Aeres Biologisch Bedrijf bv. Stichting Aeres Farms is 100% eigenaar van de holding. Aeres Landbouwbedrijf neemt deel in EWI Windpark. Het College van Bestuur van Aeres is het bevoegd gezag van de stichting.

- Stichting Aeres Tech (voorheen Stichting PTC*) verzorgt praktijktrainingen voor onderwijs en bedrijfsleven en ontwikkelt (e-)leermiddelen.
De stichting is 100% aandeelhouder van Aeres Tech Productions bv, Tech Examenbureau bv (voorheen Fedecom Academy en per november 2023 Aeres Tech Grow bv), Verticaal Transport Centrum bv (VTC bv) en Nederlands Examen Centrum Verticaal Transport bv (NECV bv).
Stichting Aeres Tech neemt deel in Stichting GO^a en voert daar de directie van.
Het College van Bestuur van Aeres is het bevoegd gezag van de stichting.
- Stichting Agrotransfer Dronten en de daaronder vallende Agrotransfer Holding bv met werkmaatschappij Aeres Agree Recruitment bv. Aeres Agree Payroll bv is in 2022 opgeheven, Agrotransfer bv in 2021.
Het College van Bestuur van Aeres is het bevoegd gezag van de stichting.

Ad 3 Ondersteunende nevenstichtingen

Ondersteunende private activiteiten zonder eigen personeel (nevenstichtingen die een directe ondersteuning bieden voor het onderwijs, met het College van Bestuur van Aeres als bevoegd gezag):

- Stichting Aeres International Student Fund.
- Stichting Dierenontdekkend Barneveld (handelsnaam Van Dieren Ontdekkend).

3 Het verlenen van vrijstellingen

Voor de onderwijseenheden (Aeres PrO, VMBO en MBO en Aeres Hogeschool) geldt dat zij geen vrijstelling verlenen voor volledige opleidingen en dat de vrijstellingen die zij voor onderdelen geven, geregeld zijn in het OER (Onderwijs- en Examenreglement). De Centrale Examencommissie (CEC) mbo stelt de vrijstellingen in het mbo vast. Met deeltijdstudenten spreekt Aeres Hogeschool een specifiek traject af in een intakegesprek. Aeres Hogeschool stelt op basis van relevante vooropleidingen en werkervaring vrijstellingen en het onderwijsprogramma vast. In alle gevallen verstrekt alleen een examencommissie vrijstellingen.

Aeres Hogeschool toetst de studieloopbaan van de internationale studenten. Dit gebeurt tijdens de opbouw van het dossier/het portfolio en via een persoonlijk intakegesprek met alle kandidaten.

Een beoordelingscommissie, waar een lid van de examencommissie deel van uitmaakt, beoordeelt de dossiers en brengt advies uit aan de examencommissie, die uiteindelijk beslist.

4 Les- en cursusgelden niet betaald door de deelnemer zelf

Het is geen beleid van Aeres om les- of cursusgelden voor eigen rekening te nemen. Aeres Hogeschool heeft een fonds (AISF) waarop internationale studenten in voorkomende gevallen een beroep kunnen doen voor de betaling van het collegegeld. Andere reguliere studenten kunnen een beroep doen op het profileringsfonds. Bij Aeres mbo kunnen

studenten voor het les- en cursusgeld een beroep doen op het mbo studentenfonds. Indien deelnemers niet zelf hun cursusgeld betalen maar dit door derden is gedaan, dan ligt hier in alle gevallen een schriftelijke machtiging aan ten grondslag. Bij Aeres MBO is dit geregeld door ondertekening van de onderwijsovereenkomst. Dit kan voorkomen bij bbl-deelnemers. De bbl-praktijkovereenkomst vangt af dat er geen derde machtiging nodig is als het bedrijf waar de leerling stage loopt de factuur voor het cursusgeld betaalt.

Incidenteel kan lesgeld via het educatiebudget van de gemeente betaald worden voor mbo-studenten indien de ouder/verzorger van de leerling of student daar een beroep op doet of via UWV als de deelnemer dit heeft aangevraagd. Tot slot stelt het ministerie van OCW een fonds in voor een tegemoetkoming in de studiekosten voor studenten die leven op of onder de armoedegrens. De hogeschool heeft hiervoor het Profileringsfonds (§ 4.6.2), het mbo het mbo-studentenfonds (§ 3.27.1).

In 2023 neemt Aeres geen gelden voor eigen rekening, anders dan de afboekingen van oninbare vorderingen. Per balansdatum 31 december 2023 staat er nog voor circa € 1.294.428 (€ 1.280.262 in 2022 en € 611.731 in 2021) aan vorderingen open inzake college-, les- en cursusgelden. Per 29-02-2024 is een deel van deze vorderingen geïnd: er staat nog € 603.836 (€ 586.907 in 2022 en € 173.860 in 2021 per 1 maart) open. Voor oude vorderingen geldt een stringent incassobeleid.

5 In- en uitschrijving, inschrijving van deelnemers voor meer dan één opleiding tegelijk en uitschrijving in periode na 1 oktober

Aeres kent geen bovenmatige uitstroom in de periode na 1 oktober. In 2023 stoppen bij Aeres Hogeschool voor 30 november in totaal 22 studenten (32 in 2022) die 1 september zijn begonnen (Almere 1, Dronten 17, Wageningen 4). Bij Aeres MBO zijn in 2023 tussen 1 oktober en 30 november 87 mbo-studenten uitgestroomd (109 in 2022), 61 bol- en 26 bbl-studenten. 43 daarvan stromen uit met een diploma. Het overzicht omzwaaiers/switchers per maand en de reden van uitval staan voor het mbo in bijlage 7. De cijfers van de hogeschool staan in bijlage 8.

Aeres VMBO en MBO

Aeres VMBO en Aeres MBO kunnen leerlingen inschrijven voor meer dan één opleiding tegelijkertijd. Bij een van de opleidingen is dan sprake van een bekostiging, de andere opleiding is niet bekostigd. Er is nooit sprake van dubbele bekostiging. De notitie Helderheid geeft hier ruimte toe, omdat dit voor de student in sommige gevallen kan zorgen voor meer kansen op de arbeidsmarkt of om de student de kans te geven gedurende een schooljaar om te zwaaien naar een andere opleiding. De deelnemersadministratie ziet erop toe dat Aeres VMBO en Aeres MBO nooit meer dan één inschrijving voor bekostiging opvoeren. Hierbij nemen zij de afspraken rondom

de teldata uit de notitie Helderheid in acht. Het monitoren van voortijdig school verlaten is beschreven in § 3.29.3. Aeres VMBO en Aeres MBO voeren geen educatietrajecten (vavo) uit. Ze bieden dan ook geen gecombineerde trajecten educatie (vavo)/beroepsonderwijs aan.

Controle op ondoelmatige inschrijving

Aeres MBO voorkomt horizontale stapeling om financieel gewin door het voeren van een intakegesprek. Tijdens dat gesprek bekijkt de locatie met de student of de gekozen opleiding past bij de leervraag van de student van dat moment. Horizontale stapeling is niet verboden, maar Aeres MBO moedigt deze niet aan. Zij zal de student altijd wijzen op het volgen van een opleiding op een aansluitend (hoger) niveau. Er kan echter sprake zijn van een ommezwaai naar een andere sector, dan kan horizontale stapeling wel doelmatig zijn. Het kan ook zijn dat studenten starten op een opleidingsniveau dat lager is dan verwacht zou mogen worden op basis van hun vooropleiding. Ook hier bekijkt de locatie tijdens het intakegesprek in hoeverre de opleiding passend is. In het kader van doorstroom wijst Aeres studenten op de mogelijkheden om na het behalen van hun diploma te kiezen voor een vervolgonderwijs op een hoger niveau. Ook hierbij stuurt Aeres niet op financieel gewin, maar wel op persoonlijk en maatschappelijk gewin.

Aeres Hogeschool

Aeres Hogeschool kan studenten inschrijven voor meer dan één opleiding tegelijkertijd. Inzake de inschrijving is aan alle relevante bekostigingseisen voldaan. Er is er nooit sprake van twee bekostigingsstromen voor één student.

6 De deelnemer volgt een andere opleiding dan die waarvoor hij is ingeschreven

Aeres schrijft deelnemers in alle gevallen in en brengt hen voor bekostiging in aanmerking voor de opleiding die zij op dat moment daadwerkelijk volgen. Vanzelfsprekend is het niet te voorkomen dat in individuele gevallen deelnemers tussentijds van opleiding veranderen. In deze gevallen wordt intern aan alle administratieve verplichtingen voldaan.

Bij Aeres Hogeschool is voor geen enkele opleiding een beperking in de instroom.

Bij Aeres VMBO en Aeres MBO komt het voor dat een student start met een leerweg of opleiding in een schooljaar en gedurende het schooljaar (op of na de teldatum) besluit om toch intern over te stappen naar een andere leerweg of opleiding. Om kostbare studietijd te behouden faciliteert Aeres deze ommezwaai door de student te begeleiden naar een passende opleiding. Hierbij geeft de school invulling aan de doelstellingen van het voorkomen van voortijdig schooluitval en geeft zij invulling aan hetgeen is vastgelegd in de notitie Helderheid.

Een student die intern van vmbo-leerweg switcht, is een locatieaangelegenheid. De reden waarom is bij de locatie bekend. In het geval van een mbo-omzwaai krijgt de mbo-student een nieuwe onderwijsovereenkomst. In bijlage 7, tabel

6a en 6b staat een overzicht van het aantal omzwaaiers van bol naar bbl en van bbl naar bol per locatie.

Een enkele keer komt het voor dat een bve-/vo-leerling overstapt naar een andere school. Wanneer dit gebeurt, wordt onderling een factuur gestuurd. Leerlingen die overstappen vanuit een andere school neemt Aeres niet mee in de bekostiging.

7 Bekostiging van maatwerktrajecten voor bedrijven

Het komt voor dat een bedrijf de kosten betaalt voor een studie van een werknemer. Aeres voert verder enkele bbl-trajecten uit op verzoek van een bedrijf. Hierbij biedt zij maatwerk in de uitvoering van het onderwijs, maar voldoet daarbij aan alle gestelde eisen vanuit OCW/de Onderwijsinspectie. Aeres ontvangt hier reguliere bekostiging voor, soms aangevuld met extra betalingen van het bedrijf om extra aanbod mogelijk te maken. Door het onderwijs zoveel mogelijk op locatie (in company) aan te bieden, wordt maatwerk geleverd.

Alle opbrengsten en kosten van de maatwerktrajecten administreert Aeres afzonderlijk. Het resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve cursus- en contractonderwijs.

De niet-bekostigde (commerciële) activiteiten van Aeres PrO, VMBO en MBO zijn beschreven in § 3.34 tot en met § 3.37 en die van Aeres Hogeschool in § 4.26 en § 4.27.

8 Buitenlandse deelnemers en onderwijs in het buitenland

Aeres verzorgt geen regulier onderwijs (vmbo, mbo en hbo) in het buitenland, wel zijn er commerciële leertrajecten in het buitenland. Aeres heeft buitenlandse deelnemers, die ingeschreven zijn bij de diverse opleidingen. Per 1 oktober 2023 zijn er 208 buitenlandse studenten (Aeres Hogeschool 177 en Aeres MBO 31). Hiervan hebben 78 (9 Aeres MBO) studenten een niet-EER-nationaliteit en deze worden niet meegenomen voor de bekostiging.

Bij Aeres Hogeschool vindt studentenuitwisseling plaats vanuit het Europese studentenuitwisselingsproject Erasmus. Voor de buitenlandse studenten die in het kader van deze uitwisseling bij Aeres Hogeschool studeren vraagt zij geen inschrijfgeld.

Jaarrekening

Inhoud

Geconsolideerde balans (na resultaatbestemming)	352
Geconsolideerde staat van baten en lasten	353
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	354
Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening	355
Toelichting geconsolideerde balans	364
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	369
Toelichting geconsolideerde staat van baten en lasten	372
Enkelvoudige balans	375
Enkelvoudige staat van baten en lasten	376
Grondslagen bij de enkelvoudige balans	377
Toelichting enkelvoudige balans	378
Toelichting enkelvoudige staat van baten en lasten	380
Verbonden partijen Stichting Aeres Groep	383
Gebeurtenissen na balansdatum	384
Staat van baten en lasten Aeres Pro, VMBO en MBO (25GV/05NV/27VD)	385
Toelichting staat van baten en lasten Aeres Pro, VMBO en MBO (25GV/05NV/27VD)	386
Staat van baten en lasten Aeres Hogeschool (30TX)	389
Toelichting staat van baten en lasten Aeres Hogeschool (30TX)	390
G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule	393
G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule	394
WNT Topfunctionarissen	396
Overige gegevens	397
Controleverklaring	398

Geconsolideerde balans (na resultaatbestemming)

1	Activa	2023		2022	
		EUR	EUR	EUR	EUR
	Vaste Activa				
1.1.1.	Immateriële vaste activa	695.840		876.296	
1.1.2.	Materiële vaste activa	140.640.101		139.589.845	
1.1.3.	Financiële vaste activa	<u>952.127</u>		<u>2.790.819</u>	
	Totaal vaste activa		142.288.068		143.256.960
	Vlottende Activa				
1.2.1.	Vorraden	987.913		877.064	
1.2.2.	Vorderingen	11.198.480		10.848.596	
1.2.4.	Liquide middelen	<u>51.378.876</u>		<u>45.360.795</u>	
	Totaal vlottende activa		63.565.269		57.086.455
	Totaal Activa		<u>205.853.337</u>		<u>200.343.415</u>
2	Passiva				
	Eigen vermogen				
2.1.	Eigen vermogen	<u>96.307.406</u>		<u>95.044.495</u>	
			96.307.406		95.044.495
2.2.	Voorzieningen		7.495.018		7.372.420
2.3.	Langlopende schulden		54.438.900		53.357.740
2.4.	Kortlopende schulden		<u>47.612.013</u>		<u>44.568.760</u>
	Totaal Passiva		<u>205.853.337</u>		<u>200.343.415</u>

Geconsolideerde staat van baten en lasten

Baten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1.1 Rijksbijdragen OCW/EZ	148.744.316		143.840.939		140.183.926	
3.1.2 Overige subsidies OCW/EZ	17.257.692		15.060.563		14.760.401	
3.1.3 Inkomensoverdracht van rijksbijdragen	5.324.037		4.761.000		4.862.713	
3.2. Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	706.004		455.854		708.163	
3.3. Wettelijke college- / cursus- / examengelden	7.707.922		7.859.119		5.563.746	
3.4. Baten werk in opdracht van derden	36.263.486		36.674.677		33.513.886	
3.5. Overige baten	<u>6.425.972</u>		<u>5.135.859</u>		<u>6.165.128</u>	
Totaal Baten		222.429.428		213.788.012		205.757.963
Lasten						
4.1. Personeelslasten	155.061.647		147.121.390		140.171.408	
4.2. Afschrijvingen	11.330.389		11.129.489		10.396.808	
4.3. Huisvestingslasten	16.420.348		14.909.451		10.787.746	
4.4. Overige lasten	<u>37.441.974</u>		<u>35.321.341</u>		<u>34.951.624</u>	
Totaal Lasten		220.254.358		208.481.671		196.307.586
Saldo baten en lasten		2.175.070		5.306.341		9.450.377
6. Financiële baten en lasten		-598.541		-1.942.251		-1.861.149
Resultaat		1.576.528		3.364.090		7.589.228
7. Belastingen	-234.345		-59.842		-120.888	
8. Resultaat deelnemingen	<u>291.027</u>		<u>70.000</u>		<u>186.700</u>	
		56.682		10.158		65.812
9. Resultaat aandeel van derden		-		-		-
Totaal resultaat		<u>1.633.210</u>		<u>3.374.248</u>		<u>7.655.040</u>

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Saldo Baten en Lasten	2.175.070		9.450.377	
Aanpassingen voor:				
-Afschrijvingen	11.372.270		10.435.005	
-Resultaat deelnemingen	291.027		186.700	
-Mutaties eigen vermogen	-370.299		-	
-Mutaties voorzieningen	122.598		-996.531	
		13.590.666		19.075.551
Veranderingen in vlottende middelen:				
-Vorraden	-110.849		-364.902	
-Vorderingen	-349.884		-2.308.552	
-Schulden	3.043.253		2.274.631	
		2.582.519		-398.823
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		16.173.185		18.676.728
Ontvangen interest	1.405.049		22.684	
Betaalde interest	-2.003.590		-1.883.832	
		-598.541		-1.861.148
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		15.574.644		16.815.580
Investerings materiële vaste activa	-12.338.683		-11.371.886	
Desinvesteringen materiële vaste activa	96.613		78.645	
Investerings immateriële vaste activa	-		-858.796	
Desinvesteringen immateriële vaste activa	-		-	
Investerings in deelnemingen	-75.027		11.300	
Belastingen	-234.345		-120.888	
Overige investeringen in financiële vaste activa	1.913.719		1.859.024	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-10.637.723		-10.402.601
Opgenomen kasgeldlening/rekening-courant krediet	4.515.000		-	
Aflossing langlopende schulden	-3.433.840		-2.915.333	
Totale kasstroom uit financieringsactiviteiten		1.081.160		-2.915.333
Mutatie liquide middelen		6.018.081		3.497.645
Beginstand liquide middelen	45.360.795		41.863.150	
Mutatie liquide middelen	6.018.081		3.497.645	
Eindstand liquide middelen		51.378.876		45.360.795

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Juridische vorm en voornaamste activiteiten

Stichting Aeres Groep is de hoofdstichting van Aeres, een groep activiteiten die bestaat uit zeven stichtingen. Zie voor de betrokken entiteiten pagina 17 van het jaarverslag.

De hoofdstichting Stichting Aeres Groep is gevestigd te Ede, Bovenbuurtweg 27 6717 XA en is ingeschreven onder het KVK-nummer 41246832. Deze hoofdstichting is een groene onderwijs- en kennisorganisatie met onderwijs, onderzoek en commerciële activiteiten als kerntaken. Zij heeft alle niveaus van het beroepsonderwijs in huis: van praktijkonderwijs, vmbo en mbo tot hbo, master- en contractonderwijs. De zes nevenstichtingen van de groep voeren commerciële en dienstverlenende activiteiten uit die in het verlengde liggen van Stichting Aeres Groep.

In de onderstaande tekst verwijst de jaarrekening naar Aeres als de overkoepelende organisatie, instelling en/of de groep van stichtingen. Het Bestuursbureau in Ede voert, in opdracht van het College van Bestuur activiteiten uit voor die hele organisatie/groep.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Deze regeling stelt dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen balans en staat van baten en lasten

Activa en passiva neemt Aeres op tegen nominale waarde, tenzij anders staat vermeld.

Een actief neemt Aeres alleen op in de balans:

- als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen de in de consolidatiekring betrokken entiteiten toekomen;
- als Aeres de waarde ervan betrouwbaar kan vaststellen.

Een verplichting neemt Aeres op in de balans:

- als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen;
- als Aeres de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan vaststellen.

De opbrengsten en kosten rekent Aeres toe aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten neemt zij op in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan Aeres de omvang betrouwbaar kan vaststellen. Lasten verwerkt Aeres wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan zij de omvang betrouwbaar kan vaststellen. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, neemt Aeres het actief of de verplichting niet langer op in de balans. Verder neemt zij activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Aeres presenteert de jaarrekening in euro's, de functionele valuta van de in de consolidatie betrokken entiteiten. Alle financiële informatie in euro's is afgerond.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Aeres beoordeelt de schattingen en onderliggende veronderstellingen voortdurend. Herzieningen van schattingen neemt zij op in de periode waarin zij de schatting herzielt en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De waarderingsgrondslag van voorzieningen is naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereist schattingen en veronderstellingen.

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen neemt Aeres gesaldeerd op in de jaarrekening uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Consolidatiegrondslagen

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van Stichting Aeres Groep en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover het College van Bestuur (CvB) van Aeres overheersende zeggenschap kan uitoefenen dan wel waarover het de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarop het bestuur op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan uitoefenen. Bij de bepaling of het bestuur beleidsbepalende invloed kan uitoefenen, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en het bestuur direct kan uitoefenen. Participaties die Aeres verwerft uitsluitend met het doel om ze binnen afzienbare termijn weer te vervreemden, consolideert zij niet. Nieuw verworven deelnemingen betreft zij in de consolidatie vanaf het tijdstip waarop het CvB beleidsbepalende invloed kan uitoefenen. Afgestoten deelnemingen betreft Aeres in de consolidatie tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte resultaten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht. Op pagina 17 staat het organogram van Aeres met daarin alle in de consolidatie betrokken entiteiten.

Financiële instrumenten

De jaarrekening bevat de volgende financiële instrumenten: verstrekte leningen aan deelnemingen en verbonden partijen, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en te betalen posten. De in de consolidatie betrokken entiteiten houden geen afgeleide financiële instrumenten, met uitzondering van Stichting Aeres Groep. Financiële instrumenten verwerkt Aeres bij de eerste opname tegen reële waarde, waarbij zij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname meeneemt. Indien zij echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering waardeert tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, verwerkt Aeres direct toerekenbare transactiekosten direct in de staat van baten en lasten. In contracten besloten financiële instrumenten, die Aeres niet scheidt van het basiscontract, verwerkt zij in overeenstemming met het basiscontract. Voor de grondslagen van de primaire financiële instrumenten verwijst ze naar de behandeling per balanspost.

Liquiditeitsrisico

Aeres bewaakt de liquiditeitspositie met opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het College van Bestuur ziet erop toe dat voor de entiteiten steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte binnen de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen de gestelde convenanten te blijven.

Kredietrisico

Aeres loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. De overige vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn niet geconcentreerd bij grote debiteurenrelaties. De kredietrisico's inzake de vorderingen op deelnemingen en de overige vorderingen worden eveneens gering geacht. Aeres handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid te bepalen. Tevens beschikt zij over richtlijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt Aeres voortdurend haar vorderingen en hanteert een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico minimaal. Het maximale kredietrisico aangaande vorderingen, liquide middelen en niet in de balans opgenomen financiële activa is weergegeven onder de desbetreffende toelichtingen.

Prijsrisico

Gezien het karakter van Aeres is het prijsrisico gering.

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

Immateriële vaste activa

Onderzoek en ontwikkeling

Uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling waardeert Aeres tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs minus cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing verminderd met de cumulatief bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen berekent zij als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, waarbij Aeres rekening houdt met een eventuele restwaarde.

Goodwill

Goodwill betreft het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van deelnemingen en de nettovermogenswaarde op het moment van verkrijging, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen.

Afschrijving immateriële vaste activa

- Initiële kosten software 5 jaar
- Intranet/Internet - website 5 jaar
- Goodwill 5 jaar

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa waardeert Aeres tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs minus cumulatieve afschrijvingen, en indien van toepassing verminderd met de cumulatief bijzondere waardeverminderingen. Investeringsubsidies brengt zij in mindering op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van materiële vaste activa. De afschrijvingen berekent ze als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, waarbij zij rekening houdt met een eventuele restwaarde. Op terreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa schrijft Aeres niet af. Met ingang van boekjaar 2004 activeert Aeres alle nieuwe investeringen binnen de organisatie conform bovenstaande richtlijnen. Tot en met 2003 werd geactiveerd op basis van grondslagen voor de bve-sector en afzonderlijke grondslagen voor de hbo-sector. Investerings tot en met 2003 zijn geactiveerd op basis van de toen geldende grondslagen.

Kosten van herstel en groot onderhoud activeert Aeres indien en voor zover deze de economische levensduur van het actief verlengen, op basis van de componentenbenadering.

Aanschaffingen met een waarde van € 450 of hoger activeert Aeres, evenals aanschaffingen met een lagere waarde die deel uitmaken van een groter geheel. Een materieel vast actief neemt zij niet langer op in de balans na vervreemding of wanneer zij geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering van een materieel vast actief, ook als deze nog niet volledig is afgeschreven, verwerkt Aeres in de staat van baten en lasten.

Hierna volgt een opsomming van de gehanteerde afschrijvingstermijnen:

Gebouwen en terreinen

- Terreinen
 - Aanschaf terreinen n.v.t.
 - Terreinen voorzieningen 10 jaar
- Casco
 - Casco nieuwbouw 40 jaar
 - Casco tijdelijke huisvesting 2 tot 6 jaar
- Afbouw
 - Afbouw nieuwbouw 30 jaar
- Inbouw en installaties
 - Inbouw en installaties nieuwbouw 15 jaar

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Vervolg Gebouwen en terreinen

- Onderhoud gebouwen
 - Renovatie 20 jaar
 - Daken/goten 15 jaar
 - Vloeren 10 jaar
 - Schilderwerk 7 jaar
 - Terrein onderhoud 10 jaar
 - Onderhoud algemeen 10 jaar
- Kassen 15 jaar

Inventaris en apparatuur

- Meubilair 20 jaar
- Inventaris 15 jaar
- Practicum inventaris 15 jaar
- Gym inventaris 10 jaar
- ICT apparatuur
 - PC's, Laptops, Randapparatuur 4 jaar
 - Smartphones 3 jaar
 - Netwerkkomponenten 5 tot 7 jaar
 - Netwerkserver 4 jaar
- ICT overige apparatuur
 - Netwerkbekabeling 15 jaar
- Software 5 en 7 jaar
- Audiovisuele middelen 4 jaar
 - Elektronische Audiovisuele middelen
 - Fotoapparatuur/Beamers
 - Digiborden
 - Lichtkranten
- Repro apparatuur 8 jaar
- Kantine apparatuur 15 jaar
- Telefooncentrales 8 jaar
- Diverse machines 10 jaar
- Gereedschappen 10 jaar
- Kunstwerken 7 jaar
- Landbouwwerktuigen 10 jaar
- Drones 5 jaar

Buitenverblijven

- Dierverblijven, schuren, fietsenhokken e.d. 10 jaar

Overige materiële vaste activa

- Overige investeringen 10 jaar
- Auto's 5 jaar

Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen waarin Aeres invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan uitoefenen, waardeert zij volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde gaat ze uit van de waarderingsgrondslagen van de hoofdstichting. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde waardeert Aeres op nihil. Wanneer de hoofdstichting garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming vormt zij een voorziening.

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Deze voorziening vormt zij primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de hoofdstichting voor deze deelneming. Deelnemingen waarin Aeres geen invloed van betekenis uitoefent, waardeert zij tegen verkrijgingsprijs of duurzaam lagere bedrijfswaarde.

Langlopende vorderingen

De verstrekte vorderingen op en leningen aan deelnemingen en gelieerde entiteiten alsmede de overige verstrekte vorderingen neemt Aeres bij eerste verwerking op tegen de reële waarde vermeerderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Rentebaten uit leningen u/g verantwoordt Aeres in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Eventuele winsten of verliezen verantwoordt zij onder financiële baten en lasten.

Effecten

Hieronder neemt Aeres kapitaalbelangen op die zij niet kan aanmerken als deelneming en bestemd zijn om duurzaam aan te houden. Waardering geschiedt tegen reële waarde.

Bijzondere waardeverminderingen of vervreemding van vaste activa

Vaste activa beoordeelt Aeres op bijzondere waardeverminderingen als zich wijzigingen of omstandigheden voordoen die doen vermoeden dat zij de boekwaarde van een actief niet terug zal verdienen. Is de boekwaarde van een actief hoger dan de geschatte waarde, dan boekt Aeres een bedrag voor impairment ten laste van het resultaat voor het verschil tussen de boekwaarde en de actuele waarde van het actief. Activa die beschikbaar zijn voor verkoop waardeert Aeres tegen boekwaarde of lagere actuele waarde, onder aftrek van verkoopkosten. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de directe opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, bepaalt Aeres de realiseerbare waarde van de kasstroom-genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Verder beoordeelt Aeres op iedere balansdatum of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, schat zij de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of de kasstroom-genererende eenheid).

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval hoogt Aeres de boekwaarde van het actief (of de kasstroom-genererende eenheid) op tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of de kasstroom-genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen neemt Aeres op indien en voor zover de verwachting gerechtvaardigd is dat zij de vordering kan realiseren. De latente belastingvorderingen waardeert zij tegen het nominale tarief van 19%.

Plottende activa

Voorraden gebruiksgoederen

De gebruiksgoederen zijn gewaardeerd tegen marktprijs. Aeres maakt geen gebruik van een voorziening voorraden. Het is mogelijk een voorziening voorraden te vormen in verband met risico's in het kader van voorraadverschillen op de voorraad handelsgoederen waarvan het economisch eigendom niet bij Aeres ligt.

Vorderingen

De vorderingen waardeert Aeres tegen actuele waarde onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid. De hoogte van de voorziening is bepaald op basis van individuele waardering van de posten bij grotere vorderingen. Kleinere vorderingen voorziet zij percentagegewijs en bepaalt ze op basis van ervaringen uit het verleden.

Liquide middelen

Hieronder neemt Aeres de kas- en banksaldi per 31 december op alsmede deposito's met een looptijd korter dan 1 jaar.

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Algemene reserve

De bestemming van het exploitatiesaldo verwerkt Aeres in de jaarrekening. Het eigen vermogen van geconsolideerde rechtspersonen is afzonderlijk benoemd.

Bestemmingsreserve/ bestemmingsfonds

Aeres kan een bestemmingsreserves of bestemmingsfonds vormen voor toekomstige uitgaven en lasten die zij uit de huidige middelen moet dekken, gelet op het feit dat toekomstige middelen daartoe tekort (kunnen) schieten. De vorming van bestemmingsreserves geschiedt op basis van concrete beleids- en financieringsplannen. Sinds 2004 worden bestemmingsreserves of bestemmingsfondsen nog slechts in uitzonderlijke gevallen gebruikt en is het beleid er op gericht het bestaande bestemmingsfonds af te bouwen.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen presenteert Aeres de personele voorziening en de overige voorzieningen. Zij zijn opgenomen tegen nominale waarde indien de looptijd korter is dan een jaar. Is de looptijd langer dan een jaar zijn de voorzieningen opgenomen tegen contante waarde. Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen. Een voorziening in verband met verplichtingen als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW neemt Aeres uitsluitend op indien op de balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- 1 de rechtspersoon heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk);
- 2 het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is;
- 3 Aeres kan een betrouwbare schatting maken van de omvang van de verplichting.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld betreft de verplichtingen die voortvloeien uit de wachtgeldrechten op basis van de cao bve en de cao hbo. Aeres neemt alle medewerkers die per 31-12-2023 een aanspraak hebben gedaan op de wachtgeldregeling mee in de voorziening. Van deze medewerkers neemt zij een schatting op van de kans op werkhervatting welke aan de berekening is toegevoegd. De voorziening is gevormd tegen nominale waarde. De eventuele vrijval uit de voorziening voor personen die voor de einddatum van de uitkering overlijden is te verwaarlozen en niet meegenomen.

Voorziening inactiviteitenregeling

De inactiviteitenregeling bevat werknemersrechten op basis van de mobiliteitsregeling in de overeengekomen cao van Stichting Aeres Tech. Deze verplichtingen neemt Aeres op onder de voorziening inactiviteiten. De kosten op basis van de inactiviteitenregeling zijn ingeschat op basis van een drietal indicatoren: domein (sector), leeftijd en duur dienstverband. Voor elke indicator neemt Aeres percentages op gebaseerd op de kans van succes op de arbeidsmarkt. De vermenigvuldiging van alle percentages geeft uiteindelijk aan hoe groot de kans is dat een mobiliteitsverplichting zich gaat voordoen. Dit percentage maal de totale verplichting per persoon is in de voorziening inactiviteiten opgenomen.

Voorziening ambtsjubilea

Jubileumgratificaties rekent Aeres toe aan de periode waarin een medewerker daarvoor de rechten opbouwt. Voor een jubileumuitkering neemt ze bij een 25-jarig dienstverband en een 40-jarig dienstverband gedurende de periode tot het jubileum jaarlijks een deel van de contante waarde van de verwachte kosten in een voorziening op. Hierbij is onder andere rekening gehouden met een blijfkans en een disconteringsrente van 4,10%.

Voorziening seniorenverlof

De voorziening seniorenverlof betreft de verplichtingen die voortvloeien uit het recht op seniorenverlof zoals dat is opgenomen in de cao bve en cao hbo. Aeres neemt alle medewerkers mee die per 31 december 2023 een aanspraak hebben gedaan op het seniorenverlof in de voorziening. Daarnaast neemt zij voor de medewerkers van 52 jaar en ouder, op basis van de gemiddelde instroom in de afgelopen jaren, een schatting op voor toekomstige deelname aan het seniorenverlof.

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Voorziening generatieregeling

De voorziening generatieregeling betreft de verplichtingen die voortvloeien uit de generatieregeling die voor de voormalige Stichting Nordwin College van kracht was. De medewerkers die voor 1 januari 2021 60 jaar of ouder waren, hadden de mogelijkheid om deel te nemen aan deze regeling. De regeling voorziet in het vergoeden van minder werken. Daar staat tegenover dat deelnemende medewerkers een jaar vroeger met pensioen gaan. De maximale termijn is 5 jaar of wanneer de leeftijd van 66 jaar bereikt wordt. Bij deelname aan de generatieregeling is het niet mogelijk ook deel te nemen aan het seniorenverlof volgens de cao bve. De contante waarde van de som van alle verplichtingen van de deelnemers bepaalt de hoogte van de voorziening. Die loopt tot en met maximaal 2025 met een disconteringsrente van 4,10%.

Kortlopende schulden

Onder kortlopende schulden neemt Aeres de schulden op met een looptijd korter dan een jaar, tegen geamortiseerde kostprijs. Dat betreft onder andere:

- Aflossingen op langlopende leningen, waarvan de aflossing in het komende kalenderjaar plaatsvindt.
- Rekening courant-verhoudingen met samenwerkingsverbanden.
- Schulden aan reguliere crediteuren.
- Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen onderhanden projecten.

Overlopende passiva betreft:

- Vooruit ontvangen bedragen die Aeres aan opvolgende perioden toerekent.
- Nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Onderhanden projecten

De post Onderhanden projecten heeft betrekking op projecten die Aeres in opdracht van derden uitvoert en die op de balansdatum nog niet gereed zijn. Het saldo onderhanden projecten waardeert Aeres tegen de direct toegerekende kosten van arbeid en materiaal met een opslag voor indirecte kosten van personele lasten. Gedeclareerde termijnen/ontvangen voorschotten brengt zij in mindering op het saldo onderhanden projecten. Winstneming van door derden gefinancierde projecten is bepaald volgens de percentage-of-completion-methode oftewel de PoC-methode. Voor meerjarige projecten verantwoordt Aeres het saldo van de vooruitontvangen subsidies en/of vooruitgefactureerde bedragen als kortlopende schuld. Verwachte verliezen verwerkt zij in de staat van baten en lasten zodra deze bekend zijn.

Pensioenen

Voor de pensioenen is de groep Aeres Groep aangesloten bij het ABP, het pensioenfonds voor overheid en onderwijs en bij het pensioenfonds voor Metaal en Techniek(PMT). Deze pensioenregeling kan op basis van RJ 271 worden geclassificeerd als een toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat Aeres slechts verplicht is een vooraf door ABP en PMT vastgestelde premie te betalen. Er bestaat geen enkele reglementaire of statutaire verplichting om eventuele tekorten van het pensioenfonds aan te zuiveren. Aeres kan ook geen aanspraak maken op eventuele opgebouwde overschotten. Aeres neemt dan ook geen voorziening voor pensioenverplichtingen in de jaarrekening op. Aeres is voor de overige stichtingen aangesloten bij diverse pensioenfondsen.

Ultimo 2023 bedraagt de dekkingsgraad 110,5% en voor het pensioenfonds voor Metaal en Techniek 105,5%. De Nederlandse Bank stelt een minimale beleidsdekkingsgraad van 126%. Aanvullend is vereist dat de dekkingsgraad gedurende maximaal 5 jaar onder de 104,2% mag liggen.

Bepaling van het resultaat

Hierbij gelden de volgende beginselen:

- Toerekeningsbeginsel: Aeres rekent lasten en baten toe aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Hierbij gaat zij er vanuit dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het studiejaar zijn verspreid.
- Realisatiebeginsel: Aeres neemt baten slechts voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd.
- Voorzichtigheidsbeginsel: lasten en risico's neemt Aeres in acht die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar.

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Aeres verwerkt rijksbijdragen uit hoofde van de basisbekostiging in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig als baten in de staat van baten en lasten. Overige overheidsbijdragen en -subsidies neemt zij aanvankelijk in de balans op als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat Aeres die zal ontvangen en dat zij zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door Aeres gemaakte kosten neemt zij systematisch op als opbrengsten in de staat van baten en lasten in dezelfde periode als die waarin ze de kosten maakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief neemt Aeres systematisch op in de staat van baten en lasten gedurende de gebruiksduur van het actief.

Cursusgelden

De cursusgelden rekent Aeres toe aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij zij er vanuit gaat dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het schooljaar zijn gespreid.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten van werk in opdracht van derden (waaronder contractonderwijs) neemt Aeres op in de staat van baten en lasten als baten voor een bedrag gelijk aan de kosten als vast staat dat deze kosten declarabel zijn.

Overige baten en overige opbrengsten

Overige baten en overige opbrengsten rekent Aeres toe aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Aandeel in het resultaat van organisaties waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin Aeres deelneemt omvat het aandeel van Aeres in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen Aeres en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten verwerkt Aeres vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting in haar resultaat.

Renteopbrengsten

Renteopbrengsten verwerkt Aeres tijdsevenredig in de winst- en verliesrekening. Hierbij houdt zij rekening met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

Lasten

De lasten rekent Aeres toe aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Personele lasten

De beloningen van het personeel verantwoordt Aeres als last in de staat van baten en lasten in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en die neemt zij, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans op. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, neemt ze het meerdere op als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Indien Aeres een beloning betaalt, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) verantwoordt zij de verwachte lasten in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid neemt Aeres een voorziening op.

Grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (cao en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen brengt Aeres ten laste respectievelijk ten gunste van het resultaat.

Rentelasten

Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd zijn.

Belastingen

Hierbij gaat het om de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. Deze belastingen neemt Aeres op in de staat van baten en lasten, behalve als deze betrekking hebben op posten die zij rechtstreeks in het eigen vermogen opneemt. In het laatste geval wordt de belasting in het eigen vermogen verwerkt. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar. Deze is berekend aan de hand van de geldende belastingtarieven en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Voor latente belastingen wordt een voorziening getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten.

Een actieve belastinglatentie wordt alleen opgenomen als het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend.

Stichting Aeres Groep maakt voor de vennootschapsbelasting gebruik van de subjectvrijstelling, dat wil zeggen dat lichamen waarvan de werkzaamheden voor 90% of meer bestaan uit het geven van onderwijs of het verrichten van onderzoek zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting, mits dat onderwijs en onderzoek voor 70% wordt bekostigd uit publieke middelen.

Kasstroomoverzicht

Aeres stelt het kasstroomoverzicht op volgens de indirecte methode. Voor een goed begrip van het kasstroomoverzicht verwijst zij naar de individuele toelichting op de posten in de jaarrekening.

Vergelijking met voorgaand jaar

Herrubricering vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2022 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2023 mogelijk te maken.

Toelichting geconsolideerde balans

1.1.1. Immateriële vaste activa

	Aanschafprijs 1-1-2023	Afschrijving cumulatief 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Aanschafprijs des- investerings	Afschrijving cumulatief desinvesterings	Afschrijvingen	Aanschafprijs 31-12-2023	Afschrijving cumulatief 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.1.1.2. Concessies, vergunningen en intellectueel eigendom	840.275	712.328	127.947	-	-	-	26.877	840.275	739.205	101.070
1.1.1.3. Goodwill	1.060.676	312.327	748.349	-	-	-	153.579	1.060.676	465.906	594.770
Totaal immateriële vaste activa	1.900.951	1.024.655	876.296	-	-	-	180.456	1.900.951	1.205.111	695.840

1.1.2. Materiële vaste activa

	Aanschafprijs 1-1-2023	Afschrijving cumulatief 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Aanschafprijs des- investerings	Afschrijving cumulatief desinvesterings	Afschrijvingen	Aanschafprijs 31-12-2023	Afschrijving cumulatief 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.1.2.1. Gebouwen en terreinen	217.791.973	99.382.364	118.409.609	7.326.004	254.837	178.027	7.466.726	224.863.140	106.671.063	118.192.077
1.1.2.3. Inventaris en apparatuur	51.279.906	36.751.246	14.528.660	4.959.358	17.395	14.218	3.174.013	56.221.869	39.911.041	16.310.828
1.1.2.4. Overige materiële vaste activa	5.164.982	1.999.709	3.165.273	736.018	156.563	139.937	551.074	5.744.437	2.410.846	3.333.590
1.1.2.5. Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald	3.486.303	-	3.486.303	682.697	-	-	-	2.803.606	-	2.803.606
Totaal materiële vaste activa	277.723.164	138.133.319	139.589.845	12.338.683	428.795	332.182	11.191.813	289.633.052	148.992.950	140.640.101

Toelichting in uitvoering en vooruitbetalingen

Naam nieuwbouwproject	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des- investerings (Gereed)	Boekwaarde 31-12-2023
Barneveld MBO Renovatie G-Gebouw	3.851.425	500.573	4.351.998	-
Dierontdekkpark Barneveld	31.296	8.082	-	39.378
Barneveld MBO uitbreiding PEC	18.150	-	18.150	-
Sneek VMBO uitstraling	7.642	15.286	-	22.928
Aeres vastgoed routekaart verduurzaming	36.300	157.412	-	193.712
Hogeschool Almere realisatie kas	203	6.045	-	6.248
Emmeloord VMBO binnenklimaat	178.508	1.400.892	-	1.222.384
Maartensdijk VMBO binnenklimaat	239.302	380.097	-	140.795
Velj VMBO binnenklimaat	149.556	797.204	647.648	-
Nijkerk VMBO binnenklimaat	272.382	1.205.402	-	933.020
Leeuwarden optimaliseren huisvesting	48.109	51.791	-	99.900
Buitenpost renovatie	1.436	56.903	-	58.339
Barneveld MBO uitbreiding konijnen- en knaagdierenverblijf	63.898	48.160	112.058	-
Barneveld MBO praktijklokaal AIC	303.892	445	304.337	-
Heerenveen fase 2	-	51.044	-	51.044
Ede nieuwbouw	-	1.291	-	1.291
Barneveld parkeerterrein	-	2.236	-	2.236
Barneveld AIC bouwkundige aanpassing	-	32.331	-	32.331
Totaal ultimo kalenderjaar	3.486.303	4.715.194	5.397.891	2.803.606

Toelichting geconsolideerde balans

Verzekerde waarde gebouwen en terreinen (per 1 januari 2023)

		Bedrag EUR
Verzekerde waarde gebouwen		
Agripark Oost 2	Dronten	6.878.850
Agripark West 100-114	Dronten	1.004.300
Alteveer 18B	Velp	335.271
Arboretum West 98	Almere	18.037.571
Barnseweg 3	Barneveld	14.768.050
Bovenbuurtweg 27	Ede	7.174.796
De Balkan 16	Emmeloord	1.129.192
Dierenriem 2	Maartensdijk	8.334.833
Domela Nieuwenhuisweg 3	Heerenveen	8.462.790
Drieslag 1	Dronten	11.209.138
Drieslag 2	Dronten	5.935.050
Drieslag 4	Dronten	20.297.750
Drieslag 21	Dronten	840.950
Drieslag 30	Dronten	9.588.746
Harste 2	Sneek	13.801.410
Heliumweg 1	Almere	22.308.921
Huizemerlaan 61	Leeuwarden	113.715
Jansoniusstraat 2- 2a	Leeuwarden	17.117.100
Kapweg 30	Kootwijkerbroek	9.380.878
Luxoolseweg 1	Nijkerk	9.541.808
Mansholtlaan 18	Wageningen	7.933.849
Nagelerweg	Emmeloord	9.186.421
Pilotenweg 5	Emmeloord	0
Pinkenbergseweg 5f	Velp	12.199.835
Professor Wassenberghstraat 3	Buitenpost	10.605.420
Scandinaviëlaan 33	Emmeloord	4.265.250
Tjalk 25-28	Lelystad	9.340.646
Wesselseweg 32	Barneveld	1.585.100
Wesselseweg 32-34	Barneveld	9.068.950
Wesselseweg 32-34 PEC	Barneveld	840.950
Wesselseweg 34	Barneveld	943.800
Wesselseweg 42	Barneveld	598.950
Wisentweg 10	Dronten	1.153.332
Wisentweg 11	Dronten	302.500
Wisentweg 11-13	Dronten	3.781.250
Wisentweg 11A	Dronten	3.454.550
Wisentweg 13A	Dronten	375.100
Wisentweg 13B	Dronten	1.082.950
Wisentweg 13C (Aeres Praktijkcentrum)	Dronten	7.296.300
Wisentweg 13D	Dronten	502.150
Zandlaan 29	Ede	18.261.373
Zandlaan 31	Ede	10.507.388
Zonnepanelen		
Balkan 16	Emmeloord	55.684
Hogeschool, tuinpaviljoen	Wageningen	11.000
Luxoolseweg 1	Nijkerk	52.030
MBO, techniekhal	Barneveld	111.000
Pinkenbergseweg 1	Velp	52.030
Scandinaviëlaan 33 a	Emmeloord PRO	56.870
Tjalk 25-58	Lelystad	68.256
Wisentweg 11-13	Dronten	122.000
Zandlaan 27-29	Ede Aeres Tech	226.270
Totaal verzekerde waarde gebouwen		300.302.323

Toelichting geconsolideerde balans

1.1.3. Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings en verstekte leningen	Uitgekeerd dividend	Des- investerings en afgeloste leningen	Resultaat deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.1.3.2. Overige deelnemingen	259.342	-	216.000	-	291.027	334.369
1.1.3.7. Effecten	370.498	1.040	-	-	-	371.538
1.1.3.8. Overige vorderingen	2.160.979	-	-	1.914.759	-	246.220
Totaal financiële vaste activa	2.790.819	1.040	216.000	1.914.759	291.027	#WAARDE!

Toelichting andere deelnemingen

	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings en verstekte leningen	Uitgekeerd dividend	Des- investerings en afgeloste leningen	Resultaat deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
EWI Windpark BV	259.342	-	216.000	-	291.027	334.369
Totaal	259.342	-	216.000	-	291.027	334.369

Toelichting effecten

	Boekwaarde 1-1-2023	Mutaties	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR
Aandelen Cosun	9.955	-	9.955
Friesland Campina ledenobligaties	21.899	-	21.899
Friesland Campina melkcertificaten	110.245	-	110.245
Nedato	550	400	950
Ledenrekening Potatopol	1.585	-	1.585
Lonk BV	-	640	640
Friesland Coberco Dairy Foods	221.650	-	221.650
Overige	4.614	-	4.614
Totaal	370.498	1.040	371.538

1.2.1. Voorraden

	31-12-2023	31-12-2022
	EUR	EUR
1.2.1.1. Voorraden	987.913	877.064
Totaal voorraden	987.913	877.064

1.2.2. Vorderingen

	31-12-2023	31-12-2022
	EUR	EUR
1.2.2.1. Debiteuren algemeen	3.088.224	3.128.824
1.2.2.6. Vorderingen op personeel	85.269	57.011
1.2.2.7. Vorderingen ouders van studenten/deelnemers/cursisten	909.402	1.629.776
1.2.2.10. Overige vorderingen	293.460	176.715
Vennootschapsbelasting	3.673	-
Totaal overlopende activa	4.380.028	4.992.326
1.2.2.12. Vooruitbetaalde kosten	508.907	111.973
1.2.2.13. Verstrekte voorschotten	-	4.709
1.2.2.15. Overige overlopende activa	6.607.023	5.919.882
Totaal vorderingen	11.198.480	10.846.596

Toelichting voorzieningen wegens oninbaarheid

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	182.294	70.830
Bij: Dotaties	115.184	111.464
Stand per 31 december	297.478	182.294

Toelichting geconsolideerde balans

1.2.4. Liquide middelen

	31-12-2023	31-12-2022
	EUR	EUR
1.2.4.1. Kasmiddelen	26.087	23.364
1.2.4.2. Tegoeden op bankrekeningen	12.343.407	10.565.389
1.2.4.3. Rekening courant tegoed Schatkistbankieren	38.416.632	34.136.991
1.2.4.4. Deposito's	592.750	615.142
1.2.4.5. Overige liquide middelen	-	19.909
Totaal liquide middelen	51.378.876	45.360.795

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

2.1. Eigen vermogen

	Stand per 01-01-2023	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2023	Enkelvoudig per 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.1.1.1. Algemene reserve (publiek)					
Algemene reserve Stichting Aeres Groep	64.683.213	1.086.437		65.769.650	65.769.650
	64.683.213	1.086.437		65.769.650	65.769.650
Algemene reserve (privaat)					
Algemene reserve Stichting Aeres Groep	9.334.234	819.456-	-	8.514.778	8.514.778
Algemene reserve Stichting Aeres Farms 1)	2.872.676	816.811	-	3.689.487	
Algemene reserve Aeres Int. Student Fund 2)	82.097	1.285	-	83.382	
Algemene reserve Stichting Dierenontdekkpark Barneveld	63.551-	-	-	63.551-	
Algemene reserve Stichting Bureau Erkenningen	370.299	-	370.299-	-	
Algemene reserve Stichting Agrottransfer Dronten 1)	893.624	171.100	-	1.064.724	
Algemene reserve Stichting Aeres Tech1)	16.641.302	377.033	-	17.018.334	
	30.130.680	546.773	370.299-	30.307.154	8.514.778
2.1.1.3. Bestemmingsreserves privaat					
Geen	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
2.1.1.4. Bestemmingsfondsen publiek					
	48.591	-		48.591	48.591
	48.591	-		48.591	48.591
					-
Statutaire reserves: Stichtingskapitaal Aeres					
2.1.1.8. Tech	182.011	-		182.011	-
	182.011	-		182.011	-
Totaal eigen vermogen	95.044.495	1.633.210	370.299-	96.307.406	

1) Dit betreffen allemaal commerciële instellingen. Het verschil tussen het geconsolideerde- en het enkelvoudige eigen vermogen wordt veroorzaakt door horizontale consolidatie.

2) Het eigenvermogen van Aeres Int. Student Fund is per abuis in de geconsolideerde jaarrekening van 2022 € 2.000 te laag opgenomen, dit is in de beginbalans van 2023 gecorrigeerd.

2.2. Voorzieningen

	Stand per 01-01-2023	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2023	Looptijd <1 jaar	Looptijd 1-5 jaar	Looptijd >5 jaar
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.2.1. Personele voorzieningen	7.216.845	2.519.791	1.010.470	1.314.823	7.411.343	2.237.325	3.915.842	1.258.176
2.2.2. Voorziening verlieslatende contracten	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.4. Overige voorzieningen	155.575	-	17.547	-	83.675	83.675	-	-
Totaal voorzieningen	7.372.420	2.519.791	1.028.017	1.314.823	7.495.018	2.321.000	3.915.842	1.258.176
Toelichting personeelsvoorzieningen								
	Stand per 01-01-2023	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2023	Looptijd <1 jaar	Looptijd 1-5 jaar	Looptijd >5 jaar
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.2.1.1. Voorziening sociaal beleid, reorganisaties	711.256	-	224.794	140.508	345.954	192.605	153.349	-
2.2.1.3. Eigen risico ZW / WGA	522.843	669.393	183.466	447.242	561.528	217.415	344.113	-
2.2.1.4. Jubileumvoorzieningen	1.209.269	212.307	149.335	6.053	1.266.188	98.440	417.383	750.365
2.2.1.5. Werkloosheidsbijdragen	1.288.738	469.490	452.875	319.755	985.598	684.525	301.073	-
2.2.1.7. Overige personele voorzieningen	3.484.739	1.168.601	-	401.265	4.252.075	1.044.340	2.699.924	507.811
	7.216.845	2.519.791	1.010.470	1.314.823	7.411.343	2.237.325	3.915.842	1.258.176

Toelichting geconsolideerde balans

2.3. Langlopende schulden

	Stand per 1-1-2023 EUR	Aangegane leningen 2023 EUR	Aflossingen 2023 EUR	Stand per 31-12-2023 EUR	Looptijd <1 jaar EUR	Looptijd >1 jaar EUR	Looptijd >5 jaar EUR
2.3.3. Schulden aan kredietinstellingen	56.501.103	4.515.000	3.265.775	57.750.328	3.311.428	54.438.900	41.118.367
Totaal langlopende schulden	56.501.103	4.515.000	3.265.775	57.750.328	3.311.428	54.438.900	41.118.367

Toelichting kredietinstellingen

Lening	Locatie	Stand per 1-1-2023 EUR	nieuwe leningen 2023 EUR	Aflossingen 2023 EUR	Stand per 31-12-2023 EUR	Looptijd <1 jaar EUR	Looptijd >1 jaar EUR	Looptijd >5 jaar EUR
Schatkistbankieren	Bestuursbureau	55.579.027	4.400.000	3.174.971	56.804.056	3.211.638	53.592.418	40.745.867
Rabobank lening .857	Aeres Landbouwbedrijf B.V.	327.250	-	33.000	294.250	33.000	261.250	96.250
Rabobank lening .859	Aeres Landbouwbedrijf B.V.	388.000	-	24.000	364.000	24.000	340.000	220.000
Rabobank lening .716	Aeres Landbouwbedrijf B.V.	108.750	-	7.500	101.250	7.500	93.750	56.250
Lening John Deere	Aeres Landbouwbedrijf B.V.	98.076	-	13.891	84.185	14.003	70.182	-
Lening Agro Finance	Aeres Landbouwbedrijf B.V.	-	115.000	12.413	102.587	21.287	81.300	-
		56.501.103	4.515.000	3.265.775	57.750.328	3.311.428	54.438.900	41.118.367

2.4. Kortlopende schulden

	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
2.4.3. Schulden aan kredietinstellingen	3.311.428	3.143.363
2.4.8. Crediteuren	5.795.627	4.618.650
2.4.9. Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.794.187	6.402.477
2.4.10. Pensioenen	1.741.923	1.772.497
2.4.12. Overige kortlopende schulden	614.368	665.049
2.4.13. Vooruit ontvangen college-, cursus- les en examengelden	4.697.232	4.431.817
2.4.16. Vooruit ontvangen bedragen	10.811.521	11.915.521
2.4.19. Overige overlopende passiva	13.845.727	11.619.386
Totaal kortlopende schulden	47.612.013	44.568.760

Uitsplitsing belasting en premies sociale verzekeringen:

2.4.9.1. Loonheffing	6.434.146	5.869.158
2.4.9.2. Omzetbelasting	360.041	433.507
2.4.9.3. Overige belastingen	-	99.812
	6.794.187	6.402.477

Uitsplitsing overlopende passiva:

2.4.14. Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ	1.888.087	1.506.363
2.4.17. Vakantie geld en vakantiedagen	6.961.755	6.347.835
2.4.19. Overige overlopende passiva	4.995.885	3.765.188
	13.845.727	11.619.386

2.4.16. Onder de vooruitontangen bedragen zijn voor wat betreft de projecten de vooruitontvangen en vooruitbetaalde betaalde bedragen gesaldeerd opgenomen.
Het vooruitbetaalde bedrag in het saldo van 2023 bedraagt € 2.483.584 (2022 € 3.091.735).

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Huurverplichtingen

	Jaarbedrag
Rijksvastgoedbedrijf, Marknesserweg, Emmeloord	€ 344.623
Rijksvastgoedbedrijf, Prof. Brandsmaweg, Ios land Dronten	€ 21.270
Van Hall Larenstein, leslokalen en kantoorruimte, Leeuwarden	€ 291.612
Fam. Boonstra c.s., Badweg 1, Leeuwarden	€ 96.088
Quattro Projectontwikkeling bv, Maarssen inzake huur Ambonstraat 5, Almere	€ 625.000
Tweetal Topsport Catering BV, Groningen. Div ruimtes Abe Leenstra	
Stadion Heerenveen t/m augustus 2025	€ 310.778

Huur-, pacht- en leaseovereenkomsten Stichting Aeres Tech

Stichting Aeres Tech (voorheen PTC⁺) heeft een groot aantal langlopende huur- en pachtovereenkomsten. De resterende looptijden zijn zeer divers en doorlopend, maar zijn opzegbaar met een opzegtermijn van een aantal maanden. De jaarlijkse huur- en pachtkosten bedroegen in 2023 € 121.289.

Bouwverplichtingen

Inzake nieuw- en verbouwprojecten zijn de volgende verplichtingen aangegaan per ultimo 2023:
Optimalisatie binnenklimaat van een drietal locaties van Stichting Aeres Groep € 3,100 mln.

Intercompany leningen

- Stichting Aeres Groep heeft op 15 december 2009 een 26-jarige lening van € 200.443 verstrekt aan Aeres Landbouwbedrijf bv. De eerste zes jaar aflossingsvrij, daarna af te lossen in 20 jaarlijkse termijnen.
- Stichting Aeres Groep heeft op 15 december 2009 een 26-jarige lening van € 579.022 verstrekt aan Aeres Landbouwbedrijf bv. De eerste zes jaar aflossingsvrij, daarna af te lossen in 20 jaarlijkse termijnen.
- Stichting Aeres Groep heeft op 1 januari 2013 een lening van € 498.328 verstrekt aan Aeres Studentbedrijven bv. De lening is in 131 maanden annuïtair afgelost. Laatste aflossing heeft in december 2023 plaatsgevonden.
- Stichting Aeres Groep heeft op 1 januari 2013 een lening van € 286.935 verstrekt aan Aeres Studentbedrijven bv. De lening wordt in 12 jaar annuïtair afgelost.
- Stichting Aeres Tech (voorheen PTC⁺) heeft op 30 november 2017 een vijfjarige lening van € 500.000 verstrekt aan Aeres Landbouwbedrijf bv. De oude lening is omgezet in een nieuwe overeenkomst in november 2022. De jaarlijkse aflossing bedraagt 10% van de hoofdsom. De tweede aflossing van € 50.000 heeft in december 2023 plaatsgevonden. De rente is vastgelegd tot en met oktober 2025 op 4,33%.

Kredietfaciliteiten

- Per 31 mei 2021 is een r/c krediet Schatkistbankieren door het ministerie van Financiën verstrekt aan Stichting Aeres Groep van € 13 miljoen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Garanties/verstrekte zekerheden

- Inzake de langlopende lening en de kredietfaciliteit schatkistbankieren (31 mei 2021) zijn de volgende zekerheden verstrekt: Barnseweg 3, Barneveld; De Balkan 16, Emmeloord; De Drieslag 2-4, Dronten; Dierenriem 2, Maartensdijk; Domela Nieuwenhuisweg 3, Heerenveen; Harste 2, Sneek; Jansoniusstraat 2, Leeuwarden; Jansoniusstraat 2a, Leeuwarden; Kapweg 30, Kootwijkerbroek; Luxoolseweg 1, Nijkerk; Mansholtlaan 18, Wageningen; Pinkenbergseweg 5F / Alteveer 18B, Velp; Prof Wassenberghstraat 3, Buitenpost; Tjalk 25-58, Lelystad; Wisentweg 10, Dronten en Zandlaan 31, Ede.
- Voor de verstrekte leningen van de Rabobank aan Aeres Landbouwbedrijf bv zijn de volgende zekerheden verstrekt: agrarisch bedrijf met grond, bedrijfsopstallen en woning gelegen aan de Wisentweg 11-13 te Dronten, kadastraal bekend als:
 - sectie B nummer 4494 (1.61.11 ha), Dronten
 - sectie B nummer 1419 ged. (0.63.73 ha), Dronten
 - sectie B nummer 1920 (2.36.27 ha), Dronten
 - sectie B nummer 2023 (0.49.35 ha), DrontenVerpanding als eerste op alle huidige ten toekomstige rechten/vorderingen en op alle huidige en toekomstige machines, installaties, inventaris, voorraden en dieren van Aeres Landbouwbedrijf bv.
- Vanaf 1 oktober 2016 is er een overeenkomst tot recht van opstal op de daken van de Friese locaties van Aeres Pro, VMBO en MBO in verband met geplaatste zonnepanelen.

Fiscale eenheid omzetbelasting

De volgende rechtspersonen zijn voor de heffing van de omzetbelasting als een fiscale eenheid aan te merken: Stichting Aeres Groep, Stichting Aeres Tech, Aeres Tech Productions bv, Aeres Tech Grow bv, Verticaal Transportcentrum bv, Nederlands Examen Centrum Verticaaltransport bv, Stichting Aeres Farms, Aeres Farms Holding bv, Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Weidebedrijf bv, Aeres Biologisch Bedrijf bv, Aeres Studentbedrijven bv, Stichting Agrotransfer Dronten, Agrotransfer Holding bv, Aeres Agree Recruitment bv, Stichting Aeres International Student Fund en Stichting Dierenontdekkpark Barneveld.

Fiscale eenheid vennootschapsbelasting

Stichting Agrotransfer Dronten heeft samen met Agrotransfer Holding bv en Aeres Recruitment bv een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting.

Stichting Aeres Tech, Aeres Tech Productions bv, Aeres Tech Grow bv, Verticaal Transportcentrum bv, Nederlands Examen Centrum Verticaaltransport bv vormen de tweede fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting.

Stichting Aeres Farms, Aeres Farms Holding bv, Aeres Landbouwbedrijf bv, Aeres Weidebedrijf bv, Aeres Studentbedrijven bv en Aeres Biologisch Bedrijf bv maken deel uit van de derde fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Uit hoofde van de deelname aan de fiscale eenheden zijn deelnemende rechtspersonen hoofdelijk aansprakelijk voor de betreffende belastingschulden van de andere leden van de fiscale eenheid.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

(Onderhouds-)contracten

Leverancier	Ingangsdatum	< 1 jaar	> 1 jaar < 5 jaar	Einddatum
AFAS	3-6-2020	153.860	92.316	3-6-2025
Alferink Installatietechniek	6-1-2016	1.412.054	5.648.216	onbep.tijd
Ahrend	1-3-2019	Raamcontract	Raamcontract	1-3-2025
Asito BV	1-7-2015	767.330	3.069.320	onbep.tijd
BCT	22-5-2013	94.907	379.628	onbep.tijd
Bidfood	1-12-2020	870.410	0	1-12-2024
BPRvisie	1-4-2021	146.800	36.700	1-4-2025
Canon	31-12-2019	Raamcontract	Raamcontract	31-12-2027
CentralPoint -> Bechtle	22-4-2020	Raamcontract	Raamcontract	9-5-2026
Coffee Fresh	-3-2021	194.439	421.285	1-3-2027
CWS	14-10-2019	139.021	0	14-10-2024
De Bondt	1-1-2023	Raamcontract	Raamcontract	1-1-2025
Donkergroen	20-1-2020	23.742	0	21-1-2024
Iddink	n.n.t.b.	40.401	0	n.n.t.b.
Eneco Electra	1-1-2020	Raamcontract	Raamcontract	31-12-2025
Eurofiber	12-1-2016	289.377	434.066	1-7-2026
Eromes Marko	1-3-2019	Raamcontract	Raamcontract	1-3-2025
Exact	5-9-2012	23.595	94.380	onbep.tijd
Gispen	1-3-2019	Raamcontract	Raamcontract	1-3-2025
Heutink	1-3-2019	Raamcontract	Raamcontract	1-3-2025
Instructure	1-1-2020	76.615	95.769	1-4-2026
Loohorst	20-1-2020	10.105	0	21-1-2024
Masterkey	1-8-2015	43.401	173.604	onbep.tijd
Metafoor Onderwijs	1-6-2020	Raamcontract	Raamcontract	1-6-2024
Mirliton	jul-15	1.055.204	4.220.816	onbep.tijd
Randstad	1-6-2020	Raamcontract	Raamcontract	1-6-2024
Renewi (was Van Gansewinkel)	1-10-2016	80.273	0	30-9-2024
Ricoh Nederland B.V.	6-6-2018	111.758	0	1-9-2024
Surfmarket	30-12-2018	124.473	497.894	onbep.tijd
Staples	1-6-2022	28.760	0	31-5-2024
Tomin Groep	jul-15	263.464	1.053.856	onbep.tijd
Ultimo	7-9-2011	1.248	4.992	onbep.tijd
van Ree accountants	1-1-2019	166.534	0	1-7-2024
Willis	1-1-2019	554.473	2.217.892	onbep.tijd
Wouda Installatietechniek	1-1-2016	4.255.595	17.022.380	onbep.tijd

Toelichting geconsolideerde staat van baten en lasten

3.1. Rijksbijdragen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1.1.1.1. Rijksbijdrage sector VO	59.175.894		58.103.314		52.953.484	
3.1.1.1.2. Rijksbijdrage sector BVE	46.022.956		44.748.446		46.343.398	
3.1.1.1.3. Rijksbijdrage sector HBO	43.545.466		40.989.180		40.887.044	
3.1.1. Rijksbijdragen OCW/EZ		148.744.316		143.840.939		140.183.926
3.1.2.1. Overige subsidies OCW	17.257.692		15.060.563		14.760.401	
3.1.2. Overige subsidies OCW/EZ		17.257.692		15.060.563		14.760.401
3.1.3.3. Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		5.324.037		4.761.000		4.862.713
Totaal Rijksbijdragen		171.326.045		163.662.502		159.807.040

Toelichting Rijksbijdragen

- 3.1.1. Door een hogere loon- en prijsbijstelling dan begroot zijn de rijksbijdragen hoger uitgekomen.
 3.1.1. Er zijn extra NPO middelen en extra middelen voor strategisch personeel beschikbaar gekomen.

3.2. Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.2.2.2. Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en –subsidies	195.851		87.272		95.244	
3.2.2.3. Overige overheden	510.152		368.582		612.919	
Totaal overheidsbijdragen / subsidies overige overheden		706.003		455.854		708.163

3.3. Wettelijke college- / cursus- / examengelden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.3.2. Cursusgelden sector MBO	159.707		409.000		355.428	
3.3.3. Collegegelden sector HBO	7.548.214		7.450.119		5.208.318	
Totaal wettelijke college- / cursus- / examengelden		7.707.921		7.859.119		5.563.746

3.4. Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteit)	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.4.1.1. Contractonderwijs (excl. Inburgering)	1.618.689		1.507.446		2.312.611	
3.4.1.3. Baten commerciële activiteiten	20.044.904		20.874.250		16.887.272	
3.4.1.4. Baten projecten	13.672.529		13.086.268		13.493.565	
3.4.2.3. NWO	927.364		1.206.713		820.438	
Totaal baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)		36.263.486		36.674.677		33.513.886

Toelichting Baten projecten

- 3.4.1.4. Onder de rubriek 3.4.1.4. Baten projecten zijn ook middelen verantwoord die via het G model verlopen en intern als projecten zijn uitgezet. Dit betreft voornamelijk middelen waar landelijk een centrale regie op is en die ook niet als rijksbijdrage zijn te labelen, zoals bijvoorbeeld het Regionaal Investeringsfonds en Groenpact (middelen via het ministerie van EZ)

3.5. Overige baten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.5.1. Opbrengst verhuur	1.815.056		1.361.529		1.689.435	
3.5.2. Detachering personeel	480.610		529.394		470.116	
3.5.3. Schenkingen	300		13.500		6.000	
3.5.4. Sponsoring	631		45.500		5.649	
3.5.5. Bijdragen ouders / leerlingen / studenten	2.283.781		1.854.825		2.225.841	
3.5.10. Overige	1.845.593		1.331.111		1.768.087	
Totaal overige baten		6.425.972		5.135.859		6.165.128

De overige opbrengsten van Aeres Int. Student Fund is per abuis in de geconsolideerde jaarrekening van 2022 € 2.000 te laag opgenomen, dit is in de vergelijkende cijfers van 2022 gecorrigeerd.

Toelichting geconsolideerde staat van baten en lasten

4.1. Personeelslasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1.1.1. Lonen en salarissen	104.907.613		100.855.347		95.313.131	
4.1.1.2. Sociale lasten	15.067.162		14.030.451		13.417.246	
4.1.1.5. Pensioenlasten	14.353.850		16.375.263		15.231.703	
4.1.1. Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten		134.328.625		131.261.061		123.962.080
4.1.2.1. Mutatie personele voorzieningen	1055.633		430.000		120.746-	
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	15.179.493		9.022.741		12.513.167	
4.1.2.3. Overige personeelslasten	8.302.960		7.226.819		7.204.909	
4.1.2.4. Doorbelaste personeelskosten	2.450.660-		819.231-		2.249.349-	
4.1.2. Overige personele lasten		22.087.426		15.860.329		17.352.981
4.1.3. Ontvangen vergoedingen		1354.404-		-		1143.652-
Totaal personeelslasten		155.061.647		147.121.390		140.171.408

Toelichting lonen en salarissen

Gemiddeld aantal fte per instelling:

	Aantal fte's 2023	Aantal fte's 2023	Aantal fte's 2022	Aantal fte's 2022
Stichting Aeres				
- Aeres Pro, VMBO en MBO	1.021,7		1.035,4	
- Aeres Hogeschool	411,3		397,7	
- Bestuursbureau	100,3		94,7	
		1.533,3		1.527,8
Stichting Aeres Tech cs.		56,4		54,6
Stichting Aeres Agree cs.		17,7		17,7
Stichting Aeres Farms cs.		6,7		6,3
Stichting Bureau Erkenningen		-		1,2
Totaal		1.614,1		1.607,6

Voor aanvullende cijfers verwijzen we naar bijlage 5 bij het jaarverslag.

4.2. Afschrijvingen

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.2.1. Afschrijvingen immateriële vaste activa		180.457		177.985		80.820
4.2.2.1. Gebouwen en terreinen	7.466.726		7.382.040		7.135.186	
4.2.2.2. Inventaris en apparatuur	3.174.013		3.152.060		2.762.750	
4.2.2.3. Andere vaste bedrijfsmiddelen	551.074		417.404		456.249	
4.2.2.4. Project Afschrijvingen	41.881-		-		38.197-	
4.2.2. Afschrijvingen materiële vaste activa		11.149.932		10.951.504		10.315.988
Totaal afschrijvingen		11.330.389		11.129.489		10.396.808

4.3. Huisvestingslasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.3.1. Huurlasten	2.045.363		1.672.888		1.647.320	
4.3.2. Verzekeringslasten	289.949		200.605		236.698	
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	3.011.099		2.560.760		2.353.958	
4.3.4. Energie en water	6.762.064		6.402.782		2.344.799	
4.3.5. Schoonmaakkosten	2.917.370		2.746.110		2.640.113	
4.3.6. Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	852.280		816.900		849.458	
4.3.8. Overige huisvestingslasten	542.223		509.405		715.400	
Totaal huisvestingslasten		16.420.348		14.909.450		10.787.746

Toelichting geconsolideerde staat van baten en lasten

4.4. Overige lasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.4.1.1. Onderzoek jaarrekening	312.335		257.900		287.364	
4.4.1. Administratie en beheer		312.335		257.900		287.364
4.4.2.1. Kantoorkosten	174.1607		1479.443		1537.409	
4.4.2.2. ICT	5.289.690		5.285.704		5.025.798	
4.4.2. Inventaris en apparatuur		7.031.297		6.765.147		6.563.207
4.4.3.1. Kosten cursusgelden BE	-		-		-	
4.4.3.2. Leerling gebonden lasten	6.514.336		5.548.557		6.053.388	
4.4.3.3. Praktijkleren	314.774		447.500		401.507	
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen		6.829.110		5.996.057		6.454.895
4.4.4. Dotatie overige voorzieningen		888.346		1.065.843		427.780
4.4.5.1. Contributies, abonnementen, vakliteratuur	1529.954		1342.478		1538.730	
4.4.5.2. Communicatie	2.717.851		2.809.674		2.548.446	
4.4.5.3. Bestuurskosten	2.213.296		1.505.925		1.656.578	
4.4.5.4. Verrekeningen / doorbelastingen	391.256-		403.256-		301.604-	
4.4.5.5. Kosten projecten	3.437.220		2.217.659		3.621.385	
4.4.5.6. Kosten commerciële activiteiten	8.378.208		9.100.589		7.822.067	
4.4.5.7. Kosten contractactiviteiten	322.049		565.782		363.197	
4.4.5.8. Diverse organisatiekosten	4.173.564		4.097.543		3.969.579	
4.4.5. Overige		22.380.886		21.236.394		21.213.377
Totaal overige lasten		37.441.974		35.321.341		34.951.624

Accountantskosten

	Van Ree 2023	Alfa/Overig 2023	Totaal 2023	Van Ree 2022	Alfa/Overig 2023	Totaal 2022
Onderzoek van de jaarrekening	229.290	3.745	233.035	177.466	40.322	217.788
Andere controleopdrachten	40.112	-	40.112	56.327	5.970	62.297
Adviesdiensten op fiscaal gebied	5.492	2.804	8.296	8.432	1.567	9.999
Andere niet controle diensten	-	68.100	68.100	21.484	3.077	24.561
Totaal	274.894	74.649	349.543	263.709	50.936	314.645

Onder de post 4.4.5.5 kosten projecten is ook een post opgenomen voor accountantskosten projecten welke in bovenstaand overzicht is opgenomen.

Voor 2023 waren deze kosten € 37.208, in 2022 was dit € 27.281.,

6.1. Financiële baten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
6.1.1. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	1405.049		40.000		22.684	
6.2.1. Rentelasten en soortgelijke lasten	2.003.590		1.982.251		1.883.833	
Totaal financiële baten		598.541-		1.942.251-		1.861.149-

7. Belastingen

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		234.345-		59.842-		120.888-

8. Resultaat deelnemingen

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		291.027		70.000		186.700

9. Resultaat aandeel van derden

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		-		-		-

Enkelvoudige balans

1	Activa	2023		2022	
		EUR	EUR	EUR	EUR
	Vaste Activa				
1.1.1	Immateriële vaste activa	-		-	
1.1.2	Materiële vaste activa	130.608.217		129.452.256	
1.1.3	Financiële vaste activa	300.399		2.198.574	
	Totaal vaste activa		<u>130.908.616</u>		<u>131.650.830</u>
	Vlottende Activa				
1.2.1	Voorraden	6.159		3.275	
1.2.2	Vorderingen	7.875.975		7.029.106	
1.2.4	Liquide middelen	40.053.886		35.653.239	
	Totaal vlottende activa		<u>47.936.020</u>		<u>42.685.620</u>
	Totaal Activa		<u><u>178.844.636</u></u>		<u><u>174.336.450</u></u>
2	Passiva				
	Eigen vermogen				
2.1	Eigen vermogen	74.333.037		74.066.037	
			<u>74.333.037</u>		<u>74.066.037</u>
2.2	Voorzieningen		7.043.664		6.486.138
2.3	Langlopende schulden		53.592.418		52.514.056
2.4	Kortlopende schulden		43.875.517		41.270.219
	Totaal Passiva		<u><u>178.844.636</u></u>		<u><u>174.336.450</u></u>

Enkelvoudige staat van baten en lasten

Baten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Rijksbijdragen OCW/EZ	148.744.316		143.840.939		140.183.926	
Overige subsidies OCW/EZ	17.257.691		15.060.563		14.760.401	
Inkomensoverdracht van rijksbijdragen	5.324.037		4.761.000		4.862.713	
Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	706.004		455.854		708.163	
Wettelijke college- / cursus- / examengelden	7.707.922		7.859.119		5.563.746	
Baten werk in opdracht van derden	20.214.689		19.707.427		19.693.209	
Overige baten	6.272.120		5.006.273		6.033.489	
Totaal Baten		206.226.779		196.691.175		191.805.647
Lasten						
Personeelslasten	151.560.170		143.063.471		138.294.896	
Afschrijvingen	10.106.956		9.946.115		9.431.713	
Huisvestingslasten	14.855.414		13.349.627		9.671.717	
Overige lasten	28.792.918		25.718.731		26.613.104	
Totaal Lasten		205.315.457		192.077.944		184.011.430
Saldo baten en lasten		911.322		4.613.231		7.794.217
Financiële baten en lasten		-644.341		-1.914.625		-1.789.152
Resultaat		266.981		2.698.607		6.005.065
Belastingen	-		-		-	
Resultaat deelnemingen	-		-		-	
Resultaat aandeel van derden		-		-		-
Totaal resultaat		266.981		2.698.607		6.005.065

Grondslagen bij de enkelvoudige balans

Algemene grondslagen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de geconsolideerde jaarrekening van Aeres. Voor de enkelvoudige staat van baten en lasten van Aeres is gebruik gemaakt van de vrijstelling ingevolge artikel 2:402 BW. Voor zover posten uit de balans en staat van baten en lasten hierna niet nader zijn toegelicht, verwijst zij naar de toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Grondslagen Balans en Staat van baten en lasten

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten, met uitzondering van het volgende:

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening presenteert Aeres financiële instrumenten op basis van hun juridische vorm.

Leningen u/g

Er is sprake van privaat gefinancierde activa.

Segmentatie

Naast de enkelvoudige staat van baten en lasten zijn ook de staat van baten en lasten voor het vmbo en mbo (gezamenlijk) en het hbo afzonderlijk weergegeven, conform RJ660.305 t/m 307. Deze zijn opgesteld op basis van de brinnummering. De staat van baten en lasten in de enkelvoudige jaarrekening zijn inclusief de baten en lasten van de stafafdelingen en huisvesting en beheer. De gevolgde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn in overeenstemming met de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening.

Voor de grondslagen voor de gesegmenteerde staat van baten en lasten wordt verwezen naar de grondslagen bij de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting enkelvoudige balans

1.1.1. Immateriële vaste activa

	Aanschafprijs 1-1-2023	Afschrijving cumulatief 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Aanschafprijs des- investerings	Afschrijving cumulatief desinvesterings	Afschrijvingen	Aanschafprijs 31-12-2023	Afschrijving cumulatief 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.1.1.2. Concessies, vergunningen en intellectueel eigendom	686.505	686.505	-	-	-	-	-	686.505	686.505	-
Totaal immateriële vaste activa	686.505	686.505	-	-	-	-	-	686.505	686.505	-

1.1.2. Materiële vaste activa

	Aanschafprijs 1-1-2023	Afschrijving cumulatief 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Aanschafprijs des- investerings	Afschrijving cumulatief desinvesterings	Afschrijvingen	Aanschafprijs 31-12-2023	Afschrijving cumulatief 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR		EUR	EUR	EUR	EUR
1.1.2.1. Gebouwen en terreinen	201.264.482	90.526.538	110.737.944	6.917.429	-	-	6.852.084	208.181.910	97.378.622	110.803.288
1.1.2.3. Inventaris en apparatuur	45.893.450	33.363.726	12.529.724	4.419.142	3.380	720	2.784.645	50.309.213	36.147.651	14.161.562
1.1.2.4. Overige materiële vaste activa	4.678.438	1.980.153	2.698.285	669.725	156.063	139.923	512.108	5.192.099	2.352.338	2.839.761
1.1.2.5. Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald	3.486.303	-	3.486.303	682.697	-	-	-	2.803.606	-	2.803.606
Totaal materiële vaste activa	255.322.673	125.870.417	129.452.256	11.323.599	159.443	140.643	10.148.837	266.486.828	135.878.611	130.608.217

In de geconsolideerde balans is de boekwinst ad € 1.789.375,- van Aeres Tech inzake de verkoop van de Wisentweg in Dronten en de Wesselseweg in Barneveld gecorrigeerd ten laste van de investeringen in gebouwen en terreinen.

1.1.3. Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings en verstrekte leningen	Des- investerings en afgeloste leningen	Resultaat deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.1.3.3. Vorderingen op groepsmaatschappijen	410.606		114.821		295.785
1.1.3.7. Effecten	4.614				4.614
1.1.3.8. Overige vorderingen	1.783.354		1.783.354		-
Totaal financiële vaste activa	2.198.574	-	1.898.175	-	300.399

1.2.1. Voorraden

	31-12-2023		31-12-2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR
1.2.1.1. Voorraden		6.159		3.275
Totaal voorraden		6.159		3.275

1.2.2. Vorderingen

	31-12-2023		31-12-2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR
1.2.2.1. Debiteuren algemeen	1.052.029		1.065.412	
1.2.2.4. Vorderingen op groepsmaatschappijen	4.861		32.889	
1.2.2.6. Vorderingen op personeel	84.102		56.177	
1.2.2.7. Vorderingen ouders van studenten/deelnemers/cursisten	909.402		1.629.776	
1.2.2.10. Overige vorderingen	1.080		1.435	
		2.051.474		2.785.689
Overlopende activa				
1.2.2.12. Vooruitbetaalde kosten	506.649		109.715	
1.2.2.13. Verstrekte voorschotten	-		4.709	
1.2.2.15. Overige overlopende activa	5.597.876		4.287.303	
		6.104.525		4.401.727
1.2.2.16. Voorziening oninbaarheid		280.024		158.310
Totaal vorderingen		7.875.975		7.029.106

Toelichting enkelvoudige balans

1.2.4. Liquide middelen

	31-12-2023	31-12-2022
	EUR	EUR
1.2.4.1. Kasmiddelen	24.913	22.044
1.2.4.2. Tegoeden op bankrekeningen	1.019.591	859.153
1.2.4.3. Rekening courant tegoed Schatkistbankieren	38.416.632	34.136.991
1.2.4.4. Deposito's	592.750	615.142
1.2.4.5. Overige liquide middelen	-	19.909
Totaal liquide middelen	40.053.886	35.653.239

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

2.1. Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2023 EUR	Resultaat EUR	Stand per 31-12-2023 EUR
2.1.1.1. Algemene reserve publiek	64.683.213	1.086.436	65.769.667
2.1.1.2. Algemene reserve privaat	9.334.234	819.455-	8.514.779
2.1.1.4. Bestemmingsfondsen publiek	48.591	-	48.591
Totaal eigen vermogen	74.066.037	266.981	74.333.037

Het verschil tussen het geconsolideerde- en het enkelvoudige eigen vermogen wordt veroorzaakt door horizontale consolidatie.

2.2. Voorzieningen

	Stand per 1-1-2023	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2023 EUR	Looptijd <1 jaar EUR	Looptijd 1-5 jaar EUR	Looptijd >5 jaar EUR
2.2.1. Personele voorzieningen	6.486.138	2.514.437	783.786	1.173.126	7.043.664	2.044.720	3.752.719	1.246.225
Totaal voorzieningen	6.486.138	2.514.437	783.786	1.173.126	7.043.664	2.044.720	3.752.719	1.246.225

Toelichting personeelsvoorzieningen	Stand per 1-1-2023	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2023 EUR	Looptijd <1 jaar EUR	Looptijd 1-5 jaar EUR	Looptijd >5 jaar EUR
2.2.1.3. Eigen risico ZW / WGA	522.843	669.393	183.466	447.242	561.528	217.415	344.113	-
2.2.1.4. Jubileumvoorzieningen	1.189.818	206.953	147.445	4.864	1.244.463	98.440	407.609	738.414
2.2.1.5. Werkloosheidsbijdragen	1.288.738	469.490	452.875	319.755	985.598	684.525	301.073	
2.2.1.1. Voorziening sociaal beleid, reorganisaties	-				-			
2.2.1.7. Overige personele voorzieningen	3.484.739	1.168.601	-	401.265	4.252.075	1.044.340	2.699.924	507.811
Totaal toelichting personeelsvoorzieningen	6.486.138	2.514.437	783.786	1.173.126	7.043.664	2.044.720	3.752.719	1.246.225

2.3. Langlopende schulden

	Stand per 1-1-2023 EUR	Aangegane leningen 2023 EUR	Aflossingen 2023 EUR	Stand per 31-12-2023 EUR	Looptijd <1 jaar EUR	Looptijd >1 jaar EUR	Looptijd >5 jaar EUR
2.3.1. Langlopende schulden groepsmaatschappijen	-	-	-	-	-	-	-
2.3.3. Schulden aan kredietinstellingen	55.579.027	4.400.000	3.174.971	56.804.056	3.211.638	53.592.418	40.745.867
Totaal langlopende schulden	55.579.027	4.400.000	3.174.971	56.804.056	3.211.638	53.592.418	40.745.867

2.4. Kortlopende schulden

	31-12-2023 EUR	31-12-2022 EUR
2.4.1. Schulden aan groepmaatschappijen	-	462.906
2.4.3. Schulden aan kredietinstellingen	3.211.638	3.064.971
2.4.8. Crediteuren	4.723.045	3.610.659
2.4.9. Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.199.482	5.685.457
2.4.10. Pensioenen	1.665.847	1.706.901
2.4.12. Overige kortlopende schulden	191.529	269.339
2.4.13. Vooruit ontvangen college-, cursus- les en examengelden	4.697.232	4.431.817
2.4.16. Vooruit ontvangen bedragen	10.562.269	11.489.684
2.4.19. Overige overlopende passiva	12.624.476	10.548.485
Totaal kortlopende schulden	43.875.517	41.270.219

Uitsplitsing belasting en premies sociale verzekeringen:

2.4.9.1. Loonheffing	6.090.066	5.551.206
2.4.9.2. Omzetbelasting	109.416	134.251
2.4.9. Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.199.482	5.685.457
Uitsplitsing overlopende passiva:		
2.4.14. Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ	1.888.087	1.506.363
2.4.17. Vakantie geld en vakantiedagen	6.450.948	5.808.016
2.4.19. Overige overlopende passiva	4.285.441	3.234.106
	12.624.476	10.548.485

2.4.16. Onder de vooruitontangen bedragen zijn voor wat betreft de projecten de vooruitontvangen en vooruitbetaalde betaalde bedragen gesaldeerd opgenomen. Het vooruitbetaalde bedrag in het saldo van 2023 bedraagt € 2.483.584 (2022 € 3.091.735).

Toelichting enkelvoudige staat van baten en lasten

3.1. Rijksbijdragen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1.1.1.1. Rijksbijdrage sector VO	59.175.894		58.103.314		52.953.484	
3.1.1.1.2. Rijksbijdrage sector BVE	46.022.956		44.748.446		46.343.397	
3.1.1.1.3. Rijksbijdrage sector HBO	43.545.466		40.989.180		40.887.045	
3.1.1. Rijksbijdragen OCW/EZ		148.744.316		143.840.939		140.183.926
3.1.2.1. Overige subsidies OCW	17.257.691		15.060.563		14.760.401	
3.1.2. Overige subsidies OCW/EZ		17.257.691		15.060.563		14.760.401
3.1.3.3. Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		5.324.037		4.761.000		4.862.713
Totaal Rijksbijdragen		171.326.044		163.662.502		159.807.040

3.2. Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.2.2.2. Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en –subsidies	195.851		87.272		95.244	
3.2.2.3. Overige overheden	510.153		368.582		612.919	
Totaal overheidsbijdragen / subsidies overige overheden		706.004		455.854		708.163

3.3. Wettelijke college- / cursus- / examengelden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.3.2. Cursusgelden sector MBO	159.707		409.000		355.428	
3.3.3. Collegegelden sector HBO	7.548.215		7.450.119		5.208.318	
Totaal wettelijke college- / cursus- / examengelden		7.707.922		7.859.119		5.563.746

3.4. Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.4.1.1. Contractonderwijs (excl. Inburgering)	1.618.689		1.507.446		1.931.344	
3.4.1.3. Baten commerciële activiteiten	3.996.107		3.907.000		3.447.863	
3.4.1.4. Baten projecten	13.672.529		13.086.268		13.493.564	
3.4.2.3. NWO	927.364		1.206.713		820.438	
Totaal baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)		20.214.689		19.707.427		19.693.209

Toelichting Baten projecten

3.4.1.4. Onder de rubriek 3.4.1.4. Baten projecten zijn ook middelen verantwoord die via het G model verlopen en intern als projecten zijn uitgezet. Dit betreft voornamelijk middelen waar landelijk een centrale regie op is en die ook niet als rijksbijdrage zijn te labelen, zoals bijvoorbeeld het Regionaal Investeringsfonds en Groenpact (middelen via het ministerie van EZ).

3.5. Overige baten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.5.1. Opbrengst verhuur	1.785.835		1.361.529		1.662.910	
3.5.2. Detachering personeel	480.610		529.394		470.116	
3.5.3. Schenkingen	-		-		-	
3.5.4. Sponsoring	631		500		1.745	
3.5.5. Bijdragen ouders / leerlingen / studenten	2.286.931		1.854.825		2.225.841	
3.5.10. Overige	1.718.113		1.260.025		1.672.877	
Totaal overige baten		6.272.120		5.006.273		6.033.489

Toelichting enkelvoudige staat van baten en lasten

4.1. Personeelslasten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1.1.1. Lonen en salarissen	100.118.753		95.484.254		91.694.746	
4.1.1.2. Sociale lasten	14.286.304		13.390.451		12.782.313	
4.1.1.5. Pensioenlasten	13.849.259		15.859.174		14.777.124	
4.1.1. Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten		128.254.316		124.733.879		119.254.183
4.1.2.1. Mutatie personele voorzieningen	1.193.867		430.000		52.136	
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	18.424.193		12.332.071		15.434.155	
4.1.2.3. Overige personeelslasten	7.681.757		6.659.225		6.873.234	
4.1.2.4. Doorbelaste personeelskosten	2.672.093-		1.091.703-		2.194.124-	
4.1.2. Overige personele lasten		24.627.724		18.329.593		20.165.401
4.1.3. Ontvangen vergoedingen		1.321.870-		-		1.124.688-
Totaal personeelslasten		151.560.170		143.063.472		138.294.896

4.2. Afschrijvingen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.2.1. Afschrijvingen immateriële vaste activa		-		-		30.644
4.2.2.1. Gebouwen en terreinen	6.852.084		6.782.313		6.535.744	
4.2.2.2. Inventaris en apparatuur	2.784.645		2.759.498		2.470.567	
4.2.2.3. Andere vaste bedrijfsmiddelen	512.108		404.304		432.956	
4.2.2.4. Project Afschrijvingen	41.881-		-		38.197-	
4.2.2. Afschrijvingen materiële vaste activa		10.106.956		9.946.115		9.401.069
Totaal afschrijvingen		10.106.956		9.946.115		9.431.713

4.3. Huisvestingslasten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.3.1. Huurlasten	1.232.795		940.629		998.821	
4.3.2. Verzekeringslasten	289.736		190.605		236.698	
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	2.821.989		2.396.000		2.229.667	
4.3.4. Energie en water	6.496.631		6.037.032		2.257.940	
4.3.5. Schoonmaakkosten	2.778.748		2.587.765		2.493.936	
4.3.6. Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	804.972		753.900		805.245	
4.3.8. Overige huisvestingslasten	430.543		443.696		649.410	
Totaal huisvestingslasten		14.855.414		13.349.627		9.671.717

Toelichting enkelvoudige staat van baten en lasten

4.4. Overige lasten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.4.1.1. Onderzoek jaarrekening	258.231		237.600		228.790	
4.4.1. Administratie en beheer		258.231		237.600		228.790
4.4.2.1. Kantoorkosten	1.424.820		1.161.063		1.334.185	
4.4.2.2. ICT	4.897.038		4.926.108		4.675.775	
4.4.2. Inventaris en apparatuur		6.321.858		6.087.171		6.009.960
4.4.3.1. Kosten cursusgeld BE	-		-		-	
4.4.3.2. Leerling gebonden lasten	6.519.079		5.548.557		6.052.881	
4.4.3.3. Praktijkleren	314.775		447.500		407.324	
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen		6.833.854		5.996.057		6.460.205
4.4.4. Dotatie overige voorzieningen		888.346		1.065.843		427.780
4.4.5.1. Contributies, abonnementen, vakliteratuur	1.491.011		1.293.240		1.505.907	
4.4.5.2. Communicatie	2.355.207		2.484.774		2.221.535	
4.4.5.3. Bestuurskosten	2.164.585		1.434.025		1.561.717	
4.4.5.4. Verrekeningen / doorbelastingen	33.515-		30.664-		106.583-	
4.4.5.5. Kosten projecten	3.437.996		2.217.659		3.621.949	
4.4.5.6. Kosten commerciële activiteiten	306.636		300.500		303.814	
4.4.5.7. Kosten contractactiviteiten	325.124		565.782		271.150	
4.4.5.8. Diverse organisatiekosten	4.443.585		4.066.744		4.106.880	
4.4.5. Overige		14.490.629		12.332.060		13.486.369
Totaal overige lasten		28.792.918		25.718.731		26.613.104

6. Financiële baten en lasten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
6.1.1. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	1.289.622		-		-	
6.2.1. Rentelasten en soortgelijke lasten	1.933.963		1.914.625		1.789.152	
Totaal financiële baten en lasten		644.341-		1.914.625-		1.789.152-

7. Belastingen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		-		-		-

8. Resultaat deelnemingen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		-		-		-

9. Resultaat aandeel van derden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		-		-		-

Verbonden partijen Stichting Aeres Groep

Meerderheidsdeelneming (BV of NV)

Naam	Jur. Vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2023	Resultaat 2023	Verklaring art. 2:403 BW	Deelname-percentage	Consolidatie ja/nee
				EUR	EUR		%	
Agrotransfer Holding bv	BV	Dronten	3	1.244.974	172.284	Nee	100%	Ja
Aeres Agree Recruitment bv	BV	Dronten	3	668.675	177.411	Nee	100%	Ja
Aeres Farms Holding bv	BV	Dronten	3	3.946.634	817.576	Nee	100%	Ja
Aeres Biologisch Bedrijf bv	BV	Dronten	3	22.975-	7.977-	Nee	100%	Ja
Aeres Studentbedrijven bv	BV	Dronten	3	311.515	53.858	Nee	100%	Ja
Aeres Landbouwbedrijf bv	BV	Dronten	3	3.141.392	695.345	Nee	100%	Ja
Aeres Weidebedrijf bv	BV	Dronten	3	525.300	73.997	Nee	100%	Ja
Aeres Tech Productions bv	BV	Aalsmeer	1	358.667	25.236	Nee	100%	Ja
Aeres Tech Grow bv	BV	Ede	1	64.085	50.568	Nee	100%	Ja
Verticaal Transport Centrum bv	BV	Ede	1	565.305	61.390	Nee	100%	Ja
Nederlands ExamenCentrum voor Verticaal transport bv	BV	Ede	1	271.343	5.163	Nee	100%	Ja

Bovenstaande meerderheidsdeelnemingen worden geconsolideerd binnen de Stichting Agrotransfer Dronten, Stichting Aeres Farms, Stichting Aeres Tech en Stichting Aeres Groep (zie onder beslissende zeggenschap). Het eigen vermogen van Agrotransfer Holding BV en Aeres Farms Holding BV betreft de saldering (incl. eliminaties) van de overige BV's uit bovenstaand overzicht.

Beslissende zeggenschap (stichting of vereniging)

	Jur. Vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2023	Resultaat 2023	Verklaring art. 2:403 BW	Consolidatie ja/nee
				EUR	EUR		
Stichting Aeres Tech	Stichting	Ede	1	18.989.720	377.033	Nee	Ja
Stichting Agrotransfer Dronten	Stichting	Dronten	3	1.064.727	171.100	Nee	Ja
Stichting Aeres International Student Fund	Stichting	Dronten	3	83.381	1.285	Nee	Ja
Stichting Aeres Farms	Stichting	Dronten	3	3.942.839	816.793	Nee	Ja
Stichting Dierenontdekkpark Barneveld	Stichting	Barneveld	3	63.551-	-	Nee	Ja
Totaal				24.080.667	1.366.211		

Geen hoofdelijke aansprakelijkheid onderling

Zowel voor meerderheidsdeelnemingen als bij beslissende rechtspersoon is er geen hoofdelijke aansprakelijkheid voor een andere rechtspersoon, anders dan uit hoofde van belastingschulden als gevolg van een fiscale eenheid. Zie hiervoor nader de niet uit de balans blijken verplichtingen. De genoemde rechtspersonen zijn alle juridische zelfstandige eenheden. Consolidatie is noodzakelijk, omdat voor alle rechtspersonen geldt dat het College van Bestuur van de Stichting Aeres Groep ook College van Bestuur is van de andere rechtspersonen.

Overige verbonden partijen (minderheidsdeelneming en geen beslissende zeggenschap)

	Juridische vorm	Statutaire zetel	Vestigings plaats	Code activiteiten
EWI Windpark	BV	Dronten	Dronten	3
Stichting GO	Stichting	Ede	Ede	1

Stichting Aeres Groep neemt deel in diverse regionale samenwerkingsverbanden binnen het VO.

Aeres Landbouwbedrijf B.V. heeft een belang van 10% in EWI Windpark B.V.

Code activiteiten: 1. trainingen en contractonderwijs 2. onroerende zaken 3. overige

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen te vermelden.

Staat van baten en lasten Aeres Pro, VMBO en MBO (25GV/05NV/27VD)

Baten						
	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1.1. Rijksbijdragen OCW/EZ	105.198.850		102.851.759		99.296.881	
3.1.2. Overige subsidies OCW/EZ	16.964.321		15.000.563		14.207.381	
3.1.3. Inkomensoverdracht van rijksbijdragen	5.324.037		4.761.000		4.862.713	
3.2. Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	706.004		455.854		708.163	
3.3. Wettelijke college- / cursus- / examengelden	159.707		410.000		367.828	
3.4. Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)	10.871.945		10.070.632		9.991.241	
3.5. Overige baten	3.333.529		2.764.694		3.342.629	
Totaal baten		142.558.393		136.314.502		132.776.836
Lasten						
	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1. Personeelslasten	98.524.046		92.802.849		90.457.647	
4.2. Afschrijvingen	1.639.062		1.555.834		1.484.185	
4.3. Huisvestingslasten	15.919.005		16.130.581		12.855.522	
4.4. Overige lasten	25.940.650		23.985.413		24.653.482	
Totaal lasten		142.022.763		134.474.677		129.450.836
Saldo baten en lasten		535.629		1.839.825		3.326.000
6. Financiële baten en lasten		20.697-		16.300-		16.296-
Resultaat		514.932		1.823.525		3.309.704
7. Belastingen	-		-		-	
8. Resultaat deelnemingen	-		-		-	
		-		-		-
9. Resultaat aandeel van derden		-		-		-
Totaal resultaat		514.932		1.823.525		3.309.704

Toelichting staat van baten en lasten Aeres Pro, VMBO en MBO (25GV/05NV/27VD)

3.1. Rijksbijdragen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1.1.1.1. Rijksbijdrage sector VO	59.175.894		58.103.313		52.953.484	
3.1.1.1.2. Rijksbijdrage sector BVE	46.022.956		44.748.446		46.343.397	
3.1.1. Rijksbijdragen OCW/EZ		105.198.850		102.851.759		99.296.881
3.1.2.1. Overige subsidies OCW	16.964.321		15.000.563		14.207.381	
		16.964.321		15.000.563		14.207.381
3.1.3.3. Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		5.324.037		4.761.000		4.862.713
Totaal Rijksbijdragen		127.487.208		122.613.322		118.366.975

3.2. Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.2.2.2. Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en –subsidies	195.851		87.272		95.244	
3.2.2.3. Overige overheden	510.153		368.582		612.919	
Totaal overheidsbijdragen / subsidies overige overheden		706.004		455.854		708.163

3.3. Wettelijke college- / cursus- / examengelden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.3.2. Cursusgelden sector MBO	159.707		409.000		355.428	
3.3.3. Collegegelden sector HBO	-		1.000		12.400	
Totaal wettelijke college- / cursus- / examengelden		159.707		410.000		367.828

3.4. Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteit)	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.4.1.1. Contractonderwijs (excl. Inburgering)	178.970		-		12.535	
3.4.1.3. Baten commerciële activiteiten	3.996.107		3.907.000		3.447.963	
3.4.1.4. Baten projecten	6.696.868		6.163.632		6.530.743	
Totaal baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)		10.871.945		10.070.632		9.991.241

3.5. Overige baten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.5.1. Opbrengst verhuur	112.106		162.000		137.853	
3.5.2. Detachering personeel	407.753		478.694		435.833	
3.5.4. Sponsoring	5.606		500		55-	
3.5.5. Bijdragen ouders / leerlingen / studenten	2.041.286		1.676.500		1.940.511	
3.5.10. Overige	766.778		447.000		828.487	
Totaal overige baten		3.333.529		2.764.694		3.342.629

Toelichting staat van baten en lasten Aeres Pro, VMBO en MBO (25GV/05NV/27VD)

4.1. Personeelslasten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1.1.1. Lonen en salarissen	63.958.406		60.742.396		59.572.913	
4.1.1.2. Sociale lasten	9.429.610		8.785.286		8.579.232	
4.1.1.5. Pensioenlasten	8.830.572		10.032.888		9.605.391	
4.1.1. Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten		82.218.588		79.560.570		77.757.536
4.1.2.1. Mutatie personele voorzieningen	827.494		150.000		625.656-	
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	12.751.869		8.287.185		10.485.863	
4.1.2.3. Overige personeelslasten	5.920.560		5.776.819		6.047.185	
4.1.2.4. Doorbelaste personeelskosten	2.261.994-		971.725-		2.416.553-	
4.1.2. Overige personele lasten		17.237.929		13.242.279		13.490.839
4.1.3. Ontvangen vergoedingen		932.471-		-		790.727-
Totaal personeelslasten		98.524.046		92.802.849		90.457.648

4.2. Afschrijvingen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.2.2.2. Inventaris en apparatuur	1.417.525		1.350.309		1.313.572	
4.2.2.3. Andere vaste bedrijfsmiddelen	263.418		205.525		208.810	
4.2.2.4. Project Afschrijvingen	41.881-		-		38.197-	
4.2.2. Afschrijvingen materiële vaste activa		1.639.062		1.555.834		1.484.185
Totaal afschrijvingen		1.639.062		1.555.834		1.484.185

4.3. Huisvestingslasten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.3.1. Huurlasten	906.690		931.601		771.762	
4.3.2. Verzekeringslasten	-		600		-	
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	848.853		683.650		683.147	
4.3.4. Energie en water	4.013.331		4.486.450		1.480.319	
4.3.5. Schoonmaakkosten	2.071.421		1.903.600		1.827.261	
4.3.6. Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	-		7.000		6.020	
4.3.8. Overige huisvestingslasten	8.078.710		8.117.680		8.087.013	
Totaal huisvestingslasten		15.919.005		16.130.581		12.855.522

Toelichting staat van baten en lasten Aeres Pro, VMBO en MBO (25GV/05NV/27VD)

4.4. Overige lasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.4.1.1. Onderzoek jaarrekening	12.372		12.600		7.356	
4.4.1. Administratie en beheer		12.372		12.600		7.356
4.4.2.1. Kantoorkosten	899.891	-	729.950		831.221	
4.4.2.2. ICT	6.469.479		6.531.989		6.001.677	
4.4.2. Inventaris en apparatuur		7.369.370		7.261.939		6.832.898
4.4.3.2. Leerling gebonden lasten	6.079.616		5.162.100		5.625.606	
4.4.3.3. Praktijkleren	100.902		163.500		121.428	
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen		6.180.518		5.325.600		5.747.034
4.4.4. Dotatie overige voorzieningen		271.935		259.962		170.832
4.4.5.1. Contributies, abonnementen, vakliteratuur	914.470		685.840		915.408	
4.4.5.2. Communicatie	1.207.368		1.306.000		1.198.054	
4.4.5.3. Bestuurskosten	481.525		326.000		338.235	
4.4.5.4. Verrekeningen / doorbelastingen	5.511.138		5.503.037		5.326.358	
4.4.5.5. Kosten projecten	1.878.868		1.515.544		2.035.136	
4.4.5.6. Kosten commerciële activiteiten	306.636		300.500		336.638	
4.4.5.7. Kosten contractactiviteiten	412.082		398.291		194.249	
4.4.5.8. Diverse organisatiekosten	1.394.368		1.090.100		1.551.285	
4.4.5. Overige		12.106.455		11.125.312		11.895.363
Totaal overige lasten		25.940.650		23.985.413		24.653.483

6. Financiële baten en lasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
6.1.1. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-		-		-	
6.2.1. Rentelasten en soortgelijke lasten	20.697		16.300		16.296	
Totaal financiële baten en lasten		20.697		16.300		16.296

7. Belastingen

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		-		-		-

8. Resultaat deelnemingen

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		-		-		-

9. Resultaat aandeel van derden

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
		-		-		-

Staat van baten en lasten Aeres Hogeschool (30TX)

Baten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1.1. Rijksbijdragen OCW/EZ	43.545.466		40.989.180		40.887.045	
3.1.2. Overige subsidies OCW/EZ	293.370		60.000		553.020	
3.3. Wettelijke college- / cursus- / examengelden	7.548.215		7.449.119		5.208.468	
3.4. Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)	7.086.736		8.350.486		7.589.344	
3.5. Overige baten	1.266.683		1.217.325		1.268.599	
Totaal baten		59.740.470		58.066.110		55.506.476

Lasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1. Personeelslasten	42.721.322		40.781.664		39.402.070	
4.2. Afschrijvingen	635.856		570.196		623.119	
4.3. Huisvestingslasten	5.468.645		5.069.077		4.257.219	
4.4. Overige lasten	10.789.508		10.631.529		9.827.070	
Totaal lasten		59.615.331		57.052.466		54.109.478
Saldo baten en lasten		125.139		1.013.644		1.396.998
6. Financiële baten en lasten		19.705-		1.000-		14.779-
Resultaat		105.434		1.012.644		1.382.219
7. Belastingen	-		-		-	
8. Resultaat deelnemingen	-		-		-	
9. Resultaat aandeel van derden	-		-		-	
Totaal resultaat		105.434		1.012.644		1.382.219

Toelichting staat van baten en lasten Aeres Hogeschool (30TX)

3.1. Rijksbijdragen	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1.1.1.3. Rijksbijdrage sector HBO	43.545.466		40.989.180		40.887.045	
3.1.1. Rijksbijdragen OCW/EZ		43.545.466		40.989.180		40.887.045
3.1.2.1. Overige subsidies OCW	293.370		60.000		553.020	
		293.370		60.000		553.020
Totaal Rijksbijdragen		43.838.836		41.049.180		41.440.065

3.3. Wettelijke college- / cursus- / examengelden	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.3.3. Collegegelden sector HBO	7.548.215		7.449.119		5.208.468	
Totaal wettelijke college- / cursus- / examengelden		7.548.215		7.449.119		5.208.468

3.4. Baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.4.1.1. Contractonderwijs (excl. Inburgering)	1.439.719		1.507.446		1.918.808	
3.4.1.4. Baten projecten	4.719.653		5.636.327		4.850.098	
3.4.2.3. NWO	927.364		1.206.713		820.438	
Totaal baten werk in opdracht van derden (contractactiviteiten)		7.086.736		8.350.486		7.589.344

3.5. Overige baten	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.5.1. Opbrengst verhuur	48.483		185.900		101.005	
3.5.2. Detachering personeel	72.857		50.700		34.283	
3.5.4. Sponsoring	4.975		-		1.800	
3.5.5. Bijdragen ouders / leerlingen / studenten	245.645		178.325		285.330	
3.5.10. Overige	904.673		802.400		846.181	
Totaal overige baten		1.266.683		1.217.325		1.268.599

Toelichting staat van baten en lasten Aeres Hogeschool (30TX)

4.1. Personeelslasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1.1.1. Lonen en salarissen	29.647.103		27.907.127		26.631.495	
4.1.1.2. Sociale lasten	4.005.877		3.689.933		3.461.313	
4.1.1.5. Pensioenlasten	4.155.551		4.768.329		4.266.554	
4.1.1. Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten		37.808.531		36.365.389		34.359.362
4.1.2.1. Mutatie personele voorzieningen	359.997		205.000		275.807	
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	2.778.887		1.833.577		2.739.763	
4.1.2.3. Overige personeelslasten	2.845.809		2.214.029		2.098.545	
4.1.2.4. Doorbelaste personeelskosten	722.568-		163.670		190.443	
4.1.2. Overige personele lasten		5.262.125		4.416.276		5.304.558
4.1.3. Ontvangen vergoedingen		349.334-		-		261.851-
Totaal personeelslasten		42.721.322		40.781.665		39.402.070

4.2. Afschrijvingen

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.2.2.2. Inventaris en apparatuur	571.315		519.708		565.066	
4.2.2.3. Andere vaste bedrijfsmiddelen	64.541		50.488		58.053	
4.2.2. Afschrijvingen materiële vaste activa		635.856		570.196		623.119
Totaal afschrijvingen		635.856		570.196		623.119

4.3. Huisvestingslasten

	2023		Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.3.1. Huurlasten	197.419		225.492		192.201	
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	301.641		163.500		199.689	
4.3.4. Energie en water	1.432.641		1.133.382		393.808	
4.3.5. Schoonmaakkosten	546.854		551.415		518.899	
4.3.6. Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	829		7.000		1.304	
4.3.8. Overige huisvestingslasten	2.989.261		2.988.287		2.951.318	
Totaal huisvestingslasten		5.468.645		5.069.077		4.257.219

Toelichting staat van baten en lasten Aeres Hogeschool (30TX)

4.4. Overige lasten

	2023	Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.4.1.1. Onderzoek jaarrekening	7.442		-	10.805	
4.4.1. Administratie en beheer		7.442	-		10.805
4.4.2.1. Kantoorkosten	347.767		316.541	345.904	
4.4.2.2. ICT	2.836.228		2.899.710	2.431.483	
4.4.2. Inventaris en apparatuur		3.183.995	3.216.251		2.777.387
4.4.3.2. Leerling gebonden lasten	449.890		386.457	445.987	
4.4.3.3. Praktijkleren	244.754		284.000	330.823	
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen		694.644	670.457		776.810
4.4.4. Dotatie overige voorzieningen		616.411	805.881		256.949
4.4.5.1. Contributies, abonnementen, vakliteratuur	361.499		401.950	354.083	
4.4.5.2. Communicatie	432.879		458.500	443.786	
4.4.5.3. Bestuurskosten	538.241		372.525	420.786	
4.4.5.4. Verrekeningen / doorbelastingen	2.800.367		2.808.792	2.513.591	
4.4.5.5. Kosten projecten	873.000		702.115	769.388	
4.4.5.7. Kosten contractactiviteiten	79.258		167.490	93.764	
4.4.5.8. Diverse organisatiekosten	1.201.773		1.027.568	1.409.722	
4.4.5. Overige		6.287.017	5.938.940		6.005.120
Totaal overige lasten		10.789.508	10.631.529		9.827.070

6.1. Financiële baten

	2023	Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
6.2.1. Rentelasten en soortgelijke lasten	19.705		1.000	14.779	
Totaal financiële baten		19.705	1.000		14.779

7. Belastingen

	2023	Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	-		-		-

8. Resultaat deelnemingen

	2023	Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	-		-		-

9. Resultaat aandeel van derden

	2023	Begroting 2023		2022	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	-		-		-

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt			
Omschrijving	Toewijzing		De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Omschrijving	Kenmerk	Datum	J/N
Doorstroomprogramma MBO-HBO	DHBO19018	30-10-2018	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS21009	16-11-2021	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS21012	16-11-2021	O
Verst salmix leraren Randstreg	100000080	20-1-2022	J
Heterogene brugklassen	SHB210115	8-2-2022	O
Heterogene brugklassen	SHB210243	8-2-2022	O
Heterogene brugklassen	SHB210405	8-2-2022	O
Nazorg mbo 2022-2023	NMBO22044	28-2-2022	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS22020	3-5-2022	O
Studieverlof	1245464	20-5-2022	J
Subsidieregeling structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo 2021-2023	VOZ22075	27-5-2022	J
Heterogene brugklassen	SHB22095	1-6-2022	O
Heterogene brugklassen	SHB22107	1-6-2022	O
Heterogene brugklassen	SHB22109	1-6-2022	O
Heterogene brugklassen	SHB22120	1-6-2022	N
Doorstroomprogramma VMBO-MBO	DMBO22030	5-7-2022	O
Studieverlof	1278676	22-8-2022	J
Studieverlof	1278731	22-8-2022	J
Studieverlof	1278947	22-8-2022	J
Studieverlof	1279057	22-8-2022	J
Studieverlof	1281814	20-10-2022	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS229027	8-11-2022	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS229059	8-11-2022	O
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS229061	8-11-2022	O
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden	VBV22VO4066	11-11-2022	O
Tegemoetkoming kstn opscholen	1284297	22-11-2022	J
Studieverlof	1285888	22-11-2022	J
Studieverlof	1308803	20-12-2022	J
Verst salmix leraren Randstreg	100004170	21-2-2023	O
Studieverlof	1321153	21-2-2023	J
Zij-instroom	100004222	21-2-2023	J
Nazorg mbo 2022/2024	NMBO23015	28-2-2023	O
Studieverlof	1322109	21-3-2023	O
Subsidieregeling capaciteitentesten 2021-2023	CAP23-40687	12-4-2023	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS23060	20-4-2023	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS23046	20-4-2023	J
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS23042	20-4-2023	J
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden	VBV23VO0571	31-5-2023	O
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden	VBV23VO3784	31-5-2023	O
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden	VBV23VO4313	31-5-2023	O
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden	VBV23VO4801	31-5-2023	O
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden	VBV23VO5148	31-5-2023	O
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo 2021-2023	VOZ23082	1-6-2023	O
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo 2021-2023	VOZ23112	1-6-2023	O
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo 2021-2023	VOZ23115	1-6-2023	O
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo 2021-2023	VOZ23116	1-6-2023	O
Studieverlof	1350052	22-8-2023	O
Studieverlof	1350152	22-8-2023	O
Studieverlof	1350247	22-8-2023	O
Studieverlof	1350757	22-8-2023	O
Studieverlof	1351244	20-9-2023	O
Studieverlof	1351320	20-9-2023	J
Tegemoetkoming kstn opscholen	1352142	20-9-2023	J
Studieverlof	1353386	20-10-2023	O
Studieverlof	1353399	20-10-2023	J
Zij-instroom	100008178	20-10-2023	J
Studieverlof	1366895	21-11-2023	J
Studieverlof	1366929	21-11-2023	O
Zij-instroom	100008888	21-11-2023	J
Onderwijsregio voor de Groene Sector	VOWR2307	24-11-2023	O
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS239073	6-12-2023	O
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS239051	6-12-2023	O
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS239093	6-12-2023	O
Virtuele internationale samenwerkingsprojecten hoger onderwijs	VIS239015	6-12-2023	O
Regeling school en omgeving 2023-2025	RSO23532	21-12-2023	O

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2A. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar									
Omschrijving	Toewijzing	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Totale verrekende per 31 december verslagjaar	
	<i>Kenmerk</i>	<i>Datum</i>							
Flexibel beroepsonderwijs	STOI-9028H	17-12-2019	€ 4.000.000	€ 2.556.295	€ 2.584.685	€ 911.868	€ 1.133.572	€ -250.094	
Pilot Praktijkgericht programma Glen TL	GLTL20240	30-11-2020	€ 158.460	€ 63.384	€ 60.111	€ 3.273	€ 27.248	€ 71.101	
Flexibel beroepsonderwijs Derde Leerweg 2	FLX20016	9-3-2021	€ 496.700	€ 496.700	€ 71.502	€ 425.198	€ 320.054	€ 105.144	
GP 3e fase	DGA/ 21241987	15-12-2021	€ 800.000	€ 400.000	€ 254.676	€ 145.324	€ 200.000	€ 130.842	
RIF Melkvee & Business (RIF21005)	28402443	15-6-2021	€ 495.922	€ 247.961	€ 86.528	€ 161.433	€ 99.181	€ 178.723	
RIF Dieronderzoek (RIF21025)	30031509	21-10-2021	€ 869.303	€ 403.605	€ 213.663	€ 189.942	€ 186.279	€ 174.537	
Jongerenplatform	DGA/ 21250042	12-11-2021	€ 369.380	€ 244.690	€ 109.354	€ 135.336	€ 124.690	€ 167.323	
VP D&T	DGA/ 21246999	23-11-2021	€ 380.000	€ 200.000	€ 88.583	€ 111.417	€ 500.000	€ 537.099	
VP Internationale Groen	DGA/ 21245140	7-12-2021	€ 400.000	€ 200.000	€ 45.000	€ 155.000	€ -	€ 66.872	
RIF Internationale Groen	RIF22006	8-6-2022	€ 363.587	€ 127.255	€ 15.009	€ 112.246	€ 72.717	€ 115.092	
RIF Internationale Groen	RIF22025	31-10-2022	€ 837.185	€ 209.296	€ 20.479	€ 188.818	€ 179.397	€ 205.486	
CIV Groen 3.0	DGA/ 22512621	6-12-2022	€ 1.980.000	€ 119.000	€ 159.042	€ -40.042	€ 601.000	€ 242.374	
Groen Ondernemerschap GP	1400013601	20-9-2023	€ 168.484	€ -	€ -	€ 134.787	€ 672	€ 134.115	
VP Arbeidsmarkt	1400013756	10-10-2023	€ 470.360	€ -	€ -	€ 141.108	€ -	€ 141.108	
VP Kennisdeling	1400014065	19-12-2023	€ 400.000	€ -	€ -	€ 200.000	€ -	€ 200.000	
	Totaal:	€	12.189.381	€ 5.268.187	€ 3.708.632	€ 1.559.555	€ 3.446.103	€ 2.785.937	€ 2.219.722

G2B. Subsidies die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar									
Omschrijving	Toewijzing	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar	
	<i>Kenmerk</i>	<i>Datum</i>							
Sterk technisch onderwijs	STOI-9028H	17-12-2019	€ 4.000.000	€ 2.556.295	€ 2.584.685	€ -28.390	€ 1.133.572	€ -250.094	
Pilot Praktijkgericht programma Glen TL	GLTL20240	30-11-2020	€ 158.460	€ 63.384	€ 60.111	€ 3.273	€ 27.248	€ 71.101	
Flexibel beroepsonderwijs Derde Leerweg 2	FLX20016	9-3-2021	€ 496.700	€ 496.700	€ 71.502	€ 425.198	€ 320.054	€ 105.144	
GP 3e fase	DGA/ 21241987	15-12-2021	€ 800.000	€ 400.000	€ 254.676	€ 145.324	€ 200.000	€ 130.842	
RIF Melkvee & Business (RIF21005)	28402443	15-6-2021	€ 495.922	€ 247.961	€ 86.528	€ 161.433	€ 99.181	€ 178.723	
RIF Dieronderzoek (RIF21025)	30031509	21-10-2021	€ 869.303	€ 403.605	€ 213.663	€ 189.942	€ 186.279	€ 174.537	
Jongerenplatform	DGA/ 21250042	12-11-2021	€ 369.380	€ 244.690	€ 109.354	€ 135.336	€ 124.690	€ 167.323	
VP D&T	DGA/ 21246999	23-11-2021	€ 380.000	€ 200.000	€ 88.583	€ 111.417	€ 500.000	€ 537.099	
VP Internationale Groen	DGA/ 21245140	7-12-2021	€ 400.000	€ 200.000	€ 45.000	€ 155.000	€ -	€ 66.872	
RIF Internationale Groen	RIF22006	8-6-2022	€ 363.587	€ 127.255	€ 15.009	€ 112.246	€ 72.717	€ 115.092	
RIF Internationale Groen	RIF22025	31-10-2022	€ 837.185	€ 209.296	€ 20.479	€ 188.818	€ 179.397	€ 205.486	
CIV Groen 3.0	DGA/ 22512621	6-12-2022	€ 1.980.000	€ 119.000	€ 159.042	€ -40.042	€ 601.000	€ 242.374	
Groen Ondernemerschap GP	1400013601	20-9-2023	€ 168.484	€ -	€ -	€ 134.787	€ 672	€ 134.115	
VP Arbeidsmarkt	1400013756	10-10-2023	€ 470.360	€ -	€ -	€ 141.108	€ -	€ 141.108	
VP Kennisdeling	1400014065	19-12-2023	€ 400.000	€ -	€ -	€ 200.000	€ -	€ 200.000	
	Totaal:	€	12.189.381	€ 5.268.187	€ 3.708.632	€ 1.559.555	€ 3.446.103	€ 2.785.937	€ 2.219.722

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

WNT Vermelding bezoldiging topfunctionarissen

De WNT is van toepassing op Stichting Aeres Groep. Het voor Stichting Aeres Groep toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 €223.000.

Het bezoldigingsmaximum voor 2023 is als volgt bepaald:

Op basis van de totale baten over het jaar t-2 (2021) recht op 9 complexiteitspunten;

Op basis van het aantal leerlingen/studenten over het jaar t-2 (2021) recht op 4 complexiteitspunten;

Op basis van het gewogen aantal ondervijssorten heeft Stichting Aeres Groep recht op 5 complexiteitspunten

Het aantal complexiteitspunten komt daarmee voor Stichting Aeres Groep uit op een totaal van 18 complexiteitspunten. Daarmee valt Stichting Aeres Groep binnen de klasse G, wat resulteert in een bezoldigingsmaximum van €223.000

Leidinggevend topfunctionaris

2023

Bestuurders	Naam	functie	aanvang functie vanaf	einde functie Tot	taak- omvang fte	gewezen top- functionaris	dienstbetrekking	individueel WNT-maximum EUR	beloning plus		beloningen betaalbaar op termijn EUR	subtotaal EUR	onverschuldigd totaal		verplichte motivering indien bezoldiging overschijding
									belastbare onkostenvergoedingen EUR	betaald bedrag EUR			betaald bedrag EUR	betaald bedrag EUR	
	dhr. B.M.P. Pellikaan dhr. M.H.C. Komen	voorzitter lid	1-1-2023	31-12-2023	1	nee	ja	223.000	200.471	22.528	222.999	222.999	-	222.999	nvt
			1-1-2023	31-12-2023	1	nee	ja	223.000	178.222	22.467	200.689	200.689	-	200.689	nvt
								378.693	44.995	423.688	423.688	-	423.688		

2022

Bestuurders	functie	aanvang functie vanaf	einde functie Tot	taak- omvang fte	gewezen top- functionaris	dienstbetrekking	beloning plus		beloningen betaalbaar op termijn EUR	onverschuldigd totaal		verplichte motivering indien bezoldiging overschijding	
							individueel WNT-maximum EUR	belastbare onkostenvergoedingen EUR		subtotaal EUR	betaald bedrag EUR		
Naam	voorzitter	1-1-2022	31-12-2022	1	nee	ja	216.000	192.348	23.647	215.995	-	215.995	nvt
		1-1-2022	31-12-2022	1	nee	ja	216.000	171.257	23.136	194.393	-	194.393	nvt
							363.605	46.783	410.388	-	410.388		

Toezichthoudend topfunctionarissen

2023

Naam	functie	aanvang functie vanaf	einde functie tot	individueel WNT- maximum EUR	beloning plus belastbare		beloningen betaalbaar op termijn	totaal bezoldiging EUR	verplichte motivering indien overschijding
					onkostenvergoed ingen	EUR			
dh. T.P. Koekoek	voorzitter, per 01-05-2023 vicevoorzitter	01-01-2023	31-12-2023	25.966	18.336	-	-	18.336	nvt
mw. A.J.M. van de Riet	vice-voorzitter, per 01-05-2023 voorzitter	01-01-2023	31-12-2023	29.784	19.262	-	-	19.262	nvt
mw. J.A.M. Pronk	lid	01-01-2023	31-12-2023	22.300	14.448	-	-	14.448	nvt
dh. J.W. Santema	lid	01-01-2023	31-12-2023	22.300	14.448	-	-	14.448	nvt
dh. K.W. Rutten	lid	01-01-2023	31-12-2023	22.300	14.448	-	-	14.448	nvt
dh. J. van Wenum	lid	01-01-2023	31-12-2023	22.300	14.448	-	-	14.448	nvt
mw. J.M.R. Beverwijk*	lid	01-01-2023	31-12-2023	22.300	14.492	-	-	14.492	nvt
mw W.J.M. Hendriks	lid	01-01-2023	31-12-2023	22.300	14.448	-	-	14.448	nvt
					124.330	-	-	124.330	

De leden van de Raad van Toezicht gaan een zogenaamde fictieve dienstbetrekking aan (niet gebaseerd op een arbeidscontract maar een veronderstelde dienstbetrekking uitsluitend geldend voor de loonheffing en de ZVW).

* Afwijking t.o.v. overige RvT-leden wordt veroorzaakt door een belastbare reiskosten component.

2022

Naam	functie	aanvang functie vanaf	einde functie tot	individueel WNT- maximum EUR	beloning plus belastbare		beloningen betaalbaar op termijn	totaal bezoldiging EUR	verplichte motivering indien overschijding
					onkostenvergoed ingen	EUR			
dh. T.P. Koekoek	voorzitter	01-01-2022	31-12-2022	32.400	16.442	-	-	16.442	nvt
dh. E.J.F. Alderkamp	lid	01-01-2022	01-07-2022	10.711	4.467	-	-	4.467	nvt
mw. A.J.M. van de Riet	lid, per 01-03-2022 vice-voorzitter	01-01-2022	31-12-2022	21.600	14.827	-	-	14.827	nvt
dh. S.H. Galema	lid	01-01-2022	01-07-2022	10.711	4.747	-	-	4.747	nvt
mw. A.J.H. Knoet-Michels	lid	01-01-2022	31-12-2022	21.600	11.460	-	-	11.460	nvt
mw. C.A.M. Mulder	vice-voorzitter	01-01-2022	01-03-2022	3.492	1.791	-	-	1.791	nvt
mw. J.A.M. Pronk	lid	01-01-2022	31-12-2022	21.600	11.546	-	-	11.546	nvt
dh. J.W. Santema	lid	01-01-2022	31-12-2022	21.600	11.634	-	-	11.634	nvt
dh. K.W. Rutten	lid	01-06-2022	31-12-2022	12.664	8.924	-	-	8.924	nvt
dh. J. van Wenum	lid	01-06-2022	31-12-2022	12.664	7.797	-	-	7.797	nvt
					93.633	-	-	93.633	

Overige gegevens

Voorstel inzake resultaatbestemming

Het exploitatieresultaat van Aeres over 2023 bedraagt € 1.633.210 positief (€ 7.655.040 in 2022).

	2023	2022
	EUR	EUR
Het resultaat van Aeres over 2023 is als volgt opgebouwd:		
Aeres Pro, VMBO en MBO (25GV/05NV/27VD)	514.932	3.309.703
Aeres Hogeschool (30TX)	105.434	1.382.219
Totaal onderwijsinstellingen	620.366	4.691.922
Aeres Agripark	837.241-	255.047
Bestuursbureau	483.856	1.058.095
Stichting Aeres Farms	765-	2.545-
Aeres Farms Holding	2.353	2.571-
Aeres Biologisch Bedrijf bv	7.977-	2.415-
Aeres Studentbedrijven bv	53.858	88.779
Aeres Weidebedrijf bv	73.997	172.848
Aeres Landbouwbedrijf bv	695.345	708.855
Stichting Agrotransfer Dronten	171.100	148.550-
Stichting Aeres Tech	234.676	820.437
Aeres Tech Productions bv	25.236	15.827
Aeres Tech Grow bv	50.568	60.291
Verticaal Transport Centrum bv	61.390	-
Nederlands ExamenCentrum voor Verticaal transport bv	5.163	-
Stichting Aeres International Student Fund	1.285	5.375
Stichting Bureau Erkenningen	-	2.804-
Stichting Dierontdekkpark Barneveld	-	63.551-
Totaal verbonden partijen en nevenactiviteiten	1.012.844	2.963.118
Totaal resultaat Aeres	1.633.210	7.655.040
Correctie i.v.m. intercompany transacties	-	-
Totaal resultaat Aeres, incl. intercompanytransacties	1.633.210	7.655.040

Voorgesteld wordt het exploitatieresultaat over 2023 toe te voegen aan de betreffende algemene reserves. De verwerking van het resultaat heeft in deze jaarrekening reeds plaatsgevonden (zie 2.1 Eigen vermogen in de Toelichting op de geconsolideerde balans).

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Aeres Groep

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Aeres Groep te Ede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Aeres Groep op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
2. de staat van geconsolideerde en enkelvoudige baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Aeres Groep zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijscontroleprotocol OCW 2023. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alphen aan den Rijn, 30 mei 2024

Van Ree Accountants

Digitaal ondertekend met Hix door

mr. drs. G.J. de Jong RA

op 30-05-2024 15:00

vanaf IP x.x.x.52

mr. drs. G.J. de Jong RA

aeres.nl

Postbus 245
6710 BE Ede
088 020 7000
info@aeres.nl

AERES